MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

2004 - 2005

İSTANBUL 2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO : 743
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜYAYIN NO : 6

DOKTORA

VE

YÜKSEK LİSANS

TEZ ÖZETLERİ
2004 - 2005

Hazırlayan
PROF. DR. Sevim ROLLAS

2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ISBN: 975-400-301-7

Granit ajans
Matbaa Biriminde
500 Adet Basılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MEMLEKETİMİZ İÇİNDE MEDENİ DÜŞÜNCELERİN, MODERN GELİŞMELERİN ZAMAN GEÇİRMEDEN YAYILMASI VE GELİŞMESİ GEREKLİDİR. BUNUN İÇİN BÜTÜN İLİM VE FEN ADAMLARININ BU ALANDA ÇALIŞMAYI BİR BORÇ BİLMELERİ GEREKLİDİR.

Mustafa Kemal ATATÜRK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Günümüzde, tüm kurumlar gibi üniversiteler de küreselleşme ve hızlı teknolojik gelişmeler sürecinde kendini sürekli geliştirerek yenilemek ve işlevleri gereği bu gelişmelere öncülük ederek araştırmak, yenilikleri takip etmek durumundadırlar. Teknolojinin baş döndürücü hızı ve bilimsel rekabetin artan baskısı eğitim faaliyetlerini önemli oranda etkilemektedir. Bilgi çağından teknolojik çağa geçişte, bilginin üretildiği ve paylaşıldığı temel kurumlar olan üniversitelerde, öğretim üyeleri ve öğrenciler yeni görevler üstlenmekte, eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerinin kalitesi bu gelişmeler sonucu artmaktadır. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri, Eğitim Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerindeki Türkçe ve yabancı dilde lisansüstü eğitim ile ülkenin bu anlamda gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünden bu güne kadar, yurtdışından gelen yabancı uyruklu öğrenciler dâhil olmak üzere 1002 Yüksek lisans, 511 Doktora öğrencisi mezun olmuştur. Diş Hekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakültelerinde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda, Hemşirelik Yüksek Okulunda, Gastroenteroloji ve Nörolojik Bilimler

Enstitülerinin anabilim dallarında, Sağlık Kurumları Yöneticiliği anabilim dalında eğitim-öğretim görmüş olan bu öğrenciler, aldıkları lisansüstü eğitim ve ortaya koydukları tez çalışmalarıyla, Türkiye'nin dinamik ve gelişen yapısına, aydınlık yarınlarına katkıda bulunmaktadırlar.

Bu bağlamda Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nce hazırlanan 2003–2005 yıllarına ait yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin tez özetlerini ve tez danışmanlarını içeren bu katalogu akademik ve bilimsel yaşama katkı sağlayacağını amaçlayarak yayın hayatına kazandırmaktan mutluluk duyuyoruz. Mezunlarımızın yetiştirilmesinde emeği geçen ve çalışmalarını büyük bir özveri ile yürüten enstitünün akademik kadrosundaki değerli öğretim üyelerine, idari personeline ve kataloğun basımını gerçekleştiren Bilim İlaç San. Tic. A.Ş. yetkililerine şükranlarımı sunarım.

Prof.Dr. Necla PUR
Marmara Üniversitesi Rektörü
Ekim-2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SUNUŞ

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 10 Temmuz 1982 tarihinde M.Ü. Rektörlüğüne bağlı olarak lisansüstü eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma ve uygulamaların koordinasyonunu sağlamak amacıyla kurulmuştur. Enstitüde, 52 Anabilim Dalı bünyesinde bulunan 68 programda tezli yüksek lisans; 46 programda doktora; 5'i birinci ve 12'si ikinci eğitim programlarında yer alan tezsiz yüksek lisans eğitim-öğretimi verilmektedir. Eğitim dili Türkçe olup; Diş Hekimliği Fakültesinin bazı Anabilim Dallarında İngilizce programlar mevcuttur. Birinci derecede mezuniyet sonrası eğitimi ile tanınan bir enstitü olmak için gelişimi sürdüren enstitü, uluslararası ilişkilerini de geliştirmeye devam etmektedir.

Eğitim öğretim: Diş Hekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakülteleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Hemşirelik Yüksek Okulu, Gastroenterooloji ve Nörolojik Bilimler Enstitülerinin Anabilim dallarına ilave olarak enstitü bünyesinde kurulmuş olan Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalında yürütülmektedir. Farmakoloji, Klinik Eczacılık, Farmasötik Kimya, Sağlık Kurumları Yöneticiliği, Spor Yönetimi, Spor, Spor Sağlık Bilimleri, Cerrahi Hemşireliği, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Hemşirelik Esasları, İç Hastalıkları Hemşireliği ve Hemşirelikte Yönetim programlarında verilen tezsiz yüksek lisans eğitimi Yüksek Öğretim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalları, üniversitemizin diğer fakülte ve yüksek okulları ve diğer Yüksek Öğretim Kurumlarından görevlendirilen 101 profesör, 40 doçent, 60 yardımcı doçent ve 21 öğretim görevlisinin oluşturduğu toplam 222 öğretim kadrosu ile eğitim ve öğretim faaliyetini sürdürmektedir.

Başta üniversitemizde eğitim kalitesinin yükseltilmesi için desteklerini ve çabalarını esirgemeyen değerli hocam, Marmara Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Necla PUR' a, Anabilim Dalı Başkanlarına, öğrencilerimize tez çalışmalarında danışmanlık yapan ve emeği geçen enstitümüzün tüm öğretim üyelerine, tez projelerine önemli mali destek sağlayan Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Başkanlığı'na, enstitümüz idari personeline ve İbrahim POLAT' a , bu kataloğun yayımlanmasında göstermiş olduğu ilgi ve desteklerinden dolayı sayın Dr.Ecz. Ferhad FARSHİ ve sayın Dr.Ecz. Arzu DURAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Marmara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ekim-2006

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Prof.Dr.Sevim ROLLAS (Müdür)
Prof.Dr.Serap ARBAK (Müdür Yardımcısı)
Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG (Müdür Yardımcısı)
Prof.Dr.Hızır KURTEL (Üye)
Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN (Üye)
Prof.Dr.Nimet GENÇOĞLU (Üye)
Uzm. Osman ALKAN (Raportör)
Dt. Pınar K. KARATABAN (Enstitü Öğrenci Temsilcisi)

Enstitü Kurulu Üyeleri

Prof.Dr.Sevim ROLLAS
Prof.Dr.Jülide AKBUĞA
Prof.Dr.Atıf AKDAŞ
Prof.Dr.Serap ARBAK
Prof.Dr.Sema AKALIN
Prof.Dr.Kemal BERKMAN
Prof.Dr.Melda KARAVUŞ
Prof.Dr.Safiye ÇAVDAR
Prof.Dr.Adile ÇEVİKBAŞ
Prof.Dr.Elif DAĞLI
Prof.Dr.Betül DORTUNÇ
Prof.Dr.Emre DÖLEN
Prof.Dr.Meral KEYER UYSAL
Prof.Dr.Süha YALÇIN
Prof.Dr.Türkân YURDUN
Prof.Dr.Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Prof.Dr.Canan ERZEN
Prof.Dr.Kamil GÖKER
Prof.Dr.Şefik GÖRKEY
Prof.Dr.Mahir GÜNDAY
Prof.Dr.Berrak YEĞEN
Yrd.Doç.Dr.Melek ULUSOYLU
Prof.Dr.M.Akif İNANICI
Prof.Dr.Beki KAN
Prof.Dr.Gülseren AKYÜZ
Prof.Dr.Sami MENGÜTAY
Prof.Dr.Ülkü NOYAN
Prof.Dr.Semih ÖZBAYRAK
Prof.Dr.Ayşe ÖZER
Prof.Dr.Yasemin KULAK ÖZKAN
Prof.Dr.Necmettin PAMİR
Prof.Dr.Aydın SAV
Prof.Dr.Güner SÖYLETİR
Prof.Dr.M.Ali ŞEHİTOĞLU
Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN
Prof.Dr.İlknur TANBOĞA
Prof.Dr.Nurdan TÖZÜN
Prof.Dr.Seza BAŞTUĞ
Prof.Dr.Ertan TUZLACI
Prof.Dr.Önder US
Prof.Dr.Ayşen YARAT
Prof.Dr.Turay YARDIMCI
Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG

2004 YILI DOKTORA TEZ ÖZETLERİ

A.DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

1. POSTMENOPOZAL OSTEOPOROZUN MANDİBULAYA ETKİLERİNİN DANSİTOMETRİK AÇIDAN İNCELENMESİ VE OSTEOPOROZLU HASTALARDA İMPLANT UYGULAMALARI

Adı ve Soyadı : Ahmet Hamdi ARSLAN
Danışman Adı : Prof.Dr. Selçuk BASA

Kabul Tarihi : 28.01.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi

Bu çalışmanın amacı, postmenopozal dönemde bulunan postmenopozal osteoporozlu kadınlarda iskelet BMD'si ve mandibula BMD'sini dansitometrik açıdan ve laboratuar bulguları ile karşılaştırarak değerlendirmek ve osteoporozun hem iskelet hemde mandibula üzerindeki etkisini saptamaktır. Bunun yanı sıra osteoporozlu hastalara uygulanan dental implantların osseointegrasyon dönemi içinde kemik iyileşmesinin radyolojik ve klinik olarak takip edilmesi ve bu dönem içinde osteoporozun implant kaybına sebep olup olmayacağının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamız, M.Ü Dişhekimliği Fakültesi Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı'na başvuran 55-75 yaş grubu kadın hastalarda yapılmıştır. Bu hastalar, İ.Ü. Tıp Fak. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı- Osteoporoz Ünitesi'ne gönderilerek muayeneleri yapılmış ve postmenopozal osteoporoz tanıları konulmuştur. Dansitometrik incelemelerde kullanılan BMD ölçümleri Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı'nda, kan ve ürin tahlilleri Ria Biyokimya Laboratuarı'nda gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubumuz randomize olarak belirlenen alendronat+Ca+D vitamini tedavisi alacak 23 kadın hasta ve kontrol grubu olarak Ca+D vitamini kullanacak 13 kadın hastadan olmak üzere 2 gruptan oluşmaktadır. Hastaların başlangıç ve 6.aydaki dansitometrik ölçümlerinde lomber, radius, total iskelet BMD ve mandibulanın (korpus,ramus,mentum) BMD değerleri incelendi. Ayrıca başlangıçta, 3.ayda ve 6.ayda, kemik formasyon belirleyicileri (BALP, N-Telopeptid(s)) ile kemik rezorbsiyon belirleyicileri (N-Telopeptid(u), pridinolin, deoksipridinolin) değerleri incelendi. Her iki gruptan beşer hastaya toplam 19 implant uygulandı ve diğer hastalarla birlikte 6 ay süresince takip edildi.

Alendronat+Ca+D vitamini tedavisi gören grupta lomber bölgede ve total BMD değerinde yüzdesel bir artış gözlenirken, radius BMD'si sabit kalmıştır. Buna karşılık Ca+D vitamini alan hastalarda lomber bölge ve radius'ta BMD değerinde yüzdesel olarak bir azalma olmasına rağmen total BMD değerinde istatiksel anlamlı olmayan bir artış saptanmıştır. Mandibula değerlerine göre ise, alendronat+Ca+D vitamini alan grupta ramus, mentum ve korpus bölgelerinde artma eğiliminin olduğu ancak anlamlı farklılığa ulaşmadığı gözlendi. Ca+D vitamini grubunda ise mentum hariç diğer bölgelerde BMD değerinde azalma tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ayrıca, uygulanan 19 dental implantta ise kayıp olmadığı belirlendi. Çalışmamızda, erken dönemde postmenopozal osteoporozun osseointegrasyonu etkilemediğini ve alendronatın kemik dansitesinde artışa olumlu katkılarının olduğu gözlenmiştir.

2. KRONİK PERİODONTİTİSTE BAŞLANGIÇ TEDAVİSİNE YARDIMCI OLARAK KULLANILAN SİSTEMİK ANTİBİYOTİKLERİN DİŞETİ MATRİKSMETALLOPROTEİNAZLA ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ.

Adı ve Soyadı : Aydın KÜKRER
Danışman Adı : Prof.Dr.Ülkü NOYAN
Kabul Tarihi : 24.03.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada, kronik periodontitisli (KP) hastaların başlangıç tedavisine yardımcı olarak kullanılan sistemik metronidazol (Nidazol®) ve doksisiklinin (Tetradox®) klinik parametreler ve matriks metalloproteinaz-8 (MMP-8) üzerine etkileri immünohistokimyasal olarak incelendi.

Her yarım çenesinde sondalanabilir cep derinliği (SCD) ≥5 mm ve dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ) ≥3 olan en az 3 adet tek köklü dişi bulunan, yaş ortalaması 44.60 ± 6.63 olan 21 erkek 9 kadın toplam 30 KP'li hasta rasgele 3 gruba ayrıldı. 1. gruba diş yüzeyi temizliği ve kök yüzeyi düzleştirilmesi (SRP), 2. gruba SRP + sistemik metronidazol, 3. gruba SRP + sistemik doksisiklin uygulandı. 0. ve 49. günlerde grupların plak indeksi (Pİ), DOKİ, SCD, rölatif ataşman seviyesi (RAS) ve dişeti kenarı konum değişikliği (DKKD) ölçüldü. Aynı günlerde SCD ≥5 mm olan tek köklü dişlerin çevresinden ve ayrıca sağlıklı kontrol için protetik nedenlerle kron boyu uzatılması gereken, periodontal açıdan sağlıklı, yaş ortalaması 38.80 ± 4.66 olan 10 bireyden (4. grup) dişeti örnekleri alındı. İmmünohistokimyasal incelemede, dişeti dokusundaki total MMP-8 değerleri tedavi öncesi ve tedavi sonrası semikantitatif olarak değerlendirildi.

Klinik parametreler tüm çalışma gruplarında benzer ve anlamlı grup içi değişimler gösterirken, gruplar arası karşılaştırmada Pİ, RAS ve DKKD

değerlerinde farklılık saptanmadı. Ancak DOKİ için 1. ve 2. grup arasında, SCD için 1. ve 2. grup ile 1. ve 3. grup arasında anlamlı farklılıklar gözlendi (sırasıyla $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.05$).

İmmünohistokimyasal değerlendirmede, 1., 2. ve 3. gruplardaki tedavi öncesi MMP-8 varlığı ve boyanma yoğunluğunun 4. gruptan daha fazla olduğu ($p<0.05$), tedavi sonrası grup içi azalmaların 1. grupta anlamsız ($p>0.05$), 2. ve 3. grupta ise anlamlı olduğu belirlendi ($p<0.05$, $p<0.01$). Tedavi sonrası elde edilen azalmalarda 1.-2., 1.-3. ve 1.-4. grupları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu ($p<0.05$), 2.-4., 3.-4. ve 2.-3. grupları arasında ise fark olmadığı ($p>0.05$) belirlendi.

Bu araştırmada, SRP'ye destek olarak kullanılan sistemik metronidazol ve doksisiklinin, tek başına uygulanan SRP'ye göre klinik düzelme ve MMP-8 varlığını baskılamada daha etkili olduğunu göstermiştir. SRP'ye destek olarak kullanılan sistemik doksisiklin ile metronidazol gruplarındaki veriler ise birbirlerine üstünlüklerini destekler nitelikte bulunmamıştır.

3. ASETAL REZİN KROŞELERLE KOBALT-KROM KROŞELERİN TUTUCULUK VE DEFORMASYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Tuğberk SÜZER ARDA
Danışman Adı : Prof.Dr. Ayla ARIKAN
Kabul tarihi : 06-04-2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Hem hasta hem de hekim için başarılı bir hareketli bölümlü protezin en belirgin göstergelerinden biri estetiktir. Özellikle üst çenede ön grup destek dişlerde metal kroşelerin kullanılmasıyla estetik problemler ortaya çıkabilmektedir. Formaldehitin polimerizasyonu ile elde edilen, genel ismi asetal rezin olarak bilinen polioksimetilen (POM) materyali ile diş renginde kroşeler hazırlanabilmekte ve uygun estetik elde edilebilmektedir. Bu çalışmada asetal rezin kroşeler ile kobalt-krom kroşelerin sağladığı tutuculuk ve 36 ay klinik kullanımı taklit eden takıp-çıkartma işlemleri sonunda oluşan deformasyon miktarı incelendi. 10 adet 0.25mm, 10 adet 0.50mm andırkat derinliği olan molar, 10 adet 0.25mm, 10 adet 0.50mm andırkat derinliği olan premolar dişin metal modelleri kobalt-krom alaşımı ile hazırlandı. Her model için 10 adet 1.2mm kalınlıkta asetal rezin kroşe, 10 adet 2.0mm kalınlıkta asetal rezin kroşe ve 10 adet 1.2mm kalınlıkta kobalt-krom kroşe hazırlandı. Kroşelerin tutuculuk kuvveti özel tasarımlanan edilen takıp-çıkartma test cihazı ile distile su içinde hareketli bölümlü protezin 0, 6, 12, 18, 24, 30, 36 aylık kullanımını taklit edecek takıp çıkartma işlemlerinden sonra ölçüldü. Kroşe uçları arasında mesafe takıp-çıkartma işleminden önce ve sonra "Tools mikroskop" ile ölçüldü. 1.2mm ve 2.0mm kalınlıkta asetal rezin kroşelerin tutuculuk değerleri 1.2mm Co-Cr kroşelere göre anlamlı derecede düşük

bulundu. 36 aylık klinik kullanımı taklit eden takıp-çıkartma işlemi sonunda Co-Cr kroşelerin deformasyon miktarı anlamlı derecede fazla bulunurken, asetal rezin kroşelerde deformasyon görülmedi. Deformasyon göstermeyen asetal rezin kroşelerin tutuculuk değerleri de deformasyon gösteren Co-Cr kroşelere göre anlamlı derecede düşük bulundu.

4. ORTOGNATİK CERRAHİ VE ISIRMA KUVVETİ İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Sentef İMPRAM
Danışman adı : Doç. Dr. Ahu ACAR
Kabul Tarihi : 15.04.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmada ortognatik cerrahi uygulanan hastalarda maksimum ısırma kuvvetinde meydana gelen değişiklikler incelenmiştir.

Çalışmamızda, hasta grubunu kliniğimizde ortognatik cerrahi tedavi gören 30 hasta, kontrol grubunu ise fakültemizdeki gönüllü doktor ve öğrencilerden seçilen 16 birey oluşturmuştur.

Hastaların tamamından ameliyattan hemen önce ve ameliyattan 3 ve 6 ay sonra maksimum ısırma kuvveti ölçümü yapılmış, hastaların 23'ünde bu ölçüm ameliyattan 12 ay sonra da gerçekleştirilmiştir. Kontrol bireylerine ise bu ölçüm birer kez uygulanmıştır. Maksimum ısırma kuvvetinin ölçümü, bireylerin alt birinci moların mesiobukkal tüberkülü üzerine yerleştirilen disk şeklinde bir ısırma kuvveti ileticisini ısırmaları anında gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca 9 hasta ile 11 kontrol bireyinde temporal ve masseter kasları üzerine yüzey elektrotları yapıştırılmış, dişlerin okluzyon durumunda 3 saniye süreyle maksimum sıkılması anında EMG kaydı alınmıştır. İstatistiksel değerlendirmeler için, bu ölçümlerden elde edilen ortalama amplitüd değerleri kullanılmıştır.

Ayrıca hastalardan ameliyattan önce ve sonra olmak üzere ikişer adet, kontrollerden ise birer adet sefalometrik film alınmış, bu filmler üzerinde masseter ve temporal kaslarının mekanik avantajları hesaplanmıştır.

Sonuç olarak, kontrollerde, maksimum ısırma kuvveti ve masseter ve temporal kaslarının amplitüd değerlerinin sağ ve sol taraflar için farklı olmadığı; hastalarda ise ameliyat sonrası 3. ve 6. ayda sağ tarafın ısırma kuvvetinin soldan daha yüksek olduğu, ancak masseter ve temporalin amplitüdleri açısından bir fark olmadığı bulunmuştur.

Kızlarla erkekler karşılaştırıldığında, kontrollerde ve hastaların ameliyat öncesi ölçümlerinde erkeklerin maksimum ısırma kuvvetinin daha yüksek olduğu, masseter ve temporalin amplitüd değerleri açısından ise bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mekanik avantaj değerlerinin de kızlarla erkekler arasında önemli bir farka sahip olmadığı görülmüştür.

Hastaların ameliyat öncesi ve ameliyattan 3, 6 ve 12 ay sonra yapılan maksimum ısırma kuvveti ölçümleri, bu dönemler arasında anlamlı fark ortaya koymuştur.

Ameliyat öncesinde ve ameliyattan 3 ve 6 sonra yapılan EMG ölçümlerinde ise sadece sağ masseter için dönemler arası anlamlı fark bulunmuştur.

Hastalarla kontroller karşılaştırıldığında maksimum ısırma kuvvetinin her dönemde kontrollerde daha yüksek olduğu, amplitüd değerlerinin de 6. aydaki sağ masseter dışında yine her dönemde kontrollerde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Ameliyatın maksimum ısırma kuvvetinde meydana getirdiği değişiklik ile mekanik avantajda meydana getirdiği değişiklik arasında da pozitif bir korelasyon olduğu bulunmuştur.

Ameliyatla maksimum ısırma kuvvetinde oluşan değişiklik ile kasların aktivitesinde oluşan değişiklik arasında önemli bir korelasyon tespit edilmemiştir.

5. KRONİK PERİODONTİTİSTE BAŞLANGIÇ TEDAVİSİNE YARDIMCI OLARAK KULLANILAN LOKAL ANTİBİYOTİKLERİN DİŞETİ MATRİKS METALLOPROTEİNAZLAR ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Tuba ACAR
Danışman Adı : Prof.Dr. Bahar KURU
Kabul tarihi : 17-05-2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada, kronik periodontitis (KP) hastalarında, başlangıç tedavisine destek olarak kullanılan lokal metronidazolün (Elyzol®) klinik parametreler ve dişeti matriks metalloproteinaz-8 (MMP-8) üzerine etkileri incelendi.

Her yarım çenesinde sondalanabilir cep derinliği (SCD)≥5mm ve dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ)≥3 olan, en az 3 adet tek köklü dişi bulunan, yaş ortalaması 44.98±5.63 16 kadın, 4 erkek toplan 20 KP"li hasta rastgele 2 gruba ayrıldı. 1.gruba sadece diş yüzeyi temizliği ve kök yüzeyi düzleştirilmesi (SRP grubu), 2.gruba SRP+lokal metronidazol (SRP+Elyzol

grubu) uygulandı. 0. ve 49.günlerde grupların plak indeksi (Pİ), DOKİ, SCD, rölatif ataşman seviyesi (RAS) ve dişeti kenarı konum değişikliği (RMMR) ölçüldü. Aynı günlerde SCD≥5 mm olan tek köklü dişlerin çevresinden ve ayrıca sağlıklı kontrol için protetik nedenlerle kron boyu uzatılması gereken periodontal açıdan sağlıklı, yaş ortalaması 38.80±4.66 olan bireyden (S grubu) dişeti örnekleri alındı. Tedavi öncesi ve sonrasında dişeti dokusundaki MMP-8 varlığı ve boyanma yoğunluğu immünohistokimyasal yöntemle değerlendirildi.

Klinik değerlendirmede hem SRP hem SRP+Elyzol grubunda tedavi öncesi ve sonrası tüm indeks ve ölçümlerde anlamlı grup içi değişimler saptandı. Gruplar arası karşılaştırmada ise Pİ ve DKKD değerlerinde farklılık bulunmazken, DOKİ ve SCD azalması ile ataşman kazancı açısından SPR+Elyzol grubu lehine anlamlı farklılıklar gözlendi ($p<0.05$).

İmmünohistokimyasal değerlendirmede, tedavi öncesi SRP ve SRP + Elyzol gruplarına ait MMP-8 varlığı ve boyanma yoğunluğunun S grubundan daha fazla olduğu ($p<0.01$) , tedavi sonrası grup içi azalmaların meydana geldiği ve bu azalmaların SRP grubunda anlamsız, SRP+Elyzol grubunda ise anlamlı olduğu belirlendi ($p<0.05$). Tedavi sorası elde edilen değrelerde SRP+Elyzol ile S grubu arasında başlangıçta gözlenen farkın ortadan kalktığı, SRP ile S grubu arasındaki farkın ise korunduğu ve böylece lokal ilaçla desteklenen grupta elde edilen MMP değerlerinin sağlıklı gruba yaklaşarak sadece mekanik tedavi yapılan gruptan daha üstün sonuçlar verdiği saptandı.

Bu araştırma kapsamındaki klinik ve immünohistokimyasal bulgular, SRP'ye destek olarak kullanılan lokal metronidazolün, tek başına uygulanan SRP'ye göre daha etkili olduğunu gösterdi.

6. HIZLI ÜST ÇENE GENİŞLETMESİNİ TAKİBEN ÇEVRE YUMUŞAK DOKULARDA OLUŞAN BASINÇ DEĞİŞİKLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Cenk CEYLANOĞLU
Danışman Adı : Prof.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 24/05/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmada hızlı üst çene genişletilmesinden sonra, çevre yumuşak dokularda oluşan basınç değişiklikleri, vertikal yüz gelişimi farklı olan 2 ayrı hasta grubunda toplam 6 aylık pekiştirme dönemi süresince incelenmiştir.

Üst çene darlığına sahip 19 kız, 9 erkek toplam 28 hasta; vertikal yüz gelişimine göre 2 ayrı gruba eşit dağılabilmeleri açısından 14 high angle, 14 low angle olacak şekilde seçilmişlerdir. Bireylerin dil, dudak ve yanakları tarafından serbest pozisyon, yutkunma ve fonasyon sırasında üst dişler ve

alveol kemiklerine uygulanan yumuşak doku basınçları, genişletmeden önce, sonra ve 6 aylık pekiştirme dönemi süresince ayda 1 kez ölçülmüş ve kaydedilmiştir. Genişletme sonrası, serbest pozisyon sırasında ölçülen yanak ve dudak basınçları, başlangıca oranla anlamlı derecede artmış, dil basınçları ise tam tersine anlamlı derecede azalmıştır. Dudak ve yanak basınçları pekiştirmenin ilk ayında düşmeye başlamış ve 1. ayın sonunda başlangıç değeriyle aradaki fark anlamsız hale gelmiştir. Bununla birlikte basınç değerlerinin tam olarak başlangıç seviyesine düşmesi 5. aydan sonra gerçekleşmiştir. Dil basınçları 2. ayın sonunda başlangıca göre anlamsız hale gelmiş ancak ortalama değerler molar bölgesinde 6. ay sonunda, santral kesici bölgesinde ise 5. ay sonunda başlangıç değerlerine ulaşmışlardır.

Genişletme sonrası, yutkunma ve fonasyon sırasında ölçülen yanak ve dudak basınçlarında da anlamlı artışlar bulunurken, dil basınçları yine anlamlı derecede azalmıştır. Ortalama değerlere baktığımızda yutkunma sırasında molar bölgede ancak 6. ay sonunda, santral kesici bölgesinde 4. ay sonunda başlangıç değerlerine ulaşıldığı görülmektedir. Fonasyon sırasındaki ortalama basınçlara bakıldığında ise 6. ay sonunda başlangıç değerlerine halen ulaşılmadığı görülmektedir.

7. AMALGAM DOLGULAR ALTINA KULLANILAN BAZI KAİDE MADDELERİNİN PULPAYA CIVA GEÇİŞİNİ ÖNLEMEDEKİ ETKİNLİĞİNİN, A.A. SPEKTROFOTOMETRESİ İLE TAYİNİ

Adı ve Soyadı: : N. Eşber ÇAĞLAR
Danışman Adı : Prof.Dr.Serap AKYÜZ
Kabul Tarihi : 01.06.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Pedodonti

Amalgam; dişhekimliğinde kullanılmakta olan restoratif dolgu maddelerinin en eskisidir. Son yıllarda yapılan bir çok çalışmada amalgam dolgulardan salınan civanın vücuttaki emilim ve dağılımı incelenmiştir. Civanın genel emilim yolu akciğerlerden absorbsiyon olup; gastrointestinal sistem, oral mukoza, yada dentin yolu ile pulpa dokusuna geçerek gerçekleşebilir. Amalgam dolgu ile kavitenin pulpa duvarları arasında oluşan mikrosızıntının önlenememesi sonucu pulpaya yönelik bakteri infiltrasyonu ve kimyasal madde geçişi söz konusudur. Bu nedenle kavitelerin uygun bir kaide maddesi ile örtülmesi esastır. RMCİS'lar amalgam dolgular altına kullanabilecek ideal kaide maddeleridir. Bu çalışmanın amacı günümüzde kullanılan RMCİS kaide maddelerinin amalgam dolgu uygulanımı sonrası

pulpaya cıva penetrasyonunu engelleyip engellemediğini incelemektir. Yirmisekiz adet guinea pig kobay hayvanının 112 tane kesici dişine Black V kavite hazırlanmıştır. Hayvan başına 4 tane amalgam dolgu yapılmış; biri kaidesiz, diğer üçüne 3 değişik marka RMCİS kaide maddesi (GC Lining LC, Ionoseal ve Vitrebond) kullanılmıştır. Bir, yedi, otuz ve altmış günlük takip süreleri sonunda dişler çekilerek; pulpa dokusuna geçen cıva miktarı AAS ile saptanmıştır. Tüm gruplardaki pulpa örnekleri Hg içermektedir. Grup içi değerlendirmede; Kontrol grubu, Ionoseal ve Vitrebond kaide grupları pulpa örnekleri Hg değeri 30. günde anlamlı oranda artmaktadır. GC Lining LC kaide grubu pulpa örnekleri Hg değeri 1. ve 30.gün arası anlamlı bir fark göstermiştir. Gruplar arası değerlendirmede; 1. ve 60.gün Hg değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tesbit edilmemiştir. 7. ve 30.gün Hg değerleri açısından Kontrol grubu ile GC Lining , Ionoseal ve Vitrebond kaide grupları arası istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Çalışmamızda RMCİS'ların kaide maddesi olarak kullanımları sonucu pulpaya Hg geçişinin tamamen önlenemediği ancak, 7. ve 30. gün değerlerinde anlamlı olmak üzere Hg geçişinin azaldığı belirlenmiştir.

8. SAĞLAM VE DEMİNERALİZE EDİLMİŞ MİNE ÜZERİNE UYGULANAN TOPİKAL FLUORİDLERİN ETKİSİNİN MİKROSERTLİK VE LAZER FLUORESENS YÖNTEMLERİYLE IN-VITRO VE IN-SITU OLARAK İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : M. Yalçın AYDIN
Danışman adı : Prof.Dr.Ali MENTEŞ
Kabul Tarihi : 04.06.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Pedodonti

Araştırmamızdaki amacımız, in-vitro ve in-situ çalışma ile sağlam ve çürük benzeri lezyon oluşturulmuş mine üzerine fluorid preparatlarının de- ve remineralizasyondaki etkilerini hem yüzey mikrosertlik hem de lazer fluoresens (LF) yöntemi ile inceleyerek; topikal fluorid uygulamalarının başarılarını karşılaştırmak, fluoridli diş macunu uygulamasının etkisini incelemek ve kombine fluorid uygulamalarının karşılaştırmalarını yapmaktır. Ayrıca in vitro ve in situ çalışmaların paralelliğini değerlendirmek, LF cihazının etkinliğini gold standart kabul ettiğimiz mikrosertlik yöntemi ile karşılaştırarak değerlendirmek amaçlanmıştır.

İn vitro çalışmada, 96 adet mine örneğine pH siklüs modeli uygulanmış, örnekler günde 2 kez ½ saat demineralize, geri kalan zamanlarda ise remineralize solüsyonlarında tutulmuştur. Diş macunu uygulaması yapılan

gruplarda günde 2 kez 2 dakika 1400 ppm F içeren solüsyon uygulanmıştır. Sağlam ve demineralize mine örnekleri, önce diş macunu uygulamasına göre 2 gruba, sonra topikal fluorid uygulamasına göre 3'er alt gruba ayrılmıştır. İlk gruplar kontrol, ikinci gruplara jel (%1.23 F, APF), üçüncü gruplara ise vernik (%2.26 F, Duraphat) uygulanmıştır. Örneklerden; başlangıç, lezyon oluşturulduktan sonra, 1. ve 4. haftada mikrosertlik ve LF ölçümleri yapılmıştır.

Mikrosertlik verilerine gore; sağlam minede demineralizasyonu önlemede, lezyon oluşturduğumuz minede, remineralizasyonu artırmada diş macunu uygulanan grup uygulanmayan gruba göre daha başarılı bulunmuştur. Sağlam minede demineralizasyonu önlemede, lezyon oluşturduğumuz minede remineralizasyonu artırmada bir defa vernik uygulaması kontrole göre başarılı olmuştur, sağlam minede jelin başarısı ancak 4. haftada çıkmıştır. Kombine fluorid uygulamalarında demineralizasyonu önlemede en başarılı grup diş macunu ile verniğin birlikte uygulanmasıdır, diş macunu varlığında jel uygulaması anlamlılığını kaybetmektedir, remineralizasyonu artırmada ise diş macunu ile vernik uygulaması 1. haftada anlamlı fark oluşturmuştur.

İn vitro çalışmada, LF mikrosertliğe göre sağlam mine örneklerinde düşük, lezyon oluşturulmuş mine örneklerinde yüksek korelasyon göstermiştir.

İn situ çalışmada mikrosertlik verilerine göre, sağlam mine örneklerinde vernik uygulaması daha başarılı bulunmuş, lezyon oluşturulmuş mine örneklerinde ise gruplar arasında fark bulunmamıştır. LF ile mikrosertlik verileri arasında ise hem sağlam minede hem çürük benzeri lezyon oluşturulmuş minede yüksek bir korelasyon bulunmuştur.

İn situ çalışma sonuçları in vitro değerlerle kıyaslandığında, örneklerde meydana gelen demineralizasyonun saptanmasında başarılı bulunmuşken, remineralizasyonun saptanmasında başarısız bulunmuştur. Bunun sebebinin ağız ortamının multi-faktörel yapısından olduğu düşünülmüştür. LF ise in situ çalışmada, in vitro çalışmadan daha başarılı bulunmuştur.

9. PALATİNAL İMPLANT DESTEKLİ ÜST MOLAR DİSTALİZASYONUNUN SEFALOMETRİK VE MODEL ANALİZLERİYLE İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Serdar SEZEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 24.06.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmada amacımız, kliniğimizde geliştirdiğimiz yöntem ile yerleştirilen palatinal implantlardan destek alan üst birinci büyük azı dişi

distalizasyonunun lateral sefalometrik film ve model analizleriyle değerlendirmektir.

Toplam on iki bireyden distalizasyon öncesi ve sonrası alınan sefalometrik filmler ve alçı modeller araştırmamızın gerecini oluşturmaktadır. Çalışmaya dahil edilen bireylerin aktif büyüme ve gelişim periyodunu tamamlamış olmasına, implant uygulamasını engelleyen herhangi bir sistemik rahatsızlığı bulunmamasına, vertikal yön büyüme kriterlerinin normal değerler içinde ve ya düşük değerler göstermesine ve Sınıf II birinci büyük azı dişi ilişkisinin bulunmasına dikkat edilmiştir. Bu kirterlere uygun bireylere silindirik implantlar paramedian olarak üst çeneye yerleştirilmiştir. Lateral sefalometrik film analizi için toplam yirmi bir, model analizi için ise üç parametre ölçülmüştür. Lateral sefalometrik filmler üzerinde yapılan ölçümlerin değerlendirilmesi sonucu, incelenen yirmi bir parametrenin on iki tanesinde istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler bulunmuştur. Buna göre; üst birinci büyük azı dişlerinde sağda 4.08 mm, solda 4.75 mm distal yönde hareket ve sağda 14.41°, solda 12.33° distal yönde devrilme saptanmıştır. Üst birinci küçük azı dişlerinde, mezial yönde sağda 3.25 mm, solda 3.67 mm hareket gözlenirken bu dişlerdeki devrilme miktarı sağda 4.17°, solda 4.83° olarak belirlenmiştir. Üst orta kesici dişler 4.17 mm mezial yönde hareket ederken aynı yöndeki devrilme miktarı 8.08° olarak bulunmuştur.

Model analizi sonuçları değerlendirildiğinde transversal yönde inter molar ark genişliğinde azalma ve üst birinci büyük azı dişlerinde distalizasyon sırasında sağda ve solda distopalatinal rotasyon görülmüştür.

Sonuç olarak uyguladığımız implantlar için üretilen abutment'ların destek ünitesine dahil edilen dişlerde harekete izin vermesinden dolayı ankraj kayıplarına neden olduğu saptanmıştır.

10. ALT VE ÜST ÇENE BİRİNCİ BÜYÜK AZI DİŞLERİNDEKİ KÖK KANAL MORFOLOJİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Işıl KAYA BÜYÜKBAYRAM
Danışman adı : Prof. Dr. Nevin KARTAL GÜREREN
Kabul tarihi : 26/10/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Diş hastalıkları ve Tedavisi

Endodontik tedavide başarı, kök kanal sisteminin tümüyle temizlenmesi, şekillendirilmesi ve doldurulmasına bağlıdır. Bu işlemleri gerçekleştirebilmek için klinisyenler, yalnızca kök kanal morfolojisi temel bilgilerini bilmekle kalmamalı, her diş grubunda karşılaşabileceği kök kanal şekillerindeki varyasyonlar hakkında da bilgi sahibi olmalıdır. Çalışmamız alt ve üst birinci büyük azı dişlerinin ağız içerisinde en çok endodontik tedavinin uygulandığı dişler olması ve buna karşın kök kanal sistemlerinin karmaşık bir

yapı göstermeleri ve Türk toplumunda bu dişlerde yapılan çalışmalarda az sayıda örnek kullanılması sebebiyle planlanmıştır. Araştırmamızda çekilmiş 400 adet alt ve 400 adet üst birinci büyük azı dişi kullanılmıştır. Dişlerin kök ve kanal sayıları, kanal tipleri, yan kanallar, kanallar arası gözlenen transvers anastomoz ve apikal foramenin sayısı ve pozisyonu ile apikal delta özellikleri şeffaflaştırma yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Çekilmiş dişlerin kök kanalları çini mürekkebi ile boyanmış, dişler %10'luk hidroklorik asitte dekalsifiye edilmiş ve daha sonra alkol ile dehidratasyonu takiben, metil salisilat içerisine konularak şeffaflaştırma işlemi tamamlanmıştır. Çalışmamızda üst birinci büyük azı dişlerinde meziobukkal kökte %30.90 oranında bir kanal, %62.06 oranında iki kanal, %7.03 oranında üç kanal gözlenmiştir. Yirmibeş adet (%6.28) meziobukkal kökte Vertucci sınıflamasında yer almayan on farklı kök kanal tipi tespit edilmiştir. Alt birinci büyük azı dişinin mezial kökünde %4.75 oranında bir kanal, %86.75 oranında iki kanal, %8 oranında üç kanal, %0.50 oranında dört kanal gözlenmiştir. Alt birinci büyük azı dişinin distal kökünde ise %71.68 oranında bir kanal, %26.78 oranında iki kanal, %1.27 oranında üç kanal, %0.25 oranında dört kanal gözlenmiştir. Otuzaltı adet (%9) mezial kökte ondört farklı, yedi adet (%1.78) distal kökte ise altı farklı Vertucci sınıflamasında yer almayan kök kanal tipi tespit edilmiştir.

11. FARKLI DİŞSEL KAPANIŞ İLİŞKİLERİNE SAHİP BİREYLERİN SAM AKSİYOGRAFI İLE KONDİL HAREKET YOLLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Leyla DEHAN ŞENGÜN
Danışman adı : Prof.Dr. N.Hasan ALKUMRU
Kabul Tarihi : 8 /11 /2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Uzun yıllardan bu yana farklı dişsel kapanış ilişkilerinin etkileri üzerine yapılan çalışmalar günümüzde de halen süregelmektedir ve maloklüzyonların eklem üzerindeki etkileri de literatürde uzun süredir tartışma konusu olmuştur. Dişsel kapanışın temporomandibular eklem rahatsızlıklarına etkisi bilinen bir olgudur. Ancak bu etkinin hangi durumlarda ve ne ölçüde temporomandibular ekleme yansıdığı tartışılmaktadır.

Bu çalışmadaki amaç; Angle sınıflamasına göre Sınıf I, II ve III dişsel kapanış ilişkisine sahip, temporomandibular eklem rahatsızlığı olmayan bireylerde eklem fonksiyonlarının nasıl gerçekleştiğini araştırmak, bu olgularda kondil hareketlerindeki farklılıkları tespit etmek, Sınıf I, II ve III grunlarına ilişkin normatif veriler sağlamak ve böylece dişsel kapanış ilişkilerinin eklem disfonksiyonlarına etkisi konusundaki araştırmalara

katkıda bulunmaktır. Bu tür verilerin bulunması patolojik durumlarda "normal"in sınırlarının ne olduğuna karar vermemize yardımcı olacaktır.

Araştırmamızda incelenen 90 bireyin 55'ini erkekler, 35'ini kadınlar oluşturmaktadır. Angle Sınıf I grubunda 31, Sınıf II grubunda 28 ve Sınıf III grubunda ise 31 kişinin kondiler hareket yolları incelenmiştir. Elektronik SAM Aksiyografi kullanılarak maksimum açılış, düz protrüzyon ve lateral hareket kayıtları alınmıştır. Elde edilen uzunluk ve açı değerleri gruplar arasında karşılaştırılmıştır.

Bulgularımız Sınıf III dişsel kapanış grumunda mandibular açılış açısı, düz protrusiv kondil yolu uzunluğu ve sağ lateral hareket uzunluğu verilerinin Sınf I ve Sınıf II dişsel kapanış gruplarından daha düşük değerlerde olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak; tüm gruplarda anlamsız olsa bile kondiler hareket yolları uzunluk ve açılarındaki farklılıkların varlığı, insan vücudunun orta hatta göre simetrik olmadığının bir göstergesidir. Uzunluk ve açılarda ortaya çıkan gruplar arası farklar büyük bir olasılıkla dişlerin yönlendirmesiyle şekillenen hareket yolu karekteristiğedir. Bu farklılık bir temporomandibular eklem rahatsızlığı olarak algılanmamalıdır.

12. YAPIŞTIRMA SİMANLARININ ÇÖZÜNÜRLÜĞÜ

Adı ve Soyadı : Ferah IŞIK
Danışman adı : Prof.Dr. Deniz GEMALMAZ

Kabul Tarihi : 9 /11 /2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Amaç: Bu çalışmanın amacı; iki farklı pH'ta hazırlanan laktik asit tampon solüsyonunda 7 farklı yapıştırma simanının asidik erozyonunu değerlendirmektir.

Metot: Araştırmada kullanılan 7 farklı yapıştırma simanının (1adet çinko fosfat siman, Phosphate Cement, Heraeus Kulzer ; 2 farklı cam iyonomer siman, Ketac Cem, 3M ESPE ve Fuji I, GC; 1adet kapsüle edilmiş cam iyonomer siman, Fuji I Capsule, GC; 1 adet rezin modifiye cam iyonomer siman, Fuji Plus, GC; 1 adet rezin siman, Calibra, Dentsply ve 1 adet yüksek doldurucuiu rezin siman, Variolink Ultra, Vivadent) erozyon miktarı, simanların PMMA içerisine yerleştirilip, iki farklı pH'ta (pH= 2.74 ve 4.0) 0.1 M sodyum laktat/laktik asit tampon solüsyonuna daldırıldıktan sonra oluşan siman kaybının derinliği ölçülerek bildirildi. Ölçümler simanların solüsyona daldırılmasını takip eden 1, 3, 5, 7, 14, 21 ve 28. günlerinde dijital mikrometre ile yapıldı. Sonuçlar varyans analizi kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirildi.

Bulgular: Yapıştırma simanlarının 28 gündeki çözünürlük sonuçları (µm) aşağıdaki tabloda verilmektedir.

pH	Phosphate	KetacCem	Fujil	FujilCaps	FujiPlus	Calibra	Variolink Ultra
2.74	1877	666	1344	1350	-8	-4	-6
4.0	924	15	288	273	-5	-2	-5

Siman tipi, pH seviyesi, zaman ve aralarındaki ilişkinin siman kaybındaki etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.001$).

Sonuç: Araştırmada kullanılan 4 farklı su bazlı simanın erozyonu solüsyon içerisinde kalma süresiyle doğru orantı gösterdi. Su bazlı simanlar her iki asit koşulunda yüksek oranda erozyon gösterirken, rezin bazlı simanlarda erozyon görülmedi. Ancak rezin bazlı simanlarda su absorbsiyonu sonucunda genleşme gözlendi.

13. ITI VE FRİALİT-2 İMPLANT SİSTEMLERİ İLE TEDAVİ EDİLEN HASTALARIN BİR YILLIK KLİNİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Fulya TEPRET
Danışman adı : Prof. Dr. Atilla SERTGÖZ
Kabul tarihi : 10.11.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

İmplantolojide son yıllarda çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bunlardan biride implantların yüzey özelliklerini değiştirerek osseointegrasyon dönemini hızlandırmaktır. Böylece hastanın daha kısa sürede kaybolan estetik ve fonksiyonu sağlanarak yaşam kalitesi artırılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; farklı cerrahi prosedüre sahip iki implant sisteminin 1 yıllık klinik ve radyografik sonuçlarının değerlendirilmesidir.

Çalışmaya parsiyel ve total dişsizliğe sahip toplam 31 hasta katıldı. Birinci guruptaki 11 hastaya SLA (Sand-blasted, Large grit, Acid etched) yüzeye sahip tek aşamalı cerrahi işlemle yerleştirilen 47 adet ITI implant uygulanırken, ikinci guruptaki 20 hastaya iki aşamalı cerrahi işlemle yerleştirilen DPS (Deep profile surface, grit-blasted and etched)yüzeye sahip 51 adet Frialit-2 implantları uygulandı. Birinci gruptaki implantların 6-8 hafta

iyileşme döneminden sonra protetik üst yapıları yapıldı. İkinci gruptaki implantlar ise 3-6 aylık iyileşme döneminden sonra ikinci cerrahi işlem ile ağız ortamına açıldı ve cerrahi işlem sonrası 2 hafta doku iyileşmesi için beklendikten sonra üst yapıları hazırlandı. İmplantların, üst yapılarının yapımını takiben 1 hafta içinde, 6.ayda ve 1.yılda klinik ve radyografik değerlendirmeleri yapıldı. Mobilite varlığı, protetik komplikasyonlar,cep derinliği, plak indeksi, kanama indeksi ve gingival indeks değerleri kaydedildi. Verileri istatistiksel olarak değerlendirmek amacıyla ki-kare ($P<0.05$) testi kullanıldı. Radyografik değerlendirme için periapikal röntgenler alındı. İki gruptaki kemik rezorbsiyon miktarlarının istatistiksel analizi için ise bağımsız t testi ($P<0.05$) kullanıldı.

İyileşme döneminde ve 1yıl sonunda her iki implant sisteminde de kayıp gözlenmedi. Başarı oranı her iki guruptaki implantlar için de %100'dür. Tüm değerlendirme periyodu boyunca, plak indeksi değerleri açısından iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($P>0,05$). Bununla beraber, Frialit-2 grubunda 1.yıl sonunda kaydedilen kanama indeksi ve gingival indeks değerleri ITI grubundaki değerlere göre istatistiksel olarak daha yüksektir ($P<0,05$). Her iki grupta da karşılaşılan en önemli protetik komplikasyon lingual vidada gevşeme ve porselen kırığıdır.Her iki implant sisteminde 1 yıl içinde 0.2 mm'den az kemik rezorbsiyonu tespit edildi. Ancak Frialit-2 implantlarda 1.yılın sonunda ITI implantlara göre istatistiksel olarak daha fazla kemik rezorbsiyonu olduğu gözlendi.

Bu çalışmanın ışığı altında, total ve parsiyel dişsizlik vakalarının tedavisinde SLA yüzeye sahip ve 6 haftalık sürede üzerine yükleme yapılabilen ITI implantların, DPS yüzeyli ve 3-6 aylık normal bekleme periyodu gerektiren Frialit-2 implantlar gibi başarı ile kullanılabileceği söylenebilir.

14. DENTAL MATERYALLERİN RENK DEĞİŞİKLİĞİ

Adı ve Soyadı : Coşkun YILDIZ
Danışman Adı : Prof.Dr. Ender KAZAZOĞLU
Kabul Tarihi : 11-11-2004
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Dental materyallerin estetik niteliklerinin devamı için en önemli özellik bu materyallerin ağız ortamında renk değişimine uğramamasıdır.

Çalışmamızın amacı kompozit dolgu materyallerinin, akrilik kaide materyallerinin, yumuşak astar materyallerinin, ağız gargaralarında bekletilmesi sonucu meydana gelen renk değişikliğini ve su emilimleri sonucu ağırlıklarındaki artışın in-vitro olarak incelenmesidir.

Çalışmamızda dört farklı kompozit dolgu materyali (Admira, Herculite XRV, Intens-s, Tetric Ceram,) , dört farklı akrilik kaide materyali [iki tanesi ısı ile sertleşen (Paladent, Meliodent), iki tanesi kimyasal yolla sertleşen

(Paladent, Meliodent)] ve dört farklı daimi yumuşak astar materyali [iki tanesi ısı ile sertleşen (Luci- Soft, Molloplast B), iki tanesi kimyasal yolla sertleşen (Ufi Gel P, Mollosil) silikon esaslı], dört farklı ağız gargarası (Heksoral, Tantum Verde, Klorheks, Oral B,) ve kontrol grubu olarak distile su kullanıldı. 10x3 mm boyutlarında numuneler hazırlandı. Hazırlanan numunelerin ağırlıkları ve renkleri ölçüldü. Ağız gargaralarında 6 saat, 12 saat, 24 saat, 48 saat, 72 saat bekletildikten sonra ağırlık ve renk ölçümleri yapıldı.

Çalışmamızın sonucunda kompozit materyallerinden Admira'da renk değişikliği en az meydana gelmiştir. Kompozit materyallerinin ağırlıklarındaki değişim istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Akrilik materyallerinin ağırlıklarında minumum seviyede artış olsa da istatistiksel olarak anlamlı değildir. En fazla renk değişikliği gösteren materyal Oral B solüsyonundaki kimyasal yolla polimerize olan akriliklerdir.

Yumuşak astar materyallerinin ağırlık değişimi %3-6 oranında meydana gelmiştir. En fazla renk değişikliğine uğrayan yumuşak astar materyali Klorheks solüsyonundaki Molloplast B materyalidir.

15. TAM SERAMİKLERİN TEKRARLANAN FIRINLAMALAR SONRASI RENK VE KIRILGANLIK DEĞİŞİMLERİ

Adı ve Soyadı : Rıfat GÖZNELİ
Danışman Adı : Prof. Dr. Ender KAZAZOĞLU
Kabul Tarihi : 12.11.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Amaç: Bu çalışmanın amacı; günümüzde kullanılmakta olan Empress 2, Finesse, Cergo ve Evopress marka, dört farklı tam seramik materyalinin tekrarlanan fırınlamalar sonrası renk ve kırılganlık değişimlerini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Dört farklı pres tam seramik materyali, her biri kendi üretici firma talimatları doğrultusunda preslenerek, 2.1 mm kalınlığında, 15 mm çapında disk numuneler elde edilmiştir. Numunelerin yüzey bitimleri 220, 320, 500, 600 ve 800 numara silikon karbit aşındırma kağıtlarıyla yapılmıştır ve numunelerin kalınlığı 2 mm' ye indirilmiştir. Her bir materyalden 5 grup oluşturularak, bir grupta 10 numune olacak şekilde; 1.grup pres sonrası 1 kez fırınlama, 2. grup pres sonrası 3 kez fırınlama, 3. grup pres sonrası 5 kez fırınlama, 4. grup pres sonrası 7 kez fırınlama yapılarak biaksiyal bükme testi (üç top üzerine piston) yapılmıştır. 5. grup ise pres sonrası ayrı ayrı 1, 3, 5 ve 7 kez fırınlama periyotları sonundaki renk değerleri ve opasiteleri spektrofotometre cihazıyla ölçülmüştür.

Bulgular ve Sonuçlar: Bükme dayanıklılığı testinde tüm fırınlamalarda maddeler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir ($p<0,0001$). Empress 2 tüm fırınlamalarda diğer materyallere göre daha dayanıklı bulunmuştur (250 MPa). Fırınlanma sayısına göre her materyalin kendi içindeki kırılganlık değişimi; Empress 2, Finesse ve Evopress'de istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken, Cergo'nun bükme dayanıklılığı 7. fırınlanmada 1. fırınlamaya göre azalmıştır.

Fırınlanma sayısına göre her materyalin kendi içindeki renk değişimi; Evopress "L" ve % opasite değişimleri olarak en stabil madde olup, en fazla değişiklik Empress 2'de gözlenmiştir. ΔE değerlerinde, sadece Empress 2' de 1 ΔE birimden yüksek sonuçlar elde edilmiştir.

16. KİTOZAN'IN YUMUŞAK DOKU İYİLEŞMESİNDEKİ ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ VE HÜCRE KÜLTÜRÜ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Muharrem GÜVERCİN
Danışman adı : Prof.Dr. Kâmil GÖKER
Kabul Tarihi : 24 /11 /2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi

Günümüzde yara sahasında iyileşmeyi hızlandırmaya yönelik çeşitli sentetik ve doğal esaslı materyaller kullanılmaktadır. Uzun yıllardır araştırmaları devam eden kitozanın in vito ve in vivo çalışmalarda; yara iyileşmesini hızlandırdığı, iyi bir hemostaz sağlayıcı olduğu, yönlendirilmiş doku rejenerasyonununda kullanılabileceği ve çok sayıda farmasötik uygulamalarının olduğu belirtilmiştir.

Çalışmamızın amacı, çene yüz cerrahisinde büyük önemi olan, yaraların sekonder epitelizasyon ile iyileştirilmesinde kitozanın membran formunu kullanarak yara sahasında kısa sürede daha iyi bir iyileşme sağlayabilmek ve kitozanın yumuşak doku iyileşmesindeki etkisini ortaya koymaktır.

Çalışmamızda 51 adet 250±20 ağırlığında erkek, 6 aylık, Wistar-Albino sıçan kullanıldı. Deney hayvanlarının sırtında, 1x1 cm boyutlarında 3 adet standart kesi yapılarak; kitozan membran, kitozan asktorbat membran ve kontrol grupları oluşturuldu. Deneyler 7., 14, ve 21. günlerde sonlandırılarak denekler sakrifiye edildi. İşlem sırasında sağlam dokuyla birlikte eksize edilen deney sahaları ayrı ayrı olacak şekilde %10'luk formol çözeltileri içerisinde histopatolojik incelemeye alındı.

In vivo ortamda elde edilen sonuçlar, in vitro ortamda elde edilen sonuçlar, in vitro ortamda insan fibroblastlarından hazırlanan primer hücre kültürü sonuçları ile kıyaslanarak dişeti hücrelerinin kitozana olan yanıtları incelendi. Bu amaçla kitozana ilişkin değişik faktörler (konsantrasyon, pH) yanında hazırlama koşulları (sterilazasyon, kurutma yöntemleri) ve in vitro

çalışma ortamına ilişkin faktörlerin (serum ilavesi) dişeti hücrelerinin çoğalma ve canlılığına olan etkileri ile, dişeti hücrelerinin kitozan membranda çoğalma kinetikleri ve proliferasyonları incelendi.

Çalışmamızın in vivo bölümünde; kitozan membranlı gruplarda iyileşmenin kontrol gruplarına göre anlamlı derecede daha iyi olduğu ancak sodyum askorbatın iyileşmede katkısının olmadığı görüldü.

Çalışmamızın in vitro bölümünde; kitozan membranın dişeti hücrelerinin tutunması, çoğalması ve yaşamasında iyi bir ortam oluşturucu olduğu ve kitozana ilişkin faktörler ile hazırlama koşullarının sonuçlar üzerinde etkili olduğu görüldü. Sonuç olarak kitozanın; yara iyileşmesini hızlandıran bir örtücü ve dişeti hücrelerinin çoğalmasında alternatif bir membran olabileceği, yumuşak doku cerrahisinde ve periodontal doku mühendisliğinde kullanılabileceği kanısına varıldı.

17. EROZİV VE ATROFİK ORAL LİKEN RUBER PLANUS'LUHASTALARDA LEZYON İÇİ METİLPREDNİZOLON ASETAT ENJEKSİYONU, % 0.1 LİK TRİAMSİNOLON ORABASE KREM VE DEKSAPANTENOL PASTİL PREPARATLARININ LOKAL UYGULAMALARININ KLİNİK VE SİTOLOJİK KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Erdoğan FİŞEKÇİOĞLU
Danışman adı : Prof.Dr.Semih ÖZBAYRAK
Kabul tarihi : 08.12.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Oral Diagnoz ve Radyoloji

Çalışmanın amacı kronik bir süreç içeren eroziv ve/veya atrofik oral liken ruber planus tedavisinde lokal kortikosteroid uygulamasında bir standart belirlemek ve sonuçları objektif ölçülerde değerlendirebilmek için klinik kriterlerin yanısıra invaziv olmayan sitolojik değerlendirme normu ortaya koymaktır.

Eroziv ve atrofik oral liken ruber planus teşhisi konmuş 75 hasta rastgele seçilmiş, 26'şar hastadan oluşan iki deney ve 23 hastadan oluşan bir kontrol olmak üzere üç tedavi grubuna ayrılmıştır. 1. deney grubuna lezyon içi metilprednisolon asetat enjeksiyonu, 2. deney grubuna topikal triamsinolon asetat orabase krem tedavisi ve kontrol grubuna lokal dekspantenol pastil tedavisi uygulanmıştır. Her bir grup için tedavi süresi 45 gün olmuştur.

Başlangıç tedavisinden önce, sonra ve 6. ayda iyileşme skorları, tükürük pH'ı, plak düzeyi, keratinizasyon düzeyi, PNL yoğunluğu, hif/psödohif varlığı ve zemindeki farklılıkların düzeylerine bakılmıştır.

Gruplar arasında iyileşme skorları, görsel skala, keratinizasyon düzeyi ve zemindeki farklılıklar yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). PNL yoğunluğu, plak düzeyi, hif/psödohif varlığı ve tükürük pH'ı yönünden anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Çalışmada daha sık ve daha uzun süreli kortikosteroid tedavisinin, sonuçları önemli derecede etkilemediğini ve lokal tedavide metilprednisolon asetat etkin, pratik ve hasta tarafından iyi tolere edilebilecek intralezyonel uygulamasının OLP'de başarılı sonuçlar verdiği görülmüştür. OLP'de iyileşmeyi değerlendirebilmek için sitolojik değerlendirme normunun anlamlı olduğu ortaya konulmuştur.

18. İKİ HIZLI KANİN RETRAKSİYONU TEKNİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: "ALVEOLAR KEMİK DİSTRAKSİYONU VE PERİODONTAL MEMBRAN DİSTRAKSİYONU"

Adı ve soyadı : Gülay DURMUŞ FİLİK
Danışman adı : Doç.Dr.Sibel BİREN
Kabul tarihi : 29/ 12/ 2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Hızlı kanin retraksiyonu sağlamak amacıyla iki farklı distraksiyon osteogenez yöntemi uygulanmıştır. Bir tarafa, alveolar kemik distraksiyonu (AKD) diğer tarafa periodontal membran distraksiyonu (PMD) uygulanmıştır. Bu amaçla yaş ortalamaları 17.8 olan 9 hastada 18 maksiller kaninin hızlı retraksiyonu yapılmıştır (9 sağ, 9 sol). Distraksiyon amacıyla prefabrike, dişe yapışan, intraoral, modifiye vidalar kullanılmıştır. Apareyler minor cerrahi operasyondan hemen sonra yerleştirilmiş, 3 günlük bekleme periodundan sonra günde 0.5 mm aktive edilmiştir. Her hastada sağ maksiller kanin AKD ile soldaki maksiller kanin PMD ile distrakte edilmiştir. AKD tarafında diş hareketi translasyonla birlikte distal kron devrilmesi (9.4°) şeklindedir; PMD tarafında da translasyon ve distal kron devrilmesi (12°) birlikte gerçekleşmiştir. Retraksiyon hızı AKD tarafında 0.27 mm/gün, PMD tarafında 0.25 mm/gün olarak eşit hızda gerçekleşmiştir. Posterior bölgedeki ankraj kaybı AKD tarafında 1.5 mm, PMD tarafında 2 mm dir. Uzama miktarı AKD tarafında kaninlerde 0.1 mm molarlarda 1.1 mm, PMD tarafında kaninlerde 0.2 mm molarlarda 0.2 mm olarak bulunmuştur. Kemik

oluşumu ve yeniden şekillenmesi her iki teknikte de optimum seviyededir. Uzun kon paralel teknikle ve hazırlanan radyografik splintle elde edilen standart periapikal radyografiler üzerinde yapılan incelemede her iki tekniğin de kök rezorbsiyonuna yol açmadığı izlenmiştir. İki teknikte de, retrakte edilmiş kaninler vitalometrik muayenelerinde duyarlılıklarında azalma göstermiştir. Hastalara verilen ağrı skalasına göre hastalar dinlenme pozisyonunda ağrı hissetmediklerini rapor ettiler. Sadece bazı hastalar sağ, sol kanin dişleri ve arka dişleriyle ısırırken orta derecede ağrı hissettiklerini rapor ettiler. Bu rahatsızlık sol tarafta (PMD tarafında) daha etkilidir.

Sonuç olarak hızlı kanin retraksiyonunda AKD yöntemi PMD yönteminden daha etkili olarak bulunmuştur. Buna rağmen her iki yöntem de etkili olup çevre dokulara herhangi bir zararlı etkileri görülmemiştir.

A.ECZACILIK FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

19. *CENTAUREA IBERICA* VE *C. TRIUMFETTII* TÜRLERİ ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR

Adı ve Soyadı : Melek ULUSOYLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 20/07/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmakognozi

Bu çalışmada *Centaurea iberica* Trev. ex Sprengel ve *C. triumfettii* All. (Asteraceae) bitkilerinin toprak üstü kısımları fitokimyasal bakımından incelenmiştir.

Çalışmada kullanılan bitkilerden *C. iberica* 23. 06. 1994 tarihinde Çatalca'dan (MARE 4473) *C. triumfettii* All. ise 19. 07. 2000 tarihinde Bolu-Kartalkaya'dan toplanmıştır (MARE 6385). Kurutulup toz edilen materyal üzerinde, fitokimyasal ön denemeler ve miktar tayinleri yapılmıştır.

Yapılan literatür çalışmaları doğrultusunda, bitkilerin içerdiği maddeleri elde edebilmek ve biyolojik aktivitelerini belirleyebilmek amacıyla her iki bitkiye ait materyalden 3 ayrı madde grubuna (seskiterpen lakton, flavonoit, fenolik asit) ilişkin 6 ekstre elde edildi.

Ekstrelerden saf bileşikler sütun, vakum likit, ince tabaka, preparatif ince tabaka kromatografileri ve Sephadex LH-20 sütunlar kullanılarak elde edildi. İzole edilmiş olan bileşiklerin yapı tayinleri için UV, IR , 1H, 13C NMR, EI-MS spektrumları ve standart maddelerle yapılan İTK karşılaştırmaları kullanıldı.

Yapılan fitokimyasal araştırmalarda *C. iberica*'dan 14, *C. triumfettii*'den 11 bileşik, toplam 25 bileşik izole edilmiştir. Bileşiklerden 13'ü flavonoit, 5'i STL, 1'i asit, 3'ü steroit, 2'si triterpen ve 1'i de kumarin yapısındadır.

Elde edilen ana ekstrelerin birkaç bakımdan biyolojik aktiviteleri kontrol edildi. Potansiyel sitotoksik aktivite tayini için Brine shrimp (*Artemia salina*), mikrobiyolojik aktivite tayinleri için agar oluk difüzyon ve tüp dilüsyon, antioksidan aktivite tayinleri için de DPPH ve İndirgeme Gücü metotları kullanılmıştır. Deneylerde standart madde olarak: sitotoksik aktivite için Sinaropikrin, Centaureidin, Sinarin, antibakteriyel aktivite için Meropenem, antifungal aktivite için Flukonazol, antioksidan aktivite için de BHA ve α-tokoferol kullanılmıştır. Elde edilen aktivite değerleri, halk arasında tıbbi tür olarak tanınan *C. cyanus*'a ait ekstrelerin değerleri ile karşılaştırılmıştır.

20. BAZI TIBBİ VE BİTKİSEL ÇAYLARDA FUMONİSİN B1 VE B2 DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Duygu YAZICIOĞLU
Danışman Adı : Doç. Dr. Gülden Z.OMURTAG
Kabul Tarihi : 27/09/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmasötik Toksikoloji

Fumonisinler, *Fusarium verticillioides* olarak da bilinen *F. moniliforme*, *F. proliferatum*, *F. anthophilum*, *F. dlamini*, *F. napiforme* ve *F. nygamai* gibi *Fusarium* türü küf mantarları tarafından sentezlenen, hububat, tahıl ürünleri ve bakliyatta sıklıkla rastlanan fitotoksik özellikte mikotoksinlerdir. IARC (International Agency for Research on Cancer, Uluslararası Kanser Araştırma Örgütü) tarafından *F. moniliforme* toksinleri insanlar için potansiyel karsinojen maddeler olarak bildirilmiştir (Sınıf 2B karsinojen). *Fusarium* mikotoksinlerinin oluşumu sıcaklık, nem, besin üretim aşamaları ve üretilen besinin tipi gibi birçok faktöre bağlıdır.

Çalışmamızda, marketlerden, pazarlardan temin edilen tıbbi ve bitkisel çay örneklerinde fumonisin B1 (FB1) ve fumonisin B2 (FB2) araştırıldı. FB1 ve FB2, fluoresans detektörlü yüksek basınçlı sıvı kromatografisi (YBSK) ile tayin edildi.

Bu çalışmada 51 adet siyah ve 3 adet yeşil çay ile 61 adet tıbbi ve bitkisel çay örneğinde FB1 ve FB2 analizi yapıldı. İstanbul'dan sağlanan toplam 115 örneğin 108 tanesi marketlerden, 7 tanesi semt pazarlarından satın alındı. En yüksek FB1 düzeyi marketten temin edilen bir ısırganotu yaprağı örneğinde 1.487 ppm olarak saptandı. En düşük FB1 düzeyi ise yine marketten temin edilen bir nane yaprağı örneğinde 0.160 ppm olarak saptandı. FB1 tıbbi ve bitkisel çay örneklerinin %1.74 'ünde tespit edilmiş; FB2 ise tıbbi ve bitkisel çay örneklerinde tespit edilememiştir. Siyah çay, adaçayı yaprağı, ıhlamur çiçeği, rezene meyveleri, papatya çiçeği , kuşburnu meyveleri, defne yaprağı, mısır püskülü, meyan kökü örneklerinde FB1 ve FB2'ye rastlanmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de yoğun bir biçimde tüketilen ve çeşitli ülkelere ihraç edilen tıbbi ve bitkisel çaylarda potansiyel karsinojen FB1 ve FB2 analizlerini yapmaktır. Ekonomik önemi nedeniyle tıbbi ve bitkisel çayların işlenmeleri sırasında kontrol ve analizlerinin yapılması gerekmektedir. Beslenmeyle ilgili yapılacak mikotoksin çalışmaları sağlıklı bir toplum kazanmak ve sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

21. BAZI PESTİSİTLERİN HİNDİSTAN CEVİZİ KABUĞUNDAN ELDE EDİLEN ADSORBANDA ADSORPLANARAK SULU ORTAMDAN UZAKLAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : İlknur Özlem BİÇER
Danışman Adı : Prof. Dr. Melda TUNÇAY
Kabul Tarihi : 27.09.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Analitik Kimya

Bu tezde PA, 4-CPA, 2,4-D, paraquat ve linuron adsorpsiyonu; zaman, sıcaklık, pH ve ortamdaki diğer madde gibi bu pestisitlerin adsorpsiyonuna etki eden faktörler incelenmiştir.

Tezin birinci aşamasında herbir pestisit için adsorpsiyon kinetiği incelendi; Lagergren kinetik modeli, kullanılan tüm pestisitlerin aktif karbon üzerine adsorpsiyonunu anlamak için başarı ile uygulandı. Herbir pestisit için tanecik içi difuzyon katsayısı ve kütle transfer katsayısı hesaplandı.

Tezin ikinci aşamasında, denge değerleri elde edildi. Langmuir ve Freundlich modelleri adsorpsiyon dengesini göstermek için kullanıldı ve her iki izotermin sabitleri hesaplandı. Her iki izotermden elde edilen sabitlerin değerleri kullanılarak pestisitlerin adsorpsiyonunun linuron> 2,4-D > 4-CPA > PA > paraquat şeklinde azaldığı gösterildi. Bu kısımda elde edilen veriler adsorpsiyon tipinin tanımlanmasında kullanıldı.

Tezin üçüncü aşamasında pestisitlerin adsorpsiyonu üzerine sıcaklık etkisi incelendi ve her bir pestisit için termodinamik parametreler (ΔHo , ΔSo , ΔGo) hesaplandı. Paraquat dışındaki pestisitler için adsorpsiyon ısıları (ΔHo) adsorpsiyonun ekzotermik olduğunu gösterdi. Herbir pestisit için elde edilen negatif (ΔGo) değerleri bütün pestisitler için adsorpsiyonun kendiliğinden olduğunu gösterdi.

Tezin dördüncü aşamasında , adsorpsiyona pH etkisi incelendi. PA, 4-CPA, 2,4-D adsorpsiyonu yüksek pH değerlerinde azalırken paraquat adsorpsiyonu arttı. Linuron adsorpsiyonu pH değişimi ile önemli ölçüde etkilenmedi.

Tezin son aşamasında , ortamdaki başka bir pestisitin varlığının adsorpsiyona etkisi incelendi. İkili karışımlardaki, herbir pestisitin adsorpsiyonu diğer maddenin varlığında azaldı. Çalışmada elde edilen sonuçlar Hindistan cevizi kabuğundan elde edilen aktif karbonun pestisitlerin uzaklaştırılmasında etkin bir adsorban olduğunu gösterdi.

22. SİYAH ÇAY İNFÜZYONLARININ ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Banu YENİCE
Danışman Adı : Prof. Dr. Dehen ALTINER
Kabul Tarihi : 30.09.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Biyokimya

Farklı konsantrasyonlardaki siyah çay infüzyonlarının in vivo ve in vitro antioksidan ve varsa prooksidan aktivitelerinin, etki mekanizmalarıyla birlikte aydınlatılması; ayrıca farklı infüzyon sıcaklığı ve süresine göre hazırlanan çayda antioksidan potansiyelinin, etki mekanizmalarıyla birlikte belirlenmesi ve demlik poşet, partikül büyüklüğü ve şekerin antioksidan aktivite ve etki mekanizmaları üzerine tesirinin ortaya çıkarılması amaçlandı. Konsantrasyona göre yapılan in vivo deneylerde çayın düşük konsantrasyonlarda sıçanlarda karaciğer hasarını inhibe ettiği (ALT ve AST aktiviteleri otoanalizörle), in vivo ve in vitro lipit oksidasyonlarında (TBA testi ve tiyosayanat yöntemi), protein oksidasyonlarında (karbonil ve Lenz yöntemleri) ve in vitro karbonhidrat hasarında (deoksiriboz yöntemi) antioksidan aktivite gösterdiği, glutatyon düzeyini (Ellman yöntemi) düşürdüğü belirlenirken, yüksek konsantrasyonlarda söz konusu aktivitelerin azaldığı, glutatyon düzeyinin arttığı, DNA hasarında (Aruoma yöntemi) inhibe edici etkinin azaldığı, karbonhidrat hasarında prooksidan aktiviteye dönüştüğü görüldü. Çay aynı konsantrasyonda bir parametre üzerinde antidoksidan aktivite gösterirken, diğerinde prooksidan etki gösterdi ve benzer bir durum infüzyon sıcaklığı deneylerinde de görüldü. Bu durumda çayın antioksidan/prooksidan aktiviteye sahip olduğu sonucuna varıldı. Serbest radikal temizleme aktivitesi (Yamaguchi yöntemi) ve H2O2 temizleme yeteneği (Ruch yöntemi) ve metal iyonlarını şelatlama aktivitesinin (Decker ve Welch yöntemi) antioksidan/prooksidan aktivitesinin sebepleri olduğu ve bunlara ilaveten süperoksit radikalini temizleme kapasitesi (Nishikimi yöntemi) ve indirgeyici gücün (Oyaizu yöntemi) antioksidan aktivitesinin sebepleri olduğu neticisine varıldı. Türk çayı için antioksidan aktivite açısından en uygun infüzyon sıcaklığının 90°C, sürenin de 10. ve 15. dakikalar olduğu, küçük partiküllerin daha elverişli ve poşetin aktivite azaltıcı etki gösterdiği, çaya katılan şekerinse bazı parametrelerde antioksidan aktiviteyi arttırıcı veya azaltıcı etki gösterdiği veya etkisiz olduğu sonucuna varıldı.

23. DENEYSEL KOLİTTE GLUTAMİN, KORTİKOSTEROİD VE MELATONİNİN TERAPÖTİK ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Aykut ŞERBETÇİOĞLU
Danışman adı : Prof.Dr. Gül AYANOĞLU DÜLGER
Kabul Tarihi : 20. 10. 2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmakoloji

İnflamatuar barsak hastalıkları arasında yer alan ülseratif kolit mukozal hasar, inflamasyon ve gastrointestinal sistemin immun dengesinde bozulma ile karakterize otoimmün bir hastalıktır. Hastalık, immunolojik dengenin bozulması nedeni ile gastrointestinal ve ekstraintestinal patolojiler ile karakterizedir. Çeşitli deneysel modellerle inflamatuar barsak hastalığı oluşturulabilmek mümkün olmakla birlikte, bunların hiç birisi insandaki ülseratif kolit mofolojisine tam olarak benzememektedir.

Çalışmamızda kolit oluşturmak amacıyla erkek Sprague Dawley sıçanlara intrarektal olarak TNBS uygulanmış ve bu patolojik durumda 6 gün süre ile uygulanan prednizolon (i.p.), glutamin (oral) ve melatonin'in (i.p.) terapötik etkileri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Kontrol grubuna intrarektal, takiben de oral veya intraperitoneal serum fizyolojik verilmiştir. Bu maddelerin tek başlarına ve kombine olarak kullanıldıkları durumlarda kolon ve ileum dokusunda oksidatif hasarı belirlemek üzere GSH, MPO ve MDA düzeylerini ölçülmüş, oksidatif hasardaki değişimler histopatolojik skorlama ile birlikte değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda tüm uygulamalar, tek başlarına veya kombine halde kullanıldıklarında makroskopik mukozal hasarı ve mikroskopik lezyonları kontrol kolit grubuna oranla anlamlı derecede azaltmıştır. Prednizolonun en etkin tedavi şekli olduğu belirlenmiş, prednizolonun glutaminle birlikte uygunlanması etkinliğini artırmamıştır. Glutaminin melatoninle birlikte kullanıldığı grupta elde edilen sonuçlar ise tek başına glutamin veya tek başına melatonin kullanılan grupla benzerlik göstermiştir, yani kobine ilaç tedavisi etkinlikte anlamlı bir artışa neden olmamıştır. Çalışmamız daha önce yapılan diğer deneysel ve klinik çalışmaları desteklemekte olup antioksidan maddelerin kolite bağlı oksidatif ve hücresel hasarı azaltıklarına işaret etmekle birlikte, tek başlarına etkinliklerinin prednizolondan daha düşük olduğunu göstermektedir.

A.TIP FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

24. SÜT VE SÜT PROTEİNLERİNİN ANTİOKSİDAN ETKİLERİ

Adı ve Soyadı : Ayliz VELİOĞLU ÖĞÜNÇ
Danışman Adı : Prof.Dr. Süha YALÇIN
Kabul tarihi : 27.02.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Biyokimya

Süt dişi meme dokusundan salgılanan ve yapısında yağ, protein, mineral, vitamin, enzim ve karbonhidratları bulunduran kompleks bir sıvıdır. Süt besin öğeleri açısından içeriği tam olan tek doğal gıdadır. Yapısında annenin bağışıklık sisteminin elemanlarını da içerdiğinden, yenidoğanı enfeksiyonlara karşı korur.

Kesilmiş sütün sıvı kısmı olan süt serumu (whey) sütün tedavi edici etkilerinden sorumlu tutulmaktadır. Süt serumu β-laktoglobulin, α-laktalbumin, serum albumin, ve immunoglobulinlerden oluşan bir protein karışımıdır. Son yıllarda giderek artan sayıda araştırma süt serumunun çok yönlü terapötik etkilerini aydınlatmış ve bu protein karışımının antikanserojen ve serbest radikal hasarını önleyen etkileri öne çıkmıştır. Peynir yapımı sırasında sütten ayrılan ve "peynir altı suyu" olarak adlandırılan sıvının süt serumu proteinlerince zengin olduğu bilinmektedir. Bu yan ürün gıda endüstrisinde toz haline getirilerek kullanılmakta ve peynir altı suyu tozu (PAST) olarak adlandırılmaktadır.

Çalışmamızda süt serumu proteinlerinin oksidan hazara olan etkisini iki farklı travma modelinde (yanık ve laporatomi) inceledik. Ayrıca in vitro koşullarda serum lipit ve proteinlerini oksidasyona karşı koruyucu etkilerini araştırdık. İn vivo deneylerde süt serumu proteinleri kaynağı olarak PAST kullanıldı, in vitro çalışmalarda ise PAST ve çiğ süt serumu örnekleri kullanıldı. İn vivo bulgularımız, süt serumu proteinlerinin, travma nedeniyle dokularda oluşan oksidan hasarı anlamlı biçimde azalttığını ve bu etkilerini doku GSH düzeyini arttırarak yaptıklarını gösterirken, in vitro bulgularımız doğrudan antioksidan etkiye sahip olduklarını gösterdi.

Sonuç olarak, süt serumu proteinlerinin yüksek –SH içerikleri nedeniyle hem glutatyon düzeylerini arttırdıklarını hem de doğrudan antioksidan etki gösterdiklerini düşünmekteyiz.

25. YÜZEYEL MESANE TÜMÖRÜ PROGRESYONUNDA EPİDERMAL BÜYÜME FAKTÖRÜ (EGF) VE EGF RESEPTÖRÜ (EGFR) EKSPRESYONUNUN TÜMÖR PROGNOZU İLE İLİNTİSİ

Adı ve Soyadı : Doç.Dr.Tufan TARCAN
Danışman Adı : Prof.Dr. Serap ARBAK
Kabul tarihi : 16.03.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Histoloji-Embriyoloji

Ürotelyumdan kaynağını alan mesanenin değişken epitel hücreli karsinomu (DEHK), çok değişik biyolojik tavırlar sergileyebilmektedir. Bu biyolojik davranış çeşitliliğini öngörebilecek klinik bir bulgu mevcut değildir. Bu çalışmada, 35 hastaya ait mesane tümörü örneklerinde immunhistokimyasal yöntemle EGF ve EGFR ekspresyonu çalışmış ve sonuçlar tümörün biyolojik davranışı ile ilişkilendirebilmek amacıyla histopatolojik ve klinik bulgular ile karşılaştırılmıştır.

Bir avidin-biyotim yöntemi olan LAB-SA tekniği ile gerçekleştirilen immunhistokimyasal çalışmada primer antikor olarak EGF ekspresyonu için rekombinan insan EGF'sine karşı geliştirilmiş bir tavşan poliklonal antikoru, EGFR ekspresyonu için ise bir fare monoklonal antikoru, kromojen olarak ise DAB kullanılmıştır.

Endoskopik transüretral rezeksiyon (TUR) cerrahi yöntemi ile elde edilen mesane tümörü spesimenlerinin Hematoksilen ve Eozin boyası ile histopatolojik değerlendirmesi sonucunda %80 olguda yüzeyel olarak tanımlanan mukoza ve lamine propriada sınırlı, %20'sinde ise lamina muskularise invaziv mesane tümörü saptandı. Tüm çalışma grubunda tümör evresi arttıkça ve diferansiyasyon derecesinde kötüleşme izlendi. EGF ekspresyonu invaziv tümörlerde yüzeyel tümörlere oranla istatistiksel anlamlı olarak yüksek bulundu. EGFR ekspresyonu da invaziv tümörlerde yüzeyel tümörlere oranla daha yoğun izlenmesine rağmenaradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. EGF ekspresyonu, tümör evresinden bağımsız olarak iyi diferansiye tümörlerde orta derecede diferansiye tümörlere oranla anlamlı olarak düşük bulundu. EGFR ekspresyonunda, artan diferansiyasyon derecesi ile birlikte oransal bir artış izlendiyse de aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. Aynı şekilde, EGF ve EGFR ekspresyonu da genel olarak tümör nüksü ya da ilerlemesi saptanan olgularda oransal oralak daha yoğun izlendiyse de aradaki fark istatistiksel anlama ulaşamamıştır.

Sonuç olarak, insan mesane ürotelyal karsinomunda EGF ve EGFR ekspresyonu tümörün biyolojik davranışı ile ilişkili bulunmuştur. Bu alanda, daha çok hasta sayısıyla yapılacak immunhistokimyasal çalışmalara gereksinim vardır.

26. EPİLEPSİ HASTALARINDA ANTİEPİLEPTİK İLAÇLARIN OTONOM FONKSİYON TESTLERİ VE QT DİSPERSİYONUNA ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Çiğdem APAYDIN KAYA
Danışman Adı : Prof.Dr. Filiz ONAT
Kabul tarihi : 24-03-2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji

Epilepsi hastalarında beklenmedik ani ölümler epilepsi olmayanlara göre yaklaşık 40 kat daha fazla gözlenmektedir. Bu durumun, otonom sinir sisteminin fonksiyon bozukluğu ile ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Ancak bu ilişkinin epilepsinin kendisinden mi yoksa kullanılan ilaçlardan mı kaynaklandığı tam olarak açıklığa kavuşmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, epilepsi hastalarında, kardiyovasküler düzenleyici sistemin otonom fonksiyonunda bir bozukluk olup olmadığını ve antiepileptik kullanımının bu durumu nasıl etkilediğini araştırmaktır. Bu amaçla, daha önce antiepileptik ilaç kullanmamış, 17 epilepsi hastasında, antiepileptik ilaçlara başlamadan ve en az 6 aylık ilaç kullanımı sonrasında kardiyovasküler otonom fonksiyon testleri ile QT dispresiyonu (QTd) değerlendirilmiştir. Bulgular 17 sağlıklı erişkinin değerleri ile karşılaştırılmıştır.

Hasta grubunun antiepileptik tedavi sonrasında, dinlenim durumundaki sistolik ve diastolik kan basınçları tedavi öncesine göre anlamlı olarak düşük saptanmıştır. Sistolik kan basıncındaki düşüş karbamazepin (KBZ); diyasktolik kan basıncındaki düşüş, valproik asit (VPA) kullanımı ile ilişkili bulunmuştur.

Tedavi öncesinde, jeneralize epilepsisi olan grupta valsalva oranı, parsiyel epilepsisi olan gruba göre daha yüksek bulunmuştur.

Ayağa kalkmaya kalp hızı yanıtı olan 30/15 oranında tedavi öncesinde gruplar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Tedavi sonrasında, 30/15 oranı kontrol grubuyla karşılaştırıldığında daha yüksek tespit edildi. KBZ ya da VPA kullanımıyla kontrol grubuna ve tedavi öncesine göre 30/15 oranında anlamlı bir değişiklik saptanmadı.

Soğuk testi ile kan basıncındaki artış değerlendirildiğinde gruplar arasında fark saptanmamıştır. Ancak soğuk testi ile KBZ kullanımıyla ilişkili olarak tedavi sonrasında dinlenim durumuna göre kalp hızında anlamlı bir artış gözlenmiştir.

Tedavi öncesi ve sonrası QTd değerleri karşılaştırıldığında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Bu sonuçlar, hem epilepsinin kendisinin hem de antiepileptik kullanımının otonom sinir sistemi fonksiyonlarını etkilediğini düşündürmektedir.

27. AKUT VE KRONİK STRESİN BARSAK HEMODİNAMİĞİNE ETKİSİ: ENDOTELİN RESEPTÖR BLOKERLERİNİN ROLÜ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Dr. Salah GANDUR
Danışman Adı : Prof.Dr. Hızır KURTEL
Kabul tarihi : 31-05-2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Fizyoloji.

Psikolojik ve fiziksel stresin gastrointestinal sistem dahil tüm vücudun iç dengesini bozduğu gösterilmiştir. Stres ile ilişkilendirilen hastalıklar arasında özellikle fonksiyonel ve inflamatuar barsak hastalıkları sayılabilir. Ancak bu hastalıklara neden olan aracı moleküller tam olarak bilinmemektedir. Yapılan çalışmaların sonucunda endotelinin vücudun en güçlü vazokonstriktörlerinden biri olduğu gösterilmiştir. Ayrıca, endotelin peptitlerin gastronintestinal sistemde çok çeşitli etkileri bulunmuştur. Ancak, stres ile endotelinler arasındaki ilişki yeterli bir şekilde araştırılmamıştır. Bu çalışmanın amaçları: 1) akut ve kronik stresin ince barsağın hemodinamiğindeki ve inflamatuar değişikliklerindeki etkilerini belirlemek ve 2) endotelin reseptörlerinin bu strese bağlı değişikliklerdeki rolünü araştırmaktır. Akut stres, Wistar Albino sıçanlara 2 saat süreyle sudan kaçınma stresi uygulanması ile gerçekleştirilmiştir. Superiyor mezenterik arterin (SMA) kan akımı ve sistemik kan basıncı akut ve kronik stres (günde bir kez sudan kaçınma stresi / 3 veya 5 gün süreyle) uygulamalarından hemen sonra ölçülmüştür. Diğer bir deney grubunda ise ölçümler kronik stres süresinin bitiminden 1 veya 3 gün sonra gerçekleştirilmiştir. Endotelin-A (BQ-485; 60 µg/kg/gün, i.p.) ve/veya endotelin-B reseptör antagonistleri (BQ-788; 60 µg/kg/gün, i.p.) her stres uygulamasından 20 dakika önce, akut ve 3 günlük kronik stres gruplarına uygulanmıştır. Deneylerin sonunda ince barsağın tamamı çıkartılıp tartılmış ve histolojik değerlendirme, miyeloperoksidaz aktivitesi (MPO) ve lipit peroksidasyonu ölçümleri için saklanmıştır. Akut stres ortalama kan basıncında yükselişe, SMA kan akımında azalışa ve ince barsağın MPO aktivitesinde, lipit peroksidasyonunda ve mikroskopik hasarında artışa neden olmuştur. Kronik stres ise, SMA kan akımını azaltmasının yanısıra, ince barsağın MPO'sunda, lipit peroksidasyonunda ve histolojik hasarında artışa yol açmıştır. Ancak, inflamatuar değişiklikler kronik stresten 3 gün sonra devam etse de, intestinal hemodinami düzelmektedir. Akut strese bağlı hemodinamik ve inflamatuar değişiklikler, her iki endotelin reseptör antagonistinin uygulanması ile düzelmiş, kronik stresin etkilerinde ise sadece ET-A antagonisti etkili olmuştur. Bu sonuçlar, akut ve kronik strese bağlı mezenterik vazokonstriksiyonda ve ince barsak inflamatuar değişikliklerinde endotelinlerin önemli ve birbirinden farklı rolleri olduğunu göstermektedir

28. İNSAN GÖBEK KORDON VEN ENDOTEL HÜCRE KÜLTÜRÜNDE HOMOSİSTEİNİN ENZİM EKSPRESYONU ÜZERİNE ETKİSİ:eNOS ve DDAH

Adı Soyadı: : Dr. Duygu ÇEVİK
Danışman Adı : Prof. Dr. Kaya EMERK

Kabul Tarihi : 10.06.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Biyokimya

Homosistein, metiyonin metaboliti olarak bulunan, sülfür taşıyan bir amino asittir. Plazmada birçok formda bulunur: % 70-80 proteine bağlı, % 20-30 disülfid ve çok az bir miktarda serbest ve indirgenmiş halde bulunur. Homosistein ya transsülfürasyon yolu ile sistatiniyonine sonra da sisteine katabolize olur ya da metiyonin haline yeniden metillenir. Homosisteininin metillenmesi, folat ve kobalamin bağımlı bir enzim olan metiyonin sentaz tarafından yapılır. Artmış plazma homosistein seviyeleri miyokard enfarktüsü, felç, demans ve periferik vasküler hastalıklarda bağımsız bir risk faktörü olarak belirtilmiştir. Folik asit, vitamin B6 ve vitamin B12 gibi kofaktörlerin ve sistatiniyon β- sentaz ve 5,10- metilentetrahidrofolat redüktaz gibi metabolizmasında yer alan değişik enzimlerin eksiklikleri plazma homosistein düzeyinin artmasına yol açmaktadır. Homosistein vasküler fonksiyonu bozarak, aterosklerozda komplikasyon riskini artırır.

Hiperhomosisteineminin ateroskleroza yol açma mekanizmalarından bir tanesi de NO (Nitrik Oksit) üzerine etkileridir. Endotelyal NO vazodilatatördür ve anti-trombosit etkileri vardır. Hiperhomosisteinemide endotel bağımlı relaksasyonun bozulmasının NO'nun bioyararlanımının azalması sonucunda olduğu söylenmektedir. Biyoyararlanımın azalmasının nedeninin üretimin azalması, degradasyonun artması ya da nitrozotiyol türevlerinin oluşması olduğu düşünülmektedir. Homosisteinin NO üretimini etkilediği bilinen bir konu olmasına rağmen mekanizması tam olarak anlaşılamamıştır.

Bu çalışmada homosisteinin NO sentezini nasıl etkilediği araştırılmıştır. İnsan göbek kordon ven endotel hücre kültürü (HUVEC) yapılmış ve kültür hücreleri değişik homosistein konsantrasyonları (10μM, 50μM, 100μM, 500μM ve1000μM) ile inkübe edilmiştir. Daha sonra bu hücrelerden elde edilen RNA'lar cDNA'ya dönüştürülmüştür. Bu cDNA örnekleri eNOS ve dimetilarjinin dimetilaminohidrolaza (DDAH) özgü primerler kullanılarak polimeraz zincir reaksiyonu (PZR) yöntemi ile çoğaltılmıştır. PZR ürünleri daha sonra agaroz jel elektroforezi ve Kodak jel görüntüleme sistemi ile incelenmiştir. Ayrıca hücre kültürü medyumlarından elektrokemilüminesans yöntemi ile NO analizleri yapılmıştır. Yapılan incelemeler homosisteinin eNOS ve DDAH'nin gen ekspresyonları üzerine herhangi bir etkisi olmadığını göstermiştir. NO düzeylerine ise hafif bir baskılayıcı etkisi olduğu görülmüştür.

Elde edilen bu veriler homosisteinin NO üzerine etkisinin gen ekspresyonu düzeyinde olmadığını göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

29. MESANE TÜMÖRLERİNDE İNSÜLİN BENZERİ BÜYÜMEFAKTÖRÜ 2 (IGF-2) DE GÖRÜLEN İFADE KAYBI VE HASTALIĞIN SEYRİ BAKIMINDAN ÖNEMİ

Adı ve Soyadı : N. Levent TÜRKERİ
Danışman adı : Prof. Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul tarihi : 23.07.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

İnsülin Benzeri Büyüme Faktörleri (IGF) hücre çoğalması ve farklılaşmasını kontrol eden güçlü düzenleyici etkiye sahip moleküller olup, embiryolojik gelişim, normal büyüme ve farklılaşma ve nihayet değişik dokularda hiperplazi ve neoplazi ortaya çıkışında önemli bir yere sahiptirler. İnsülin Benzeri Büyüme Faktörü-2 (IGF-2) geni alel spesifik olarak (alelin ebeveyn orijinine göre) ekspresyon gösterir (genomik imprinting). Bu olayın insanlarda görülen bir kısım hastalık ve kanser gelişimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bugüne kadar "imprinted" olduğu saptanmış bir grup gen izole edilmiş olup, bunlar kromozom 11p15.5 bölgesinde yerleşiktirler. Söz konusu genler IGF-2, H19, IPW ve p57kip'dir. İnsan IGF-2 geni 67 amino asit içeren bir otokrin büyüme faktörü kodlamaktadır. Bu gendeki "imprinting" kaybı (LOI) değişik malignitelerde (örn. Wilms tümörü, meme kanseri, prostat kanseri) ve mesane tümörlerinde bildirilmiştir. Herhangi bir sebeple IGF-2 geninde bi-alelik aktivasyonun ortaya çıkması durumunda genin aşırı biçimde eksprese edildiği ve bu olayın tümör gelişim mekanizmaları içinde önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Ayrıca böyle bir durumun varlığında tümörün histopatolojik özellikleri ile klinik davranışının da (rekürrens ve progresyon) olumsuz yönde olacağı da ileri sürülmektedir.

Bu çalışmada, mesane kanseri olan hastalardan alınan tümör örneklerinde IGF-2 geninin alel-spesifik ekspresyonu ve bunun prognoz ile ilişkisi araştırılmıştır. Toplam 70 adet tümör örneğinden genomik DNA izolasyonu yapılarak, 11. kromozom üzerinde bulunan IGF-2 geni 9. eksonu üzerindeki polimorfik bölge Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PCR) ile amplifiye edilmiştir. PCR ürünleri Apa-I restriksiyon enzimi ile kesilerek, oluşan 236-bç ya da 173 ve 63-bç uzunluktaki parçalar %2 agaroz jelde elektroforez ile ayrılmış (Restriction Fragment Length Polymorphism; RFLP) ve etidyum bromür ile görüntülenmiştir. Tümör örneklerinin 39 tanesi RFLP sonucu informatif bulunmuş ve bu olgulara ait tümör dokularından izole edilen RNA örnekleri kullanılarak Ters Polimeraz Zincir Reaksiyonu (RT-PCR) gerçekleştirilmiştir. Bu olgulardan 20 tanesinde RT-PCR ile yapılan inceleme sonucunda (%51.3) bi-allelik ekspresyon (LOI) saptanmıştır. LOI

varlığı ile tümör evresi ve derecesi (grade) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yüzeyel tümörlerde %51.6 oranında LOI gözlenirken bu oran invaziv tümörlerde %50 olarak saptanmıştır. Genel olarak çalışma grubunda tümör derecesinin artması ile LOI oranı da artmakla beraber, bu değişim istatistik analizde anlamlı bir farka ulaşmamıştır. Benzer şekilde LOI olan tümörlerde rekürrens ve progresyon oranları LOI göstermeyen olgulara göre daha yüksek olmakla birlikte aradaki fark anlamlı bulunmamıştır (%60'a karşılık %66.6, p=0.9, ve %20'ye karşılık %41.6, p=0.5).

Sonuç olarak IGF-2 geninde ortaya çıkan LOI mesane tümörü olgularının yaklaşık yarısında gözlenmekte olup, yüksek dereceli tümörlere, ayrıca da artmış bir rekürrens ve progresyon oranına eşlik etmektedir. Bir başka deyişle mesane kanserinde söz konusu gende ortaya çıkan LOI'nın, tümörün yapısı ve klinik davranışı bakımından kötü prognostik özellikler ile ilişkili olduğu düşünülmüştür.

30. MORFİN BAĞIMLILIĞI VE YOKSUNLUĞU SIRASINDA NÜKLEUS AKÜMBENS'DE NİTRİK OKSİTİN ROLÜ

Adı ve Soyadı : Hasan Raci YANANLI
Danışman adı : Prof.Dr. Kemal BERKMAN
Kabul Tarihi : 28.07.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji

Bu çalışmada, morfin bağımlılığında yada yoksunluğunda beyinde önemli rolü olduğu kabul edilen nükleus akümbensin çekirdek (NAcc) bölgesi seçilerek morfin yoksunluğu sırasında nitrik oksit (NO) oluşumundaki olası değişikliklerin izlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla klasik non-selektif NOS inhibitörü L-NAME ile endojen nitrik oksit sentaz (NOS) inhibitörü olduğu kabul edilen agmatinin etkileri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca eşzamanlı olarak hayvanların davranış değişikliklerine bakılarak her iki NOS inhibitörünün morfin yoksunluk belirtileri üzerine etkisi karşılaştırılmıştır.

Çalışmada Sprague-Dawley sıçanlar kullanıldı. Morfin (75 mg/kg baz morfin) veya dolgu maddesi içeren üç adet pellet sıçanların cilt altına 1. gün bir, 3. gün iki tane olmak üzere implante edildi. Deneyin 4. gününde hayvanların, NAcc bölgesine stereotaksik cerrahi ile mikrodiyaliz probu yerleştirildi. Stereotaksik müdahaleden bir gün sonra, 20 dakikalık aralıklarla, bazal mikrodiyaliz örnekleri toplanmaya başlandı. Bazal örnekler toplandıktan sonra intraperitoneal yolla fizyolojik tuzlu su (FTS), L-NAME (100 mg/kg) ya da agmatin (40 mg/kg) uygulandı. Bu uygulamadan 40 dakika sonra sıçanlara yine intraperitoneal yolla nalokson (2 mg/kg) enjeksiyonu yapıldı. Nalokson enjeksiyonunu takiben mikrodiyaliz örnekleri toplanmaya devam edildi ve eş zamanlı yoksunluk belirtileri gözlenerek

kaydedildi. Toplanan mikrodiyaliz örneklerindeki L-sitrülin konsantrasyonu fluoresan dedektör kullanarak High Performance Liquid Chromatography (HPLC) aracılığı ile ölçüldü.

Fizyolojik tuzlu su, sıçrama, ıslak köpek silkinmesi (wet dog shake "WDS") ve pitoz gibi morfin yoksunluk belirtileri üzerinde bir etki oluşturmadı. L-NAME, sıçrama ($p< 0,01$) ve defekasyon sayısını ($p< 0,05$) azalttı. Agmatin uygulaması ise sıçrama ($p< 0,01$), ıslak köpek silkinmesi ($p< 0,001$), karın germe ($p< 0,001$) ve defekasyon sayısını ($p< 0,001$) baskıladı. FTS uygulaması yapılan morfin bağımlısı sıçanların NAcc'den toplanan mikrodiyaliz örneklerinde L-sitrülin düzeyinin, morfin yoksunluğunun nalokson ile indüklenmesini takiben ilk 20 dakika içinde bazal düzeylere göre arttığı ($p< 0,01$), L-NAME ve agmatin ön uygulamaları bu artışı ortadan kaldırdığı izlenmiştir.

Bu sonuçlar bize NAcc deki NO sentezinin morfin bağımlılığı ve yoksunluğunda önemli bir rolü olduğunu fakat NO dışında farklı mekanizmaların da rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Agmatinin L-NAME'e oranla morfin yoksunluk belirtilerini daha fazla baskılaması morfin bağımlılığı ve yoksunluğunda NAcc'deki NO sentezini inhibe etmek dışında, farklı mekanizmaların da rolü olabileceğini düşündürmektedir.

31. BEHÇET HASTALIĞINDA NÖTROFİL-ENDOTEL ADEZYONUNUDA P-SELEKTİN MOLEKÜLÜNÜN ARAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : Fuad KARSLI
Danışman Adı : Doç.Dr.Şükran ŞAHİN
Kabul Tarihi : 07.10.2004
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları (İmmunoloji)

Nötrofillerin damar endotel hücrelerine adezyonu, enflamasyonun ilk bulgusudur. Bu olayda, her iki hücre yüzeyindeki adezyon moleküllerinin aktif rolü bulunmaktadır. Daha önce yapılan in vitro çalışmalarda, Behçetli hastaların polimorfonükleer lökositlerinin (PMN) endotel hücrelerine, sağlıklı kişilerin PMN'lerinden daha fazla yapıştıkları ve yine Behçetli hastaların PMN'lerinin adezyon moleküllerinden özellikle LFA-1 molekülünü yüksek düzeyde eksprese ettiği gösterilmiştir. Aynı çalışmada, Behçetli hasta serumunun, endotel hücresi yüzeyinde artmış ICAM-1 ekspresyonuna neden olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmada PMN-endotel adezyonunda p-selektinin rolü araştırıldı. Damar endotel hücreleri insan göbek kordonundan elde edildi ve in vitro kültürü yapıldı. Üçüncü pasajdan sonra damar endotel hücreleri, 96 kuyulu kültür plaklarına, her kuyucuğa 20.000 hücre gelecek şekilde dağıtıldı. Adezyon testleri, endotel hücreleri kuyucukların tabanını kapladıktan sonra yapıldı. Endotel hücreleri LPS ile 45 dk. ve histamin ile 20 dk. uyarıldı. Behçetli hasta ($n=32$) ve sağlıklı

kişilerden (n=20) elde edilen PMN'ler, RPMI medyum içinde resüspande edildi ve kuyucuklardaki endotel hücrelerinin üzerine, her kuyuya 100.000 PMN eklendi ve 45 dk. 37°C de %7 CO_2 içeren ortamda inkübe edildi. İnkübasyondan sonra, yapışmayan PMN'leri uzaklaştırmak için, kuyucuklar iki kez izotonik tuzlu su ile dikkatlice yıkandı, yapışan PMN'lerin oranı, PMN'lerin myeloperoksidaz enzimlerinin optik dansiteleri ölçülerek hesaplandı. Daha önceki çalışmalarda da gösterilmiş olduğu gibi, Behçetli hasta serumu varlığında, Behçetli hasta PMN'lerinin endotele adezyon oranı, sağlıklı kişi PMN'lerinin endotele adezyon oranı ile karşılaştırıldığında daha yüksek olduğu görüldü (hastalar 40,86±21,37 %, kontroller 28,15±9,87 %; p<0,009). Behçetli hasta serumu ve LPS ile uyarılmış endotele, Behçetli PMN'lerin adezyon oranı karşılaştırıldığında, Behçetli hasta serumu ile uyarılmış endotele adezyonunun artmış olduğu görüldü (hasta serumu ile 40,86±21,37 %, LPS ile 31,95±9,56 %; p<0,001). Damar endotel hücrelerinde p-selektin ekspresyonuna neden olduğu bilinen histamin ile endotel hücrelerinin uyarılmasından sonra, PMN-endotel adezyonunda belirgin farklılık görülmedi.

LPS ve histamin ile uyarılmış endotele PMN'lerin adezyonu, anti-p-selektin monoklonal antikorları ile inhibe edilemedi. Sonuç olarak, Behçet hastalarının PMN-endotel adezyonunda, bu deney şartlarında, p-selektinin rolü olmadığı görüldü.

32. HÜCRE FARKLILAŞMASI VE OLGUNLAŞMASINDA ETKİLİ SİNYAL İLETİ YOLLARI

Adı Soyadı : Devrim Öz ARSLAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 24.11.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Biyofizik

Bu çalışmada K562 hücrelerinin farklılaşması, monosit/makrofaj farklılaşması ve dendritik hücrelerin olgunlaşmasını düzenleyen sinyal ileti yollarının incelenmesi planlandı.

K562 hücrelerinden toplam RNA elde edilerek Gαs ve Gα16 mRNA'ları RT-PCR tekniği ile çoğaltıldı. Heminle eritroid farklılaşmaya indüklenen farklılaşmış ve farklılaşmamış K562 hücrelerinde Gα16 mRNA ekspresyonun olmadığı, Gαs mRNA ekspresyonun ise farklılaşmayla değişmediği gözlendi. K562 hücrelerinin eritroid farklılaşması sırasında ERK fosforilasyonun önemli ölçüde değişmediği Western emdirimi analizi ile belirlendi.

Sağlıklı vericilerin monositlerinden, in vitro koşullarda olgunlaşmamış ve olgun dendritik hücreler (iDH ve mDH) oluşturuldu. Hücreler daha sonra çeşitli GPCR ligandları ile muamele edilerek ERK1/2 fosforilasyonu Western

emdirimi analizi ile izlendi. Bu ligandların tümü iDH'lerde ERK1/2 fosforilasyonuna yol açarken, mDH'lerinde yalnızca MIP-3β, ERK1/2 fosforilasyonuna neden olduğu görüldü. DH'lerin boğmaca toksini (PTX) ile muamele edilmesi sonucunda, Gi/o kadar Gq proteinlerinin de DH'lerdeki ERK1/2 fosforilasyonuna katkısı olduğu saptandı. Aynı zamanda DH'lerdeki LPA ve S1P reseptörleri flow sitometrik analizle incelendiğinde, DH'lerin; S1P1, S1P3, S1P5 ve LPA2 reseptörlerini ekspres ederken, S1P2, S1P4, LPA1 ve LPA3 reseptörlerini ekspres etmedikleri bulundu. Western emdirimi analizi ile de S1P1, S1P3, S1P5, LPA2 reseptör ekspresyonu saptandı ve S1P4 reseptörünün ise iDH'lerde daha fazla olmak üzere DH'lerde bulunduğu görüldü.

Fura-2 ile işaretlenmiş monosit ve makrofajlarda LPA ve S1P uyarısı sonrasında hücre içi [Ca+2]i mobilizasyonu incelendiğinde, LPA'in ve S1P'ın insan monosit ve makrofajlarında [Ca+2]i mobilizasyonuna yol açtığı saptandı.

Bizim bulgularımız, daha önceki bulgularla uyumlu olarak G proteinlerin hücre farklılaşmasını, hücre tipine ve uyarana bağlı olarak farklı biçimde etkileyebildiğini işaret etmektedir. iDH'lerin ve mDH'lerin çeşitli GPCR ligandlarına yanıtta farklı sinyal ileti yollarını kullandıkları gözlendi ve DH'lerde LPA ve S1P reseptörlerinin varlığı protein düzeyinde ilk defa bu çalışmada gösterilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

A. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

33. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DÜZENLİ SPOR ANLAYIŞININ YERLEŞTİRİLMESİNDE SOSYAL PAZARLAMANIN ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Dilşad ÇOKNAZ
Danışman adı : Prof.Dr. Vural AKARÇAY
Kabul Tarihi : 18 /02 /2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmanın amacı, sosyal pazarlama yaklaşımının üniversite öğrencilerinde düzenli spor anlayışını yerleştirmedeki etkisini araştırarak, toplumların geleceği olarak varsayılan gençler arasında düzenli sporun yaygınlaştırılmasına yönelik çabalara ışık tutacak ve çabaları destekleyecek sosyal pazarlamayla ilgili yeni öneriler ortaya koymaktır.

Araştırmada düzenli spor anlayışını yerleştirmek üzere sosyal pazarlamayı temel alan bir kampanya planlanmıştır. Kampanyaya ilişkin uygulamalar 03.03.2003-09.05.2003 tarihleri arasındaki 10 hafta boyunca devam etmiştir. Kampanyanın hedef kitlesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde gündüz öğrenim gören 1.sınıf öğrencileri olmuştur. Araştırmaya dahil olan öğrenci sayısı ön testte 594, son testte 457'dir. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen "Düzenli Spora Yönelik Tutum Ölçeği" (Cronbach alpha=.92) ve ölçekle birlikte iki ayrı bilgi toplama formu kullanılmıştır. Grubun ön test-son test karşılaştırmalarında bağımlı ve bağımsız gruplar t testi ile tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bilgi toplama formlarından elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmış, açık uçlu sorulardan elde edilen veriler benzer başlıklar altında toplanarak nitelendirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak, uygulamalar sonunda hedef kitledeki öğrencilerin düzenli spora yönelik tutumları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.01$). Düzenli spora yönelik tutumlar arasında cinsiyete göre bir farklılık tespit edilirken ($p<0.01$), spor yapma durumu, fakülte ve bölüme göre farklılık tespit edilmemiştir. Açık uçlu soruların neticeleri öğrencilerin bir bölümünün düzenli spora yönelik olumlu tutumlar geliştirdiklerini göstermiştir.

34. DARÜLACEZEDE KALAN YAŞLILARDA SAĞLIK AMAÇLI FİZİKSEL EGZERSİZLERİN FİZİKSEL DURUM VE DEPRESYON DÜZEYİ ÜZERİNE ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Murat KALDIRIMCI
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 23/06/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmanın amacı, fiziksel egzersizin, yaşlıların fiziksel durum ve depresyon düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemektir. İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait Kayışdağı Darülaceze'de düzenlenen bu araştırma, egzersiz grubu olarak 15 erkek, 13 kadın ve kontrol grubu olarak 15 erkek 13 kadın toplam 56 yaşlıyı kapsamıştır.

Egzersiz ve kontrol grubuna depresyon düzeylerini belirlemek için egzersiz programına başlanmasından hemen önce Beck Depresyon Envanteri 1961 Formu uygulanmıştır.

Araştırma 6 ay (24 hafta) sürdürmüştür. Egzersiz grubu, Tai-Chi, halk dansların basit hareketleri ve tera-band'tan oluşan karma bir egzersiz programına katılmışlardır. İlk 8 hafta boyunca, haftada iki gün 30 dakikalık, 8-20. hafta arası haftada 3 gün 40 dakika ve 21-24. hafta arasında haftada 3 gün 45-50 dakika egzersiz yaptırılmıştır. Egzersiz programı, yaşlılar için denge ve esneklik antrenman prensiplerine uygun olarak düzenlenmiştir.

Egzersizin şiddetli konuşma testi ile belirlenmiştir. Başlangıç, gelişme ve sürdürme dönemlerine göre gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Egzersiz programının öncesi ve sonrasında depresyon, kuvvet, esneklik, dinamik denge, aerobik dayanıklılık ve 6 metre yürüyüş testleri uygulanmıştır.

Elde edilen bulguların analizi SPSS 11.5 programında Mann-Whitney U ve Wilcoxon testleri ile yapılmıştır. Sonuçlar tablolarda yansıtılmıştır.

Araştırmanın sonuçları, fiziksel egzersiz grubunda yer alan katılımcıların fiziksel durum ve depresyon düzeyleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu ortaya koymuştur.

35. SEDANTERLERE UYGULANAN AKUT VE KRONİK AEROBİK EGZERSİZLERİN İMMUNOGLOBİLİNLER, BAZI HORMONLAR VE HEMATOLOJİK PARAMETRELER ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Yahya POLAT
Danışman Adı : Prof. Dr. Hasan KASAP
Kabul Tarihi : 06/07/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmada, sedanterlere orta şiddette akut ve 8 hafta süre ile uygulanacak kronik antrenman uygulamalarının, immünoglobulinler, bazı hormon ve hematolojik parametreleri üzerine etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmaya, sedanter yaşam süren ve geçmişte düzenli egzersiz alışkanlığı olmayan 15 yetişkin erkek, gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada immunoglobulinler, ACTH, Kortizol, lokosit, hemoglobin, eritrosit, hematokrik ve trombosit parametrelerinin plazma düzeyleri ölçülmüştür.

Deneklere uygulanan birinci ölçüm, egzersize başlamadan önce (ön test), ikinci ölçümü akut egzersizden hemen sonra 5 dk içerisinde (akut test) ve 8 haftalık ılımlı aerobik egzersizden sonra (son test) ölçümleri olarak uygulanmıştır. İstatistiksel değerlendirme, SPSS programı ile Wilcoxon Signed Ranks testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi $P<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Deneklerin ön test ve akut egzersizden hemen sonraki testlerden alınan kan örneklerinin karşılaştırılması sonucu; immünoglobulinler, lokosit ve hemoglobin parametrelerinde $p>0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamazken, eritrosit, hematokrik, trombosit, ACTH ve Kortizol parametrelerinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Deneklerin ön test ile 8 haftalık egzersiz sonrası, son testte alınan kan örneklerinin karşılaştırılması sonucu; IgM, IgE ve trombosit parametresinde $p>0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamazken, IgA, IgG, ACTH, Kortizol, lokosit, eritrosit, hemoglobin ve hematokrik parametrelerinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sonuç olarak; ılımlı aerobik akut egzersizin immünoglobulinler üzerine anlamlı etkilerinin olmadığı ancak hormonal ve bazı kan parametrelerinin salınım seviyelerini etkilediği anlaşılmaktadır. Ilımlı aerobik kronik egzersizlerin ise bazı immünoglobulin ve hematolojik parametrelerinin salınım seviyelerini artırırken, bazılarında etkili olamadığı ancak hormonal salınımı etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Aerobik egzersiz, immünoglobulin, hormon, hematoloji

36. GOALBALL SPORUNUN GÖRME ENGELLİ ÇOCUKLARIN FİZİKSEL UYGUNLUK, POSTÜR VE KAYGI DURUMLARINA ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Erkan ÇALIŞKAN
Danışman Adı : Doç.Dr.Aysel PEHLİVAN
Kabul Tarihi : 12/07/2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışma, değişik görme derecelerine sahip (B1, B2 ve B3); 10-14 yaş grubu görme engelli kız ve erkek çocukların 12 haftalık goalball sporu ve hareket eğitimi programı sonunda, fiziksel uygunluk özelliklerini, postür gelişimlerini ve kaygı durumlarını analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya erkeklerde; 12 goalball denek, 14 hareket eğitimi denek ve 16 kontrol grubu, kızlarda ise; 10 goalball denek, 10 hareket eğitimi denek ve 10 kontrol grubu olmak üzere toplam 72 (42 erkek ve 30 kız) öğrenci katılmıştır.

Fiziksel uygunluk özellikleri olarak; fiziksel özellikler (boy, kilo ve BKİ), beden kompozisyonu, Maks. VO_2, esneklik, el kavrama kuvveti, denge, durarak uzun atlama, mekik, dikey sıçrama, anaerobik güç, 20 m. Sprint sağ el işitsel reaksiyon zamanı ve sol el işitsel reaksiyon zamanı ölçüm ve testleri yapılmıştır.

Postür analizlerinde New-york belediyesi postür değerlendirme formu kullanılmıştır. Görme engelli çocuklar, lateralden, anteriordan ve posteriordan toplam postür puanları değerlendirilerek; düzgün (90 puan), orta (54 puan) ve bozuk (18 puan) olarak sınıflandırılmıştır.

Çalışmamıza katılan görme engelli çocukların kaygı durumlarını değerlendirmek için "Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri"nin (Stait-Trait Anxiety İnventory for Children / STAIC) orijinali olan ve Özusta tarafından türkçeye uyarlanarak geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan (STAI) kaygı ölçüm envanteri kullanılmıştır.

Araştırmaya alınan goalball ve hareket eğitimi grubundaki görme engelli kız ve erkek öğrencilere 6 Ekim – 26 Aralık 2003 tarihleri arasında toplam on iki hafta, haftada üç gün (pazartesi, Çarşamba, Cuma) ve günde bir buçuk saat olmak üzere, 36 gün ve 54 saatlik goalball sporu ve hareket eğitimi programı uygulanmıştır.

İstatistiksel analizler için SPSS 12.0 programı kullanılmıştır. Goalball ve hareket eğitimi gruplarının ön testlerinde ve son testlerinden sonra gruplar arası karşılaştırmalarda Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) ile Turkey HSD testi kullanılmıştır. Goalball, hareket eğitimi ve kontrol gruplarının ön-son test ölçümleri arasında gelişim farkı olup olmadığı, parametrik olmayan Wilcoxon testi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda; goalball sporunun hareket eğitimi programı kadar etkili olmasa da, görme engelli çocukların fiziksel uygunluk düzeylerini geliştirdiği, daha düzgün bir beden postürü sağlanmasında etkin payı olduğu ve kaygı seviyesini düşürmede önemli bir spor dalı olarak görme engelli çocuklara öğretilmesi gerektiği uygun görülmüştür.

37. TENİSTE SERVİS PERFORMANSINI BELİRLEYEN FİZİKSEL UYGUNLUK VE BİYOMEKANİKSEL FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Ertugrul GELEN
Danışman Adı : Prof.Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 22.09.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Teniste servis atışında top hızını (SATH) belirleyen fiziksel uygunluk ve biyomekaniksel faktörleri incelemek amacıyla, yaşları on altı ile yirmi beş (18,8 ± 2,70 yaş/yıl) arasında değişen toplam on beş erkek tenisçi araştırmaya alınmıştır.

Araştırmada boy, beden ağırlığı, deri kıvrım kalınlığı, çap, çevre, uzunluk, beden kompozisyonu, el izometrik kuvvet, dikey sıçrama, üst ekstremite eklem hareket genişlikleri (EHG), izokinetik kuvvetleri ve segmentlerin üç eksen üzerindeki hızları değerlendirmeye alınmıştır. İstatistiksel analizler için Pearson Korelasyon ve Adım-Adım Çoklu Regresyon analizleri kullanılmıştır.

Yapılan bu çalışmada SATH ile antropometrik özelliklerden boy ve antrenman yaşı arasında pozitif yönde; beden kompozisyonu özelliklerden pazu (ext) çevresi, kol kas alanı (KKA) ve mezomorfi ile negatif yönde kulaç, kol boyu, calf ve tüm bacak uzunlukları arasında pozitif yönde; EHG' den omuz dominant internal ve eksternal rotasyon, gövde hiperekstansiyon, sol lateral fleksiyon ve sağ rotasyon pozitif yönde, dominant el bileği fleksiyon negatif yönde; izokinetik kuvvet özelliklerden 60°/sn hızda dominant ve dominant olmayan omuz ve dirsek ekstansiyon izokinetik kuvveti pozitif yönde, 60 ve 240°/sn hızda dominant ve dominant olmayan omuz internal ve eksternal rotasyon izokinetik kuvvet pozitif yönde, 240°/sn hızda dominant ve dominant olmayan dirsek ekstansiyon izokinetik kuvvet pozitif yönde, 30 ve 120°/sn hızda dominant ve dominant olmayan el bileği fleksiyon izokinetik kuvvet pozitif yönde; dikey sıçrama ve anaerobik güç üzerinde pozitif yönde, dominant ve dominant olmayan el izometrik kuvvet pozitif yönde; biyomekanik ölçümlerden 2. fazda dirsek Y, bilek Y, parmak Y, raket başı Y arasında pozitif yönde, 3. fazda ise omuz Y, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sonuç olarak; tenis sporunda yoğun olarak kullanılan fiziksel uygunluk ve biyomekaniksel faktörlerin SATH' ı belirlediği gözlenmiştir. SATH' ı belirleyen parametrelerin, dominant tarafta daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

38. YARATICILIK VE ÇOKLU ZEKANIN FUTBOLDA YARATICILIK İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Sinan BOZKURT
Danışman adı : Prof.Dr.Hasan KASAP
Kabul tarihi : 26.09.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmada yaratıcılık ve çoklu zekanın beceri ve oyun zekası yönünden futboldaki yaratıcılık ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma; futbolda yetenekli çocukların belirlenmesinde çoklu zekanın fonksiyonunun saptanması ve futbola özgü yaratıcılığın ölçülmesine yönelik bir ölçme aracının önerilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemi; Galatasaray Spor Kulübünün, Türkiye ve Avrupa Şampiyonu olan Yıldız takımından 22 ve yine aynı kulübün Ümit(PAF) takımından 28 olmak üzere, yaş ortalamaları 16.78(±2.10) olan 50 futbolcudan oluşmuştur.

Araştırmada yaratıcılık özelliğinin belirlenmesine ilişkin, "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi", zeka alanlarının belirlenmesine ilişkin "Çoklu Zeka Alanları Envanteri", ve futboldaki yaratıcılığı belirlemeye ilişkin olarak da "Psikofizyolojik ve Futbol Alan Testleri" uygulanmıştır.

Çalışmamızda; ölçüm verilerinin grup, ayak tercihi ve oyun mevkii değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere "Mann Whitney-U Testi", birbirleriyle anlamlı bir ilişki gösterip göstermediğini belirlemek üzere ise genel grup için "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi", alt gruplar (Paf ve Yıldız takımlar) için "Spearman Korelasyon Analizi" kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; futbolcuların "Şekilsel Yaratıcılık" yetenekleri ile "Futbol Akıcılık" ve "Futbol Özgünlük" değişkenleri arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Futbolcuların "Sözel Yaratıcılık" yeteneği ile "Futbol Akıcılık" özellikleri arasındaki ilişkinin de $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Buna göre bireylerin "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi" ile saptanan yaratıcılık özelliklerinin "futbolda yaratıcılık" gibi başka bir alana uyarlanabileceği sonucuna varılabilir. Bireyin sahip olduğu yaratıcılık, başka bir alana uyarlanabilen bir özellik olarak görülmektedir.

Futbol Alan Ölçümlerini oluşturan "Futbol Akıcılık" ve "Futbol Özgünlük" değişkenleri ile "Çoklu Zeka Alanları" arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Buna göre "Kinestetik Zeka"dan farklı olarak oyun zekası ve becerisi yönünden "Futbol Yaratıcılık Performansı"nın değerlendirilebileceği bir zeka türünün olduğunu, ve bu değerlendirmede alana özgü uygulama olarak görülen "Futbol Özgünlük" ün ise futbola özgü zekayı belirleyici bir özellik

olduğunu düşünmekteyiz. "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi"nin futbolcuların temel eğitim dönemi sonrasındaki "Futbola Özgü Yaratıcılık"larını belirleyici bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Ancak "Torrance Yaratıcı Düşünce Testi"nin futbol yetenek seçiminde, tek başına yeterli olamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın yaratıcılık ve futbol alanlarındaki çalışmalara katkı sağlama ve hedeflenen amaçlara ulaşma yönünden alanında özgün bir çalışma olduğu ve araştırmalara ışık tutacağı inancındayız.

39. TÜRKİYE 1.ERKEK VOLEYBOL LİGİ MAÇLARINDA UYGULANAN HÜCUM VE SAVUNMA ORGANİZASYONLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ VE MAÇ SONUÇLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Abdullah CANİKLİ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Abdullah PAŞAOĞLU
Kabul Tarihi : 26.10.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi Ve Spor

Bu araştırmanın amacı Türkiye Erkekler 1. Voleybol Ligi maçlarındaki hücum ve savunma organizasyonlarının yapısı ile ilgili verilerin belirlenmesi ve sonucu etkileyen faktörlerin araştırılmasıdır.

Araştırmada 2003-2004 sezonlarında Türkiye Voleybol 1.Ligi'nde yer alan erkek voleybol takımlarının oynadıkları müsabakalardaki maç görüntüleri kullanılmıştır. Bu araştırmaya göre, sadece Türkiye Ligi'nde klasman maçlarında oynanan 60 erkek maçı alınmıştır. Türkiye Voleybol 1.Ligi 2003-2004 sezonunda yer alan 16 erkek takımının en az bir maç görüntüsü araştırmada kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan maç görüntüleri, 2003- 2004 sezonunda oynanan maçlar maçların oynandığı spor salonlarında, kamera tüm oyuncuların hareketleri rahatça görülebilecek şekilde tribünde yüksek bir yere yerleştirilerek kaydedilmiş, bazı maçlar ise kulüp arşivlerinden temin edilmiştir.

Araştırmada incelenen parametrelere ait veriler ve şekiller Data Volley istatistik programı kullanılarak elde edilmiştir. Data Volley istatistik programı kısaca bütün takımın ya da oyuncuların voleybolda kullanılan tekniklerin (pas, servis, servis karşılama, defans, atak, blok) birbirleriyle olan ilişkisini (servis-sevis karşılama, atak-blok, atak-defans) ve bunların istatistiksel değerlerini içermektedir.

Bu araştırmada elde edilen veriler IBM uyumlu bir bilgisayarda SPSS for Windows istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin galip takım ve mağlup takım olarak betimleyici analizleri (X ve SS) yapılmıştır. Galip mağlup takımların karşılaştırılmasında ise Mann-Whitney U-test'i uygulanmış ve gruplar arasındaki ilişkiler araştırılmış, sonuçlar $p<0.01$ ve $p<0.05$ düzeyinde incelenmiştir.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda 22 parametre ve 268 alt parametre içerisinden 106 parametrenin maç sonuçlarına etkisi olduğu tespit edilmiştir.

40. ULUSLARARASI OLİMPİK AKADEMİDE (IOA) GÖREV ALAN ÇEŞİTLİ ÜLKE TEMSİLCİLERİNİN, DÜNYADA OLİMPİZM DÜŞÜNCESİNİN YÖNELİK YAYGINLAŞTIRILMASINA GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ VE TÜRKİYE İÇİN BİR DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı : Meliha ATALAY
Danışman Adı : Prof. Dr. Vural AKARÇAY
Kabul Tarihi : 22.12.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmanın amacı dünyada Olimpizm düşüncesinin günümüzdeki değişen ve gelişen anlamının değerlendirilmesi ve bu düşüncenin yaygınlaştırılması bakımından Olimpik Eğitimin yeri ve öneminin ortaya konmasıdır.

Bu amaçla çalışmada araştırma modeli olarak niteliksel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Bu araştırmada fenomenolojik yaklaşım kullanılarak, Olimpizm konusunda Mayıs-Haziran 2002 tarihinde Yunanistan'da yapılan ve toplam 40 gün süren X. Uluslararası Olimpik Akademi-Olimpik Çalışmalar Seminerinde görev alan uluslararası on eğitimci ile bu eğitim süreci içerisinde gönüllü olarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler kampta katılımcı olarak yer alan araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmada veri toplamayla ilgili olarak, görüşme yöntemi ve doküman analizi yöntemi seçilmiştir. Görüşme formu yöntemi ve sohbet tarzı görüşme yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca, görüşme yapılan katılımcılar hakkında genel kişisel bilgiler edinmek için, araştırmacı tarafından hazırlanmış bilgi formu kullanılmıştır. Eğitimcilerin Olimpizm ve Olimpik Eğitim ile ilgili görüşleri, düşünceleri, önerileri bir araya getirilerek analiz edilmiş, karşılaştırmaları yapılarak aralarındaki örüntüler ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak eğitimciler, Olimpizmin tanımlaması güç, belirsiz bir terim olarak ifade etmişlerdir. Katılımcılar ayrıca doping ve ticarileşmeyi günümüzde ve gelecekte Olimpizmin karşı karşıya kalacağı en önemli sorun olarak belirtmişlerdir. Ayrıca çevre ve çok kültürlülük gibi yeni konuların Olimpizmin temel ilkeleri arasına girdiğini söylemişlerdir. Katılımcılar Olimpik Eğitimin; Olimpizmin genel olarak halkın büyük çoğunluğu tarafından bilinmemesi nedeniyle, eğitimin tüm aşamalarında yer alması gerektiğini ve sporcular, antrenörler, öğretmenler ve yöneticiler üzerine yoğunlaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca barış ve Olimpizmin küresel boyutlarının da Olimpik Eğitim programlarına dahil edilmesi ve bu programların hükümetler tarafından desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

A. HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

41. LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ATILGANLIK DÜZEYİ VE BENLİK KAVRAMI ÜZERİNE ATILGANLIK EĞİTİMİNİN ETKİSİ

Adı Soyadı : Filiz ADANA
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul tarihi : 25.10.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Hemşireliği

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin atılganlık düzeyi ve benlik kavramları üzerine atılganlık eğitiminin etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul İli Şişli İlçesi Mecidiyeköy Lisesinde öğrenim gören 1067 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise toplam 104 öğrenci oluşturmuştur.

Deney grubundaki öğrencilere on seanslık yapılandırılmış "atılganlık eğitimi" uygulanmış; girişimli kontrol grubuna plasebo etkisi yapacak "sınav kaygısı ile başa çıkma" konulu on seanstan oluşan tek taraflı bir eğitim verilmiş, girişimsiz kontrol grubuna ise herhangi bir girişim uygulanmamıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulamanın başında öğrenciyi tanıtıcı anket formu, Rathus Atılganlık Envanteri, Piers Harris'in Öz Kavram Ölçeği; uygulamanın sonunda, 1. ayda ve 3. ayda Rathus Atılganlık Envanteri, Piers Harris'in Öz Kavram Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırmamız sonucunda eğitim öncesi benzer olan atılganlık düzeylerinin eğitim sonrası deney grubunda, girişimli ve girişimsiz kontrol gruplarına göre anlamlı derecede yükselmesi, uygulanan atılganlık eğitimi programının öğrencilerin atılganlık düzeylerine katkı sağladığını düşündürmüştür.

42. KRONİK ŞİZOFREN HASTALARDA PSİKOSOSYAL BECERİ EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Gül ÜNSAL BARLAS
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Özlem IŞIL
Kabul Tarihi : 14.10.2004
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Psikiyatri Hemşireliği

Kronik şizofren hastalarda Psikososyal Beceri Eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılan deneysel çalışmanın evrenini, İstanbul Şizofreni Dostları Derneği üyesi hastalar ve bir SSK Hastanesi polikliniğinde ayaktan tedavi gören hastalar, örneklemini ise rastlantısal örnekleme

yöntemi ile seçilen 15 deney grubu ve 15 kontrol grubu hasta olmak üzere toplam 30 hasta oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında demografik özellikleri, hastalık özelliklerini ve sosyal özellikleri içeren, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan "Bilgi Formu", eğitimin etkinliğini değerlendirmek için Psikososyal Beceri Eğitim Programı içinde yer alan "Ön-test" eğitim öncesi, sonrası ve eğitim tamamlandıktan bir ay sonra kullanılmıştır.

Çalışmada; bilişsel - davranışçı kuram ve teknikler esas olarak alınarak Liberman ve ekibi tarafından geliştirilen, Yıldız tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve uyarlanmış olan "Psikososyal Beceri Eğitim Programı" uygulanmıştır.

Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; Frekans dağılımı, Wilcoxon işaretli sıralar testi, Friedman test, Mann-Whitney-U testi, ileri analizde ise Bonferroni düzeltmesi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; Deney grubundaki hastalara uygulanan psikososyal beceri eğitiminin bilgi düzeyine etkisi karşılaştırıldığında verilen eğitimin son test ve bir ay sonraki kontrolleri arasındaki fark ileri derecede anlamlı (X^2=15.26, p=0.001) bulunmuştur.

Deney grubu ile kontrol grubunun eğitim öncesi, eğitim sonrası ve eğitimden bir ay sonrası karşılaştırıldığında eğitim sonrası kontrolleri arasındaki farkın ileri derecede anlamlı olduğu belirlenirken (z= -3.67, p=0.000), eğitim sonrası bir aylık kontroller arasındaki farkında anlamlı olduğu görülmüştür (z= -2.92, p=0.003).

B. DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

43. ORTODONTİK HASTALARDA DİŞ FIRÇALAMA SONRASI BAKTERİYEMİ OLUŞUMUNUN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Emad Ahmad HUSSEİN
Danışman : Prof Dr.Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi: : 13-2-2004.
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Ortodonti

Bu çalışmanın amacı hastaların dişlerini macunsuz fırçaladıktan sonra, %0.2 klorheksidin glukonat ile ağızlarını çalkalayıp fırçaladıktan sonra, antimikrobial diş macunu ve normal diş macunu ile fırçalama sonrası oluşan bakteriyemi oluşumunun incelenmesidir.

Çalışmamıza Marmara Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim dalında tedavi görmekte olan 40 sağlıklı yetişkin birey(13 kadın, 27 erkek yaş ortalaması: 21.5) dahil edilmiştir. Bu hastaların hiçbiri son 30 gün içerisinde antibiyotik kullanmamış ve soğuk algınlığı geçirmemişlerdir.

Çalışma 4 gruptan oluşmakta ve her grupta alt ve üst dişlerinde sabit braketler takılan 10 hasta bulunmaktadır. İlk grup kontrol grubu olarak seçilmiş ve bu grup dişlerini sadece fırça ile, macun kullanmadan fırçalamıştır. İkinci grup ağzını %0.2 klorheksidin glukonat ile çalkaladıktan sonra macun kullanmadan fırçalamıştır. Üçüncü grup Türkiye'de yaygın olarak kullanılan bir diş macunu ile dişlerini fırçalamış ve dördüncü grupta antimikrobial diş macunu kullanılmıştır.

Dördüncü. grupta fırçalama öncesi ve 2 dakika sonrasında aseptik teknikle kan örnekleri alınmıştır.

Fırçalama öncesi ve sonrası tüm gruplardan alınan kan örnekleri kan kültürü yapılarak mikrobiyolojik açıdan incelenmiştir.

Fırçalamadan önce alınan tüm örneklerde bakteriyemi oluşumu negatif çıkmıştır. Kontrol grubundaki bireylerin %20'sinde fırçalama sonrası bakteriyemi oluşumu saptanmıştır. %0.2 klorheksidin glukonat kullanan ikinci grup hastalarda, fırçalama sonrası bakteriyemi oluşumu gözlenmemiştir.

Üçüncü grupta dişlerini normal macunla fırçalayan hastaların %20 'sinde fırçalama sonrası bakteri oluşumu gözlenirken, antimikrobial macun kullanan dördüncü grup hastalarda fırçalama sonrası bakteri oluşumu gözlenmemiştir.

Sonuç olarak, %0.2 klorheksidin glukonat ve antimikrobiyal diş macunu kullanımı, hastalarda fırçalama sonrasında bakteriyemi oluşum riskini düşürmüş ancak bu düştü istastistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Dişleri

normal macun ile fırçalama ve macunsuz fırçalama arasında bakteriyemi oluşumu açısından bir fark bulunamamıştır.

44. ZİGOMATİK ANKRAJ KULLANILARAK GÖMÜLEN ÜST BİRİNCİ AZILARIN KÖK REZORPİSİYONU AÇISINDAN RADYOGRAFİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Mazin AL-MASRY
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Arzu ARI DEMİRKAYA
Kabul tarihi : 15.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Ortodonti

Araştırmanın amacı açık kapanış olgularında zigomatik ankraj kullanılarak yapılan üst arka bölgenin gömülmesi sonucunda, üst birinci azılarda oluşabilecek apikal kök rezorpsiyonunun radyografik olarak değerlendirilmesidir.

Çalışma grubu kliniğimizde açık kapanışları zigomatik kemiğe yerleştirilen özel titanyum miniplaklar aracılığıyla üst çenenin arka bölgesine gömme kuvveti uygulanarak kapatılan 16 olgudan oluşmuştur. Kontrol grubu aynı yaş, cinsiyet ve tedavi sürelerine sahip, ancak intruzyon mekaniği içermeyen sabit ortodontik tedavi görmüş olgular arasından seçilmiştir. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası panoramik radyografiler üzerinde üst birinci azıların mesiobukkal ve distobukkal köklerinin uzunlukları bir bilgisayar yazılımı yardımıyla ölçülmüştür.

İki grubun apikal kök rezorpsiyonlarının istatistiksel olarak karşılaştırılması sonucunda sağ mesiobukkal kök için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak aradaki ortalama farkın sadice 0.5mm olması nedeniyle bu farkın klinik olarak anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

45. 0-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA AĞIZ İÇİ KANDİDA SIKLIĞI, TÜRLERİ İLE BESLENME VE ÇÜRÜK ARASINDAKİ İLİŞKİNİNİNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Banu UYGUN
Danışman Adı : Doç.Dr. Tanju KADİR
Kabul tarihi : 13.08.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Dişhekimliği Temel Tıp Bilimleri

Bu çalışmada, 0-12 yaş arası sağlıklı 300 çocukta ağız içinde bulunan kandida türlerinin sıklığı; beslenme türü ve dental çürük ile ilişkisi araştırılmıştır.

Ağız içi damak ve dil üstünden alınan sürüntü örnekleri Sabouraud besiyerine ekilmiş, üreyen kandida kolonileri sayılıp identifikasyon için germ tüp testi, klamidospor testi ve API 20C AUX kit sistemi kullanılmıştır.

Çalışmamızın sonucunda, sağlıklı 300 çocukta ağız içinde kandida taşıyıcılık sıklığı % 26.3 olarak saptanmıştır. Toplam örneklerin % 84.8'inde *Candida albicans* üremiştir. İzole edilen diğer kandida türleri; *Candida parapsilosis* (% 1), *Candida krusei* (% 1), *Candida kefyr* (% 1), *Candida famata* (% 0.7) ve *Candida tropicalis* (% 0.3) olarak tanımlanmıştır. Çocuklarda birden fazla kandida türü üremiştir. Ayrıca kandida taşıyıcılık sıklığı, yaşa bağlı olarak değişiklik göstermiştir. 0-5 yaş arası çocuklarda kandida sıklığı düşük (% 17), 6-8 yaşlarda yüksek olduğu (%50.8) saptanmıştır. 9-12 yaş arasındaki çocuklarda ise sıklık azalmıştır (% 27.8).

Kandida üreyen sağlıklı çocukların % 72.2'sinde 10'dan az, % 21.5'inde ise 10-100 arası koloni sayılmıştır. Çocukların sadece % 6.3'ünde 100'den fazla kandida kolonisi saptanmıştır.

Anne sütü alan ve biberon ile beslenen 38 çocukta taşıyıcılık oranı % 18.5 (5 çocukta *C. albicans* ve 2 çocukta *C. parapsilosis* üremiştir), sadece anne sütü ile beslenen 26 çocukta ise % 0 olarak bulunmuştur. Ayrıca çalışmamızda, çürük diş sayısının fazla olduğu çocuklarda yüksek oranda kandida sıklığı gözlenmiştir.

Bu bulgular, değişik toplumlarda ağız içinde kandida sıklığının farklı olabileceğini ve beslenme türü ile de etkilenebileceğini bildiren önceki çalışmaları desteklemektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

B. ECZACILIK FAKÜLTESİ

46. DİFLUNİSAL'DEN HAREKETLE YENİ 4-TİYAZOLİDONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı ve Soyadı : Ayla KOCATEPE
Danışman adı : Doç.Dr. Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL

Kabul Tarihi : 16.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

4-Tiyazolidon yapısı içeren bileşiklerin antibakteriyel, antitüberküler, antifungal, antiviral, antiinflamatuvar, antikanser, hipnotik ve antikonvülsan aktivite gösterdikleri literatürde bildirilmiştir. Antikonvülsan etkili Ralitolin, kıvrım diüretiği Etozolin, antitüberküler etkili Mikobasidin, kolit ağrılarında etkili Tazofelon'un 4-tiyazolidon yapısı içermesi ve Anabilim Dalımızda sentezlenen 2-(5-nitro-2-furil)/(4-fluorofenil)-3-{[4-(4 metoksibenzoilamino) benzoil]amino}-4-tiyazolidon bileşiklerinin Mycobacterium tuberculosis H37Rv suşuna karşı %90 ve %98 inhibisyon göstermesi 4-tiyazolidon yapısına sahip bileşiklerin sentezi konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

4-Tiyazolidonların sentezinde, analjezik-antiinflamatuvar etkili 2'-4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit'in (Diflunisal) metanol ile birkaç damla derişik sülfürik asit beraberliğinde tepkimesinden 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit metil esteri [1], esterin hidrazin-hidrat ile ısıtılmasından 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit hidraziti [2], hidrazidin sübstitüe aldehitlerle kondensasyonundan ilk defa Ş.G. Küçükgüzel ve ark. tarafından sentezlenen 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-[(5-nitro-2-furil)/sübstitüefenil) metilen]-karboksilik asit hidrazitleri [3a-g], bu hidrazit-hidrazonların kuru benzen ortamında tiyoglikolik asit ile 9-16 saat reaksiyonundan 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit 2-(5-nitro-2-furil/sübstitüefenil)-4-tiyazolidon-3-il]amit [5a-g], hidrazidin alkil/aril isotiyosiyanatlarla reaksiyonundan 1-(2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karbonil)-4-alkil/aril tiyosemikarbazitler [4a-g] ve orjinalliklerı kanıtlanan tiyosemikarbazitlerin absolü etanol ortamında susuz sodyum asetat ve etil α-bromoasetatla reaksiyonundan 2-(2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karbonilhidrazono)-3-alkil/aril-4-tiyazolidon [6a-c, 6e-f] ve 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-[2-(siklohekslamino)-1,3,4-oksadiazol-5-il] [6g] bileşikleri sentezlenmiştir.

Sentezlenen bileşiklerin saflıkları ince tabaka kromatografisi ve elementel analiz (CHNS) ile belirlenmiş olup, yapılarının aydınlatılmasında UV, IR, 1H-NMR, 13C-NMR ve EI-Kütle Spektrumlarından yararlanılmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin antimikrobiyal aktiviteleri Atatürk Üniversitesi Biyoteknoloji Merkezi'nde ve antiviral etkileri Belçika'daki Rega Enstitüsü'nde test edilmiştir. Bileşiklerimiz test edilen mikroorganizmalara ve virüslere karşı aktivite göstermemiştir

47. 2-(AROİLAMİNO)-4-(METİLTİYO)BÜTİRİK ASİT HİDRAZİDİ'NDEN TÜREYEN YENİ AÇİLTİYOSEMİKARBAZİD'LER VE 1,3-TİYAZOLİDİN-4-ON'LARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı ve Soyadı : Esra TATAR
Danışman Adı : Doç.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL

Kabul Tarihi : 16.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

1,3-Tiyazolidin-4-onlar'ın, antibakteriyel, antifungal, anti-HIV1, antikonvülsan, antipsikotik, antienflamatuar, antidiyareik, antikanser ve kalsiyum antagonisti etki gösterdiği literatürlerde bildirilmiştir. Anabilim Dalımızda sentezlenen 2-(5-nitro-2-furil)-3-{[4-(4-metoksibenzoil-amino)benzoil)amino}-4-tiyazolidinon'un Mycobacterium tuberculosis H37R'ye karşı 6.25 µg/ml konsantrasyonda yüksek inhibisyon göstermesi, 1,3-tiyazolidin-4-on yapısında yeni bileşikler sentezlemek konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

Tezimizde başlangıç maddesi olarak seçilen L-Metiyonin'in benzoillenmesiyle N-benzoil metiyonin [1], bu maddenin esterleştirilmesiyle 2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butirik asit metil esteri [2], bileşik 2'nin hidrazin hidrat ile reaksiyonundan 2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butirik asit hidrazidi [3] elde edilmiştir. Bileşik 3'ün, çeşitli isotiyosiyanatlara katımı sonucunda elde edilen 1-[2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butiril]-4-alkil/arilalkil tiyosemikarbazidler [4a-d], absolü etanolde, sodyum asetat varlığında etil bromoasetat ile reaksiyona sokularak N-{1-[[2-(3-alkil/arilalkil-4-okso-1,3-tiyazolidin-2-iliden)hidrazino]-karbonil]-3-(metiltiyo)-propil}benzamid'ler [5a-d] sentezlenmiştir. Bileşik [5a-d]'nin metanolde, sodyum metoksit varlığında aromatik aldehitlerle kondensasyonu sonucunda N-{1-[[2-[5-(nonsübstitüe/sübstitüe benziliden)-3-alkil/arilalkil-4-okso-1,3-tiyazolidin-2-iliden]hidrazino]karbonil]-3-(metiltiyo)propil}benzamid'ler [5a 1- 4, 5b 1-4, 5c 1-4, 5d 1-4] kazanılmıştır. Sentezlenen bileşiklerin saflıkları İTK ve HPLC ile belirlenmiş, yapıları ; UV, IR, 1H-NMR, 13C-NMR, HR-EI ve HR-FAB kütle spektrumları yardımıyla saptanmıştır.

Sentezlenen bileşiklerden 1, 2, 3, 4a-d, 5a-d'nin antikonvülsan etkileri National Institute of Neurological Disorders and Stroke (NINDS)'te, sentezlenen tüm bileşiklerin antimikrobiyal etkileri T.C. Atatürk Üniversitesi

Biyoteknoloji Merkezi'nde, antiviral etkileri Rega Institute for Medical Research (Katholieke Universiteit Leuven)'de incelenmiştir.

Antimikrobiyal etki taramasında bileşik 5d1 ve 5d3 Staphylococcus aureus ATCC 29213 suşuna, bileşik 5d1 ve 5d2 Bacillus subtilis A57 suşuna, 5d3 ise Candida albicans A-177 suşuna karşı vasat etkili bulunmuştur.

48. ASETAMİNOFEN ADSORPSİYONU

Adı ve Soyadı : Özge ÖZGEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Melda TUNÇAY
Kabul tarihi : 10.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Analitik Kimya

Hindistan cevizi kabuğundan üretilen aktif karbon üzerine asetaminofen adsorpsiyonu spektrofotometrik olarak zamanın, konsantrasyonun, adsorban miktarının, pH'ın ve sıcaklığın fonksiyonu olarak incelendi. Çalışma mide pH'ı ve sıcaklık koşullarına benzer koşulları sağlamak amacıyla pH:1.5 ve 37 ^{0}C' de yürütüldü.

Adsorpsiyon kinetiğinin Lagergren birinci dereceden hız denklemine uyduğu bulundu. Adsorpsiyon hızının sabit konsantrasyonda artan sıcaklıkla arttığı ve sabit sıcaklıkta artan konsantrasyonla azaldığı görüldü. Birim adsorban miktarı tarafından adsorplanan madde miktarı ile zamanın karekökü arasında çizilen grafikten intrapartikül difüzyon katsayısı bulundu. Grafikteki, başlangıç eğrisi sınır tabaka etkisi ile lineer kısım ise intrapartikül difüzyonu ile açıklandı. Hem intrapartikül difüzyon katsayısı hem de kütle transfer katsayısı sıcaklıkla arttı.

Asetaminofen adsorpsiyonu Langmuir ve Freundlich modeline uydu. İzoterm sabitlerinin karşılaştırılmasından hindistan cevizi kabuğundan elde edilen aktif karbonun en yüksek adsorpsiyon kapasitesine sahip olduğu bulundu. Adsorpsiyon çalışmaları kolonda da denendi. Farklı akış hızları için kırılma noktası kapasiteleri bulundu. Akış hızı arttıkça, kolondaki alıkonma zamanı ve adsorpsiyon etkinliğinin azaldığı saptandı.

Termodinamik parametreler, adsorpsiyon işleminin fiziksel ve egzotermik olduğunu gösterdi. ΔG^{0}'nin eksi değerde olması adsorpsiyon işleminin kendiliğinden olduğunu gösterdi. Kendiliğindenlik artan sıcaklıkla azaldı.

Asetaminofen adsorpsiyonuna pH değişmesinin etkili olmadığı görüldü.

Çalışmada elde edilen sonuçlar, hindistan cevizi kabuğundan üretilen aktif karbonun aşırı dozlarda asetaminofen uzaklaştırılması için etkili bir adsorban olarak kabul edilebileceğini gösterdi.

49. PRİMER VE SEKONDER TÜBERKÜLOZ İLAÇ KOMBİNASYONLARININ SAĞLIKLI GÖNÜLLÜLERİN POLİMORF NÜVELİ LÖKOSİT FONKSİYONLARI ÜZERİNE İN VİTRO ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Özgür ERTAŞ
Danışman adı : Prof. Dr. Adile ÇEVİKBAŞ

Kabul tarihi : 13.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Mikrobiyoloji

Çalışmamızda, primer antitüberküloz ilaçlar [izoniazid (INH)(5µg/ml), rifampisin (RİF)(7µg/ml), pirazinamid (PZ)(40µg/ml), etambutol (ETB)(7µg/ml) ve streptomisin (SM)(25µg/ml)] ve klinik kombinasyonları ile sekonder antitüberküloz ilaçlar [amikasin (AMC)(24µg/ml), ofloksasin (OFL)(2,9µg/ml), sikloserin (SKS)(10µg/ml), Para-aminosalisilik asit (PAS)(90µg/ml), protionamid (PRT)(1,6µg/ml)] ve klinik kombinasyonlarının terapötik konsantrasyonlarda, polimorf nüveli lökosit fonksiyonları (fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesi) üzerine etkisi yaş ortalaması 25 olan 15 sağlıklı gençte in vitro araştırılmıştır.

Levofloksasin (LEV)'in (2,8µg/ml) tek başına ve OFL'in yerine kullanıldığı klinik dışı AMC+LEV+SKS+PRT+PAS kombinasyonunun PNL fonksiyonları üzerine etkisi araştırılmıştır.

Sekonder İlaçlardan AMC ve PAS fagositik aktiviteyi kontrole göre anlamlı olarak artırmıştır ($p<0.05$). Diğer primer ve sekonder ilaçlar ve LEV fagositik aktivitede kontrole göre anlamlı bir etki yapmamıştır ($p>0.05$).

Sekonder İlaçlardan OFL hücre içi öldürme aktivitesini kontrole göre anlamlı olarak artırmıştır ($p<0.05$). Diğer primer ve sekonder ilaçlar ile LEV hücre içi öldürme aktivitesinde kontrole göre anlamlı bir değişim yapmamıştır ($p>0.05$).

Primer antitüberküloz ilaç kombinasyonları kontrolle karşılaştırıldığında, sadece INH+RİF kombinasyonu fagositik aktiviteyi azaltmış, sırasıyla INH+RİF+PZ+ETB+SM ve INH+RİF+PZ+ETB kombinasyonları ise artırmıştır. Fakat bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Hücre içi öldürme aktivitesini ise INH+RİF+PZ+ETB+SM kombinasyonu kontrole göre azaltmış sırasıyla, INH+RİF+PZ+ETB ve INH+RİF kombinasyonları ise artırmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>005$).

Sekonder antitüberküloz ilaç kombinasyonları kontrolle karşılaştırıldığında; AMC+OFL+SKS+PRT+ETB+PZ kombinasyonu fagositik aktiviteyi artırmış, sırasıyla AMC+OFL+SKS+PRT+PAS ve AMC+OFL+SKS+PRT+PAS+PZ kombinasyonları ise azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Sırasıyla AMC+OFL+SKS+PRT+ETB+PZ ve AMC+OFL+SKS+PRT+PAS+PZ kombinasyonları hücre içi öldürme aktivitesini artırmış,

AMC+OFL+SKS+PRT+PAS kombinasyonu ise azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Sekonder ilaçlardan AMC+LEV+SKS+PRT+PAS kombinasyonu kontrolle karşılaştırıldığında fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesini azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

50. SIÇANLARDA KRONİK NİKOTİN UYGULAMASININ AORTA VE ÜROGENİTAL SİSTEMDE NEDEN OLDUĞU OKSİDAN HASARIN VE BU HASARA KARŞI MELATONİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Caner KAPUCU
Danışman adı : Doç.Dr.Göksel ŞENER

Kabul tarihi : 16-02-2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji

Çalışmada Wistar Albino türü erkek sıçanlar kullanıldı ve dört grup oluşturuldu. Tüm injeksiyonlar intraperitoneal olarak 21 gün süresince uygulandı.

1. Kontrol grubu: serum fizyolojik,
2. Melatonin grubu: 10 mg/kg melatonin,
3. Nikotin grubu: 0.6 mg/kg nikotin bitartarat,
4. Nikotin + Melatonin grubu: 0.6 mg/kg nikotin bitartarat ve 10 mg/kg melatonin.

Deney sonunda hayvanlar dekapite edilerek kan ve doku örnekleri alındı.

Aorta, mesane ve korpus kavernosum doku örneklerinin bir kısmı fonksiyonel incelemeler için izole organ banyosuna yerleştirildi. Aorta ve korpus kavernosum dokularının fenilefrin ile kasılma, asetil kolin ile gevşeme yanıtları, mesane dokusunun da karbakol ile kasılma yanıtları değerlendirildi. Bu dokuların diğer kısımlarında ve böbrek doku örneklerinde ve serumda oksidan hasarı incelemek amacı ile malondialdehit (MDA) ve glutatyon (GSH) tayinleri yapıldı. Böbrek fonksiyonlarını serum örneklerinde yapıla kreatinin ve BUN (Kan Üre Azotu) ölçümleri ile değerlendirildi.

Bulgularımızı değerlendirdiğimizde nikotin uygulanan grupta tüm doku örneklerinde ve serumda MDA düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı derecede arttığı, GSH düzeylerinin anlamlı olarak azaldığı ve melatonin tedavisi ile bu değişimlerin geri çevrildiği görüldü. Nikotin grubunda aorta ve korpus kavernosum dokularının fenilefrin ve asetil kolin ile alınan kasılma ve gevşeme yanıtlarının kontrol grubuna göre anlamlı olarak azaldığı, melatonin tedavili grupta ise bu yanıtların düzeldiği görüldü. Benzer şekilde nikotin grubuna ait mesane şeritlerinin karbakol ile alınan kasılma yanıtları kontrol grubuna göre azalırken nikotin + melatonin grubunda ise yanıtlar kontrol değere yakın bulundu. BUN ve kreatinin değerlerinin nikotin grubunda, kontrol grubuna göre anlamlı olarak yükseldiği ve melatonin tedavisinin

nikotine bağlı oksidan hasarı önleyerek böbrek fonksiyonlarındaki bozulmayı önlediği gözlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak nikotinin ürogenital sistemde ve aortada oksidan hasara neden olduğu ve buna bağlı olarak doku fonksiyonlarını bozduğu, güçlü bir antioksidan olan melatoninin ise gözlenen bu oksidan hasara karşı dokuları ve fonksiyonlarını koruduğu anlaşılmıştır.

51. RESERPİN VE KLORTALİDON İÇEREN TABLETLERDE MİKTAR TAYİNİ

Adı ve Soyadı : Yeliz YETEN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. H. Neşe DOĞAN
Kabul Tarihi : 26 03 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Diüretikler, yaklaşık 30 yıldır hipertansiyon tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu grup ilaçlar böbrek tubullarına etki ederek, vücuttan elektrolit (özellikle sodyum ve klor iyonları) ve su kaybını arttırırlar, bütün hipertansiyon şekillerinde sistolik ve diyasistolik kan basıncını düşürürler. Bazı durumlarda antihipertansif etkiyi arttırmak için başka bileşiklerle kombine halde de kullanılırlar. Bu amaçla kullanılan ilaçlardan birisi de klortalidon ve reserpin içeren tabletlerdir (Regroton®).

Bu araştırmada Regroton® tabletlerinin içerdiği etken madde miktarlarının kantitatif tayini için, kolaylıkla uygulanabilen, iki yeni metod geliştirilmiştir. Yöntemlerden birisi spektrofotometrik olup, birinci ve ikinci türev spektrumunda zero-crossing tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Klortalidonun konsantrasyon aralıkları birinci türev için 216.2 nm' de 2.25-10.50 µg/ml, 247.4 ve 288.2 nm' lerde ise 5.25-26.25 µg/ml, ikinci türev için 203.6 nm' de 3.00-10.50 µg/ml, 256.5 ve 291.5 nm' lerde ise 8.25-26.25 µg/ml' dir. Reserpinin birinci türev için 315.1 nm deki, ikinci türev için 320.0 nm' deki konsantrasyon aralığı 5.00-40.00 µg/ml ve 7.50-40.00 µg/ml' dir. Diğer yöntem ise yüksek basınçlı sıvı kromatografisini içermektedir ve literatürde rastladığımız yöntemden tamamen farklı koşullarda uygulanmıştır. Mobil faz olarak 50:50 (v/v) oranında asetonitril:%1' lik amonyum klorür, stasyoner faz olarak C8 kolonun seçildiği bu çalışmada, konsantrasyon aralıkları klortalidon için 20-160 µg/ml, reserpin için 267, 295 ve 315 nm' deki dedeksiyonlarda sırasıyla 10-100 µg/ml, 10-140 µg/ml ve 60-150 µg/ml' dir. Her iki yöntem için tabletlerden elde edilen sonuçlar The United States Pharmacopeia' de bu bileşikler için verilen sınırlar içerisine girmektedir. Tabletlerde miktar tayininden elde edilen deneysel bulguların istatistiki olarak değerlendirilmesi için, iki yöntem ortalamalar yönünden t-testi ile, standart sapmalar yönünden F-testi ile karşılaştırılmıştır.

B. ECZACILIK FAKÜLTESİ

46. DİFLUNİSAL'DEN HAREKETLE YENİ 4-TİYAZOLİDONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı ve Soyadı : Ayla KOCATEPE
Danışman adı : Doç.Dr. Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Kabul Tarihi : 16.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

4-Tiyazolidon yapısı içeren bileşiklerin antibakteriyel, antitüberküler, antifungal, antiviral, antiinflamatuvar, antikanser, hipnotik ve antikonvülsan aktivite gösterdikleri literatürde bildirilmiştir. Antikonvülsan etkili Ralitolin, kıvrım diüretiği Etozolin, antitüberküler etkili Mikobasidin, kolit ağrılarında etkili Tazofelon'un 4-tiyazolidon yapısı içermesi ve Anabilim Dalımızda sentezlenen 2-(5-nitro-2-furil)/(4-fluorofenil)-3-{[4-(4 metoksibenzoilamino) benzoil]amino}-4-tiyazolidon bileşiklerinin Mycobacterium tuberculosis H37Rv suşuna karşı %90 ve %98 inhibisyon göstermesi 4-tiyazolidon yapısına sahip bileşiklerin sentezi konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

4-Tiyazolidonların sentezinde, analjezik-antiinflamatuvar etkili 2'-4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit'in (Diflunisal) metanol ile birkaç damla derişik sülfürik asit beraberliğinde tepkimesinden 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit metil esteri [1], esterin hidrazin-hidrat ile ısıtılmasından 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit hidraziti [2], hidrazidin sübstitüe aldehitlerle kondensasyonundan ilk defa Ş.G. Küçükgüzel ve ark. tarafından sentezlenen 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-[(5-nitro-2-furil)/sübstitüefenil) metilen]-karboksilik asit hidrazitleri [3a-g], bu hidrazit-hidrazonların kuru benzen ortamında tiyoglikolik asit ile 9-16 saat reaksiyonundan 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit 2-(5-nitro-2-furil/sübstitüefenil)-4-tiyazolidon-3-il]amit [5a-g], hidrazidin alkil/aril isotiyosiyanatlarla reaksiyonundan 1-(2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karbonil)-4-alkil/aril tiyosemikarbazitler [4a-g] ve orjinalliklerı kanıtlanan tiyosemikarbazitlerin absolü etanol ortamında susuz sodyum asetat ve etil α-bromoasetatla reaksiyonundan 2-(2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karbonilhidrazono)-3-alkil/aril-4-tiyazolidon [6a-c, 6e-f] ve 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-[2-(siklobeksilamino)-1,3,4-oksadiazol-5-il] [6g] bileşikleri sentezlenmiştir.

Sentezlenen bileşiklerin saflıkları ince tabaka kromatografisi ve elementel analiz (CHNS) ile belirlenmiş olup, yapılarının aydınlatılmasında UV, IR, 1H-NMR, 13C-NMR ve EI-Kütle Spektrumlarından yararlanılmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin antimikrobiyal aktiviteleri Atatürk Üniversitesi Biyoteknoloji Merkezi'nde ve antiviral etkileri Belçika'daki Rega Enstitüsü'nde test edilmiştir. Bileşiklerimiz test edilen mikroorganizmalara ve virüslere karşı aktivite göstermemiştir

47. 2-(AROİLAMİNO)-4-(METİLTİYO)BÜTİRİK ASİT HİDRAZİDİ'NDEN TÜREYEN YENİ AÇİLTİYOSEMİKARBAZİD'LER VE 1,3-TİYAZOLİDİN-4-ON'LARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı ve Soyadı : Esra TATAR
Danışman Adı : Doç.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Kabul Tarihi : 16.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

1,3-Tiyazolidin-4-onlar'ın, antibakteriyel, antifungal, anti-HIV1, antikonvülsan, antipsikotik, antienflamatuar, antidiyareik, antikanser ve kalsiyum antagonisti etki gösterdiği literatürlerde bildirilmiştir. Anabilim Dalımızda sentezlenen 2-(5-nitro-2-furil)-3-{[4-(4-metoksibenzoil-amino)benzoil]amino}-4-tiyazolidinon'un Mycobacterium tuberculosis H37R'ye karşı 6.25 μg/ml konsantrasyonda yüksek inhibisyon göstermesi, 1,3-tiyazolidin-4-on yapısında yeni bileşikler sentezlemek konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

Tezimizde başlangıç maddesi olarak seçilen L-Metiyonin'in benzoillenmesiyle N-benzoil metiyonin [1], bu maddenin esterleştirilmesiyle 2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butirik asit metil esteri [2], bileşik 2'nin hidrazin hidrat ile reaksiyonundan 2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butirik asit hidrazidi [3] elde edilmiştir. Bileşik 3'ün, çeşitli isotiyosiyanatlara katımı sonucunda elde edilen 1-[2-(benzoilamino)-4-(metiltiyo)butiril]-4-alkil/arilalkil tiyosemikarbazidler [4a-d], absolü etanolde, sodyum asetat varlığında etil bromoasetat ile reaksiyona sokularak N-{1-[[2-(3-alkil/arilalkil-4-okso-1,3-tiyazolidin-2-iliden)hidrazino]-karbonil]-3-(metiltiyo)-propil}benzamid'ler [5a-d] sentezlenmiştir. Bileşik [5a-d]'nin metanolde, sodyum metoksit varlığında aromatik aldehitlerle kondensasyonu sonucunda N-{1-{[2-[5-(nonsübstitüe/sübstitüe benziliden)-3-alkil/arilalkil-4-okso-1,3-tiyazolidin-2-iliden]hidrazino]karbonil]-3-(metiltiyo)propil}benzamid'ler [5a 1- 4, 5b 1-4, 5c 1-4, 5d 1-4] kazanılmıştır. Sentezlenen bileşiklerin saflıkları İTK ve HPLC ile belirlenmiş, yapıları ; UV, IR, 1H-NMR, 13C-NMR, HR-EI ve HR-FAB kütle spektrumları yardımıyla saptanmıştır.

Sentezlenen bileşiklerden 1, 2, 3, 4a-d, 5a-d'nin antikonvülsan etkileri National Institute of Neurological Disorders and Stroke (NINDS)'te, sentezlenen tüm bileşiklerin antimikrobiyal etkileri T.C. Atatürk Üniversitesi

Biyoteknoloji Merkezi'nde, antiviral etkileri Rega Institute for Medical Research (Katholieke Universiteit Leuven)'de incelenmiştir.

Antimikrobiyal etki taramasında bileşik 5d1 ve 5d3 Staphylococcus aureus ATCC 29213 suşuna, bileşik 5d1 ve 5d2 Bacillus subtilis A57 suşuna, 5d3 ise Candida albicans A-177 suşuna karşı vasat etkili bulunmuştur.

48. ASETAMİNOFEN ADSORPSİYONU

Adı ve Soyadı : Özge ÖZGEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Melda TUNÇAY
Kabul tarihi : 10.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Analitik Kimya

Hindistan cevizi kabuğundan üretilen aktif karbon üzerine asetaminofen adsorpsiyonu spektrofotometrik olarak zamanın, konsantrasyonun, adsorban miktarının, pH'ın ve sıcaklığın fonksiyonu olarak incelendi. Çalışma mide pH'ı ve sıcaklık koşullarına benzer koşulları sağlamak amacıyla pH:1.5 ve 37 ^{0}C' de yürütüldü.

Adsorpsiyon kinetiğinin Lagergren birinci dereceden hız denklemine uyduğu bulundu. Adsorpsiyon hızının sabit konsantrasyonda artan sıcaklıkla arttığı ve sabit sıcaklıkta artan konsantrasyonla azaldığı görüldü. Birim adsorban miktarı tarafından adsorplanan madde miktarı ile zamanın karekökü arasında çizilen grafikten intrapartikül difüzyon katsayısı bulundu. Grafikteki, başlangıç eğrisi sınır tabaka etkisi ile lineer kısım ise intrapartikül difüzyonu ile açıklandı. Hem intrapartikül difüzyon katsayısı hem de kütle transfer katsayısı sıcaklıkla arttı.

Asetaminofen adsorpsiyonu Langmuir ve Freundlich modeline uydu. İzoterm sabitlerinin karşılaştırılmasından hindistan cevizi kabuğundan elde edilen aktif karbonun en yüksek adsorpsiyon kapasitesine sahip olduğu bulundu. Adsorpsiyon çalışmaları kolonda da denendi. Farklı akış hızları için kırılma noktası kapasiteleri bulundu. Akış hızı arttıkça, kolondaki alıkonma zamanı ve adsorpsiyon etkinliğinin azaldığı saptandı.

Termodinamik parametreler, adsorpsiyon işleminin fiziksel ve egzotermik olduğunu gösterdi. ΔG^{0}'nin eksi değerde olması adsorpsiyon işleminin kendiliğinden olduğunu gösterdi. Kendiliğindenlik artan sıcaklıkla azaldı.

Asetaminofen adsorpsiyonuna pH değişmesinin etkili olmadığı görüldü.

Çalışmada elde edilen sonuçlar, hindistan cevizi kabuğundan üretilen aktif karbonun aşırı dozlarda asetaminofen uzaklaştırılması için etkili bir adsorban olarak kabul edilebileceğini gösterdi.

49. PRİMER VE SEKONDER TÜBERKÜLOZ İLAÇ KOMBİNASYONLARININ SAĞLIKLI GÖNÜLLÜLERİN POLİMORF NÜVELİ LÖKOSİT FONKSİYONLARI ÜZERİNE İN VİTRO ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Özgür ERTAŞ
Danışman adı : Prof. Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul tarihi : 13.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Mikrobiyoloji

Çalışmamızda, primer antitüberküloz ilaçlar [izoniazid (INH)(5µg/ml), rifampisin (RİF)(7µg/ml), pirazinamid (PZ)(40µg/ml), etambutol (ETB)(7µg/ml) ve streptomisin (SM)(25µg/ml)] ve klinik kombinasyonları ile sekonder antitüberküloz ilaçlar [amikasin (AMC)(24µg/ml), ofloksasin (OFL)(2,9µg/ml), sikloserin (SKS)(10µg/ml), Para-aminosalisilik asit (PAS)(90µg/ml), protionamid (PRT)(1,6µg/ml)] ve klinik kombinasyonlarının terapötik konsantrasyonlarda, polimorf nüveli lökosit fonksiyonları (fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesi) üzerine etkisi yaş ortalaması 25 olan 15 sağlıklı gençte in vitro araştırılmıştır.

Levofloksasin (LEV)'in (2,8µg/ml) tek başına ve OFL'in yerine kullanıldığı klinik dışı AMC+LEV+SKS+PRT+PAS kombinasyonunun PNL fonksiyonları üzerine etkisi araştırılmıştır.

Sekonder İlaçlardan AMC ve PAS fagositik aktiviteyi kontrole göre anlamlı olarak artırmıştır ($p<0.05$). Diğer primer ve sekonder ilaçlar ve LEV fagositik aktivitede kontrole göre anlamlı bir etki yapmamıştır ($p>0.05$).

Sekonder İlaçlardan OFL hücre içi öldürme aktivitesini kontrole göre anlamlı olarak artırmıştır ($p<0.05$). Diğer primer ve sekonder ilaçlar ile LEV hücre içi öldürme aktivitesinde kontrole göre anlamlı bir değişim yapmamıştır ($p>0.05$).

Primer antitüberküloz ilaç kombinasyonları kontrolle karşılaştırıldığında, sadece INH+RİF kombinasyonu fagositik aktiviteyi azaltmış, sırasıyla INH+RİF+PZ+ETB+SM ve INH+RİF+PZ+ETB kombinasyonları ise artırmıştır. Fakat bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Hücre içi öldürme aktivitesini ise INH+RİF+PZ+ETB+SM kombinasyonu kontrole göre azaltmış sırasıyla, INH+RİF+PZ+ETB ve INH+RİF kombinasyonları ise artırmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>005$).

Sekonder antitüberküloz ilaç kombinasyonları kontrolle karşılaştırıldığında; AMC+OFL+SKS+PRT+ETB+PZ kombinasyonu fagositik aktiviteyi artırmış, sırasıyla AMC+OFL+SKS+PRT+PAS ve AMC+OFL+SKS+PRT+PAS+PZ kombinasyonları ise azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Sırasıyla AMC+OFL+SKS+PRT+ETB+PZ ve AMC+OFL+SKS+PRT+PAS+PZ kombinasyonları hücre içi öldürme aktivitesini artırmış,

AMC+OFL+SKS+PRT+PAS kombinasyonu ise azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Sekonder ilaçlardan AMC+LEV+SKS+PRT+PAS kombinasyonu kontrolle karşılaştırıldığında fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesini azaltmıştır. Ancak bu sonuçlar anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

50. SIÇANLARDA KRONİK NİKOTİN UYGULAMASININ AORTA VE ÜROGENİTAL SİSTEMDE NEDEN OLDUĞU OKSİDAN HASARIN VE BU HASARA KARŞI MELATONİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Caner KAPUCU
Danışman adı : Doç.Dr.Göksel ŞENER

Kabul tarihi : 16-02-2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji

Çalışmada Wistar Albino türü erkek sıçanlar kullanıldı ve dört grup oluşturuldu. Tüm injeksiyonlar intraperitoneal olarak 21 gün süresince uygulandı.

1. Kontrol grubu: serum fizyolojik,
2. Melatonin grubu: 10 mg/kg melatonin,
3. Nikotin grubu: 0.6 mg/kg nikotin bitartarat,
4. Nikotin + Melatonin grubu: 0.6 mg/kg nikotin bitartarat ve 10 mg/kg melatonin.

Deney sonunda hayvanlar dekapite edilerek kan ve doku örnekleri alındı.

Aorta, mesane ve korpus kavernosum doku örneklerinin bir kısmı fonksiyonel incelemeler için izole organ banyosuna yerleştirildi. Aorta ve korpus kavernosum dokularının fenilefrin ile kasılma, asetil kolin ile gevşeme yanıtları, mesane dokusunun da karbakol ile kasılma yanıtları değerlendirildi. Bu dokuların diğer kısımlarında ve böbrek doku örneklerinde ve serumda oksidan hasarı incelemek amacı ile malondialdehit (MDA) ve glutatyon (GSH) tayinleri yapıldı. Böbrek fonksiyonlarını serum örneklerinde yapıla kreatinin ve BUN (Kan Üre Azotu) ölçümleri ile değerlendirildi.

Bulgularımızı değerlendirdiğimizde nikotin uygulanan grupta tüm doku örneklerinde ve serumda MDA düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı derecede arttığı, GSH düzeylerinin anlamlı olarak azaldığı ve melatonin tedavisi ile bu değişimlerin geri çevrildiği görüldü. Nikotin grubunda aorta ve korpus kavernosum dokularının fenilefrin ve asetil kolin ile alınan kasılma ve gevşeme yanıtlarının kontrol grubuna göre anlamlı olarak azaldığı, melatonin tedavili grupta ise bu yanıtların düzeldiği görüldü. Benzer şekilde nikotin grubuna ait mesane şeritlerinin karbakol ile alınan kasılma yanıtları kontrol grubuna göre azalırken nikotin + melatonin grubunda ise yanıtlar kontrol değere yakın bulundu. BUN ve kreatinin değerlerinin nikotin grubunda, kontrol grubuna göre anlamlı olarak yükseldiği ve melatonin tedavisinin

nikotine bağlı oksidan hasarı önleyerek böbrek fonksiyonlarındaki bozulmayı önlediği gözlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak nikotinin ürogenital sistemde ve aortada oksidan hasara neden olduğu ve buna bağlı olarak doku fonksiyonlarını bozduğu, güçlü bir antioksidan olan melatoninin ise gözlenen bu oksidan hasara karşı dokuları ve fonksiyonlarını koruduğu anlaşılmıştır.

51. RESERPİN VE KLORTALİDON İÇEREN TABLETLERDE MİKTAR TAYİNİ

Adı ve Soyadı : Yeliz YETEN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. H. Neşe DOĞAN
Kabul Tarihi : 26 03 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Diüretikler, yaklaşık 30 yıldır hipertansiyon tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu grup ilaçlar böbrek tubullarına etki ederek, vücuttan elektrolit (özellikle sodyum ve klor iyonları) ve su kaybını arttırırlar, bütün hipertansiyon şekillerinde sistolik ve diyasistolik kan basıncını düşürürler. Bazı durumlarda antihipertansif etkiyi arttırmak için başka bileşiklerle kombine halde de kullanılırlar. Bu amaçla kullanılan ilaçlardan birisi de klortalidon ve reserpin içeren tabletlerdir (Regroton®).

Bu araştırmada Regroton® tabletlerinin içerdiği etken madde miktarlarının kantitatif tayini için, kolaylıkla uygulanabilen, iki yeni metod geliştirilmiştir. Yöntemlerden birisi spektrofotometrik olup, birinci ve ikinci türev spektrumunda zero-crossing tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Klortalidonun konsantrasyon aralıkları birinci türev için 216.2 nm' de 2.25-10.50 µg/ml, 247.4 ve 288.2 nm' lerde ise 5.25-26.25 µg/ml, ikinci türev için 203.6 nm' de 3.00-10.50 µg/ml, 256.5 ve 291.5 nm' lerde ise 8.25-26.25 µg/ml' dir. Reserpinin birinci türev için 315.1 nm deki, ikinci türev için 320.0 nm' deki konsantrasyon aralığı 5.00-40.00 µg/ml ve 7.50-40.00 µg/ml' dir. Diğer yöntem ise yüksek basınçlı sıvı kromatografisini içermektedir ve literatürde rastladığımız yöntemden tamamen farklı koşullarda uygulanmıştır. Mobil faz olarak 50:50 (v/v) oranında asetonitril:%1' lik amonyum klorür, stasyoner faz olarak C8 kolonun seçildiği bu çalışmada, konsantrasyon aralıkları klortalidon için 20-160 µg/ml, reserpin için 267, 295 ve 315 nm' deki dedeksiyonlarda sırasıyla 10-100 µg/ml, 10-140 µg/ml ve 60-150 µg/ml' dir. Her iki yöntem için tabletlerden elde edilen sonuçlar The United States Pharmacopeia' de bu bileşikler için verilen sınırlar içerisine girmektedir. Tabletlerde miktar tayininden elde edilen deneysel bulguların istatistiki olarak değerlendirilmesi için, iki yöntem ortalamalar yönünden t-testi ile, standart sapmalar yönünden F-testi ile karşılaştırılmıştır.

52. BAZI BİYOLİGANDLARIN PROTONLANMA VE ÇEŞİTLİ METALLERLE KOMPLEKSLEŞME TEPKİMELERİNİN TERMODİNAMİĞİNİN İNCELENMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Seda EKİNCİ GÖZ
Danışman Adı : Doç. Dr. A. Seza BAŞTUĞ
Kabul Tarihi : 26.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Temel Eczacılık Bilimleri

Bu çalışmada aspartik asit ve valinin 5,0, 20,0 ve 35,0oC sıcaklıklarda 0,1 mol L-1 NaClO4'lı ortamda potansiyometrik pH titrasyonu yöntemiyle protonlanma sabitleri belirlendi.

Her iki ligand için sıcaklık arttıkça pKNH2 azalmakta pKR ise artmaktadır.

Ligandların Bakır(II), Nikel(II) ve Kobalt(II) metal iyonlarıyla oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri bulundu. Kararlılık sabitleri aspartik asit için sıcaklık arttıkça büyümekte valin için küçülmektedir.

Ligand	T/oC	pKNH2	pKR
ASP	5,0	9,75	3,51
	20,0	9,65	3,62
	35,0	9,55	3,75
VAL	5,0	9,77	—
	20,0	9,71	—
	35,0	9,41	—

Metal iyonu	T /oC	$\log K^{M}_{M\text{-}ASP}$	$\log K^{M}_{M\text{-}VAL}$
Cu(II)	5,0	8,41	8,60
	20,0	9,13	8,41
	35,0	9,48	8,16
Ni(II)	5,0	6,30	6,38
	20,0	7,40	5,71
	35,0	8,04	5,25
Co(II)	5,0	6,26	4,41
	20,0	6,32	
	35,0	6,45	4,04

Protonlanma ve kompleksleşme tepkimelerinin termodinamik nicelikleri ΔGolo, ΔHolo ve ΔSolo hesaplandı. Protonlanma tepkimelerinin serbest enerji azalmasına entropi teriminin katkısı –NH2 için %65-80 ve –COOH (R grubunun) için %100 dür.

		ΔHolo/kJ mol-1	ΔGolo/kJ mol-1	ΔSolo/J K-1 mol-1
ASP	pKR	13	-20	114
	pKNH2	-11	-54	147
VAL	pKNH2	-19	-55	120
Cu-ASP		58	-51	374
Ni-ASP		91	-42	452
Co-ASP		10	-35	156
Cu-VAL		-24	-47	80
Ni-VAL		-62	-32	-101
Co-VAL		-28	-24	-14

Kompleksleşme tepkimele rinde ise serbest enerji azalmasına aspartik asit için %100 entropinin ve valin için ise %50-100 entalpinin katkısı vardır. Her iki ligandında kompleksleşmelerine ait kararlılık sabitleri Irving-Williams Sırasını (Cu > Ni > Co) izlemektedir.

53. STATİN GRUBU İLAÇ KULLANAN HİPERLİPİDEMİLİ HASTALARDA HASTA EĞİTİMİ VE HİPERLİPİDEMİ TEDAVİSİNİN İZLENMESİ

Adı ve Soyadı : Senem ÖZGÜR SARI
Danışman Adı : Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
Kabul Tarihi : 30.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji / Klinik Farmasi Bilim Dalı

Çalışmamızda, hiperlipideminin koroner kalp hastalığı (KKH) için en önemli risk faktörlerinden biri olduğu gerçeğinden yola çıkarak, hiperlipidemi tanısı konulmuş ve statin grubu ilaç kullanması öngörülen hastalara eczacı tarafından verilen hasta eğitiminin, hastaların lipid profilleri, antihiperlipidemik tedavinin devamlılığı ve hasta uyuncu üzerine etkilerini değerlendirmeyi planladık.

Çalışmaya hiperlipidemi tanısı konulan ve statin tedavisi uygun görülen 76 hasta, hasta eğitimi alan (n=38) test grubuna ve eğitim almayan (n=38) kontrol grubu olarak ayrıldı. Hastaların tedavi öncesindeki genel ve klinik özellikleri bakımından gruplara homojen dağıtıldı. Hasta eğitimi alan gruba hiperlipideminin önemi ve tedavisi, hiperlipidemi ile ilgili laboratuvar verilerinin değerlendirilmesi, kullandıkları ilaçlar hakkında sözlü olarak hasta eğitiminin yanı sıra da, broşürler verildi. Tedavinin 1. ve 2. ayında lipid profilleri ve uyunç bakımından kontrol edildi.

Verilen hasta eğitiminin, tedavinin 1. ve 2. ayında total kolesterol, LDL-K (düşük dansiteli lipoprotein kolesterolü), TG (trigliserid) düzeylerinde bu eğitimi almayan hastalara oranla daha fazla bir azalma olduğu bulundu (sırasıyla % 25,50, % 21,01; % 35,64, % 29,64; % 4,16, % -2,82 ve % 4,58, % 2,27; % 7,57, % 4,73; % - 21,96, % - 2,81). Hiperlipidemi eğitimi alan grupta uyunç ve yan etki değerlendirme faktörlerinden biri olan "ilaçların hepsini almış olma" yüzdesi eğitim almayan gruba oranla daha yüksek bulundu (% 82,61 ve % 47,73). Çalışmaya dahil edilen hastaların % 90'ı tedavi süresine uyduklarını beyan etmelerine rağmen, hasta eğitimi alan gruptaki tedavi süresine uyum yüzdesi, eğitim almayan gruba oranla daha fazla bulundu (sırasıyla % 93,48 ve % 86,36). Öte yandan, eğitim alan hastaların tedavi uyuncu ve ilaçlarını düzenli kullanma yüzdesi, eğitim almayan gruba oranla çok daha yüksek bulundu (sırasıyla % 88,05 ve % 67,05; % 80,44 ve % 52,27).

Çalışmamızda hiperlipidemi hastalarının klinik eczacı tarafından eğitildiklerinde tedavi başarı ve uyunç oranlarının arttığı gerçeğini göz önünde bulundurarak, klinik eczacıların sadece hiperlipidemi değil, diğer kronik sorunlarda da hasta eğitimi ve izlemi rolünü üstlenmeleri tedavinin başarısı açısından gerektiğini düşünmekteyiz.

54. ONKOLOJİ SERVİSİNDE KLİNİK ECZACININ ROLÜ: SİTOTOKSİK İLAÇ HAZIRLANMASI VE AĞRI KONTROLÜ

Adı ve Soyadı : Divin SEVGEN
Danışman Adı : Prof.Dr.Fikret V. İZZETTİN

Kabul Tarihi : 30/03/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji / Klinik Farmasi Bilim Dalı

Etkin sağlık bakımının amacı güvenli, etkili, hasta merkezli, zamanında, verimli ve eşit hizmet sağlamaktır. Tıbbi hatalar onkolojide kullanılan ajanlar için özel bir konudur. Bu ve diğer nedenlerle onkolojide eczacılık servisi, hataları önlemede özel bir yere sahip olmalıdır.

Çalışmamızda, klinik eczacının onkoloji servisindeki rolü iki önemli fonksiyonu baz alınarak incelenmiştir. Bu amaçla eczacının katılımı olmaksızın ve eczacı tarafından yapılan ilaç hazırlamaları izlenmiştir. Başta "ASHP (American Society of Hospital Pharmacists) technical assistance bulletin on handling cytotoxic and hazardous drugs" olmak üzere çeşitli sitotoksik ilaç hazırlama prosedürleri temel alınarak uluslararası standartlara göre değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda, eczacının ağrı kontrolündeki rolü ve çalışma alanı değerlendirilmiştir. Kansere bağlı ağrısı olan 58 hastanın BPI (Brief Pain Inventory) ağrı değerlendirmesi anketi ile ağrı takipleri yapılmış ve eczacının müdahalesinin hastalara ek bir fayda sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir.

Yapılan değerlendirmelerin sonuçlarına göre Dünya Sağlık Örgütünün ağrı kontrolü merdiveni esas alınarak ilaç seçiminde tavsiyede bulunulmuştur.

Sitotoksik ilaç hazırlanmasında eczacının müdahalesi ilaç hazırlanmasının ve hazırlayıcının güvenliğini arttırmıştır. Çalışmamızda uluslararası ilaç hazırlanması kriterlerinin uygulanmasında anlamlı bir iyileşme görülmüştür. Eczacının onkoloji multidisiplini altında çalışan diğer sağlık personeliyle uyumlu çalışması ağrı kontrolünde hastaların tedavilerinden daha yüksek başarı görmelerine de yardımcı olmuştur. Hastaların ağrı şiddetleri, ağrının günlük aktivitelerine olan etkisi kontrol grubuna göre azalmış, ilaçlarından gördüklerini ifade ettikleri fayda yüzdesi ise kontrol grubuna göre artmıştır. Bütün bu bulgular, Amerika ve Avrupa'da yıllar önce uygulanmasına geçilmiş onkoloji eczacılığı hizmetlerinin ülkemizde de uygulanabilir ve yararlı olduğunu göstermektedir.

55. BAZI ter-BÜTİL SÜBSTİTÜE ALİFATİK-AROMATİK NİTRONLARIN SENTEZ, STABİLİTE VE *IN VITRO* METABOLİZMALARI

Adı Soyadı : Gülen BULUT
Danışman Adı : Prof.Dr.Mert ÜLGEN
Kabul tarihi : 15.4.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Azot atomunda sırası ile alifatik, aromatik ve alisiklik karbon sistemleri taşıyan üç farklı α-fenil sübstitüe nitron; α-fenil-N-*ter*-bütilnitron (PTBN); α-(2,6-diklorofenil)-N-fenilniktor (DCPPN) ve α-fenil-N-adamantilnitron (PADN) üzerinde stabilite deneyleri ve DADPH ile takviye edilmiş sıçan in vitro karaciğer mikrozomal preparatı kullanarak metabolizma çalışmaları yapıldı. Bileşiklerin potansiyel bozunma ürünleri ve metabolitleri olarak düşünülen karşılık gelen amit ve aldehit bileşiklerinden ayırılması için bir zıt faz HPLC kromatografi sistemi geliştirildi. Nitron çözeltilerinin çeşitli zaman aralıklarında 37°C'de tutularak HPLC'ye verilmesi şeklinde yapılan stabilite çalışmaları sonucunda, (PTBN)un eser miktarda benzaldehit veamit türevine dönüştüğü gözlendi. (DCPPN) ile ise eser miktarda amit saptandı. Amit miktarının 12 saatte önemli ölçüde arttığı görüldü. (PADN) ile yapılan stabilite çalışmasında da bileşiğin eser miktarda benzaldehit oluşturduğu ve miktarının da zamanla orantılı olarak artmadığı gözlendi, ancak amit türevine dönüşümü söz konusu olmadı. Metabolizma çalışmaları sonucu, (PTBN) bileşiğinin karşılık gelen amit türevine dönüştüğü görüldü. Benzaldehit oluşumu ise denatüre mikrozomların kullanıldığı ve kofaktörlerin ilave edilmediği kontrol deneylerinde de saptandı (DCPPN) bileşiği ile karşılık gelen amit soptanmadı, benzer şekilde test ve kontrol tüplerinde de aldehit görüldü. (PADN) ile elde edilen metabolizma sonuçları da bu bileşiğin

kontroller de dahil olmak üzere karşılık gelen aldehit türevine parçalandığını ancak amit türevi oluşturmadığını göstermektedir.

56. BAZI İLAÇ ETKEN MADDELERİNİN ÇEŞİTLİ METALERLE OLUŞTURDUĞU KOMPLEKSLERİN KARARLILIK SABİTLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Elif SEYİR
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr.Nur YARS
Kabul Tarihi : 27. 04. 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Eczacılık Temel Bilimleri

Bu çalışmada, ligand olarak seçilen Gabapentin ve Efedrin ilaç etken maddelerinin protonlanma sabitleri ve Cu (II), Ni (II) ve Cd (II) metal iyonlarıyla oluşturdukları (1:1) ikili kompleks sistemlerinin kararlılık sabitleri belirlenmiştir. Deneyler, 20,0°C'a ayarlanan sabit sıcaklıkta ve iyonik kuvveti değişmez tutmak için 0,10 mol L^{-1} $NaClO_4$'lı ortamda, Irving-Rossotti tarafından önerilen Potansiyometrik pH Titrasyonu yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Sonuç olarak her iki ligandın da Cu (II) metal iyonu ile daha güçlü kompleksler oluşturduğu ve kararlılık sabitlerinin deneysel yanılgı sınırları içerisinde Irving-Williams sırasına uyduğu bulunmuştur (2).

57. OKSANTEL PAMOAT, PİRANTEL PAMOAT VE PİRAZİKUANTEL İÇEREN FARMASÖTİK DOZAJ FORMLARININ KALİTE KONTROLÜ İÇİN GELİŞTİRİLEN BİR YÜKSEK BASINÇLI SIVI KROMATOGRAFİSİ YÖNTEMİ

Adı ve Soyadı : Gökhan ATEŞ
Danışman Adı : Doç.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Kabul Tarihi : 30/04/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Bu çalışmada Prazikuantel (PRZ), Pirantel Pamoat (PPA) ve Oksantel Pamoat (OPA) içeren farmasötik dozaj formlarının kalite kontrolünde kullanılabilecek basit, hızlı ve duyarlı Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi (HPLC) yöntemleri geliştirildi. PRZ analizleri için geliştirilen birinci yöntemde (M1) Waters Symmetry C18 (4,6 x 150 mm, 5 µm) zıt faz kolonu ile birlikte hareketli faz olarak 1,5 mL/dk akış hızında ACN – MeOH – 20 mM Fosfat Tamponu (% 0,2 TEA, pH 4,5) (50:10:40, h/h/h) kullanıldı ve DAD dalga boyu 210 nm'de çalışıldı. PPA ve OPA'nın bir arada analizi için geliştirilen diğer yöntemde (M2) ise aynı kolonda ve akış hızında çalışılırken, detektör dalga boyu 295 nm olarak belirlendi. M2 yönteminin hareketli fazının içeriği de ACN – MeOH – 20 mM Fosfat Tamponu (% 0,2 TEA, pH

4,5) (12:3:85, h/h/h) şeklinde idi. M1 yöntemiyle analizi yapılan PRZ için Benazepril hidroklorür (BZP), M2 yöntemiyle gerçekleştirilen PPA ve OPA analizlerinde ise Parasetamol (PAR) iç standart olarak kullanıldılar. Geliştirilen yöntemlerin validasyonunda, özgünlük, doğrusallık, kesinlik, doğruluk, tayin alt sınırı ve miktar tayini alt sınırı gibi parametreler belirlenmiş ; sistem uygunluk testleri yapılmış ; ayrıca, planlanan hızlandırılmış bozundurma deneyleriyle yöntemin özgünlüğü gösterilmiştir. Yapılan doğrusallık çalışmalarında PRZ, PPA ve OPA için sırasıyla 0,5 – 7,5 µg/mL, 1 – 15 µg/mL ve 2 – 40 µg/mL aralıklarında elde edilen doğru denklemleri PRZ için y = 0,7055x–0,0458 (r2=0,9995) ; PPA için y = 0,2807x–0,0354 (r2=0,99998) ; OPA için y = 0,2537x–0,0184 (r2=0,9997) olarak bulunmuştur. Yöntemlerin kesinliğini gösteren gün içi ve günler arası tekrarlanabilirlik deneylerinde elde edilen Bağıl Standart Sapma (BSS) değerleri daima % 1'den küçük bulundu. Doğruluk deneylerinde ; geliştirilen yöntemlerin plasebo tabletlere uygulanmasından elde edilen geri kazanım değerleri % 99,9 – 101,1 aralığında bulunmuştur. Bu değerler, bitmiş ürünlerde % 99,4 – 100,8 aralığında değişmektedir.

A High Performance Liquid Chromatographic Method Developed for Quality Control of Pharmaceutical Dosage Forms Containing Oxantel Pamoate, Pyrantel Pamoate and Praziquantel

58. *GALIUM RIVALE* BİTKİSİ ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR

Adı ve Soyadı : Cinan KALBONA
Danışman adı : Prof. Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul tarihi : 11-06-2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Farmakognozi

Bu çalışmada dünya üzerinde 606 cins, ülkemizde ise 10 cins ve yaklaşık 100 tür ile temsil edilen Rubiaceae familyasından *Galium rivale* (Sm.) Griseb. (12) bitkisinin flavonoidal bileşiklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

G.rivale bitkisi Eylül 2002 yılında Sapanca gölü çevresi, Kurtköy civarından toplandı. Bitkinin kurutulup çok küçük parçalara ayrılmış toprak üstü kısımları metanol ile perkole edildi. Yoğunlaştırılan ekstreler ince tabaka kromatografisiyle kontrol edildi.

Ekstre silikajel ile hazırlanmış sütuna yerleştirildikten sonra elüsyona petrol eteri ile başlandı. Gittikçe artan oranlarda kloroform ve son olarak da metanole geçildi.

Yoğunlaştırılan fraksiyonlar ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra benzer olanlar birleştirildi. Uygun madde taşıdığı düşünülen fraksiyonları kirlilikten arındırmak ve saflaştırmak amacıyla preparatif ince tabaka kromatografisi kullanıldı.

Elde edilen bileşiklerin yapısı ultraviyole (UV), infrared (IR) spektrumları ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalar ile saptandı. Flavonoidal bileşiklerin yapısını aydınlatmak için ise metanol ve kayma belirteçleriyle alınan ultraviyole spektrumları ile ince tabaka kromatografisinde şahit maddelerle yapılan karşılaştırmalardan yararlanıldı.

Bitkiden elde edilen metanol ekstresine Brine Shrimp (*Artemia salina*) metodu uygulandı. Bu uygulama sonucunda standart umbelliferona karşı ekstrenin aktif olduğu görüldü.

Bitkiden kumarin yapısında skopoletin (Gr1), Flavonoit yapıda apigenin (Gr2) ve kersetin (Gr3), antrasen yapısında aloe-emodin (Gr4) olmak üzere toplam 4 bileşik izole edilmiştir.

59. BAZI AZO BİLEŞİKLERİNİN SENTEZİ VE IN VITRO, IN VIVO METABOLİZMALARI

Adı ve Soyadı : Banu BEKÇE
I.Danışman adı : Prof. Dr. Mert ÜLGEN
II.Danışman adı: Prof. Dr. Sevim ROLLAS
Kabul tarihi : 16.06.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Azo bileşikleri gıda, ilaç, kozmetik, tekstil ve matbaacılık endüstrisinde geniş ölçüde kullanılmaktadır. Azo bileşikleri başlıca oksidasyon ve redüksiyon ile metabolize olmaktadır.

Bu çalışmada yapısal olarak 1-fenilazo-2-naftol ile ilişkili azo bileşiklerinin in vivo ve in vitro biyotransformasyonunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yedi azo bileşiği çeşitli primer aromatik aminlerden oluşan diazonyum tuzlarının 2-naftol ile kenetlenmesi ile hazırlanmıştır. Etil 4-[(2-hidroksi-1-naftil)azo] benzoat prototip olarak seçilerek in vivo ve in vitro biyotransformasyonu araştırılmıştır.

Tüm metabolitlerin birbirinden ayrıldığı uygun bir HPLC metodunun geliştirilmesini takiben, etil 4-[(2-hidroksi-1-naftil)azo] benzoatın NADPH ile takviye edilmiş karaciğer mikrozomal preparatları kullanılarak in vitro metabolizması çalışılmıştır. Tanımlanamayan 3 metabolik ürün gözlenmiş ve bu metabolitlerin azoksi ve fenolik metabolitler olduğu düşünülmüştür. Gözlenen metabolitler denatüre mikrozomların ve kofaktörsüz ortamın kullanıldığı kontrol denemelerinde saptanmamıştır. Bu durum metabolik reaksiyonun enzim ve kofaktör ile yürüdüğüne işaret etmektedir.

In vivo metabolizma çalışması için, etil 4-[(2-hidroksi-1-naftil)azo] benzoat oral olarak dişi sıçanlara uygulanmıştır. Substrat hayvanlara verilmeden önce ve verildikten sonra kan örnekleri 0., 30. dakika ile 1., 3., 6., 9., 12., 24. ve 48. saatlerde alınmıştır. Kan örnekleri santrifüjlendikten sonra plazmaları ayrılarak HPLC'e enjekte edilmiştir. Plazmada redüksiyon ürünleri, asetillenmiş metabolitler ve substrat gözlenmiştir.

60. PARASETAMOL İLE MULTİPARTİKÜLER SİSTEMLER HAZIRLANMASI VE İN VİTRO DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Başak TANALP
Danışman Adı : Prof.Dr.Betül DORTUNÇ
Kabul tarihi : 02.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Teknoloji

Bu çalışmada ağrı kesici ve ateş düşürücü etkili parasetamolün sahip olduğu acı tat, doğal polimerler yardımıyla maskelenmeye çalışılmıştır. Doğal polimerler olarak aljinat, karragen, pektin ve skleroglukan seçilerek iyonotropik jelleşme yöntemiyle boncuk şeklinde formülasyonlar hazırlanmıştır. Bu amaçla polimerlerin viskoz çözeltilerine %8, %12, %16, %20 ve %24 oranlarında parasetamol eklenip tuz çözeltisine damlatılarak boncuklar elde edilmiştir. Aljinat, karragen ve pektin ile küre şeklinde boncuklar elde edilirken, skleroglukan ile elips şeklinde boncuklar oluşmuştur.

Hazırlanan boncuk formülasyonlarında boncuk oşulum verimleri ve % ileç tutulma değerleri hesaplanmış ve %55 ile %98 arasında değişen yüksek değerler edle edilmiştir.

Boncukların salım profilleri pH 3 ve pH 7.2 fosfat tampon çözeltisi olmak üzere iki farklı ortamda değerlendirilmiş, parasetamolün tamamının 2 saat içinde salındığı bulunmuştur.

Doğal polimerlerin parasetamolün acı tadını maskeleyebilme başarıları 10 kişilik gönüllü grup üzerinde uygulanan tat değerlendirme anketiyle değerlendirilmiş, sonuç olarak en başarılı polimerin pektin olduğu, aljinat ve karragenin de tat maskelemede ona yakın ölçüde başarılı olduğu tespit edilmiştir.

61. ORNİDAZOL İÇEREN KONVANSİYONEL ORAL VE VAJİNAL TABLET FORMÜLASYONLARININ HAZIRLANMASI VE İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Arda KURŞUNOĞLU
Danışman adı : Prof. Dr. Murat TÜRKOĞLU
Kabul tarihi: : 02.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Teknoloji

Bu çalışmada, bir nitroimidazol türevi olan ornidazolün oral ve vajinal kullanıma yönelik olarak optimum, konvansiyonel tablet formülasyonları hazırlanmıştır. Tabletler yaş granülasyon yöntemiyle hazırlanmış ve bu amaca yönelik olarak polivinilpirolidon, farklı viskozitelere sahip

hidroksipropil metilselüloz ve hidroksipropil selüloz polimerleri değişik oranlarda, bağlayıcı amaçla kullanılmıştır.

Hazırlanan yedi ayrı tablet formülasyonu için esas olarak temel bir formül belirlenmiş ve etken madde ornidazol, dolgu maddesi amacıyla kullanılan laktoz, dağıtıcı amaçla kullanılan nişasta ve lubrikant görevi yapan magnezyum stearatın kullanım yüzdeleri aynı tutularak, sadece ilave edilen bağlayıcı polimerlerin cinsleri ve kullanım yüzdeleri değiştirilmiştir. Bağlayıcı polimer yüzdelerindeki değişiklikler, sadece laktoz oranının aynı oranlarda artırılması veya eksiltilmesiyle kompanse edilmiştir.

Tozların karıştırılma süreleri, yaş granüllerin elenme ve kurutulma koşul ve süreleri, kuru granüllerin elenme şekli, magnezyum stearatın kuru granüllerle birlikte karıştırılma süresi ve tüm tablet hazırlama prosesi her formülasyon için aynı tutulmuştur.

Korsch EKO tablet presinde basılan tabletler, fiziksel özellikler, dağılma süresi ve çözünme hızı profilleri açısından incelenmiş ve birbiriyle kıyaslanmıştır. Bağlayıcı polimerlerin cinslerinin ve/veya kullanım oranlarının değişmesiyle, tabletlerin dağılma süresi ve çözünme hızı profillerinin değiştiği saptanmıştır.

Formülasyonların salım kinetik modelleri ve salım mekanizmaları incelenmiş ve bağımlı değişken (zamana karşı salınan % ilaç miktarı) için ANOVA testi uygulanmıştır.

Hazırlanan ornidazol tablet formülasyonları içersinde, oral yoldan kullanılmak üzere, bağlayıcı olarak % 3 PVP içeren ve % 0,55 $HPMC_{100}$ içeren formülasyonlar ile vajinal yoldan kullanılmak üzere % 0,55 HPC içeren, % 1,11 HPC içeren ve % 0,55 $HPMC_{100}$ içeren formülasyonlar belirgin olarak seçilmiştir.

Dolayısıyla % 0,55 oranında $HPMC_{100}$ içeren tek bir tablet formülasyonun hem oral hem de vajinal kullanıma yönelik en uygun tablet formülasyonu olduğu bulunmuştur.

62. ANTİTÜBERKÜLOZ İLAÇLARIN POLİMORF NÜVELİ LÖKOSİT FONKSİYONLARI ÜZERİNE İN VİTRO ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Betül Okuyan
I.Danışman adı : Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
II.Danışman adı: Prof. Dr. Adile ÇEVİKBAŞ

Kabul tarihi : 15.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji - Klinik Farması Bilim Dalı

Çalışmamızda sağlıklı gönüllülerden elde edilen polimorf nüveli lökositleri (PNL) terapötik serum konsantrasyonlarında antitüberküloz ilaçlar (izoniazid [(İNH)], rifampisin [RİF], pirazinamid [PZA], etambutol [EMB], streptomisin [S], amikasin [A], ofloksasin [OF], protionamid [PRT],

sikloserin [SKL]) ve farklı kombinasyonları ile inkübe ederek PNL fonksiyonları üzerine etkileri in vitro ortamda araştırıldı.

PNL'lerin fagositik aktivitesinde PRT, A, OF, İNH+RİF+S kombinasyonu, A+OF kombinasyonu, A+OF+SKL kombinasyonu ve A+OF+SKL+PRT+EMB kombinasyonu ile kontrole göre istatistiksel olarak anlamlı artma bulundu ($p<0,001$, $p<0,001$, $p<0,001$, $p<0,01$, $p<0,05$, $p<0,01$, $p<0,01$). PNL'lerin hücre içi öldürme aktivitesinde OF ile kontrole göre gözlenen artış istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$). PNL fonksiyonlarında diğer ilaçlarla kontrole göre istatistiksel olarak bir fark gözlenmedi ($p>0,05$).

PNL fonksiyonlarında OF ile A+OF kombinasyonuna göre istatistiksel olarak anlamlı artma saptandı ($p<0,05$). PNL'lerin fagositik aktivitesinde A+OF+SKL kombinasyonu ve A+OF+SKL+PRT+EMB kombinasyonu ile A+OF+SKL+PRT kombinasyonuna ve A+OF+SKL+PRT+PZA kombinasyonuna göre istatistiksel olarak anlamlı artma saptandı ($p<0,05$). Diğer gruplar arasında PNL fonksiyonları yönünden istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$).

Sonuç olarak; bazı antitüberküloz ilaçların tek başına veya kombine halde PNL fonksiyonlarını artırdığı izlendi, ancak kombinasyonlarda sinerjik veya aditif etki gözlenmedi. Elde edilen sonuçların klinik kullanım ile ilişkisini değerlendirmek için sağlıklı ve tüberküloz ile infekte kişilerde in vivo çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. İlaç danışmanlığında ve rasyonel ilaç kullanımında klinik eczacıların önemli görevleri dikkate alındığında bu tür çalışmalarda rol almalarının faydalı olacağını düşünüyor ve yaptığımız çalışmanın klinik eczacılara ve hekimlere yararlı olacağına inanıyoruz.

63. TİP 2 DİYABET HASTALARINA FARMASÖTİK BAKIM UYGULANMASI: HASTA EĞİTİMİ VE İZLEMİ

Adı ve Soyadı : Mertkan TURNACILAR
I.Danışman adı : Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
II.Danışman adı: Yrd. Doç. Dr. Mesut SANCAR

Kabul tarihi : 08.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji -Klinik Farmasi

Diabetes Mellitus ciddi bir sağlık problemidir. Kardiyovasküler hastalıkların, körlük ve böbrek yetmezliğinin önemli sebeplerinden biridir. Eczacıların diyabet bakım ekibinde yer almasının gerekliliği, bunun sağlayacağı faydalar ve yöntemleri ulusal ve bölgesel organizasyonlarca yayınlanan çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Çalışmamızda tip 2 diyabet hastalarına serbest eczane merkezli bir farmasötik bakım hizmeti vererek bu hizmetin hastaların temel olarak kan glukoz düzeyleri ve kan basıncı seviyelerine olan etkisini saptamayı amaçladık. Bunun yanında hastaların

kiloları, vücut kitle indeksleri, sigara içme durumları, evde glukometre kullanarak kendi kan glukozlarını izlemeleri üzerine eczacının yapabileceği pozitif etkiyi araştırmayı planladık.

Çalışmamıza katılan 43 Tip 2 diyabet hastasının farmasötik bakım öncesi 1 aylık izlem süresince ölçülen açlık kan glukozu, sistolik kan basıncı ve diyastolik kan basıncı ortalamaları sırasıyla 167,16 mg/dL, 142,56 mmHg ve 82,093 mmHg iken; 3 aylık farmasötik bakım çalışmamız sonunda 128,74 mg/dL ($p<0,001$), 131,74 mmHg ($p<0,01$) ve 72,791 mmHg ($p<0,001$) olarak kaydedildi, değerler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş saptandı. Aynı zamanda hastaların kilo ortalamasında ($p=0,0055$) ve vücut kitle indeksi ortalamasında ($p=0,0056$) istatistiksel olarak anlamlı düşüşler kaydedildi. Hastaların sigara ve glukometre kullanımında istatistiksel olarak anlam ifade edecek bir değişim görülmedi ($p>0.05$).

Sonuç olarak Tip 2 diyabet hastalarına eczacı tarafından verilen farmasötik bakım hizmeti, hastaların tedavi sonuçlarına pozitif yönde etki gösterdi. Çalışmamızın diyabetik hastalarda uzun vadede ortaya çıkabilecek komplikasyonları önlemede hasta eğitimi ve izleminin önemini ortaya koyduğunu ve konuyla ilgili çalışmalara ışık tutacağını umuyor, hasta odaklı eczacılık hizmetlerinin ülkemizde yerleşmesi ve yaygınlaşması için katkısı olacağına inanıyoruz.

64. AGREGASYON ÖNCESİ VE SONRASI TROMBOSİT PROTEİNLERİNİN 2 BOYUTLU POLİAKRİLAMİD JEL ELEKTROFOREZİ (2D PAGE) İLE İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Nadir GÜL
Danışman adı : Prof. Dr. K. Turay YARDIMCI
Kabul tarihi : 12.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya

Bu çalışmada agregasyon öncesi ve trombin (1 IU/mL) indüklü agregasyon sonrası trombosit proteinlerinin dağılım dinamiği iki yönlü poliakrilamid jel elektroforezi (2D PAGE) ile incelendi . 2D PAGE yöntemi çok büyük bir potansiyelle bazal ve aktifleşmiş trombositlerde karşılaştırmalı ekspresyon verileri için olanak sağlar. Bu yöntem protein izoformlarının belirlenmesinde veya trombosit kökenli hastalıkların tanımlanmasında potansiyel öneme sahiptir. Membran protein ekspresyonları, hücre aktivasyonunu takiben sitoskelet ile birleşmiş proteinler veya trombosit proteinlerinde sıklıkla görülen polimorfizm gibi konularda bu yöntem ile çalışmalar yapılmıştır.

Proteinlerin ayrılmasında izoelektrik odaklama basamağında geniş pH gradienti (pH 2-pH 10) kullanıldı. İkinci basamakta ise %15 lik akrilamid konsantrasyonunda SDS (Sodyum dodesilsülfat) PAGE uygulandı. Böylece proteinleri geniş skalada ayırma imkanı sağlandı. Her bir jel için 50 µg

protein tatbik edildi. Protein spotlarının görüntülenmesinde Coomassie Brilliant Blue R-250 (CBB-R250) kullanıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Agregasyon öncesi ve trombin indüklü (1IU/mL) agregasyon sonrası her bir jelde 75 ile 80 arası protein spotu saptandı. Agregasyon sonrasında molekül ağırlıkları 97-66 kDa arasında değişen ve ve izo elektrik noktaları (pI)ı 8-10 arasında bulunan bazı proteinlerin trombositlerde miktarlarının artığı gözlendi.Yine agregasyon sonrası molekül ağırlıkları 205 kDa'un üzeinde ve pI'ları 6-8 aralığında yeni sentezlenmiş trombosit proteinleri tespit edildi. Molekül ağırlığı 20,1 kDa'dan düşük trombosit proteinlerin agregasyon sonrası arttığı görüldü.

Bu çalışmada, 2D PAGE tekniği başarıyla uygulandı. Proteinlerin yıkım ürünleri, sekresyon ve ekspresyon nedeniyle trombositlerde değişen eksilen, ortaya çıkan protein spotları ve spotların yoğunluk değişimleri gibi protein spotları karşılaştırmalı olarak tanımlandı.

65. SIÇANLARDA AKRİLAMİD İLE OLUŞTURULAN SİNİR HASARINA ERİTROPOETİNİN ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : A. Ulaş BULDANLIOĞLU
Danışman adı : Doç. Dr. Sena SEZEN
Kabul tarihi : 05.08.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Farmakoloji

Akrilamid (Akr), endüstride geniş kullanım alanları bulunan bir maddedir. Ancak, kilo kaybı ve ataksi ile karakterize nörotoksisiteye neden olmaktadır. Nörotoksik etkinin, esas olarak periferik sinirlerde, akson terminallerinden başlayarak proksimale doğru ilerleyici dejenerasyon ve bunun yanında yavaşlayan aksonal rejenerasyon mekanizmalarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda, eritropoetinin (Epo) sinir sisteminde yaygın olarak bulunduğu ve nöroprotektif etkili olduğunun gösterilmesi ile aksonal nöropatilerin tedavisinde gelecekteki klinik önemi artmıştır.

Çalışmamızda, Epo'nun Akr nöropatisinde koruyucu etkileri incelendi. Bu amaçla, erkek Sprague-Dawley sıçanların içme sularına 2 hafta süre ile Akr (400 ppm) verilerek toksisite oluşturuldu. Aynı zamanda, intraperitoneal olarak Epo (2500 IU/kg/gün, n=10) veya serum fizyolojik (n=10) verilmeye başlanarak enjeksiyonlara 3 hafta devam edildi. Kontrol grubuna deney süresince normal içme suyu verildi (n=10). Hayvanların motor fonksiyonları döner silindirdeki hareketleri ve kavrama güçleri testleri ile; duyusal aktiviteleri ise pençe çekme hareketi ile ölçüldü. Kas dokusunun inervasyonuna ve aksonlara etkiyi incelemek amacı ile alınan doku örnekleri histolojik olarak incelendi.

Akr verilen hayvanlarda oluşan mekanik hiperaljezi Epo verilmesi ile önlendi ve Epo verilen hayvanların kavrama gücünde daha az azalma görüldü. Akr'in rota-rod performanslarında yaptığı azalma açısından Epo ve kontrol grubunda farklılık görülmedi. Duyusal ve motor fonksiyon testlerinin sonuçlarına paralel olarak, ayak dokusunda, kontrol grubunda hemen hiç miyelinsiz akson görülmezken, Epo verilen hayvanlarda miyelinsiz aksonlar belirgin olarak saptandı. Benzer şekilde, intrinsik kaslarda inervasyonun Epo grubunda daha iyi korunduğu gözlendi.

Bu çalışma, Epo tedavisinin Akr'in neden olduğu distal aksonapatide nöroprotektif etkili olduğunu göstermektedir. Epo'nun nöroprotektif etkisi duyusal nöronlarda daha belirgindir.

66. FARKLI İLAÇLARIN, NON-STEROİDAL ANTİİNFLAMATUVAR İLAÇ KAYNAKLI MİDE ÜLSERİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN DENEY HAYVANLARINDA KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Thaer HANTASH
I.Danışman adı : Prof. Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN
II.Danışman adı: Yrd. Doç. Mesut SANCAR
Kabul Tarihi : 10.09.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji/Klinik Farmasi Bilim Dalı

NSAİ ilaçların en önemli ve en sık görülen yan etkilerinin başında gastrointestinal (Gİ) sistem ile ilgili olanlar gelmektedir. Bu yan etkiler, farklı ilaçların meydana getirdiği yan etkiler arasında en sık görülenleridir.

Çalışmamızda amacımız, NSAİ ilaç kaynaklı ülserlerin önlenmesi ve tedavisinde meyan dekoksiyonunun etkilerini omeprazol ve misoprostolün etkileri ile karşılaştırmaktı. Çalışmamızın diğer bir amacı COX-2 inhibitörü olan selekoksibin analjezik ve antiinflamatuvar ajan olarak kullanıldığında gastrointestinal sistem üzerine yan etkileri olup olmadığını araştırmaktı. Bu amaca yönelik olarak çalışmamızda deney hayvanları profilaktik ve tedavi çalışma gruplarına ayrıldı.

Profilaktik çalışma grubunda, 3 gün boyunca 200 mg/kg aspirin uygulanmasından yarım saat önce 20-30 mL/kg orogastrik yolla meyan kökü dekoksiyon çözeltisi, 2,3 mg/kg intraperitonal olarak omeprazol ve 50 µg/kg orogastrik yolla misoprostol uygulandıktan sonra yapılan histopatolojik muayenede misoprostolün istatistiksel olarak anlamlı koruma sağladığı gösterildi ($p<0,05$).

Tedavi çalışma grubunda ise 200 mg/kg aspirin ile oluşturulan NSAİ ilaç kaynaklı ülser modelinde 4 hafta süreli meyan, misoprostol ve omeprazol tedavileriyle sağlanan iyileşme oranlarının göre istatistiksel olarak farklı olmadığı ($p>0,05$) ve her üç ilaçla da tam iyileşme sağlandığı gösterildi

($p<0,05$). Bir ay süreli tedavi modellerinden hiçbirinin böbrek parametrelerini etkilemediği gözlendi ($p>0,05$).

İlaç danışmanlığında ve rasyonel ilaç kullanımında klinik eczacıların önemli görevleri dikkate alındığında bu tür çalışmalarda rol almalarının faydalı olacağını düşünüyor ve yaptığımız çalışmanın klinik eczacılara ve hekimlere yararlı olacağına inanıyoruz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

67. DİFENHİDRAMİN HCl İÇEREN MATRİKS TABLET FORMÜLASYONLARININ YAPAY SİNİR AĞLARI İLE MODELLENMESİ

Adı ve Soyadı : Mine ÇELİKOK
Danışman adı : Prof.Dr.Murat TÜRKOĞLU
Kabul tarihi : 22.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Teknoloji

Bu çalışmada, antihistaminik olarak kullanılan bir etanolamin türevi olan difenhidramin HCl'in optimum matriks tablet formülasyonları hazırlanmıştır. Matriks tabletler doğrudan basım yöntemiyle hazırlanmış ve laktoz, mikrokristalin selüloz ve farklı viskozitelere sahip hidroksipropil metil selüloz (HPMC) polimerleri kullanılmıştır.

Hazırlanan 20 ayrı matriks tablet formülasyonu için esas olarak temel bir formül belirlenmiş ve etken madde olarak kullanılan difenhidramin HCl'in miktarları sabit tutularak dolgu maddesi olarak kullanılan laktoz, dağıtıcı madde olarak kullanılan mikrokristalin selüloz ve HPMC polimerlerinin miktarları değiştirilmiştir.

Çalışma esnasında tozların karıştırma süreleri 30 dakika olarak sabit tutulmuştur. Hidrolik el presinde basılan tabletler, fiziksel özellikler ve çözünme hızı profilleri açısından incelenmiş ve birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilerin yapay sinir ağına girişi yapılarak, yapay sinir ağının modelleme beceri ve tahmini değerlerinin doğruluğu test edilmiştir. Kullanılan bağlayıcı polimerlerin kullanım miktarlarının değişmesiyle, matriks tabletlerin çözünme hızı profillerinin belirgin oranda değiştiği saptanmıştır. Bağlayıcı polimerlerin cinslerinin de değişmesi suda az çözünen ilaçlarda çözünme hızı profilini değiştirirken (55) difenhidramin HCl suda kolay çözünen bir ilaç olduğundan çözünme hızı profili etkilenmemiştir.

Hazırlanan 20 formülasyon içinden en iyi formülasyonlar olarak 0-5 saat içinde %100 ilaç çıkışı sağlayan formül 9, 10, 13 ve 14 seçilmiştir.

Deneyle elde edilen sonuçlar yapay sinir ağlarıyla oluşturulan modeller sonucunda başarılı bir şekilde tahmin edilmiş ve iyi bir modelleme yapılmıştır. Çıktı olarak %ilaç çıkışı seçildiğinde MLP (2-5-1) ağı, 0,140486 regresyon oranı, 0,990766 korelasyon değeri ve 0,743208 hata değeri ile çok başarılı bir şekilde modelleme yapmıştır. Çıktı olarak kırılma kuvveti

seçildiğinde MLP (5-7-1) ağı, 0,017844 regresyon oranı, 0,999887 korelasyon değeri ve 0,078164 hata değeri ile mükemmel bir modelleme yapmıştır.

68. IL-2 EKSPRESYONU İÇİN GEN TAŞIYICI SİSTEM GELİŞTİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Güzin ÖZGEL
Danışman adı : Prof. Dr. Jülide AKBUĞA

Kabul tarihi : 05.11.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Biyoteknoloji

İnterlökin-2 immün sistemini düzenleyen bir proteindir. Metastatik melanoma ve renal hücre karsinomunun tedavisinde kullanılmaktadır. Ancak yarı ömrünün kısa olması ($t_{1/2}$ =13 dakika) nedeniyle proteinin sık enjeksiyonu gerekmektedir. Diğer yandan, sık enjeksiyon Kapiler Sızıntı Sendromu gibi ciddi yan etkiye neden olup, proteinin kullanımını kısıtlamaktadır. IL-2 kodlayan bir geni dışarıdan vermek suretiyle vücutta üretilmesini amaçlayan gen tedavisi, protein tedavisinin problemlerine çözüm gibi görünmektedir.

Model genler kullanılarak gen taşıyıcı sistemlerin geliştirilmesini amaçlayan çalışmaların bazısında DNA/katyonik lipid komplekslerin daha yüksek transfeksiyon etkinliği gösterdiği bildirilirken, diğer çalışmalarda da DNA/katyonik polimer komplekslerin daha yüksek transfeksiyon etkinliği gösterdiği bildirilmektedir. Bu çalışmada, bir katyonik polimer veya katyonik lipid ile kompleks haline getirilmiş hIL-2 kodlayan plazmid DNA *pCXWN-hIL-2*'nin *in vitro* transfeksiyon etkinliği ve hazırlanan komplekslerin fizikokimyasal özellikleriyle transfeksiyon etkinliği arasındaki ilişki araştırılmıştır. DNA ile kompleks hazırlamak üzere katyonik polimer olarak kitozan ve polietilenimin, katyonik lipid olarak da DOTAP™ (Roche, Almanya) seçilmiştir.

Sonuç olarak çalışılan iki hücre tipinde de (HeLa ve 3T3 Swiss) transfeksiyon etkinliği saptanmış ve komplekslerin transfeksiyon etkinliği bakımından DNA/DOTAP > DNA/PEI > DNA/Kitozan kompleksleri şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. HeLa hücrelerinde 3T3 hücrelerine göre daha yüksek oranda transfeksiyon etkinliği gözlenmiştir. Komplekslerin stabilitesi, partikül büyüklüğü gibi fizikokimyasal özellikleriyle transfeksiyon etkinliği arasında bir ilişki görülmüştür.

69. NAFTALİN'İN NEDEN OLDUĞU OKSİDAN DOKU HAZARI VE SARIMSAK (*Bulbus Allii sativi*) EKSTRESİNİN ANTİOKSİDAN ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : Fatma Deniz GÜRANLIOĞLU
Danışman Adı : Doç. Dr. Gülden Z. OMURTAG

Kabul tarihi : 22.11.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Toksikoloji

Bu çalışmada, naftalinin farelerde meydana getirdiği oksidan hasara karşı sarımsak (*Bulbus Allii sativi*) ekstresinin antioksidan etkisi bazı biyokimyasal parametreler ve histopatolojik incelemelerle değerlendirildi.

Çalışmamızda 25-30 g ağırlığında 50 adet Balb-c türü dişi/erkek fareler kullanıldı. Fareler; 1.grup: Kontrol (K), 2.grup: Mısır yağı (MY), 3.grup: Sarımsak (S), 4.grup: Naftalin (N), 5.grup: Naftalin +Sarımsak (N+S), olmak üzere 5 gruba ayrıldı. Bir ay süreyle (6 gün/hafta) standart yem ile normal diyete tabi tutulan gruplardan, K grubu hiçbir işlem görmedi, MY grubuna 3.6 g/kg dozda mısır yağı, S grubuna 250 mg/kg dozda sarımsak ekstresi, N grubuna 100 mg/kg dozda mısır yağında çözündürülmüş naftalin, ve N+S grubuna 125 mg/kg dozda sarımsak ekstresi + 100 mg/kg dozda naftalin intraperitonal uygulandı. Bir ay sonunda dekapite edilen hayvanların karaciğer ve böbreklerinden doku örnekleri alındı. Bu örneklerde oksidan hasarı değerlendirmek amacı ile lipid peroksidasyonunun son ürünü olan malondialdehit (MDA) ve antioksidan glutatyon (GSH) tayinleri ve ayrıca histopatolojik incelemeler yapıldı.

K, MY ve S gruplarında karaciğer ve böbrek dokularında ortalama (ort.) GSH ve MDA değerleri birbirlerine yakın bulundu. N grubunda ise ort. GSH değeleri kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde düşerken, bu gruba ait ort. MDA değerleri ise anlamlı bir şekilde artış gösterdi N+S grubunun karaciğer ve böbrek dokularının ort. GSH değerleri N grubuna göre anlamlı olarak artarken ort. MDA ise anlamlı derecede azalma gsöterdi.

Bu bulgular sonucunda naftaline bir ay süreyle maruziyetin karaciğer ve böbrekte oksidan doku hasarına neden olduğu, sarımsal (Bulbus Allii sative) ekstresinin antioksidan etkisi ile oksidan hazarı büyük ölçüde azalttığı düşünülmektedir. Histopatolojik incelemeler de biyokimyasal verileri desteklemektedir.

B. TIP FAKÜLTESİ

70. K562 HÜCRE SOYUNDA MUSKARİNİK RESEPTÖR ALTTİPLERİNİN EKSPRESYONU

Adı ve Soyadı : Banu AYDIN
Danışman adı : Yrd.Doç.Dr. Hülya CABADAK
Kabul tarihi : 05/ 01/ 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyofizik

Bu çalışmada insan eritrolösemi hücre soyu olan K562 hücrelerinde Ters Traskriptaz Polimeraz Zincir Reaksiyonu kullanılarak muskarinik reseptör alttiplerinin ekspresyonu incelenmiştir.

K562 insan eritrolösemi hücre soyunda muskarinik reseptör alttiplerinin ekspresyonunu incelemek için, K562 insan eritrolösemi hücreleri %10 fetal dana serumu içeren RPMI-1640 kültür ortamında %5 CO2 varlığında çoğaltılmıştır. Çoğaltılan hücreler PBS ile yıkandıktan sonra toplam RNA, guanidyum izotiyosiyonat-fenol-kloroform ekstraksiyonu yöntemi ile izole edilmiştir. İzole edilen RNA' lardan m1, m2, m3, m4 muskarinik reseptör alttipleri için uygun primerler kullanılarak Ters Transkriptaz Polimeraz Zincir Reaksiyonu (TT-PZR) yöntemi ile uygun bölgeler çoğaltılmıştır. TT-PZR yöntemi ile elde edilen ürünler %2' lik agaroz jel elektroforezinde yürütüldükten sonra UV altında görüntü alınmıştır. K562 insan eritrolösemi hücre soyunda m2, m3 ve m4 muskarinik reseptörlerinin ekspresyonunun varlığı belirlenmiştir. m1 muskarinik reseptör ekspresyonunun olmadığı gösterilmiştir.

71. K562 İNSAN MİYELOİD LÖSEMİ HÜCRELERİNDE, KUERSETİNİN ETKİLERİNİN DÜŞÜK FREKANSLI MANYETİK ALAN ALTINDA İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Işıl İŞAL
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe İNAN GARİP
Kabul tarihi : 07.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyofizik

Gün geçtikçe artan elektromanyetik kirlilik, bu alanların etkileri üzerine yapılan çalışmaların yoğunlaşmasına neden olmuştur. Cep telefonlarının, bilgisayarların ve yüksek gerilim hatlarının etrafında oluşan düşük frekanslı elektromanyetik alanlara gündelik yaşamda sürekli maruz kalınması nedeniyle canlılar üzerine etkisi son yıllarda büyük önem kazanmıştır. Bu

alanların canlı sistemlerle etkileşim mekanizması henüz anlaşılamamış olmasına rağmen hücre fizyolojisinde değişimlere neden olduğu birçok çalışma ile gösterilmiştir.

Kuersetin (quercetin), yapılan birçok çalışmadan elde edilen bulgular sonucu, kemoterapi tedavisinde yardımcı ajan olarak kullanılması düşünülen bir flavonoiddir. Kuersetinin hücrelerin farklılaşma ve apoptosis süreçlerini etkilediği gösterilmiştir. Antikarsinojenik, antiproliferatif bir ajandır.

Bu çalışma düşük frekanslı elektromanyetik alanların kuersetinle indüklenmiş hücre farklılaşması ve apoptosis sürecine etkisini belirlemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla K562 eritrolösemi hücreleri kuersetinle farklılaşma ve apoptosise indüklendikten sonra 2 saat süre ile 50Hz, 5mT manyetik alana maruz bırakılmışlardır.

Manyetik alan uygulamasının K562 hücrelerinin farklılaşma oranlarında değişime neden olduğu görülmüştür. Heminle veya kuersetin ve heminle farklılaşmaya indüklenmiş, manyetik alan uygulanmış gruplarda kontrol gruplarına göre farklılaşmada artış gözlenmiştir. Kuersetinle indüklenmiş manyetik grubu hücrelerindeki farklılaşma oranında ise kontrole göre belirgin bir fark gözlenmemiştir.

Kuersetinle apoptosise indüklenen hücrelerin apoptosis sürecine girip girmediklerini saptamak için iki farklı yöntem (Komet Yöntemi ve Agaroz Jel Elektroforezi) uygulanmıştır. Her iki yöntem kullanılarak yapılan çalışmalarda kuersetin veya manyetik alanın apotosise neden olduğunu gösteren bulgular elde edilememiştir.

72. PEYNİR ALTI SUYUNDAKİ SÜT PROTEİNLERİNİN AYRIŞTIRILMASI VE ANTİOKSİDAN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Derya ARS
Danışman Adı : Prof.Dr. A. Süha YALÇIN
Kabul Tarihi : 16-01-2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya (Tıp)

Süt ana besin unsurlarını, vitaminler ile eser elementleri ve bazı enzimleri içeren bir sıvı besindir. Yapısında annenin bağışıklık sisteminin elemanlarını da içerdiğinden, yenidoğanı enfeksiyonlara karşı pasif olarak korumaktadır. Kesilmiş sütün sıvı kısmı olan süt serumu ("whey") ise çözünür halde bulunan beta-laktoglobulin, alfa-laktalbumin, albumin ve immünglobulinlerden oluşan bir protein karışımıdır. Son yıllarda sütün tedavi edici etkisi yüksek bir besin olduğu gözlenmiştir. Bu etki daha çok süt serumu proteinlerine bağlanmaktadır ve bu proteinlerin serbest radikal hasarına karşı belirgin koruyucu etkileri olduğu ileri sürülmüştür. Örneğin, antioksidan olarak nitelenen "whey" protein konsantreleri HIV enfeksiyonlu hastalarda ve değişik kanser olgularının tedavisinde olumlu etkiler

yaratmıştır. Peynir yapımı sırasında sütten ayrılan ve "peynir altı suyu" olarak adlandırılan süt fraksiyonunun süt serumu proteinlerince zengin olduğu bilinmektedir. Bu yan ürün gıda endüstrisinde toz haline getirilerek kullanılmaktadır. Çalışmamızda peynir altı suyu tozundaki (PAST) süt proteinlerinin kromatografik yöntemlerle ayrılmasından sonra elde edilen fraksiyonların antioksidan etkileri incelendi ve bu etkiye sülfidril gruplarının katkısı araştırıldı. Sephadex G-200 kromatografisiyle üç ana süt serumu proteini (BSA, α-laktalbumin ve β-laktoglobulin) elde edildi. PAST'nun ve fraksiyonların antioksidan aktiviteleri incelendiğinde fraksiyonlardan 1 ve 2'nin yüksek aktivite içerdikleri sülfidril gruplarıyla paralel olarak belirlendi. Tek başına PAST'nun antioksidan aktivitesinin fraksiyonlardan daha düşük olduğu, en fazla antioksidan aktivitenin fraksiyon 1'de olduğu görüldü. PAST proteinleri pepsin ile proteoliz edildiğinde fraksiyon 3'ün antioksidan aktivitesinin arttığı belirlendi. Bu artışın fraksiyon 1 ve 2'den uzaklaşan küçük peptidlerle ilişkili olabileceği düşünüldü.

73. HOMOSİSTEİN VE ATEROSKLEROZ: VİTAMİN E'NİN ROLÜ

Adı ve Soyadı : Deniz YAT
Danışman adı : Nesrin KARTAL ÖZER
Kabul Tarihi : 16.01.2004
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya (Tıp)

Ateroskleroz ve komplikasyonları tüm dünyada başlıca ölüm nedenleri arasında gelmektedir. Ateroskleroz serum lipitlerinin miktarlarındaki artış, düz kas hücre çoğalması, inflamatuar hücrelerin birikimleri ve arter duvarında plak oluşumunu gözlendiği multifaktöriyel bir hastalıktır. Arteriyal duvarda lipitlerin ve kolesterolün birikimi aterosklerotik lezyonların oluşumunda başlıca etkendir. Düşük yoğunluklu lipoproteinler ("low density lipoproteins"-LDL) plazmadaki başlıca kolesterol kaynağı olduğu için plazmada artmış LDL ateroskleroz riskini arttırmaktadır.

Homosistein, metiyoninin sisteine metabolik olarak dönüşümü sırasında oluşan tiyol içeren bir aminoasittir. Son yıllarda elde edilen verilerde, hipertansiyon, lipit metabolizmasında bozukluk, diabetes mellitus, sigara içimi gibi risk faktörleri dışında, artan plazma homosistein düzeyinin aterosklerotik vasküler hastalıklar için bağımsız bir risk faktörü olduğu kabul edilmiştir.

Epidemiyolojik çalışmalar vitamin E düzeyi yüksek olan toplumlarda koroner arter hastalığı riskinin düşük olduğunu, bazı klinik çalışmalar ise vitamin E verilmesinin miyokard enfarktüs geçirme riskini azalttığını göstermektedir.

Bu çalışmada, hiperhomosisteinemi'nin sıçan aortasında ne gibi aterosklerotik değişikliklere yol açabileceği ve vitamin E'nin bu duruma etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda kolesterolün de ilaveten bu durumu tetikleyici bir etkisinin olup olmadığının da incelenmesi planlanmıştır. Bu amaçla sıçanlara içme sularında metiyonin verilmiş ve kolesterolden zengin yem ile beslenmeleri sağlanmış, vitamin E enjeksiyonu yapılarak, vitamin E'nin koruyucu etkisi incelenmiştir. Dört hafta sonra hiperhomosisteinemik olan sıçanların torasik aortasında ateroskleroza benzer değişiklikler olduğu, kollajen miktarının arttığı mikroskobik olarak gözlenmiştir. Bu dokuda kollajen miktarı ölçüldüğünde kontrollere oranla hiperhomosisteinemik sıçanlarda artış olduğu bulunmuştur. Vitamin E'nin ise homosistein ile oluşturulan değişiklikleri engellediği saptanmıştır.

74. İSTANBUL'DAKİ HASTANELERDE ORTOPEDİ ALANINDA ÇALIŞAN HEKİMLERİN PERFOMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDEKİ KRİTERLERİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Sibel ÇAKAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi : 10 / 02 / 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Performans değerlendirmesi, kişilerin, birimlerin ya da kurumların performanslarının önceden belirlenmiş bazı standartlara göre ya da "benzer diğerlerinin performansları" temelinde "ölçülmesini" içeren bir süreçtir.

Günümüzün globalleşen dünyasında, performans değerlendirmesi son derece önem kazanmaktadır. Geleceğin sağlık sistemlerinde de performans değerlendirmeleri yapılması, özellikle hekimlerde de bu sistemin yaygınlaştırılması kaçınılmazdır. Şüphesiz tıbbın her branşının değişik kriterleri olacaktır ve zamanla her bir branş için uygulanabilir performans değerlendirme kriterleri oluşturulacaktır.

Bu araştırma, İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan özel hastaneler, SSK hastaneleri, üniversite hastaneleri ve devlet hastanelerinde, ortopedi alanında çalışan hekimlerde, performans değerlendirmesi uygulamalarıyla ilgili durum tespiti amacıyla yapılmıştır. Araştırmada sosyodemografik özellikler, performans değerlendirmeleri hakkındaki kişisel ya da kurumsal tavırlar ve varsa uygulanan performans değerlendirme kriterleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sırasında, görüşme yapılan yöneticilerin tamamı hekimlerde de performans değerlendirmesi yapılması gerektiğini söylemiştir. Performans değerlendirmesini yapacak kişilerin "birim amiri", "tıbbi bir heyet", "başhekim", "uzmanlık dernekleri", "insan kaynakları departmanı" olabileceği belirtilmiştir.

Performans değerlendirme kriteri olan SSK, devlet hastanesi ve üniversite hastanelerinin büyük bir kısmında performans değerlendirme kriteri olarak gösterilenler, sicil formlarıdır. Bir kısım yönetici ise döner sermayeden pay verilmek üzere düzenlenmiş standart formlardan bahsetmektedirler. Yılda ikiden fazla yapılan değerlendirmeler döner sermaye amaçlı olanlardır.

Anket formuna konulan ve çeşitli kaynaklar taranarak oluşturulan performans değerlendirme kriterlerinden, yanıtlayanlar tarafından anlamlı bir şekilde gereksiz bulunan olmamıştır.

Çalışmaya katılan yöneticilerin, ortopediye özgü klinik süreçleri ve ameliyat süreçlerini içine alan performans değerlendirme kriterlerine ilişkin önerileri de dikkate alınmak suretiyle değerlendirme ve önerilere yer verilmiştir.

75. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SINIRLARI İÇERİSİNDE YERALAN HASTANELER ARASINDAKİ REKABET ŞARTLARINA İLİŞKİN DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Atay UYGUN
Danışman Adı : Doç.Dr.Dilşad CEBECİ

Kabul Tarihi : 10 / 02 / 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Bu çalışma, insanların ekonomik ve sosyal yaşamında kilit niteliğinde rol oynayan sağlık hizmetlerini ve bu hizmetlere ayrılan kaynakların büyük çoğunluğunu tüketen hastanelerin, etkili ve verimli hizmet vermelerine zorlayan rekabet olgusunun durumunu irdelemek maksadıyla hazırlanmıştır.

Giriş bölümünü takiben, sağlık hizmetlerinin tanımı, sağlık hizmetleri harcamalarının durumunu, hastanelerin tanımı, hastanelere ve hekimlere ödeme modellerini, rekabetin tanımı, rekabet kanunu ve sağlık hizmetlerinde rekabet konularında bilgi verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan hastaneler arası rekabet şartlarına ilişkin durum değerlendirilerek sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

76. İSTANBULDAKİ ÖZEL SAĞLIK SİGORTASI KURUMLARININ VE ÖZEL HASTANELERİN SAĞLIKLILIĞININ SÜRDÜRÜLMESİNİ AMAÇLAYAN ORGANİZASYONLAR (HMO-HEALTH MAINTENANCE ORGANIZATION) HAKKINDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Esra GÜNÜŞEN
I.Danışman Adı : Prof. Dr. Melda KARAVUŞ
II.Danışman adı: Prof. Dr. Münir ŞAKRAK
Kabul Tarihi : 10.02.2004
Programı : Yüksek lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

İstanbul ili içerisinde faaliyet gösteren Özel Hastaneler ve Özel Sağlık Sigortası Kurumlarının, Sağlıklılığın Sürdürülmesini Amaçlayan Organizasyonlar (HMO) hakkında bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla planlanmış, Nisan 2002 - Eylül 2003 tarihleri arasında, İstanbul ili içerisindeki 125 Özel hastane ve 23 Özel Sağlık Sigortası Kurumlarından araştırmaya katılan 97 Özel Hastane ve 18 Özel Sağlık Sigortası Kurumu yani toplam 115 kuruma uygulanan ,tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin % 34,8 'i kadın ,% 65,2'si erkektir. Katılımcıların %33 üniversite , % 67'si Dr. Ve üstü eğitim almıştır.%62,6 0-4 yıldır, % 36,5 5-8 yıldır, % 0,9 9 yıl ve üstü süredir aynı kurumda çalışmaktadır.

Araştırmamıza katılanların %50.4'ü HMO'nun avantajlarının yeterli olduğunu, %22.6'sı yetersiz olduğunu ve % 27'si kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.% 23.5'u dezavantajlarını yeterli bulmuş, %18.2'si yetersiz ve % 58.3'ü kısmen yeterli bulmuştur.

Araştırmamıza katılanların %72.2'si bu sistemi orta gelirlilerin tercih edeceği bir sistem olduğunu belirtirken, %13.9'u tercih etmeyeceğini ve %13.9'u kısmen tercih edeceğini belirtmiştir.

Araştırmamıza katılanların %53 bu sistemin Türkiye'de uygulanabileceğini belirtirken % 51 böyle bir organizasyona katılabileceğini belirtmiştir.

77. SAKARYA İLİ ADAPAZARI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SINIRLARI İÇİNDEKİ GIDA ÜRETEN VE SATAN İŞYERLERİNİN SAĞLIK MEVZUATINA UYGUNLUĞUNUN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Özcan AYGÜN
Danışman Adı : Prof. Dr. Melda KARAVUŞ
Kabul Tarihi : 26.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Anabilim Dalı

AMAÇ: Bu çalışmanın amacı, gıda üreten ve satışını yapan işyerlerinde bulunan sağlık risklerini, işyeri sorumlularının bilgi düzeylerini ve işyerinin barındırdığı özellikleri sağlık mevzuatı ile karşılaştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Bu çalışmada 2003 yılı Ocak ve Mayıs ayları arasında, Sakarya ili Adapazarı Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki unlu mamul, lokanta, kebap-pide-lahmacun salonu ve aperatif toplam 136 işyerine anket ve gözlem uygulanmıştır.

BULGULAR: Ankete katılan işyerlerinin % 97,8'i kanalizasyona bağlıdır ve %95,6'sı şebeke suyu kullanmaktadır. İşyeri sorumlularının %92,6'sı katkı maddesi kullanmamaktadır. İşyeri sorumlularının %69,1'i ilköğretim mezunu ve %94,9'u hiç hizmet içi eğitim almamıştır. İşyeri sorumlularının %38,2'si işyeriyle ilgili mevzuatı bilmemektedir ve %68,4'ünün bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgileri bulunmaktadır. İşyerlerinin %55,2'si sağlık muayenesini 1-3 ayda bir yaptırmakta ve %64'ünde tuvalet ve lavabo bulunmaktadır. İşyerlerinin %37,6'sında bulaşık yıkama sistemi bulunmamakta ve %50,4'ünde dezenfeksiyon yapılmamaktadır. İşyerlerinin %43,4'ünde doğal havalandırma yöntemi kullanılmaktadır.

Gözlem yapılan işyerlerinin %17,6'sının ruhsatı bulunmamaktadır. İşyerlerinin %50,7'sinde havalandırma uygun değildir ve %59,6'sının aspiratörü bulunmamaktadır. İşyerlerinin %61,8'inde kişisel hijyene uyulmamakta, %61,8'inde temiz önlük ve başlık bulunmamaktadır. İşyerlerinin %30,1'inde kullanılan su, %42,6'sının çöp toplama sistemi, %60,9'unun tuvalet ve lavaboları uygun bulunmamıştır. İşyerlerinin %41,9'unda EMK yok ya da eksik, %36,8'inde portör muayenesi yapılmamış ve %80,1'inde ilk yardım malzemesi bulunmamaktadır. İşyerlerinin %27,2'sinde bulaşıcı hastalık taşıyıp taşımadığı bilinmeyen personel çalışmaktadır.

SONUÇ: Bu araştırmada, işyerlerinin büyü bir bölümünün uygulanması gereken sağlık mevzuatına uygun hizmet vermediği, işyeri sorumlularının işyerinin sağlıklı çalışması ile ilgili bilgisi olduğu, ancak işyerlerinin bu şartları taşımadığı tespit edilmiştir

78. İSTANBUL HEKİMLERİNİN İŞ DOYUMU VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ - 2003

Adı ve Soyadı : Ali ÖZYURT
Danışman adı : Prof. Dr. Osman HAYRAN
Kabul tarihi : 27.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı

İş doyumu, zamanlarının önemli bir kısmını işte geçiren hekimlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal durumlarını etkileyebilmektedir. Mesleki doyumla ilgili olabileceğini düşündüğümüz tükenmişlik ise, iş yaşamında yoğun baskı sonucu gelişebilen fiziksel ve duygusal bir çöküntü halidir. Bu tezin amacı,

İstanbul'da çalışan hekimlerin iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerini ölçmek, aralarında bir ilişki olup olmadığını araştırmak ve bunları etkileyen değişkenleri belirlemektir. Araştırma kesitsel bir çalışmadır. Örneğimizde, İstanbul'da değişik yerlerde çalışan toplam 598 hekimden; kişisel bilgi formu, Minnesota iş doyumu ölçeği ve Maslach tükenmişlik ölçeği ile oluşturulan anketler uygulanarak, 1 Şubat – 1 Nisan 2003 tarihleri arasında veri toplanmıştır.Çalışmaya katılanların %63,5'i erkek, %35,8'i kadınlardan oluşmuştur. Anketi yanıtlayanların %38,5'i nöbet tutmuş, %58,9'u kurumunu fiziksel koşullarını yetersiz bulmuş, %89'u mesleğini kendi isteğiyle seçmiş, %66'sı "tekrar aynı mesleği seçerdim" demiş, %61'i çocuğunun hekim olmasını istemediğini belirtmiş, %8'i kurumundaki işinden ayrılmayı düşünmüş ve pratisyenlerin %33'ü TUS'na hazırlandığını belirtmiştir. Genel puan ortalamaları olarak; duygusal tükenme(DT) 13.4, duyarsızlaşma(D) 4.4, kişisel başarı noksanlığı(KBN) 22.6 ve iş doyumu(İD) 70.0 olarak bulunmuştur. Uzmanlık durumlarına göre incelediğimizde; duygusal tükenmeyi ve duyarsızlaşmayı en çok asistanlar yaşarken, kişisel başarısızlık ve iş doyumsuzluğunu pratisyenler en üst düzeyde yaşamaktadır. Hekimlerin, tükenmişliğin alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı noksanlığı yönünden en alt düzeyde oldukları saptanmıştır. İş doyumu genel ortalaması orta düzeyde bulunmuştur. Yaşla birlikte çalışmamıza katılan hekimlerin tükenme düzeyleri azalırken iş doyum düzeyleri artmıştır. Nöbet tutan hekimlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşmaya daha yatkın olduklarını saptanmıştır. Buna koşut olarak da iş doyumları düşmüştür. Sonuç olarak; çalışmamızda, tükenmişlik en alt düzeyde, iş doyumu ise orta düzeyde saptanmıştır. Tükenmişlik ile iş doyumu arasında negatif orantı saptanmıştır. Araştırmamızda elde edilen sonuçlar bu konuda yapılan pek çok çalışma ile benzerlik göstermektedir.

79. TÜRK POPÜLASYONUNDA KONJENİTAL İŞİTME KAYIPLARINDA KONNEKSİN 26 VE DİĞER ÖNEMLİ GEN MUTASYONLARININ İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Salih IŞIN
Danışman adı : Yrd.Doç.Dr.İlter A. GÜNEY
Kabul tarihi : 27.04.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

Otozomal Resesif Non-Sendromik İşitme Kaybının gelişiminde en önemli rolü konneksin 26 geninin oynadığı yapılan çeşitli çalışmalar ile gösterilmiştir (Autosomal Recessive Non-Syndromic Hearing Loss; ARNSHL). Konneksin 26 geni otozomal resesif non-sendromik işitme kaybı oluşumuna yol açan 90'dan fazla mutasyona sahiptir. Sadece 35delG mutasyonu konneksin 26 genine ait tüm mutasyonların %70'ini oluşturmaktadır. Çalışmamıza 11'i akraba evliliği yapmış ve en az bir

tane işitme kaybı olan çocuğa sahip, herhangi bir işitme kaybı bulunmayan anne ve babadan oluşan toplam 14 aile seçildi. Çalışmamıza katılan toplam 28 işitme kayıplı hastanın tümünde konneksin 26 geninin kodlama yapan bölgesi (2. ekzon) DNA dizi analizi yöntemiyle incelendi. Yirmisekiz işitme kaybı olan çocuktan 4'ünde homozigot 35delG mutasyonu, 1'inde de heterozigot 35delG mutasyonu saptanırken, iki hastada homozigot delE120 mutasyonu, 1 hastada heterozigot M163V mutasyonu saptandı. Üç hastanın ise V153I polimorfizmi açısından heterozigot olduğu saptandı. Ayrıca, mutasyon saptanan hastaların ailelerindeki sağlıklı bireyler dizi analizi yöntemiyle konneksin 26 geni açısından araştırıldığında, 5'inin heterozigot 35delG mutasyonu, 2'sinin heterozigot delE120, 1'inin heterozigot M163V mutasyonu taşıdığı ve 3 bireyin de heterozigot V153I polimorfizmi taşıdığı saptandı. Homozigot konneksin 26 mutasyonu taşımayan ailelerden 1'er işitme kayıplı birey seçilerek, konneksin 26 geninin 5'UTR bölgesi dizilendi ayrıca konneksin 30 genindeki büyük delesyonun varlığı araştırıldı ancak herhangi bir mutasyon saptanamadı. Konneksin 26 geni otozomal resesif non-sendromik işitme kaybında sıklıkla mutasyona uğrayan bir gendir, dolayısıyla bu genle ilgili yapılacak moleküler tetkiklerin hastalara daha iyi bir genetik danışmanlık hizmetinin verilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

80. KOLLAJENAZ PERFÜZYONU İLE İZOLE EDİLMİŞ PRİMER HEPATOSİTLERDE FARKLI KOŞULLARDA GEN EKSPRESYONUNUN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Zelal ADIGÜZEL
I.Danışman adı : Prof. Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
II.Danışman adı : Doç. Dr. Kemal BAYSAL

Kabul tarihi : 06.05.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

Kronik karaciğer hastalığına yol açan hepatit gibi hastalıkların yaygınlaşması nedeniyle organ naklinin önemli ve vericilerin az olduğu karaciğer gibi bir organda, az sayıda sağlam karaciğer hücresinden hücre kültür teknikleriyle işlevsel bir organ oluşturulması tıp alanında üzerinde uğraşılan bir hedeftir. Bu amaca ulaşmada çalışmalar, hücre biyolojisi, moleküler biyoloji, kimya ve biyomühendislik alanlarının bir ara kesiti olan doku mühendisliği alanında yapılmaktadır ve ilerlemeler son yıllarda büyük hız kazanmıştır.

Bu amaçla ve aynı zamanda karaciğer hücrelerine özgü işlevlerin ve gen ekspresyonu mekanizmalarının araştırılmasında kullanmak üzere hepatositler izole edilmekte ve primer hücre kültürleri yapılmaktadır. Hepatositler, üre ve albumin sentezi, ksenobiyotik mekanizması, bilirubin konjugasyonu gibi

işlevlerden oluşan bir fenotip gösterir. Ancak kültür süresince izole hücreler, hepatositleri karakterize eden proteinlerin ekspresyonlarının değişmesi sonucunda dediferansiye olmakta ve fenotiplerini kaybetmektedirler. Hepatositlerin fenotiplerini kültür ortamında sürdürebilmeleri sağlamak için yoğun deneysel çalışmalar yapılmaktadır. Hepatositlerin fenotipini etkileyen faktörler; ekstraselüler matrikste yer alan bileşenler, kültür şekli, medyum içeriği, kültürde başka hücrelerin varlığı ve suda çözünür protein faktörlerdir.

Bu tezde öncelikle Sprague-Dawley tipi sıçan karaciğerinden primer hepatositlerin izolasyonu için iki adımlı perfüzyon yöntemi optimize edilmiştir. Literatürde belirtilen sayılara benzer olarak 14-21 gün sürecek deneylerde yeterli protein ve RNA eldesini sağlayacak sayıda %90'ın üzerinde canlı, 100-200 X 106 hücre elde edilmiştir. Çalışmalar, hepatositlerin bir ekstraselüler matriks bileşeni olan kollajenle etkileşiminin, karaciğer dokusunda hepatosit fenotipini ve karaciğer spesifik gen ekspresyonunu etkilediğini göstermiştir.

Bu tezde ekstraselüler matriksin karaciğer spesifik gen ekspresyonu üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla hepatositler iki adımlı kollajenaz perfüzyonu yöntemiyle izole edilerek, 14 gün boyunca tek tabaka ve sandviç olarak kültüre edilmiş ve karaciğer spesifik gen ekspresyonu RNA ve protein düzeyinde ölçülmüştür. Bu amaçla, bu hücrelerden belli günlerde total RNA izole edilmiş, bu RNA'lardan cDNA sentezlenmiş ve karaciğere özgü bir protein olan albumin ve farklı koşullarda ekspresyonu değişmeyen (housekeeping) bir gen olan gliseraldehit 3 fosfat dehidrogenaz geninin ekspresyonu, semikantitatif RT-PZR yöntemi ile incelenmiştir. Tek tabakalı kültürlerde olduğu gibi, sandviç kültürlerde de bu süre zarfında albumin ekspresyonu gözlemlenmiştir, ancak her iki kültür sisteminde de ekspresyon azalmıştır.

Farklılaşmış bir karaciğer proteini olan CK 18 sentezindeki değişiklikleri çalışmak amacıyla, hücreler lize edilerek bu lizatlardaki protein miktarı ölçülmüştür. Eşit miktarda protein lizatları SDS-PAGE jele yüklenerek PVDF membrana transfer edilmişlerdir. Bu membranlar kullanılarak immün blotlama yapılıp, CK18 ekspresyonlarının değişip değişmediği kemilüminesans yöntemi ile incelenecektir. Bu proteinin kollajen tek tabaka ve sandviç kültürlerde ekspresyon değişimlerinin ölçüm ve karşılaştırma çalışmaları sürdürülecektir. Bundan sonraki çalışmalar olarak, benzer deneyler laminin, matrigel gibi matrikslerle tekrarlanacaktır. Son olarak laboratuarımızda yürütülen projenin ana amacı olan yapay doku oluşumuna yönelik biyobozunur biyopolimerler ile hepatositlerin etkileşimleri gen ve protein ekspresyonu düzeyinde karakterize edilecektir.

81. KOLOREKTAL KANSER GELİŞİM RİSKİ İLE p53 GEN POLİMORFİZMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ÖNEMİ

Adı ve Soyadı : Özgür SÖNMEZ
Danışman adı : Prof. Dr. Ayşe ÖZER
Kabul tarihi : 22.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

ERSİTESİ YAYINEVİ

Kolon kanserleri birçok genetik değişimin ardı ardına meydana gelmesiyle biriken genetik hasarlar sonucunda oluşmaktadır. Bu genetik hasarları taşıyan hücrelerin çoğalmasıyla normal kolon mukozası karsinomaya doğru ilerlemektedir.

Bu süreçte p53 tümör baskılayıcı gen değişimleri önemli bir yer tutmaktadır. Bugüne kadar bu gendeki değişimlerin mekanizması tam olarak ortaya konmuş olsa da bunun klinik önemi hala tartışma konusudur ve birbiri ile çelişen sonuçlar bulunmaktadır. KRK'lerde p53 mutasyonları %50-60 oranında görülmektedir. Mutasyonlara ek olarak, bu ölümcül hastalık için polimorfizmlerin de bir risk faktörü olabileceğini gösteren çalışmalar mevcuttur.

Bu çalışmada 57 KRK'li hastada, p53 ekzon 4, kodon 72 ve intron 3, 16 bç duplikasyon polimorfizmi sıklığı araştırılmıştır. Bulunan sonuçlar yaş ve cinsiyet olarak eşleştirilmiş, kendisinde ve birinci derece akrabasında kanser hikayesi bulunmayan kontrol grubuyla kıyaslanmıştır. Ekzon 4, kodon 72 bölgesi için çalışmaya alınan 57 KRK'li hastanın 11'i Arg/Arg; 30'u Arg/Pro ve 9'u ise Pro/Pro bulunmuştur. Kontrol grubunda ise 114 kişinin 48'i Arg/Arg; 51'i Arg/Pro ve 13'ü Pro/Pro genotipinde saptanmıştır. İntron 3, 16 bç duplikasyon polimorfizmi için aynı hasta grubunda homozigot duplike olmayan 31 kişi; heterozigot 18 kişi ve homozigot duplike 7 kişi bulunmuştur. Aynı polimorfizm açısından kontrol grubunda ise homozigot duplike olmayan 64 kişi; heterozigot 43 kişi ve homozigot duplike 5 kişi bulunmuştur.

Bu sonuçlar X^2 testine tabi tutulmuş ve hasta grubunda, kontrol grubuna göre ekzon 4, kodon 72 Arg/Pro polimorfizmi sıklığı açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bununla beraber intron 3, 16 bç duplikasyon polimorfizmi için hasta grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, Türk toplumunda, p53 geni ekzon 4, kodon 72 Arg/Pro polimorfizminin, KRK'i için bir risk faktörü olduğunu göstermektedir.

82. SUDAN KAÇINMA STRESİ UYGULANAN SIÇANLARDA MESANE EPİTELİ ÜZERİNE LÖKOTRİEN RESEPTÖR ANTAGONİSTİ MONTELUKASTİN ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Esra ÇİKLER
Danışman Adı : Doç. Dr. Şule ÇETİNEL
Kabul Tarihi : 23.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Histoloji ve Embriyoloji

Fiziksel ve psikolojik stres türlerinin mesane epiteli üzerinde olumsuz etkileri vardır. Sebebi tam olarak anlaşılamamış olan interstisiyel sistit (İS)' in stres koşullarından etkilendiği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı:

Kronik olarak uygulanan sudan kaçınma stresi ile oluşturulan mesane hasarı üzerine lökotrien D4 (LTD4) reseptör antagonisti montelukastın etkisinin morfolojik ve biyokimyasal olarak araştırılması, stres sonucunda artan degranüle mast hücre sayı ve morfolojisi üzerine montelukastın etkisinin gösterilmesidir.

Wistar Albino dişi sıçanlara 5 gün, 2 saat boyunca sudan kaçınma stresi (SKS) uygulanmıştır. Tedavi gruplarına her stres uygulamasından sonra intraperitoneal (i.p.) olarak 10mg / kg montelukast verilmiştir. Kontrol gruplarına bir işlem uygulanmazken, montelukast grubuna 5 gün süresince günde 10mg / kg montelukast i.p. olarak verilmiştir. Deneylerin bitiminde alınan mesane örnekleri histolojik değerlendirme için formaldehitte tespit edilmiş, rutin parafin takibinden sonra farklı kesitlere hematoksilen-eozin uygulanarak genel doku morfolojisi; asitli toluidin mavisi ve alsiyan mavisi ve safranin O boyaları uygulanarak mast hücreleri incelenmiştir. Glutatyon (GSH), lipid peroksidasyon (LP) değerlendirmeleri için alınan mesane dokuları -20°C' de tutulmuştur. Düz kas kasılmasının incelenmesi için alınan mesane dokuları Tirod çözeltisine konularak organ banyosu işlemlerine başlanmıştır. Deneylerin sonucunda kronik stresin mesane morfolojisinde histolojik hasara yol açtığı, degranüle olmuş ve toplam mast hücre sayısını artırdığı; GSH düzeyinde azalmaya, LP düzeyinde artmaya sebep olduğu ve mesane dokusu kasılma yanıtında artış olduğu görülmüştür. 5 gün boyunca her gün stres sonrasında uygulanan montelukastın mesane morfolojisindeki histolojik hasarı büyük ölçüde geri döndürdüğü, degranüle olmuş ve toplam mast hücre sayısını anlamlı derecede azalttığı, GSH düzeyini artırdığı, LP düzeyini azalttığı; mesane dokusu kasılma yanıtında azalmaya neden olduğu görülmüştür.

83. MATERNAL DOLAŞIMDAKİ FETAL HÜCRELERİN KULLANILMASIYLA PCR'A DAYALI NONİNVAZİF PRENATAL TANI YÖNTEMLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Gözde GÜVENÇ
Danışman adı : Prof. Dr. Yavuz TAGA
Kabul tarihi : 06.08.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya (Tıp)

Herediter hastalıkların prenatal olarak kesin tanısının konulması fetal örneklerin toplanması esasına dayanmaktadır. Bu yöntemler invazif olan ve beraberinde bazı riskleri içeren yöntemlerdir. Bu nedenle invazif olmayan (girişimsel olmayan), anneye ve fetüse risk getirmeyen güvenilir ve etkin tanı yöntemlerine ihtiyaç vardır.

Çalışmamızda maternal dolaşımdaki fetal hücrelerin kullanılmasıyla PCR'a dayalı noninvazif prenatal tanı yöntemleri geliştirildi. Bunun için fetal hücrelerin kullanılmasında kaynak olarak hem normal erişkin dolaşımda bulunmayan hem de maternal dolaşımda en fazla miktarda görülen fetal çekirdekli eritrositler (FNRBC) kullanıldı. Gebelikleri 8-20 hafta olan hamile kadınlardan toplanan kanlardan, FNRBC'ler öncelikle histopaque ile dansite gradyeni oluşturularak zenginleştirildi. Zenginleştirilen FNRBC'ler yüzeylerinde ekprese ettikleri transferin reseptörü yardımıyla ve değişik yaklaşımlar kullanılarak manyetik separatör ile izole edildiler. Elde edilen FNRBC'lerden fetüse ait olan DNA'lar izole edildi. Bu DNA'ların anneye mi fetüse mi ait olduğunu ispatlamak için erkek fetüslerde bulunan ve anneye ait olmayan Y kromozumuna ait diziler farklı primerler ve farklı yaklaşımlar kullanılarak PCR ile çoğaltılarak gösterildi. En etkili şekilde cinsiyet tanısının konulması için nested PCR ve RT-PCR bir arada kullanıldı.

Çalışmamızda genetik analiz incelemesi, özellikle iki hastalık üzerinde odaklandı, Trizomi 18 ve Trizomi 21(Down Sendromu). Trizomi 18'in pozitif DNA kontrolüne sahip olamamız nedeniyle bu kromozomal hastalık üzerinde ayırıcı bir tanı yapma şansına ulaşılamadı. Down sendromunda sağlayabildiğimiz pozitif kontroller sayesinde ve D21S11F, D21S11R primerlerini kullanarak ve farklı yaklaşımlarla hem konvansiyonel PCR hem de RT-PCR(real time PCR) ile Trizomi 21 prenatal tanı yöntemleri geliştirildi.

Sonuç olarak çalışmamızda yeni yaklaşımlarla FNRBC'lerin izole edilmesi ve bu hücrelerden elde edilen fetal DNA örneklerinin genetik analiz yöntemlerinde kullanılabileceği ve girişimsel olmayan prenatal tanıda yararlı olacağı gösterilmiştir.

84. İSTANBUL'DA BİR KAMU HASTANESİNDE MALİYET ANALİZ ÇALIŞMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Uz.Dr. Tuncay PALTEKİ
Danışman adı : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul tarihi : 10.09.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Sağlık hizmetinin sunumunda önemli bir role sahip olan hastaneler, sağlık harcamalarının büyük oranda gerçekleştiği yerlerdir. Buna karşılık, ülkemizde büyük kısmı kamu tarafından verilen sağlık hizmetinin maliyetlendirilmesi konusunda yeterli çalışma ve veri bulunmamaktadır.

Bu çalışmanın amacı; ülkemizde bu konuda yeterli çalışma bulunmadığı kabulünden hareketle, kamusal veya özel sağlık hizmeti sunmakta olan hastanelerde, maliyetlerin maliyet yerleri itibariyle ve hastane fonksiyonel departmanları bazında izlenebilmesi, toplam ve birim hizmet üretim maliyetlerinin hesaplanması ve ayrıntılı maliyet analizlerinin yapılabilmesidir.

Maliyet analiz çalışması 2002 yılının tamamını kapsamıştır. Bu çalışmada hastanenin mali ve hizmet faaliyetleri ile ilgili belgeler kullanılmıştır. Yapılan çalışma ile maliyet muhasebesi için bir model oluşturma hedeflenmiştir. Uygulamada öncelikle hastanenin tüm harcamaları kapsama alınmıştır. Bununla birlikte esas üretim yerlerinin direkt ve endirekt tüm maliyetlerine ulaşılmıştır. Daha sonra ise biyokimya laboratuarı tarafından gerçekleştirilen hizmetlerin birim maliyetleri ortaya çıkarılmıştır.

Maliyet muhasebesi ilkeleri ışığında, giderlerin izlenmesinde gider türü, gider yeri ve gider taşıyıcısı sürecinin uygulanması gerekmektedir. Öncelikle gider türleri gider yerlerine direkt ya da endirekt olarak yüklenmelidir. Gider yerlerine aktarılan endirekt giderler dağıtım anahtarları kullanılarak maliyetleme ortaya konmuştur. Üretim Maliyeti içerisinde gider yerleri; Esas Üretim Gider Yerleri ve Yardımcı Hizmet Gider Yerleri olmak üzere iki ana grupta toplanmıştır.

Sonuç olarak, tüm dünyada sağlık harcamalarının ileri boyutlara ulaştığı bir dönemde ülkemiz hastanelerinde maliyet analizinin yapılmasının önemi üzerinde durulmuş ve bu konuda uygulamaya yönelik bir model ortaya konmuştur. Bununla birlikte esas üretim yerlerinin tanımlaması, ülkemiz fiyatlandırma uygulamalarına göre yapılmıştır. Bu sayede yapılacak birim maliyet analizleri ile her yıl Maliye ve Sağlık Bakanlıklarının ortaklaşa ortaya çıkardıkları sağlık hizmetlerinin birim fiyatlarının doğru tespit edilebilmesi sağlanabilir. Ayrıca ister kamu isterse özel sağlık işletmeleri olsun kendi maliyet muhasebe yapılanmalarını oluşturduklarında hizmet maliyetlerini kontrol altına almaları mümkün olacaktır. Özellikle kamu kurumlarında kaynak israfı dikkate alındığında verimsiz ve performansı

düşük sağlık işletmelerinde buna yönelik müdahalelerin yapılmasını sağlayarak kamusal kaynakların doğru kullanılması mümkün olacaktır.

85. MİYOFASİYAL AĞRI SENDROMUNDA İYONTOFOREZ TEDAVİSİNİN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Zübeyde ALUÇ
Danışman adı : Doç. Dr. Hakan GÜNDÜZ
Kabul tarihi : 22/09/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Miyofasiyal ağrı sendromu (MAS) bir veya daha fazla kasta, kas fibrillerindeki gergin bantta bulunan tetik nokta adı verilen hipersensitif noktaların varlığı ile karakterize geniş bir grup kas hastalığıdır.

Tedavide amaç tetik nokta (TN)'nın aşırı duyarlılığını ortadan kaldırmaktır. TN inaktivasyonu için kullanılan değişik yöntemler, germe-sprey tekniği, enjeksiyon-germe tekniği yanında, ultrason, analjezik akımlar, masaj, sıcak paket ve egzersiz gibi diğer tedavilerdir.

Bu çalışmada miyofasiyal ağrı sendromu (MAS) tanısı konan, servikal ya da üst torakal bölge ağrılı olgularda değişik iyonlarla uygulanan iyontoforez tedavisinin etkinliği araştırıldı. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Polikliniğine servikal ve/veya üst torakal bölgede ağrı şikayeti ile gelen ve MAS tanısı konan 60 hasta üzerinde yapıldı.

Hastalar 20'şer kişilik üç gruba randomize edildi. Tüm hastalara sıcak paket ve egzersiz verildi, ek olarak birinci gruba (plasebo grubu) serum fizyolojik ile iyontoforez, ikinci gruba (steroid grubu) betametazon iyontoforezi ve üçüncü gruba (lidokain grubu) lidokain iyontoforezi uygulandı. Her üç gruptaki hastalar 2 hafta süresince toplam 10 seans tedaviye alındı. Hastalar tedavi öncesi, 10 seanslık tedavi sonunda ve tedavi bitiminden 4 hafta sonra değerlendirildi. Değerlendirme parametreleri vizüel analog skala (VAS) ve yüz skalası ile ağrı değerlendirimi, inklinometre ile eklem hareket açıklığı (EHA) ölçümü, algometre ile basınç ağrı eşiğinin (BAE) saptanması, Ağrı Maluliyet Göstergesi (Pain Disability Index), Boyun Ağrı Sorgulaması (Neck Pain Questionnaire) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) idi. Ayrıca tedavinin ortası, sonu ve birinci ayda hasta ve uygulayıcının memnuniyeti de değerlendirildi.

Çalışma sonunda her üç grupta da VAS ve yüz skalası ile ölçülen ağrı şiddetinde anlamlı azalma ($p<0,05$), Ağrı Maluliyet Göstergesi ve Boyun Ağrı Sorgulaması ile ölçülen fonksiyonellik ve günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlıkta artma ($p<0,05$), algometre ile basınç ağrı eşiğinde yükselme ($p<0,05$) ve boyun EHA'da anlamlı artışlar ($p<0,05$) gözlendi. Ancak, her üç grup arasında ağrının azalması, fonsiyonelliğin ve ağrı eşiğinin artması açısından anlamlı farklılık bulunamadı ($p>0,05$). Çalışma sonunda lidokain,

betametazon ve plasebo iyontoforezi uygulamalarının MAS tedavisinde etkin oldukları gözlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak, MAS tedavisinde iyontoforez uygulaması etkili bulunmuş olup kullanılan iyonlar ve plasebo açısından belirgin farklılık bulunmamaktadır. Bu nedenle MAS tedavisinde medikal tedavi ve fizik tedavinin yanında, germe ve gevşeme egzersizleri ile uygun postürün korunmasını da içeren kapsamlı bir yaklaşımın önemli olduğuna inanıyoruz.

86. SEREBRAL PALSİ TANISI KONMUŞ OLGULARDA VOJTA TERAPİSİ'NİN KONVANSİYONEL VE NÖRODEVELOPMENTAL EGZERSİZLERDEN OLUŞAN EV PROGRAMINA ÜSTÜNLÜĞÜNÜN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Feyza UYGUN
Danışman Adı : Doç.Dr. Hakan GÜNDÜZ
Kabul Tarihi : 12.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Bu çalışma Ağustos 2002-Mayıs 2004 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'nda yapıldı. Çalışmada spastik tip serebral palsili (SP) çocuklarda Vojta Tekniği ile nörodevelopmental teknik (NDT) ve konvansiyonel egzersizlerden oluşan ev programını karşılaştırmak amaçlandı.

Spastik tip SP teşhisi konmuş 1-3 yaş arası 20 olgu çalışmaya dahil edildi. Vojta Tekniği ile tedavi gören 1. grubu 7'si erkek 3'ü kız olmak üzere 10 olgu oluşturdu. Olguların 5'i tüm vücut tutulumlu spastik SP, 3'ü spastik hemipleji, 2'si spastik dipleji olup yaş ortalamaları 17,9±6,62 ay idi. Ev programı verilen 2. grubu ise 4'ü erkek 6'sı kız olmak üzere 10 olgu oluşturdu. Bu olguların da 5'i tüm vücut tutulumlu spastik SP, 4'ü spastik hemipleji, 1'i spastik dipleji olup yaş ortalaması 22,35±6,24 ay idi. Olgular 6 ay süreyle aylık kontrollerle takip edildiler.

Her 2 grup da tedavi öncesi ve sonrasında Kaba Motor Değerlendirme Ölçütü (GMFM), uyarılabilen durum refleksleri (UDRR), patokinetik motor seviye ölçümü ve Ashworth skalası ile değerlendirildi.

Gruplara göre cinsiyet dağılımına ve yaş ortalamalarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$). Tedavi öncesinde ve sonrasında gruplar arasında kaba motor fonksiyon ölçümü (GMFM) skorları ve patokinetik motor seviyeleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değilken ($p>0,05$), her iki grupta da tedavi sonrasında başlangıç değerlerine göre istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir fark gözlendi ($p<0,01$). Uyarılabilen durum reaksiyonlarında patolojik reaksiyon sayısına bakıldığında gruplar arasında tedavi öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), tedavi sonrasında her iki grupta da patolojik reaksiyon sayısı öncesine göre istatistiksel olarak anlamlılık

yaratacak düzeyde düşük bulundu ($p<0,05$). Ashworth skalasına göre gruplar arası alt ve üst ekstremite spastisite değerlerinde tedavi öncesi ve sonrasında anlamlı bir fark gözlenmezken ($p>0,05$) tedavi sonrasında önceki değerlerle karşılaştırıldığında fark genel olarak her iki grupta da istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0,05$).

Sonuç olarak spastik tip SP'li çocukların tedavisinde Vojta Tekniği ile NDT ve konvansiyonel egzersizlerden oluşan ev programı karşılaştırılmış, her iki yöntemin de motor gelişim ve spastisite üzerinde olumlu yönde etkilerinin olduğu saptanmış olmakla birlikte birbirine üstünlüğü görülmemiştir

87. LOMBER SPONDİLOZU OLAN KRONİK BEL AĞRILI HASTALARDA YÜKSEK VOLTAJ GALVANİK STİMULASYONUN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Nagihan YOLAÇAN
Danışman adı : Doç. Dr. O. Hakan GÜNDÜZ
Kabul tarihi : 13/10/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Bu çalışma, Mayıs 2003-Haziran 2004 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı polikliniğine bel ağrısı ile başvuran ve yapılan muayene ve incelemeler sonucu lomber spondiloza bağlı kronik bel ağrısı saptanan 40 hasta üzerinde gerçekleştirildi. Çalışmada lomber spondiloza bağlı bel ağrısı olan hastalarda yüksek voltaj galvanik stimulasyonun ağrı ve fonksiyonel son duruma olan etkisini incelemek amaçlandı. 20'şer kişilik 2 gruba randomize edilen hastalardan, çalışma grubuna yüzeyel ısı (sıcak paket), derin ısı (ultrason) ve yüksek voltaj galvanik stimulasyon; kontrol grubuna ise yüzeyel ısı (sıcak paket), derin ısı (ultrason) ve plasebo yüksek voltaj galvanik stimulasyon uygulandı. Her iki gruptaki hastalara bel ve karın kaslarını kuvvetlendirmeye yönelik ev egzersiz programı öğretildi. Tedavi her iki gruba da haftada 5 gün, günde 1 defa olmak üzere toplam 3 hafta (15 seans) uygulandı.

Tüm hastalar tedavi öncesi, tedavi sonrası ve 1 aylık kontrollerde vizüel analog skalası, Oswestry Ağrı Sorgulama Formu, İstanbul Bel Ağrısı Fonksiyonel Skalası, Rolland-Morris fonksiyonel değerlendirme skalası, eklem hareket açıklığı (gonyometre ile), kas gücü-kas kısalığı ölçümü, Beck Depresyon Skalası, yüz skala testi ve isometrik stabilite testi ile değerlendirildi.

Çalışmanın sonunda gruplar arasında ağrı ve fonksiyonellik açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamakla birlikte ($p>0,05$); her iki grup kendi içinde anlamlı farklılık gösterdi ($p<0,05$).

Sonuç olarak lomber spondilozu olan kronik bel ağrılı hastalarda yüksek voltaj galvanik stimulasyon uygulamasının, ağrı ve fonksiyonel son durum açısından verilen diğer tedavilere ek bir üstünlüğünün olmadığı görüşündeyiz. Ancak bu konuda, hastaların daha uzun dönem değerlendirildiği çalışmaların bu konuya daha iyi ışık tutabileceğini düşünüyoruz.

88. FLEKSÖR TENDON YARALANMALARINDA ONARIM AMELİYATI SONRASI EL REHABİLİTASYONUNDA FLUİDOTERAPİNİN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Müyesser ÖZTÜRK
Danışman adı : Doç. Dr. Hakan GÜNDÜZ

Kabul tarihi : 13/10/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Tendon iyileşirken birçok faktörden etkilenir bunlar; yaralanma seviyesi, travmanın tipi, kişiye özel tendon yapısı, tendon yaralanması ile beraber meydana gelen kırıklar ve sinir yaralanmaları, cerrahi teknik, hastanın yaşı, sosyokültürel seviyesi, ve rehabilitasyon programıdır.

El rehabilitasyonunda terapötik ısı ajanları ve alçak frekanslı akımlar başlıca kullanılan fizik tedavi ajanlarıdır Terapötik ısı tedavinin başında egzersiz öncesi hazırlık amaçlı kullanılarak büyük fayda sağlar. Biz bu çalışmada terapötik ısı ajanlarından fluidoterapinin el rehabilitasyonundaki etkinliğini araştırdık.

Bu çalışmaya fleksör tendon onarım ameliyatı geçirip Marmara Üniversitesi Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Polikliniği'ne başvuran 30 hasta alındı. Hastalara ilk geldiklerinde omuz ve dirsek için eklem hareket açıklığı egzersizleri gösterildi ve onarım ameliyatından 4 hafta sonrasına randevu verildi. Hastalar 15'er kişilik iki gruba randomize edildi. Hastalar bu randevu tarihinden itibaren haftada 5 gün, 3 hafta (toplam 15 seans) rehabilitasyon programına alındı. Bu programda tüm olgulara çeşitli egzersizler uygulandı, fizik tedavi ajanı olarak transkütanöz elektriksel sinir stimülasyonu (TENS) ve ultrason yapıldı. Yalnızca 1. gruptaki hastalara fluidoterapi uygulaması yapıldı. Rehabilitasyon programının 3. haftasından sonra 3'er hafta ara ile iki kez değerlendirildi.

Değerlendirmede aktif eklem hareketi açıklığı, kavrama gücü ölçümü, manuel kas testi ve Buck-Gramcko Skalası kullanıldı.

Çalışma sonunda her iki grupta da gonyometre ve cetvel ile ölçülen aktif eklem hareket açıklığında anlamlı artış ($p<0,05$), manuel kas testi ve kavrama ölçümlerinde artma ($p<0,05$), Buck-Gramcko Skalası puanlarında yükselme ($p<0,05$) gözlendi. Ancak, her iki grup arasında eklem hareket açıklığının

artması, kas gücünün artması açısından anlamlı farklılık bulunamadı ($p>0,05$).

Sonuç olarak, fleksör tendon yaralanması tedavisinde egzersiz ve fizik tedavi ajanlarının kullanımı etkili bulunmuş olup fluidoterapi uygulanan grupla diğer grup arasında belirgin farklılık bulunmamaktadır.

89. HASTANE ÇALIŞANLARININ ACİL DURUMLARDA YARDIM ÇAĞIRMA BİLGİSİNİN VE AFETE HAZIRLIK DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Mustafa IŞIK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nadi BAKIRCI
Kabul Tarihi : 15.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Ülkemizde son yıllarda yaşanan depremler dikkatleri, acil durumlara ne derece hazır olduğumuz sorusu üzerine yoğunlaştırmıştır. Oysa bilinmesi gerekir ki, ülkemiz sadece deprem açısından değil, seller, çığ tehlikesi, terör ve savaş durumu, yangınlar ve trafik kazaları açısından da sürekli risk altında bulunan bir konuma sahip bulunmaktadır. Bu derece riskli bir konuma sahip olan ülkemizde olağanüstü durumlar karşısında en çok ihtiyaç duyulacak kurumların başında ise sağlık kurumları gelmekte ve buna bağlı olarak sağlık çalışanlarının olağanüstü durumlara hazırlık durumlarının ne derece önem arzettiği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın amacına uygun olacak şekilde bu hazırlıkları değerlendirmek üzere hazırlanan anket formunda, hastane çalışanlarının evlerinde ve çalışmış oldukları işyerlerinde acil durumlarda yardım çağırma bilgileri ve afetlere hazırlık durumlarını belirlemek amacına yönelik sorular hazırlanarak anket uygulanmıştır.

Çalışma sonucunda görülmüştür ki; afet zamanlarında, afetlere hazırlanmaya yönelik çalışmalar yoğunluk kazansa da belirli bir süre sonra bu çalışmalar askıya alınmakta ve gündemden düşmektedir. Hastanelerimizin olası afetlere karşı önceden hazırlanmış planlarının bulunmaması, bulunanların ise uygulama ve tatbikata dönüştürülememesi ve afete yönelik çalışmalarının olmayışı karşılaşılan büyük ve önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte özellikle kamu hastanelerinin çalışanlarını afetlere hazırlık noktasında eğitim vermeleri gerekirken araştırma sonuçları göstermiştir ki, eğitim alanların oranı çok düşük seviyelerde kalmaktadır.

Acil servis numaralarının bilinme oranı yüksek olsa da bu numaraların tek bir merkezde toplanması ve tek bir elden organize edilmesi durumunda acil durumlarda karşılaşılan güçlüklerin en aza indirileceği düşünülmektedir. Afet durumlarında çoğu ölüm ve yaralanmaların önemli bir nedeni olan bina

içerisinde bulunan yapısal olmayan tehdit unsurlarının sabitlenmesi konusunda gerek hastanelerimizde gerekse hastane çalışanlarının evlerinde sabitleme çalışması yapma oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir.

90. MARMARA ÜNİVERSİTESİ MEME MERKEZİNE BAŞVURAN HASTALARLA İLGİLİ ÇALIŞMA PROTOKOLÜ OLUŞTURULMASI VE STANDARDİZASYONU AMACIYLA, HASTA VE ÇALIŞAN MEMNUNİYETİNİN ÖLÇÜLMESİ

Adı Soyadı : Yasemin ÜNSAL
Danışman Adı : Prof. Dr. Mekla KARAVUŞ

Kabul Tarihi : 15.10.2004
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Bu araştırma, Marmara Üniversitesi Hastanesi bünyesinde multidisipliner yapıda kurulan Meme Merkezinde; European Society of Mastology (EUSOMA) kriterlerini tamamlayarak en kaliteli hizmeti sunabilmek için, çalışanlar ile hastaların memnuniyetlerinin ölçülmesi ve bir çalışma prosedürü oluşturması amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, 30 işgünü süresince merkeze başvuran 100 hasta (müşteri) ve 25 merkez çalışanı ile gerçekleştirilmiştir.

Veriler, daha önce yüksek lisans tezlerinde kullanılan ve bu çalışmaya uyarlanan, anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, araştırmaya katılan hastaların sosyo-demografik özelliklerini incelemek amacıyla, bu değişkenlerin yüzde dağılımlarına bakılmıştır.

Araştırmada, hasta ve çalışanların memnuniyetini etkileyen değişkenler için, Tek Yönlü Varyans Analizi, t Testi yapılmıştır. Hastaların memnuniyet puanları ile çalışanların performans kriterlerine verdikleri puanlar arasında Pearson'un Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Araştırmada, "öğrenim durumu', 'sosyal güvence", "merkeze geliş sayısı", "randevüye geliş saatinden muayene, tetkik veya girişimsel işlemler için odaya alınma süresi" gibi değişkenlerin hasta memnuniyetini etkilemediği, "bilgi edinme", "doktor ve teknikerin ilk karşılaşmadaki tavrı", "ortamın temizlik ve düzeni", "resmi işlemler ve sekreterlik hizmetleri" ve "sonuç alma süresi" gibi değişkenlerin ise hasta memnuniyetini etkilediği saptanmıştır. Çalışanlarda ise, çalışma ortamının memnuniyeti etkilediği tespit edilmiştir.

Merkezin fiziksel koşullarının düzeltilmesi, çalışanların merkezdeki görevleri dışındaki iş yükünün azaltılması, çalışanlara hastalarla iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları düzenlenmesi ve bunun zorunlu kılınması uygun olacaktır. Merkez genelinde Toplam Kalite Yönetimine önem vererek, Avrupa standartlarında bir hizmet ortamı yaratılıp hasta ve çalışan memnuniyetinin sürekli kılınması önerilmektedir.

91. MARMARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ ÇOCUK HASTALIKLARI SERVİSİNDE YATAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN DOKTOR-HASTA İLETİŞİMİNİ ALGILARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Yasemin ASLAN
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr. Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi : 15.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Doktor hasta ilişkisi, hem hasta tatmini hem de hasta hakları açısından son derece önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Doktor hasta ilişkisinin niteliği teşhis ve tedavi kararlarında yaşamsal rol oynamaktadır. İyi bir doktor hasta ilişkisi, hastanın doktorla işbirliği yapmasını ve doktorun talimatlarını yerine getirmesini kolaylaştırmaktadır.

Bu araştırmada, hekim hasta iletişimine farklı bir boyuttan yaklaşmaya çalıştık. Bir üniversite hastanesinin pediatri servisinde yatan çocukların ebeveynleri ile çocuk doktorları arasındaki iletişimi irdelemeye çalıştık. Bu araştırmanın amacı; pediatri servisinde yatan çocukların ebeveynleri ile hekimler arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin boyutlarının ebeveynler tarafından nasıl algılandığını ve bu algılamanın hastaların sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Bu amaçla, İstanbul Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Pediatri Servisi'nde 15 Eylül 2003-15 Nisan2004 tarihleri arasında yatan 0-15 yaş grubu 334 hasta çocuğun ebeveynine yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin 66(%19,8)sı erkek, 268(%80,2)'i kadındır. Araştırma grubunun %35,3'ünün lise mezunu olduğu, %11,1'inin İstanbul dışında ikamet ettiği belirlenmiştir. Grubun %25,4'ü yılda ortalama 2 kez bir sağlık kuruluşuna müracaat ettiklerini ifade ederken, %53,9'u başvurdukları sağlık kuruluşunu tercih nedeni olarak sigortasını kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Toplam skor değerleri ile ebeveynlerin eğitim durumu, gelir, doktorun günlük bilgilendirme süresi, çocuğun yatış gün sayısı, doktor ile günlük görüşme süresi ve ebeveynlerin günlük ortalama soru sorma süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Araştırma bulgularının analizi ile, doktorların ebeveynlere daha fazla zaman ayırmalarının, onları daha fazla bilgilendirmelerinin ve onlara daha yakın davranmalarının, doktor ebeveyn ilişkisini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

92. CERRAHİ VE İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRE VE HASTA BAKICILARIN MOTİVASYON DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Gülgün Sabire SÜMERKAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Münir ŞAKRAK
Kabul Tarihi : 15.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Motivasyon konusunun öneminin anlaşılmış olmasına karşın, ülkemizde sağlık kurumlarının personelinin motivasyon düzeyini belirleme, bunu azaltan etkenlere karşı politika belirleme yönünde yaptıkları çalışmalar hem nitelik hem de nicelik olarak çok kısıtlıdır ve bu çalışmaların büyük bir bölümü de özel sektör kurumlarınca yapılan çalışmalarla sınırlı kalmaktadır. Hazırlanan bu tez çalışmasıyla; motivasyonun anlam ve kapsamını net olarak ortaya konulması, işletmelerin neden bu konuya önem vermeleri gerektiği, nasıl bir motivasyon uygulama yönteminin seçilmesinin doğru olacağı gibi konulara değinilerek bu bağlamda bir üniversite hastanesi dolayısıyla bir kamu hastanesi niteliğine sahip olan İstanbul Tıp Fakültesi iç hastalıkları klinikleri ve cerrahi kliniklerinde çalışan tüm hemşire ve hasta bakıcılara ulaşarak, bu birimlerdeki motivasyonu engelleyen faktörler ve motivasyonu arttıran etkenleri belirlemek, iki klinik arasında karşılaştırma yaparak elde edilen sonuçlarla bu alanda yapılacak diğer bilimsel çalışmalara ve hastane uygulamalarına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Araştırma evrenini İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi, cerrahi ve iç hastalıkları kliniklerinde görev yapan yönetici hemşireler, hemşireler ve hasta bakıcılar oluşturmuştur. Araştırma 277 çalışanın katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırma sonucunda hemşireler ve hasta bakıcıların motivasyon durumlarını etkileyen faktörleri göz önüne aldığımızda her iki klinikte de genel olarak motive edici faktörlerin çalışanlara uygulanması noktasında sorunların olduğu ve hastane idaresiyle olan ilişkilerde güven bunalımının olduğu ortaya çıkmıştır. Her iki araştırma grubu, kendisi için en önemli özellik olarak sırasıyla; mesai arkadaşları ile iyi bir dayanışma içinde olma, üstleri tarafından iyi muamele görmek, sosyal olanakların bulunması seçeneklerini tercih etmişlerdir.

Her iki klinik çalışanları açısından değerlendirmelere baktığımızda; cerrahi kliniklerde çalışanların iç hastalıkları kliniklerinde çalışanlara göre yarı yarıya kadar iş yükünün fazla olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu durum bize göstermektedir ki hemşire çalışma planlarının ve iş analizlerinin yapılırken, cerrahi klinikler ve iç hastalıkları kliniklerinin iş yükü analizlerinin yapılarak personel planlaması yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

93. İSTANBUL İLİ AVRUPA YAKASINDAKİ BİR KAMU EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİNDE HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Aysel TÜFEKÇİOĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi : 15/10/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Halkla ilişkiler ve bunun alanına giren yönetsel işlevler her işletmede önemli iken hastane gibi özellikli hizmet birimlerinde bu önemin daha da artmış olduğu bilinmektedir. Hizmet kullanıcıların beklentilerini belirlemek ve hizmetleri buna göre düzenlemek bir hastane işletmesi için vazgeçilmez stratejiler arasındadır.

Bu araştırma, İstanbul ilinde bulunan Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesine başvuran hasta ve hasta yakınlarından oluşan 890 kişi üzerinde, hastaların hastaneyi tercih sebeplerini, halkla ilişkiler birimlerinin genel olarak hastane organizasyonu içindeki yerini belirlemek ve yapılan halkla ilişkiler uygulamalarını ortaya çıkararak halkla ilişkiler çalışmalarına ışık tutmak amacını taşımaktadır.

Araştırmada hastanenin tercih edilmesinde özel dal hastanesi olmasının ağırlıklı puan aldığı (4.21 ±0.97), buna karşılık hastanenin konumu, bürokratik nedenler, basın ve medyanın etkisi gibi sebeplerin düşük skorlarda kaldığı (2.72±1.47, 2.52±1.44, 2.30±1.36) gözlenmiştir.

Hastanede en fazla çatışma skorlarının otopark, müracaat, kayıt ve ziyaret saatleriyle ilgili konularda yaşandığı, tıbbi konuları içeren sorunların daha az çatışmaya sebep olduğu görülmüştür. Çatışmaların nedenlerine bakıldığında daha ağırlıklı olarak iş yükünün ve hasta sayısının çokluğu, hastane hizmetleri konusunda yeterince bilgi sahibi olunamama, uygun hizmet veren bir danışma biriminin yokluğu ve hastane kurallarına uyulmamasının (>3.0) etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenlerin çoğunun rehberlik ve halkla ilişkiler alanına giriyor olması dikkat çekicidir ve araştırma hastanesinin en büyük eksikliği olarak göze çarpmaktadır.

Hastane yönetimlerinin halkla ilişkiler faaliyetlerine gereken önemi vererek, halkla ilişkiler çalışmalarının etkin ve verimli olabilmesi için uzman kişilerle ve yeterli sayıda halkla ilişkiler aracı kullanılarak bu çalışmalarının geliştirilmesine olanak sağlamaları gerekmektedir. Hastanelerde çatışma yönetiminin ele alınarak incelenmesi, sorunlara kalıcı çözümler bulunması, sözel iletişime ağırlık verilerek hastane personelinin hasta ve hasta yakınları ile ilişkilerinde davranış şekilleri konularında hizmet içi eğitim almaları sağlanarak hastanenin tercih edilirliğinin arttırılmasına katkıda bulunulmuştur.

94. İSTANBUL İLİ ANADOLU YAKASINDA BULUNAN TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ İLE SOSYAL SİGORTALAR KURUMU EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON(FTR) POLİKLİNİKLERİNE BAŞVURAN HASTALARIN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

Adı Soyadı : Nehal ERBİL
Danışman : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ

Kabul Tarihi : 15.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Sağlıklı insanların yaşadığı refaha ulaşmış toplumları oluşturmak, tüm ülkelerin ve insanların en önemli hedeflerindendir. Sağlık hizmetlerine olan talebin artması ve buna karşın kaynakların azalması ülkelerin bu artan talebi etkili bir şekilde karşılamak üzere sistemlerini geliştirmeye yönlendirmektedir. Tıbbi bakım ve tedavi hizmetlerinde hastaların beklentilerini karşılamak ve kaliteli ve etkin bir şekilde hizmet sunmak hastane yönetimlerinin temel amaçlarındandır. İhtiyaçlar iyi saptanıp, verilecek hizmetler iyi planlanırsa hastaların almış oldukları hizmetten duydukları memnuniyet artar. Bu da hizmet kalitesindeki artışı getirir. Çünkü, hasta memnuniyeti sağlık bakım hizmetlerinin kalitesinde bir gösterge görevi yapmaktadır.

Araştırma İstanbul İli Anadolu yakasında Göztepe SSK Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi FTR hastalıkları polikliniğinde Ocak 2004 tarihinde araştırmaya katılmayı kabul eden hastalara, bir kuruma 5 iş günü ayrılmak üzere toplam 10 iş günü içinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı her iki kurumda da FTR hastalıkları polikliniğine müracaat eden hastaların memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi ve memnuniyete etkili faktörlerin tespit edilmesidir. Bu sonuçların ışığında hizmet kalitesini artırabilmek için neler yapılabileceği konusunda önerilerde bulunmaktır.

Araştırmaya katılan 245 hastanın 140 tanesi ile SSK hastanesinde 105 tanesi ile de üniversite hastanesinde görüşülmüştür. Araştırmada sağlık kurumu tercih etmede en önemli etkenin "sosyal güvence-sevk" olduğu gözlenmiştir (%63,3). Araştırma grubunun memnuniyetine bakıldığında ilk sırayı %40,4 oranı ile doktorların ilgisinin aldığı, ikinci olarak iyi hizmetin %26,1 oranında olduğu gözlenmiştir.

Kurumda karşılaşılan sorunlara göre hasta memnuniyetini etkileyen faktörlerden ilk sırayı %48,2 ile randevu almadaki zorluklar ve kuyruklar oluşturmaktadır İlaç almada sorun yaşayan SSK'lı hastalar %28,1 ile ikinci sorun olarak bunu belirtmişlerdir. Üniversite hastanelerinde ise bu %0 oranında çıkmıştır. Araştırma grubunda kuruma gelişinden muayene odasına girişine kadar geçen süreye bakıldığında SSK polikliniklerine gelenlerin %68,3 gibi büyük bir oranda bekleme sürelerinin 0-20 dk gibi kısa bir süre

olduğu, %65'inin muayene sürelerinin 1-5 dk olduğu saptanmıştır. Üniversite hastanesine başvuranların ise %73,3 gibi yine çok yüksek bir oranda 1 saatten fazla bekledikleri, muayene sürelerinin ise %56,2'sinde 11 dk ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak araştırmada hastaların hastane tercihinde en önemli faktörün sosyal güvence ve sevk faktörü olduğu, hasta memnuniyetini etkileyen en önemli faktörün ise doktorlarla iletişim olduğu tespit edilmiştir. Bunların ışığında hasta memnuniyetini artırıcı önerilerde bulunulmuştur.

Modern pazarlama anlayışı içinde "hasta memnuniyetini periyodik olarak ölçmeli, şikayet ve öneri sistemi geliştirilerek problem alanları belirlenmeli, çözüm yolları geliştirilmelidir. Hasta memnuniyet düzeyinin belirlenmesi; hizmet kalitesinin arttırılması ve hastaların beklentileri doğrultusunda daha nitelikli hizmet sunulması bakımından önem taşımaktadır.

95. ÜMRANİYE SAĞLIK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA BÖLGESİNDE ÇALIŞAN HEKİMLERİN TÜBERKÜLOZ KONTROLÜ HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARININ YÖNETSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Aktan KARAHAN
Danışman adı : Prof. Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 19/10/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Amaç:Bu araştırmanın amacı Ümraniye' de çalışan hekimlerin erişkin tip akciğer tüberkülozu (TB), ülkemizde uygulanan TB kontrol programı ile DOTS (DGTS: Doğrudan Gözetimli Tedavi Stratejisi) hakkındaki bilgi ve tutumlarının araştırılmasıdır.

Yöntem:Araştırma tanımlayıcı olup 7-30 Haziran 2004 tarihleri arasında Ümraniye'de kayıtlı olan hekimlerin %71,2' sine (166/233) anket uygulanarak veri toplanmıştır.

Bulgular:Araştırmaya katılan hekimler TB semptomları ve anti-TB ilaçların isimleri konusunda bilgilidir. Mezuniyet sonrası % 70,9'u tüberküloz hakkında bilimsel bir etkinliğe katılmamış olmasının etkisiyle tüberkülozun ülkemizdeki sıklığı,TB tanısı, tedavisi ve bildirimi hakkındaki bilgileri daha sınırlıdır. Araştırmaya katılan hekimlerin % 45,2' si T.C. Sağlık Bakanlığı' nın tüberküloz için bir kontrol programı olup olmadığı ve % 22,9'unun da T.C. Sağlık Bakanlığı'nda tüberküloz için bir örgütlenme olduğu hakkında fikri yoktur. Hekimlerin tamamına yakını (%95,1) bu konuyu ülkemiz için önemli bir sorun ve en sık nedeninin(%42,8) yetersiz beslenme ve kötü hijyen koşulları olduğu görüşündedir.Hekimlerin %57,2' si

kendilerinin halkın bilgilenmesinde önemli olduğunu ama bölgede TB ile ilgili bir eğitimin tüm sağlık personeline verilmesi gerektiğini belirtmiştir. TB tanısını koymada göğüs hastalıkları uzmanları ve VSD hekimlerinin yanı sıra 1.basamakta çalışan hekimlerin de etkili olabileceğini ancak izlemin daha çok verem savaş dispanserleri tarafından yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. % 95,2 hekim hastalarına en sıklıkla tedavileri süresince ilaçlarını düzenli içmeleri gerektiğini önereceklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan hekimlerin % 66,9' u tanı ve izlemde sorunlar olması nedeniyle yeni bir TB kontrol programına ihtiyaç olduğunu, % 64,5'i DOT' un (DGT, Doğrudan Gözetimli Tedavi) Ümraniye'de uygulanabileceğini ve en sık sağlık personelin sayıca yetersizliğinin sorun olacağını belirtmiştir.

Sonuç: Bölgede çalışan hekimlerin TB hakkında eğitime isteği ve ihtiyacı vardır. Bu nedenle tüm sağlık personelinin TB hakkındaki bilgilerini güncellemelerine olanak sağlayacak bölgeye ait verilerle desteklenmiş,sürekli ve denetimi yapılan bir eğitim planlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Tüberküloz, DOTS, Hekim,Bilgi,Tutum

96. TEDAVİ BAŞLANMAMIŞ TİROİD HASTALARINDA SİNİR İLETİLERİ, MEDİAN SUP VE GÖZ KIRPMA REFLEKSİ

Adı Soyadı : Dr. Gülbün Asuman YÜKSEL
Danışman Adı : Prof. Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 22.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Nörolojik Bilimler /Elektrodiagnostik Nöroloji

Bu çalışmanın amacı; yeni tanı almış, henüz tedaviye başlanmamış olan tiroid hastalarındaki periferik ve santral sinir sistemi etkileniminin araştırılmasıdır. Çalışmaya periferik ve santral sinir sistemini etkileyecek başka bir hastalığı olmayan 22 hipotiroidili, 13 hipertiroidili olmak üzere toplam 35 hasta alınmıştır. Elektrofizyolojik inceleme olarak; tek taraflı (sağ) üst ve alt ekstremitede sinir iletimleri, median uyarımlı somatosensoriyel uyandırılmış potansiyeller (SUP), iki taraflı göz kırpma refleksi çalışılmıştır. Yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 30 sağlıklı birey kontrol grubu olarak alınmış, sonuçlar karşılaştırılmıştır. Sinir iletiminde; motor sinirlerin distal latans, birleşik kas aksiyon potansiyel (BKAP) amplitüdü, ileti hızı, minumum F-dalga latansı; duysal sinirlerin distal latans, duysal sinir aksiyon potansiyel (DAP) amplitüdü, ileti hızı değerlendirilmiştir. Median SUP tetkikinde; kortikal N20 ve P25 potansiyellerinin latansları incelenmiştir. Göz kırpma refleksinde ise bilateral R1, R2 ve kontralateral R2 potansiyellerinin latans ve süreleri değerlendirilmiştir.

Hipotiroidi hasta grubunda; en fazla etkilenen sinir median motor ve duysal sinirlerdi. Ayrıca ulnar DAP amplitüdünde düşme de belirgindi. Karpal tünel sendromu (KTS) bu grupta daha fazla (%50) idi. Ilımlı düzeyde

(%8-9) sensorimotor polinöropati vardı. Hipertiroidide ise nispeten polinöropati daha fazla (%15,4) idi ve sural nöropati ön plandaydı (%23,1). Median, ulnar DAP amplitüdünde düşme, tibial sinir ileti hızında yavaşlama, sural sinir distal latansında uzama ve DAP amplitüdünde düşme de belirgindi.

SUP incelemesinde P25 latans uzaması en belirgin patolojik bulguydu ve hipotiroidide %45,45, hipertiroidide ise %38,46 oranında görülmekteydi.

Göz kırpma refleksinde ise ipsi-kontralateral R2 süresindeki uzama en fazla rastlanan anormallikti ve bu da hipotiroidide %36,36, hipertiroidide %23,07 oranında görülmekteydi.

97. KARPAL TÜNEL SENDROMUNDA MEDİAN-ULNAR SİNİR UYARIMI VE LUMBRİKAL-İNTEROSSEÖZ KAYITLAMA TEKNİĞİNİN TANISAL DUYARLILIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE DİĞER YÖNTEMLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı	: Figen YILMAZ
Danışman adı	: Prof. Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul tarihi	: 22.10.2004
Program	: Yüksek Lisans
Anabilim Dalı	: Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji)

Karpal tünel sendromlu (KTS) hastaların değerlendirilmesinde çeşitli elektrofizyolojik yöntemler mevcuttur. Bu çalışmada abduktor pollisis brevis (APB) kasından kayıtla median sinir motor iletim incelemesi, lumbrikal-interossöz kaslardan kayıtla median-ulnar sinir uyarımı, 1, 2 ve 3. parmaktan kayıtla median sinir duyusal iletim incelemesi, avuç içi-bilek segmentinde median sinir duyusal iletim incelemesi, 4. parmaktan kayıtla median-ulnar sinir duyusal iletim incelemesi, 1. parmaktan kayıtla median-radial sinir duyusal iletim incelemesi yapılarak lumbrikal-interossöz kaslardan kayıtla median-ulnar sinir uyarımı çalışmasının tanısal duyarlılığının saptanması amaçlanmıştır.

Bu amaçla 174 KTS'li el, 70 normal el çalışılmıştır. Median sinir motor distal latansı (MMDL), lumbrikal-interossöz kayıtla median-ulnar sinir motor latans farklarının (L-İ) hesaplanması, 4. parmaktan kayıtla median-ulnar sinir duyusal latans farklarının (M- U) hesaplanması, 1. parmaktan kayıtla median-radial sinir duyusal latans farklarının (M-R) hesaplanması, 1, 2 ve 3. parmaktan kayıtla median sinir duyusal iletim hızları (M1P, M2P, M3P), avuç içi-bilek segmentinde (AİB) median sinir duyusal iletim hızı çalışmaları yapılmıştır.

Duyarlılığı en yüksek olan testler sırasıyla AİB iletim hızı (%88), M1P iletim hızı (%80), MMDL (%78) ve L-İ (%76) şeklinde bulunmuştur.

Sonuç olarak KTS'de L-İ yöntemi iyi bir duyarlılığa sahiptir. Ancak AİB, M1P iletim hızları ve MMDL çalışmalarının duyarlılığı daha yüksek

oranlardadır. Dolayısıyla KTS'li hastaların değerlendirilmesinde, L-İ yöntemi diğer yöntemlere yardımcı yöntem olarak düşünülebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

98. İŞYERLERİNDE UYGULANAN SİGARA İÇME YASAKLARININ ÇALIŞANLARIN SİGARA İÇMESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Tülay OKUŞLUK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nadi BAKIRCI
Kabul Tarihi : 09 / 11 / 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Sigara dünyadaki pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede önlenebilir bir morbidite ve mortalite nedeni olduğu için önemli bir halk sağlığı sorunudur. Halen dünyada bir milyarın üzerinde insanın sigara içtiği bildirilmektedir.

Son yıllarda sigara dumanın yalnızca sigara içen bireyi değil aynı zamanda o ortamı paylaşan başka insanları da benzer biçimde etkilediği kesin verilerle kanıtlanmıştır. Bu nedenle özellikle pasif içicilerin korunmasına yönelik çeşitli önlemler gündeme gelmiş, gelişmiş ülkelerde ve 1996 yılında da ülkemizde "Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun"la bu konuda önemli adım atılmıştır.

Bu çalışma "işyerlerinde uygulanan sigara içme yasaklarının çalışanların sigara içme üzerine etkisi"ni belirlemek amacıyla planlanmıştır. Çalışanların işyerlerinde uygulanan sigara yasakları ile ilgili verdikleri yanıtlara göre işyerleri "sigaraya karşı yasağı tam olarak uygulayan" ve "uygulamayan" olarak ayrılmıştır.

Araştırma İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan 1 belediye, 3 kamu kuruluşu ve 4 özel işletmede yapılmıştır. Araştırmaya katılan 8 işyerinde çalışan toplam 1062 kişiden 961'i araştırmaya katılmıştır.

Araştırmaya alınan işyerlerinden 4'ünde sigaraya karşı yasaklar tam uygulanmakta, 4'ünde ise tam uygulanmamaktaydı.

Araştırmaya katılan erkeklerin %51,9'u, kadınların %48'i halen sigara içmektedir. Çalışan 961 kişinin %49,9'unun halen sigara içtiği bulunmuştur.

Sigaraya karşı yasağı tam olarak uygulayan işyerlerinde yasağı tam uygulamayan işyerlerine oranla sigarayı bırakmaya hazırlık aşamasında olanların oranının daha yüksek olduğu; yasaktan dolayı içtiği sigara sayısını azalttığını veya sigarayı bıraktığını bildirenlerin çoğunlukta olduğu; ve çalışmadığı günlerde içtiği sigara sayısını arttırdığını belirtenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

İşyerinde sigaraya karşı tam yürütülen yasakların sigaraya başlamayı engelleyebileceği ve sigarayı bırakmayı kolaylaştıracağı düşünülebilir.

99. LİSE DÖNEMİNDEKİ GENÇLERDE DEPRESYON VE ETKİLEYEN DEĞİŞKENLERİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Elif IŞIK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi : 11.11.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İnsan hayatı boyunca çeşitli gelişim dönemlerinden geçerek hayatını devam ettirir. Gençlik dönemi, bu dönemlerin başında gelir. Genellikle ilk ergenlik belirtileriyle başlayan gençlik çağı, büyümenin durmasına kadar sürer ve 12 - 21 yaşlarını kapsar. Bu dönem cinsel ve psiko - sosyal olgunluğun tamamlanmasına kadar devam eder. Gençlik, hem biyolojik ve ruhsal hem de toplumsal bir kavramdır.Gençlik döneminin kendisine özgü kaygıları vardır. Bu kaygıların giderilmemesi durumunda çeşitli ruhsal sorunlar ortaya çıkar.

Ergenlik dönemine ilişkin gelişimsel sorunların sağlıklı bir biçimde çözümlenmesi bireyin yetişkinlik dönemine yansıyacaktır. Bir başka deyişle ruhsal yönden sağlıklı, üretebilen, işlevlerinde (meslek, eş anne - baba v.d) yetkin yetişkinlerin varlığı bu dönemde gelişimin sağlıklı bir biçimde tamamlanması ile mümkündür ve ergenlik döneminde sağlıklı bir gelişim sadece ergenin ve ailesinin değil aynı zamanda toplumun sorumluluğudur.

Gençlerin ruhsal problemlerinin tespiti ve çözüm yollarının bulunması için bu araştırma planlanmıştır.

Araştırma, İstanbul Kadıköy ilçesinde bulunan 26 liseden seçilen TEB. Ataşehir Lisesi ve Nuri Cıngıllıoğlu Lisesi'nde Lise 1. ve Lise 2. sınıflarında 2004 eğitim ve öğretim yılı 2. yarı döneminde yapılmıştır. Her iki liseden toplam 800 öğrenci ve aileleri araştırmaya dahil edilmişlerdir.Verilen anket formunu ve KSE yi tam doldurmayan ve ailelerinden AYDA sonuçlarını getirmeyen öğrenciler araştırma dışında tutulmuştur. Araştırma toplam 766 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın amacı, lise dönemindeki gençlerde ruhsal belirtilerin saptanması ve etkileyen değişkenlerin tespit edilmesidir. Kesitsel bir araştırmadır.

Araştırmada öğrencilere, anket formu ve Kısa Semptom Envanteri (KSE), ailelere ise Aile Yapısını Değerlendirme aracı (AYDA) uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre;

Ruhsal problemler kız öğrencilerde %25.6, erkek öğrencilere % 14.0 göre daha fazla görülmüştür ($p<0,001$). En çok görülen ruhsal problemler , depresyon, anksiyete, hostilite, obsesif-kompulsif davranışlar, paranoid düşünce ve kişiler arası duyarlıkta bozukluktur.

Sosyo-ekonomik düzey göz önüne alındığında sadece hostilite açısından fark bulunmuştur..

Aile ve arkadaş ilişkileri iyi olan gençlerde ruhsal belirtiler daha az görülmüştür.

Yaş ve sınıf gibi değişkenler ruhsal belirtilerin görülmesinde etkili olmamıştır.

Sigara içme oranı % 30,4 ve alkol içme oranı % 47,5 olarak bulunmuştur. Bu tür maddeler kullanan öğrencilerde ruhsal sorunlar oldukça yüksek bulunmuştur.

Spor yapmayan öğrencilerde depresyon, anksiyete bozukluğu spor yapan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Anne ve babanın eğitim durumlarına göre öğrencilerde ruhsal sorunlar bakımından bir fark görülmemiştir.

100. KRONİK HEPATİT C'Lİ HASTALARDA STEATOZ GELİŞİMİNE ETKİLİ FAKTÖRLER

Adı ve Soyadı : Arzu TİFTİKÇİ
Danışman adı : Prof. Dr. Nurdan TÖZÜN
Kabul tarihi : 20.12.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Gastroenteroloji Enstitüsü-Viral Hepatitler

Hepatik steatoz kronik hepatit C'li hastaların histolojik incelemelerinde sık rastlanan bir patolojidir. Saptanan steatoz virüse veya konağa ait faktörlere bağlı olabilir. Virüsle ilişkili faktörler; viral yük, genotip ve kor proteinidir. Konağa ait olanlar ise enfeksiyonla karşılaşma süresi, vücut kitle indeksi, metabolik faktörler ve alkol tüketimidir. Metabolik faktörlerden biri olan adiposit hormonlarından leptin ve adiponektin enerji metabolizması ve insulin duyarlılığı ile yakından ilişkili olup, şişmanlarda leptin yükselirken adiponektin düşmektedir.

Bu çalışmanın amacı kronik hepatit C'li hastalardaki steatoza etkiyen metabolik faktörler ve özellikle adiponektin ve leptin'in katkısını araştırmaktır.

Çalışmaya 26 kronik hepatit C'li hasta, 24 non alkolik steatohepatit (NASH)' li hasta ve 16 sağlıklı kontrol alındı. Vakaların vücut kitle indeksleri (VKİ) hesaplandı. Serum adiponektin ve leptin düzeyleri ELİSA yöntemiyle ölçüldü. Kronik hepatit C'li hastaların ve NASH hastalarının karaciğer biyopsileri histolojik olarak steatoz ve fibroz yönünden ayrı ayrı derecelendirildi. Ayrıca tüm kronik hepatit C'li hastaların bel çevresi ölçüldü, lipid profili ve karaciğer fonksiyon testleri yapıldı, HOMA indeksi, HCV RNA düzeyleri saptandı, genotipleri belirlendi.

26 kronik hepatit C'li hastanın VKİ ortalama 28±4; adiponektin düzeyleri median 1.6 (0.6-4) mg/l; leptin düzeyleri median 3.2 (0.6-41) ng/ml idi. 24 NASH'li hastanın VKİ ortalama 29±3; adiponektin düzeyleri median 0.5 (0.01-1.3) mg/l; leptin düzeyleri median 9.2 (1.3-99) ng/ml idi. 16

sağlıklı kontrolun VKİ ortalama 22±3; adiponektin düzeyleri median 2.4 (0.9-4.7) mg/l; leptin düzeyleri median 2.7 (1-6.6) ng/ml idi. Kronik hepatit C'li hastaların 12'sinde steatoz varken, 14'ünde yoktu. NASH hastalarında leptin ($p<0.05$) ve VKİ ($p<0.001$) kontrollere göre yüksek iken; adiponektin kontrollere göre düşüktü ($p<0.001$). Steatozlu 26 ve steatozsuz 14 hasta arasında leptin ve adiponektin düzeyleri araştırıldığında steatoz olanlarda adiponektin düzeylerinin düşük olduğu bulundu ($p<0,05$). 66 vakanın VKİ - adiponektin arasında negatif (r:0.352; $p<0.005$) ve VKİ - leptin (r:0.545; $p<0.0001$) arasında pozitif korelasyon vardı. Steatozu olan ve olmayan kronik hepatit C hastaları arasında VKİ, adiponektin, leptin, AST, ALT, ALF, GGT, Lipit profili, bel çevresi, HOMA indeksi, viral yük, fibroz evresi ve genotip açısından anlamlı bir fark saptanmadı.

Sonuç olarak; yalnızca obezite ve NASH'i olan hasta grubumuzda çarpıcı olarak adiponektin düşük ve leptin düzeyleri yüksekti. Adiponektin azalmasının leptin yükselmesinden daha sabit bir bulgu olduğu gözlendi. Hepatik insulin duyarlılaştırıcısı olan adiponektinin azalmasının steatozla birlikte olması insulin direnci gelişimi nedeniyle olabilir. Steatozu olan kronik hepatit C'li olgularımızda aynı bulguların saptanmamasının virusa ait faktörlere bağlı olabileceği düşünüldü. Steatozu olan ve olmayan kronik hepatit C'li hastalar arasında ne konağa (VKİ, adiponektin, leptin, AST, ALT, ALF, GGT, lipit profili, bel çevresi, HOMA indeksi, fibroz düzeyi) ne de virüse (viral yük, genotip) ait faktörler açısından fark olmaması hasta populasyonumuzun sınırlı oluşundan kaynaklanıyor olabilir.

1883
MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

B. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

101. ERGENLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYİ, FİZİKİ VE MOTORSAL PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Tuncay İSKENDER
Danışman adı : Doç. Dr. Salih PINAR
Kabul tarihi : 16.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmanın amacı, Askeri Lisede Okuyarak Kara Harp Okuluna (KHO) gelen öğrencilerle, Diğer Liselerden mezun olarak Kara Harp Okuluna gelen 1 sınıf Askeri öğrencilerin motorsal özellikleri ve Fiziksel aktivite düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya, KHO'da Okuyan 1. sınıf öğrencilerinden 20 şer kişilik sedanter iki grup toplam 40 Askeri öğrenci katılmıştır. Ölçümler KHO Spor tesisleri ve KHO 30 Yataklı Özel Revir Laboratuarında yapılmıştır.

Çalışmada deneklerin; yaş, boy ve kilo, Motorik testlerden; Squat sıçrama (SS), Aktif sıçrama (AS), 15sn çoklu sıçrama, MaxVO2, Esneklik testi (otur-uzan), 10m. Sprint, 30m. Sprint testleri, Kan Parametrelerinden; Kolesterol (CHOL), Trigliserit (TG), Düşük dansiteli lipoprotein (LDL), Yüksek danisiteli lipoprotein(HDL), Hemoglobin(Hgb) ve Hemotokrit testleri(Hct), Vücut yağ yüzdeleri (VYY), yağsız vücut kitleleri (YVK), somatotip' leri, vücut kitle indeksi (VKİ) ölçümleri, Günlük enerji tüketimleri(GET), bazal metabolizma oranları (BMO) ve Fiziksel aktivite düzeyleri(FAD) ölçülmüştür.

Çalışmaya katılan deneklerin yaş, boy ve vücut ağırlıkları ortalamaları; ASLKÖ' in yaş ortalamaları 19,05 ± 0.82 yıl, SVLKÖ' in yaş ortalamaları 19,05 ± 0.51 yıl olarak ölçülmüştür. ASLKÖ' in boy uzunlukları değerleri ortalaması 174,4 ± 6.06 cm, SVLKÖ' in boy uzunlukları değerleri ortalaması 175,27±5,34 cm olarak ölçülmüştür. ASLKÖ' in Vücut ağırlıkları ortalamaları 65,91 ± 4,16 kg., SVLKÖ' in Vücut ağırlıkları ortalamaları 68,89 ± 6,45 kg. olarak ölçülmüştür.

ASLKÖ' le , SVLKÖ' e yapılan testlerden, Yaş, Boy, VA, SS, AS, 15sn.ÇS, 10m. Sprint, 30m. Sprint, CHOL, TG, HDL,VYY, YVK, Somatotip, VKİ, GET ve FAD parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0, 05$). MaxVo2, Esneklik, LDL, HGB, HCT ve BMO parametrelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0, 05$). ASLKÖ' in MaxVo2, Esneklik, LDL, HGB, HCT değerleri daha yüksek çıkmıştır. BMO SVLKÖ' de daha yüksek çıkmıştır.

KHO' una alınan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor açısından uzun süreli egzersizlere dayanıklılık özelliklerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

102. SPOR KULÜPLERİNDE SPOR YAPAN VE SPOR YAPMAYAN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ATILGANLIK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Cemil YILDIRIM
Danışman adı : Tayfun AMMAN
Kabul tarihi : 20.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmanın amacı, bir spor kulübünde lisanslı olarak spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin atılganlık düzeylerini karşılaştırmaktır. 2002 – 2003 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen çalışma, ilişkisel tarama modeline uygun bir şekilde dizayn edilmiştir. Örneklemini Anadolu yakasından seçilen üç ilçenin sınırları içinde bulunan üç özel, altı resmi okuldan seçilen 142'si lisanslı olarak spor yapan, 198'i de spor yapmayan 340 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplam aracı olarak "Rathus Atılganlık Envanteri" ve "Bireyi Tanıma Çizelgesi" kullanılmıştır. Verilerin toplanmasından sonra istatiksel çözümlemeler yapılmış ve bunun içinde SPSS 11,0 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın sonunda şu sonuçlar elde edilmiştir: Lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin atılganlık puanı ortalamaları, spor yapmayan öğrencilerin atılganlık puanı ortalamalarından yüksektir. Bu farklılık $p<0.001$ düzeyinde anlamlıdır. Yine lisanslı olarak spor yapan erkek öğrencilerin atılganlık puanı ortalamaları, spor yapmayan erkek öğrencilerin atılganlık puanı ortalamalarından yüksektir. Bu farklılık $p<0.001$ düzeyinde anlamlıdır. Bir başka sonuçta, lisanslı olarak spor yapan kız öğrencilerin atılganlık puanı ortalamaları, spor yapmayan kız öğrencilerin atılganlık puanı ortalamalarından yüksektir. Bu farklılık $p<0.001$ düzeyinde anlamlıdır. Lisanslı olarak spor yapan kız öğrencilerin atılganlık puanı ortalamaları, lisanslı olarak spor yapan erkek öğrencilerin atılganlık puanı ortalamalarından yüksektir Bu farklılık $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Yine lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin bir hafta içinde yaptıkları sporun süresi ile atılganlık düzeyi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, buna göre haftada beş gün spor yapan grubun atılganlık puanları, haftada bir gün spor yapan grubun atılganlık puanlarından daha yüksektir, diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Diğer değişkeler açısından ise istatiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

103. İSTANBUL BÖLGESİNDE FAALİYET GÖSTEREN YÜZME KULÜPLERİNİN 10-11 YAŞ YÜZÜCÜLERİNİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı Soyadı : Hasan DİLEK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. İlhan ODABAŞ

Kabul Tarihi : 16 03 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmanın amacı İstanbul bölgesinde faaliyet gösteren yüzme kulüplerinin 10-11 yaş yüzücülerinin fiziksel özelliklerinin belirlenmesidir. Elde edilen bu verilerden yaş ve cinsiyete göre "*Yüzücü Norm Tablolarının*" oluşturulmasıdır.

Araştırmamıza İstanbul bölgesinde müsabık yüzücü olan 11 yaş 19 bayan, 15 erkek ve 10 yaş 22 bayan, 18 erkek olmak üzere toplam 74 yüzücü ve aynı yaşlarda herhangi bir spor branşında faaliyet göstermeyen 11 yaş 40 bayan, 42 erkek, 10 yaş 41 bayan , 36 erkek olmak üzere toplam 159 öğrenci katılmıştır.

Araştırmada tüm grupların uzunluk, kemik genişliği, çevre, deri altı yağ kalınlıkları ölçümleri yapılmıştır. Elde edilen verilerden cormique indeks, biakromial indeks, göğüs çevre indeksi, body mass indeks, kas kütle alanı, yağsız vücut ağırlığı, yağ ağırlığı, Yuhazs %yağ , Thenk-Tipton % yağ, Lange % yağ, Durning Womersley % yağ değerleri ile somatotipleri belirlenmiştir.

Tüm parametrelerde $p>0,005$ düzeyinde gruplar arası ve grup içi, farklı / aynı yaş ve cinsiyetler arası ilişkiler incelenmiştir.

Yüzücü grubunun cormique indeks, göğüs çevre indeksi, diz genişliği, dirsek genişliği, omuz genişliği, omuz çevresi, değerlerinde daha yüksek ortalama değerlere sahip olduğu bulunmuştur.

Okul grubunun body mass indeks, Yuhazs % yağ, Thenk-Tipton % yağ, Lange % yağ, Durning Womersley % yağ, yağ ağırlığı ve deri altı yağ kalınlıkları ortalama değerleri her iki yaş ve cinsiyet grubunda da yüzücü grubundakinden daha yüksek değerlere sahip olduğu bulunmuştur.

Yüzücü 10-11 yaş bayanlar grubunda uyluk çevre, kalf çevre ve ayak bileği çevre ortalama değerleri, okul aynı yaş grubu bayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Yüzücü 10-11 yaş bayan ve erkeklerin body mass indeks değerleri, yaşıtlarına göre daha ince bir yapıya sahip olduğunu belirtmektedir.

Araştırmamızın sonucunda elde edilen verilerden yüzücü ve okul grubu 10-11 yaş bayan ve erkeklere ait Norm Tabloları ayrı ayrı oluşturulmuştur.

104. ELİT BAYAN VE ERKEK GÜREŞÇİLERİNİN FİZİKSEL PARAMETRELERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Ahmet DOĞU
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Ali DEMİR
Kabul Tarihi : 31.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmada, elit bayan ve erkek güreşçilerin fiziksel parametrelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya, yaş ortalamaları 17,78 ± 2,94 yıl olan 18 elit bayan ile yaş ortalamaları 19,21 ± 1,72 yıl olan 14 elit erkek güreşçi olmak üzere toplam 32 milli sporcu gönüllü olarak katıldı.

Sporcuların, yaş, boy, kilo, pençe ve relatif pençe kuvveti, bacak ve relatif bacak kuvveti, sırt ve relatif sırt kuvveti, dikey sıçrama, anaerobik güç, vücut yağ oranı (VYO) Max. VO2, 30 m sprint, derece, kas esneklikleri ve eklem hareket genişlikleri ölçüldü.

Bayan ve erkek sporcuların kas esnekliği parametrelerindeki karşılaştırma sonucu, quadriceps femoris ve kalça fleksörleri esnekliği sol ve quadriceps femoris ve kalça fleksörleri esnekliği sağ parametrelerinde $p<0,05$ düzeyinde erkek sporcular lehine anlamlı farklılıklar bulunurken, gövdenin hiper ekstansiyon esnekliği toplam, gövdenin lateral fleksiyon esnekliği sol, gövdenin lateral fleksiyon esnekliği sağ, bacakların abduksiyon esnekliği sol, bacakların abduksiyon esnekliği sağ ve hamstring ve ashill kasları esnekliği toplam parametrelerinde $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bayan ve erkek sporcuların eklem hareket genişliği parametrelerinin karşılaştırılması sonucu, Gövde Lateral Fleksiyonu Sol, Gövde Lateral Fleksiyonu Sağ, Kalça İnternal Rotasyon Sol ve Kalça İnternal Rotasyon Sağ parametrelerinde $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Kalça Eksternal Rotasyon Sağ parametrelerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunurken, Gövde Fleksiyonu Toplam, Gövde Ekstansiyonu Toplam ve Sol Kalça Eksternal Rotasyon parametrelerinde $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

İstatistik analizler, SPSS adlı paket program ile yapıldı. Ortalamaları ve standart sapmaları hesaplandı ve grupların karşılaştırılması için independent 't' testi uygulandı.

Sonuç olarak, sporcuların kas esnekliği ve eklem hareket genişliği açısından birbirlerine bölgesel üstünlükler sağladığı, bayanların esneklik değerler düşükken, erkeklerin vücut yağ yüzdeleri yüksek, sprint hızlarının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler : Güreş, fiziksel parametre, esneklik.

105. SPOR KULÜPLERİNİN SEYAHAT ORGANİZASYONLARINDA DIŞ KAYNAKLARDAN YARARLANMA UYGULAMALARI (OUTSOURCING)

Adı ve Soyadı : H.Banu ATAMAN
Danışman adı : Prof.Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 30.07.2004
Program : Spor Yöneticiliği
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Günümüzde çeşitli spor dallarında faaliyet gösteren kulüpler, hem yurtiçi hem de yurt dışındaki karşılaşmaların seyahat organizasyonlarını yavaş yavaş seyahat acenteleri aracılığıyla yaptırmaya başladığı görülmektedir. Her takımın belli bir acente ile anlaşarak karşılaşmaların organizasyonunu bu acentelere devretmesi spor yönetiminde de "outsourcing" uygulamalarının yaygınlaşması adına önemli göstergeler olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, spor kulüplerinin seyahat organizasyonlarında dış kaynaklardan yararlanma uygulamalarının yaygınlığının ve olumlu-olumsuz yönlerinin belirlenebilmesi için İstanbul ilindeki futbol, basketbol ve voleybol branşlarında 1. ligde mücadele eden 28 kulübe özel olarak hazırlanmış bir anket uygulanmıştır. Çalışmaya katılan kulüplerin cevapları frekans analizine göre değerlendirilmiştir.

Sportif karşılaşmalarda sporcu ve teknik kadroların zamanında ve yerinde bulunmasını sağlamak kulüplerin başlıca görevlerinden biridir. Ancak uzman oldukları iş değildir. Başarılı sonuçlar alınabilmesi için sporcuların rahat ulaşım ve konaklama olanaklarına sahip olmaları spor kulüplerinde görevli seyahat koordinatörleri tarafından sağlanabileceği gibi bu görev çeşitli seyahat acentelerine de devredilebilir. Sonuç olarak; çalışmaya katılan 28 kulüpten 22'sinin kamp, deplasman ve ulaşım hizmetlerinde seyahat acentesinden yararlandığı görülmüştür. Uzmanlığın öneminin maliyetten daha fazla olduğu ve acentenin seçiminde tecrübenin en büyük etken olduğu tespit edilmiştir. Seyahat acentesi ile çalışılmaya başlandığından beri ortaya çıkan en önemli gelişme de organizasyonlardaki kalitenin artması olarak belirlenmiştir.

106. AEROBİK DAYANIKLILIK ÇALIŞMALARININ ANAEROBİK KAPASİTE ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Mustafa Said ERZEYBEK
Danışman adı : Yard.Doç.Dr. Ali KIZILET
Kabul tarihi : 06.09.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışma, Düşük Yoğunluk ve Yüksek Yoğunluk aerobik dayanıklılık 15-18 yaş grubuna sahip sporcuların 12 haftalık Düşük Yoğunluk aerobik dayanıklılık ve Yüksek Yoğunluk aerobik dayanıklılık antrenman periyotlaması sonunda, anaerobik kapasite gelişimleri ve motorsal özelliklerini analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya Düşük Yoğunluk aerobik dayanıklılık grubu ; 12 sporcu denek, Yüksek Yoğunluk aerobik dayanıklılık çalışma grubunda; 12 ve kontrol grubunda; 12 denek olmak üzere toplam 36 erkek sporcu denek katılmıştır.

Fiziksel uygunluk özellikleri olarak; fiziksel özellikler (boy, kilo ve BKİ), beden kompozisyonu, Maks. VO_2, el kavrama kuvveti, bacak kuvveti dikey sıçrama, Performans testleri olarak anaerobik güç, 34.2 m. Sprint, toparlanma testi, shuttle run testleri yapılmıştır.

Performans testlerinde, Bangsbo' nun Toparlanma testi kullanılmıştır. Sporcuların 7 Sprint mesafe süreleri, istirahat nabızları, sprint başlangıcı ve toparlanma sonrası nabızları, 7 sprint sonrası laktat seviyeleri, başlangıç ve toparlanma sonrası kandaki total O_2 seviyeleri değerlendirilerek ; en iyi, ortalama ve yorgunluk değerleri bakımından incelenmiştir.

Çalışmamıza katılan sporcuların, fiziksel, motorsal ve performans testlerini değerlendirmek için, ölçüm formu geliştirilmiş olup, ön ve son test ölçüm envanteri olarak kullanılmıştır.

Araştırmaya alınan düşük yoğunluk ve yüksek yoğunluk antrenman grubundaki sporculara 2 mart – 2 haziran 2004 tarihleri arasında toplam on iki hafta, haftada üçgün (Pazartesi- Çarşamba- Cuma) ve günde bir buçuk saat olmak üzere, 36 gün 54 saatlik düşük yoğunluk ve yüksek yoğunluk aerobik dayanıklılık antrenman programı uygulanmıştır.

İstatistiksel analizler için SPSS 12.0 programı kullanılmıştır. Düşük yoğunluk ve yüksek yoğunluk antrenman gruplarının ön testlerinde ve son testlerinden sonra gruplar arası karşılaştırmalarda Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) ile Tukey HSD testi kullanılmıştır. Ön-Son test ölçümleri arasında gelişim farkı olup olmadığı, parametrik olmayan Wilcoxon testi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda; Düşük yoğunluk aerobik antrenmanlara göre yüksek yoğunluk antrenman grubundaki sporcuların, Anaerobik Kapasite gelişimlerine, Toparlanmaya, Kan laktat seviyesine, Total O_2 seviyelerine Nabız atım seviyelerine etkin payı olduğu ve Antrenman Periyotlamaları yapılırken, Anaerobik Kapasite gelişimi açısından Yüksek Yoğunluk Aerobik Antrenman programlamalarına, yer verilmesi gerektiği uygun görülmüştür.

107. BİREYSEL VE TAKIM SPORU YAPAN SPORCULARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Mustafa KIZMAZ
Danışman adı : Doç. Dr.Turgay BİÇER
Kabul tarihi : 15.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Spor psikolojisi içinde kişilik kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada bireysel ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özelliklerinin belirlenmesi, bu kişilik özelliklerinin karşılaştırılarak bireysel veya takım sporu yapan sporcuların kişilik farklarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde konuyla ilgili açıklayıcı teorik bilgilere ve araştırmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise veri toplama aracı olarak kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanlarını ortaya koyan Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE), bireysel spor yapan 71, takım sporu yapan 66, toplam 137 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 11.0 programına aktarılmış ve istatistiksel çözümlemeleri yapılmıştır.

Sonuç olarak bireysel ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat spor yapma yılının artması ile sosyal uyum ve genel uyum puanlarında, gelir düzeyinin artması ile de kişisel uyum düzeyinden artış görülmüştür.

108. İLAVE EKSANTRİK YÜKLENMELERİN MAKSİMAL GÖĞÜS PRES KUVVETİ ÜZERİNE OLAN ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Bülent HATİP
Danışman adı : Doç. Dr. Salih PINAR
Kabul tarihi : 21.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmanın amacı; ilave eksantrik yüklenmelerin maksimal göğüs pres kuvveti üzerine olan etkisinin, daha sonraki konsantrik yüklenme üzerindeki etkilerini ölçmektir. Bu ilave eksantrik yükleme incelemesi tam donanımlı bir spor merkezin de yapıldı. Çalışmamıza gönüllü olarak katılan toplam 46 denek; bu spor merkezine üye olan ve yapılan bu araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden sporculardan oluşmaktadır.

Çalışmaya katılan denekler; 20-30 yaş grubu arasıda, benzer boy ve ağırlık ortalamasına sahip, daha önce serbest ağırlık ekipmanları ile en az 6 aylık bir antrenman süreci geçirmiş homojen bir gruptan oluşmaktadır. İlave eksantrik yüklenme, uygulama kolaylığı bakımından göğüs pres hareketi

üzerinde uygulandı. Göğüs pres hareketinde yapılan bu ilave eksantrik yüklemenin kasın eksantrik kasılması sırasında maksimal kuvveti kalıcı ve belirgin olarak arttıracağı öne sürülmektedir.

İlave eksantrik yüklenme çalışması için 20 günlük bir program hazırlandı. Toplam 46 denek, tesadüfi olarak denek ve kontrol grubu olmak üzere 2 gruba ayrıldı. 20 günlük bu programının 14. gününde, denek grubunun ilave kanca aleti kullanarak yapmış olduğu maksimal göğüs pres kuvvet sonuçları ile ilave kanca aleti kullanmadan çalışan kontrol grubunun maksimal göğüs pres kuvvet sonuçları karşılaştırılmış ve ortalamalar arasındaki farklılığın anlamlılığını ortaya koymak için *paired t testi* kullanılmıştır ($p<0,05$). Denek grubu ilave kanca aletini kullanarak yaptıkları tek tekrarlık çalışmada, maksimal bar ağırlığının %105'ini indirip %100'ünü kaldırdı. Denek grubu kontrol grubuna göre maksimal göğüs pres hareketinde daha anlamlı bir gelişme kaydetmiştir ($p<0,01$).

Sonuç olarak; kasın uzama-kısalma çevrimi sırasında performans da gelişme oluşmakta ve maksimal kuvvet çalışmalarında eksantrik kasılmayı takip eden bir konsantrik kasılmada daha büyük bir yüklenme ile çalışmasına imkan sağlanmaktadır. Maksimal göğüs pres kuvvetini arttırmak isteyen sporcular çalışmalarında ilave eksantrik yüklenmelerden faydalanabilirler.

109. PARAŞÜT ATLAYIŞINDA OLUŞAN BAZI FİZYOLOJİK DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Ozan ELMAS
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Mustafa ASLAN
Kabul Tarihi : 26.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmanın amacı, paraşüt atlayışlarında kan basıncı, laktik asit ve kalp atım hızlarındaki değişimlerin karşılaştırılmasıdır.

Araştırmamıza Türk Hava Kurumu'ndan yaşları 17 ile 33 arasında 5 bayan - 24 erkek toplam 29 sporcu katılmıştır. Ölçümler, stil-hedef atlayışlarında 5 bayan-5 erkek 10 sporcu, CF atlayışlarında 8 erkek ve tekamül atlayışlarında 9 erkek sporcu üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Sistolik ve diastolik kan basıncı ölçümleri, nabız ve laktik asit ölçümleri atlayıştan hemen önce ve sonra yerde olmak üzere iki kere alınmıştır. Kalp atım hızları ise sternum'un alt ucuna takılan polar saat ile atlayış süresince gözlenmiştir.

Tüm parametrelerde $p<0,05$ düzeyinde, gruplar arası ve grup içi, kan basıncı, laktik asit ve kalp atım hızları ile ilgili veriler incelenmiştir.

Sistolik ve diastolik kan basıncı verilerinde, atlayıştan sonra yerde alınan ölçümler, atlayıştan önce yerde alınan ölçümlerden anlamlı ($p<0,05$) çıkmıştır. Nabız verilerinde, atlayıştan sonra yerde alınan ölçümler, atlayıştan önce yerde alınan ölçümlerden anlamlı ($p<0,05$) çıkmıştır.

Laktik asit verilerinde, atlayıştan sonra yerde alınan ölçümler, atlayıştan önce yerde alınan ölçümlerden anlamlı ($p<0,05$) çıkmıştır.

Kalp atım hızları ile ilgili verilerde, erkekler tekamül atlayışları dışındaki bütün atlayış gruplarında, belli bir seviyeye kadar düşüş göstermiş, daha sonra ise kapı çıkış anına kadar düzensiz aralıklarla küçük artışlar göstermiştir. Kapı çıkış anında bu artış biraz daha fazla belirmiş, paraşüt açış anında ise en yüksek seviyesine çıkmıştır. Yere temas anında ise kalp atım hızı, kapı çıkış anındaki kalp atım hızı ile yakın düzeydedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B. HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

110. HASTANELERDE, ENDOSKOPİK ALETLERİN TEMİZLİK, DEZENFEKSİYON VE BAKIM YÖNTEMLERİNİN SAPTANMASINA İLİŞKİN BİR ÇALIŞMA

Adı ve Soyadı : Şerife (ŞAHİN) SOLMAZ
Danışman adı : Deniz ŞELİMEN
Kabul tarihi : 12.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları - Ameliyathane Hemşireliği

Araştırma, hastanelerde endoskopik aletlerin temizlik, dezenfeksiyon ve bakım yöntemlerini saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini İstanbul ili hastaneleri oluşturmuş olup, 2001-Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı Yataklı Tedavi Kurumları İstatistik Yıllığı kullanılarak, ayda 50 ve üzeri diagnostik veya terapötik gastrointestinal endoskopi uygulayan 3 üniversite, 14 devlet, 5 SSK, 15 özel olmak üzere toplam 37 hastanenin endoskopi ünitesi oluşturmuştur. Hastanelerin tümüne ulaşılması hedeflenmesine karşın, çalışma için idari izin alınamayan ve görüşmeyi kabul etmeyen toplam 7 hastane araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Araştırmanın örneklemini; %10 (n=3) üniversite, %36.7 (n=11) devlet, %16.7 (n=5) SSK, %36.7 (n=11) özel hastaneler olmak üzere toplam 30 hastanenin endoskopi üniteleri oluşturmuştur.

Araştırma verileri bilgi formu kullanılarak, araştırmacı tarafından yüzyüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Veri toplama formunun doldurulmasında endoskopi ünitesi sorumlu hemşireleri ile görüşülmeye dikkat edilmiştir. Veriler, Sosyal Bilimler İstatistiksel Paket Programı (SPSS) ile değerlendirilmiş olup, yüzdelik değerler kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere göre; temizlik, dezenfeksiyon ve bakım yöntemlerini uygulamada kurumların statülerine göre farklılıklar saptanmıştır.

111. YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN VE MEKANİK VENTİLASYON TEDAVİSİ GÖREN HASTALARIN AİLELERİNİN ANKSİYETE DURUMU

Adı ve Soyadı : Fatma BAŞYİĞİT UÇAR
Danışman Adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 12.01.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Mekanik ventilasyon, yaşamsal bir fonksiyon olan solunum sistemlerinin yapay olarak ventilatör adı verilen bir cihaz yardımıyla sürdürülmesidir. Mekanik ventilasyon endikasyonu konan hastaların orotrekeal, nazotrekeal tüp ve trakeostomi kanülü yardımıyla bir makineye bağlanmaları, hasta ve ailesi tarafından bir felaket durumu gibi algılanabilmektedir. Hastaların ilaçlar ile sedatize edilmesi, bilinçlerinin kapalı olması ve yoğun bakım ortamının getirdiği bazı etkiler sonucunda hasta ailesinin psikolojik travma geçirme riski daha da artmaktadır.

Bu çalışma, araştırmanın yapıldığı yoğun bakım ünitelerinde mekanik ventilasyon tedavisi gören hastaların ailelerindeki anksiyete düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve analitik olarak planlanmıştır. Çalışma, 2001-2003 yıllarında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Hastanesi Yoğun Bakım Ünitelerinde mekanik ventilasyon tedavisi görmüş olan hasta bireylerin birinci dereceden yakını olan 300 aile bireyinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin toplanmasında, literatüre dayalı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş 51 sorudan oluşan görüşme formu ve geçerlilik – güvenirliği Öner, tarafından yapılmış olan Spielberg'in "Durumluk ve Sürekli Anksiyete Envanteri'' kullanılmıştır.

Elde edilen veriler yüzdelik, ortalama, standart sapma, t- testi, tek yönlü varyans analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın sonucunda; hasta ailelerinin anksiyete durumlarının genelde orta derecede olduğu, mekanik ventilasyon tedavisinin anksiyete düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, yoğun bakım ortamı stresörlerinin ve aile gereksinimlerinin ise anksiyete düzeyi üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu görülmüştür.

112. ACİL HEMŞİRELERİNİN TRİYAJ EĞİTİMİ ÖNCESİ VE SONRASI BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Adı ve Soyadı : Gülten ÇEVİK NASIRLIER
Danışman Adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 14 01 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı :Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği- Acil Hemşireliği

Bu çalışma, Acil hemşirelerinin, triyaj eğitimi öncesi ve sonrası bilgilerini değerlendirmek amacıyla karşılaştırmalı-tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırma, Kocaeli İl merkezinde, 4 Şubat 2002 - 31 Ocak 2003 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evrenini; Kocaeli il merkezinde, kamuya ait hastanelerin acil ünitelerinde çalışan hemşireler oluşturdu. Örnekleme; iki Sosyal

Sigortalar Kurumu (SSK), bir Üniversite ve bir Sağlık Bakanlığı Devlet Hastanesi olmak üzere toplam dört hastanede çalışan 37 hemşire alındı.

Veriler, veri toplama formu aracılığıyla toplandı. Araştırma, dört aşamada gerçekleştirildi. Birinci aşamada; acil hemşirelerinin bireysel özellikleri ve triyaj bilgileri belirlendi. İkinci aşamada; acil hemşirelerine, triyaj konusunda sekiz saatlik eğitim verildi. Üçüncü ve dördüncü aşamalarda ise; eğitimden hemen sonra ve eğitimden üç ay sonra triyaj bilgileri tekrar belirlendi. Veriler; sayı, yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma, kruskal-wallis varyans analizi, friedman, mann-whitney U ve wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi ile değerlendirildi.

Araştırma sonucunda; acil hemşirelerinin tamamının (%100; 37 kişi), daha önce triyaja yönelik eğitim almadığı, eğitim öncesi alınan toplam puan ortalaması ile acil hemşirelerinin eğitim durumları arasında anlamlı fark (Kruskal-Wallis= 15.43, p= 0,000) bulunduğu ve farkın lisans mezunlarından kaynaklandığı, lisans mezunlarının eğitim öncesi puan ortalamasının (56.00 ± 8.64) diğer hemşirelerden yüksek olduğu saptandı. Eğitim öncesi 36.51 ± 13.82, eğitimden hemen sonra 98.16 ± 1.99 ve üç ay sonra 93.97 ± 4.35 olan toplam puan ortalamaları arasında, anlamlı fark (FriedmanX^2 = 72.16; p= 0.000) bulunduğu, bunların tamamının birbirinden farklı olduğu belirlendi.

Sonuç olarak; triyaja yönelik bilgi durumları, lisans mezunu hemşirelerde eğitim öncesi daha yüksektir. Bütün acil hemşirelerinde ise eğitimden üç ay sonra, hemen sonrasına göre bilgi durumlarında azalma olduğu, ancak eğitim öncesine göre yüksek kaldığı belirlendi.

Bu sonuçlara göre; acil ünitelerde çalışan lisans mezunu hemşirelerin sayısının arttırılması, hemşirelik müfredat programlarında acil travmalı hastanın bakımı ile triyaja ilişkin bilgilere daha fazla yer verilmesi ve çalışanlara sürekli hizmet içi eğitim programları uygulanması gerektiği kanısına varıldı.

113. KARDİYOVASKÜLER PROBLEMİ OLAN YAŞLILARIN İLAÇ KULLANIM HATALARININ İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Özlem ESKİ
Danışman Adı : Prof. Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 13. 02. 2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Bu araştırma kardiovasküler ilaç kullanım hatalarının incelenmesi amacıyla 120 yaşlıda gerçekleştirilmiştir. Veriler yüzyüze görüşme yöntemi ile toplanmış, yüzdelik hesaplar, t testi, ki-kare, fisher ve yates düzeltme testleri ile değerlendirilmiştir. Yaş ortalaması 71.6 olan olguların %54.2'si erkek ve %40'ı hiç öğrenim görmemiştir. Kullanılan kardiyovasküler ilaç

grupları sırasıyla; ACE inhibitörleri (%61.7), kolesterol düşürücüler (%45.8), antikoagülanlar (%42.5), ca antagonistleri (%32.5), beta blokerler (%29.2), dijital türevleri (%26.7), nitratlar (%25.8), diüretikler (%24.2) ve antiaritmiklerdir (%24.2). Yaşlıların yarıdan fazlası (%80) üç ya da 4 grup ilacı birlikte kullanmaktadır. Olguların %47.5'i ilaçların son kullanma tarihini kontrol etmemekte, %27.5'i ilaçları uygun koşullarda saklamamakta, %40.8'i kullanım amacını kısmen bilmekte, %95.8'i kullandığı ilaçların birbiriyle etkileşimini, %69.2'si ise yan etkilerini bilmemekte, %50'si ilacı bittiğinde doktor kontrolü olmaksızın yeniden ilaç alarak kullanmaya devam etmektedir. Olguların %29.2'sinde yan etki ortaya çıkmış ve bu olguların %94.3'ünde yan etkilerin kontrolsüz ilaç kullanımından kaynaklandığı saptanmıştır. En fazla yan etkiler beta bloker (%22.9), dijital türevi (%18.8), antiaritmik (%17.2), ACE inhibitörü (%13.5) ve ca antagonisti (%12.8) kullanımında ortaya çıkmıştır. Yaşlılarda ilaç kullanım hatalarının en aza indirilmesi için büyük puntolarla yazılmış hatırlatıcı yazılar, renkli resimler, uyarıcı sesler v.b. gibi çağrıştırıcı yöntemlerin kullanılması, yaşlı yakınlarının da bu konuda eğitilmeleri önerilmiştir.

114. FETAL SAĞLIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİNDE NON-İNVAZİV YÖNTEMLERİN ETKİNLİĞİ

Adı ve Soyadı : Zümrüt BİLGİN
Danışman Adı : Doç. Dr. Nurdan DEMİRCİ
Kabul tarihi : 17.02.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Perinatal dönem insan sağlığının risklerle dolu darboğazlarından biridir. Fetal hayattan yenidoğan dönemine geçiş süreci büyük bir strestir. Prenatal dönem fetal sağlığı değerlendirmenin ötesinde yenidoğan sağlığı açısından kısa ve uzun süreli sorunların belirleyicisi olarak da önem taşır. Prenatal dönemde fetal sağlığın değerlendirilmesindeki amaç; riskleri belirlemek, intrauterin asfiksiye bağlı gelişebilecek komplikasyonları zamanında tanılamak, fetus kaybını önleyerek sağlıklı bir bebeğin doğmasını sağlamaktır. Çalışmamız; prenatal dönemde fetal sağlığın değerlendirilmesinde kullanılan noninvaziv yöntemlerin fetal iyilik halini ve olası riskleri tanılamadaki etkinliğini saptamak, gerek maternal gerekse fetal morbidite ve mortaliteyi en aza indirmek amacı ile deneysel ve metodolojik olarak planlanmıştır.

Araştırmamızın evrenini, en az ilkokul mezunu olan 32. gebelik haftasını dolduran, NST sonucu reaktif, tekil gebeliği olan ve fetal anomalisi olmayan 65 düşük 65yüksek riskli toplam 130 gebe oluşturmuştur.

Verilerin toplanması iki aşamada gerçekleşmiştir. I. Aşamada gebelere risk skorlama ölçeği uygulanarak gebeler düşük ve yüksek riskli olarak tanımlamış NST'si reaktif olan gebeye prenatal dönem gebe tanılama formu,

ardından fundus pubis yüksekliği ve karın çevresi ölçümleri yapılmış, daha sonra gebeye günlük fetal hareket izlem formu verilmiştir.

II. Aşamada ise gebeliğin sonu, doğuma ve yenidoğan özelliklerini içeren görüşme formu uygulanmış, ayrıca travaya ilişkin NST sonuçları değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Veriler yüzdelik, t-testi, Chisquare (ki kare) ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamına alınan 130 gebeden, 65 düşük riskli gebede 10 fetal hareket istenilen sürede gerçekleşirken, yüksek riskli gebelerin %7'sinde ise gerçekleşmediği, yalnız yüksek riskli gebelerin yenidoğanlarının %3.1'inin suni solunuma gereksinim duyduğu, düşük riskli grubun yenidoğanlarının %3.1'inin, yüksek riskli grubun ise %15.4'ünün YDYBÜ kaldığı gözlenmiş, yenidoğanların %6.2'sinin 2500 gr'ın altında, %6.9'unun 4000gr'ın üstünde olduğu saptanmıştır.

Çalışma bulgularımıza göre noninvaziv yötemlerden NST, FH testi ve fundus pubis yüksekliği ölçümünün, fetal iyilik halinin saptanmasında karın çevresi ölçümünden daha etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler:fetal sağlık, non invaziv yöntem; NST, Fetal hareket testi, FP yüksekliği, karın çevresi ölçümü, etkinliği.

115. SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN SORUN ÇÖZME BECERİLERİNİN VE SORUN ÇÖZMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Ayten ATABAY
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Aynur DİNÇ SEVER
Kabul Tarihi : 03.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Psikiyatri Hemşireliği

Bu çalışma, Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin sorun çözme becerilerini değerlendirmek ve sorun çözmeyi etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak 2002-2003 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini; İstanbul İl Merkezi'nde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir sağlık meslek lisesi ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı dört sağlık meslek lisesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Çalışmaya katılmayı kabul eden 440 öğrenci örneklem olarak alınmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan, sağlık meslek lisesi öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, eğitim ile ilgili özellikleri, yaşadıkları sorunlar ve sorun çözme özelliklerini öğrenmeye yönelik "Bilgi Formu", P.P. Heppner ve C.H. Peterson tarafından geliştirilmiştir, Nail Şahin, Nesrin H. Şahin ve Paul Heppner tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, bilgisayarda SPSS programı kullanılarak, Student t testi, Kruskall Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney U testi, Oneway Anova testi ve Ki-kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; hemşirelik bölümünde ve Validebağ Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde okuyanların, ailesinin tutumu demokratik olanların, sorun çözme konusunda kendini başarılı bulanların, kendini araştırıcı ve girişken olarak ifade edenlerin, okuldaki başarı durumu daha iyi olanların, sorun çözme konusunda yeterli bilgiye sahip olan öğrencilerin ve psikososyal sorunu olmayan öğrencilerin sorun çözme becerisini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur.

Öğrencilerin yaş, kaçıncı sınıfta okuduğu, kaçıncı çocuk olduğu, aile tipi, yaşadığı yer ve kişiler, eğitimden memnun olma durumu, sorunlarını paylaştıkları kişi/kişiler, sorunla karşılaştıklarındaki davranış biçimleri, yaşamlarının ve sorunlarının çözümünün kimde olduğu ve sorunlarını çözmeyi olumlu ve olumsuz etkileyen durumların sorun çözme becerilerini etkilemediği bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda bulgular tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

116. DİYABETİN KADIN CİNSEL YAŞAMI ÜZERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Adı Soyadı : Sevil İŞLER
Danışman Adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 17.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Bu araştırma, diyabetli kadınların cinsel yaşamlarını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma, İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Üroloji ve Diyabet Polikliniklerine başvuran yaş ortalaması 41.3 olan 100 diyabetli kadın üzerinde yapılmıştır. Araştırmacı tarafından literatür bilgisi incelenerek geliştirilen görüşme formunda; olguların bireysel ve obstetrik özellikleri, cinsel yaşamları, diyabet hastalığı ile ilgili kapalı uçlu toplam 36 soru yer almıştır. Görüşme formu araştırmacı tarafından Ocak 2002-Eylül 2002 tarihleri arasında karşılıklı görüşme yöntemi ile doldurulmuştur.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 10 paket programı kullanılarak yüzdelik chi sequare ve fisher exact testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda, olguların tamamına yakınının (%83) tip II diyabetli olduğu, diyabet sonrası cinsel yaşamla ilgili yaşanılan problemlerde en sık karşılaşılan %23.4 oranında libidoda azalma, %23.2 vaginal lubrilkasyonda azalma, %19.4 orgazm azalması, %17 disparoni, %17 uyarılma güçlüğü olduğu saptanmıştır.

Olguların genellikle cinsel ilişkilerinden bazen memnun oldukları (%51), isteğin çoğunlukla (%79) eşlerinden geldiğini, bazen zevk aldıkları orgazm oldukları (%69) belirlenmiştir.

Bunun yanında olguların yaşlarıyla cinsel ilişki sırasında rahatsızlık hissetme durumu, vaginada kuruluk hissetme durumu ve klitoris duyarlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$).

Olguların geçen ay boyunca cinsel ilişki sonrasında rahatsızlık hissetme durumu ile diyabet tipi, yaşları ile geçen ay boyunca cinsel işişkiyi arzulayışları, eğitim durumu ve evlilik yaşı ile geçen ay boyunca orgazm olma sıklığı arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygun önerilerde bulunulmuştur

117. ÇOCUKLARA BAKIM VEREN HEMŞİRELERİN ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNİ TANIYABİLMELERİ

Adı ve Soyadı : Burcu Aktaş ALTUNSU
Danışman Adı : Prof. Dr. Hatice PEK
Kabul tarihi : 30.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemş.

Çalışma, çocuklara bakım veren hemşirelerin çocuk istismar ve ihmalini tanıyabilme becerilerini değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Araştırma Mayıs-Temmuz 2003 tarihleri arasında prospektif olarak gerçekleştirilen kesitsel bir araştırmadır.

Araştırmanın evrenini Lütfü Kırdar Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Vehbi Koç Vakfı Amerikan Hastanesi, İstanbul Memorial Hastanesi ve Şafak Hastanesi'nde çalışan tüm hemşireler, örneklemi ise; bu hastanelerde çocuklara bakım veren 112 hemşire oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Bilgi Formu kullanılmıştır.

Elde edilen veri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değerlendirmede yüzdelik ve Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Kurumlar arasında çocuk istismar ve ihmaline yol açan faktörleri belirtmede, öykü ve gözlem sonucu belirlenen istismar ve ihmal nedenlerini belirtmede ve istismar ve ihmal ile ilgili vaka örneklerini doğru yanıtlamada fark olduğu saptanmıştır ($0,01<p<0,05$).

Çalışmaya katılan hemşirelerin çoğu (% 88,4) çocuk istismar ve ihmali konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Çocuk ile ilgili bölümde çalışmaktan memnun olma durumu ile çocuk istismar ve ihmalini tanıyabilme karşılaştırıldığında; cinsel istismarı tanıyabilmede istatistiksel anlamlılık ($p<0,05$), fiziksel ihmali tanıyabilmede ileri düzeyde anlamlılık ($p<0,01$) bulunmuştur.

Çalışma yılı ve çocuk sahibi olma ile çocuk istismar ve ihmalini tanıyabilme arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamıştır (p>0,05).

Eğitim durumuna göre fiziksel, cinsel ve duygusal istismar belirtilerine verilen doğru yanıt oranları arasında istatistiksel anlamlılık görülmemiştir(p>0,05). Eğitim durumu ile ihmal belirtileri karşılaştırıldığında sadece tıbbi ihmal belirtilerinde istatistiksel anlamlılık bulunmuştur (p<0,01).

Hemşireler istismar ve ihmal ile ilgili vaka örneklerinden fiziksel istismarı % 85,7, cinsel istismarı % 77,7, duygusal istismarı % 73,2, fiziksel ihmali % 43,8, duygusal ihmali % 54,5, cinsel ihmali % 65,2 oranında doğru yanıtlamışlardır.

Sonuç olarak; çocuklara bakım veren hemşirelerin çoğunluğu çocuk istismar ve ihmali konusunda bilgi sahibi olup, istismar türleri ile ilgili vaka örneklerini daha yüksek oranda, ihmal türleri ile ilgili vaka örneklerini ise yaklaşık yarısı oranında tanıyabilmektedir.

118. HEMŞİRELERİN MOTİVASYON DÜZEYLERİ

Adı ve Soyadı : Emircan ÖZDEMİR
Danışman adı : Yard.Doç.Dr.Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 30.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Hastanelerde, kendini işe adamış, örgüt amaçlarını gerçekleştirmeye motive olmuş personele sahip olunması, hastanenin amaçlarının gerçekleştirilmesinde üst düzeyde etkili olmaktadır. Hemşireler hastanelerdeki en kalabalık gruptur. Zor koşullarda 24 saat hasta bakımı vermeye çalışan hemşirelerin motivasyonları hasta bakım kalitesini etkilemesi bakımından önemlidir.

Araştırma; hemşirelerin motivasyon düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi'nde gerekli izinler alındıktan sonra Mayıs-Kasım 2002 tarihleri arasında 520 hemşire ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak; tanıtıcı özelliklerden oluşan bilgi formu, motivasyon araçlarına ilişkin motivasyon ölçeği ve yönetici - iş gören ilişkisine yönelik motivasyon düzeylerini değerlendiren ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizinde, aritmetik ortalama, yüzdelik hesaplama, t testi, varyans analizi (Anova) ve ilgili diğer istatistiksel testler kullanılmıştır.

Sonuç olarak; hemşirelerin motivasyon araçlarına ilişkin motivasyon düzeyleri orta (3.40), yönetici iş gören ilişkilerine yönelik motivasyon düzeyleri yüksek (3.91), genel motivasyon düzeyleri ise orta (3.66) düzeyde bulunmuştur.

Hemşirelerin motivasyon düzeyleri ile yaş, medeni durum, çocuk sayısı, eğitim durumu, çalıştığı birim, mesleki, kurumdaki ve servisteki çalışma süresi, çalışma şekli, çalışma saati, görev şekli, çalışma güvencesi ve maaş gibi değişkenler ile karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar bulunamamıştır.

Hemşireler motivasyon araçlarından fiziksel koşullar (%28.7), başarının ödüllendirilmesi (%29.8), maaş (%46.0) ve sosyal uğraşları (%34.4) yetersiz bulmaktadır.

Hemşirelerin motivasyon araçlarından; yüz yüze haberleşmede en yüksek puanı (4.71), maaşta da en düşük puanı (1.97) aldıkları belirlenmiştir.

Hemşirelerin yönetici iş gören ilişkilerinde; en yüksek motivasyon puanı yönetici hemşireye güvenmede (4.31), en düşük motivasyon puanı ise yöneticinin iş hayatı dışındaki sorunlarla ilgilenmesinde (3.68) bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar ışığında; hemşirelerin motivasyonunu arttırmak amacıyla, yöneticilere uygulamalarında yardımcı olabilecek öneriler getirilmiştir.

119. PSİKİYATRİ KLİNİĞİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN MOTİVASYON DÜZEYLERİ

Adı ve Soyadı : Latife UTAŞ AKHAN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Özlem IŞIL
Kabul Tarihi : 31.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Psikiyatri Hemşireliği

Bu çalışma, psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerin, motivasyon düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evren ve örneklemini, İstanbul il sınırları içinde bulunan, araştırma için izin alınan Sağlık Bakanlığı Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi psikiyatri kliniklerinde çalışan 101 hemşire oluşturmaktadır. Araştırma 1 Eylül 2003 - 1 Aralık 2003 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, literatür bilgileri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu (Ek 1) ve Motivasyon Kaynakları Envanteri (Ek 2) kullanılmıştır. Çalışmanın verileri, bilgisayar ortamında Student, Anova, Kruskal Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi, Ki-kare ve Fisher Exact Testi kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda; psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerin Motivasyon Kaynakları Envanteri toplam puanı/alt grup puan ortalamaları ile eğitim, çalışma şekli, gece çalışma sayısı, mesleği sevme durumu, yapılan işi önemli görme durumu, başarı duygusu alma durumu, çalıştıkları servisi

seçme durumu, kurumun çalışma koşullarının uygunluk ve yeterlilik durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Yaş, medeni durum, sahip olunan çocuk sayısı, kurumda çalışma yılı, meslekte çalışma yılı ve çalışılan iş yeri sayısı ile Motivasyon Kaynakları Envanteri toplam puan/alt grup puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Sonuç olarak, psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerin eğitim düzeyleri arttıkça motivasyon düzeylerinin arttığını, ayrıca; olumsuz çalışma koşullarının motivasyon düzeylerini negatif yönde etkilediğini söyleyebiliriz.

120. ÇOCUKLARDA İDRAR YOLU ENFEKSİYONU VE AİLE EĞİTİMİNİN ENFEKSİYON TEKRARINA ETKİSİ

Adı Soyadı : Berna UZUN
Danışman Adı : Prof.Dr.Güler CİMETE
Kabul tarihi : 31.03.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Bu araştırmada, çocuklarda idrar yolu enfeksiyonuna yol açan faktörlerin belirlenmesi ve enfeksiyon tekrarının önlenmesinde, çocuk ve aileye verilen eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yarı deneysel olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, bir eğitim hastanesinin pediyatri polikliniğine başvuran ve idrar yolu enfeksiyonu saptanan 113 çocuk ve ailesi oluşturmuştur. Çocuklardan 60'ı deney, 53'ü kontrol grubuna yerleştirilmiştir.

Araştırma verileri, literatür bilgilerinden yararlanılarak hazırlanan soru formları ile toplanmıştır (Ek-1, Ek-2, Ek-3). Soru formları, idrar yolu enfeksiyonu için risk faktörlerini ve enfeksiyona ilişkin ev içi uygulamaları içermektedir. Deney grubu çocuk ve/veya ebeveynlerin öğretimi sırasında, enfeksiyonun tedavisi ve önlenmesine ilişkin bilgileri içeren broşür ve poster kullanılmıştır (Ek-4). Tanı konulmasından 7-10 gün sonra tüm ailelerin evde çocuk bakımına yönelik uygulamalarındaki değişiklikler değerlendirilmiş ve 3 ay sonra enfeksiyonun tekrarlama durumu kontrol edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik dağılımlar, kikare ve McNemar testleri kullanılmıştır.

III.değerlendirmede;

- deney grubundan 4, kontrol grubundan 22 çocukta enfeksiyonun tekrarlaması,
- deney grubundan 22 çocuğun günlük tükettiği sıvı miktarı artırılırken, bu sayının kontrol grubunda sadece 11 olması, besin içeriğinde olumlu değişim gösteren deney grubu çocuk sayısı 18 iken, kontrol grubunda hiç bulunmaması,

- deney grubunda 43 çocuğun banyo sayısı haftada 3 ve üstü sayıya çıkarılırken, kontrol grubunda bu sayının sadece 11 olması
- deney grubunda 40 çocuktan 15'inin iç çamaşır değiştirme sıklığı haftada 3 ve üstü sayıya yükselirken, kontrol grubunda çamaşır değiştirme sıklığında değişiklik olmaması, enfeksiyonu tekrarlayan çücük oranının deney grubunda oldukça düşük çıkmasında öğretimin etksini ortaya koymaktadır.

Hemşirenin çocuk ve aileye uyguladığı eğitim ile çocukta idrar yolu enfeksiyonuna yol açan faktörlerin belirlenebileceği ve enfeksiyon tekrarının önlenebileceği sonucuna varılmıştır.

121. I. TRİMESTERDE NUKAL KALINLIK (NT) ÖLÇÜMÜ İÇİN BAŞVURAN GEBELERİN UYGULAMA ÖNCESİ VE SONRASI ANKSİYETE DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Naciye PEHLİVANOĞLU
Danışman adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 01.04.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Gebelik, kadın yaşamında biyolojik olarak normal bir süreçtir. Ancak vucutta meydana getirdiği değişiklikler nedeniyle sağlık ve hastalık sınırını yakınlaştırarak, anne ve fetus sağlığını tehlike sokabilecek bir durumdur.

Anne, fetus ve yenidoğan'ın doğum öncesi veya sonrası mortalite ve morbidite açısından riskinin arttığı ve artabileceği durumlar "riskli gebelik", anne ve bebek açısından optimum sonucun beklendiği gebelik ise "düşük riskli gebelik" olarak isimlendirilir. Bu durum, doğum öncesi dönemde muhtemelen risk faktörlerinin belirlenmesi, riskli gebeliklerin özenle takip ve tedavilerinin sürdürülmesiyle azaltılmaktadır. Günümüzde risk faktörlerinin belirlenmesi ve tanımlanan risklerin anne ve fetus üzerinde değerlendirilmesi prenatal tanı yöntemleriyle olanaklı hale gelmiştir. Bu tanı yöntemlerinin amacı, alabildiğince geniş bir toplumu tarayıp konjenital malformasyon ve genetik hastalıklar açısından yüksek riskli gebelikleri saptayıp, invaziv girişimleri en aza indirgemektir. Bu tanı yöntemlerinin başında, giderek artan öneme sahip olan fetal ultrasonografi (USG) gelmektedir.

Bizim çalışmamız, NT ölçümü için başvuran gebelerin uygulama öncesi ve sonrası anksiyete durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızın evrenini, Nisan 2002-Aralık 2002 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı İkinci Düzey Ultrasonografi Ünitesine 11-14. gestasyon haftasında NT(nukal kalınlık) ölçümü yaptırmak isteyen 100 gebe oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında; gebenin sosyo-demografik ve obstetrik özelliklerini sorgulayan anket formu (EK-1), NT ölçümü için başvuran

gebelerin anksiyete durumunu belirleyen Beck Anksiyete Ölçeği (EK-2) ve uygulamayı değerlendirme formu (EK-3) kullanılmıştır.

Sonuç olarak, NT(nukal kalınlık) ölçümü için gelen gebelerin anksiyete düzeyleri sosyo-demografik ve obstetrik özellikleri ilişkili bulunmamıştır. NT tarama testi hakkındaki bilgi eksikliği ile ilşkilendirilmiştir. Bu dönemde yapılan danışmanlığın etkinliğin değerlendirilmiştir. İşlem öncesi ve sonrası gebelerin anksiyete düzeyleri karşılaştırıldığında, işlem sonrası anksiyete düzeylerinin anlamlı bir şekilde düştüğü gözlenmiştir ($p=0.000$, $p<0.001$).

122. ADÖLESAN EVLİ KADINLARDA ÜREME SAĞLIĞI VE SOSYOEKONOMİK-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

Adı Soyadı : Eylem KARAKAYA
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr.Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul tarihi : 02.04.2004
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği

Araştırma, kadın üreme sağlığı içinde ergenlik döneminde yapılan evliliklerle, ortaya çıkan üreme sağlığı ve sosyoekonomik-kültürel özellikleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma İstanbul ili, Ümraniye Merkez Sağlık Ocağı ve Özel Afiyet Hastanesine Mayıs-Temmuz 2002 tarihleri arasında başvuran, adölesan evlilik yapmış, yaşı 24'ü geçmeyen 300 adölesan ile araştırmacı tarafından hazırlanan anket formunun görüşülerek doldurulmasıyla uygulanmıştır. Analizinde ortalamalar, yüzdelikler kullanılmıştır.

Araştırmamızda adölesan kadınların yaş ortalamasının 20, çoğunlukla ilkokul mezunu oldukları, ortalama evlilik yaşının 15,3, çoğunun evliliklerinde sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırmamızdaki adölesanların menstruasyona, cinselliğe, gebeliğe, CYBH'lara ilişkin bilgilerinin yetersiz olduğu bilerlinmeştir. Adölesanların %77'si en az bir gebelik geçirmiştir (ortala gebelik sayısı = 3,5), %34,3 ü düşük yapmıştır. Adölesan gebelerin %74,1'inin vajinal, %25,9'unun sezeryanla doğum yaptığı, %98,1'inin doğumlarını sağlık çalışanlarının yaptırdığı belirlenmiştir. Adölesanların %29,7'sinin modern, %15,3'ünün geleneksel Aile Planlaması yöntemi kullandıkları, %45'inin kullanmadıkları, %46,6'sının en az bir defa jinekolojik bir problemle doktora gittiği saptanmıştır.

Araştırmamız doğrultusunda içinde bulundukları sosyoekonomik-kültürel faktörlerin ve evliliğin etkisiyle daha fazla sağlık ve sosyal sorunlarla karşılaştıkları düşünülen adölesanlar için daha etkin araştırma, hizmet ve programların oluşturulması önerilmiştir.

123. KORONER ARTER HASTALIKLI KADINLARDA KARDİYAK RİSK FAKTÖRLERİNİ AZALTMADA HEMŞİRELİK EĞİTİMİNİN ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Şiba TABAK
Danışman Adı : Doç. Dr. Nermin OLGUN
Kabul tarihi : 28.05.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmada Kroner Arter Hastalıklı bayan hastalarda risk faktörlerine yönelik yaklaşımları incelemek, bu konudaki gerekli eğitimi planlamak, risk faktörleri ve mordibide özellikleri doğrultusunda planlanan sağlık eğitiminin sağlık davranışlarına etkisini değerlendirmek amacıyla planlanmış tanımlayıcı deneysel bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini İstanbul Anadolu yakası sınırları içerisinde Prof.Dr.Siyami Ersek Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Hastanesi Kardiyoloji polikliniğine randevulu olarak gelen hastalar oluşturmaktadır.

Örneklem grubunu 01.11.2002 – 01.04.2003 tarihleri arasında uygun kriterlere göre seçilen 24-70 yaş grubundaki bayan KAH'lı hastalar oluşturmuştur. 30 deney, 30 kontrol grubu vakalar olasılıksız rastgele seçilmiştir.

Araştırmada kullanılan 55 soruyu kapsayan anket formu, Framingham çalışmasından alınmıştır. Avrupa Kardiyoloji Birliği Klavuzu koroner risk tablosuyla hastaların risk yükü hesaplanmıştır. Kroner Arter Hastalığında sağlık davranışlarının değişimi "Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği (SYBDÖ)" uygulanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler student-t test, Paired – t test, Ki-Kare, Yates, Fisher Kesin Ki-Kare Analizi, spearman sıra korelasyon katsayısı, Kruskall – Wallis tek yönlü varyans analizi, Mc Nemar test kullanarak bilgisayarda yapılmıştır.

Hastaların kişisel özelliklerinden cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek, gelir düzeyinin SYBDÖ puanlarını etkilediği saptanmıştır.

Eğitim verilen deney grubunda eğitim öncesi SYBDÖ alt grupları toplam puanı düşükken, eğitim sonu değerlendirmede ortalama puanları istatistiksel olarak anlamlı artışlar göstermiştir. Kontrol grubunda ise puan düşüşleri dikkat çekmektedir (P>0,05). Deney grubunun Eğitim sonrasında total kolestrol, LDL kolesterol düzeyleri azalmıştır. Kontrol grubunun ise kolesterol değerleri çalışma öncesi ve sonrası istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (P>0,05).

124. BİR HUZUR EVİNDE YAŞAYAN 65 YAŞ ve ÜSTÜ BİREYLERDE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Dilber ERDOĞDU
Danışman Adı : Doç. Dr. Nermin OLGUN
Kabul tarihi : 28/05/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Amaç: 65 yaş ve üstü bireylerde günlük yaşam aktivitelerindeki bağımlılık/bağımsızlık düzeylerini incelemek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır.

Gereç Yöntem: Çalışma 20 Kasım 2002 - 15 Ocak 2003 tarihleri arasında Emekli Sandığına bağlı Nisbetiye Dinlenme ve Bakımevinde, 65 yaş ve üstü olan, araştırmaya katılmayı kabul eden, iletişim problemi olmayan 354 birey ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak bir form kullanılmıştır. Veri toplama formu sosyo-demografik özellikler ve günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık düzeyini değerlendiren iki kısımdan oluşmaktadır. Günlük yaşam aktivitelerindeki bağımlılık düzeyi formu Aslan ve ark. tarafından "Yaşlılarda Özürlülüğün Değerlendirilmesine Yönelik Çok Merkezli Çalışma Raporu"nda kullanılmış, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır.

Veriler 65 yaş ve üstü bireylerle yüz yüze görüşülerek araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Bulgular ve Tartışma: Araştırmaya katılan bireylerin %73.7'si (261) kadın, %26.3'ü (93) erkek, toplam 354 kişidir. Bireylerin büyük çoğunluğu 75-84 yaş arasında toplanmıştır. Bireylerin %36.4'ü 10 yıl ve üzerinde huzurevinde kalmaktadır. Bireylerin %68.4'ü (242 kişi) yalnızlık nedeniyle huzurevinde kalmaktadır. Bireylerin %45.8'i (162 kişi) ev içinde bağımsız, dışarıda yardıma ihtiyaç duyuyor, %30.5'i (109 kişi) baston kullanıyor.

Bireylerin yaş ortalamasının artması GYA'ndeki bağımlılık düzeyini arttırmaktadır. En fazla zorlandıkları GYA; alışveriş, ulaşım, yemek hazırlama ve temizliktir. Kişisel hijyen ile ilgili aktivitelerin büyük çoğunluğunu az yardımla yada yardımsız gerçekleştirmektedirler.

Sonuç: Bireylerin yaşlarının artması, kronik hastalık varlığı ve yardımcı cihaz kullanma durumlarının artması günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık durumlarını artırmaktadır. Bu nedenle yaşlıların yaşadığı ortamlar hareketlerini kısıtlamayacak şekilde düzenlenmeli, yaşlılara hizmet verecek insan gücü yetiştirilmeli ve yaşlılara yönelik bakım standartları oluşturulmalıdır.

125. AKUT APANDİSİT TANISIYLA İZLENEN HASTALARIN ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Saime BEKLER
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Kabul Tarihi : 02/07/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, acil cerrahi ünitesinde akut apandisit tanısıyla izlenen hastaların anksiyete düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, İstanbul il sınırları içerisinde bulunan SSK Okmeydanı Eğitim Hastanesi acil cerrahi ünitesine 1 Ocak 2002-31 Aralık 2002 tarihleri arasında başvurmuş, akut apandisit ön tanısı alarak gözlemde tutulmuş hastalar oluşturmuştur. Örnekleme 304 hasta alınmıştır. Veriler literatür bilgisi ve uzman görüşü dikkate alınarak hazırlanan veri toplama formu ve durumluk-kaygı ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. İstatistiksel olarak sayı, yüzdelik ve "t" testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda; eğitim düzeyleri farklı, tüm yaş grubundaki erkek ve kadın hastaların %6.6'sının hafif düzeyde anksiyete, %55.3'ünün orta düzeyde anksiyete, %38.2'sinin ise ağır düzeyde anksiyete yaşadığı belirlenmiştir.

Sağlık olanaklarından yararlanma durumları, geçmiş hastane deneyimleri, acil cerrahi ünitesine başvurma süreleri, acil cerrahi ünitesinde bulunma nedeni hakkında bilgi edinme kaynaklarının hastalarda orta düzeyde anksiyete yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir.

Acil cerrahi ünitesinde akut apandisit tanısıyla izlenen hastaların %55.3'ünün gürültü, %24.0'ının aydınlatma sistemi, %24.0'ının yatağın kirli veya bozuk olması, %36.5'inin sedye üstünde yatma, %39.1'inin gereksinimlerin istenildiği şekilde karşılanamaması, %74.0'ının cerrahi girişimin varlığı/olasılığı, %26.0'ının tanı konulamama, %36.5'inin sağlık personelinin tutumu, %26.6'sının tıbbi kelimelerin sık kullanılması, %22.4'ünün zaman kaybı ve %22.0'ının mahremiyete özen gösterilmeme gibi nedenlerden olumsuz etkilendileri ve orta düzeyde anksiyete yaşadıkları belirlenmiştir

Sonuç olarak ; acil cerrahi ünitesinde akut apandisit tanısıyla izlenen hastaların sosyodemografik özelliklerinin ve hastalık bulgularının farklı olduğu, acil cerrahi ünitesinde izlenme süreleri boyunca olumsuz etkilendikleri faktörlerin bulunduğu ve hastaların tümünün farklı düzeylerde anksiyete yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar, acil cerrahi ünitesinde akut apandisit tanısıyla izlenen hastaların anksiyete düzeylerinin azaltılmasında acil bakım ekibine ve ekibin temel taşını oluşturan acil bakım hemşiresine önemli roller düştüğü gerektiğini göstermektedir.

126. İSTANBUL İLİNDE BİR DEVLET HASTANESİ SÜT ÇOCUĞU SERVİSİNDE YATAN HASTALARIN AŞILANMA DURUMU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Özlem AKMAN MERT
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Zerrin ÇİĞDEM
Kabul Tarihi : 05/ 07 /2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde aşılar çok önemlidir. Aşıların geniş kullanımı ile birçok infeksiyon hastalığının morbidite ve mortalitesinde %90-100 azalma olmuştur. Ancak aşı ile önlenebilir hastalıklar hala büyük bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir.

Çalışmamız; Sağlık Bakanlığı Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Süt Çocuğu Servisinde yatan hastaların aşılanma durumlarını saptamak ve etkileyen risk faktörlerini belirlemek amacıyla planlanmış, tanımlayıcı ve analitik bir çalışmadır.

Çalışma; Sağlık Bakanlığı Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Süt Çocuğu Servisinde, gerekli izinler alındıktan sonra Kasım 2001-Mart 2003 tarihleri arasında yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini, Sağlık Bakanlığı Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Kliniklerinde yatan çocuklar, örneklemini ise; süt çocuğu servisinde yatan, izolasyon odasında olmayan, yanında annesi olan, annesiyle iletişim kurulabilen çalışmayı kabul eden 152 anne ve çocukları oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak, literatür bilgisine dayanılarak araştırmacı tarafından geliştirilen çocuğa ve aileye yönelik bilgi formu ile tartı, mezure ve çocuğun doğuma ait bilgilerini elde etmede hasta dosyaları kullanılmıştır.

Verinin değerlendirilmesinde, SPSS (Statistical Packgage for Social Sciences) paket programından yüzde dağılımları, karşılaştırmalarda ki-kare testleri kullanılmıştır.

Çalışma bulgularına göre; olgularımızın çoğunluğunu 0-6 ay arası yaş grubu ve erkekler oluşturmuştur. Çocukların yaş ortalaması 9.46±7.11 ay olarak bulunmuştur. Olguların %54.6'sının aşılarının tam olduğu ve en fazla aşısız oranının 0-6 ay yaş grubundaki çocuklarda olduğu saptanmıştır ($p<0.01$).

Çalışmaya katılan çocukların annelerinin yaş ortalamaları, 26.23±5.63 olarak bulunmuş ve 20-34 yaş arası annelerin çocuklarında tam aşılanma oranı %86.7 olarak, diğer yaş gruplarına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.001$).

Olgularımızın %52.6'sının düzenli sağlık kontrollerine gittiği ve sağlık kontrollerine düzenli gidenlerde tam aşılı oranının %65.0 olduğu, gitmeyen yada düzensiz gidenlere göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve sağlık kontrollerinin aşılama için bir fırsat olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Özellikle

devlet kurumlarına giden olgularımızda tam aşılanma oranı %71.6 gibi, özel kurumlara gidenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.001$).

Sık hastalanmanın eksik aşılanma ya da aşılanmama da önemli bir faktör olduğu gözlenmiş ve 0-6 ay arası çocuklarda sık hastalanma nedeni ile eksik aşılanma/aşılanmama oranı %72.7 olarak bulunmuştur ($p<0.05$).

Daha önce hastaneye yatmamış olguların eksik aşılanma/aşılanmamasında bilgisizliğin rol oynadığı görülmüştür.

Sonuç olarak; enfeksiyon hastalıklarının ve malnütrisyon prevelansının yüksek olduğu ülkemizde, aşılanma oranlarını eksik aşılanma/aşılanmama riski olan çocukların önceden belirlenip daha yakından izlenmesi, ailelerin doğru ve yeterli bilgilendirilmeleri ayrıca kaçırılmış aşı fırsatlarının değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

127. KRONİK PERİTON DİYALİZİ HASTALARINDA DİYALİZ YETERLİLİĞİNİN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Özlem TUĞLA
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Sezgi ÇINAR
Kabul tarihi : 08.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma kronik periton diyaliz hastalarında diyaliz yeterliliğinin, yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Çalışma Kasım 2002-Kasım 2003 tarihleri arasında SSK Göztepe Eğitim Hastanesinin Periton Diyaliz Ünitesi ile Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Periton Diyaliz Ünitesinde düzenli olarak periton diyalizi uygulayan 176 hasta ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada; hastaların sosyo-demografik, hastalık ve tedaviye ilişkin özellikleri içeren bir görüşme formu ile Yaşam Kalitesi Ölçeği SF-36 (The MOS Item Short Form Health Survey, SF-36) kullanılmıştır. Sorgulama formu ve yaşam kalitesi ölçeği hastalar tarafından doldurulmuş, laboratuvar bulguları araştırıcı tarafından hastaların dosyalarından elde edilmiştir.

Verilerin istatiksel değerlendirilmesi SPSS (Statical Package for Social Science) paket programında yapılmış olup, yüzdelik dağılımlar, aritmetik ortalama, ANOVA varyans analizi, korelasyon analizi ve t-testi kullanılmıştır.

Hastaların %51.1' i kadın, % 77.3'ü evli, %39.1'i ev hanımı, % 37.5'i ilkokul mezunu, %80.7'si hiç çalışmamakta olup, yaş ortalamaları 47.8 ± 13.33 yıldır.

Olguların cinsiyet, medeni durum, tedavi şekli, primer böbrek hastalık, periton diyaliz süresi ve peritoa geçirgenlik özellikleri açısından yaşam kalitesi puanları arasında anlamlı fark saptanmamıştır.

Bir işte çalışma, hastaneye yatma durumu, uyum ve periton diyalizini uygulayan kişi açısından yaşam kalitesi puanları arasında anlamlı fark saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yaş ve BUN değeri açısından yaşam kalitesi puanları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Yaşam kalitesi puanları ile KT/V, kreatinin klirensi, albumin, hemoglobin düzeyleri ile pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Yaşam kalitesi puanları ile kreatinin, fosfor, glukoz ve kan basıncı ölçümleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Buna göre; kronik böbrek yetmezlikli periton diyalizi hastalarında yaşam kalitesini arttırmak için yeterli diyaliz sağlanmasını önermekteyiz.

128. ACİL TRAVMA ÜNİTELERİNDE AĞRI GEÇİRME YAKLAŞIMLARININ BELİRLENMESİ

Adı Soyadı : Pelin KARAÇAY
Danışman Adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 13.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, acil travma ünitelerinde ağrı geçirme yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini ; İstanbul il sınırları içerisinde yer alan kamuya ait üç farklı kuruma bağlı eğitim hastanelerinin acil travma ünitelerine başvuran hastalar oluşturdu. Örnekleme 18-65 yaş aralığında olan toplam 375 travmalı hasta alındı. Araştırmada veriler 18 sorudan oluşan veri toplama formu ile toplandı. Bulguların değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, Kruskall Wallis, Mann-Whitney U ve Student t testi ile dört gözlü düzende ve çok gözlü düzende Ki-Kare testi ve Fisher Exact Ki-Kare testi kullanıldı.

Araştırma sonucunda; hastaların %31.2'sinin 18-27 yaş aralığında, %63.5'inin erkek, %61.6'sının ilköğretim mezunu, %32.5'inin işçi olduğu belirlendi. Travmanın %46.1'inde düşme sonucu ve %66.7'sinde yolda meydana geldiği, %85.6'sında künt travma olduğu, %38.1'nin ekstremite bölgesinden yaralandığı, %31.2'sine kafa travması tanısı konduğu, %42.9'unun ilk tıbbi girişimden sonra eve gönderildiği saptandı. Araştırma kapsamına alınan acil hastaların sadece %17.1 (64 kişi)'ne analjezik verildiği, ilk analjeziğin travmadan ortalama 189,61 dakika, acil ünitesine geldikten ortalama 142,73 dakika sonra uygulandığı, en sık kullanılan analjezik türünün Nonsteroid Antiinflamatuar İlaçlar (NSAİ) olduğu, analjeziklerin %92.2'sinin intramusküler (İM) yolla verildiği ve hastaların acil travma ünitesinde ortalama kalma süresinin 238,09 dakika olduğu belirlendi. Bu sonuçlara göre travmanın doğası gereği tümümde değişik şiddette ağrı olan hastaların %82.9 (311 kişi)'una analjezik verilmediği ve

travmalı hastalarda ağrı tedavisine gerekli önemin gösterilmediği söylenebilir.

129. NORMAL SPONTAN DOĞUM YAPAN KADINLARDA DOĞUMUN ÜÇÜNCÜ EVRESİNDE UMBLİKAL VENDEN OKSİTOSİN UYGULAMASININ DOĞUM SONU İLK 6 SAATLİK DÖNEME ETKİLERİ

Adı ve Soyadı : Neşe Sevda KARACA
Danışman Adı : Prof. Dr. Hediye ARSLAN
Kabul Tarihi : 13.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Amaç: Çalışmamız, doğumun üçüncü evresinde umblikal venden oksitosin uygulamasının doğum sonu 6 saatlik döneme etkilerini saptamak amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma kapsamına Kocaeli Devlet Hastanesi Doğum Kliniğinde 4.10.2002 –01.10.2003 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden, 37-42 gebelik haftasında, doğum aralığı 2 yıldan çok olanlar ile kötü obstetrik öyküsü, sistemik hastalığı, bu gebeliğinde çoğul gebelik, multiparite, iri bebek, uzamış travay, gebelikteki riskli durumlar, güç doğum öyküsü, adölesan gebeliği, 35 yaş üzeri primipar, madde bağımlısı olmayanlar ile indüksiyon uygulanmayanlar alınmıştır.

Araştırma verileri çalışmacı tarafından hazırlanan Değerlendirme Formuna kaydedilmiştir. Deneysel olarak uygulanan bu çalışmada kriterlere uygun 111 olgu randomize edilerek 3 gruba ayrılmıştır. 37 olguya doğumun üçüncü evresinde bebeğin doğumunun hemen ardından kordun klemplenip kesilmesinden sonra neonatal aspirasyon kateteri ile umblikal venden 5cm. girilerek 10 IU. Oksitosin + 18cc. serum fizyolojik uygulanmış, enjeksiyon yerinin hemen üzerinden, solüsyon plasentaya doğru akacak şekilde klempe edilmiştir, 37 olguya oksitosin grubuna uygulanan teknikle 20cc. serum fizyolojik uygulanmış, diğer 37 olguya ise doğumun üçüncü evresinde intraumblikal girişim uygulanmamış, plasentanın spontan ayrılması beklenmiş ve bu grup araştırmamızın kontrol grubunu oluşturmuştur.

Bulgular: Olguların ve eşlerinin sosyodemografik özellikleri, menstruasyon özellikleri ve doğurganlıklarının birbirlerine benzer olduğu saptanmıştır.

Oksitosinin uygulandığı grupta doğumun üçüncü evresinin (enjeksiyon – ekspulsiyon) süresi daha kısa ve doğum sonu kaybedilen kan miktarının daha az olduğu saptanmıştır. Ancak doğum sonu laktasyonun başlangıcı, toplam idrar miktarı, involüsyon, ağrı, hemoglobin, hemotokrit, trombosit ve lökosit değerlerinin gruplar arasında benzer olduğu görülmüş ve intraumblikal enjeksiyona bağlı herhangi bir patoloji varlığı saptanmamıştır.

Sonuç: Doğumun üçüncü evresinde umblikal venden oksitosin uygulamasının plasentanın erken ve güvenli bir şekilde ayrılmasını ve doğum sonu kan kaybının daha az olmasını sağladığı, doğum sonu involüsyonu, ağrıyı, vital bulguları, idrar miktarını, kan değerlerini etkilemediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Doğumun üçüncü evresi, intraumblikal oksitosin, erken doğum sonu dönem

130. ACİL ÇALIŞANLARININ ŞİDDETLE KARŞILAŞMA DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Perihan SÜRÜCÜ
Danışman adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 14.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği-Acil Hemşireliği

Araştırma, acil travma ünitesi çalışanlarının şiddet içeren davranışlarla karşılaşma durumlarını ve bu ünitelerde şiddeti önlemeye yönelik alınan güvenlik önlemlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini; İstanbul il sınırları içinde yer alan ve acil travma ünitesi bulunan, Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK)'na bağlı dört, Sağlık Bakanlığı'na bağlı beş eğitim ve araştırma hastanesi ile bir üniversite hastanesi olmak üzere toplam 12 hastane ve çalışanları oluşturdu. Örneklemi dört SSK, beş devlet ve bir üniversite olmak üzere toplam 10 hastanenin acil travma üniteleri ile 213 çalışanı oluşturdu.

Araştırmada veriler, "Veri Toplama Formu", "Güvenlik Yapısı Değerlendirme Formu" ile yüz yüze görüşme ve gözlem yoluyla toplandı. Bulgular; sayı, yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma, kruskal wallis varyans analizi, ki kare, fisher exact ki kare, mann whitney u, oneway anova ve student t testi ile değerlendirildi.

Araştırma sonucunda; çalışanların %97.7 (208 kişi)'sinin sözel şiddetle %11.3 (24 kişi)'ünün cinsel tacizle, %36.2 (77 kişi)'sinin fiziksel şiddetle karşılaştığı; %97.2 (207 kişi)'sinin şiddetten korunmaya yönelik bir eğitim almadığı belirlendi. Şiddet uygulayan hasta/hasta yakınlarının %75.4 (233 kişi)'ünün 19-34 yaş grubunda olduğu, hastaların %87.5 (225 kişi)'inin, hasta yakınlarının ise %84.2 (235 kişi)'sinin erkek olduğu, %23.8 (66 kişi)'inin acile darp nedeniyle başvurduğu, %44.4 (126 kişi)'ünün tedavi sonucu taburcu olduğu bulundu. Acil travma ünitelerinin tamamında 24 saat güvenliğin bulunmasına karşın diğer güvenlik aygıtlarının bulunmadığı belirlendi.

Sonuç olarak acil çalışanlarının büyük bir kısmının şiddet içeren davranışlarla karşılaşmaları; buna karşın şiddeti önleme/korunmaya yönelik eğitim almamaları ve güvenlik önlemlerinin yeterli olmaması acil travma

ünitesi çalışanlarının şiddet tehdidi altında olduklarını ve kurumların bu konuda yeterli duyarlılığı göstermediğini düşündürmektedir.

131. MASKE İLE CPAP UYGULANAN HASTALARDA AĞIZ VE YÜZ ÜLSERASYONLARININ ÖNLENMESİNDE HEMŞİRENİN ROLÜ

Adı ve Soyadı : Halise TAŞKIN
Danışman Adı : Doç. Dr. Nermin OLGUN

Kabul tarihi : 14.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmanın amacı; yoğun bakım ünitesinde maske ile CPAP uygulanan hastalarda ağız ve yüz ülserasyonlarının önlenmesinde hemşirenin rolünün değerlendirilmesi amacıyla; tanımlayıcı, analitik ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem; araştırma Ekim 2003-Şubat 2004 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini; Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi'nde yatan hastalar, örneklemini ise CPAP uygulamasını en az bir hafta süre ile kullanan 18 yaş üstü 43 hasta oluşturmuştur. Veriler araştırmacı ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi'nde çalışan hemşireler tarafından 1 hafta süre ile CPAP uygulanan hastalara 2 bölümden oluşan 36 soruluk anket formu ile toplanmıştır. Sosyo-demografik özelliklerin yer aldığı ilk bölümde yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, medeni hali, sosyal güvencesinin olup olmadığı, mesleği, çocuk sayısı sorgulanmaktadır. İkinci bölümde ise hastaya ve maske uygulamasına yönelik risk faktörleri sorgulanmıştır. Veriler yüzdelik, ki-kare, fisher ki-kare, yates ki-kare testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular ve tartışma; araştırmada olguların büyük çoğunluğu (%55.8) 69 yaş ve üzerinde, erkektir (%58.1). Araştırmada CPAP uygulanan hastalarda akciğer hastalığı (%86) ve eşlik eden diğer kronik hastalıklar da (%65.1) bulunmaktadır. %72.1'i ora–nazal maske kullanan olguların %39.5'ine gün içinde 24 saat kesintisiz CPAP uygulanmaktadır. Olguların %46.5'inde CPAP ülserasyonu görülmektedir. Olguların %81.4'ünde ağız ve yüz bakımında nemlendirici kullanılmakta, %58.2'sinde ağız ve yüz bakımı 8 saatte bir tekrarlanmaktadır.

Sonuç; Olgularda kullanılan nemlendirici türü ile ülserasyon oluşumu karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Risk faktörlerinden anemin CPAP ülserasyon oluşumuna etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Maskeye ait risk faktörleri ile CPAP ülserasyonu oluşumu karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). CPAP maskesine bağlı ülserasyonunun önlenmesi için ağız ve yüz bakımının

8 saatte bir tekrarlanması, su bazlı nemlendiriciyle bakım verilmesi, hastanın yüzüne uygun maske kullanılması gerektiği sonucuna varıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

132. YÖNETİCİDE ALGILANAN LİDERLİK DAVRANIŞININ YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU ÜZERİNE ETKİSİ

Adı Soyadı : Ayfer BAYINDIR
Danışman adı : Doç.Dr. Nermin OLGUN
Kabul tarihi : 14/07/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, yöneticide algılanan liderlik davranışının yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin iş doyumu üzerine etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini Kadir Has Üniversitesine bağlı erişkin yoğun bakım üniteleri ve bu ünitelerde çalışan tüm hemşireler oluşturmakta olup, örneklemi ise üç aydan uzun süre çalışan, araştırmayı kabul eden ve o tarihlerde izinde olmayan, veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran hemşireler oluşturmuştur. Çalışmada, hazırlanan anketin anlaşılabilirliği 15 kişi üzerinde denenmiş, belirlenen kriterlere uygun 68 hemşire örneklem grubuna alınmıştır.

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Anket formunun birinci bölümündeki "Bilgi Formu" 20, ikinci bölümündeki "İş Doyumuna Lider Etkisini Belirleme Anket Formu" 78 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen veriler Alpha, t testi, Spearman Korelasyon ve χ^2 testleri ile değerlendirilmiştir.

Anketin genel güvenirliliği anlamlı bulunmuştur (t: 23.3; $p<0.001$). Hemşirelerin liderden beklentilerini ölçen anketin cronbach alphası 0.88, liderin davranışlarını ölçen anketin cronbach alphası 0.97 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılan hemşirelerin % 60.3'ü (41 kişi) 25 yaş ve altı, % 38.2'si (26 kişi) sağlık meslek lisesi mezunudur. Araştırmaya katılanların % 39.7'si 5-8 yıl arası çalışma deneyimine sahip olup, % 42.6'sı (29 kişi) yönetici hemşire ile 3 ay 1 yıl arası birlikte çalışmaktadır. Araştırmaya katılan hemşireler % 69.1'i (47 kişi) sorumlu hemşirelerinden memnun olduklarını, % 19.1'i (13 kişi) kararsız, % 11.8'i (8 kişi) ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Hemşirelerden % 61.8'i (42 kişi) sorumlu hemşirenin iş doyumları üzerinde etkili olduğunu, % 17.6'sı (12 kişi) kararsız, % 20.6'sı (14 kişi) ise etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Çalışmanın sonucunda yoğun bakım hemşirelerinin iş doyumları ile sorumlu hemşirenin liderlik biçiminin güçlü düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur (r: 0.89). Sorumlu hemşirenin işe (r:0.82), ücrete (r: 0.41), iş güvenliğine (0.61), gelişme (r: 0.51) ve yükselme olanaklarına (r: 0.70), çalışma ortamı koşullarına (r: 0.83), çalışan (r: 0.78) ve sağlık ekibi ile ilişkilere (r:0.88) katkısı, liderle ilişkiler (r: 0.78) ile genel iş doyumu arasında ilişki bulunmuştur.İşin boyutlarına

farklı düzeyde katkıda bulunduğu düşünülen liderin bu ünitelerde genel iş doyumuna orta düzeyde katkıda bulunduğu görülmüştür (x: 1.07).

133. YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM (YDYB) ÜNİTELERİNDE ENFEKSİYON KONTROLÜNE YÖNELİK HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Nurdan DEMİRER
Danışman Adı : Doç. Dr. Sema KUĞUOĞLU
Kabul Tarihi : 28.07.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Yenidoğan yoğun bakım (YDYB) ünitelerinde, modern teknolojinin kullanımı ve uygulanan tedaviler ile risk altındaki birçok bebek iyileşmektedir. Diğer yandan, düşük doğum ağırlığı, immun durum, bakteriyel kolonizasyon, uzun süre hastanede kalma, serviste aşırı hasta yükü, hemşire-hasta oranı, invaziv girişimler, sık ve uzun süreli antibiyotik tedavisi, yetersiz ve uygun olmayan enfeksiyon kontrol teknikleri gibi faktörler nedeniyle bebeklerde enfeksiyon hızları giderek artmıştır. YDYB ünitelerinde, hastane kaynaklı enfeksiyonların erken farkedilmesi ve kontrolünde hemşirelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Kaliteli ve etkin bir hemşirelik bakımı ile enfeksiyon hızları azaltılabilir. Hemşirelik bakımının kalitesi ve etkinliği de üniteye özgü bakım standartları ile değerlendirilebilir.

Bu araştırma, YDYB ünitelerinde enfeksiyon kontrolüne yönelik hemşirelik girişimlerini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırma, İstanbul ilinde, en az 10 yatak kapasiteli YDYB ünitesine sahip olan sağlık kurumlarında (üniversite, devlet, SSK ve özel hastaneler), Ekim 2003-Haziran 2004 tarihleri arasında yapıldı.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde YDYB ünitesine sahip 38 sağlık kurumunun (üniversite, devlet, SSK ve özel hastaneler) YDYB ünitesinde çalışan 286 hemşire oluşturdu.

Araştırma örneklemini ise, İstanbul ilinde en az on yatak kapasiteli YDYB ünitesine sahip üç üniversite, dört devlet, iki SSK ve dört özel hastane olmak üzere toplam 13 hastanenin YDYB ünitesinde çalışan toplam 139 hemşire oluşturdu. Ancak çalışma için idari izin alınamayan bir üniversite hastanesi, bir devlet hastanesi ve bir özel hastane araştırma kapsamından çıkarıldı. Buna göre araştırmanın örneklemini iki üniversite, üç devlet, iki SSK, üç özel hastane olmak üzere toplam 10 hastanenin YDYB ünitesinde çalışan toplam 99 hemşire oluşturdu. İzin, rapor ve vb. nedenlerle bu ünitelerde çalışan 11 hemşire çalışmaya katılamadı ve örneklemimizi toplam 88 hemşire oluşturdu.

Araştırma verileri, "Anket Formu " kullanılarak elde edildi ve verilerin analizinde yüzdelik, ki kare, t testi, Mann Whitney-u, Anova (Varyans analizi), cronbach alpha iç tutarlılık testi kullanıldı.

Üniversite, devlet, SSK ve özel hastanelerin YDYB ünitelerinde çalışan hemşireler arasında eğitim durumları, toplam çalışma yılları, YDYB ünitesinde çalışma yılları, enfeksiyon kontrolüyle ilgili hizmetiçi eğitim, kongre veya kursa katılım durumları, hemşirelik sınıflama sistemleriyle ilgili bilgi durumları, standart hemşirelik bakım planı kullanma durumları açılarından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu.

Üniversite, devlet, SSK ve özel hastanelerin YDYB ünitelerinde çalışan hemşirelerin enfeksiyon kontrolüne yönelik hemşirelik girişimlerinden aldıkları toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında aralarında SSK hastanelerinde çalışan hemşirelerin toplam puan ortalamaları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu.

Üniversite, devlet, SSK ve özel hastanelerin YDYB ünitelerinde çalışan hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile enfeksiyon kontrolüne yönelik hemşirelik girişimlerinden aldıkları toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; ünitelerinde standart hemşirelik bakım planı kullanan ve kullanmayan hemşirelerin toplam puan ortalamaları arasında kullanmayan hemşirelerin lehine, hastanelerinde enfeksiyon kontrol komitesi olan ve olmayan hemşirelerin toplam puan ortalamaları arasında ise olan hemşirelerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu.

Sonuç olarak; hemşirelerin bilgi eksikliği, üniteye özgü bakım standartlarının olmayışı, malzeme ve hemşire yetersizliği gibi nedenlere bağlı olarak enfeksiyon kontrolüne yönelik hemşirelik girişimlerinin uygulanma sıklıklarında üniversite, devlet, SSK ve özel hastanelerin arasında farklılıklar olduğu saptandı.

134. ACİLDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTA/HASTA YAKINLARINDAN KAYNAKLANAN SALDIRILARA KARŞI TUTUMLARI

Adı ve Soyadı : Firdes UÇMAK
Danışman adı : Doç. Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 02.08.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

255 hemşirede gerçekleştirilen bu araştırmada acil servislerde çalışan hemşirelerin hasta/hasta yakınları tarafından uğradıkları saldırılar ve bu saldırılara yönelik tutumları incelenmiştir. Veriler kişisel, mesleksel ve uğranan saldırılarla ilgili özellikleri içeren "Bilgi Formu" ve hastaların fiziksel saldırılara karşı tutumlarını inceleyen "Hasta Fiziksel Saldırılarına Karşı Tutum Anketi (HFSTA)" ile toplanmış, toplanan veriler yüzdelik hesaplar ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir. Hemşirelerin %85.5'i mesleki

yaşamında, %91.4'ü çalıştığı bölümde sözel saldırıya; %51'i mesleki yaşamında, %74.9'u çalıştığı bölümde fiziksel saldırıya maruz kalmıştır. Saldırılar büyük oranda erkek hasta yakınları tarafından gerçekleştirilmiştir (%77, %63.6). Saldırıya uğrayan hemşirelerin %79.3'ü sözel, %81'i fiziksel saldırıları rapor etmemiştir. Rapor etmeme gerekçesi %50.3 oranı ile herhangi bir yanıt alamayacağını düşünmedir. Hemşirelerin büyük çoğunluğu (%82.7) saldırılarla başa çıkmak için herhangi bir eğitim almamıştır, %61.6'sı çalışırken saldırıya uğrama endişesi yaşamaktadır ve %83.5'i saldırılarla başa çıkmak için eğitim almak istemektedir. Meslekte ve bölümde geçirilen sürenin, sorumluluk düzeyinin, saldırılarla baş etme eğitimi almanın, meslek yaşamında saldırıya uğramanın ve saldırılarla ilgili bazı özelliklerin hemşirelerin saldırılara karşı tutumlarını etkilediği, ancak genel olarak değerlendirildiğinde, hemşirelerin saldırılar ile ilgili yasal konularda yoğun belirsizlik ve çelişki yaşadıkları saptanmıştır. Sonuç olarak acil servislerde çalışan hemşirelerin çalışma ortamlarında saldırıların ana hedefi oldukları, saldırıları önleme ve saldırı sonrası gereksinimlerinin giderilmesinde, öncelikle kurumsal desteğe ihtiyaç duydukları, mesleksel ve mağdur rolleri arasında çatışmalar yaşadıkları belirlenmiştir.

135. KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİ'NE BAŞVURAN HASTALARIN UYKU SORUNLARI VE UYKU SORUNLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Emine İNCEKARA
Danışman Adı : Prof. Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 02/08/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma Koroner Yoğun Bakım Ünitesinde (KYBÜ) yatan 160 hastanın uyku sorunu yaşayıp yaşamadığı ve bu sorunun özellikle hastane anksiyete ve depresyonu ile ilişkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Veriler genel bilgi formu, Pittsburg Uyku Kalite İndeksi (PUKİ) ve Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği ile toplanmış; ki-kare, student t testi, lojistik regresyon analizi ve Pearson's korelasyon analizleri ile değerlendirilmiştir. We found that hastaların yarıdan fazlası uyku sorunu yaşamaktadır (54.4%). PUKİ kullanılarak yapılan değerlendirmede hastaların hastalık öncesi dönemde %4.4'ünün uyku sorunu yaşarken, bu oranın son bir hafta içinde %3.1'lik artışla %7.5'e çıktığı belirlenmiştir. Uyku sorununa yol açan üç temel neden hastalıkla ilgili kaygı (%59.8), ağrı (%54.0) ve gürültüdür (%37.9). Birden fazla nedenle uyku sorunu yaşayan olguların oranı %33.3'tür. Erkekler kadınlara göre 0.21 kat ($P<0.01$), üç neden birarada olanlar 0.17 kat ($P<0.05$) daha fazla uyku sorunu yaşamaktadır. Olguların %53.1'i depresyon, %20.6'sı anksiyete yaşamakta, %19.4 olguda ise anksiyete ve

depresyon birlikte deneyimlenmektedir. Uyku sorunu anksiyete ve depresyondan bağımsızdır. Sonuç olarak, KYBÜ'nde yatan hastaların uykularının düzenli aralarla değerlendirilmesi, hastalıkla ilgili kaygının önlenmesi ve giderilmesi için liyezon psikiyatrisi ile işbirliği yapılması, ağrının, uyku sorununa yol açan çevresel faktörlerin ve özellikle gürültünün kontrol altına alınması önerilmiştir.

136. HUZUREVİ VE EVDE YAŞAYAN YAŞLILARIN, YALNIZLIK VE DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE SOSYAL DESTEK SİSTEMLERİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Asuman AKYÜZ
Danışman Adı : Prof. Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 04.08.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma, huzurevlerinde ve evde yaşayan yaşlıların, yalnızlık ve depresyon düzeyleri ile sosyal destek sistemlerinin karşılaştırılması amacıyla huzurevinde 141 ve evde 88 olmak üzere, toplam 229 yaşlıda gerçekleştirilmiştir. Veriler UCLA-Yalnızlık Ölçeği, Yaşlılar İçin Depresyon Ölçeği ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılarak toplanmış; Cronbach Alfa, Student's t, Mann–Whitney U, Pearson's Korelasyon, Ki-kare ve Çoklu Lojistik Regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Olguların yaş ortalaması 76'dır. Yaşlıların %14.8'i yüksek düzeyde yalnızlık yaşamaktadır, %54.1'i depresiftir ve %83.7'si düşük sosyal destek algılamaktadır. Huzurevinde yaşayanlar evde yaşayanlara göre daha yalnızdır ($p<0.05$), depresyon ve sosyal destek açısından iki grup arasında anlamlı fark yoktur. Diğer yaşlılarla iletişimi iyi olanlar daha az yalnızlık deneyimlemekte ($p<0.001$), daha fazla sosyal destek algılamaktadır ($p<0.05$). Sosyal etkinliklere katılmayanlar daha fazla depresyon deneyimlemekte ($p<0.01$), daha az sosyal destek algılamaktadır ($p<0.01$). Tüm grupta yalnızlık ile depresyon arasında pozitif ($p<0.001$), yalnızlık ile sosyal destek arasında negatif ($p<0.001$), ayrıca depresyon ve sosyal destek arasında negatif anlamlı ilişki ($p<0.001$) mevcuttur. Sonuç olarak çalışmamız yaşlıların yalnız, depresif ve desteklenmemiş olduklarını; iletişimi iyi olanların ve sosyal aktivitelere katılanların daha az yalnızlık ve depresyon yaşadıklarını göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda yaşlılar için sosyal aktivitelerin ve iletişimin arttırılması amacıyla etkileşim fırsatlarının yaratılması; aile üyeleri, arkadaşlar ya da toplumsal destek kaynakları ile işbirliği yapılarak sosyal desteğin arttırılması ve yaşlıların desteklenmesi önerilmiştir.

137. CERRAHİ YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE MEKANİK VENTİLATÖRE BAĞLI HASTALARDA AĞRI DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Habibe ESEN VATANSEVER
Danışman adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul tarihi : 19/10/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Yoğun bakım hastalar (YBH)'nda tanı, tedavi ve izlem amaçlı yapılan invaziv girişimler, çeşitli nedenlerle yerleştirilen kateterler, drenler, noninvaziv ve invaziv ventilasyon yöntemleri, endotrakeal aspirasyon, pansuman değişimleri, pozisyon değişiklikleri ve rehabilitasyon uygulamaları ağrıya neden olur. Ağrı değerlendirmesinde en güvenilir kaynak hastanın kendisidir. Ancak YBH'ları endotrakeal tüp, trakeostomi varlığı, mekanik ventilasyon, sedatif ve kas gevşetici ilaç kullanımı gibi nedenlerle ağrılarını sözlü ifade etmede güçlük çekerler.

Çalışma, Davranışsal Ağrı Ölçeği (DAÖ)'nin Türk Toplumuna uygunluğunu belirlemek ve cerrahi yoğun bakım ünitesinde mekanik ventilatöre bağlı hastalarda ağrı davranışlarını incelemek amacıyla tanımlayıcı ve metodolojik olarak yapıldı.

Çalışmanın evrenini, bir üniversite hastanesinin Genel Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi'nde mekanik ventilatöre bağlı olarak tedavi gören hastalar; örneklemi ise 2002 yılında ilgili ünitede politravma ya da cerrahi girişim nedeniyle yatmış ve mekanik ventilasyon uygulanmış, 38 hasta oluşturdu.

Veriler bilgi formu, Ramsey Sedasyon Ölçeği (RSÖ) ve DAÖ kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesi; Mann-Whitney U Testi, t-Testi, Kruskal Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi, Mann-Whitney U Testi, Fisher Kesin-Ki Kare, Kolmogorov Smirnov, Wilcoxon Sıra Toplamları Testi, Eşleştirilmiş t-Testi, Pearson ve Spearman Korelasyon Dağılımı, Crohnbach Alfa Tutarlılık Katsayıları ile yapıldı.

Çalışmada DAÖ'nin, gözlemciler arası güvenilirlik (mobilizasyonda r=0.941-1.000; aspirasyonda r=0.520-0.578) ve iç tutarlılık katsayıları (mobilizasyonda α=0.80-0.90; aspirasyonda 0.71-0.93) yüksek bulundu. Türk Toplumu için güvenle kullanılabileceği belirlendi.

Ayrıca mobilizasyon ve aspirasyon sırasındaki RSÖ puan ortalamaları mobilizasyon ve aspirasyon öncesi puan ortalamalarından anlamlı olarak daha düşük; DAÖ puan ortalamaları ise daha yüksek bulundu. Diğer bir deyişle hastaların RSÖ puanları yükseldikçe, DAÖ puanlarının düştüğü görüldü.

Sonuç olarak; DAÖ'nin, kendisini sözlü ifade edemeyen YBH'larının ağrıya olan davranışsal yanıtlarını değerlendirmede güvenle kullanılabilecek bir araç olduğu, ağrılı uygulamaların hastanın sedasyon düzeyini düşürdüğü, ajitasyon ve uyanıklılığı arttırdığı söylenebilir.

138. GÖÇ İLE GELEN 15-49 YAŞ GRUBU KADINLARIN BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA DURUMU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Keziban TOSUN
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 21.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Hemşireliği

Araştırma, göç ile gelmiş 15-49 yaş grubu kadınların Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinden yararlanma durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma 01.12.02 – 03.01.03 tarihleri arasında Kocaeli ili, Gebze ilçesi, Güzeltepe beldesi, Güzeltepe Sağlık Ocağı bölgesi olan Özgürlük mahallesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Özgürlük mahallesinde yaşayan göç ile gelmiş 15-49 yaş grubu 290 kadın oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak, literatür bilgisinden yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formları yüz yüze görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından doldurulmuştur.

Araştırma sonucunda, 41-49 yaş grubu kadınların %48,4'ünün, okur-yazar olmayan kadınların %34,1'inin sağlık ocaklarından yararlandığı belirlenmiştir. Eğitim düzeyi düşük olan kadınlarda yararlanma oranının düşük olduğu, eşin eğitim düzeyinin düşük olmasının yararlanma oranını etkilediği tespit edilmiştir. Eşi okur-yazar olmayan kadınların büyük çoğunluğunun (%83,3) sağlık ocağı hizmetlerinden yararlanmadığı görülmüştür. Sağlık ocağı hizmetlerini bilenlerin %88,2'sinin, 1-6 yaş grubu çocuğu bulunanların %82,9'unun ve evli kadınların %71,8'inin sağlık ocaklarından daha fazla yararlandıkları tespit edilmiştir.

Gelir düzeyi, çalışma durumu, sosyal güvence durumu, göç etme süresi ile sağlık ocağı hizmetlerinden yararlanma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

139. İNTRAOPERATİF POZİSYONA BAĞLI KOMPLİKASYONLARIN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Aymelek ŞAHİN
Danışman adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul tarihi : 21.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği-Ameliyathane Hemşireliği

Bu araştırma, intraoperatif dönemde hastaya verilen pozisyona bağlı oluşabilecek komplikasyonları ve bu komplikasyonları önlemeye yönelik yaklaşımları belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve analitik olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini; İstanbul Anadolu yakasında yer alan Marmara Üniversitesi Hastanesinde cerrahi girişim uygulanan hastalar oluşturdu. Örnekleme 18-65 yaş aralığında, genel anestezi alan, cilt hasarı, aterosklerozu, kardiyak problemi, diyabeti, hipovolemisi, hipotansiyonu, anemisi, ödemi ve enfeksiyonu olmayan, immünosupresif ve kanser tedavisi almayan ve cerrahi girişimi iki saat ve daha uzun süren 166 hasta alındı. Araştırmada veriler Bireysel Özellikler Formu, İntraoperatif Pozisyon İzlem Formu ve Komplikasyon/ Sorun Değerlendirme Formu ile toplandı. Bulguların değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımı ve ortalama kullanıldı.

Araştırma sonucunda; hastaların % 60.2'sinin 45-65 yaş aralığında, % 50.6'sının kadın ve % 42.8'inin beden kitle indeksinin 19-24 arasında olduğu belirlendi. Hastaların % 51.2'sinin cerrahi girişim süresinin üç saatten uzun sürdüğü, % 62.6'sına supine pozisyonu uygulandığı ve toplam 18 hastada %10.8 oranında komplikasyon geliştiği görüldü. En fazla komplikasyonun dolaşım ve kas-iskelet sisteminde, lateral pozisyonda, 45-65 yaş aralığında, kadınlarda, şişmanlarda ve cerrahi girişim süresi üç saatten uzun süren hastalarda olduğu belirlendi.

Bu sonuçlara göre uygulanan beş temel pozisyon içinde supine pozisyonunun en fazla uygulandığı ancak en fazla komplikasyonun lateral pozisyonda geliştiği, cinsiyetin, ileri yaşın, şişmanlığın ve cerrahi girişim süresinin intraoperatif dönemde pozisyona bağlı komplikasyon gelişimini arttırdığı söylenebilir.

140. TRAVAYDA LAVMAN UYGULAMASININ; TRAVAY SÜRECİNE, ANNE VE YENİDOĞAN SAĞLIĞINA ETKİSİ

Adı Soyadı : Nazan AYDIN KARAHAN
Danışman Adı : Doç. Dr. Nurdan DEMİRCİ
Kabul Tarihi : 22.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Doğum yapmak için hastaneye başvuran gebelere, travayın erken döneminde, fetal başın inişini kolaylaştırmak, uterus kontraksiyonlarını uyarmak, doğum anında fekal içerikle kontaminasyonu önleyerek anne ve bebekte enfeksiyon riskini azaltmak amacıyla, rutin olarak lavman uygulanmaktadır. Fakat bazı kaynaklar ve araştırmacılar, travayda rutin lavman uygulamanın yararsız hatta zararlı olduğu konusunda yeni görüşler ileri sürmektedir.

Çalışmamız, kanıt temelli bakımın rehberliğiyle, travayda lavman uygulamasının; travay sürecine, anne ve yenidoğan sağlığına etkilerini saptamak amacıyla, randomize, kontrollü çalışma tipinde planlanmıştır.

Araştırmamızın evrenini Sağlık Bakanlığı Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne 01 Mart - 01 Haziran 2004 tarihleri arasında doğum yapmak için başvuran tüm gebeler, örneklemini ise, 37. gestasyon haftasında veya daha ileri gebeliği olan, gebelikle ilgili herhangi bir komplikasyonu bulunmayan, çoğul gebelik, EMR, vaginal kanaması, pozisyon ve prezantasyon anomalisi olmayan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 120 gebe kadın oluşturmuştur.

Bu kriterlere uyan, 60 primipar ve 60 multipar gebe, iki ayrı grup olacak şekilde randomize edilerek ele alınmıştır. Lavman yapılmayan 30 primipar ve 30 multipar gebe çalışma grubunu, lavman yapılan 30 primipar, 30 multipar gebe kontrol grubunu oluşturmuştur. Hastane protokol numarasının son rakamı tek olan gebeler çalışma grubuna, çift olan gebeler kontrol grubuna alınmış ve gruplarda vaka sayısı tamamlanıncaya kadar bu işleme devam edilmiştir.

Araştırmanın uygulanmasına, araştırmanın yapılacağı kurumdan ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Etik Kurulundan izin alındıktan sonra başlanmıştır.

Araştırmamızda kontrol grubuna tek kullanımlık, gliserin ve sorbitol içeren, hiperosmotik temizleyici lavman (Ticari adı: Kansilak) uygulanmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından, literatür bilgisine dayanılarak geliştirilmiş olan, travay ve doğum, erken postpartum dönem ve postpartum döneme ilişkin verilerin toplandığı veri toplama formları, Gebelikte Konstipasyon Tanılama Ölçeği, epizyotomi yara iyileşmesini değerlendiren REEDA Skalası ve Obstetrik Değerlendirme Formu kullanılmıştır.

Elde edilen veriler; yüzdelik, standart sapma, Cronbach alpha tutarlılık kat sayıları, Chi Square (ki kare) ve Mann Witney U, Kruskal Wallis testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda; lavman yapılmayan çalışma grubundaki gebelerin % 71.7'sinin, lavman yapılan kontrol grubundaki,gebelerin ise % 48.3'ünün travayın ekspülsiyon döneminde kontamine olduğu, çalışma grubunda gebelerin % 68.3'üne, kontrol grubunda ise % 80'ine epizyotomi uygulandığı, kontrol grubunda kontraksiyonların frekansının %5 oranında arttığı, süresinin ise % 8.3 oranında uzadığı, primipar ve multipar gebelerde gruplar arasında travay süresi istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermesine rağmen, bu farkın kontrol grubundan kaynaklandığı, loğusaların hiç birinde perineal yara enfeksiyonu görülmediği, çalışma grubunda yalnızca 1 vakada (%0.8) yenidoğan sepsisi görüldüğü saptanmıştır.

Bu bulgular, travayda lavman uygulamasının; travay süresi, kontraksiyonlar, anne ve yenidoğanda enfeksiyon görülme sıklığı üzerinde bir etkisi olmadığını, lavmanın ekspülsiyon döneminde kontaminasyonu azaltmasına rağmen, tamamen önüne geçemediğini düşündürmektedir.

141. KARDİYOVASKÜLER PROBLEMLİ HASTALARDA DIŞ BASINÇ POMPASI TEDAVİSİNİN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Ayşegül İNCE
Danışman Adı : Doç.Dr.Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 27-10-2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları

Bu araştırma, ülkemizde Dış Basınç Pompası (EECP) tedavisi uygulanan hastaların yaşam kalitesinde bir değişim olup olmadığını belirlemek ve verilecek hemşirelik bakımını saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini İstanbul Memorial Hastanesi'nde EECP tedavisine başvuran tüm hastalar, örneklemini ise belirlenen kriterler doğrultusunda seçilen 30 hasta oluşturmuştur.

Veriler Hasta Bilgi Formu ve Nottingham Sağlık Profili (NSP) kullanılarak toplanmıştır. NSP tedaviye başlamadan hemen önce ve tedavi bitiminde birer kez uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Wilcoxon Rank ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

NSP'nin enerji ve uyku boyutlarında bekarların ve ilkokul mezunlarının EECP tedavisinden anlamlı derecede daha fazla etkilendikleri saptanmıştır ($p<0.05$). Ailesi ile birlikte yaşayanların yaşam kalitelerinin yalnız yaşayanlara göre sosyal izolasyon boyutunda tedavi öncesinde ileri derecede anlamlı şekilde yüksek olmasına karşın ($p<0.01$), tedavi sonrasında bu farklılığın anlamlılık derecesine indiği saptanmıştır ($p<0.05$). Fiziksel hareket, enerji ve uyku boyutlarında yalnız yaşayanların EECP tedavisinden anlamlı derecede daha fazla etkilendikleri saptanmıştır ($p<0.05$). Tedavi sonrasında kalp yetmezliği olmayanların olanlara gore, fiziksel hareket boyutunda yaşam kalitelerinin anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Tedavi öncesinde ve sonrasında sosyal izolasyon boyutunda koroner arter bypas greft ameliyatı geçirmeyenlerin, geçirenlere göre yaşam kalitelerinin anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Newyork Kalp Birliği fonksiyonel sınıflamasına göre sınıf III+IV'de olan hastaların sınıf I+II'de olanlara gore, enerji ve ağrı boyutlarında EECP tedavisinden anlamlı derecede daha fazla etkilendikleri saptanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç olarak hastaların yaşam kalitelerinin, EECP tedavisi sonrasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı yükseldiği saptanmıştır ($p<0.001$).

142. İKİNCİ DERECE YÜZEYEL YANIKLARDA ANTİBİYOTİKLİ POMAD (FURACİN POMAD) İLE STERİL LİKİD VAZELİN KULLANIMININ YARA İYİLEŞME SÜRECİNE ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Adı Soyadı	: Gülden ÖZYAMANER
I.Danışman adı	: Doç.Dr.Şule ECEVİT ALPAR
II.Danışman adı	: Selçuk AKIN
Kabul Tarihi	: 27.10.2004
Program	: Yüksek Lisans
Anabilim dalı	: Hemşirelik Esasları

Araştırma ikinci derece yüzeysel yanıklarda antibiyotikli pomad ile steril likide vazelin kullanımının yara iyileşme sürecine etkisinin karşılaştırılması amacıyla planlanmış deneysel bir çalışmadır.

Şubat 2003 – Kasım 2003 tarihleri arasında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi Anabilim Dalı Polikliniğinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Uludağ Üniversitesi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Hastanesinde Şubat 2003- Kasım 2003 tarihleri arasında Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi Anabilim Dalı Polikliniğine başvuran ikinci derece yüzeyel yanıklı 50 hasta, örneklemini ise sistemik hastalığı olmayan ve o sırada antibiyotik tedavisi almayan araştırmaya katılmayı kabul eden 37 hasta oluşturmuştur.

Araştırmanın deney ve kontrol grubunu aynı hastalar oluşturmuştur. Çünkü; araştırmada belirli bir ayrım (yaş, cinsiyet gibi...) yapılmamıştır ve her bireyin yara iyileşme süreci farklı olduğu için çalışmanın sonucunu etkileyeceği düşünülerek her iki yöntem de aynı hastada kullanılmıştır.

Çalışmada ilk pansumanda hastanın yanık bölgesine tülle gress koyulmuş, yaranın sağ tarafına yada üstte kalan kısmına antibiyotikli pomad (nitrofurazon pomad), sol tarafına yada altta kalan kısmına ise steril likid vazelin sürülmüş, diğer pansumanlarda tülle gres kaldırılmadan aynı işlemler tekrarlanmış ve her iki tarafta da epitelizasyon oluşma zamanı gözlenmiştir. Hastalara dört günde bir pansuman yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak hastanın tanıtıcı özellikleri, yanık oluş biçimi, bölgesi ve yanığın oluştuğu yer ile bilgileri ve epitelizasyon oluşma zamanlarını içeren, araştırmacı tarafından hazırlanan bir form kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde lisanslı SPSS (Statistical Packgage for Social Sciences) paket programından yüzde dağılımları ve oranlar arası farkı bulmak için "z" testi kullanılmıştır.

Hastaların % 56,7' sinin erkek, yaş ortalamalarının 28, 53 ± 2, 77, % 43, 3' ünün lise mezunu olduğu saptanmıştır.

Olgulara yapılan pansumanlarda nitrofurazon pomad ile steril likid vazelin kullanılan bölgelerinde epitelizasyon oluşumu karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Olguların; beden kütle indeksleri, yanık oluş biçimleri, tedaviden önce ve tedavi sırasında

ağırlıklı olarak aldıkları besinler ile nitrofurazon pomad ve steril likid vazelin kullanımına göre epitelizasyon oluşumları arasında da anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p > 0,05$)

Çalışma sonucunda ikinci derece yüzeyel yanıklı vakalarımızda hem epitelizasyon oluşumu hem de enfeksiyon gelişmemesi açısından antibiyotikli pomad kullanımının mutlaka gerekli olmadığı, yalnızca steril likid vazelin kullanılmasının yeterli olduğu görüşüne varılmıştır.

143. YÖNETİCİ HEMŞİRELERİN HEMŞİRELERDE KULLANDIKLARI GÜÇ TARZLARI

Adı ve Soyadı : Ülkü KAFTANCIOĞLU
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr. Nefise BAHÇECİK

Kabul Tarihi : 27.10.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

336 hemşire ile gerçekleştirilen araştırma, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesinde çalışan sorumlu hemşirelerin, hemşirelerde kullandıkları güç tarzlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak hemşirelerin tanıtıcı ve mesleksel özelliklerini içeren Bilgi Formu ve Belle Rose Ragins tarafından geliştirilen ve Sungurlu tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik, güvenirlik çalışması yapılan Algılanan Liderlik Gücü Anketi kullanılmıştır.

Veriler, yüzdelik hesaplar, Tek Yönlü Varyans Analizi, Anova, t-testi ve Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiştir.

Hemşirelerin %30,1'i 26-30 yaş grubunda, %57,7'si evli, %36'sı ön lisans mezunu, %59,8'i dahili bilimler kliniklerinde, %28,3'nün mesleki çalışma süresinin 6-10 yıl arasında, %34,2'sinin bulunduğu birimde 1-5 yıl arasında çalıştığı ve %42,3'ününde vardiya şeklinde çalışmakta olan hemşireler oluşturmaktadır.

Hemşireler üzerinde yönetici hemşirelerin en fazla pekiştirici güç tarzını kullandıkları görülmüştür. Ayrıca pekiştirici güç tarzı mevcut durum ve arzu edilen duruma göre ortalama puanları anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur ($p<0,001$). Güç tarzları arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda pekiştirici ve meşru güçler arasında pozitif yönlü, orta güçte bir ilişki bulunmuştur ($r= 0.53$, $p= 0.001$). Pekiştirici - zorlayıcı ve meşru - zorlayıcı güç boyutları arasında pozitif yönlü zayıf ilişki bulunmuştur ($r= 0.30$, $r=0.29$, $p<0.001$).

Hemşirelerin 36-40 yaş grubu meşru güçte algılanan ortalama puanları 21-25 yaş, 26-30 yaş, 31-35 yaş ve 41-45 yaş gruplarından anlamlı ölçüde yüksektir ($p<0.05$). 36-40 yaş grubunda pekiştirici güç boyutunun mevcut durumu ortalama puanı 21-25 yaş, 26-30 yaş ve 41-45 yaş gruplarından anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).Yüksek lisans/doktora

grubunun pekiştirici güç boyutu mevcut durum değerlendirmesinde ortalama puanları diğerlerinden anlamlı ölçüde düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Cerrahi bilimlerde çalışan hemşirelerin meşru güç boyutunda mevcut durum ve tercih edilen durumlardaki ortalama puanları dahili bilimlerde çalışan hemşirelere göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

16-20 yıl arasında çalışan hemşirelerin pekiştirici güç boyutu, mevcut durum ortalama değerleri 1-5 yıl ve 6-10 yıl çalışanlara göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Gündüz grubunda çalışan hemşirelerin meşru güç boyutu mevcut durum ve arzu edilen durum ortalama puanları vardiyalı ve nöbet şeklide çalışan gruba göre anlamlı ölçüde yüksektir ($p<0.05$).Zorlayıcı güç boyutu mevcut durum değerlendirmesinde ise vardiyalı şekilde çalışan hemşirelerin ortalama puanları gündüz ve nöbet şeklinde çalışan hemşirelere göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, yönetici hemşirelerin uygun güç tarzını kullanmaları ve geliştirmelerine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

144. HEMŞİRELERDE İŞ DOYUMU VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Adı ve Soyadı : Gülfer BAYRAK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 04/11/2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Araştırma, hemşirelerde iş doyumu ve iş doyumunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma, GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesinde gerekli izinler alındıktan sonra Nisan-Mayıs 2003 tarihleri arasında 206 hemşire ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu ve hemşirelik iş doyum ölçeği kullanılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS(Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değerlendirmede varyasyon analizi (ANOVA), yüzdelik, t testi, Man-Whitney U testi ve Pearson korelasyon analizi ve ilgili diğer istatistiksel testler kullanılmıştır.

Sonuç olarak, hemşirelerin işin değişik boyutlarına ilişkin doyum puanları ortalamalarının farklı olduğu, en yüksek doyum sağlanan boyutun güvenlik (3.35±2.86) ve en düşük doyum sağlanan boyutun ise ücret (7.36±2.56) olduğu belirlenmiştir.

Hemşirelerin genel iş doyum puan ortalamaları ile işin, çalışma ortamı ve koşulları, yönetim biçimi, yükselme olanakları boyutlarına ait doyum puanları arasında güçlü bir ilişki olduğu ($p<0.001$) saptanmıştır.

Genel iş doyum puan ortalamalarını, medeni durum, sağlık sorunu varlığı, çalışma şeklinden memnun olma, hemşire sayısının yeterliliği gibi değişkenlerin etkilediği ($p<0.05$), evlilerin, sağlık sorunu olanların, çalışma şeklinden memnun olmayanların ve hemşire sayısını yeterli bulmayanların daha doyumsuz olduğu görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar ışığında; hemşirelerin iş doyum düzeyini artırmak amacıyla yöneticilere uygulamada yardımcı olabilecek öneriler getirilmiştir.

145. HEMŞİRELERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Adı Soyadı : Aygül YILMAZ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 09.11.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Bu araştırma hemşirelerin örgütsel bağlılık düzeyleri ve etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile planlanmış, SSK Eyüp Hastanesi'nde gerekli izinler alındıktan sonra Kasım-Aralık 2002 tarihleri arasında 77 hemşire 18 yönetici hemşire olmak üzere 95 hemşire üzerinde tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Verileri toplama aracı olarak; Bilgi Formu ve Örgüte Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler; yüzdelik, ortalama, standart sapma, oneway Anova, Tukey HDS testi, t student testi, ki-kare testi, Kruskall Wallis testi ve Mann Whitney U testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularına göre hemşirelerin örgütsel bağlılıkları orta düzeyde saptanmıştır.

38 yaş ve üzeri yaş grubundaki hemşirelerin örgüte bağlılık puanı diğer yaş grubundaki hemşirelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak düzeyde yüksek bulunuştur ($p<0.05$). Medeni duruma göre, hemşirelerin örgüte bağlılık düzeylerinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Evli olan hemşirelerin ilgi faktörü puanı anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Meslekte çalışma süresi 18 yıl ve üzeri hemşirelerin ile 0-5 yıl çalışan hemşirelerin örgüte bağlılık puanı yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Kurumda çalışma süresi ile ilgi faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Hemşirelerin çalıştıkları ünitelere göre örgütsel bağlılık puanları değişmemektedir ($p>0.05$). Çocuk sayısı 2 ve daha fazla olan hemşirelerin örgüte bağlılık puanları yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Hemşirelerde serbestlik alt faktörü ile mezun olunan okula arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Yönetici hemşirelerin yaş grupları, medeni durumu, meslekte çalışma süresine, kurumda çalışma süresi, çalışılan ünite, alınan ücret, çocuk sayısı, eğitim düzeyi ile örgüte bağlılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir ($p>0.05$).

146. ÜNİVERSİTEDE OKUYAN ERKEK ÖĞRENCİLERİN CİNSEL SAĞLIK YAKLAŞIMLARININ BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Birsen CİVİL
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Hatice YILDIZ ERYILMAZ
Kabul Tarihi : 26.11.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Üniversitede okuyan erkek öğrencilerin cinsellik ve üreme sağlığına yönelik bilgi düzeyleri, yaşadıkları cinsel sorunlar, cinsel davranışları ve cinselliğe yönelik görüşlerini saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma; 3 Mart – 6 Haziran 2003 tarihleri arasında, Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsü' nde 4 farklı fakültede gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın örneklemini; belirtilen tarihler arasında ulaşılan, çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 400 öğrenci oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında; öğrencilerin sosyo – demografik özellikleri ile çalışmanın amacı kapsamında oluşturulmuş 65 soruluk anket formu kullanılmıştır. Uygulama öncesi 15 öğrencide ön çalışması yapılmış ve genel uygulamada formlar öğrencilere verilerek doldurmaları sağlanmış, araştırmacı tarafından toplanmıştır. Verilerin analizinde yüzdelik, ki – kare testi ve lojistik regresyon analizi kullanılmıştır.

Çalışmamızda öğrencilerin yaş ortalamalarının X : 21.33 ± 2.10, sağlık ve sosyal bilimler ile ilgili fakültelerde okuyan öğrenci oranı benzer ve tamama yakınının da (% 99.5) bekar olduğu, % 41.6' sının cinsellikle ilgili yeterli düzeyde bilgi aldığı, ilk cinsel deneyim yaş ortalamalarının X : 17.28 ± 1.81 olduğu ve % 31.0'inin aktif cinsellik yaşadıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin kadın ve erkek üreme organlarına yönelik çoğunun "çok yeterli / yeterli" düzeyde bilgilerinin olduğu, CYBH olarak % 91.8 ile en fazla "AIDS"i bildikleri ve çok azının CYBH geçirdiği, % 86.3'ünün kontraseptif yöntem kullanmada sorumluluğun her iki eşe ait olması gerektiğini düşündükleri, kadına ait kontraseptif yöntemlerden en fazla % 79.4 ile "KOK ve diğer hormonal yöntemleri", erkeklere ait olarak da % 86.8 ile de "prezervatifi" bildikleri, % 32.4'ünün AP' ye yönelik danışmanlık aldığı, % 33.8'inin sürekli bir kontraseptif yöntem kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin % 85.8 oranıyla cinsellikle ilgili toplumsal tabuların var olduğunu düşündükleri ve % 26.5'inin bu tabuları onaylamadığı görülmüştür.

Sonuç olarak; üniversitede okuyan erkek öğrencilerin cinsellik – üreme sağlığına yönelik bilgi – danışmanlık gereksinimlerinin yüksek olduğu ve yapılan istatistiksel analizlerde cinselliğe ilişkin bilgi, düşünce, tutum ve davranışlarının; okudukları fakülteler, cinsellikle ilgili bilgi alma durumu, aile yapısı, doğduğu ve en fazla ikamet ettiği bölge vb. birçok faktörden etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler : Üniversitede okuyan erkek öğrenciler, cinsellik, üreme sağlığı.

147. BAKIRKÖY KADIN VE ÇOCUK TUTUKEVİNDE BULUNAN KADINLARIN ÜREME SAĞLIĞI DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Ayla NARİN
Danışman Adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul tarihi : 06.12.2004
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Amaç: Bu çalışma Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevinde bulunan kadınların üreme sağlığı durumlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Çalışma kapsamına Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevinde 01.02.2003-21.03.2003 tarihleri arasında hafta içi her gün çalışmayı kabul eden tutuklu/hükümlü 122 kadın ile 30dk yüz yüze görüşerek yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak kadınların tanıtıcı özellikleri, evlilik, menstrüel düzen, tuvalet hijyeni, doğurganlıkları, jinekolojik sorunları, sağlık öyküleri, cinsel yaşamları, aile planlaması yöntemlerine ilişkin olarak hazırlanan soru formu kullanılmıştır.

İzmit Kapalı Cezaevinde bulunan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 20 tutukluya ön uygulama yapılmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0, İnstat 2 paket program kullanılarak yüzdelikler, ki-kare önemlilik testleri uygulanmıştır.

Bulgular: Olgular 14-64 yaşları arasında, okuryazar/ilkokul mezunu(%66.4), tutukluluk öncesinde çalıştıkları(%59.8), sosyal güvencelerinin olmadığı(%63.1) ve 0-1 yıldır tutuklu/hükümlü(%77) oldukları saptanmıştır.

Olguların evli olma durumları ile yaş ve eğitim durumu, evlilik kararını kim verdiği ile yaş ve sosyal güvence, adetlerinde değişiklik yaşanma durumu ile yaş grubu ve eğitim durumu, adetlerinde ne kullandıkları ile yaş grubu, tuvalet temizliğini nasıl yaptığı ile tutukluluk öncesinde en uzun yaşanılan yer, gebelik, doğum ve yaşayan çocuk sayıları ile yaş ve eğitim durumu, doğum öncesi bakım alma durumu ile yaş grubu, eğitim durumu ve

sosyal güvence, gebeliklerinde tetanos aşısı olma durumu ile yaş grupları, düzenli meme muayenesi yapma durumu ile yaş grubu ve eğitim durumu, cinsel yolla bulaşan hastalıkları bilme durumu ile eğitim durumu ve tutukluluk öncesinde en uzun yaşanılan yer, eşinin eğitim durumu ile cinsel sorun yaşama durumu, evlilik kararını kim verdiği ile cinsel sorun yaşama durumları ve yaşadıkları cinsel sorunlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur($p<0.05$).

Sonuç: Olguların üreme sağlına ilişkin olarak duyarlılıklarının arttırılması, menstrüel ve tuvalet hijyeni, jinekolojik sorunları, düzenli meme muayenesi ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve korunma yöntemleri konusunda eğitim gereksinmesi olduğu saptanmıştır. Sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Tutuklu/hükümlü, üreme sağlığı,cezaevi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DOKTORA

Ve

YÜKSEK LİSANS

TEZ ÖZETLERİ

2005

A. DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

1. DEĞİŞİK KANAL DOLGU TEKNİKLERİNİN MİKROSIZINTI MİKTARLARININ FARKLI MİKROSIZINTI TEST YÖNTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Beril KARAGENÇ
Danışman Adı : Prof. Dr. Nimet GENÇOĞLU

Kabul Tarihi : 26-01- 2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Diş Hastalıkları ve Tedavisi

Modern endodontik tedavide başarıdan söz edebilmek için, kanalın hiçbir boşluk kalmayacak şekilde inert bir dolgu ile doldurulması gerekmektedir. Kanal dolgusunun başarı kriterlerinden biri olan sızdırmazlık özelliğini ölçmek için bir çok mikrosızıntı test yöntemi geliştirilmiştir. Testlerin bir arada kullanıldığı metodoloji çalışmaları yetersizdir.

Bu çalışma 144 adet çekilmiş tek köklü ve tek kanallı insan dişleri kullanılmış ve çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Buna göre; 1.aşamada; 15' er adet diş lateral kondensasyon veya Thermafil tekniği ile doldurulduktan sonra sırası ile sıvı-filtrasyon, elektro-kimyasal, bakteriyel ve boya mikrosızıntı testlerinin hepsi uygulanmıştır. 2.aşamada ise, 45' adet diş lateral kondensasyon 45 adet diş Thermafil tekniği ile doldurulmuş ve 3 ayrı gruba bölünmüştür. Her grupta bulunan 15 'er diş (Thermafil ve lateral kondensasyon grubu), 3 ayrı mikrosızıntı testine tabii tutulmuştur. Daha sonra gruplar, istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Böylece mikrosızıntı testleri bir arada kullanıldığında örneklerin ve mikrosızıntı sonuçlarını etkilenip etkilenmediği araştırılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, sıvı-filtrasyon mikrosızıntı testinde lateral kondensasyon tekniği Thermafil tekniğinden daha başarılı bulunmuştur. Elektro-kimyasal ve boya mikrosızıntı testlerinde iki dolgu tekniği arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bakteriyel mikrosızıntı testinde ise, Thermafil dolgu tekniği, lateral kondensasyona göre daha başarılı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, mikrosızıntı test yöntemleri arasında bir uyumdan söz etmek imkansızdır. Diğer yandan, tüm testlerin uygulandığı Thermafil ve lateral kondensasyon gruplarında, boya ve bakteriyel mikrosızıntı testlerinden, sadece bu testlerin uygulandığı örneklere nazaran istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak, birden fazla mikrosızıntı testinin bir arada kullanıldığı zaman, tüm testlerin uygulandığı örneklerin tekrarlanan test aşamaları sebebiyle deformasyona uğradığı ve sızıntı sonuçlarını etkilediği görülmüştür.

2. BAŞ BOYUN BÖLGESİ RADYOTERAPİSİ GÖREN HASTALARDA FLUORİDLİ JELİN VE KLORHEKSİDİNLİ GARGARALARIN DİŞLER, DİŞETİ VE ORAL MİKROFLORA ÜZERİNE OLAN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Emine ÇANAKÇI
Danışmanı : Prof.Dr.Turhan ATALAY

Kabul Tarihi : 03.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Oral Diagnoz ve Radyoloji

Ağız ve diş sağlığı açısından özel bakıma gereksinim duyulan hasta grupları bulunmaktadır. Bu gruplar içerisinde baş boyun bölgesi radyoterapisi gören hastalar, ağız ve diş sağlığının korunması açısından ciddi sorunlarla karşılaşmaları nedeniyle dişhekimliğinde önemli bir yer tutmaktadırlar.

Baş boyun bölgesi kanserleri, majör kanserler arasında görülme sıklığı ve mortalite yönünden alt sıralarda yer almasına karşın lokalizasyonunun estetik açıdan önemi ve bölgenin anatomik ve fonksiyonel özellikleri nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Bu tip hastalarda tedavi yönterni olarak sıklıkla cerrahi ve radyoterapi birlikte kullanılmaktadır. Özellikle radyoterapi uygulanan hastalarda tedavi sırasında ve sonrasında önemli oral komplikasyonlar ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada baş boyun bölgesi radyoterapisi gören hastalarda fluoridli jel ve klorheksidinli ağız gargarasının ayrı ayrı ve birlikte kullanımının karyojenik flora ve kandida kolonizasyonuyla, diş çürükleri ve dişetleri üzerine olan etkisi değerlendirilmiştir.

Bu amaçla her biri 20 hastadan oluşan üç çalışma gruba oluşturulmuş ve radyoterapi süresince;

1. gruba % 1.23'lük asitlendirilmiş fosfat fluorid jeli ile
% 0.2'lik klorheksidinli ağız gargarası,
2. gruba % 0.2'lik klorheksidinli ağız gargarası
3. gruba % 1.23'lük asitlendirilmiş fosfat fluorid jeli uygulatılmıştır.

Bütün gruplardaki hastaların radyoterapi öncesinde, radyoterapi süresince her hafta ve radyoterapi sonrasındaki birinci, üçüncü ve altıncı aylardaki DMF-T, plak ve kanama indeksi değerleri ile tükürükte bulunan mutans streptokokları, laktobasil ve kandida düzeyleri saptanmıştır.

% 1.23'lük APF jeli günde 4 dakika uygulatılmıştır. %0.2'lik klorheksidinli ağız gargarası ise 15 ml olmak üzere günde iki kez 1 dakika süreyle uygulatılmıştır.

Karyojenik florada meydana gelen değişiklikleri kontrol altına almada klorheksidin içeren ağız gargarasının tek başına kullanımının fluoridli jel ile kombine kullanımına göre daha etkili olduğu görülmüştür. Üç ayrı grubun plak ve kanama indeksi değerlerinde azalma olduğu görülürken DMF-T indeksi değerlerinde artış olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızın sonucunda, özel bakıma gereksinimi olan hastalarda profilaktik amaçla fluorid ve klorheksidin içeren preparatların kullanımı oldukça önemlidir. Bu preparatların etkilerinin arttırılmasında da maksimum ağız hijyeninin sağlanmasının gerekli olduğu bir kez daha görülmüştür.

3. REJENERATİF PERİODONTAL TEDAVİDE MİNE MATRİKS PROTEİNLERİNİN TEK BAŞINA VE BİYOAKTİF CAM ESASLI BİR GREFT MATERYALİ İLE KOMBİNE KULLANIMININ KLİNİK VE RADYOGRAFİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Kılıçaslan ARGIN
Danışmanı : Prof.Dr.Bahar KURU
Kabul Tarihi : 31.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada, geniş periodontal kemik içi defektlerin tedavisinde mine matriks proteinlerinin tek başına ve biyoaktif cam esaslı bir greft materyali ile kombine kullanımının klinik ve radyografik etkinliği incelendi. Çalışmaya başlangıç tedavisi tamamlanmış, yaş ortalaması 44,7 olan 23 kronik periodontitis hastasındaki 1,2, 1-2 duvarlı 40 geniş kemişiçi defekt dahil edildi. Başlangıç tedavisinden 8 hafta sonra sondalanabilir cep derinliği (SCD)≥6 mm ve kemik içi defekt derinliği ≥4 mm olan defektler, paralel tasarımla ve rastgele 2 eşit gruba ayrılarak tedavi edildi. Bir gruba mine matriks türevi ve biyoaktif cam esaslı bir greft materyali kombinasyonu (EMD TS) (deney) uygulanırken, diğer gruba tek başına mine matriks türevi (EMD) (Kontrol) uygulandı. Klinek ve radyografik değerlendirmeler operasyondan önce ve operasyon sonrası 8.ayda yapıldı. Defektin en derin noktasında, gruplarda sırasıyla 5,55 mm ve 4,98 mm SCD'de azalma, 0,63 mm ve 0,94 mm dişeti çekilmesi, 4,87 mm ve 4,03 mm ataşman kazancı, 2,48 mm ve 2,13 mm klinik kemik kazancı ve 2,68 mm ve 2,15 mm radyografik kemik kazancı ile başlangıca göre çok ileri derecede anlamlı sonuçlar saptandı ($p<0,001$). Tedavi grupları arasındaki fark incelendiğinde EMD TS grubu lehine SCD'de ileri derecede anlamlı ($p<0,01$), dişeti kenarı konum değişikliğinde çok ileri derecede anlamlı ($p<0,001$), rölatif ataşman seviyesinde ileri derecede anlamlı ($p<0,01$), rölatif temik seviyesinde anlamlı ($p<0,05$), radyografik kemik seviyesinde ise ileri derecede anlamlı ($p<0,01$) bir fark görüldü. Bu bulgular, her iki tedavi grubunun da klinik ve radyografik olarak anlamlı düzeyde rejeneratif iyileşme gösterdiğini bunun yanında mine matriks proteinlerinin biyoaktif cam esaslı greft materyali ile kombine kullanımının iyileşmeye ilave bir katkı sağladığı ortaya koymaktadır.

4. PERİODONTAL HASTALIKLI BİREYLERDE SERBEST OKSİJEN RADİKALLERİ, TUMOR NECROSIS FACTOR-α VE NÖTROFİL FONKSİYONLARININ İNCELENMESİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Özlem GÜR UĞURLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Elvan EFEOĞLU
Kabul Tarihi : 01.04.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada, kronik periodontitisli (KP) ve generalize agresif periodontitisli (GAgP) hastalara uygulanan başlangıç tedavisi, başlangıç tedavisine destek olarak sistemik kombine antibiyotik (metronidazol+amoksisilin/potasyum klavulanat) ve antioksidan ilaç (A+C+E vitamini+Selenyum+Bakır+Çinko+Manganez) kullanımının klinik parametreler, dişeti oluğu sıvısında (DOS) serbest oksijen radikalleri (SOR), dişeti örneklerinde SOR, tumour necrosis factor-α (TNF-α) ve myeloperoksidaz (MPO) enzimi üzerine etkileri incelendi ve sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırıldı.

Her yarım çenesinde sondalanabilir cep derinliği (SCD)≥5 mm ve dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ)≥3 olan, en az 2 adet tek köklü dişi bulunan, yaş ortalaması 46.27 ± 9.23 8 kadın, 6 erkek 14 KP'li ve yaş ortalaması 32.27 ± 2.23 10 kadın, 4 erkek 14 GAgP'li toplam 28 hasta kendi gruplarında rastgele 3 tedavi grubuna ayrıldı. Tüm hastaların 2 zıt yarım çenesine sadece diş yüzeyi temizliği ve kök yüzeyi düzleştirilmesi uygulandı (SRP grubu) ve sonra her 2 hastalık grubuna ait bireyler 7'şer kişilik 2 alt gruba ayrılarak 7 hastanın diğer yarım çenelerine SRP ve kombine antibiyotik (AB) tedavisi (SRP+AB grubu), diğer 7 hastaya SRP ve antioksidan (AO) (SRP+AO grubu) tedavisi uygulandı. 0. gün, 6. ve 12. haftalarda grupların plak indeksi (Pİ), DOKİ, SCD ve rölatif ataşman seviyesi (RAS) ölçüldü, SCD≥5 mm, DOKİ≥3 olan bölgelerden DOS ve dişeti örnekleri alındı. Sağlıklı kontrol grubu için protetik nedenlerle kron boyu uzatılması gereken, periodontal açıdan sağlıklı, yaş ortalaması 34.60 ± 7.55 olan 10 bireyden DOS ve dişeti örnekleri alındı. Tedavi öncesi ve sonrasında DOS- ve dişeti-SOR düzeyi biyokimyasal yöntemle, dişeti-TNF-α ve -MPO varlığı ve boyanma yoğunluğu immünohistokimyasal yöntemle değerlendirildi.

Klinik değerlendirmede, tüm hasta ve tedavi gruplarında klinik indeks ve ölçümlerde anlamlı grup içi değişimler ($p<0.05$, $p<0.001$) gözlendi. Tedavi grupları arası karşılaştırmada ise farklılık bulunamadı ($p>0.05$). KP ve GAgP'li hastalık grupları karşılaştırıldığında DOKİ dışında fark bulunmadı ($p>0.05$).

Biyokimyasal değerlendirmede, KP ve GAgP'li ilaç gruplarında dişeti-SOR düzeylerinde anlamlı ($p<0.05$), SRP gruplarında ileri derecede anlamlı

($p<0.01$) azalmalar olduğu, gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel anlamlı fark olmadığı ($p>0.05$) belirlendi. DOS-SOR düzeyi incelendiğinde, KP ve GAgP'li ilaç gruplarında anlamlı ($p<0.05$), KP/SRP grubunda ileri derecede anlamlı ($p<0.01$) ve GAgP/SRP grubunda çok ileri derecede anlamlı ($p<0.0001$) azalmanın olduğu saptandı. KP'de gruplar arasında fark olmadığı, GAgP gruplarında GAgP/SRP+AB tedavi grubu lehine ileri derecede anlamlı fark olduğu belirlendi ($p<0.01$). KP ve GAgP birbiriyle karşılaştırıldığında, DOS-SOR'da fark yokken, dişeti-SOR değerleri açısından GAgP/SRP+AO grubu lehine daha fazla anlamlı azalma saptandı ($p<0.05$). Klinik veriler ve dişeti-SOR düzeyi korelasyonunda, Pİ, DOKİ ve SCD ile dişeti-SOR düzeyi arasında güçlü ilişki saptandı.

İmmünhistokimyasal değerlendirmede, hem KP, hem de GAgP'de her 3 tedavi grubunda dişeti-TNF-α ve -MPO varlığı ve boyanma yoğunluğu anlamlı ($p<0.05$) azaldı, ancak ilaç gruplarında kuvvetli immünreaktivite saptanmazken, SRP gruplarında azalmış olarak saptandı. Dişeti-SOR, -TNF-α ve -MPO düzeyi korelasyonunda, tedavi öncesi -TNF-α ve -MPO düzeyi ile tedavi sonrası süperoksit radikali düzeyi arasında ilişki saptandı.

Bu çalışmanın sonuçları, akut cevap hücreleri olan polimorfnüveli lökosit fonksiyonu ile ilişkili SOR, TNF-α ve MPO'nun hem KP, hem de GAgP patogenezinde rol oynadığı ve rutin uygulanan SRP işlemleri ile bu mediyatörlerin azaldığı ve destek AB ve AO tedavilerin fark meydana getirmediğini gösterdi.

5. KÖK KANALLARINA Nd:YAG VE Er,Cr;YSGG LAZER UYGULAMASININ BAZI KANAL PATLARININ DENTİN DUVARLARINA ADAPTASYONU VE APİKAL SIZDIRMAZLIĞI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Yahya Hakan YILMAZ
Danışman Adı : Prof. Dr. Mahir GÜNDAY
Kabul Tarihi : 12/04/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Diş Hastalıkları ve Tedavisi

Araştırmamızda farklı lazer sistemleri kullanarak bazı kanal patlarının apikal mikrosızıntısının değerlendirilmesi ve bu patların dentin duvarlarına adaptasyonunun incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda 159 adet tek köklü çekilmiş insan dişlerinin kök kanallarının preparasyonu step back tekniği ile %2.5 lik NaOCl solüsyonu kullanılarak gerçekleştirildi. Daha sonra dişler rasgele 10' ar dişten oluşan 3 ana grup altında 3' erli alt gruplara bölündü.Her bir gruptaki dişlere EDTA+NaOCl solüsyonu , Er:Cr;YSGG ve Nd:YAG lazer uygulandıktan sonra dişler lateral kondensasyon tekniği ile Ketac Endo, Endorez ve Roekoseal kanal dolgu patlarıyla dolduruldu ve dişler 37 OC ' de %100

nemli ortamda bir hafta süreyle bekletildi. Daha sonra dişler % 2' lik metilen mavisi solüsyonunun içine konup 1658 g devir hızında 10 dakika süreyle santrifüjde çevrildi. Örnekler hassas kesme cihazı ile 0,3 mm lik aralıklarla yatay olarak kesilerek boya sızıntısı stereomikroskop yardımıyla değerlendirildi.

Araştırmamızın sonuçlarına göre ; istatistiksel olarak en az apikal mikrosızıntının Er:Cr:YSGG lazer ve Roekoseal 'ın kullanıldığı grupta (p< 0,05), en fazla apikal mikrosızıntının ise EDTA+NaOCl solüsyonlarının ve Ketac Endo' nun kullanıldığı grupta meydana geldiği gözlendi(p< 0,01).Endorez ile doldurulan gruplar arasında apikal mikrosızıntı değerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Çalışmamızın SEM incelemelerinde tüm gruplarda smear tabakasının ortadan kalktığı ve EDTA+NaOCl solüsyonu ve Er:Cr:YSGG lazer uygulamalarının dentin tübüllerini açtığı görülürken Nd:YAG lazer uygulaması sonucunda ise erimiş ve rekristalize dentinin açık dentin tübüllerini tıkadığı tespit edilmiştir.Sonuç olarak Roekoseal 'ın tüm gruplarda kök kanal duvarlarına adaptasyonunun diğer patlardan daha iyi olduğu izlenmiş ve Er,Cr:YSGG lazer uygulaması tüm kanal patlarının apikal mikrosızıntı değerlerini azaltmıştır.

6. ND:YAG VE ER,CR:YSGG LAZER UYGULANMIŞ DENTİN YÜZEYİNE BAZI BONDİNG AJANLARININ ADAPTASYONLARININ VE BAĞLANMA KUVVETLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Bilge TARÇIN
Danışman Adı : Prof. Dr. Mahir GÜNDAY
Kabul Tarihi : 13.04.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Diş Hastalıkları ve Tedavisi

Çalışmanın amacı, iki farklı bonding ajanın Nd:YAG ve Er,Cr:YSGG lazer uygulanmış dentin yüzeyine bağlanma kuvvetlerinin ve adaptasyonlarının incelenmesi, gerçekleştirilen farklı yüzey uygulamalarının dentin yapısında meydana getirdiği değişimlerin değerlendirilmesidir.

Çalışmada toplam 152 adet molar diş kullanılmıştır. Dişlerin oklüzal yüzlerindeki mine dokusu aşındırılarak dentin açığa çıkarılmış ve 40'ar dişten oluşan üç grup oluşturulmuştur. Dentin yüzeylerine Er,Cr:YSGG lazer, Nd:YAG lazer ve kontrol grubu olarak %37'lik ortofosforik asit uygulanmıştır. Bu üç grup ikişer alt gruba ayrılarak aseton ve etanol esaslı bonding ajanlar uygulanmış, üzerlerine kompozit yerleştirilmiştir. Üç gruptaki toplam 120 örnekte bağlanma kuvvetleri ölçülmüştür. Alt gruplardan seçilen 3'er dişin kopma yüzeyleri SEM'de incelenmiştir. 12 adet örnek yine aynı uygulamalardan geçirildikten sonra bonding ajanın adaptasyonunun değerlendirilmesi için SEM'de incelenmiştir. Geriye kalan 20 diş ile dört çalışma grubu oluşturularak bir gruba hiçbir işlem yapılmamış,

diğer gruplara Er,Cr:YSGG lazer, Nd:YAG lazer ve %37'lik ortofosforik asit uygulanarak dentin yüzeyindeki mineralizasyon değişimlerinin tayini için EDS analizi yapılmış, morfolojik değişimler SEM'de incelenmiştir. Sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bağlanma kuvveti ölçümleri neticesinde kontrol grubunda bonding ajanların bağlanma kuvveti değerleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Aseton içeren ajanların bağlanma kuvveti değerlerinin bu grupta daha yüksek olduğu görülmüştür. Yüzey işlemlerinin bonding ajanların bağlanma kuvveti değerlerini istatistiksel olarak anlamlı derecede etkilediği gözülmüştür ($p<0,01$). Er,Cr:YSGG lazer ile Nd:YAG lazere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek bağlanma kuvveti elde edilmiştir. SEM incelemesinde her üç uygulamanın da farklı yüzey morfolojisi oluşturduğu gözlenmiştir. Dentin yüzeylerindeki Ca, P, Mg, S, Ca/P ve Mg/Ca değerleri incelendiğinde sadece S miktarında istatistiksel olarak anlamlı değişim saptanmıştır.

Bu veriler doğrultusunda; bağlanma dayanıklılığında uygulanan yüzey işleminin, kullanılan bonding ajanın yapısından daha etkili olduğu, lazer uygulamalarının yüzey morfolojisinde değişiklikler meydana getirseler de bağlanma kuvvetleri üzerinde konvansiyonel yöntemlerden daha etkili olamadıkları sonucuna varılmıştır.

7. ÇEŞİTLİ TÜRLERDEKİ FİBRİLLERLE KUVVETLENDİRİLMİŞ FARKLI PROTEZ KAİDE MATERYALLERİNE *CANDIDA ALBICANS* TUTUNMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Buket AKALIN EVREN
Danışman Adı : Prof. Dr. Yasemin KULAK ÖZKAN
Kabul Tarihi : 18.04.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Fibrille güçlendirilmiş yapılar, dental uygulamalarda yeni materyallerdir ve diş hekimliğinde protetik ve restoratif malzemeler olarak kullanılırlar. Mikroorganizmalar diş yüzeylerine olduğu kadar restoratif materyallere de tutunurlar. Fibrille güçlendirilmiş restorasyonların uyumlanması esnasında fibrillerin açığa çıkması gibi problemler yaşanır. Fibriller açığa çıktığında ise tükürük ve mikroplarla temasa geçerler.

Bu çalışmanın amacı, iki farklı türde fibrille güçlendirmenin dental polimerler ve kompozitlere Candida albicans tutunmasına etkisini araştırmaktır.

Çalışmada bir adet ısı ile polimerize olan akrilik (Paladent 20), bir adet restoratif kompozit (Charisma), tek yönlü (everStick C&B) ve çift yönlü (everStick Net) cam fibriller kullanıldı. 10mm x 10mm x 1mm boyutlarında

toplam 96 örnek (48 adet PMMA, 48 adet kompozit) hazırlandı. Kompozit ve PMMA örneklerin 16 adedi tek yönlü fibrille, 16 adedi çift yönlü fibrille ve 16 adedi de fibrilsiz olarak elde edildi. Candida albicans ile kontaminasyon işleminden önce gruplardaki her 16 örnekten 8'ine tükürük uygulandı. Tutunan mikroorganizma sayısı ışık mikroskobu ile sayıldı.

Çalışmanın sonucunda, fibrille güçlendirilen materyallerde, güçlendirme yapılmayanlardan daha fazla Candida albicans tutunması gözlenirken, tükürüğün ise kullanılan tüm materyallerde tutunmayı azalttığı sonucuna varılmıştır.

8. SANKİN TİP I (TRİKALSİYUMFOSFAT+HİDROKSİAPATİT) KANAL DOLGU PATININ MARJİNAL ADAPTASYON YÖNÜNDEN SEM'DE İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Emre ETİ
Danışman Adı : Prof.Dr.Hesna SAZAK ÖVEÇOĞLU
Kabul Tarihi : 12.05.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Diş Hastalıkları ve Tedavisi

Çalışmamızda Sankin Tip I kanal dolgu patı ile kontrol grubu olarak kullandığımız AH Plus ve Roekoseal kanal dolgu patlarının kök kanalına adaptasyonlarının SEM'de incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda, 60 adet tek köklü insan dişi protaper döner aleti ile %2.5'lik NaOCl solüsyonu kullanılarak genişletildi. Dişler rastgele 20'şer dişten oluşan 3 ana grup altında 2' şerli alt gruba ayrıldı. Ana grupları Sankin Tip I, RoekoSeal ve AH Plus kanal dolgu patları, alt grupları da smear tabakasının var veya yok hali oluşturdu. Smear tabakasının kaldırılması işleminde %17'lik EDTA ve %5.25'lik NaOCl kullanıldı. Dişler lateral kondensasyon tekniği uygulanarak Sankin Tip I, RoekoSeal ve AH Plus kanal dolgu patları ile doldurulduktan sonra %100 nemli ortamda 37° C'de 1 hafta bekletildi. Dişler yüzeylerinden çentikler açılarak dikey olarak ikiye ayrıldı. Numuneler karbon kaplandıktan sonra kuronal, orta ve apikal bölgede maksimum dentin-pat mesafesini ölçmek için SEM' de incelendi. Elde edilen sonuçların istatiksel değerlendirilmeleri için Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanıldı.

Araştırmamızın sonuçlarına göre; kök kanalının kuronal, orta ve apikal bölgelerinde, smear tabakasının kaldırıldığı grupta, Sankin Tip I kanal dolgu patının AH Plus ve RoekoSeal kanal dolgu patlarına göre kök kanal

dentinine istatiksel olarak ileri düzeyde anlamlı derecede daha iyi ($p< 0.01$) adaptasyon göstermiştir. Ayrıca smear tabakasının kaldırılmasının, Sankin Tip I kanal dolgu patının adaptasyonunu kuronalde anlamlı ($p<0.05$), apikal ve orta bölgede ise ileri düzeyde anlamlı derecede ($p<0.01$) arttırdığı bulunmuştur. AH Plus ve RoekoSeal kanal dolgu patları arasında kök kanal dentinine adaptasyon yönünden istatistiksel olarak fark bulunmamıştır.

9. METAL DESTEKSİZ ADEZİV KÖPRÜLERİN MEKANİK DİRENCİNİN IN-VITRO OLARAK İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Emre Orhon KUYBULU
Danışman Adı : Prof.Dr.Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi : 30.05.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetit Diş Tedavisi

Bu çalışmanın amacı; iki farklı metal desteksiz restorasyon materyalinin (IPS Empress 2, Adoro-Vectris), tam kaplama ve inley destekli köprülerde kırılma dirençlerinin tespit edilmesidir. 50'şer alt premolar ve alt molar doğal diş 7 ve 18 mm'lik iki farklı gövde uzunluğu oluşturmak üzere akrilik bloklara gömüldü. İki farklı metal desteksiz restorasyon tipinde her gövde uzunluğu ve preparasyon biçimi için 5'er köprü restorasyonu hazırlandı. Ayrıca her gövde uzunluğu için kontrol grubu olarak tam kaplama metal-seramik restorasyonlar hazırlandı. Metal desteksiz restorasyonlar rezin siman ile metal-seramik restorasyonlar ise çinkofosfat siman ile yapıştırıldı. 5°C ve 55°C'de 5000 kez ısısal çevirim işlemini takiben örnekler dikey yükleme ile kırıldı. İstatistiksel analiz için Varyans Analizi ve 'Tukey's Multiple-Range Test' kullanıldı. Deney grupları için elde edilen ortalama kırılma değerleri (N) ve standart sapma oranları aşağıdaki gibidir.

	7 mm. Gövde		18 mm gövde	
	Tam kaplama	İnley destekli	Tam kaplama	İnley destekli
IPS Empress 2	388.8 (61.4)	480.6 (106.4)	335.8 (44.9)	404.0 (80.4)
Adoro-Vectris	1307.8(217.9)	1189.2(199.0)	1164.0(158.0)	1259.2(241.5)
Metal-seramik	3457.2 (277.3)	*	921.0 (176.6)	*

Materyal ve gövde uzunluğuna göre sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken tutucu tipinin sonuçlara anlamlı etkisinin olmadığı belirlendi ($p<0.05$). En yüksek dayanıklılık değeri her iki gövde uzunluğunda da metal-seramik köprülerde elde edildi. Adoro-Vectris fiberle güçlendirilmiş kompozit esaslı restoratif materyal yüksek esneme direncine bağlı olarak hem inley hem de tam kron tutuculu köprülerde metal-seramik sisteme yakın bir kırılma direnci gösterdi. IPS Empress 2 tam seramik sistemi ise camsı yapısı dolayısı ile daha yüksek kırılganlığa sahip olduğu için farklı tutucularda ve farklı gövde uzunluklarında en düşük kırılma direnci değerini verdi.

10. BİLGİSAYARLI FREZE TEKNİĞİ İLE ÜRETİLEN ZİRKONYUM ESASLI ÜÇ ÜYELİ MANDİBULAR POSTERİOR KÖPRÜLERİN FİZİKSEL VE MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN İN VİTRO OLARAK İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Sertan YILMAZ
Danışman Adı : Prof.Dr.Hasan Necdet ALKUMRU

Kabul Tarihi : 04.07.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Kişilerin artan estetik ihtiyaçları ile birlikte arka grup dişlerde de tam porselen restorasyonların kullanımı gündeme gelmiştir. Uzun seneler başarıları tam olarak kanıtlanmış restoratif tekniklere alternatif olarak her gün yeni teknikler geliştirilmektedir. Materyalin kuvvetlendirilmesi amacıyla porselenin yapısı da zamanla değişikliğe uğramakta ve daha kuvvetli porselen materyalleri geliştirilmektedir. Zirkonyum'un gren çapının düşük olması ve yüksek gerilme direnci olması neticesinde dişhekimliğinde porselen materyalinin içerisinde kullanılmaya başlanmıştır. Cercon tam porselen sistemi zirkonyum ile güçlendirilmiş bir porselen sistemidir. Araştırmamızın amacı Cercon tam porselen sistemi ile hazırlanmış 3 üyeli posterior restorasyonların baskı kuvvetlerine karşı dayanıklılıkları in vitro olarak değerlendirilmesidir.

Araştırmamız için 32 adet üç üyeli posterior Cercon (DeguDent GmbH, Almanya) köprü restorasyonu hazırlandı. Çekilmiş insan dişleri aksları birbirine paralel olacak şekilde ve gövde genişlikleri 7 mm'de standardize edilerek akrilik bloklara gömülerek modeller elde edildi. Diş preparasyonları bitim çapı 1,2 mm chamfer frez ile basamaklı olarak hazırlandı. Restorasyonların yarısı (16 tane) cam iyonomer siman (Vivaglass CEM PL, Ivoclar Vivadent, Liechtenstein) ile diğer yarısı rezin siman (Panavia F, Kuraray, Japonya) ile simante edildi. Örnekler; 36 saat süreyle oda sıcaklığında distile su içinde saklandıktan sonra örnekler ısıl çevirim işlemine 5±1 °C - 55±1 °C (Nüve BM 302 Waterbath, Ankara) tabi tutuldu. Bağlantının baskı kuvvetlerine karşı direnci yaklaşma hızı 1 mm/dak. olan test cihazında test edildi. Yüklemeler sonucunda tüm restorasyonlar yüksek

kırık dayanıklılıkları sergilediler. Cam iyonomer siman ile simante edilen restorasyonlar rezin siman ile simante edilen restorasyonlara nazaran istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla baskı dayanıklılığı sergilediler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

11. SLİP CAST İNFİLTRE ZİRCONİA TEKNİĞİ İLE HAZIRLANAN ÜÇ ÜYELİ MAKSİLLER POSTERİOR BÖLGE TAM PORSELEN RESTORASYONLARININ VE ALT YAPILARININ MUKAVEMETLERİNİN IN VITRO OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Çağdaş KIŞLAOĞLU
Danışman Adı : Prof.Dr. Hasan Necdet ALKUMRU
Kabul Tarihi : 05-07-2005
Programı : Doktora
Anabilim dalı : Protetik Diş Tedavisi

Posterior bölgedeki restorasyonlar için uzun seneler metal destekli porselen sistemleri kullanılmıştır Metal destekli sistemlerin bazı dezavantajlarından dolayı, posterior bölgede de metal desteği olmayan sistemlerin arayışına geçilmiştir. VITA firmasının geliştirmiş olduğu In-Ceram Zirconia sistemi ile posterior bölgede köprü restorasyonları yapılabilmektedir. Bu çalışmanın amacı; Slip Cast Cam İnfiltre Zirconia tekniği ile hazırlanan ve iki farklı siman ile simante edilen üç üyeli maksiller posterior bölge tam porselen restorasyonlarının ve alt yapılarının mukavemetlerinin in vitro olarak değerlendirilmesidir.

İnsanlardan yeni çekilmiş maksiller küçük azı ve büyük azı dişleri kullanılarak maksiller 2.premolar diş eksikliğini taklit eden 32 adet model hazırlandı. Daha sonra diş preparasyonları ucu 1,2mm olan chamfer frez ile marjinde 1.2mm'lik chamfer bitiş sınırlı basamak, oklüzal olarak 2mm'lik indirgeme yapıldı. Hazırlanan preparasyonlardan alçı model elde edildi ve In-Ceram Zirconia sistemi kullanılarak 32 adet 3 üyeli köprü alt yapısı elde edildi. Alt yapı kalınlığı oklüzal bölgede 1mm, restorasyonun duvarında 0.7mm olacak şekilde ayarlandı. Alt yapıların konnektör kalınlıkları 3.5*3.5cm olacak şekilde ve köşeleri yuvarlak hatlı olacak şekilde hazırlandı. Bu aşamada restorasyonlar iki guruba ayrıldı. 1. gurup In-Ceram Zirconia alt yapı halinde bırakıldı, 16 adet alt yapıdan oluştu. 2. Gurupta ise 16 adet alt yapının üzerine porselen pişirildi.

Hazırlanan iki guruptaki restorasyonlar dişlere rezin siman ve cam iyonomer siman ile toplam sekizer üyeden oluşan 4 gurup halinde simante edildi. Örnekler; 36 saat süreyle 37°C'lik distile suda saklandıktan sonra 500 siklusluk ısı çevirim işlemine tabi tutuldu. Örneklere yaklaşma hızı 1.mm/dak olan üniversal test cihazında köprü gövdesinin oklüzal yüzünden destek dişlerin uzun aksına 0° yükleme yönü ile kırılana kadar yük uygulandı. Kırıldığı andaki kuvvet değerleri kayıt edildi. Araştırma sonucunda posterior

bölgede kullanılacak In-Ceram Zirconia sisteminin fizyolojik çiğneme kuvvetlerine karşı dayanıklı olacağı sonucuna varılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

12. SERAMİK LAMİNALARDA KIRILMA DİRENCİNİN İN VİTRO OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve soyadı : Burçin AKOĞLU
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi : 08.07.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Bu çalışmanın amacı, minede sonlanan preparasyonlara uygulanan laminalar ile geniş miktarda dentin açığa çıkmış olan preparasyonlar üzerine uygulanan laminaların kırılma dirençlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmada 75 adet homojen boyutlara sahip olan, çekilmiş üst santral kesici diş kullanıldı. Dişlerde çürük ve restorasyon olmamasına dikkat edildi ve 15 dişten oluşan 5 gruba ayrıldı. 1) 2 mm insizal indirgeme, minede hazırlanan preparasyon, 2) 4 mm insizal indirgeme, minede hazırlanan preparasyon, 3) 2 mm insizal indirgeme, dentinde hazırlanan preparasyon, 4) 4 mm insizal indirgeme, dentinde hazırlanan preparasyon, 5) Kontrol amacı ile prepare edilmemiş dişler. Preparasyonda insizal kenarda düz bitim hattı oluşturulurken, iç açıları yuvarlatılmış, mine sement sınırının 1 mm üzerinde sonlanan preparasyonlar yapıldı. IPS Empress (Ivoclar, Schann, Liechtenstein) tam seramik lamina restorasyonlar hazırlandı ve Syntac Classic adeziv sistem ve Variolink II (Ivoclar, Schann, Liechtenstein) rezin simanla simante edildi. Dişlere 30 saniyelik süre ile 5 ± 1 C° - 55 ± 1 C° arasında 3500 termal siklus uygulandı. Universal test cihazı kullanılarak, palatinal yüzeyden insizal kenarın 2,5 mm altından 90°lik açı ile 0,5 mm/dak hızda kırma testi gerçekleştirildi. Deney grupları için elde edilen ortalama kırılma değerleri: Grup 1: 262,36 N, Grup 2: 189, 0733 N, Grup 3: 239, 52 N, Grup 4: 161,90 N, Grup 5: 277,2 N. Sonuç olarak prepare edilmemiş kontrol dişleri ile 2 mm insizal indirgeme yapılarak mine ve dentinde hazırlanan gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. İki mm insizal indirgeme yapılarak mine yüzeyinde hazırlanan preparasyonlar ile 4 mm insizal indirgeme yapılarak mine ve dentinde hazırlanan preparasyonlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlendiği tespit edilmiştir. 2 mm insizal indirgeme yapılarak dentin yüzeyinde hazırlanan preparasyonlar ile 4 mm insizal indirgeme yapılarak dentinde hazırlanan preparasyonlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlendiği tespit edilmiştir.

13. ORAL CERRAHİDE HASTA KONTROLLÜ SEDASYON; MİDAZOLAM VE MİDAZOLAM + REMİFENTANİL KOMBİNASYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Hasan GARİP
Danışman Adı : Prof. Dr. Kâmil GÖKER
Kabul Tarihi : 20.10.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi

Bu çalışmanın amacı, gömülü üçüncü molar diş çekimi operasyonlarında midazolam – remifentanil kombinasyonunu hasta kontrollü sedasyonda kullanarak, hastanın memnuniyet seviyesini, kooperasyonunu ve klinik etkilerini değerlendirmektir.

Bu prospektif klinik çalışmaya, gömülü mandibular üçüncü molar diş çekimi operasyonu geçirmek üzere kırk hasta (ASA I-II) dahil edilmiştir. Her hastaya 0,03 mg/kg intravenöz midazolam bolus dozu anestezist tarafından uygulanmıştır. Hasta kontrollü sedasyon cihazı ile midazolam grubundaki (MG) hastalara 0,5 mg/ml midazolam tatbik edilmiştir. Midazolam-remifentanil (MRG) grubundaki hastalara 0,5 mg/ml midazolam – 12,5 µg/ml remifentanil kombinasyonu aynı şekilde uygulanmıştır.Hasta kontrollü cihazın kilitli kalma süresi 5 dakika olarak ayarlanmıştır. Vital bulgular ve oksijen satürasyonu kaydedilmiş, hastanın ve hekimin memnuniyet seviyeleri ve amnezi derecesi değerlendirilmiştir.

Sedasyon süresince gruplar arasında sistolik ve diastolik kan basıncı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). MRG grubunda 30.dakikada kalp atım sayısı MG grubuna göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($p < 0,05$). MRG grubunda bulunan 10 hastada ise desaturasyon tespit edilmiştir ve 30.dakikada SpO2, MG grubuna göre anlamlı derecede daha düşük olduğu bulunmuştur. MG grubunda hekimin çalışma memnuniyeti, hastaların %45'i ile mükemmel olarak değerlendirilirken %55'i ile iyi olarak değerlendirilmiştir; MRG grubunda ise çalışma memnuniyeti, hataların %55'i ile mükemmel olarak değerlendirilirken, %35'i ile iyi, %5'i ile orta ve geri kalan %5'i ile çok kötü olarak değerlendirilmiştir.

Operasyondan hemen sonra MG grubundaki hastaların %95'i işlemin memnuniyet derecelerini mükemmel olarak değerlendirirken %5'i iyi olarak değerlendirilmiştir. Bu oranın 24 saat sonra değişmediği gözlenmiştir. Operasyondan hemen sonra MRG grubundaki hastaların %90'ının memnuniyet derecelerini mükemmel, %5'inin iyi ve geriye kalan %5'inin orta olarak değerlendirilmiştir. 24 saat sonra hastaların memnuniyet oranında değişim olduğu tespit edilmiştir. %75'i memnuniyet derecesini mükemmel olarak belirlerken, %15'i iyi, %10'u ise kötü olarak belirlemiştir.

Oksijen saturasyonunun görülen kısa süreli düşüşlerine rağmen, hasta kontrollü midazolam – remifentanil uygulaması herhangi bir ciddi yan etki

olmaksızın tatmin edici bir sedasyon düzeyi ve iyi bir amnezi derecesi sağlayan, güvenilir bir kombinasyon olduğu görüşündeyiz.

14. ORTODONTİ HASTALARINDA BÜYÜME BELİRTEÇLERİ OLARAK SERVİKAL VERTEBRA OLGUNLAŞMASI İLE EL-BİLEK İSKELETİ OLGUNLAŞMASININ KARŞILAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : George LİTSAS
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Arzu ARI DEMİRKAYA
Kabul Tarihi : 24.10.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmanın amacı lateral sefalometrik filmler üzerinde iki farklı yöntemle servikal vertebraların gelişimine bakılarak iskeletsel gelişimin değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçların aynı bireylerin el-bilek filmlerine bakılarak tespit edilen iskeletsel gelişim durumlarıyla karşılaştırılmasıdır.

Ki-kare testi, CVM metodu kullanılarak servikal vertebralardan elde edilen iskeletsel gelişim değerleri ile el-bilek filmlerinden elde edilen değerler arasında anlamlı bir korelasyon bulunduğunu göstermiştir ($p<0.05$). Servikal kemik yaşı ve el-bilek filmlerinden elde edilen iskelet yaşı arasında da yüksek bir korelasyon vardır ($p<0.001$). CVM evreleri ve el-bilek gelişim evrelerine tekabül eden kronolojik yaş gruplarında ise büyük değişkenlik gözlenmiştir.

15. CAD-CAM CEREC 3 SİSTEMİYLE HAZIRLANAN İNLEYLERİN MARJİNAL ADAPTASYONLARININ IN VITRO OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Esra AKTEPE
Danışman Adı : Prof. Dr. Atilla SERTGÖZ
Kabul Tarihi : 25 10 2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı CAD-CAM Cerec 3 sistemiyle hazırlanan seramik inleylerin marjinal adaptasyonlarını değerlendirmektir.

Çalışmada 40 adet çekilmiş üst I. ve II. molar dişler kullanıldı. Dişler, 20'şerden rastgele iki ayrı gruba dağıtıldı. I. gruptaki inleyler 3 boyutlu kamera (3D Camera), II. gruptaki inleyler ise lazer tarayıcı (CEREC Scan) ile alınan optik ölçüler kullanılarak hazırlandı. Çalışmada Cerec 3 COS 2.6X yazılım kullanıldı. Dişler üzerinde 2,5-3 mm bukkolingual genişlik ve 2,0 mm pulpal derinlikte okluzal kesimler ve 1,5 mm basamak derinliği, 1 mm basamak kalınlığı ve 5 mm bukkolingual genişliğe sahip proksimal kesimler hazırlandı. Yapıştırma simanlarının viskozite farkının marjinal adaptasyona

etkisinin incelenebilmesi amacıyla, I. ve II. gruptan 10'ar tane olmak üzere, 20 inley VLV (Variolink II Low Viscosity), 20 inley de VU (Variolink Ultra) siman ile yapıştırıldı. Örnekler, okluzal yüzeyi bukkolingual yönde 3 parçaya, proksimal yüzeyi ise meziodistal yönde 2 parçaya ayıracak şekilde kesitlendirildi. Kesitler ışık mikroskobunda X100 büyütmede incelendi. Marjinal aralık ve dış kenar uyumu ölçümleri okluzal ve proksimal marjinlerde 2 ayrı lokalizasyonda yapıldı. Ölçüm değerlerinin istatistiksel analizi ANOVA ($P<0.05$) ile yapıldı.

Ölçümler değerlendirildiğinde, VLV siman ile yapıştırılan gruptaki marjinal aralık ve dış kenar uyumu değerlerinin, VU siman ile yapıştırılan gruptaki değerlerden daha yüksek olduğu görüldü. Üç boyutlu kamera kullanılarak hazırlanan inleylerde, lazer tarayıcı kullanılarak hazırlanan inleylere göre daha yüksek marjinal aralık ve dış kenar uyumu değerleri elde edildi. Farklı bölgelerden elde edilen marjinal aralık ve dış kenar uyumu değerleri karşılaştırıldığında, proksimal bölgelerden elde edilen değerlerin, okluzal bölgelerden elde edilen değerlerden daha düşük olduğu görüldü. Gruplar arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı bulundu.

16. ADEZİV REZİN VE REZİN MODİFİYE CAM İYONOMER SİMANIN FELDSPATİK SERAMİK VE FİBERLE GÜÇLENDİRİLMİŞ KOMPOZİTLERLE OLAN BAĞLANTI KUVVETLERİNİN İN VİTRO OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Sumru ERGÜVEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi : 27.10.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Bu çalışmanın amacı; üç farklı metal desteksiz restorasyon materyalinin (IPS Empress, 2, SR Adoro, Gradia), iki farklı yapıştırıcı siman tipine (Variolink II, Fuji Plus) olan bağlantı direncinin iki farklı silan uygulama metodu ile değerlendirilmesi esasına dayanmaktadır. 10 mm çapında 3 mm derinliğindeki teflon kalıplar yardımı ile restorasyon örnekleri disk şeklinde hazırlandı. Kırkar adet hazırlanan IPS Empress 2, SR Adoro ve Gradia örnekleri, Variolink II ve Fuji Plus simanlar için iki alt gruba ayrıldı. Bu grupların yarısına silanın kuruması için 100°C'de 60 sn ısı tatbik edildi. Diğer yarısı ise 60 sn oda ısısında bekletildi ve hava ile kurutuldu. Bu uygulamaları takiben, önceden silikon kalıp içerisinde hazırlanan 5 mm çapında ve yüksekliğinde siman diskler restorasyon yüzeylerine simante edildi. Simante edilen örnekler 48 saat 37° C'lik distile suda saklandıktan sonra 5°C ve 55°C'de 3000 defa 15 sn lik ısısal çevirim işlemi uygulandıktan sonra Universal test cihazında 0,5 mm/dk hızla bağlantı sahasına dik yaklaşan ayırıcı uç ile kırıldı. İstatistiksel analiz için Varyans Analizi ve "Tukey's Multiple-Range Test" kullanıldı.

Restorasyonların her iki siman tipiyle verdiği bağlantı direnci değerleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken; silan uygulamasında ısı tatbikinin sonuçlara anlamlı etkisinin olmadığı belirlendi ($p<0.05$). En yüksek bağlantı direnci adeziv rezin siman ile simante edilen IPS Empress 2 örneklerde elde edildi.

17. BAŞLANGIÇ PERİODONTAL TEDAVİNİN TİP II DİABETES MELLİTUS'LU HASTALARIN METABOLİK KONTROLÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Fatih Murat TUNÇ
Danışman Adı : Prof. Dr. Ülkü NOYAN
Kabul Tarihi : 28/10/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada, Tip II diabetes mellitus (DM) ve kronik periodontitis (KP) tanısı konmuş hastalarda başlangıç periodontal tedavinin ve bu tedaviye ek olarak sistemik doksisiklin (DOK) kullanımının klinik parametreler, DM'nin metabolik kontrolü (HbA1c), dişeti dokusu lipid peroksidasyon (LPO) ve glutatyon (GSH) seviyeleri ile dişeti oluğu sıvısı (DOS) interleukin-1β (IL-1β) seviyesi üzerindeki etkileri incelendi.

Her bir yarım çenesinde, en az bir bölgesinde sondalanabilir cep derinliği (SCD) ≥ 5 mm ve dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ) ≥ 3 olan 3 adet tek köklü dişi bulunan 20 DM + KP'li hasta rastgele 2 gruba ayrıldı. 1. gruba diş yüzeyi temizliği ve kök yüzeyi düzleştirilmesi (SRP), 2. gruba SRP + sistemik DOK uygulandı. Hastalardan 0. ve 49. günlerde plak indeks (Pİ), dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ), SCD, rölatif ataşman seviyesi (RAS) ve HbA1c seviyeleri ölçüldü. Sıfırıncı günde SCD ≥ 5 mm ve DOKİ ≥ 3 olan tek köklü dişler bölgesinden, 49. günde başlangıç özellikleri benzer bölgelerden ve protetik nedenlerle periodontal cerrahi uygulanan sistemik ve periodontal açıdan sağlıklı 10 bireyden (3. grup) dişeti örnekleri ve DOS elde edildi. Dişeti örneklerindeki LPO ve GSH biyokimyasal yöntemle, DOS'ındaki IL-1β enzyme linked immunosorbent assay yöntemiyle araştırıldı.

Klinik değerlendirmede, her iki grupta klinik indeks ve ölçümlerde anlamlı değişimler gözlendi ($p < 0.01$). Gruplar arası karşılaştırmada ise fark istatistiksel olarak anlamsızdı ($p > 0.05$).

Biyokimyasal incelemede, HbA1c değerinin grup içi ve gruplar arası kıyaslamasında anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p > 0.05$). Her iki tedavi grubunda da dişeti LPO ve GSH seviyeleri tedavi sonrasında anlamlı değişimler gösterdi ($p < 0.01$). Gruplar arası karşılaştırmada ise farklılık gözlenmedi ($p > 0.05$). SRP ve SRP + DOK gruplarında DOS hacmi ($p < 0.01$, $p < 0.05$) ve DOS IL-1β toplam miktarındaki ($p < 0.01$, $p < 0.05$)

azalma anlamlı idi. DOS IL-1β konsantrasyonunda ise anlamlı farklılık elde edilmedi ($p > 0.05$). DOS ile ilgili hiçbir parametrede 2 tedavi grubu arasında anlamlı fark bulunmadı ($p > 0.05$). Periodontal tedavi ile birlikte çalışma gruplarının klinik ve laboratuvar parametreleri sağlıklı grubun parametrelerine yaklaştı.

Bu araştırma kapsamındaki klinik ve laboratuvar bulgular Tip II DM + KP'li hastalarda SRP'ye destek olarak kullanılan DOK'in tek başına SRP'ye göre bir üstünlüğünün olmadığını gösterdi. Yapılan periodontal tedaviler ile DM'un metabolik kontrolünün sağlanamaması bundan sonra gerçekleştirilecek olan çalışmalarda diyet ve stres gibi çevresel, periferik kan ve dokudaki hücrelerin fenotip ve fonksiyon değişiklikleri gibi çok sayıda birbirini etkileyen faktörlerin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

18. PROTEZ STOMATİTİSİNDE KANDİDA TÜRLERİNDEKİ FOSFOLİPAZ ENZİMİ AKTİVİTESİNİN SİTOLOJİK DEĞİŞİKLİKLER, KLİNİK GÖRÜNTÜ VE SİALOMETRİK DEĞERLERLE OLASI İLİŞKİSİ

Adı ve Soyadı : Birsay GÜMRÜ
Danışman Adı : Prof. Dr. Semih ÖZBAYRAK
Kabul Tarihi : 11.11.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Oral Diagnoz ve Radyoloji

Bu çalışmanın amacı, protez stomatitisinin etyolojisinde predispozisyon yaratabilecek konağa bağlı faktörlerin yanı sıra kandida türlerinin patojenik aktivitesinde rol oynayan faktörlerden fosfolipaz enzimi aktivitesinin olası rolünün ortaya konmasıdır.

Alt-üst tam protez kullanan ve sistemik hastalığı olmayan "protez stomatitisi" tanısı konmuş 50, sağlıklı mukozaya sahip 25 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların yaş, cinsiyet, eğitim durumu; protez yaşı, uyumu, hijyeni, kullanma ve temizleme alışkanlıkları; sigara kullanma alışkanlığı bilgileri kaydedilmiştir. Klinik muayeneden sonra mikolojik ve sitolojik örnekler alınmış, hastaların tükürük akış hızları ve pH değerleri ölçülmüştür. Kandida kolonilerinin sayımı ve türlerinin tayinini takiben fosfolipaz aktiviteleri belirlenmiştir. Sitolojik örnekler kandida kolonizasyonu açısından değerlendirilmiştir.

Klinik tipler arasında protezin uyumu ve hijyeni, gece protez kullanımı, tükürük pH'sı, kandida taşıyıcılığı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, protezin yaşı, protez temizleme sıklığı ve şekli, sigara kullanımı, tükürük akış hızı bakımından ise anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Klinik tipler arasında fosfolipaz üretimi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Fosfolipaz üretimi ile damakta kandida kolonizasyonu arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur

($p<0.01$). Fosfolipaz üretimi negatif ve pozitif hastaların tükürük akış hızları ve pH düzeyleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu veriler doğrultusunda; Newton Tip I protez stomatitisinin proteze bağlı travma sonucu ortaya çıktığı, Tip III protez stomatitisinin etyolojisinde travmanın ve kandida enfeksiyonunun rol oynadığı belirlenmiştir. En yüksek fosfolipaz üretiminin Tip II protez stomatitisli hastalarda görülmüş olması, enfeksiyonun bu aşamasında kandidaların mukozada invaziv kolonizasyonunun yüksek olduğunu düşündürmüştür. Ekstraselüler fosfolipaz enziminin C. albicans'ın dokuda invaziv kolonizasyonunda, dolayısıyla da patojenik potansiyelinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

19. GENERALİZE AGRESİF PERİODONTİTİSLİ BİREYLERDE PERİODONTAL TEDAVİ ÖNCESİ VE SONRASINDA NÖTROFİL FONKSİYONLARININ İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Hare GÜRSOY
Danışman Adı : Prof. Dr. Bahar KURU
Kabul Tarihi : 11.11.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Periodontoloji

Bu çalışmada generalize agresif periodontitis (AgP) ve kronik periodontitis (KP) hastalarında başlangıç periodontal tedavi öncesinde ve sonrasında klinik parametreler ve nötrofillere ait fagositoz ve oksidatif patlama fonksiyonları incelendi.

Çalışmaya yaş ortalaması 30.6±2.88 olan 4 erkek, 6 kadın generalize AgP'li 10 hasta, yaş ortalaması 33.7±4.14 olan 5 erkek, 5 kadın KP'li 10 hasta ve yaş ortalaması 29.8±4.61 olan periodontal ve sistemik olarak sağlıklı 10 birey dahil edildi. Her iki hasta grubunda 0. ve 49. günlerde nötrofillerin fagositoz ve oksidatif patlama fonksiyonlarını içeren kan testleri ve tüm ağız plak indeks (Pİ), dişeti oluğu kanama indeksi (DOKİ), sondalanabilir cep derinliği (SCD) ve rölatif ataşman seviyesi (RAS) ölçümleri yapıldı. Fagositoz ve oksidatif patlama fonksiyonlarının incelenmesi flow cytometry yöntemiyle gerçekleştirildi.

Klinik değerlendirmede, her iki hasta grubunda tedavi öncesi ve tedavi sonrası, KP'te RAS değişimi haricinde tüm klinik indeks ve ölçümlerde, anlamlı grup içi değişimler saptandı ($p<0.01$). Gruplar arası karşılaştırmada ise grup içi değişimlere ait fark ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0.05$).

İmmünolojik değerlendirmede, generalize AgP, KP ve sağlıklı bireylerden oluşan 3 grubun % fagositoz ve oksidatif patlama ile ilgili başlangıç (0. gün), tedavi sonrası (49. gün) ile tedavi öncesi ve sonrası değişim (0.-49. gün) değerleri arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0.05$). Parlaklık göstergesine göre alınan ortalama fagositoz derecesi değerlerinin,

generalize AgP'te tedavi öncesinde (0. gün), sağlıklı ve KP grubuna göre yüksek olduğu, tedavi sonrasında düşerek sağlıklı grubun ve KP grubunun tedavi sonrası değerlerine yaklaştığı görüldü. Fagositoz derecesi ile ilgili veriler bireysel hasta bazında sağlıklı grup ortalamasına göre değerlendirildiğinde ise, AgP'li hasta grubunda sağlıklı gruba kıyasla 0. günde hastaların hepsinde yüksek değerler (Generalize AgP: 10 hasta) olduğu, 0.-49. gün değişiminde ise generalize AgP'te değerlerin azalma gösterirken, KP'te yükseldiği izlendi.

Bu bulguların ve ilgili literatürün ışığında, nötrofil fonksiyonlarının pek çok faktörün etkisi altında olduğunu, sadece kronik enflamasyon ile ilişkilendirilemeyeceğini, bu sistemde yer alan hücresel yolun yanı sıra serumla ilişkili defektlerin olabileceğini ve fonksiyonları etkileyebilecek farklı mikroorganizma ve virülans faktörlerinin mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda daha geniş hasta gruplarında mikrobiyal ajanların ve genetik faktörlerin tespitiyle birlikte yapılacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

20. ANKSİYETE, DEPRESYON, STRES VE MEDİKASYONUN TÜKÜRÜK AKIŞ HIZI VE SUBJEKTİF AĞIZ KURULUĞU ÜZERİNE OLAN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : M. Oğuz BORAHAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Turhan ATALAY
Kabul Tarihi : 17.11.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Oral Diagnoz ve Radyoloji

Tükürük ağız sağlığının korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Tükürük akış hızının düşük olması, ağız ve diş sağlığının bozulmasına neden olabilir. Subjektif ağız kuruluğu konuşma, çiğneme, yutkunma ve tad alma fonksiyonlarında önemli bozukluklara yol açabilir

İlaç kullanımı ve psikolojik faktörler tükürük akış hızını etkileyebilir ve subjektif ağız kuruluğuna neden olabilir.

Bu çalışmanın amacı uyarılmamış tükürük akış hızı ve subjektif ağız kuruluğu ile medikasyon, anksiyete, depresyon ve stres ile ilişkilerinin değerlendirilmesidir.

Bu amaçla, dört grup oluşturulmuştur. Birinci grup uyarılmamış tükürük akış hızı ≤0,1 ml/dak. olan ve subjektif ağız kuruluğu olan hastaları, ikinci grup uyarılmamış tükürük akış hızı ≥0,1 ml/dak. olan ve subjektif ağız kuruluğu olan hastaları, üçüncü grup uyarılmamış tükürük akış hızı ≤0,1 ml/dak. olan ve subjektif ağız kuruluğu olmayan hastaları içermektedir.

Ayrıca bu üç grup, uyarılmamış tükürük akış hızı ≥0,1 ml/dak. ve subjektif ağız kuruluğu olmayan hastaları içeren kontrol grubu (dördüncü grup) ile bağımsız olarak karşılaştırılmıştır.

Çalışmaya dâhil edilen hastaların tüm teşhis edilmiş hastalıkları ve kullandıkları ilaçlar kaydedilmiştir. Tükürük örneğinin alınmasından sonra, depresyon, anksiyete ve genel stres durumu değerlendirilmiştir.

Uyarılmamış tükürük akış hızı 0,1 ml/dak.'dan az olduğunda hiposalivasyon olarak değerlendirilmiştir. "Ağzınızda genelde kuruluk hisseder misiniz?" sorusu subjektif ağız kuruluğunun göstergesi olarak sorulmuştur.

İlaç kullanımının uyarılmamış tükürük akış hızının azalmasında önemli bir rol oynadığı, depresyon anksiyete ve stres gibi psikolojik faktörlerin ise subjektif ağız kuruluğuna neden olan faktörler arasında önemli rol oynadığı görülmüştür.

Bu yüzden, ilaç kullanımı ve psikolojik faktörlerin tükürük akış hızının azalmasında ve subjektif ağız kuruluğunun oluşmasında karşılıklı etki gösterebileceği görülmüştür.

21. GENİŞ MADDE KAYBI OLAN POSTERİOR DİŞLERDE UYGULANAN ONLEY DESTORASYONLARININ KIRILMA DİRENCİNİN İN VİTRO OLARAK İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Nihan Özlem HIZIR
Danışman Adı : Prof. Dr. Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi : 01.12.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Bu çalışmanın amacı; geniş madde kaybı olan, iki farklı preparasyon dizaynı ile hazırlanan ve resin ve rezin modifiye cam iyonomer siman ile yapıştırılan maksiler premolar dişlere uygulanan porselen ve seromer (IPS Empress II, SR Adoro) onley restorasyonlarının kırılma direncini incelemektir.

Çalışma için 54 adet maksiler premolar 9 gruba ayrıldı. Bir grup kontrol amacı ile ayrılarak deney gruplarındaki dişlere güteperka ve rezin bazlı bir kanal patı ile kanal tedavisi uygulandı. Dişler akrilik rezin kalıplara mine-sement sınırının 2 mm aşağısına yerleştirildi. Diş preparasyonları paralelometre rehberliğinde yapıldı ve kanal ağızları cam iyonomer ile kapatıldı. İlk dört deney grubunda preparasyonlar, mine-sement sınırının 1 mm yukarısında düz bitim sınırı ile bitirilirken 5-8. gruplarda ise 3 mm koronal diş dokusu bırakılarak, bukkolingual olarak 3 mm genişliğinde MOD kaviteler hazırlandı. Her iki preparasyon gruplarında da örnekler iki alt gruba ayrılarak porselen ve seromer onleyler hazırlandı. 1., 2., 5., ve 6. gruplar, Variolink II-High viscosity (Vivadent, Schaan, Liechteinstein) rezin siman ile, 3., 4., 7. ve 8. gruplardaki örnekler ise Fuji Plus Capsule (GC, Tokyo, Japan) rezin modifiye cam iyonomer siman ile simante edildi.. Örnekler 5-55 C° de 15 sn süre ile 3000 ısısal çevirim işlemine tabi tutuldu, 0,5 mm/dak

hızla kırılana kadar yüklendi. İstatistiksel analiz için tek yönlü varyans analizi ve Tukey karşılaştırma testi kullanıldı.

1. preparasyon dizaynı 2.'den daha dayanıklı bulunurken yapıştırıcı ajana bağlı fark belirlenmedi. Kontrol grubuna nazaran porselen ve seromer onleylerin kırılma direnci anlamlı derecede yüksek bulundu. Seromer onleylerde daha çok katastrofik kırık (%58,33), tam seramik onleylerde üstyapı kırıkları (%50) ve vertikal yönlü kırıklar (%33,33) gözlendi.

22. MAKSİLLER RETROGNATİK OLGULARDA FARKLI ÜÇ TİP PROTRAKSİYON YÖNTEMİNİN, ORTODONTİK VE ORTOPEDİK ETKİLERİNİN SEFALOMETRİK OLARAK İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Bekir BAYSAL
Danışman Adı : Prof. Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 01.12.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

M.Ü. Ortodonti A.D. arşivinde maksiller retrognatiye bağlı iskeletsel Sınıf III olgulara maksiller protraksiyon işlemi uygulananlar seçilmiştir. Bu olgular içerisinden, Klasik Protraksiyon Yüz Maskesi (11 olgu), MMPH (17 olgu) ve Modifiye Yüz Maskesi (12 olgu) kullanılarak protraksiyon işlemi gerçekleştirilenler ayrılmıştır.

Elde edilen lateral sefalometrik radyografiler üzerinde 14 referans nokta ve 3 düzlem belirlenmiştir. Bu noktalar referans alınarak toplam 14 iskeletsel (8 açısal ve 6 doğrusal), toplam 8 dişsel (4 açısal ve 4 doğrusal) ölçüm yapılırken, toplamda 22 açı veya uzunluk ölçülmüştür. Ölçümler, iskeletsel ve dişsel olarak iki gruba ayrılarak değerlendirilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Sonuçlar anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bu verilere göre üst çene, her üç grupta ön-arka yönde anlamlı olarak yer değiştirirken; eş zamanlı olarak Grup I'de saat yönünde, Grup II'de saat yönü tersinde dönme hareketi yapmış, Grup III'de de paralel olarak yer değiştirmiştir.

Grup I'de saat yönü tersine gelişen rotasyon üst çenenin geri bölgesinin uzaması ile, Grup II'de saat yönünde gelişen rotasyon anterior bölgesinin uzaması ile meydana gelirken; Grup III'de her iki bölgede eşit miktarda uzama olması sonucu herhangi bir rotasyon kaydedilmemiş ve üst çenenin öne doğru paralel olarak hareket ettiği, protraksiyon sistemlerinin ikincil etkileri olarak kaydedilmiştir.

Sonuç olarak, üst çene protrasksiyon sistemlerinin ikincil etkilerine göre tasnif edilmesi bir zorunluluktur. Zira bu sistemler üst çeneyi öne alma yönünde başarılı olsalar da, her olgu için yeterli sonuç alınmasını sağlayan asıl olarak ikincil etkilerdir. Olguya göre protraksiyon sistemi seçimi, klinik

bozuklukları giderecek en uygun ikincil etkinin bilinmesi ve bu ikincil etkiyi üretecek ilgili protraksiyon sisteminin kullanılması ile mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf III, üst çene geriliği, Klasik Yüz Maskesi, MMPH, Modifiye Yüz Maskesi

23. LE FORT I MAKSİLLER GÖMME AMELİYATI ÖNCESİNDE VE SONRASINDA MAKSİLLER SİNÜS ALANININ RADYOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Atef Esmat HALAWA
Danışman Adı : Doç. Dr. Ahu ACAR
Kabul Tarihi : 22.12.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu retrospektif çalışmanın amacı Le Fort I maksiler gömme ameliyatına bağlı olarak maksiler sinus boyutlarında meydana gelen azalmayı ölçmektir.

Çalışmanın materyalini 21 kız, 15 erkek, toplam 36 hastaya ait lateral sefalometrik filmler oluşturmaktadır. Bu filmler Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti anabilim Dalının arşivinden elde edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan bireylerin yaş ortalaması 22.7±2.96 yıldır.

Çalışma grubuna seçilen bireylerin tümüne Le Fort I maksiler gömme operasyonu uygulanmıştır. Hastalar ameliyat öncesi ve sonrasında ortodonti tedavi görmüşlerdir. Maksiler sinus ölçümleri hastalardan ameliyat öncesi ve sonrası elde edilmiş olan lateral sefalometrik filmler üzerinde yapılmıştır. Hastaların 12'sinin ameliyat sonrası ortalama 15 aylık bir dönem sonunda alınmış takip röntgenleri de mevcuttur.

Maksiler sinusün çeperi çizim kağıdı üzerinde çizildikten sonra bir tarayıcıdan geçirilerek bilgisayara aktarılmıştır. Maksiler sinüsün alanı AutoCAD R14 yazılımı kullanılarak dijital olarak ölçülmüştür. Ölçümlerin güvenilirliğini değerlendirmek için üç bağımsız gözlemcinin görev aldığı bir kör yöntem kullanılmıştır. Ameliyata bağlı olarak maksiller sinüs alanında meydana gelen değişiklikler eşleştirilmiş t-testi ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Çalışma grubunu oluşturan bireylerde maksilla ortalama 3 mm civarında gömülmüştür.

2- Maksilladaki gömülme paralel bir şekilde gerçekleşmiştir.

3- Maksiler sinüs alanı ameliyat sonrasında ortalama 1.69 $cm^2 \pm cm^2$ azalmıştır.

4- Ameliyat sonrasındaki ortalama 15 aylık sürede maksiler sinüs alanı ortalama 0.52 $cm^2 \pm 0.53$ cm^2 artmıştır.

24. AĞIZ SOLUNUMU YAPAN HASTALARDA NAZOFARİNGEAL BOŞLUĞUN RADYOGRAFİK DEĞERLENDİRMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Mahmood AL-BASTİ
Danışman Adı : Prof. Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 23.12.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmanın amacı, nazofarengeal alanın yapı ve adenoidal yumuşak dokular ve yumuşak damak ölcümlerinde kullanılan çeşitli radyolojik değerlendirme yöntemlerini karşılaştırmaktı. Klinisyenler, bu radyolojik ölçüm tekniklerini kullanarak nasofarengeal alanın açıklığını adenoidal irileşmenin gelişimini ve derecesini değerlendirir ve hastanın adenoidektomiçin uygun olup olmadığına karar verir.

Bu çalışma 1986 ve 2005 yılları arasında Marmara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nin Ortodonti Anabilim Dalında tedavi görmüş 52 ağız solunumu hastasından tedavi öncesi rutin olarak alınan lateral sefalometri filmler üzerinde gerçektirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan 52 hastanın (30 bayan ve 22 erkek) ortalama yaşı 17.5 & 20.7 yıldır. Bu bireylerin 25'i erişkin olup, 27'sinin büyümesi halen devam etmektedir. Çalışmada kullanılan 52 adet standard sefalometrik film ortodontik tedaviye başlamadan önce klinik muayenenin hemen ardından elde edilmiştir.

Klinik incelemeyle birlikte radyografik inceleme, hastanın tıbbi öyküsü, ve klinisyenin tecrübesi, basit ve pahalı olmayan bir teşhis tekniği sağlamaktadır. Nazofarengeal alanın çapının ve adenoidal yumuşak dokuların ölçülmesinde en çok kullanılan yedi radyolojik inceleme yöntemi değerlendirilmiştir. Bu yöntemlerden biri olan Kohan & Konaks metodlu diğerlerinden daha güvenilir bulunmuştur. Bu yöntemin uygulamasının da diğer yöntemlerden daha kolay olduğu görülmüştür.

Tüm radyolojik değerlendirme yöntemleri adenoidlerin irileşmesini ve nazofarengeal alanı değerlendirmeye uygundur ancak aynı patolojiyi reddetme özgürlüğünden yoksundurlar. Problem şudur ki adenoidal dokuların radyolüsent olanları radyografilerde, gerçekten irileştiklerinde bile, görülemeyebilirler. Ayrıca, anatomik olarak düzensiz üç boyutlu bir yapı olan nasofarengeal alan sefalometrik radyografiler üzerinde ancak iki boyutlu olarak incelenebilir ki sınırlı bilgi elde edilebilir. Buna bağlı olarak, radyografi incelemesi nazofarengeal endoskopiye göre daha az güvenilir sonuçlar verir.

Radyografiler, ilk teşhisin konulmasında yeterlidirler. Ancak, radyografiler uygun bir teşhis için yetersiz olduğunda ve problem tedaviyle çözülmediğinde, direk ve dinamik bir biçimde daha fazla bilgi toplamak için nazofarenks endoskopisi ve diğer modern teknik taramalara MRI ve CT

ihtiyaç duyulur. Bu daha karışık ve pahalı işlem, daha geniş yelpazeli bir patoloji bulabilir.

Sonuç olarak bu çalışmada halen tüm dünyada kullanılan en popüler radyografik hava yolu ölçümü metodları ele alınmış ve bu metodların uyumları karşılaştırılmıştır. Yöntemler arasında istatiksel olarak önemli farklar gösterilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan hastalardan 35'ine (% 67.3) yöntemlerin tümüyle adenoidektomi teşhisi konulmuştur. Tüm yöntemler için Gözlemciler Arası Anlaşma Yüzdesi (IOAP) % 76.8 olarak bulundu ve tüm yöntemler arasındaki toplam ortalama uyum oldukça düşüktü % 55.8.

25. SEFALOMETRİK RÖNTGENLERİN EL İLE ÇİZİLEREK ELDE EDİLEN ÖLÇÜMLERİNİN, İKİ FARKLI BİLGİSAYAR ANALİZ PROGRAMI İLE ELDE EDİLEN ÖLÇÜMLERE GÖRE GÜVENİLİRLİĞİ

Adı Soyadı : Fawzi Hilmi SALAMEH
Danışman Adı : Prof.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 26/12/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Ortodonti

Bu çalışmanın amacı manuel çizimler ile dijital ortama taşınan konvansiyonel sefalometrik radyografların kullanıldığı iki bilgisayar programının (Dolphin Imaging software 8.0 sürümü, Dolphin Imaging Systems, Chatsworth, CA; ve Onyx Ceph Software, 2.6.37.445 sürümü, Image Instruments GmbH, Chemnitz, Germany) on açısal ve iki doğrusal sefalometrik ölçüm açısından aralarındaki güvenilirliği kıyaslamaktır.

Sefalometrik radyografiler taranmış ve diskete kaydedilmiştir. Tüm işlemler tek bir araştırmacı tarafından yapılmıştır. Manuel olarak 34 farklı sefalogram çizilmiş ve daha sonra taranan görüntüler Dolphin ve Onyx programlarına aktarılmış, çizilmiş ve analiz edilmiştir. Her iki program için de araştırılan nokta ve ölçümleri içeren özel bir analiz formu programlanmıştır.

Metod hatasını kontrol etmek için beş radyografi rasgele seçilmiş ve hem manuel olarak hem de her iki program tarafından tekrar çizilmiştir. Elde edilen sonuçlar ilk ölçümler ile kıyaslanmış ve gözlemcinin arası metod hatası Dahlberg Formülü kullanılarak hesaplanmıştır.

Başlangıç hipotezini test etmek için ANOVA testi uygulanmış, ayrıca her değişken için Chronbach's Alpha katsayısı hesaplanarak güvenilirlik sınanmıştır.

Sonuç olarak üç farklı yöntemle elde edilen sonuçlar, anlamlı bir fark göstermemektedir, yani 12 ölçüm de güvenilir ve tekrarlanabilir niteliktedir. Üst ve alt dudak kalınlıklarının doğrusal ölçümlerinin güvenilirliği

diğerlerine göre daha azdır. Ancak klinik kullanım açısından her üç yöntem de eşdeğerlidir.

Bu programlar kullanılarak noktaların belirlenmesi tekrarlanabilir bir yöntemdir ve elle çizilen yöntemler ile kıyaslandığında hatasız ve güvenilirdir.

Yazılım programları ile çizim yapma ve analiz etme daha az zaman alır ve aynı zamanda bilgileri kaydetme ve depolamada rutin el ile çizim metodlarına göre yeniden ulaşılabilmesi ve işlenebilmesi çok kolay olan daha iyi ve az yer kaplayan bir yöntemdir.

Her iki bilgisayar programı da teşhiste bilgi kaybına neden olmaksızın rutin sefalometrik analizler için kullanılabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A. TIP FAKÜLTESİ

26. KOLOREKTAL KANSERLERDEKİ GENETİK DEĞİŞİMLERİN KLİNİK ÖNEMİ

Adı Soyadı : Mustafa AKKİPRİK
Danışman adı : Prof. Dr. Ayşe ÖZER

Kabul Tarihi : 05/01/2005
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

Kolorektal kanser gelişiminde p53, K-ras ve DCC gen değişimleri önemli bir rol üstlenmektedir. Bu genetik değişimlerinin klinik anlamı çelişkili sonuçlar içermektedir. Bu çalışmada erken evre kolorektal kanserli hastalarda p53 kusuru, K-ras gen mutasyonları ve DCC heterozigotluğun kaybı (LOH) ile bu değişimlerin hastalığın seyri ve tümör karakteristiği üzerine olası etkileri araştırılmıştır.

Çalışmaya küratif ameliyat olmuş ve herhangi bir adjuvan tedavi almamış evre I-II (T1,2,3N0) kolon ve rektum kanserli 43 hasta alınmıştır. p53 geni ekzon 5-8 ve K-ras geni kodon 12/13 mutasyonları PZR-SSCP ve ardından doğrulamak amacıyla DNA dizi analizi yöntemleriyle incelenmiş, DCC LOH analizi ise PZR-RFLP yöntemi kullanılarak paraffin bloklardan elde edilen DNA'lardan çalışılmıştır. p53 boyanması immünhistokimya analizi ile DO7 monoklonal antikoru kullanılarak yapılmıştır.

p53 geni mutasyonları 15 (% 34,9) hastada gözlenirken 5 (%11,6) hastada K-ras mutasyonu saptandı. p53 nükleer boyanmasında ise 22 (%51,2) hastada p53 aşırı ekspresyonu saptandı. Hastaların 5 (%11,6)'inde ise DCC LOH gözlendi. Bu değişimlerde en yaygın olan birliktelik DCC ve p53 arasında iken p53 ve K-ras birlikteliği çok nadir olarak görüldü. K-ras geni kodon 12'de görülen guaninin timine (G→T) mutasyonu ve DCC LOH fenotipi diğer kodon 12 mutasyonları ve DCC yabanıl tipli fenotipten daha agresif olarak bulundu. p53 aşırı ekspresyonu tümörlerde daha çok sol yerleşimde tespit edildi (p=0,005). Beş yıllık hastalıksız ve genel sağ kalım açısından bakıldığında, çalışılan genetik değişimlerin istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı saptanmıştır.

Sonuç olarak; K-ras geni spesifik mutasyonlarının ve DCC LOH varlığının tümörün daha saldırgan bir karakteristik göstermesinde belirleyici olabileceği, ayrıca farklı etiolojik mekanizmaların tümör yerleşiminde etkin bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan çalışılan genetik değişimlerin varlığı kolon ve rektum kanserli hastaların sağ kalımında istatistiksel bir fark yaratmamıştır.

27. TÜBERKÜLOZ HASTALARINDA FARMASÖTİK BAKIM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE DİRENÇLİ OLGULARIN TEDAVİSİNDE LEVOFLOKSASİN'İN ROLÜNÜN İNCELENMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Philip CLARK
Danışman adı : Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
Kabul tarihi : 04.03.2005
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Farmakoloji / Klinik Farmasi

Tüberküloz (TB) halen halk sağlığı için büyük bir tehdittir. TB tedavi başarısızlığının temel nedenleri uyunçsuzluk ve ilaç direncidir.

Çalışmamızda TB hastalarının farmasötik bakım gereksinimleri ve ilişkili diğer unsurların belirlenmesinin yanı sıra, sözlü ve yazılı eğitim yöntemleri kullanılarak verilen hasta eğitiminin, uyunç üzerine etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

TB hastalarının temel farmasötik bakım gereksinimlerinin ağrı kontrolü, beslenme, uygun reçeteleme, solunum ve kan şekeri kontrolü konularında olduğu belirlenmiştir. İlaca duyarlı TB hastaları eczacı tarafından verilen ilaçla ilişkili hasta eğitimi aldıklarında tedaviye uyumları, rutin bakım alan hastalardakinden daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmanın ikinci kısmında, çok ilaca dirençli tüberküloz (ÇİD-TB) tedavisinde etkinliği, güvenirliği ve immünomodülatör etkisine dayanılarak, ofloksasin'le karşılaştırmalı şekilde levofloksasin'in rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Her iki tedavi kolunda da olumlu sonuçlar gözlenmiş ve bu sonuçlar her iki ilacın da güvenlik profili açısından anlamlı bir fark bulunmaksızın, ÇİD-TB tedavisinde etkili olduklarını göstermiştir.

Her iki grupta da ÇİD-TB tedavisine yanıt olarak pozitif immünolojik değişimler kaydedilmiştir. Periferik kan CD4 T lenfosit düzeyleri artmış, CD8 T lenfosit düzeyleri azalmış ve CD4/8 oranı artmıştır. Bu sonuçlar çalışılmış olan ÇİD-TB ilaç rejimlerinin yararlı immünomodülatör etkinliklere sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Çalışmamızın sonuçlarının klinik eczacının TB hastalığında hasta eğitimi, danışmanlık hizmeti, tedavi izlemi ve akılcı ve etkili ilaç tedavisinin sağlanması gibi eczacılık hizmetlerinin sunulmasında önemli rol oynayabileceğini göstermekte olduğunu düşünüyoruz.

28. SIÇANLARDA BASI YARASI OLUŞUMUNA BAĞLI OLARAK GELİŞEN OKSİDAN HASARIN BELİRLENMESİ VE BU HASARA KARŞI BAZI İLAÇLARIN KORUYUCU ETKİLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Gülten SERT
Danışman Adı : Prof. Dr. Gül AYANOĞLU DÜLGER
Kabul tarihi : 24.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim dalı : Farmakoloji

Bu çalışmada İ/R neden olduğu bası ülserinin ciltte ve uzak dokularda neden olduğu oksidan hasarın meydana getirdiği yapısal ve fonksiyonel değişiklikleri histolojik ve biyokimyasal olarak değerlendirmek, melatonin ve β-glukan uygulamalarının bu değişiklikler üzerine etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla Wistar albino türü sıçanların sırt derilerine yerleştirilen çelik plaka ve mıknatıs ile iskemi periyodu başlatıldı. Mıknatıslar dönüşümsel olarak kaldırılıp tekrar yerleştirilerek deriler 12 saatlik dönemde 5 İ/R siklüsü ve sonra 12 saat iskemiye maruz bırakıldı. Bu işlem 3 gün süreyle tekrar edildi. Günde iki kez; taşıyıcı, melatonin (sistemik veya lokal), β-glukan (sistemik veya lokal) uygulamaları yapıldı. Deney sonunda hayvanlar dekapite edilerek kan ve doku örnekleri alındı.

Doku örneklerinde MDA, GSH tayinleri ve MPO aktivitesi ile kollajen düzeyleri ölçüldü. Dokular ışık mikroskobu altında incelendi. Böbrek ve karaciğer fonksiyonlarını değerlendirmek için BUN, serum kreatinin, ALT ve AST tayinleri yapıldı. Ayrıca serumda LDH düzeylerine bakıldı. Bası ülseri grubuna ait MDA ve MPO aktivitelerindeki anlamlı yükselme ve glutatyon düzeylerinde meydana gelen azalma ilaç uygulanan gruplarda anlamlı olarak engellenmiştir. Kreatinin, ALT, AST, LDH, BUN ve kollajen düzeyleri de bası ülseri grubunda anlamlı olarak artmakta, tedavi gruplarında ise bu artış anlamlı şekilde engellenmektedir.

Histolojik değerlendirmelerde bası ülseri grubunda epidermiste yoğun kayıp, dermal yapılarda aşırı bozulma gözlenmiş, ilaç uygulanan gruplarda ise doku hasarının azaldığı görülmüştür.Lokal melatonin veya β-glukan uygulaması antioksidan savunmayı güçlendirerek oksidan hasarı önlemiş ve özellikle deri dokusunda bası ülseri oluşumunu inhibe etmiştir. Sistemik ilaç uygulaması ise özellikle viseral dokularda hasarı azaltmış ve serum enzim düzeylerinden anlaşıldığı üzere karaciğer, böbrek gibi dokuların fonksiyonlarında koruma sağlamıştır. Bu bilgilerin ışığı altında sistemik/lokal melatonin veya β-glukan uygulamalarının bası ülseri oluşumunda ve buna bağlı yaygın hasar gelişiminin inhibisyonunda etkili olacağı düşünülmektedir.

29. RETİNAL NÖRON REJENERASYONU

Adı Soyadı : Burak GÜMÜŞÇÜ
Danışman Adı : Prof. Dr. Aymelek YALIN
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Kabul Tarihi : 26/05/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Anatomi

Santral sinir sisteminin yüzyılı aşkın bir süredir santral dogmalarından birisini oluşturan, nöronların meydana geldikten sonra tekrar hücre siklüsüne girip bölünemeyecegi fikri, özellikle kök hücre çalışmalarından edinilen ümit verici sonuçlarının ardından hızlı bir şekilde değişmektedir.

Santral sinir sisteminin bir parçası olan retina da kök hücreler konusunda elde edilen bu gelişmeler ışığında araştırmacıların ilgisini çekmiş ve derinlemesine incelenmeye başlanmıştır. Yaşa bağımlı retina dejenerasyonu, diabetik retinopati, glukom gibi hastalıklar retinal nöronların önce dejenere olup daha sonra ölmesiyle sonuçlanan ve belli bir süre içerisinde körlükle noktalanan ve gelişmiş batı toplumlarında çok önemli sosyoekonomik sonuçlara sebep olan hastalıklardır. Retina rejenerasyonu ile ilgili yapılan çalışmalar bu hastalıkların sebep olduğu nöron kaybının potansiyel kök hücreleriyle yenilenmesini amaçlamaktadır.

Bu tez çalışmasında memeli retinasındaki retina rejenerasyonuyla ilgili sorulara, literatürdeki aşağı vertebralılardan gallus gallus domesticus üzerindeki ümit verici sonuçlardan yola çıkılarak hazırlanan sıçan retinası modeli üzerinde yanıtlar aranmıştır.

Tezin ilk bölümünü nörotoksinlerin ve büyüme faktörlerinin sıçan retinasına intraoküler olarak enjeksiyonu sonrasında retinanın bu nörotoksinlerin ve büyüme faktörlerinin etkisine karşı nasıl bir reaksiyon gösterdiği araştırılmıştır. Bu deneyleri yapmak için anestezi altında olan sıçanlara intraoküler olarak kaynik asid ya da NMDA nörotoksin olarak enjekte edilirken İnsulin, bFGF ya da EGF ise büyüme faktörü olarak enjekte edilmiştir. Bu enjeksiyonların ardından sıçanlara nörotoksinlerin ve büyüme faktörlerinin etkisi sonrasında olası bir retina rejenerasyonunu yada proliferasyonu olup olmadığı araştırılmıştır ve rejenerasyona ve proliferasyona dirençli olduğu gözlenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde ise memeli retinasının rejenerasyon ve proliferasyona niçin bu kadar dirençli olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmalarımız sonucunda inhibisyona sebep olan bu maddenin TGFβ olabileceğini gösterilmiştir.

30. GEBELİK DÖNEMİNDE BALB/C FARELERE UYGULANAN *MYCOBACTERİUM VACCAE* İMMÜNİZASYONUNUN, YENİ DOĞANLARIN ERİŞKİN DÖNEMLERİNDE OLUŞTURULAN KRONİK ASTIM MODELİNDE AKCİĞER HİSTOPATOLOJİSİ VE SİTOKİN PROFİLİ ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : Tunç AKKOÇ
Danışman Adı : Prof. Dr. Işıl Berat BARLAN

Kabul Tarihi : 30.05 2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları / Allerji ve İmmünoloji

Atopik hastalıklarda immün sistemi Th-2'den uzaklaştırmayı amaçlayan tedavi yaklaşımlarında biri Mycobacteri suşların kullanılmasıdır. Bu çalışmada gebe BALB/c fareler uygulanan M. vaccae immünizasyonunun yeni doğanların erişkin dönemlerinde oluşturulan kronik astım modelinde akciğer histopatolojisi üzerine koruyucu etkisi, sitokin düzeyi ve kemik iliğinde eosinofil öncü hücre yapımı üzerine etkisini araştırıldı.

Gebe BALB/c fareler iki gruba ayrıldı. Birinci gruptaki fareler gebeliklerinin 12. gününde *Mycobacterium vaccae* (*M.vaccae*) ile subkutan olarak aşılandı. İkinci gruptaki fareler kontrol grubu olarak alındı. Her bir gruptaki yeni doğan fareler tekrar iki gruba ayrıldı. Birinci gruptaki fareler 6 haftalık olduktan sonra intraperitoneal ve intratrakeal ovalbümin uygulaması ile kronik astım modeli oluşturuldu. Son intratrakeal uygulamadan 24 saat sonra fareler sakrifiye edildi. Akciğerdeki histopatolojik değişiklikler, kemik iliği eosinofil öncü hücre sayıları ve dalak lenfosit kültür süpernatanlarında IL-5, IL-10 ve IFN-γ sitokin düzeylerine bakıldı.

Sonuç olarak gebelik döneminde anneye uygulanan *M. vaccae* immünizasyonu kronik astım modeli geliştirilen yavrularda astıma ait histopatolojik değişikliklerin oluşmasını engellemekte ve kemik iliğinde eosinofil öncü hücre yapımını baskılamaktadır. *M. vaccae* ile immünize annelerin kronik astım modeli oluşturulmamış yavrularında ise IFN-γ salınımı artarken IL-5 salınımı baskılanmıştır.

A. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

31. ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERDE BASKETBOL ANTRENMANININ FİZİKSEL UYGUNLUK ÜZERİNE ETKİLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı Soyadı : Yüksel SAVUCU
Danışman Adı : Doç. Dr. Bilsen SİRMEN
Kabul Tarihi : 16.02.2005
Program : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmada zihinsel engelli bireylerde Basketbol antrenmanının fiziksel uygunluk üzerine etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Basketbol antrenmanı uygulamasıyla; bu bireylerin takım arkadaşlarıyla bir uyum içinde olmaları, fiziksel uygunluk ve hareket davranışlarında gelişme kaydedilmesi hedeflenmiştir.

Metin Sabancı Spastik Çocuklar Merkezinde eğitim gören 18-25 yaşları arasında, çalışma için gerekli fonksiyonel becerileri engelleyecek fiziksel engeli olmayan, 15'i deney grubuna ve 15'i kontrol grubuna rastlantısal olarak ayrılmış toplam 30 Eğitilebilir zihinsel engelli birey haftada iki gün (Salı, Perşembe) ve 70 dakika olmak üzere üç aylık bir basketbol antrenmanına (Özel Olimpiyat Oyunları) katılmış deney grubunun, antrenman programı öncesi ve sonrası, kontrol grubunun ise ön test ve son testlerde Fiziksel uygunluk ve Antropometrik özellikleri ölçülmüştür.

Basketbol antrenman için Özel Olimpiyat Oyunları Basketbol Yetenek Değerlendirme Testi (BSAT) ve engelliler için geliştirilmiş Brockport Test Bataryasına göre uygulanan fiziksel & fizyolojik (vücut ağırlığı, boy, vücut yağ yüzdesi, beden kitle indeksi (BKİ), 16 metre mekik koşusu, bacak kuvveti, el-pençe kuvveti, düz kol asılı kalma, bükülü kol asılı kalma, modifiye mekik, izometrik şınav, otur-eriş ve omuz esnekliği) ölçümler ve Anaerobik uygunluk (dikey sıçrama ve 20 metre sprint) ölçümleri alınmıştır.

Grupların ön-test ve son-test karşılaştırılmalarında Wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi, grupların gelişim farklarında Mann-Whitney U testi uygulanmış ve parametreler arasında $p<0,05$ ve $p<0,01$ düzeyinde ilişkiler aranmıştır.

Çalışma sonunda, fiziksel aktivitelerin insan vücudu üzerindeki olumlu etkilerinin engelli insanlar içinde önemli yararlar sağladığı saptanmış, basketbol uygulamasına katılan engelli bireylerin fiziksel uygunluk düzeylerinin ve hareket davranışlarının geliştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel engelli, Basketbol antrenmanı, Fiziksel uygunluk

32. PROFESYONEL FUTBOL KULÜPLERİ STADYUMLARINDA ALGILANAN HİZMET KALİTESİ: FENERBAHÇE ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU STADYUMU ÜZERİNE BİR İNCELEME

Adı Soyadı : R. Timuçin GENÇER
Danışman Adı : Doç. Dr. Turgay BİÇER

Kabul Tarihi : 25.02.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışma, algılanan hizmet kalitesinin profesyonel spor organizasyonlarında etkililik ve verimliliği arttırdığı düşüncesine dayanarak, profesyonel futbol kulüpleri stadyumlarında algılanan hizmet kalitesi düzeyini Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadyumu örneğinde incelemeyi amaçlamıştır.

Araştırma, Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadyumu'nun 3 farklı tribün bölgesinde maç izleyen 708 seyirci ile Fenerbahçe futbol takımının bu stadyumda oynadığı 3 müsabakada gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacına hizmet edebilmek için Stadyumlarda Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği geliştirilmiştir. Ölçekler seyircilere müsabakalardan önce araştırmacı ve yardımcıları tarafından gerekli bilgiler sağlanarak dağıtılmış ve müsabakanın ikinci yarısı başlamadan toplanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, temel hizmet kalitesinin, algılanan hizmet kalitesi alt boyutları arasında en yüksek algı puanlarına sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan seyircilerin etkileşim kalitesine ilişkin algı düzeyleri ikinci sırayı alırken, bunu fiziksel çevre kalitesi algıları izlemektedir. Algılanan hizmet kalitesi ile seyircilerin eğitim düzeyi, düzenli bir işte çalışıp çalışmamak durumları ve stadyuma geldikleri yıl sayısı grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<.05$).

Algılanan hizmet kalitesinin bütünsel olarak geliştirilmesi ve profesyonel futbol kulüplerinde etkililik ve verimliliğin sürdürülebilmesi için yöneticiler, sadece temel hizmet kalitesini değil aynı zamanda hizmetlerin etkileşim kalitesini ve fiziksel çevre kalitesini geliştirmeye özen göstermeleri gerektiği önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: algılanan hizmet kalitesi, profesyonel futbol, Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadyumu.

33. KALP TEK DAMAR TIKANIKLIĞI OLAN KADIN HASTALARDA PLANLANMIŞ DÜZENLİ YÜRÜYÜŞÜN VÜCUT KOMPOZİSYONU VE KAN LİPİDLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Yonca Süreyya BİÇER
Danışman Adı : Prof. Dr. İsmail PEKER
Kabul Tarihi : 21.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Kantitatif anjiyografi sonucu tespit edilen kalp tek damar tıkanıklığı olan kadın hastaların ilaç kullanımlarına ilave olarak haftada 3 gün, 12 haftalık yürüyüş egzersiz programının, kan lipidlerine ve vücut kompozisyonuna etkisinin araştırılmasıdır.

40-60 yaş arası (kontrol grubun yaş ortalamaları 47.48±5.83, deney grubun yaş ortalamaları 47,07±5.85) bayanlar kontrol grubu (sadece ilaç kullanan grup) ve deney grubu (ilaçla beraber egzersiz yapan grup) olarak ayrılarak; çalışmamıza aynı damar hastalığına sahip olan, aynı risk faktörünü taşıyan ve aynı grup ilaçları (Asetil Salisitik Asit preparatları, aspirin, Statin grubu, gerek görülen vakalara Blokerler) kullanan ve daha önce herhangi bir miyokard infarktüsü veya kardiak operasyon geçirmemiş hastalar dahil edildi. 1 mil Rockport yürüme testi egzersiz programına dahil edilen deneklerin MaxVO2'lerinin kestirilmesinde uygulanmak üzere seçildi. Egzersiz programı öncesi ve sonrasında kan lipidleri ve vücut kompozisyon ölçümleri yapıldı.

Verilerin düzenlenmesi ve analiz aşamasında grupların ön-test ve son-test arasındaki gelişimlerin karşılaştırılması için Wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi, gelişimin egzersizden kaynaklandığını ortaya çıkarmak için ise grupların gelişim farkları alınarak gruplara Mann-Whitney U testi uygulandı ve parametreler arasında $p<0,05$ ve $p<0,01$ düzeyinde ilişkiler arandı.

Oniki haftalık egzersiz programı sonunda iki grupta da 0.01 ve 0.05 düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ancak deney grubunun kan lipidleri ve vücut kompozisyon değerleri kontrol grubuna göre pozitif yönde daha fazla seviyede düşmüş ve bazı parametrelerde yükselmiştir, bu düşüş ve yükselmeler 0.01 ve 0.05 düzeyinde anlamlı sonuçlar vermiştir.

Kalp tek damar tıkanıklığı olan kadın hastalarda 12 haftalık planlanmış düzenli yürüyüşün, egzersiz yapan kadınlar üzerinde, sedanter yaşam süren kadınlara göre daha olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler Koroner arter hastalıkları, egzersiz, kan lipidleri, vücut kompozisyonu

34. GENÇLİK MERKEZLERİNDE ÖRGÜTSEL ETKİLİLİK VE HİZMET KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Ali AYCAN
Danışman Adı : Prof. Dr. H. Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 06/05/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmada, gençlik merkezlerinin örgütsel etkililikleri ve hizmet kalitesi düzeylerinin arttırılması için öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, gençlik merkezlerinin örgütsel girdileri (kaynakları) ile ilgili problemlerin ve gençlik merkezi üyelerinin algıladıkları hizmet kalitesi düzeyinin belirlenmesine çalışılmıştır.

Araştırma; Bolu, Düzce , Sakarya ve Kocaeli Gençlik ve Spor İl müdürlükleri'ne bağlı Gençlik Merkezleri'nde gerçekleştirilmiştir. Nitel ve nicel veri toplama yöntemlerinin birlikte kullanıldığı araştırmaya, 4 gençlik merkezi yöneticisi ve 311 gençlik merkezi üyesi katılmıştır. Gençlik merkezlerinin örgütsel girdileri ile ilgili problemlerin belirlenmesine yönelik veriler, bu merkezlerin yöneticileri ile gerçekleştirilen görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Yöneticilerin konu ile ilgili görüşleri incelenerek, her bir örgütsel girdiye ilişkin problemler belirlenmiştir. Gençlik merkezi üyelerinin algıladıkları hizmet kalitesi düzeyine yönelik veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen "gençlik merkezlerinde algılanan hizmet kalitesi ölçeği" ile elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda, gençlik merkezlerinde bütçe, araç-gereç (malzeme), yönetmelik (mevzuat), faaliyet programı, personel, eğitmen, sosyal çevre ve yöneticilerin yeterlilikleri konusunda önemli sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, gençlik merkezi üyelerinin fiziksel çevre kalitesi algı düzeylerinin, etkileşim ve temel hizmet kalitesi algı düzeylerine oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: örgütsel etkililik, hizmet kalitesi, gençlik merkezleri

35. BADMİNTONDA ÇEVİKLİĞİN PERFORMANSA ETKİSİ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ANTRENMAN UYGULAMALARI

Adı Soyadı : Fatih HAZAR
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 23.05.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırma; badmintonda çevikliğin performansa etkisinin belirlenmesi ve çevikliğin geliştirilmesine yönelik antrenman uygulamalarının ortaya koyulması amacıyla planlandı. Bu temel amacın yanı sıra; badmintonda

çevikliğin önemini incelemek ve çevikliğin; sürat, ivmelenme, kas gücü, kuvvet, denge, esneklik, anaerobik güç ve aerobik dayanıklılık (VO2max) parametreleriyle ilişkisini saptamak ta amaçlandı.

Çalışmada 10–13 yaş grubu öğrencilerden Deney ve Kontrol grubu oluşturuldu. Her grup için 14 erkek ve 14 kız olmak üzere toplam 28'er öğrenci belirlendi. Deney grubuna, geliştirilen "Badminton Çeviklik Antrenman" programı, Kontrol grubuna ise, "Geleneksel/Klasik Antrenman" programı, 14 hafta süresince uygulandı. Gruplara antrenman programları öncesinde ve sonrasında, çeviklik, performans ve diğer parametrelerin değerlerini belirlemek üzere ön test ve son testler uygulandı.

Çeviklik ile performans, fiziksel, fizyolojik ve biyomotorik özellikler arasındaki ilişkiler Spearman Korelasyon Testi kullanılarak belirlendi ($p<0.01$). Deney ve kontrol grupları arasında, ön testler arasında ve son testler arasındaki (Gruplar arası) farklılıkları belirlemek için, Mann-Whitney U Testi, grupların kendi içlerinde ön testler ile son testler arasında (Grup içi) farklılıkları belirlemek için, Wilcoxon Testi kullanıldı.

Çeviklik ile performans arasında anlamlı ilişki bulundu ($p<.01$). Çeviklik ile dikey sıçrama, 10 m sürat ve aerobik kapasite (VO2max) arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta ($p<.01$), bacak kuvveti arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>.05$).

Çeviklik antrenman programı, deney grubunun çeviklik ve performansında önemli gelişimler sağladı ($p<.001$). Klasik antrenman programı, kontrol grubunun çeviklik ve performansında önemli gelişimler sağladı ($p<.001$). Deney grubunun çeviklik ve performans son test değerleri, kontrol grubunun değerlerinden önemli derecede daha iyiydi ($p<.001$).

Araştırma sonucunda, çevikliğin badminton performansı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu belirlendi. Çeviklik antrenman programı, sporcuların çevikliklerinde diğer programa oranla çok daha önemli gelişmeler sağladığı belirlendi.

36. SEDANTER ERKEKLERDE EGZERSİZİN KORTİZOL SİRKADİYAN RİTİM VE KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : İbrahim ERDEMİR
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 13/06/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmamızda sedanter erkeklerin kortizol sirkadiyan ritminin egzersize tepkisi, kortizolun zirve değeri ve dip değerinde yapılan egzersizin, kortizol sirkadiyen ritim ve kan parametreleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu amaçla 10 sedanter erkek denek çalışmamıza dahil edilmiştir.

Test öncesi deneklerin fizyolojik: vücut ağırlığı, boy, skinfold (göğüs, karın, uyluk, ön üst kol, arka üst kol, yan, sırt), beden kütle indeksi; performans: dikey sıçrama, Cooper, ve psikolojik testler uygulandı. Kortizol ölçümleri için I. hafta: 08:00 – 12:00 – 16:00 – 20:00 – 24:00 – 04:00 saatlerinde. II. hafta 1. gün: 08:00 (Egzersiz Öncesi–Sonrası) 09:00 – 12:00 – 16:00 – 20:00 – 24:00 – 04:00, 2. gün 08:00 – 12:00 – 16:00 – 20:00 – 24:00 – 04:00 saatlerinde. III. hafta 1. gün: 20:00 (Egzersiz Öncesi–Sonrası) 21:00 – 24:00 – 04:00 – 08:00 – 12:00 – 16:00, 2. gün 08:00 – 12:00 – 16:00 – 20:00 – 24:00 – 04:00 saatlerinde toplam 32 kan alımı gerçekleştirildi.

Elde edilen tüm veriler SPSS programında analiz edildi. Parametrelerin kortizol sirkadiyan ritim ve kortizol düzeylerinin karşılaştırılması için iki yönlü varyans analizi ve tekrarlı ölçümlerde varyans analizi, farkların belirlenmesi için ise Bonferroni testi uygulanmıştır. Parametreler arasında $p<0,05$ ve $p<0,01$ düzeyinde ilişkiler aranmıştır.

Sonuç olarak, kortizolun gün içi dip ve zirve değerlerinde yapılan egzersiz, kortizol sirkadiyen ritminde değişikliğe yol açmıştır. Akşam yapılan egzersizdeki kortizol artışı, sabah yapılan egzersizdeki kortizol artışından çok fazladır. Fakat toparlanma düzeylerinin aynı olduğu bulunmuştur. Akşam yapılan egzersiz ile sabah yapılan egzersiz kan parametrelerinden lökosit, hemoglobin, hematokrit ve trombosit üzerindeki etkileri aynıdır.

Anahtar kelimeler: sirkadiyen ritim, kortizol, egzersiz, lökosit, eritrosit, hematokrit, hemoglobin, trombosit.

37. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULLARINDA İNSAN KAYNAKLARININ EĞİTİM HİZMETLERİ KALİTESİNE YÖNELİK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Süleyman Murat YILDIZ
Danışman Adı : Prof. Dr. Müslüm BAKIR
Kabul Tarihi : 13/06/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nın insan kaynakları içerisinde yer alan öğretim elemanları ile öğrencilerin eğitim hizmetleri kalitesine yönelik algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya, 21 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile 2 Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu'nda yer alan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümleri'nin 4. sınıf öğrencileri (n=870) ile bu okullarda görev yapan öğretim elemanları (n=330) gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırma tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından öğretim elemanları ve öğrencilere yönelik birer kalite ölçeği geliştirilmiştir. Geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan bu ölçekler öğretim elemanları ve öğrencilere uygulanmıştır. Bu

ölçeklerde algı yoluyla öğretim elemanları ve öğrencilerden, sekiz alt boyut içerisinde yer alan faktörlere karşı mevcut durumu ortaya koyması ve buna yönelik önem derecesini belirtmesi istenmiştir.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 12.0 paket programında yapılmıştır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin algılamalarından elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplar arası farklılığı bulmak için bağımsız grup t testi kullanılmıştır. Aralarındaki fark $p<0,05$ olması durumunda anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretim elemanları ve öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'ndaki eğitim hizmetleri kalitesinin mevcut durumunu "orta" düzeyde algılamışlar, bu boyutu ise "önemli" olarak görmüşlerdir. Ayrıca aralarında $p<0,001$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Eğitim, Kalite

38. ANGİOTENSİN DÖNÜŞTÜRÜCÜ (CONVERTING) ENZİM (ACE) GEN POLİMORFİZMİNİN ELİT GÜREŞÇİLER VE NORMAL POPÜLASYONDA KARŞILAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : İbrahim ŞAHİN
Danışman Adı : Doç. Dr. Birol ÇOTUK
Kabul Tarihi : 23.06.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Spor bilimleri çok farklı disiplinleri bir çatı altında birleştiren yapısıyla Türkiye'de hızla gelişmektedir. Buna rağmen halen ülkemizde spor yeteneğinin ortaya çıkarılması ve yönlendirilmesi, büyük ölçüde gözlemlere ve rastlantılara kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı güreş sporu bağlamında genetik analiz yöntemlerinin uluslar arası başarı için ne derecede öngörü kazandırabileceğini araştırmaktır. Bu doğrultuda uluslararası düzeyde başarılar elde etmiş elit 49 Türk güreşçisinin Angiotensin Converting (dönüştürücü) Enzim (ACE) polimorfizmi belirlenmiş ve 100 kişilik gönüllü, sağlıklı, erkek genel populasyonla karşılaştırılmıştır.

Güreşçiler ve spor yapmayanlar arasında alel frekans yoğunluğunu analizinde iki grup arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Buna rağmen güreşçilerin ve güreşçi olmayanların ID genotipinde daha fazla yığılma gösterdikleri belirlenmiştir. Anlımla bir fark olmamakla birlikte II genotipine sahip olan güreşçi sayısı, sporcu olmayanlara oranla daha azdır.

Araştırmamıza katılan (49 kişi) güreşçilerde ACE genotipi II olanların sayısı 5 kişi olup %10,2'sini oluşturmakta, normal popülasyonda ise; 100 kişide ACE genotipi II olanların sayısı 18 kişi olup %18'ini oluşturmaktadır. ACE genotipi DD olan güreşçilerin 15 kişi olup %30,6'sını oluşturmaktadır. ID genotipine her iki grupta II ve DD genotiplerine göre daha fazla rastlanmıştır: 29 güreşçide ID genotipi (%59,2), genel popülasyonda 46 kişide ID genotipi (%46) bulunmuştur.

Güreşçi ve normal popülasyonunun genelinde ise II genotipinde olanların sayısı 23 kişi (%15,4), DD genotipinde olanların sayısı 51 kişi (%34,2) ID genotipinde olanların sayısı ise 75 kişi (%50,3) olarak tespit edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Güreşçiler ve spor yapmayanlar arasında alel frekans yoğunluğu kaykare testi ile değerlendirildiğinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Elit güreşçiler ile sedanter grup ACE genotipi verileri karşılaştırılarak, sporcunun küçük yaşta bu spor branşına yönlendirilmesi ve yetenek seçimi kapsamında ACE gen polimorfizmi taramasının kullanılıp kullanılmayacağı sorusuna cevap aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Angiotensin Dönüştürücü Enzim, Polimorfizm, Elit Güreşçiler.

39. TÜRKİYE SÜPER LİGİ FUTBOL MAÇLARINDA UYGULANAN HÜCUM ORGANİZASYONLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ VE MAÇ SONUÇLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Metin ÇAKIROĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Hasan KASAP
Kabul Tarihi : 07.07.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu araştırmanın amacı, Türkiye Süper Ligi futbol maçlarında uygulanan başarılı hücum organizasyonlarının karşılaştırmalı analizi ve maç sonuçlarına etkisinin incelenmesidir.

Türkiye Süper Ligi'nden 46 maç ve Şampiyonlar Ligi'nden 25 maç olmak üzere toplam 71 maç videokasete kaydedildi. Araştırmada el notasyon analiz tekniği kullanıldı. Başarılı hücum organizasyonlarının yapısını belirlemek için kullanılan analiz kriterlerinin geçerliliği Cronbach Alpha ile test edildi ($a=0,81$).

Analiz kriterlerinin tanımlanmasına ve değerlendirilmesine ilişkin veriler, alanında uzman 5 kişilik bir ekip tarafından (Teknik Direktör ve/veya Öğretim Üyesi) toplu ve yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edildi. Gözlemler arası ve gözlemciler arası güvenirliği belirlemek amacıyla kappa istatistiği kullanıldı.

İstatistiksel analizlerde nonparametrik analiz tekniklerinden Mann-Whitney U ve Ki-kare testi (X2) kullanıldı, ($p<0.05$) düzeyi anlamlı kabul edildi.

Türkiye Süper Ligi ile Şampiyonlar Ligi arasında; Hücum biçimi, hücum başlangıç bölgesi, topa temas sayısı, şut atılan bölgeler, pas veren oyuncunun hareketi, şut atan oyuncunun hareketi ve şut tekniği bakımından anlamlı farklılık belirlendi ($p<0.05$).

Türkiye Süper Ligi'ndeki kazanan ve kaybeden takımlar arasında ise hücum süresi, pas yapılan bölgeler, şutların isabeti ve şut atılan bölgeler bakımından anlamlı bir farklılık belirlendi ($p<0.05$).

40. ANGİOTENSİN DÖNÜŞTÜRÜCÜ (CONVERTING) ENZİM (ACE) GEN POLİMORFİZMİNİN ELİT BASKETBOLCULARDA VE VOLEYBOLCULARDA KARŞILAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : Emin SÜEL
Danışman Adı : Doç. Dr. Aysel PEHLİVAN
Kabul Tarihi : 22/09/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Çalışmamızda elit erkek ve bayan basketbolcular ile voleybolcuların ACE genotiplerini belirleyerek, hem sedanter hem de sporcu grupları arasında genotip polimorfizmi bakımdan farklılıkları araştırdık.

Bu çalışmanın amacı 28 bayan ve 30 erkek basketbolcu ile 31 bayan ve 33 erkek voleybolcunun genetik analiz yöntemleri ile genetik özelliklerinin uluslararası başarı için ne derecede öngörü kazandırabileceğini araştırmaktır.

Çalışmamıza katılan kontrol ve denek grubundan 5cc.kan alınarak ACE gen polimorfizmleri belirlendi. Ayrıca denek grubundan yaş, boy ve kiloları alınarak dikey sıçrama, mekik koşusu ve 20 metre sprint testleri uygulandı. Elde edilen değerler SPSS 11.0 paket programında ki kare($p<0,05$), ANOVA, Levene's Testi, t testi(0,05) ve alel frekans dağılımları hesaplanarak değerlendirildi.

Araştırmamızın denek grubunu oluşturan 122 sporcunun ACE genotipi II olanların sayısı 16 kişi (%13,1), normal populasyonda 105 kişide ACE genotipi II olanların sayısı 19 kişi (%18,1) olarak belirlenmiştir. ACE genotipi DD olan sporcuların sayısı 38 kişi (%31,1), normal populasyonda ACE genotipi DD olanların sayısı 37 kişidir (%35,2). ID genotipi her iki grupta da II ve DD genotiplerine göre daha fazla bulunmuştur. ACE genotipi ID olan sporcuların sayısı 68 kişidir(%55,7). Normal populasyonda da benzer bir durum görülmüştür. ID genotipinde olan kişi sayısı 49 kişidir(% 46,6).

Erkek basketbolcular ve erkek voleybolcuların alel frekans yoğunluğu Ki-Kare testi ile değerlendirilmiştir. Yapılan incelemede istatistiksel olarak anlamlı çıkmamasına rağmen sınırda anlamlı bir sonuç olarak (0,06)değerlendirilebilir($p>0,05$).

Yine t testine göre erkek sporcuların dikey sıçramaları arasında anlamlı bir fark (0,026) bulunmuştur. Mekik koşusunda da (0,04) anlamlı fark bulunmuştur $p>(0,05)$. Anahtar Kelimeler: Genotip, gen, basketbol, voleybol

A. HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

41. KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA FONKSİYONEL PERFORMANS VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Adı ve Soyadı : Bilgi GÜLSEVEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 10.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları

Araştırma; KOAH'lı hastalarda, Fonksiyonel Performans Envanteri-FPE, Fonksiyon Önem Ölçeği-FÖÖ ve Fonksiyon Doyum Ölçeği-FDÖ'nin Türkçe şeklinin geçerlik ve güvenirliğini değerlendirmek; fonksiyonel performans düzeyi ve etkileyen faktörleri, fonksiyonel performans, önem ve doyum düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla metodolojik, tanımlayıcı ve analitik olarak planlandı ve gerçekleştirildi.

Araştırmanın evrenini, Mayıs 2003- Şubat 2004 tarihleri arasında M.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı'na ve Eylül 2003-Şubat 2004 tarihleri arasında İ.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı'na başvuran KOAH'lı hastalar; örneklem grubunu ise bu hastalar arasından literatür bilgisine dayalı olarak belirlenen kriterlere uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden KOAH'lı 110 hasta oluşturdu.

Veri toplanmasında Hasta Bilgi Formu ve N.K. Leidy tarafından geliştirilen FPE, FÖÖ ve FDÖ kullanıldı.

Veri analizinde; yüzdelik oran, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, X^2, Student's t, Mann-Whitney U, Kruskall Wallis testleri, Pearson ve Spearman Korelasyon analizi, Madde Toplam Puan Korelasyonu ve Cronbach's Alpha tekniği kullanıldı.

Araştırmanın sonucunda;

FPE (α=0.93), FÖÖ (α= 0.77) ve FDÖ (α= 0.90)'nin ülkemiz için geçerli ve güvenilir olduğu,

Hastaların FPE'den aldıkları puan ortalamasının 1.74±0.41, FÖÖ'den aldıkları puan ortalamasının 2.42±0.44, FDÖ'den aldıkları puan ortalamasının 1.57±0.68 olduğu ve cinsiyete göre alınan puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p>0.05$),

Hastaların FPE ve FDÖ'den aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı pozitif korelasyonlar olduğu ($r=0.25-0.73$ ve $p<0.01$), hastaların FPE'den aldıkları puanlar ve beklenen FEV1 %'si arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı pozitif korelasyonlar olduğu ($p<0.01$) belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Fonksiyonel Performans, Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH)

42. HUZUREVİNDE YAŞAYAN ÜRİNER ŞİKAYETLERİ OLAN KADINLARDA MESANE EĞİTİMİ VE KEGEL EGZERSİZLERİNİN ETKİNLİĞİ

Adı ve Soyadı : Ergül ASLAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 14.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmamız, huzurevinde yaşayan 65 yaş ve üzeri üriner şikayetleri olan kadınlarda, mesane eğitimi ve Kegel egzersizlerinin etkinliğini belirlemek amacıyla planlanmış olup, deneysel prospektif araştırma özelliğindedir.

Araştırma, T.C. Emekli Sandığı Nisbetiye Dinlenme ve Bakımevi'nde, Kasım 2002-Ocak 2004 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Çalışmaya katılmaya istekli 25 kadın vaka grubuna, 25 kadın kontrol grubuna alındı. Örneklem seçiminde üriner şikayetleri olması, mobilite sorunu olmaması (Rankin Skalasına göre 0-3 puan) ve mental durumu yeterli olması (Mini Mental Test puanı 23 ve üzeri) koşulları dikkate alındı.

Çalışmanın verilerini elde etmek üzere, vaka ve kontrol grubuna tedavi öncesi (TÖ) Görüşme Formu, Yaşam Kalitesi Ölçeği (KHQ), Mini Mental Test, Rankin Skalası uygulandı. Üriner günlük formları kadınlar tarafından dolduruldu. İnkontinansın varlığı ve şiddeti ped testi ile değerlendirildi. Pelvik taban kas gücü digital palpasyon ölçüldü. Vaka grubuna 6-8 haftalık süre ile mesane eğitimi ve Kegel egzersizleri uygulatıldı. Tedaviden 8 hafta sonra (TS) 1. kontrol ve tedavi sonrası 6. ayda (TS 6. ay) 2. kontrol yapıldı.

Elde edilen verilere göre, vaka grubunun yaş ortalaması 78.88±4.80 kontrol grubunun ise, 79.44±5.32 idi. Huzurevinde kalma süresi ortalama olarak 7.34±4.46 yıldı. Üriner inkontinans tipleri arasında en sık olarak, vaka grubunda miks inkontinans (%52) ve kontrol grubunda urge inkontinans (%60) görüldüğü belirlendi. Urgency %68, frequency %68 ve noktüri %62 olarak yaygın şikayetlerdi. Olguların %50'sinde pelvik taban kas gücü, digital palpasyonda 1-2/5 olarak düşüktü. Vaka grubunun ped testi ortalaması 7.12±12.07 gr., kontrol grubunun 8.20±14.13 gr. idi.

TÖ, TS ve TS 6. aydaki değerlendirmelerde, kaçırılan idrar miktarının, urgency, frequency ve noktüri şikayetlerinin vaka grubunda kontrol grubuna göre, istatistiki olarak derecede anlamlı şekilde azaldığı belirlendi ($p<0.05$). Ped test sonuçlarında ise, vaka grubunda kontrol grubuna göre, TÖ ile TS ve TÖ ile TS 6. ayda istatistiki olarak ileri derecede azalma olduğu görüldü ($p<0.001$). Pelvik taban kas gücünde, tüm değerlendirmelerde vaka grubunda

kontrol grubuna göre belirgin derecede artış vardı ($p<0.05$). Üriner sorunların yaşamı kalitesine etkisi King Sağlık Anketi ile değerlendirildi. Her iki grup karşılaştırıldığında, genel sağlığı algılama, rol sınırlamaları, fiziksel sınırlamalar, sosyal sınırlamalar, inkontinans etkisi ve duygular alt boyutlarında, vaka grubunda kontrol grubuna göre anlamlı derecede yaşam kalitesinde düzelme olduğu ($p<0.05$), uyku / enerji ve şiddet ölçümleri alt boyutunda vaka grubu lehine ileri derecede anlamlı fark olduğu görüldü ($p<0.001$).

Araştırma sonuçları, ileri yaştaki kadınlara uygulanan mesane eğitimi ve pelvik taban kas egzersizlerinin, üriner şikayetleri azaltmada ve pelvik taban kas gücünü arttırmada oldukça etkili olduğunu göstermektedir.

43. ERKEN POSTPARTUM DÖNEMDE SÜT İNME REFLEKSİNİN UYARILMASININ FARKLI YÖNTEMLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Feride YİĞİT
Danışman Adı : Prof. Dr. Hediye ARSLAN
Kabul Tarihi : 18.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Çalışma, annelerin süt inme reflekslerini değerlendirip, refleksleri yetersiz olan annelere doğru emzirme tekniği öğretildikten sonra, süt inme refkleksini uyarmak için kullanılan meme masajı (MM), ılık nemli uygulama ile memeleri ısıtmak (MESU) ve sırt masajının (SM) etkinliğinin karşılaştırılması amacıyla analitik, prospektif olarak planlanmıştır.

Eylül 2002 ve Mayıs 2004 tarihleri arasında İstanbul ilinde bir devlet hastanesinin kadın doğum servisinde doğum yapan ve doğum sonu 2 saatlik süre içinde bebeğini emzirmeye başlamayan toplam 135 anne ve bebeği, araştırma grubuna alınmıştır. Anneler istekleri doğrultusunda, MM grubu 34 kişi, MESU grubu 40 kişi ve SM grubu 36 kişi olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Seçtikleri yöntem uygulamalı olarak annelere veya yanlarındaki refakatçılara öğretilmiş, MM grubundan, günde üç kez 5 dakika boyunca her iki göğüslerine masaj yapmaları, MESU grubundan günde üç kez kaynamış su ile ıslattıkları bezleri göğüslerine koymaları ve bu bezleri 5 dakika göğüslerinde tutmaları, SM grubundan eşleri veya bir yakınlarına günde üç kez 5 dakika sıvazlama seklinde sırt masajı yaptırmaları ve bunu 5 gün boyunca sürdürmeleri istenmiştir. Anneler doğumdan 1 hafta, 2, 4 ve 6 ay sonra telefonla aranarak izlenmiştir.

Veriler, istatistik uzmanı tarafından bilgisayarda SPSS for Windows, 11.0 programı kullanılarak, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Post Hoc Testi, ki-kare (x^2), Kruskal-Wallis Testi, Bonferroni düzeltmesi ile analiz edilmiştir. Veriler %95 güven aralığında anlamlılıklar $p<0.05$ düzeyinde olacak şekilde değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda grupların, sosyo-demografik, obstetrik ve emzirme özelliklerinin bakımından benzer olduğu, homojen dağılım gösterdikleri saptanmıştır. Bebeklerin büyümeleri, İMDAT puanları ve süt yetersizliği deneyimleme durumlarının değerlendirilmesine göre en etkili yöntemin meme masajı, ikinci sırt masajı ve daha az etkili yöntemin de memeleri ılık uygulama ile ısıtmak olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süt salınım refleksi, emzirme, hemşirelik bakımı, süt yetersizliği

44. LAPAROSKOPİK CERRAHİ İŞLEM SONRASI BULANTI VE KUSMANIN AZALTILMASINDA OTOJENİK GEVŞEME İLE YAVAŞ VE RİTMİK SOLUNUMUN ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Aysel GÜRKAN
Danışman Adı : Prof. Dr.Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 23.03.2005
Programı: : Doktora
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma laparoskopik cerrahi işlem sonrası bulantı ve kusmanın azaltılmasında otojenik gevşeme ile yavaş ve ritmik solunumun etkisini belirlemek amacıyla prospektif deney-kontrol araştırması olarak planlandı.

Araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesi ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir eğitim ve araştırma hastanesi genel cerrahi kliniklerinde laparoskopik kolesistektomi uygulanacak kadın hastalar oluşturdu. Laparoskopik kolesistektomi sonrası bulantı ve kusma oranı %46-68 arasında olup, ortalama %55 civarında olduğu göz önüne alınarak, postoperatif bulantı ve kusma oranında %25 azalma sağlamak amacıyla %80 güçte yapılan güç analizinde örneklem sayısı deney ve kontrol gruplarının her birinde 48 hasta olarak belirlendi.

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan "Bireysel Özellikler Formu" ve "Hasta İzlem Formları" ile Türkiye'de geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ve kullanılmakta olan "Durumluk-Sürekli Anksiyete Ölçeği" ve "Görsel Kıyaslama Ölçeği" aracılığıyla yüz yüze görüşme ve izlem yoluyla elde edildi. Verilerin değerlendirilmesinde oran, ortalama (x), standart sapma (SD), x2, t testi ve pearson korelasyon tekniği kullanıldı.

Araştırmanın verilere göre, kontrol ve deney grubu hastalar arasında cerrahi işlem öncesi ve sonrası durumluk anksiyete düzeyleri; postoperatif ilk 24 saatte bulantı ve kusma oranları, antiemetik gereksinimleri ve ağrı şiddetleri; taburculuk sonrası bulantı ve kusma deneyimleri, ağrı şiddetleri, antiemetik ve analjezik gereksinimleri, günlük aktivitelerin etkilenme oranı, uygulanan bakım/tedaviden memnuniyetleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark ($p<0.05$) olduğu belirlendi.

Araştırmada elde edilen bulgular laparoskopik cerrahi sonrası bulantı ve kusmanın azaltılmasında otojenik gevşemenin rutin hemşirelik bakımından daha etkili olduğunu göstermekte olup, postoperatif bulantı ve kusma riski yüksek cerrahi girişimlerde kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Postoperatif dönem, bulantı, kusma, gevşeme

45. VAGİNAL DOĞUMLARDA PERİNE MASAJININ ETKİNLİĞİ

Adı ve Soyadı : F. Deniz SAYINER
Danışman Adı : Doç. Dr. Nurdan DEMİRCİ
Kabul Tarihi : 25.03.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmamız prenatal perine masajının doğum esnasında perine bütünlüğünü koruyacağı, episyotomi gereksinimini azaltacağı, perineal travma olussa bile yara iyileşmesini hızlandıracağı düşüncesiyle, masajın etkilerini saptamak için planlanmış randomize deneysel bir çalışmadır.

Araştırmanın örneklem grubuna Eskişehir Doğum Çocuk Bakımevi'ne Ocak 2003- Mayıs2004 tarihleri arasında başvuran gebelerden 50 gebe masaj, 50 gebe de kontrol grubuna alındı. Gebelere 34. haftadan itibaren haftada 1 ya da 2 kez perine masajı yapıldı ve kendilerinede nasıl yapılacağı öğretilerek yapmaları istendi. Olgulara pelvik taban kaslarını kullanması için; kegel egzersizleri de öğretildi.

Çalışmaya katılan olgular yaş, travayda gestasyon haftası, gebelik sayısı, önceki doğumlarda episyotomi iyileşme süresi ve yenidoğan doğum ağırlığı, şimdiki doğumda yenidoğan doğum ağırlığı, baş çevresi gibi özellikler açısından benzer özellikte idi.

Araştırmaya katılan multipar olguların %14;ü önceki doğumlarını evde ,% 86'sı hastanede yaptığı, hastanede doğum yapan gebelerden 1 'ine episyotomi uygulandığı saptanmıştır.

Masaj grubunda episyotomi uygulanma oranı %10, kontol grubunda %92 olarak saptanmıştır. Masaj uygulanan grupta episyotomi uygulanma oranı istatistiksel anlamlı düzeyde azalmıştır.

Primipar gebelerin masajı sık yaptıklarında episyotomi uygulanma oranı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmıştır. Ancak multiparlarda anlamlı bir fatk saptanmamıştır.

Episyotomi uygulanan olgularda her iki grupta yara iyileşmesi REEDA skalası ile değerlendirilerek karşılaştırılmış, aralarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Masaj yapma sıklığının yırtık oluşması ile ilişkisinde istatistiksel anlamlı bir fark yoktu ancak masajı daha sık yapan olgulardan %94'ünde yırtık oluşmadığı gözlendi.

Uygulayıcı masajı ile kendi kendine masaj yapma durumu incelendiğinde primipar gebelerin masajı yapmaya daha istekli olduğu, masajı daha az yapturan multipar olguların kendi kendine masajı da daha az yaptıkları saptanmıştır.

Sonuç olarak prenatal perine masajı perineal travmayı azaltmıştır.

Anahtar Kelimeler: Prenatal perine masajı, Perineal travma, Epizyotomi, Perineal laserasyon, REEDA skalası

46. MEME KANSERLİ KADINLARDA CİNSEL YAŞAM DURUMUNUN İNCELENMESİ

Adı ve Soyadı : Dilek AYGİN
Danışman Adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 14.06.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma, Meme kanserli kadınların cinsel yaşam durumunu belirlemek amacıyla metodolojik ve tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini İstanbulda bir üniversite hastanesi kanser tedavi merkezinde meme kanseri tanısı ile tedavi uygulanmış ve kontrolleri sürdürülen 190 kadın oluşturdu.

Veriler, meme kanserli kadınların bireysel özelliklerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan bir form ve Kadın Cinsel İşlev Ölçeği (KCİÖ) kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistik, geçerlilik-güvenilirlik, parametrik ve ilişki incelemeye yönelik analiz yöntemleri kullanıldı.

Ondokuz madde, altı alt boyuttan oluşan KCİÖ için sırasıyla dil geçerliliği, kapsam geçerliliği, madde anlaşılırlığı, madde analizi, test-tekrar test güvenilirliği ($r=0.75$), iç tutarlılık güvenilirliği ($\alpha=0.98$), yapı geçerliliği sınandı ve KCİÖ'nin geçerlilik ve güvenilirlik düzeyi yüksek bulundu.

KCİÖ ile yapılan ölçüm sonucunda çalışma kapsamında olan ve önceden cinsel işlev bozukluğu bulunmayan kadınların yarısından fazlasında cinsel işlev bozukluğu olduğu belirlendi.

İleri yaşın, düşük eğitim düzeyinin, bir işte çalışmamanın, kırsal kesimde yaşamanın, menopozda olmanın kadında cinsel işlev bozukluklukluğu görülme sıklığını anlamlı ($p<0.05$) bir şekilde artırdığı saptandı.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, KCİÖ'nin Türk kadınlarında cinsel işlev durumunu belirlemede güvenle kullanılabilecek bir araç olduğu, meme kanserli kadınlarda cinsel işlev bozukluklarının yüksek oranda görüldüğü söylenebilir. Bu sonuçlara dayanarak, meme kanserli kadınların cinsel işlev bozuklukları açısından rutin olarak değerlendirilmesi, kanser ve tedavilerin yanında cinsel yaşamlarını nasıl sürdürecekleri konusunda kadın ve eşine bilgi verilmesi, danışmanlık yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: kadın cinsel işlevi, cinsellik, meme kanseri, meme kanseri tedavisi.

47. İSTANBUL İLİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA KAZA EPİDEMİYOLOJİSİ VE ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARINDA GÜVENLİK ÖNLEMLERİNE YÖNELİK BİLGİ VE DAVRANIŞ ÖLÇEKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Kamer GÜR
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ

Kabul Tarihi : 20.06.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Hemşireliği

Bu çalışmada, İstanbul ili ilköğretim okullarında meydana gelen kazaların epidemiyolojisini belirlemek ve "Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçekleri"ni geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın türü, tanımlayıcı ve metodolojiktir.

Araştırma, 2003 bahar ve güz, 2004 yılı bahar dönemlerinde yapılmış olup, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel ve resmi tüm ilköğretim okulları çalışmanın evrenini oluşturmuştur (Okul N= 1540, Öğrenci N= 1 623 693). Örneklem yapılmayıp tüm evren çalışmaya alınmıştır. Veriler, "Öğrenci Kaza Formu" ile on-line olarak toplanmış, ki kare ve yüzdelik hesaplama yöntemleri ile analiz edilmiştir.

Araştırma süresince 3302 okul kazası olduğu tespit edilmiştir. Okul kazaları en fazla 1., 2. ve 6. sınıflarda olmaktadır. Kazaların aralık, ocak ve mart aylarında yükseldiği görülmektedir. Kaza geçiren erkek öğrencilerin sayısı kız öğrencilerden yaklaşık iki kat fazladır ve sırası ile; düşmeler, cisme çarpma ve birisi ile çarpışma okul kazalarının en önde gelen nedenlerindendir. Öğrencilerin en fazla koşarken, itişip kakışırken, basketbol oynarken kaza geçirdikleri, en fazla başlarından ve ekstremitelerinden yaralandığı saptanmıştır. Okul kazalarının sırası ile en fazla şişme, hassasiyet, sıyrık, kanama, kesik, morluk, kırık, burkulma ile sonuçlandığı tespit edilmiştir. Öğrenciler en fazla okul bahçesinde ve teneffüs saatlerinde yaralanmaktadır. Kaza nedeniyle öğrencilerin %24'ü yarım günden daha az bir süre okul aktivitelerinden uzaklaşırken, öğrencilere kaza sonrasında en fazla ilkyardım uygulaması yapılmış, %15'i bir sağlık kurumuna sevk edilmiştir.

Ölçek geliştirme çalışması için; yukarıdaki belirtilen dönemlerde rapor edilen kaza olguları değerlendirilmiş, okul kazalarında risk faktörlerini tanılamaya yönelik literatür taraması yapılmıştır. Veriler MEB'na bağlı bir ilköğretim okulunda okuyan 2-8 sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. Bulguların değerlendirilmesinde; geçerlik çalışması için uzman görüşleri ile kapsam geçerliği, faktör analizi ile yapı geçerliği yapılmıştır. Ölçeklerin

güvenirliği ise test tekrar test güvenirliği, madde-toplam puan korelasyonu ve iç tutarlık ile belirlenmiştir.

Öğrencilerin okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği için Content Validity Index= 0.94, r =.78, α = .86 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin madde sayısı 46'dır ve 3'lü likert tipi bir ölçektir. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği için Content Validity Index = 0.99 gibi yüksek bir değer bulunmuştur. Yapı Geçerliğini belirlemek üzere yapılan faktör analizi sonucunda öz değeri 1'i aşan 4 faktör elde edilmiştir. 1. faktör Güvenli Olmayan Davranışlar, 2. faktör Güvenli Davranışlar, 3. faktör Bina Dışına Yönelik Güvenli Davranışlar ve 4. faktör Servis Aracındaki Davranışları içermektedir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı r =.74, α= ,81'dir. Ölçeğin madde sayısı 40'tır ve 5'li likert tipi bir ölçektir.

Ölçekler 1. sınıflar hariç ilköğretim çağındaki tüm öğrencilere uygulanabilir. Ölçeklerden alınan en yüksek puan öğrencinin okul kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini en üst düzeyde aldığını ve bildiğini göstermektedir.

48. YETİŞKİN VE AKRAN LİDERLİ CİNSEL EĞİTİMİN İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN CİNSELLİKLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Adı ve Soyadı : Hasibe KADIOĞLU
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 20/06/2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Hemşireliği

"Akran sağlık eğitimi" sağlık bilgi, değer ve davranışlarının aynı yaş veya statüdeki grup üyeleri arasında paylaşılması ve öğrenilmesidir.

Akran liderli sağlık eğitiminin okullarda da etkili bir sağlık eğitimi yöntemi olduğu savunulmakta ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Arkadaş arkadaştan tavsiye alır ve içinde bulundukları grubun davranış, tutum ve beklentilerinden etkilenir. Akranların etkisi öğretmen veya uzman gibi yetişkinlerden daha kuvvetli olabilmektedir.

Bu çalışma yetişkin ve akran liderli cinsel eğitimin bir ilköğretim okulu 8. Sınıf öğrencilerinin cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve tutumları üzerindeki etkilerini karşılaştırmak amacı ile 2002-2003 bahar ve 2003-2004 güz eğitim öğretim döneminde İstanbul Üsküdar'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet ilköğretim okulunda 8. Sınıf (n=92) öğrencileri ile yarı deneysel olarak yapılmıştır. 39 öğrenciye araştırmacı tarafından yetişkin liderli eğitim yapılırken, 40 öğrenciye kendi içlerinden seçtikleri 7 akran tarafından akran eğitimi yapılmıştır. Eğitimi değerlendirmek için hem eğitim öncesinde hem de eğitim sonrasında Cinsel Tutum Ölçeği ve Cinsel Bilgi Ölçeği kullanılarak öğrencilerin bilgi ve tutumları ölçülmüştür. Her iki ölçüm aracı araştırmacı

tarafından geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra kullanılmıştır.

Veriler bilgisayar ortamında paket program kullanılarak, yüzdelik, Cronbach Alpha, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon, İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile değerlendirilmiştir.

Akran ve yetişkin liderli grupların eğitim öncesi ve sonrasında "Cinsel Bilgi Ölçeği"nden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark bulunmuştur (ALG; t = 9,190, P<.001 / YLG; t = 3,835 p <.001).

Yetişkin ve akran liderli grupların eğitim öncesi ve sonrasında cinsel bilgi ölçeğinden aldıkları toplam puan farkı ortalamaları arasında akran grubu lehine istatistiksel olarak fark bulunmuştur (t = 2,63 ; p <.01).

Akran ve yetişkin liderli grupların eğitim öncesi ve sonrasında "Cinsel Tutum Ölçeği"nden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark bulunmuştur (ALG; t= 9,160; P<.001 / YLG; t=6,308; p <.001)

Yetişkin ve akran liderli grupların eğitim öncesi ve sonrasında cinsel tutum ölçeğinden aldıkları puan farkı ortalamaları arasında akran grubu lehine istatistiksel olarak fark bulunmuştur (t = 3,5 ; p<.001).

Sonuç; Her iki yöntem cinsellikle ilgili bilginin ve tutumun olumlu yönde gelişmesinde etkili olmuş , ancak akran liderli eğitim cinsellikle ilgili bilginin ve tutumun olumlu yönde gelişmesinde yetişkin liderli eğitime göre daha etkili olmuştur.

İlgili literatür ve çalışmalarla uygunluk gösteren araştırma sonuçları doğrultusunda ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerine akran liderli cinsel sağlık eğitimi yapılması önerilebilinir.

49. MEME KANSERİ AMELİYATLARINDAN SONRA LENFÖEMİN ÖNLENMESİNDE BASİT LENF DRENAJI MASAJI İLE AROMATİK YAĞLARLA YAPILAN BASİT LENF DRENAJI MASAJININ KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Asiye (TAŞ) GÜL
Danışman Adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 21.06.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Çalışma, meme kanseri ameliyatlarından sonra lenfödemin önlenmesinde basit lenf drenajı (BLD) masajı ile aromatik yağlarla yapılan basit lenf drenajı masajının etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı-karşılaştırmalı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini iki üniversite hastanesinde, meme kanseri nedeniyle meme koruyucu tedavi veya modifiye radikal mastektomi ile birlikte aksiller diseksiyon uygulanan hastalar oluşturdu. Kontrol grubuna (1. grup) 23, BLD masajı uygulanan gruba (2. grup) 21, aromatik yağlarla BLD

masajı uygulanan gruba (3. grup) 20 olmak üzere, örnekleme toplam 64 hasta alındı. Veriler, "Bireysel Özellikler Formu" ve "Lenfödem İzlem Formu" aracılığıyla toplandı.

Tüm hastaların ameliyat öncesi, taburcu olmadan önce, ameliyat sonrası ikinci, dördüncü ve altıncı ayda dört farklı noktadan kol çevreleri ölçüldü, kolda lenfödeme yönelik uyuşukluk, gerginlik, ağrı, harekette sınırlılık ve ödem yakınmaları değerlendirildi.

Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, yüzdelik, ki-kare, Fisher kesin olasılık testi, Wilcoxon testi, Kruskal-Wallis tek yönlü varyans analizi ve Dunn testi kullanıldı.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; ameliyat sonrası 2. ve 4. ayda, koldaki ağrı ve harekette sınırlılık yakınmaları açısından 1. grup ile 2. ve 3. grup arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.05$) fark olduğu belirlendi. 1. gruptaki hastaların %30.4 (n=7)'ünde 2. ayda, %17.4 (n=4)'ünde 4.ayda, %21.7 (n=5)'sinde 6. ayda, 2. gruptaki hastaların %19 (n=4)'unda 2., 4. ve 6. ayda, 3. gruptaki hastaların ise %5 (n=1)'inde yalnızca 2. ayda lenfödem geliştiği belirlendi. 1. grupta daha fazla olmakla birlikte, örneklemi oluşturan tüm hastaların etkilenen kol çevrelerinde artış olduğu belirlendi.

Sonuç olarak, lenfödemi önlemeye yönelik uygulanan BLD masajı ve aromatik yağlarla yapılan BLD masajının yakınmaları ve lenfödemi azaltmada etkili olduğu, bu nedenle, meme kanserli hastalara BLD masajının ve aromatik yağlarla yapılan BLD masajının yaygınlaştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Modifiye radikal mastektomi, meme koruyucu tedavi, lenfödem, basit lenf drenajı masajı, aromatik yağlarla yapılan basit lenf drenajı masajı.

50. GEBELİĞE BAĞLI BULANTI KUSMALARIN ÖNLENMESİNDE AKUPRESÖR UYGULAMASININ ETKİNLİĞİ

Adı ve Soyadı : Özlem CAN GÜRKAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Hediye ARSLAN
Kabul Tarihi : 02.08.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma gebeliğe bağlı kusmalı ya da kusmasız bulantı şikayetleri yaşayan ve şikayetleri nedeniyle ilaç tedavisi kullanmayan gebelerde, akupresör uygulamasının etkinliğini belirlemek amacıyla plasebo, kontrollü deneysel bir çalışma olarak planlandı.

Araştırmanın evrenini 18 Mart 2004 ve 15 Mart 2005 tarihleri arasında İstanbul ilinde bulunan sağlık bakanlığına bağlı bir araştırma ve uygulama hastanesinin, gebe takip polikliniğine başvuran gebeliğe bağlı kusmalı ya da kusmasız bulantı şikayeti yaşayan gebe kadınlar oluşturdu.

Deney grubuna 26, kontrol grubuna 25 ve plasebo grubuna 24 olmak üzere toplam 75 hasta çalışma kapsamına alındı.

9 günlük uygulama sürecinde, deney grubundaki gebeler çalışmanın 4, 5, 6. günlerinde akupresör bantlarını P6 noktasına uyguladı. Plasebo grubundaki gebeler ise çalışmanın 4, 5, 6. gününde akupresör bantlarını P6 noktasından farklı bir noktaya bileğin üst tarafına yerleştirerek kullandı, kontrol grubundaki gebelere bant kullanımı önerilmedi.

Elde edilen veriler; yüzdelik dağılımlar, Ki-kare, Fisher'in exact testi, Kruskal-Wallis varyans analizi, Wilcoxon işaretli sıralar testi, Pearson korelasyon tekniği ve Mann-Whitney U testi kullanılarak değerlendirildi.

Araştırma verilerine göre, deney grubundaki gebelerde, bulantı sayısı, bulantı şiddeti, bulantıdan rahatsızlık duyma şiddeti, kusma sayısı, kusmadan rahatsızlık duyma şiddeti açısından günler arasındaki karşılaştırmalarda istatistiksel olarak anlamlı fark ($P<0.05$) belirlendi.

Araştırmamızda elde edilen bulgular doğrultusunda akupresör uygulamasının gebeliğe bağlı bulantı ve kusma semptomlarını azaltmada etkili olduğu belirlenmiş. Uygulaması kolay ve noninvazif bir yöntem olan akupresörün gebeliğe bağlı bulantı ve kusmaları azaltmak için hemşireler tarafından önerilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Akupresör, Gebeliğe bağlı bulantı ve kusma.

51. ASTIM EĞİTİMİNİN, ÇOCUKLARDA ASTIM YÖNETİMİNE VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Behice EKİCİ
Danışman Adı : Prof. Dr. Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 02.09. 2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Bu araştırma, astımlı çocuklara ve ebeveynlerine yapılan astım eğitiminin, hastalığın yönetimine ve çocukların yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma, deney öncesi tasarımlardan "tek grupta ön test - son test " düzenindedir. Araştırmanın örneklemini, okula giden 8-13 yaş grubu 120 astımlı çocuk ve annesi oluşturmuştur. Veri tanıtıcı bilgi formu, ev ortamı tanılama formu, günlük astım izlem ve yönetim formu, astım bilgisi değerlendirme formu ve Nasılsınız? yaşam kalitesi ölçeği ile toplanmıştır. Bu ölçeğin çocuk formundaki maddelerin alfa katsayısı 0.94, ebeveyn formundakiler 0.91 olarak bulunmuştur. Çocuk ve ebeveynlere astım eğitimi araştırmacı tarafından hazırlanan el kitabı paralelinde eğitim yapılmıştır. Çocukların astım yönetimi üç ay boyunca izlenmiş ve tekrar yaşam kalitesi ölçeği ile ev ortamı tanılama formu uygulanmıştır.

Üç aylık izlem döneminde çocuklardan %97.5'inin 1-19 arası astım belirtisi yaşadığı, %30.0'unun 1-3 gün okula gidemediği, %30.8'inin hekime, %13.3'ünün acile gittiği, %4.2'sinin hastaneye yattığı ve %28.3 'ünün

bronkodilatatör kullandığı görülmüştür. Ancak tüm astım belirtilerinin 2. ve 3. ayda yaşanma oranları düşmüş, bu düşüş çoğunda istatistiksel analizlerle desteklenmiştir. Yine, çocukların üç ay sonunda ölçülen yaşam kalitesi puanları istatistiksel olarak anlamlı artış göstermiştir. Çocukların büyük çoğunluğu 1-23 tetikleyiciye maruz kalmıştır. Ev dışı tetikleyicilerin hiçbirine karşı önlem alınamazken; ev içi tetikleyicilerin çoğunluğunda istatistiksel olarak anlamlı düşüş saptanmıştır. Ancak kolayca ortadan kaldırılabilecek tetikleyicilerin üç ay sonunda ailelerin %0.8 ile %59.2'sinde halen var olduğu belirlenmiştir.

Bulgulara göre eğitimin astım tetikleyicilerinin azaltılması, böylece hastalık belirtilerinin daha az yaşanıp yaşam kalitesinin yükselmesinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Astım, astım yönetimi, yaşam kalitesi

52. DOĞUMUN I. VE II. EVRESİNDE GEBEYE UYGULATILAN POZİSYONLARIN DOĞUM SÜRECİNE ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Ayla BERKİTEN ERGİN
Danışman Adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 30.09.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmamız, doğumun I. ve II. evresinde gebeye uygulatılan pozisyonların doğum sürecine etkisini araştırmak amacıyla, non- randomize kontrollü deneysel araştırma özelliğinde planlandı.

Çalışma Kocaeli ilinde bir devlet hastanesinde Haziran 2003 - 2005 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Evreni temsil edecek örneklem (Instat Primer Bioistatistic Version 4.0) programında hesaplanarak; 52 deney, 52 kontrol toplam 104 vaka ile çalışıldı.

Örnekleme belirlenen seçici özelliklere göre çalışmayı kabul eden katılımcılar alındı.

Veriler; "Görüşme ve İzlem Formu, Pozisyonları Gösteren Şekiller (yalnızca deney grubuna), Partograf, Görsel Kıyaslama Ölçeği, Doğum Sonu Anneye Yönelik Soru Anketi ile elde edildi. Verilerin değerlendirilmesinde; Ortalama, Standart Sapma, Student t testi, İki eş arasındaki farkın t testi, Mann Whitney U testi, Ki-Kare testi, ve Spearman's korelasyon teknikleri kullanıldı.

Yapılan istatistiksel incelemede; katılımcıların bireysel ve obstetrik özellikleri, kan değerleri, doğum süreleri, doğum sonu görülen bazı komplikasyonlar, doğum sonu kaybedilen kan miktarı, doğum sonu bebeklere ait özellikler açısından grupların benzer olduğu, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlendi ($p>0.05$).

Uygulatılan pozisyondan memnun olma, ağrı puanları ile pozisyon memnuniyeti, doğumun I. evresindeki sırt ağrısı ve GKÖ puanları ortalamaları, doğumdaki bazı davranışsal belirtiler, anne sütü ile beslemeye başlama süresi, doğum ve doğum sonu memnuniyet durumları arasında gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulundu ($p<0.05$).

Elde edilen bulgular doğrultusunda, doğumun I. ve II.evresinde gebelere uygulatılan pozisyonların doğum sürecine olumlu etkisinin olduğu belirlendi.

Anahtar kelimeler: Doğum pozisyonu, annelik postürü, dik pozisyonlar.

53. HEMŞİRELİK BAKIMI BİLGİSAYAR PROGRAMI POSTOPERATİF UYGULAMA İÇİN BİR MODEL

Adı ve Soyadı : Fatma AY
Danışman Adı : Doç. Dr. Şule E. ALPAR
Kabul Tarihi : 08.11.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları

Araştırma, postoperatif dönemde görülen problemlerin çözümü için uygulanan hemşirelik bakımı ve bakım sonuçlarını belirlemek; bu formları bilgisayar ortamında "Hemşirelik Bakımı Bilgisayar Programı" haline dönüştürmek amacı ile kesitsel ve randomize bir çalışma olarak planlandı ve gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ili içinde bulunan 5 özel hastane, 1 devlet hastanesi ve 3 tıp fakültesinin cerrahi kliniklerinde çalışan 189 hemşire ile 2 tıp fakültesinin Kalp-Damar Cerrahisi kliniklerinde operasyon sonrası bakım ve tedavileri sürdürülen 39 hasta oluşturdu.

Veri toplama aracı olarak, hemşireler için anket formu, problem ve hemşirelik uygulamaları sorgulama formu, hasta bilgi formu ve problem-girişim-sonuç içeren hasta bakım formu kullanıldı.

Çalışma verileri, tanımlayıcı istatistiksel metodlar, Kruskall Wallis test ve Ridit Analiz kullanılarak değerlendirildi.

Araştırmanın sonucunda,

- Hemşirelerin %42.7'sinin (n=70) en çok tanı ve tedaviye yardımcı uygulamalar için zaman harcadıkları,
- Postoperatif dönemde, vakalarda en çok ağrı probleminin (vakaların %79.5'inde ve n=31) görüldüğü belirlendi.
- Konstipasyon, Hipotermi, Hipertermi, Enfeksiyon/Enfeksiyon Riski, Yetersiz Doku Perfüzyonu, Sıvı Volüm Fazlalığı, Sıvı Volüm Yetersizliği, Etkisiz Hava Yolu Temizliği, Etkisiz Solunum, Travma / Yaralanma Riski, Cilt Bütünlüğünde Bozulma, Cilt Bütünlüğünde Bozulma Riski, Oral Mukoz Membranda Bozulma Riski, Fiziksel Harekette Bozulma, Aktivite İntoleransı, Aktivite İntoleransı Riski, Uyku Biçiminde Bozulma, Bireysel Bakımda Yetersizlik, Beden İmajında Bozulma, Beden İmajında Bozulma Riski, Bilgi Eksikliği, Anksiyete, Korku ve Bulantı-Kusma problemlerinin, postoperatif dönemde dönemde görülen hemşirelik tanıları olduğu saptandı.

➢ Özel Hastanede çalışan hemşirelerin, bu problemlerin çözümünde hekim istemini daima uyguladıkları belirlendi.

➢ Postoperatif dönemde belirlenen problemler ve konulabilecek hemşirelik tanıları doğrultusunda hemşirelik girişimleri ve bakım sonuçlarına ilişkin bilgisayar programı hazırlandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışma sonuçlarına göre, oluşturduğumuz postoperatif dönem hasta bakım planı veri setinin klinikte rehber olarak kullanılması önerilebilir.

54. İSTANBUL İLİ'NDEKİ HEMŞİRELERİN PROFESYONEL HEMŞİRELİK DEĞERLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ

Adı ve Soyadı : Nuray (ŞAHİN) ORAK
Danışman Adı : Doç. Dr. Şule ECEVİT ALPAR
Kabul Tarihi : 08.11.2005
Programı : Doktora
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Araştırma; lisans ve lisansüstü eğitim alan hemşirelerde "Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği – HPDÖ"nün Türkçe biçiminin geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirmek; hemşirelerin profesyonel değerlerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla metodolojik, tanımlayıcı ve analitik olarak planlandı ve gerçekleştirildi.

Araştırmanın evrenini İstanbul İli'nde çalışan lisans ve lisans üstü eğitime sahip hemşireler; örneklem grubunu ise İstanbul İli'ndeki hastanelerde çalışan, lisans ve lisans üstü eğitime sahip olup araştırmaya katılmayı kabul eden 1047 hemşire oluşturdu.

Veri toplanmasında literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu, Darlene Weis and Mary Jane Schank tarafından geliştirilen HPDÖ kullanıldı.

Veri analizinde; frekans, yüzdelik oran, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, x2, t testi, ANOVA pearson korelasyon, madde toplam puan korelasyonu, Cronbach's Alpha ve Faktör Analizi teknikleri kullanıldı.

Araştırmanın sonucunda;

HPDÖ (iç tutarlılık .96, 2 hafta ara ile test-tekrar test geçerliği .96)'nün ülkemizde kullanılması açısından geçerli ve güvenilir bir araç olduğu, hemşirelerin HPDÖ'den aldıkları ortalama puanın 181.05±21.17 olduğu, lisans üstü eğitimini sürdüren, akademisyen, eğitimci ve yönetici pozisyonunda ve dernek üyesi olan hemşirelerin HPDÖ'den daha yüksek puan aldıkları, hemşirelerin (birinci öncelikte) profesyonel değerlerinin sırasıyla insan onuru, eşitlik, doğruluk, alturism, adalet, estetik ve özgürlük olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Profesyonel Değerler, Etik, Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği, HPDÖ.

B. DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

55. FARKLI SİMANTASYON METODU KULLANILAN SERAMİK LAMİNALARDA KIRILMA DAYANIKLILIĞI VE KIRIK PATERNİ

Adı ve soyadı : Hend ELKAWASH
Danışman adı : Prof.Dr.Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi : 23.5.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Protetik Diş Tedavisi

Bu çalışmanın amacı sadece preparasyon kenarları minede olacak şekilde tamamen dentinde hazırlanan konvansiyonel ve immediate dentin bonding uygulaması ile simante edilen porselen lamina veneer restorasyonlarının kırılma dayanıklılıklarını ve kırılma şekillerini incelemektir. Yirmi dört adet çekilmiş üst santral kesici diş 3 gruba ayrıldı. İki grupta aynı kalınlık ve servikoinsizal boyutta IPS Empress seramik veneer uygulanması için preparasyon yapıldı, diğer grup ise kontrol amaçlı kullanıldı. İlk grupta konvansiyonel yöntemle (lamina restorasyonun simantasyonu sırasında dentin bağlantı ajanı uygulaması) simantasyon yapıldı. İkinci grupta immediate dentin bonding uygulaması (lamina veneer restorasyonunun ölçüsünü almadan önce dentin bağlantı ajanının uygulanması) ile simantasyon gerçekleştirildi. İki grubun simantasyonunda aynı dentin bağlantı ajanı (OptiBond FL) ve yapıştırıcı rezin kompozit (Variolink II) kullanıldı. Simantasyonu takiben bütün gruplara arasında 1000 termal siklus uygulandı. Kırma testinde mekanik yükleme cihazı kullanıldı. Elde edilen veriler lamina restorasyonları ve kontrol dişleri için one-way ANOVA ve Tukey comparison test kullanılarak incelendi. Sonuç olarak kontrol grubu ile porselen lamina restorasyonları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlendi. Kontrol grubunda elde edilen sonuçlar lamina restorasyonu uygulanan dişlerden daha yüksek bulundu. Lamina restorasyonu uygulanan iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmedi. Dentin bağlantı ajanının uygulama metodunun dişin sertliğini geri kazanmasında bir etkisi olmadığı gözlendi. Kırılma şekilleri incelendiğinde her üç grupta benzer kırık paternleri gözlendi.

56. AKTIVATÖR VE SERVİKAL HEADGEAR'İN ORTODONTİK VE ORTOPEDİK ETKİLERİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Adı Soyadı : Dt. Shadi HAMMOUDE
Danışmanı : Doç. Dr.Banu ÇAKIRER

Kabul Tarihi : 28.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Ortodonti

Klinik deneyler aktivatör ve headgear tedavileri ile elde edilen sonuçların karşılaştırılabilir olduğunu göstermiştir, ancak düzeltim mekanizması hakkında hala tartışmalar devam etmektedir. Bu retrospektif çalışmanın amacı, büyümekte olan sınıf II bölüm 1 malokluzyona sahip hastaların tedavisinde kullanılan activator-tipi fonksiyonel aparey ve servikal headgear ile elde edilen dental ve iskeletsel değişiklikleri karşılaştırmaktı.

Örneklem 2 gruptan oluşuyordu. 1.grupda yer alan 11 hasta (3 erkek, 8 kız) activator-tipi fonksiyonel aparey ile tedavi edilirken, 2.grupdaki 11 hasta (7erkek, 4 kız) servikal headgear ile tedavi edildi. Her hastadan tedavi başında ve sınıf II molar ilişkisi düzelir düzelmez alınan iki sefalometrik radiograflar Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı ve Yeditepe Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı arşivlerinden elde edildi. Tedavi başında hastaların ortalama yaşı servikal headgear grubunda 11,45 yıl ve fonksiyonel grubunda 11,18 yaş idi.

Bu çalışmada kullanılan radiograflar iki farklı sefalometrik cihaz kullanılarak elde edildiğinden, sefalometrik analiz sırasında magnifikasyon faktörünü ortadan kaldırmak için sadece açısal ölçümler kullanıldı.

Sınıf molar ilişkisi elde etmede her iki tedavi yönteminin de etkili olduğu bulundu. Fonksiyonel apareyin hem maksilla üzerinde sınırlayıcı bir etkisinin olduğu ve hem de mandibulanın ileri doğru olan büyümesini tetiklediği bulunurken, servikal headgearin sadece maksilla üzerinde sınırlayıcı bir etkisi olduğu gösterildi. Her iki apareyinde palatal düzlemde saat yönünde bir rotasyona ve maksillar yükseklikte artışa neden olduğu bulundu. Servikal headgearin aksine fonksiyonel aparey alt anterior dişlerin proklinasyonunda artışa neden oldu. Fonksiyonel aparey grubunda daha belirgin olmakla birlikte her iki grupta da üst anterior dişlerin tedaviye bağlı olarak dikleştikleri görüldü. Her iki grup karşılaştırıldığında, pogonion'un ileri hareketinin fonksiyonel aparey grubunda servikal headgear grubuna gore daha fazla olduğu bulundu.

B. ECZACILIK FAKÜLTESİ

ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

57. FİLM KAPLI SİPROFLOKSAZİN HİDROKLORÜR TABLETLERİNDE MİKTAR TAYİNİ METODU VE SAFSIZLIK METODU GELİŞTİRİLMESİ VE ANALİTİK VALİDASYONLARI

Adı ve Soyadı : Bengü AKSOY
Danışman Adı : Prof. Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 25.01.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Bu çalışmada siprofloksazin hidroklorür ve safsızlıkları için Avrupa Farmakopesi Ek 4.6 ve İngiliz Farmakopesi 99 referans alınıp hammadde siprofloksazin hidroklorür için belirtilen miktar tayini ve safsızlık tayin yönteminin film kaplı tabletlerde uygunluğunun araştırılması ve analitik yöntem validasyonu yapılması amaçlanmıştır.

Çalışmada hareketli faz olarak ortofosforik asidin sudaki çözeltisi (pH 3.0) /ACN (87:13 h/h), λ = 278 nm UV detektör kullanılmıştır. Bu kromatografik şartlarda sabit fazın belirlenmesi için yapılan denemelerin sonucunda siprofloksazin hidroklorür'ün yapısına uygun, etken madde ile etkileşime girmeyen, metal safsızlıkları bulunmayan Inertsil ODS3 4.6 x 250 mm, 5 µm özellikte kolon seçilmiştir.

Miktar tayini için geri kazanım %95 güven düzeyinde %100.30 ± 0.44 olarak saptanmıştır. Doğrusallık 0.25 – 0.75 mg/ml konsantrasyon aralığında bulunmuştur. Gün içinde tekrarlanabilirlik testinde siprofloksazin hidroklorür pik alanı değerlerinin bağıl standart sapması 0.2041 olarak bulunmuştur. Miktar tayini sonuçları farklı analizci ve farklı cihaz kullanılarak tekrar edildiğinde %99 güven düzeyinde birbirinden farklı olmadığı bulunmuştur. Sağlamlık testinde yöntemin yapılan değişimlerden anlamlı bir şekilde etkilenmediği gözlenmiştir. Sistem uygunluk testleri için etken maddenin 0,5 mg/ml konsantrasyonda hazırlanan çözeltisinin 6 kez enjeksiyonu ile elde edilen bağıl standart sapma 0.0668 olarak bulunmuştur.

Safsızlık tayin yönteminde safsızlık B için geri kazanım %95 güven düzeyinde %100.0 ± 1.13, safsızlık C için %102.81 ± 1.36, safsızlık D için %102.08 ± 1.60, safsızlık E için %100.88 ± 2.82, kloro analog için %102.75 ± 0.95 olarak saptanmıştır. Tüm safsızlıklar için 0.0005 – 0.0015 mg/ml konsantrasyon aralığında doğrusallık bulunmuştur. Gün içinde tekrarlanabilirlik testinde safsızlık B, safsızlık C, safsızlık D, safsızlık E ve kloro analog pik alanı değerlerinin bağıl standart sapması sırasıyla 0.4516, 0.5605, 0.5783, 0.3266 ve 0.4574 olarak tespit edilmiştir. Safsızlık tayin yöntemi sonuçları farklı analizci ve farklı cihaz kullanılarak tekrar edildiğinde %99 güven düzeyinde sonuçların birbirinden farklı olmadığı

bulunmuştur. Sağlamlık testinde yöntemin yapılan değişimlerden anlamlı bir şekilde etkilenmediği gözlenmiştir. Sistem uygunluk testleri için safsızlık B ve safsızlık C pikleri arasındaki ayırım gücü 3.025 olarak bulunup, yöntemin uygunluğu kanıtlanmıştır. Hızlandırılmış bozundurma çalışmalarında siprofloksazin hidroklorür'ün bozunma ürünü olarak bilinen safsızlık C değerinde artış gözlenmiş fakat artışın farmakopede belirtilen sınır değerlerinin içinde kaldığı, böylece yöntemin siprofloksazin hidroklorür ve safsızlıkları için seçici olduğu saptanmıştır.

58. DERELİ (GİRESUN) YÖRESİNİN GELENEKSEL HALK İLACI KULLANILAN BİTKİLERİ

Adı Soyadı : Özcan ARSLAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 15/02/2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Botanik

Bu çalışma Dereli (Giresun) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Haziran 2003-Temmuz 2004 tarihleri arasında yörede toplam 37 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnasında yöredeki 1 belde ve 36 köyün hepsine gidilerek halk ilacı olarak kullanılan bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu bitkilerin yöresel adları, tedavideki kullanılışları, yararlanılan kısımları, ilaçların hazırlanılışı, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri hakkında bilgiler derlenmiştir. Toplanan bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) bulunmaktadır.

Sonuç olarak yörede toplanan 104 bitki örneğinin teşhisi sonucunda 69 taksondan geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 62'si yabani, 7'si ise yörede yetiştirilen bitkilerdir. Bu bitkiler ve bunların tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur.

Dereli yöresinde kaydedilen bitkilerden en çok, kan şekerinin düşürülmesinde, idrar yolları hastalıkları tedavisinde, mide rahatsızlıklarının giderilmesinde, soğuk algınlığı tedavisinde, solunum rahatsızlığının giderilmesinde ve öksürük kesici olarak yararlanıldığı saptanmıştır.

59. PREDNİZOLON 21-META-SÜLFOBENZOAT SODYUM, TETRAKAİN HİDROKLORÜR VE BENZALKONYUM KLORÜR'ÜN YANYANA TAYİNİ İÇİN SPEKTROFOTOMETRİK MİKTAR TAYİNİ YÖNTEMİ GELİŞTİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Demet AYBAR GÜNTAŞ
Danışman adı : Doç. Dr. Güler YALÇIN
Kabul tarihi : 21.02.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Analitik Kimya

Lokal olarak kullanılan bir ilaç olan Otimisin içindeki prednizolon 21-m-sülfobenzoat sodyum tuzu (PRE), tetrakaine hidroklorür (THC) ve benzalkonyum hidroklorür (BNZ)'in birarada tayini için kısmi en küçük kareler (PLS) spektrofotometrik kalibrasyon yöntemi geliştirildi. Kısmi en küçük kareler analizi için, üç seviyeli tam deneysel tasarıma göre kalibrasyon tablosu oluşturuldu ve modelin kurulması için 27 adet örnek hazırlandı. Bu tasarımda PRE için 0,80, 1,15, 1,65 µg/mL,THC için 7,00, 7,70, ve 8,50 µg/mL ve BNZ için 0,05, 0,07 ve 0,10 µg/mL seviyeleri kalibrasyon matrisini oluşturmak üzere en uygun seviyeler olarak belirlendi. Kalibrasyon çözeltileri prednizolon 21-m-sülfobenzoat sodyum tuzu, tetrakain hidroklorür ve benzalkonyum klorür'ün suda çözülmesiyle hazırlandı. 190 ve 350 nm arasında 5'er nm ara ile absorpsiyonlar ölçüldü. Otimisin ilaç örnekleri ise aynı şekilde suda hazırlandı ve absorpsiyonları kalibrasyon şartlarında ölçüldü. Aynı gün ve farklı günlerde plaseboda yapılan analizlerde bağıl standart sapma değerleri sırasıyla PRE için %5,65 ve %13,84, THC için % 3,15 ve % 8,33 ve BNZ için ise % 1,21 ve % 3,09 olarak hesaplandı. Geri kazanım PRE için % 100,29, THC için % 98,41 ve BNZ için ise % 100,95 olarak hesaplandı.

60. SİSPLATİN İLE BÖBREK HASARI OLUŞTURULAN SIÇANLARDA; BÖBREK LİPİD PEROKSİDASYONUNDA NİTRİK OKSİDİN ROLU VE SİSTEİNİN ETKİSİ

Adı ve Soyadı : M. Murat KÖKSAL
Danışman Adı : Doç. Dr. Azize ŞENER
Kabul Tarihi : 02/03/2005
Programı : Yüksek lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya

Bu çalışmada sisplatin uygulanması nedeniyle artan lipid peroksit düzeylerinde NO'in (nitrik oksit) rolü sıçan böbreklerinde araştırılmıştır. Bu amaçla 230-290 g ağırlığında 56 adet Sprague dawley erkek sıçanlar kullanıldı. Sıçanlar kontrol grubu(1) (serum fizyolojik), Sisplatin grubu(2) (3 mg/kg sisplatin), Sisplatin+L-arjinin grubu(3) (3 mg/kg sisplatin, 0.2g/kg L-

arjinin), Sisplatin+L-NAMEgrubu(4) (3 mg/kg sisplatin, 20mg/kg L-NAME), Sisplatin+L-sistein grubu(5) (3 mg/kg sisplatin, 30 mg/kg L-sistein), L-arjinin grubu(6) (0, 2g/kg L-arjinin), L-NAME grubu (7) (20 mg/kg L-NAME .i.p., 5 gün, n:7), L-sistein grubu (8) (30 mg/kg) olmak üzere 8 gruba ayrıldı(n:7). Tüm enjeksiyonlar 5 gün boyunca intraperitonal(i.p.) olarak yapıldı.4. gün sonunda hayvanlar metabolik kafeslere alındı ve 24 saatlik idrar örnekleri toplandı. 5.gün sonunda öldürülen hayvanların serum örneklerinde üre, BUN(üre azotu), kreatinin düzeyleri ölçüldü. Alınan 24 saatlik idrar örneklerinde 24 saatlik idrar hacimleri, kreatinin düzeyleri ve idrar nitrat-nitrit seviyeleri belirlendi. Böbrek MDA ve glutatyon düzeyleri ölçüldü.

Araştırmamız sonuçlarına göre;

Sisplatin uygulanan sıçanların böbrek üre, BUN, kreatinin düzeyleri kontrol grubuna göre artmıştır. Kreatinin klirensleri kontrole oranla anlamlı derecede düşüktür. Bu bulgular sisplatinin böbrek hasarı oluşturduğunun göstergesidir.

Sisplatin ile birlikte L-arjinin, L-NAME, L-sistein uygulanan gruplarda da üre, BUN, kreatinin düzeyleri kontrole göre anlamlı oranda yüksektir. Ancak bu gruplar sisplatin uygulanan grup ile kıyaslandığında üre, BUN, kreatinin düzeyleri azalmıştır. L-arjinin böbrek kan akışını ve böbrek filtrasyon oranını artırtığı için sisplatine göre daha düşük böbrek üre, BUN, kreatinin düzeyleri gözlemlediğimizi düşünüyoruz. Sisplatin uygulanmasının idrar nitrat -nitrit düzeylerinde anlamlı bir değişikliğe neden olmadığını gördük.

Böbrek MDA düzeyleri sisplatin uygulanan bütün gruplarda kontrole oranla yükseldi. Ve glutatyon düzeyleride azaldı. Sisplatin ile birlikte L-arjinin uygulanması böbrek MDA düzeylerini yalnızca sisplatine göre azaltmıştır. Bu da L-arjinin uygulanmasının böbrek üzerine koruyucu etkisi olduğunu göstermektedir. Sistein uygulanması MDA düzeylerinde kontrole göre anlamlı artışa neden olmuştur. Sisteinin bu konsantrasyonda koruyucu etki yapmadı ve lipit peroksidasyonun artışına neden oldu. Sisteinin kullandığımız konsantrasyonda koruyucu değil hatta tek başına uygulandığında böbrek lipit peroksit düzeylerini artırdığını gördük. L-sistein yerine N-asetil sistein uygulanması veya E vitamini ile kombine L-sistein uygulanmasının lipit peroksidasyonuna karşı koruyucu olduğu bildirilmektedir. Aynı şekilde sisplatin ile L-NAME uygulanması böbrek MDA düzeylerini anlamlı oranda değiştirmemiştir.

Sonuç olarak sisplatine bağlı böbrek hasarında NO oluşumunun lipitperoksidasyonu azaltıcı yönde etkisi olduğunu ; sistein ve L-NAME in etkisiz oluğunu gözlemledik.

61. SÜPEROKSİT DİSMUTAZ İÇEREN KİTOZAN VE POLİ(D,L-LAKTİD-KO-GLİKOLİD) (PLGA) MİKROKÜRELERİN GELİŞTİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı: : Özge EMİROĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Jülide AKBUĞA
Kabul Tarihi : 14.03.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Biyoteknoloji

Antioksidan bir enzim olan SOD organizmayı serbest süperoksit radikallerinin zararlı etkisine karşı koruyucu özelliğe sahiptir. Ancak enzimin kullanımını sınırlayan en önemli faktör plazma yarı ömrünün çok kısa olması (t50: 6 dak) ve dolaşımdan çok hızlı elimine olmasıdır. Bu problemi gidermede en önemli yaklaşım, SOD'un biyolojik yarı ömrünü uzatmak için uygun ilaç taşıyıcı sistemlerinin geliştirilmesidir.

Bu tez kapsamında SOD'un değişik polimer esaslı mikrokürelerinin geliştirilmesine, farklı farmasötik parametrelerin değerlendirilmesine ve uygun optimal formülasyonun oluşturulmasına çalışılmıştır. Taşıyıcı olarak doğal bir polimer olan kitozan ve sentetik polimerler PLA ve PLGA kullanılmıştır.

Kitozanın asidik çözeltisiyle hazırlanan mikrokürelerin SOD enkapsülasyon etkinliği %35'tir. Düşük enkapsüllemenin, asit pH'da pozitif yük kazanan SOD'un tutulma güçlüğünden kaynaklandığından hareketle kitozanın katyonik gruplarının zayıflatılması veya maskelenmesi için değişik yöntemler denenmiştir. Kitozan çözeltisinin pH'sı değiştirilerek enkapsülasyon etkinliğinde artış gözlenmiştir. Enkapsülasyon etkinliği %81-88'e ulaşmıştır. Proteinin yapısal ve fonksiyonel stabilitesini korumak için nötr özellikte PEG ilavesinden sonra enkapsülasyon tekniği denenmiştir. Bu yöntemle pH'yı değiştirmeksizin PEG'in sterik stabilizasyon özelliğinin SOD tutulma etkinliğini %35'den %92'ye kadar arttırdığı düşünülmektedir. Kitozan mikrokürelerinin partikül boyutu 1.40-1.94 μm arasında değişmektedir. PLGA ve PLA polimerleri ile %89, %74 enkapsülasyon etkinliği sağlanmıştır. PLGA mikrokürelerinin partikül boyutu 1.91 μm iken, PLA mikrokürelerinin partikül boyutu 2.1-2.8 μm arasındadır. İlacın mikrokürelerden salınımı (kitozan, PLGA ve PLA) sırasıyla 18 ve 23 günde tamamlanmıştır. SOD'un kitozandan salınımı 2 fazlı, PLGA ve PLA mikrokürelerinden salınımı 3 fazlı bir profil göstermiştir.

Çalışmada özellikle kitozanda optimizasyona ilişkin olumlu sonuçlar alınmıştır. SOD için kitozan, PLGA ve PLA uygun taşıyıcılar olarak ileriye yönelik bir potansiyel oluşturmaktadırlar.

62. İSTANBUL'DA PİYASADAN TEMİN EDİLEN İŞLENMİŞ HUBUBAT VE BAKLİYAT ÖRNEKLERİNDE DİASETOKSİSİRPENOL (ANGUİDİN) ARANMASI VE MİKTAR TAYİNİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Ayfer TOZAN
Danışman Adı : Doç.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Kabul Tarihi : 29.07.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Toksikoloji

Diasetoksisirpenol (DAS, anguidin), hububat ve bakliyat gibi besin ürünlerinde Fusarium poae, F. semitectum, F. moniliforme, F. oxysporum gibi fungal Fusarium cinsinin çeşitli türleri tarafından sentezlenen toksik kimyasal bir maddedir. Bu mikotoksinin oluşumu sıcaklık, nem, besin üretim aşamaları ve üretilen besinin tipi gibi birçok faktöre bağlıdır. Tarım ürünlerinde hasattan önce veya depolama sırasında oluşan, yemlerde de rastlanan DAS'la kontaminasyon sonucu insan ve hayvanlarda emesis ve besin reddi, immun sistem faaliyetinin yavaşlaması, hematolojik bozukluklar gibi pek çok hastalığa rastlanmaktadır.

Çalışmamızda, marketlerden, pazarlardan temin edilmiş hububat ve bakliyat ürünlerinde DAS; diode dizi detektörlü (DAD) yüksek basınçlı sıvı kromatografisi (YBSK) ile tayin edildi. DAS şüpheli iki örnek gaz kromatografisi-kütle spektrometrisi (GK-MS) ile analiz edildi. DAS aranmasında kullanılan YBSK ve GK-MS hassasiyetleri ve teşhis kolaylığı sebebiyle kullanılmaktadır.

Bu çalışmada 69 tane işlenmiş hububat ve 16 tane bakliyat örneğinde DAS analizi yapıldı. İstanbul'dan temin edilmiş toplam 85 örneğin 53 tanesi marketlerden, 32 tanesi semt pazarlarından satın alındı. Hububat ve bakliyat örneklerinin hiçbirisinde DAS'a rastlanmamıştır.

Ülkemiz beslenmesinde çok önemli bir yer tutan ve yurt dışına giderek artan miktarlarda ihraç edilen, işlenmiş hububat ve bakliyat ürünleri aynı zamanda ekonomimiz açısından da önemlidir. Bu nedenle besinlerin tüm besin zinciri boyunca geçirdiği aşamalarda, mikotoksinlerle kontaminasyonun önlenmesi, hijyen bakımından kontrol ve analizlerinin yapılması gerekmektedir. Beslenmeyle ilgili yapılacak mikotoksin çalışmaları sağlıklı bir toplum kazanmak ve sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından büyük önem taşır.

Anahtar kelimeler: Diasetoksisirpenol, YBSK, GK-MS, hububat ve bakliyat ürünleri

63. DENEYSEL OLARAK OLUŞTURULAN AKUT İNFLAMASYON MODELLERİ ÜZERİNE AGMATİNİN ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Gamze SALANTUROĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU
Kabul Tarihi : 15.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji

Bu çalışmada, başta iNOS olmak üzere NOS'un bütün izoformlarını inhibe ettiği bilinen ve endojen bir madde olan agmatinin deneysel inflamasyon modelleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Çalışmamızda en yaygın kullanılan yöntemler olan pençe ödemi ve plörizi modelleri kullanılmıştır. İnflamasyon Sprague Dawley dişi sıçanların pençelerine (i.pl., 100 µl) veya plevral boşluklarına (intraplevral, 0.2 ml) %1'lik karragenanın enjekte edilmesiyle oluşturulmuştur. Karragenan injeksiyonundan 30 dakika önce intraperitoneal olarak agmatin (100 mg/kg, i.p) uygulanmıştır. Pençe ödemi modelinde, ödemin şiddeti, plantar yüzeyde sıcaklık ve mekanik hiperaljezi değerlendirilmiştir. Plörizi modelinde ise, plevral boşluktaki eksudadanın volümü, polimorfonükleer hücre sayısı ve TNF-α miktarı ölçülmüştür. Akciğerden alınan doku örneklerinde kollajen, luminol, lusigenin tayini ve histolojik inceleme yapılmıştır. Karragenan pençe ödemi modelinde ödemin şiddetini, plantar yüzey sıcaklığını, mekanik uyaranlara duyarlılığı arttırmıştır. Plörizi modelinde de plevral boşluktaki eksuda hacmini, polimorfonükleer hücre sayısını, TNF-α , kollajen, luminol ve lusigenin miktarlarını anlamlı bir biçimde arttırmıştır. Agmatin uygulaması yukarıda belirtilen tüm parametreleri hem pençe ödemi hem de plörizi modellerinde baskılamıştır. Ayrıca, histolojik inceleme sonucunda karragenanla artan hemoraji ve polimorfonükleer nötrofil hücre birikiminin de agmatin tedavisi alan grupta baskılandığı gözlenmiştir.

Özetle, bu çalışmanın sonuçları agmatinin anti-inflamatuar etki potansiyeli olduğunu, bunun kısmen iNOS aktivitesinin baskılanmasına, kısmen de TNF-α salınımının inhibisyonuna bağlı olabileceğini göstermiştir.

64. N-METİL ANİLİNİN'DEN TÜREYEN BAZI TRİAZENLERİN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı ve Soyadı : Pelin ÇIKLA
Danışman Adı : Prof. Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 24.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Kimya

Son on yıl içerisinde malign melanomanın insidansı ve mortalite oranı sürekli arttığından, erken teşhisi ve tedavisi çok önemlidir. Dakarbazin

(dimetil triazen imidazol karboksamid) gibi birçok kemoterapötik ajan, metastatik malign melanomanın tedavisinde aktivite göstermektedir. Antitümör aktivite gösteren dakarbazin ve berenil tedaviye ilk giren triazen grubu taşıyan bileşiklerdir. Triazenlerin en yaygın kullanım alanı, antikanser moleküllerinin geliştirilmesidir. Bu nedenle geçtiğimiz yirmi yıl içinde alkil/ariltriazenler, antitumor ajan olarak literatürde bildirilmiştir. Triazen yapısındaki bileşiklerin antitümör aktivitelerinin olması, bizleri bu konu üzerinde çalışmaya yöneltmiştir.

Bu araştırmada, aromatik primer amin grubu taşıyan 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon, 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-metil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon, 4-aminobenzoik asit, benzokain, sulfanilamid, sulfaguanidin, sulfatiyazol ve sulfadiyazinden bir seri triazen türevleri sentezlenmiştir.

Yukarıda sözü edilen bu aromatik primer aminlerin diazonyum tuzlarının N-metil anilin ile reaksiyonu sonucu ariltriazen ve azo (diazen) yapısında olan 4-alil-5-[4-(3-metil-3-feniltriaz-1-enil)fenil]-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon, 4-metil-5-[4-(3-metil-3-feniltriaz-1-enil)fenil]-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon, 4-(3-metil-3-feniltriaz-1-enil)benzoik asit, Etil 4-{[3-(metilamino)fenil]diazenil}benzoat, 4-(3-metil-3-feniltriaz-1-enil) benzensulfonamid, N-[amino(imino)metil]-4-{[3-metilamino)fenil]diazenil} benzensulfonamid, 4-(3-metil-3-feniltriaz-1-enil)-N-1,3-tiyazol-2-il-benzensulfonamid, 4-{[4-(metilamino)fenil]diazenil}-N-pirimidin-2-il-benzensulfonamid kazanılmıştır. Sentezlenen bu toplam sekiz adet yeni bileşiğin (3a-h) yapıları; elementel analiz (C, H, N, S) ve UV, IR, ^{1}H-NMR, kütle spektroskopik yöntemleri (3b ve 3h için) kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Triazen, azo, N-metil anilin, sentez.

65. YAŞLILARDA İLAÇ KULLANIMI VE FARMASÖTİK BAKIM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI

Adı ve Soyadı : Betül YALÇIN
I.Danışman adı : Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
II.Danışman adı: Yrd. Doç. Dr. Mesut Sancar
Kabul tarihi : 14.10.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmakoloji / Klinik Farmasi

Yaşlılar, birçok hastalığın bir arada bulunması nedeniyle çok sayıda ilaç kullanmaktadırlar. 65 yaş ve üstü kişilerin %85'inde en az bir kronik hastalık, %30'unda ise 3 veya daha fazla kronik hastalık mevcuttur. Yaşlılarda en sık görülen hastalık hipertansiyon, en çok kullanılan ilaçlar da antihipertansiflerdir.

Çalışmamız İstanbul Anadolu yakasında bulunan huzurevlerinde yaşayan 65 yaş ve üstü 160 hastada yapılmıştır. Amacımız yaşlıların ilaç kullanımı ile ilgili bilgilerini değerlendirmek, uygulanan ilaç tedavisinin uygunluğunu

saptamak ve farmasötik bakım ihtiyaçlarının hangi doğrultuda olduğunu saptamaktı.

Çalışmaya katılanlarla yüz yüze görüşülerek kullandıkları ilaçları, ilaçların kullanım sıklığı, kullanım amacı ve yan etkileri ile ilgili bilgileri, ilacın kimin tarafından önerildiğini bilip bilmedikleri sorgulanmıştır. Çalışmaya katılanların %81'inde polifarmasi saptanmıştır. Genel olarak ilaçların uygun doz ve zamanda verildiği; ancak hastaların %80'inin ilaçlarını hangi amaçla kullandıklarını bilmedikleri saptanmıştır. İlaç kullanan hastalardan sadece %1,4'ünün ilaçlarını kesinlikle almamaları gereken durumlardan haberdar oldukları görülmüştür.

Yaşlılarda ilaç kaynaklı problem gelişmesi açısından riskli hasta grubu tanımlanmış ve risk haritası çıkarılmıştır. 4 ve daha fazla ilaç kullanan hastalar yüksek riskli kabul edilmişlerdir.

Sonuç olarak; yaşlılarda fizyolojik, psikolojik değişimler ve polifarmasi nedeniyle ilaç etkisi değişmektedir. Yaşlılarda ilaç tedavisinin bireyselleştirilmesi ve izlenmesi gerekir. Çalışmamızda ülkemizdeki yaşlıların ilaç ile ilgili bilgilerinin olmadığı, bu konuda kendilerine eğitim verilmediği saptanmıştır. Farmasötik bakım ihtiyaçlarının karşılanmasına, öncelikle bilgilendirme ile başlamak gerekmektedir. Bu çalışmanın ülkemizde hekim, eczacı, hemşire ve diğer sağlık personelinden oluşan geriatri çalışma ekiplerinin oluşturulmasına ve hasta odaklı eczacılık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacağına inanıyoruz.

66. ASİKLOVİRİN İNKLÜZYON KOMPLEKSİ VE KATI DİSPERSİYON FORMÜLASYONLARI

Adı ve Soyadı : Murat ÜZER
Danışman Adı : Prof. Dr. Ayla GÜRSOY

Kabul Tarihi : 18.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Teknoloji

Bu çalışmada, asiklovirin çözünürlük ve çözünme hızı değerlerini iyileştirmek amacıyla inklüzyon kompleksi ve katı dispersiyon yöntemleri kullanılmıştır.

(1:1) (g/g) oranında hazırlanan inklüzyon kompleksi çalışmasının x-ray analizi incelendiğinde, etkin maddeye ait kristal yapının bozulmadığı anlaşılmıştır. DSC analizinde de asiklovire ait erime derecesinin varolduğu saptanmıştır.

(1:1) (mol:mol) oranı ile hazırlanan inklüzyon kompleksi formülasyonunun x-ray analizi yapıldığında, yapının (1:1) (g/g) oranı ile hazırlanan inklüzyon kompleksinden farklı olduğu görülmüştür. Yapılan DSC analizi sonucu asiklovir ve beta siklodekstrinin erime derecelerinden farklı bir noktada pik oluştuğu saptanmıştır. Bu pik, inklüzyon kompleksine ait bir piktir ve inklüzyon kompleksinin oluştuğunu göstermektedir.

Asiklovirin $PVPK_{30}$ ile 1:5 oranında katı dispersiyonu hazırlanmıştır. Hazırlanan katı dispersiyonunun yapısını aydınlatabilmek amacıyla x-ray ve DSC analizleri yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, asiklovire ait kristal yapının yerini amorf yapıya bıraktığı görülmüştür. Yapılan literatür araştırmaları sonucu asiklovirin $PVPK_{30}$ ile katı dispersiyon çalışmasına rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışma, asiklovirin $PVPK_{30}$ ile yapılan ilk katı dispersiyon çalışmasıdır.

Ayrıca asiklovir HCl tuzu hazırlanmıştır. Asiklovir HCl tuzu ile asiklovirin çözünürlüğü arttırılmış ve çözünme ise 4 dakikada %100'e çıkarılmıştır. Yapılan DSC ve x-ray çalışmaları ile asiklovir HCl tuzunun yapısı incelenmiştir.

Bu çalışmada inklüzyon kompleksi ve katı dispersiyon yöntemleri ile asiklovirin çözünme hızı değerinin arttığı saptanmıştır. Ancak, bu sonucun biyoyararlanımı etkilemesi olasılığının biyoyararlanım çalışmaları ile gösterilmesi gerekir.

67. BAZI ORGANİK MADDELERİN AKTİF KARBON ÜZERİNDE ADSORPSİYONU

Adı ve Soyadı : Seval KALUÇ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Sinem GÖKTÜRK

Kabul Tarihi : 07.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Eczacılık Temel Bilimleri

Organik bileşikler ve boyarmadde kirlilikleri önemli bir çevre problemidir ve aktif karbon bu kirlilikleri sulardan uzaklaştırmak için yaygın olarak kullanılır.

Bu çalışmada; Safranin-O (katyonik boyarmadde), fenol ve bazı fenolik bileşiklerin (o-nitrofenol, m-nitrofenol, p-nitrofenol) aktif karbon üzerinde adsorpsiyonu farklı sıcaklıklarda çalışıldı.

Bu maddelerin adsorpsiyon izotermleri Langmuir ve Freundlich eşitliklerine uyarlandı ve bu izotermlerin sabitleri hesaplandı.

Lagergren birinci dereceden ve ikinci dereceden kinetik eşitlikleri adsorpsiyon işlemini izlemek için seçildi ve bu eşitliklerin sabitleri hesaplandı.

Ayrıca termodinamik çalışmalar da yapıldı ve standart serbest enerji (ΔG^0), entalpi (ΔH^0) ve entropi (ΔS^0) değerlerindeki değişme hesaplandı.

Düşük sıcaklıklarda, ΔG^0'ın yüksek negatif değeri yüksek adsorpsiyonun göstergesi oldu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

68. HASTANE ORTAMINDA KULLANILAN BİYOSİTLERİN ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTELERİNİN VE METİSİLİNE DİRENÇLİ STAFİLOKOKLAR ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Seyfullah ORHAN
Danışman Adı : Yrd.Doç. Ümran SOYOĞUL GÜRER
Kabul Tarihi : 11.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Farmasötik Mikrobiyoloji

Hastane infeksiyonları çağımızın en önemli sağlık sorunlarından biridir. Hastane infeksiyonlarının oluşmasının en önemli nedeni dirençli mikroorganizmaların hastane ortamına yerleşmesidir. Bu infeksiyonların önlenmesi, doğru seçilmiş biyositlerin uygun şekilde kullanılması ve mikroorganizmalar üzerine etkisinin güvenilir testlerle belirlenmesi ile mümkündür. Çalışmamızda hastanelerde sıklıkla kullanılan klorheksidin diglukonat, glutaraldehit, formaldehit, etanol ve didesildimetil amonyumklorit içeren yüzey ve alet dezenfektanı (Chlorispray®), glutaraldehit içeren soğuk alet sterilizanı (Steranios®), klorhidrat aminoasit ve didesildimetil amonyumklorit içeren yüzey deterjan-dezenfektanı (Surfanios®), klorheksidin diglukonat ve alkilamino alkilglisin içeren el antiseptiği (Manuspray®) ile povidon iyotlu antiseptik sabun (Dermanios®) olan biyositlerin antimikrobiyal aktiviteleri kalitatif ve kantitatif süspansiyon testi ile araştırılmıştır. Farklı klinik örneklerden izole edilen metisiline dirençli Staphylococcus aureus (MRSA) ile metisilin dirençli koagülaz negatif stafilokok (MRKNS) suşlarının bu biyositlere direnç durumları incelenmiştir.

Çalışmamızda kalitatif süspansiyon testine göre, biyositlerin MRSA ve MRKNS suşlarına etkili olduğu belirlenmiştir. Ancak Dermanios ilk 5 dakika içinde diğer biyositlere göre daha az etkili bulunmuştur.

Kantitatif süspansiyon testi ile; Steranios ve Chlorispray albumin içeren ve içermeyen ortamlarda MRSA ve MRKNS suşlarına karşı 5, 15 ve 30 dakika temas sürelerinde %100 etkili bulunmuştur. Surfanios sadece 5. dakikada albuminsiz ortamda %98.7, albuminli ortamda %97.3 oranında etki gösterirken 15. ve 30. dakikalarda %100 etkili bulunmuştur. Manuspray albuminsiz ortamda 0.5 dakikada %92, bir dakikada %96, beş dakikada %98.7 oranında, albuminli ortamda 0.5 dakikada %85.3, bir dakikada %92, beş dakikada %96 oranında etkili bulunmuş ve MRKNS suşlarının MRSA

suşlarına göre Manuspray'e 0.5 dakikada daha duyarlı olduğu belirlenmiştir (p:0.008). Dermanios, albuminsiz ortamda 0.5 dakikada %56, bir dakikada %85.3, beş dakikada %93.3 oranında, albuminli ortamda 0.5 dakikada %45.3, bir dakikada %78.7, beş dakikada %89.3 oranında etki göstermiş ve MRKNS suşlarının MRSA suşlarına göre Dermanios'a albuminli ve albuminsiz ortamlarda 0.5 dakikada daha dirençli olduğu saptanmıştır (p:0.005)(p:0.007).

Sonuç olarak, Steranios, Chlorispray ve Surfanios gibi yer ve yüzey dezenfektanlarının Manuspray ve Dermanios gibi el antiseptiklerine göre MRSA ve MRKNS suşları üzerine daha etkili oldukları, Endozim AW Plus'ın ise aynı suşlara bakteriyostatik etki gösterdiği saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

B. TIP FAKÜLTESİ

69. BİR KAMU HASTANESİNDE POLİKLİNİK HİZMETİ ALAN HASTALARIN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

Adı ve Soyadı : Dr. Ali DEMİRCAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Hande HARMANCI

Kabul Tarihi : 11.01.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırma, İstanbul –Anadolu yakasının en büyük ve yoğun hasta sayısına sahip bir kamu hastanesi olan Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde (HNEAH) yapılmıştır. Araştırma 23 iş gününde hastane polikliniklerine başvuran 15 yaş üstü hastalara yüz yüze anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Hasta memnuniyetini ve bunu etkileyen faktörleri tespit etmek amacı ile 39 soruluk anket formu toplam 1029 hastaya uygulanmıştır. Polikliniklere başvuran ve anket uygulanan hastaların ortalama yaşı 40.48 olarak bulunmuştur.

Hastaneyi seçme gerekçeleri arasında en önemli sebepler sosyal güvence kuruluşlarına üye olmak, ev/işin hastaneye olan yakınlığı ve iyi hizmet verilmesidir.

Ankete katılanların %22.2'si tuvaletlerin temizliğini çok kötü, %33.3'ü ise kötü olarak değerlendirmiştir. Hekimlik uygulamalarından büyük çoğunlukta memnuniyet belirtilmektedir.

Hastalar, memnuniyet, tekrar tercih etme ve hastaneyi tavsiye etme kararlarını verirken, temas kurdukları yardımcı sağlık hizmetleri personelinin davranışlarından, hekim ve hemşirelerin uygulamalarındaki bilgi ve becerilerinden, uygulamalar hakkında yaptıkları bilgilendirmelerden, binanın yapısından ve kurum içindeki hizmet birimlerinden, otopark, bekleme salonu, tuvaletler gibi bölümlerin temizliklerinden ve yeterliliklerinden ve hizmet süresince yapılan idari işlemlerin (giriş ve çıkış işlemleri-kayıt, onay v.b.) hızlı olmasından etkilenmektedirler.

Sonuç olarak bilgilendirme eksikliği, polikliniklerin yapısal olarak karmaşıklığı, birimlerin birbirinden uzak olması ve işlemlerin uzun sürmesi memnuniyeti olumsuz etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hekime, hastaneye ve verilen hizmete olan güven devam etmekte ve bu hasta memnuniyetini artıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

70. RADYODİAGNOSTİK CİHAZLARDA VOLTAJA BAĞLI OLUŞAN ARIZALAR: VOLTAJ ÖLÇÜMLERİ, ARIZALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Fatma Pınar ELPEN
Danışman Adı : Prof. Dr. Canan ERZEN
Kabul Tarihi : 25.02.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Radyoloji Anabilim Dalı

Marmara üniversitesi tıp fakültesi radyoloji Anabilim Dalı arıza defterinden 2001-2004 yılları arasındaki radyodiagnostik cihaz arızaları araştırıldı. Arızaların tarihleri ve türleri saptandı. Cihaz arızaları elektronik ve mekanik olmak üzere sınıflandırıldı. Daha sonra 1.Ekim.2003-1.Mayıs.2004 tarihleri arasında radyoloji elektrik odasındaki ana voltajın dağılım panosundan avometreyle, çalışma günleri her gün aynı saatlerde günde beş kez olmak üzere ölçümler yapıldı. Ölçülen en düşük değer kaydedildi. Kaydedilen değerlerin grafikleri yapıldı. 7.Nisan -29.Nisan 2004 tarihleri arasında General Electric firması bünyesindeki şebeke voltajını ölçen ve kaydedebilen dranetz cihazı ile ölçüm yapıldı. Dranetz voltaj ölçüm değerlerinin de grafikleri yapıldı. Ölçüm yapılan zamanlarda hava şartları ve oluşan arızalar kaydedildi. Ölçüm zamanında oluşan arızalar da elektronik ve mekanik olarak sınıflandırıldı. Bu arızalarda elektronik olan arızalar voltaj değişimi ya da elektrik kesintisiyle aralarındaki ilişki araştırıldı. 1.Ekim.2003-1.Mayıs.2004 tarihleri arasında manyetik rezonans cihaz arızalarının 19 u avometre ve dranetz ile saptandı. Ani elektrik kesintisi ve şebeke voltaj değişiminin Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalında 1.Ekim.2003-1.Mayıs.2004 tarihleri arasında manyetik rezonans cihazında 15 iş günü kaybına neden olduğu hesaplandı ve tüm radyodiagnostik cihazlarda 40 arıza oluşturduğu tespit edildi.

71. HİPERKOLESTEROLEMİ İLE OLUŞTURULAN ATEROSKLEROZ VİTAMİN E İLE GERİ DÖNDÜRÜLEBİLİR Mİ?

Adı ve Soyadı : Levent BİNNETOĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Nesrin KARTAL ÖZER
Kabul Tarihi : 22.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya (Tıp)

Koroner ateroskleroz ve trombotik komplikasyonları, sanayileşmiş dünyadaki başlıca ölüm sebebidir. İngiltere'de ölümlerin %39'u ateroskleroz ile ilgilidir, A.B.D.'de ise 12 milyon insanın aterosklerozla ilişkili hastalığı mevcuttur. Ateroskleroz; lipitlerin, kan hücreleri ve elemanlarının, fibröz dokunun ve kalsiyumun sub-endotelyal bölgede birikmeleriyle arterlerin

kalınlaşması ve sertleşmesiyle karakterize olan patolojik bir süreçtir. Aterosklerozun patogenezinde LDL'nin okside olması önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle aterosklerozdan korunmada antioksidan moleküllerin rolü büyüktür. Bu moleküller arasında vitamin E'nin özel bir önemi vardır. Epidemiyolojik çalışmalar, serum vitamin E düzeyi ile kalp hastalıklarından ölüm arasında ters bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Vitamin E, LDL'nin oksidatif modifikasyonunu önleyerek, monositlerde oksijen radikali oluşumunu, adezyonu ve sitokin ekspresyonunu azaltarak, endotelde nitrik oksit ve endotele bağımlı vazoaktiviteyi koruyarak, trombositlerde adezyon ve kümeleşmeyi azaltıp, ve düz kas hücre çoğalmasını inhibe ederek kardiyovasküler hastalıkların önlenmesini sağlar. Ancak hiperkolesterolemi ile indüklenen aterosklerozun vitamin E ile geri döndürülüp döndürülemediği konusunda bir deneysel çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmamızda tavşanlarda, hiperkolesterolemi ile ateroskleroz oluşumundan sonra, normal yemle beslenmeye devam edildiğinde vitamin E alan grupta, almayana göre aterosklerozun anlamlı şekilde gerilediğini tespit ettik.

72. MONOSİTLERİN ATEROSKLEROZ SÜRECİNE KATILMASINI SAĞLAYAN VE HÜCRE YÜZEYİNDE EKSPRESE EDİLEN RESEPTÖRLERİN FLOW-SİTOMETRİK YÖNTEM İLE TAYİNİ

Adı ve Soyadı : Jale GÜLER
Danışman Adı : Doç. Dr. Önder ŞİRİKÇİ
Kabul Tarihi : 22.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Biyokimya (Tıp)

Ateroskleroz, endotel hücre zararlanması ile başlayan, monositlerin intimaya göç ederek makrofajlara dönüşümü ve düz kas hücre proliferasyonuyla karakterize bir hastalıktır. Ateroskleroz, gelişmiş ülkelerde arasında başlıca ölüm nedenleri arasında gelmektedir. Aterosklerozun patogenezinde okside LDL ve C-reaktif protein (CRP) önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Düşük yoğunluklu lipoproteinler (LDL) plazmadaki başlıca kolesterol kaynağı olduğu için plazmada artmış LDL konsantrasyonu ateroskleroz riskini arttırmaktadır. Damarın intimasında bulunan okside LDL'ler makrofajlar üzerinde bulunan çöpçü (scavenger receptor) reseptörler tarafından alınarak köpük hücre oluşumuna neden olurlar. CPR ise, aterosklerozun en önemli belitecidir ve inflamasyon durumlarında artan akut faz proteinidir. Makrofajlar üzerinde bulunan immunoglobulin G reseptör ailesinden CD32, CRP reseptörü olarak bilinmekte ve köpük hücre oluşumuna katkıda bulunduğu bilinmektedir. Aterosklerotik süreçte, makrofajlar üzerindeki çöpçü reseptör ailesinden olan

CD36'nın da okside LDL'leri alarak köpük hücre oluşumunda rol oynadığı bilinmektedir.

Biz süreçteki etkileşimleri ve bunların değişik hastalık ve modellerindeki değişimlerini izleyebilmek için monositler üzerindeki CD32 ve CD36 reseptörlerinin ekspresyonlarını ölçmeyi amaçladık. Dolaşımdaki LD. Ve CRP'nin bu monositlerde etkileşip etkileşmediğini, etkileşiyorsa bunların bu reseptörler üzerinden olup olmadığını göstermeyi amaçladık.

Bunun için, kan örneklerinden beyaz küreler izole edip monositlerin floresans işaretli anti CD32, anti CD36, LDL ve CRP ile inkübe ettikten sonra beyaz küreler süspansiyonunun flow sitometrik analizi yaparak bu işaretlerini monositler üzerindeki dağılımını ve ortalama florens yoğunluğunu ölçtük. Hem bu reseptörlerin monositler üzerindeki ekspresyonlarının yüzde (%)'lerini ve ortalama floresans yoğunluğunu (mean fluorencence intensity, MFI) hem de iki önemli risk faktörü olan CRP ve LDL'Lerin monositlere bağlandığını gösterdik. Sonuç olarak, bu hücrelerde CD32 ve CD36 reseptörlerinin ekspresyonlarını yüzde (%)'leri ve MFI'ları bulduk. CRP ve LDL'nin bağlandığını gösterdik. CRP molekülünün bağlanmasının CD32 reseptörü üzerinden olduğunu destekleyen bulgular elde ettik. Bunun yanı sıra, değişen ortam koşullarına yanıt olarak üzerlerindeki CD32 ve CD36 reseptörü ekspresyonlarının değişebildiğini yapılan diğer çalışmalarda olduğu gibi biz de tespit ettik.

73. SUBAKROMİYAL IMPİNGEMENT SENDROMUNDA FARKLI EGZERSİZ PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Derya ÇELİK
Danışman adı : Prof. Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 28 /03 /2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fiziksel Tıp Rehabilitasyon

Çalışmamız subakromiyal sıkışma sendromunda farklı 2 egzersiz programının etkinliğini araştırmak için Şubat 2004-Ağustos 2004 yılları arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'na başvuran 30 hasta üzerinde gerçekleştirildi. Hastalar tesadüfi yöntemle 15'er kişilik 2 gruba ayrılmıştır. Birinci grubun tüm hareketleri 90 derecenin altında sınırlandı ve hastalara 90 derece ve altında wand egzersizleri, posterior kapsül germe ve internal rotasyon egzersizleri ve rotator manşeti güçlendirme egzersizleri verildi. İkinci gruba ise 90 derece ve üstünde wand egzersizleri, posterior ve inferior kapsül germe ve internal rotasyon egzersizleri verildi. Hastaların tümüne konvansiyonel fizik tedavi modalitelerinden buz, tens ve kesikli ultrason uygulandı ve 2 hafta (10 seans) tedaviye alındı. Hastalar tedaviden önce , tedaviden hemen sonra, tedaviden 2 ve 14 hafta sonra Constant skoru, Vizüel Analog Skala ,Yüz Skalası, Beck Depresyon Ölçeği ve hasta terapist memnuniyeti ile

değerlendirildi. Hastaların eklem hareket açıklığını değerlendirmek için goniyometrik ölçümler yapıldı.

Sonuç olarak 90° ve üstünde wand egzersizleri yapan 2. grubun fleksiyon EHA değerleri 1.gruba göre daha fazla artmıştır. Bununla birlikte tedaviden hemen sonra yapılan değerlendirme sonuçlarında 90° ve altında wand egzersizleri ve rotator manşet güçlendirme egzersizleri yapan 1. grupta VAS skorunda istatistiksel anlamlı azalama bulunmuştur. Değerlendirilen diğer parametrelerde istatistiksel anlamlı bir fark bulunmamıştır.

74. RUTİN LABORATUVARIMIZDA ETKEN OLARAK İZOLE EDİLEN PSEUDOMONAS AERUGİNOSA KÖKENLERİNDE, METALO BETA LAKTAMAZ VARLIĞININ FENOTİPİK VE GENOTİPİK YÖNTEMLERLE SAPTANMASI VE ELDE EDİLEN SONUÇLARIN KARŞILAŞTIRILMASI.

Adı ve Soyadı : Mükerrem AKAYDIN
Danışman Adı : Prof. Dr. Güner SÖYLETİR

Kabul tarihi : 15.04.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji

Rutin laboratuvarımızda izole edilen Pseudomonas aeruginosa kökenlerinde imipenem direncinin oldukça yüksek olması nedeniyle, bu kökenlerde, imipenem direnci ile metalo beta laktamaz (MBL) varlığı arasındaki ilişkiyi araştırarak; genotipik ve fenotipik yöntemler arasındaki uyumu saptayıp, rutin laboratuvarımızda uygulanabilir en uygun tarama yöntemi konusunda yaklaşım sahibi olabilmeyi amaçladık.

2002 – 2003 yılları arasında rutin laboratuvarımızda etken olarak izole ettiğimiz P. aeruginosa kökenlerinin imipenem ve seftazidim duyarlılıkları agar dilüsyon ve disk difüzyon yöntemleriyle çalışılmış ve elde edilen sonuçlar otomatize sistem sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

Otomatize sistemlerle seftazidime dirençli olduğu belirlenen 46 kökenin 8'i agar dilüsyonla, 7'si disk difüzyonla; aynı şekilde otomatize sistemlerle imipeneme dirençli olduğu belirlenen 59 kökenin 4'ü agar dilüsyonla, 3'ü disk difüzyonla duyarlı bulunmuştur. Agar dilüsyonla imipenem ve seftazidime duyarlı bulunan kökenler otomatize sistemlerle de duyarlı bulunmuştur.

Otomatize sistemlerin kullanıldığı rutin laboratuvarlarda imipenem ve seftazidime direnç saptandığında, bu sonuçların diğer yöntemlerle (özellikle dilüsyon yöntemleri) doğrulanması gereklidir.

İzole edilen kökenlerde metalo beta laktamaz varlığı fenotipik ve genotipik yöntemlerle araştırılmıştır. PCR sonuçları kriter olarak alınıp, fenotipik sonuçların güvenilirliği değerlendirilmiştir.

Buna göre; hiçbir kökenimizde bla IMP ve bla VIM genlerine rastlanmadığından, fenotipik yöntemlerin duyarlılıkları yorumlanamamış olup, özgüllükleri irdelenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızda özgüllüğünü en yüksek bulduğumuz testler, CAZ-2-MPA çift disk sinerji yöntemi (% 99) ve dört disk sinerji yöntemidir (CAZ-2-MPA: % 100; FEP-2-MPA: % 94; CD-2-MPA: % 99). Fenotipik değerlendirmelerde, 2-MPA' nın EDTA ya göre daha özgül sonuç verdiği gözlenmiştir. Çok ucuz yöntemler olmalarına rağmen 2-MPA' nın kötü kokması ve kanserojen bir madde olması, testlerin PCR' a kıyasla hızlı sonuç vermemesi dezavantajlarıdır.

Bunun yanı sıra, ticari olarak satılan E test MBL striplerininde özgüllüğünün (% 47) oldukça düşük olduğu gözlenmiştir.

Bizim ülkemizde MBL enzimine bağlı direnç, bugün için bir salgın riski ifade etmemektedir. Bu nedenle MBL enziminin varlığını her kökende fenotipik veya genotipik olarak incelemek hem iş yükünü hem de laboratuvar maliyetini arttıracağından, belirli aralıklarla rutin olarak izole edilen kökenlerde bu dirençten sorumlu gen bölgelerinin moleküler yöntemlerle gösterilmesinin uygun olacağını düşünmekteyiz.

75. SON DÖNEM BÖBREK YETMEZLİKLİ HASTALARDA YAŞAM KALİTESİ ÖLÇÜMÜ İÇİN KULLANILAN KIDNEY DSEASE QUALITY OF LIFE SHORT FORM 1.3 TÜRKÇE VERSİYONUNUN GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİLİK ARAŞTIRMASI

Adı ve Soyadı : Mehtap ÇELİK
Danışman Adı : Doç. Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 07.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı

Çalışma, Kidney Diease Qualty of Life-Short 1.3 (KDQOL-SF 1.3) hastalığa özel ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

KDQOL Çalışma Grubu'ndan onay alınarak, ölçeğin ileri çeviri aşamaları tamamlanmıştır. Öncelikle ölçek, on bir kişiden oluşan diyaliz hastası grubuna uygulanmış sonrasında, üç Nefrolog, üç Diyaliz Hekimi, üç Diyaliz Hemşiresi, iki Psikolog, bir Halk Sağlığı Uzmanı'ndan oluşan kurulun önerisine sunularak ölçeğin son haline onay alınmıştır. Geri çeviri aşamaları tamamlanarak orijinal ölçekle eşdeğrliliği sağlanmıştır.

KDQOL-SF 1.3 Türkçe Versiyonu; dört ayrı diyaliz merkesinde 214 renal replasman tedavisi alan hastaya uygulanmıştır.

Verilerin analizi, SPSS 11.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Güvenilirlik: KDQOL-SF 1.3 Türkçe Versiyonu ronbach'a alfa değeri; 0,93'dür (79 soru için) ölçeğin test-tekrar test korelasyon katsayısı 0,86'dır.

Geçerlilik: KDQOL-SF 1.3 Türkçe versiyonu faktör analizinde beş faktör elde edilmiştir. Eşdeğerli ölçek geçerliliği açısından, KDQOL-SF 1.3 Türkçe Versiyonu ile Tüm Sağlık Ölçeği arasında olumlu yönde, anlamlı bir korelasyon vardır ($r=0,30$ $p<0,05$).

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre; KDQOL-SF 1.3 Türkçe Versiyonu, geçerliliği ve güvenirliliği kanıtlanmış, böbrek hastalıkları için kullanılabilecek hastalığa özel bir ölçektir.

Kadın, diyabetik, okula gitmemiş kardiyak açıdan NYHA sınıflanması II'nin üstünde ve düşük gelir grubundan olan hastaların KDQOL-SF 1.3 Türkçe Versiyonu ve/veya alt ölçek puanları anlamlı biçimde düşüktür. Bu hastalar daha özenli katep edilmelidir.

76. TIP FAKÜLTESİ VE HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNDE HEKİM-HEMŞİRE İŞBİRLİĞİ

Adı ve Soyadı : Ayşegül YILDIRIM
Danışman Adı : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ

Kabul Tarihi : 21.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Yönetim belli bir hedefe ekiple erişme, bir başka deyişle ekip mensuplarına iş yaptırma faaliyetidir. Sağlık alanındaki hasta tedavi ve bakımı nedeniyle ortaya çıkan hekim hemşire işbirliği, ekip çalışmasını ve yönetimsel faaliyeti ortaya çıkarır.

Sağlık kurumlarında hekim ve hemşire işbirliğini ölçmek için bağımlı değişken olarak Hotaj ve ark. tarafından geliştiriler *JEEFERSON Hekim ve hemşire meslek işbirliği* anket formu bilgi puanları, bağımsız değişken olarak ise yaş, okul, sınıf esas alınmıştır. İstanbul ilinde kamu kuruluşlarına bağlı yüksek eğitim kurumlarından üç tıp fakültesinde ve üç hemşirelik yüksek okulunda eğitim gören son sınıf ve sondan bir önceki sınıf öğrencilerin tamamından %20 tabakalı örnekleme yöntemi ile toplam 431 öğrenciye ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.21±(2.66) olarak bulunmuştur. 431 öğrencinin %42.9'u (185 kişi) erkek, %57.1'i kız (246 kişi) dır. Hemşirelik yüksek okullarının işbirliği puanı ortalaması 71.01±(8.75) iken tıp fakültelerinin mesleki işbirliği ortalaması 67.13±(8.93) bulunmuştur. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin işbirliği puanı ortalaması anlamlı olarak yüksektir ($p<0.05$ ve $t=3.88$). Yaş gruplarına göre tıp fakültesi ve hemşirelik yüksek okulunda öğrencileri sınıflandırıldığında; 20 yaş ve altı grubu ile 21 yaş ve üstü grup arasında anlamlı fark vardır ($p<0.05$). Bu sonucu göre 20 yaş ve altı grubunda olanların işbirliğine puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı yüksektir ($t=3.23$; $p<0.05$).

Tıp fakültesi ve hemşirelik YO öğrencilerinin mesleki işbirliği zayıf olarak bulunmuştur. Her iki okulun öğrencilerinin bir arada eğitim alabilecekleri ders programlarının oluşturulması ile, her bir mesleğin adayları bir diğerinin rolünü daha iyi kavrayabilecektir. Bu tarz düzenlenmiş bir eğitim programı, meslek üyelerinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve hasta tedavi ve bakımına da olumlu olarak yansıyacaktır.

Anahtar kelimeler: Hemşire, Hekim, İşbirliği, Öğrenci.

77. KAN KÜLTÜRLERİNDEN İZOLE EDİLEN *STAPHYLOCOCCUS AUREUS* KÖKENLERİNDE SIVIŞIK ÖRTÜ (SLIME) ÜRETİMİNİN FENOTİPİK VE GENOTİPİK OLARAK SAPTANMASI

Adı ve Soyadı : Özgür ASLAN
Danışman Adı : Prof. Dr. Funda BABACAN

Kabul Tarihi : 22.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji

Bakteri ve konak hücre ya da biyomateryaller arasındaki aderensin sağlanmasında bakterinin en dışında yer alan sıvışık örtü (slime) oldukça önemli rol oynamakta olup, bakterinin konak hücreye invazyonunu belirgin şekilde arttırmaktadır.

Sıvışık örtü üretiminin klinikte sorunlara yol açtığı başlıca bakteri türlerinden biri olan *Staphylococcus epidermidis'te*, bu üretimin genetik kontrolünde intersellüler adezin (ica) operonunda yer alan iki genin (icaA ve icaD), çevre faktörlerinin de etkisiyle aktive olmasının önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Son yıllarda *Staphylococcus aureus'ta* da bu gen bölgesinin, sıvışık örtü üretiminde rol oynadığı gösterilmiştir.

Bu çalışmada kan kültürlerinden izole edilen 100 *S. aureus* kökeninde sıvışık örtü üretimi; fenotipik olarak Kongo kırmızılı agar (KKA), esası Triptik soy buyyon (TSB) olan ve değişik miktarlarda glikoz, EDTA ve ferrik sitrat içeren 4 farklı besiyeri kullanılarak; genotipik olarak ise icaA (ikı farklı primer kullanılarak) ve icaD genleri PCR ile araştırılmıştır.

Fenotipik olarak sıvışık örtü üretiminin en sık görüldüğü besiyeri, demir oranı azaltılmış TSB olup, 45 kökenin bu ortamda sıvışık örtü ürettiği saptanmıştır. Genotipik olarak tüm kökenlerde icaD varlığı bulunmuştur. Sadece 4 kökende icaA geni pozitifliği, "icaA 103 bp" primeri ile gösterilmiştir. "icaA 188 bp" primeri kullanıldığında ise hiçbir kökende icaA geni varlığı tespit edilememiştir.

Elde ettiğimiz sonuçlara göre, S. aureus kökenlerinde fenotipik olarak sıvışık örtü üretiminde kullanılacak en iyi yöntemin demir oranı azaltılmış TSB besiyeri olduğunu söyleyebiliriz. Ancak genotipik bulgularımız, fenotipik bulgularla uyum göstermediği gibi, literatürde sıvışık örtü üretiminin icaA ve icaD'nin birlikte aktivasyonuyla arttığını ileri süren

çalışmalarla da uyumsuzluk göstermiştir. Bu durum, icaA primerlerinin, esas olarak *S. epidermidis*'e özgün olmasından kaynaklanabileceği gibi, son zamanlarda sıvışık örtü üretiminden sorumlu olduğu ileri sürülen bir başka genin (Bap geni) kökenlerimizde var olabileceğini de düşündürmektedir.

78. HASTANEDE YATAN HASTALARIN KLİNİK ÖRNEKLERİNDEN İZOLE EDİLEN *TRICHOSPORON ASAHII* KÖKENLERİNDE BAZI VİRULANS FAKTÖRLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Aylin DAĞ
Danışman Adı : Doç. Dr. Nilgün ÇERİKÇİOĞLU
Kabul Tarihi : 22.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji

Seyrek rastlanmasına rağmen antifungal tedaviye görece dirençli olan Trichosporon cinsinde yer alan *Trichosporon asahii* tüm dünyada olduğu gibi, hastanemizde yatmakta olan hastaların da klinik örneklerinden artan sıklıkta izole edilen tür olarak dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada 43 tanesi idrar, 1 tanesi periton, 1 tanesi dil sürüntüsü, 1 tanesi kan, 1 tanesi nefrostomi örneklerinden ve ayrıca 1 tanesi de saprofit olarak tırnaktan izole edilen toplam 48 adet T. asahii kökeninde; salgısal asit proteinaz, fosfolipaz, esteraz aktiviteleri, sıvışık örtü (slime) üretme ve hidrofobisite özellikleri olmak üzere olası virülans faktörlerinin varlığı araştırılmıştır.

Çalışma kapsamına alınan 48 T. asahii kökeninin hiçbirinde salgısal asit proteinaz ve fosfolipaz enzimi üretimine rastlanmazken, kökenlerin hepsinde esteraz aktivitesi bulunmuştur. Yüzey hirofobisitesinin belirlenmesinde, hidrokarbon olarak n-hekzadekan kullanıldığında, 4 köken orta düzeyde hidrofobik; 43 köken düşük düzeyde hidrofobik özellik sergilerken; 1 kökende ise yüzey hidrofobik özellik saptanmamıştır. Hidrokarbon olarak p-ksilen kullanıldığında 13 köken az hidrofobik olarak bulunurken, 35 kökende yüzey hidrofobik özellik negatif bulunmuştur. Yüzey hidrofobisitesinin ölçülmesinde kullanılan ikinci yöntem olan polistiren mikroküre deneyinde, elde edilen değerler % 53.2 ile % 92.7 arasında olup, hidrofobisite kökenler arasında değişen oranlarda saptanmıştır. Kökenlerin sıvışık örtü üretimini saptamak için kullanılan modifiye tüp aderens yönteminde; 10 köken orta (++) pozitif, 18 köken zayıf (+) pozitif olarak sıvışık örtü üretimi gösterirken, 20 köken ise (-) negatif saptanmıştır.

Çalışmamız olası virülans faktörlerinden salgısal asit proteinaz ve fosfolipaz enzim aktivitelerinin belirlenmesi açısından literatürdeki ikinci çalışma olup, esteraz aktivitesi, yüzey hidrofobisitesi ve sıvışık örtü üretme özelliklerinin saptanması açısından ilk çalışmadır. Elde ettiğimiz verilerin *T.asahii* türünün virülansı hakkında literatüre destek vereceğini

düşünmekteyiz. Ancak, bu bulguların virülansla ilişkilerinin net olarak belirlenebilmesi açısından klinik verilerle birlikte değerlendirilmeye gidilecek çalışmaların gerekli olduğu görüşündeyiz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

79. İNTERNET KAFELERİN VE İNTERNET KAFEYE GELENLERİN ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Didem KURUÇAY
Danışman Adı : Prof. Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 23.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu araştırma Ocak-Şubat 2004'te İstanbul ili Maltepe ilçesi sınırları dahilinde bulunan ve Açılması İzine Bağlı Yerlere Uygulanacak İşlemler Hakkında Yönetmelik'in tanımladığı internet kafelerden ulaşılabilenlere gözlem ve gelen ilk 20 kişiye anket formu uygulamak sureti ile yapılmıştır.

Araştırmanın amacı, gelenlerin sosyo-demografik profillerinin çıkarılması, mevcut sağlık durumlarının sorgulanması, internet kafeye gelenlerin internet kafelerin sağlık koşullarına ilişkin tutumlarını belirlemektir.

Araştırmaya katılan internet kafelerin imar özellikleri incelendiğinde; ortalama alanı 110.09 ± 61.54 m2, tavan yüksekliği 290.70 ± 46.13 cm olarak bulunmuştur. Ortalama olarak 17.58 ± 10.62 adet bilgisayar bulunan internet kafelerin her birinde ortalama 1.18 ± 0.47 adet tuvalet, ortalama 1.12 ± 0.43 adet lavabo bulunduğu tespit edilmiştir. İnternet kafelerin %56.1'inde bulundukları binaların 15 yıldan eski binalar olduğu saptanmıştır. Gıda maddesi internet kafelerin %63.2'sinde bulunduğu görülmüştür. Gelenlerin %69.5'inin 18 yaşın altında olduğu ve %69.4'ünün halen öğrenci olduğu saptanmıştır. İnternet kafelerin %82.5'inde sigara içildiği görülmüştür. Araştırmamıza katılanlar büyük oranda sigara içmediklerini ifade etmişlerdir. Bu oranlar 18 yaş altı grupta %76.8, 18 yaş ve üstü grupta %22.1 olarak bulunmuştur. İnternet kafeye büyük oranda oyun amacı ile gelindiği saptanmıştır. 18 yaş altı grupta olanlar 18 yaş ve üstü olan gruba göre ve erkekler kadınlara göre daha büyük oranda oyun amacı ile geldiklerini belirtmişlerdir. İnternet kafeye gelenlerin %58.4'ü internet kafede kendilerini rahatsız eden herhangi bir şey olmadığını ifade etmişlerdir. Rahatsızlık nedeni olarak en yüksek oranda havasızlık belirtilmiştir. İnternet kafelerin havalandırma sistemleri değerlendirildiğinde; %36.8'inin havalandırma sisteminin olmadığı saptanmıştır. Bulunması gereken projeye uygun havalandırma sisteminin ise internet kafelerin sadece %5.3'ünde olduğu görülmüştür. Havalandırma sistemi olarak %28.1'inde aspiratörün, %29.8'inde klimanın kullanıldığı görülmüştür.

Bu araştırmada, internet kafelerin çoğunun ruhsatlı çalıştığı ancak imar özelliklerinin, taşıması gereken şartları taşımadığı, gelenler tarafından çoğunlukla oyun amaçlı kullanılmakta olduğu, bilgisayarların çoğunlukla ara verilmeden kullanıldığı ve gelenlerin büyük çoğunluğunun sağlıklarıyla ilgili bir sorun belirtmedikleri tespit edilmiştir.

80. BEHÇET HASTALIĞI ETYOPATOGENEZİNDE TOLL-BENZERİ RESEPTÖRLERİN (TLR) ROLÜ

Adı ve Soyadı : Yeşim ELBİR
Danışman Adı : Doç. Dr. Şule YAVUZ
Kabul Tarihi : 10.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları /İmmünoloji

BH etiyopatolojisi tam olarak bilinmeyen sistemik vaskülitir. Bununla birlikte immün sistemin önemli rolü olduğu düşünülen İnflamatuvar yapıdaki hastalıkta immünolojik bozukluklara bazı mikrobial ajanların neden olduğu iddia edilmektedir. TLR'ler son zamanlarda tanımlanan doğal immün sistemin evrimsel olarak taşınan reseptörleridir. Bu reseptörler mikroorganizmalardaki korunmuş moleküler yapıları (PAMP) tanırlar ve patern tanıyan reseptörler olarak adlandırılırlar. Bu moleküller doğal ve kazanılmış immün yanıtın koordinasyonunda kritik rol oynarlar.

Çalışmamızda BH'larının monosit ve granülositlerinde TLR 4,1,2 ve 6 ekspresyonları önce uyarısız ardından ST, HSP ve LPS uyarısı sonrasında flow sitometri yöntemiyle incelenmiş, sağlıklı kontrol ve RA'lı hasta kontrol lerle karşılaştırılmıştır. Farklı bulunan TLR6' nın mRNA düzeyinde ekspresyonları RT-PCR yöntemiyle kalitatif ve kantitatif olarak değerlendirilerek BH'lığı patogenezindeki rollerinin saptanması amaçlanmıştır. Uyaransız 42 BH, 15 RA hastası, 23 sağlıklı kontrol; uyarılmış 23 BH, 10 sağlıklı kontrol flow sitometrik ve 10 BH, 3 sağlıklı dönöre ait monosit ile granülosit RNA örneğide RT-PCR ve light cyler çalışmalarında kullanılmıştır.

Elde edilen sonuçlarda granülosit TLR6 bazal değeri sağlıklı donörlerle karşılaştırıldığında anlamlı olarak düşük olmasına rağmen (4,2±2% BH, 8±4% SK, $p<0,05$), uyarı sonrasında yalnızca BH' larında yüksek bulunmuştur (4,2±2% ile 12,8±13%,13,9±11%,$p<0,05$). Monosit değerlendirmelerinde ise SK' larda LPS ve HSP uyarısı sonrasında görülen artış BH' larında bulunamamıştır.

Bu sonuçlar BH' lığının etiyopatogenezinde monosit ve granülositlerin farklı rolleri olabileceğini göstermiştir. Granülositlerde TLR6 ekspresyonundaki farklılık BH'larında majör aktivasyon yolunun TLR6/2 yolunu tetiklediğini ve bu yolla tanınan PAMP'ların hastalığın patogenezinde önemli rollerinin olabileceğini düşündürmüştür. mRNA düzeyinde TLR6 ekspresyonlarında farklılık bulunmaması ise mikrobial ajanlarla tetiklenen

sinyal yolunun negatif kontrolünü sağlayan mekanizmalarında bir bozukluğu işaret edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

81. BEHÇET HASTALIĞINDA ERKEK CİNSİYET HORMONU TESTOSTERON'UN NÖTROFİL AKTİVİTESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Gözen ÖZİLHAN
Danışman Adı : Doç. Dr. Şule YAVUZ
Kabul Tarihi : 10.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları /İmmünoloji

Behçet hastalığı nötrofil hiperaktivitesi ile karakterize, erkeklerde şiddetli seyir gösteren, inflamatuar bir hastalıktır. Çalışmamızda testosteronun hastalık patogenezindeki rolünü göstermek amacıyla, testosteron uyarısı yapılmadan ve uyarıdan sonra nötrofil fonksiyonları in-vitro gözlenmiştir. Behçet hastalarında nötrofil fonksiyonlarına bakabilmek ve bu bulguları kontrol gruplarıyla karşılaştırabilmek için 49 (26E:23K) Behçet, 8 Hirsutizm, 17 (3E:14K) Romatoid Artirit, 16 (8E:8K) Ankilozan Spondilit hastası ve 31 (19E:12K) sağlıklı kontrol grubu ile çalışılmıştır. Oksidatif patlama tayininde DCFH-DA ve PMA kullanılmıştır. Apoptoz protokolü, Phi phılux ve propidyum iyodit ile gerçekleştirilmiştir. Aktivasyon belirteci olarak CD66b ve erken apoptoz belirteci olarak CD16 monoklonal antikorları ile flow sitometrik analizler yapılmıştır.

Hirsutik kadınların sağlıklı kadınlara oranla yüksek O.P.K (Oksidatif patlama katsayısı) gösterdiği tespit edilmiştir (7.13±4.3 vs 4.29±1.7, $p< 0.03$). Hasta kontrol gruplarının (RA ve AS) O.P.K'ları hem Behçet hastalarına hem de sağlıklı kontrollere oranla yüksek bulunmuştur (uyaransız: 8.6±4.7 vs. 6.6±4.4, $p<0.05$; uyaranlı: 9.9±6.5 vs. 5.9±4.3, $p<0.01$). Testosteron uyaransız, erkek Behçet hastalarının O.P.K'ları kadın Behçet hastalarına oranla yüksek tespit edilmiştir (8.0±4.9 vs. 4.9±3.3, $p=0.01$). Ancak uyarı sonrasında testosteronun kadın hastalarda nötrofil aktivasyonunu artırma eğiliminde olduğu görülmüştür. Testosteron uyarısı yapılmadan, erkek Behçet hastalarının CD66b ekspresyonları, sağlıklı erkek kontrollere oranla yüksek çıkmıştır (99.1±0.9 vs. 94.7±5.3, $p<0.04$). Behçet hastalarında apoptoz oranı sağlıklı kontrollere oranla düşük bulunmuştur (5.4±4.0 vs. 12.7±11.0, $p<0.008$). Bu düşüklüğün kadın Behçet hastalarından kaynaklandığı görülmüştür (uyaransız: 6.3±5.0 vs. 16.5±10.0, $p<0.006$; uyaranlı: 7.8±5.0 vs. 14.9±12, $p<0.04$). CD16 yüzey molekülü, testosteron uyarısı sonrası kadın Behçet hastalarında, erkek hastalara oranla yüksek tespit edilmiştir (99±1.3 vs. 98.2±1.7, $p<0.04$). Bu bulgular testosteronun nötrofil aktivasyonuna etkisi olabildiğini düşündürmektedir. Behçet hastalığında hormonların etkisinin değerlendirilmesi tedavi anlamında da yeni açılımlar sağlayacaktır.

82. SİSTEMİK LUPUS ERİTEMATOZUS'DA CD8+CD28- SUPRESÖR T HÜCRELERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Aysın TULUNAY
Danışman Adı : Doç. Dr. Emel DEMİRALP
Kabul Tarihi : 10.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları /İmmünoloji

Sistemik Lupus Eritematosus (SLE), oto-antikor ve immün kompleks üretimiyle karakterize prototipik bir otoimmün hastalıktır. İmmün sistem hücrelerinin etkileşimlerindeki bozulmalar self-toleransın kaybına ve oto-antikor üretimine neden olmaktadır. CD8+CD28- fenotipindeki T hücre populasyonlarının antijen sunucu hücrelerle direkt kontağıyla ya da anti-inflamtuar sitokinler salgılayarak, yardımcı T hücrelerinin reaktivitelerini engelledikleri ve baskılayıcı mekanizmayı başlatarak B hücreleri tarafından oto-antikor üretiminin baskılayabilecekleri gösterilmiştir. Bu çalışmada 53 SLE hastasının periferik kan CD8+CD28- T hücre populasyonları sağlıklı bireyler ile karşılaştırılmıştır.

SLE hastaları ve sağlıklı bireyler arasında total CD8 ve CD28 miktarlarında bir fark bulunmazken, CD8+ T hücrelerindeki CD28- populasyon dağılımı SLE hastalarında anlamlı olarak düşük bulunmuştur (Sırası ile %44±20, %58±13; $p<0.01$). Bununla beraber, SLE hastalarının CD8+ T hücrelerindeki CD28+ populasyonlarının dağılımı anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (Sırası ile, %56±20, %42± 3; $p<0.01$). SLE hastalarının monositlerindeki kostimülatör molekül CD80 ve CD86 arasında fark bulunmazken SLE hastalarında sağlıklı bireylere oranla CD40 molekülünün anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır (Sırası ile, %89±9, %74±17; $p<0.01$). Gruplar arasında CD8+ hücrelerce zenginleştirilmiş populasyonlardaki IL-10 seviyeleri arasında bir fark bulunmamıştır. CD8+CD28- ve CD28+CD28+ hücre populasyonları arasında perforin seviyesinde farka rastlanmamış; farklı PHA konsantrasyonundaki uyarımlar sonucunda ve zamanla CD8+CD28- populasyonunda miktar olarak bir değişim gözlemlenmemiştir. SLE hastalarının CD8+CD28- T hücrelerindeki azalma, T hücre baskılanmasında bir kusurun bulunduğunu ve otoreaktif B hücrelerine T hücre yardımını arttırdığını düşündürmektedir.

83. B HÜCRELİ KRONİK LENFOSİTİK LÖSEMİDE C-MET PROTOONKOGENİ VE LİGANDI HEPATOSİT BÜYÜME FAKTÖRÜNÜN APOPOTOZ MEKANİZMALARI ÜZERİNE ETKİLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Fatma Tuba AKDENİZ
Danışman Adı : Doç.Dr. Emel DEMİRALP
Kabul Tarihi : 12.09.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları / İmmünoloji

B hücreli kronik lenfositik lösemi (B-KLL) uzun yaşam süreli ve iyi diferansiye klonal B lenfositlerinin periferal kan, lenfoid doku ve kemikiliğinde ilerleyici birikimi ile karakterizedir.

Lenfositozun görüldüğü B-KLL' de B hücre proliferasyonunun artmasından çok lenfosit yaşam sürelerindeki uzunluk dikkati çeker. Bu apoptoz yolundaki defekti gösteren bir durumdur.

Bu çalışmada amaç, B-KLL'de apoptotik sinyal yollarının araştırılması ve lenfositozun nedeninin ortaya konulmasıdır. Bu nedenle B-KLL hastaları, hücre soyları ve kontrollerden elde edilen protein lizat örnekleri kullanıldı. Poliakrilamid jel elektroforezi ile proteinler PVDF membranlar üzerine blot edildi ve apoptotik sinyal moleküllerinin bir kısmı araştırıldı (bad, fosfobad, PI3K, Akt, Bcl-xL).

Yaşam yolları ile diğer sinyal yollarını kullandığı bilinen ve bir büyüme faktörü olan HGF' nin apoptotik sinyal proteinlerine etkisi araştırıldı, hücreler HGF ile kültüre edildi ve benzer moleküller benzer metod ile değerlendirildi. Akt, PI3K ve fosfobad gibi yaşam faktörlerinin B-KLL lenfositleri üzerinde ekspresse edildiği, bax, bad gibi apoptotik faktörlerin zayıf ekspresse olduğu bulundu. Ek olarak HGF' nin yaşam molekülleri ekspresyonunu artırdığı gözlemlendi.

Apoptoz ve yaşam yolları arasındaki dengenin bozulmasının B-KLL'de lenfositozun sebebi olabileceği söylendi.

84. FOKAL EPİLEPSİLİ HASTALARDA NÖROPSİKOLOJİK TESTLER UYGULAYARAK BİLİŞSEL İŞLEV BOZUKLUKLARI VE DUYGUDURUM BOZUKLUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Dr. Gülengül TORUN
Danışman Adı : Prof. Dr. Canan AYKUT BİNGÖL
Kabul Tarihi : 06.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Nöroloji Elektrofizyoloji ve Epileptoloji

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı epilepsi polikliniğinde yürüttüğümüz bu alışmada 94 fokal epilepsi hastası ve 20 sağlıklı kişiden oluşan kontrol grubuna nöropsikolojik testler uygulandı. Epilepsinin neden olduğu bilişsel işlev bozuklukları ve duygu durum bozuklukları araştırıldı. Saptanan bozuklukların hastaların yaşı, nöbet başlangıç yaşları,eğitim durumları, nöbetlerin süresi, son nöbet zamanı lezyon lateralizasyonu, lezyon lokalizasyonu ve ilaç kullanımı ile ilişkileri istatistiksel olarak incelendi

Anahtar Kelimeler: Fokal, epilepsi, bilişsel işlevler, depresyon, anksiyete, nöropsikolojik testler

85. İKTAL AKTİVİTE SIRASINDA BİLİNÇ DEĞİŞİKLİĞİ VE NÖROPSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı : İpek MİDİ
Danışman Adı : Prof.Dr.Canan AYKUT-BİNGÖL
Kabul Tarihi : 06.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Nöroloji / Elektrofizyoloji ve Epileptoloji

Amaç: Bu çalışmada mesial temporal skleroz (MTS) tanısı alıp, refrakter nöbetleri nedeni ile selektif amigdala hipokampektomi (SAH) operasyonu olan hastaların nöbet kayıtları incelenerek, iktal aktivite sırasında epileptojenik zonu tesbit etmede yardımcı olacak lateralizan belirti ve bulguları ortaya çıkarmak, bu sırada hastaların bilinç etkilenimlerini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Epilepsi polikliniğinde MTS nedeni ile takip edilen ve epilepsi cerrahisi geçiren 14 hasta (5 sağ MTS, 9 sol MTS) çalışmaya alınmıştır. Bu hastalara ilişkin toplam 36 nöbetin (14 tanesi uykuda, 22'si uyanık iken) video-EEG monitorizasyon kayıtları 2 uzman tarafından kör olarak tekrar tekrar incelenerek objektif değerlendirilmeden geçirilmiştir. Hastaların iktal ve post-iktal evrede literatürlerdeki verilerle uyumlu epileptojenik zonu lateralize eden belirtiler (iktal konuşma, distonik postur, kusma, Todd's paralizisi, versif hareket, vs gibi) yanında, kendi hastalarımıza ilişkin yeni bir

bulgu olup olmadığına bakılmıştır. Bu sırada doktor veya teknisyenin yardımı ile nöbet sırasında bilinç değişikliğini sorgulamak için basit sorular yöneltilmiştir.

Bulgular: Hastalarımızın 14'ünde de kompleks parsiyel nöbet olup, 8 hastada ikincil jeneralize tonik tonik klonik nöbete (JTKN) geçiş izlenmiştir. Lateralizan bulgu olarak kontralateral distonik postür 3 hastada, kontralateral tonik postür 2 hastada, postiktal burun silme 7 hastada, vücudun bir tarafa doğru total dönmesi 4 hastada izlenmiş, korku, acı, gülümseme / tebessüm gibi affekt bulgularının yanında, bulantı, öksürme gibi vejetatif belirtilere de rastlanmıştır.

Sonuç: Hastalarımızın lateralizan bulgularının literatürle uyumlu olanları, distonik postür, tonik postür, tüm vücutta dönme hareketi, post-iktal burun silme olarak dikkat çekmektedir. Bunların dışında hastalarımızda bizim saptadığımız lateralizan belirtiler; işaret parmağında iktal kontralateral tonik hareket, ayak başparmağında ipsilateral ekstansiyon (Babinski belirtisi gibi) olup, her biri 3'er hastada görülmüştür. Bazı hastalarda ipsilateral göz silme hareketine rastlanmıştır. Ancak hasta sayımızın az olması nedeni ile bunların anlamlılığı belirtilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesial temporal skleroz, epilepsi, video-EEG monitorizasyon, lateralizan bulgu, bilinç değişikliği

86. SAKARYA İL MERKEZİNDEKİ SAĞLIK OCAKLARINDA AŞI YAPAN PERSONELİN SOĞUK ZİNCİR KONUSUNDA BİLGİ VE DAVRANIŞLARININ ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Tamer GÜRBÜZ
Danışman Adı : Prof. Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 07.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı

Bağışıklamada soğuk zincire uyum ve bilgi durumunun incelendiği bu çalışma, kesitsel bir araştırma olup 22 Aralık 2004 – 20 Ocak 2005 tarihleri arasında Sakarya ilinde yürütülmüştür.

Araştırma grubunu oluşturan 242 kişinin % 35,1'i erkek, % 64,9'u ise kadındır. 242 sağlık personelinin % 35,1'i sağlık memuru, % 42,2'si ebe, % 22,7'si hemşiredir. Mezun olunan okul dağılımında; lisans mezunu olanlar % 20,7, ön lisans mezunu olanlar % 29,3, lise mezunu olanlar ise % 50'dir. Meslekte geçen süre açısından dağılım incelendiğinde; 0-4 yıl olanlar % 29,3, 5-9 yıldır çalışan % 32,2, 10-14 yıldır çalışanlar % 22,3, 15 ve üzeri yıl çalışanlar ise % 16,1'dir.

Soğuk zincir tanımı ile ilgili bilgi dağılımına bakıldığında katılanların % 53,7'si doğru, %22,3'ü yanlış ve % 24'ü eksik tanımlamada bulunmuştur.

Soğuk zincirin aksamaması için araştırmaya katılan sağlık personelinin önerileri; soğuk zincir eğitiminin düzenli ve rutin olması gerektiğini düşünenler % 28,9; buzdolabının değiştirilmesi gerektiğini düşünenler % 24,4; ekipman eksikliğinin giderilmesi gerektiğini düşünenler % 18,6; TEK tarafından elektrik kesintisinin engellenmesi gerektiği veya jeneratör bulundurulmasını isteyenler % 16,1; diğer önerilerde bulunanlar ise % 12'dir.

Sonuçlarımız diğer yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında onlardan daha iyi gibi görünse de, Türkiye'de eğitim seviyesinin yüksek olduğu bu bölgede sonuçların bu şekilde çıkması oldukça düşündürücüdür. Bu durumu düzeltmek ve daha iyi seviyelere getirmek için tüm konularda olduğu gibi bu konuda da sürekli eğitime önem verilmelidir. Gerek sağlık ocağı sorumlu hekimleri gerekse, il sağlık müdürlüğü yetkililerince sürekli eğitimin yanı sıra sürekli denetimin de önemi ve gerekliliği unutulmamalıdır.

87. EL OSTEOARTRİTİ ve DİSABİLİTE

Adı ve Soyadı : Neslihan YAY
Danışman Adı : Prof. Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 14/10/2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon / Ortopedik Rehabilitasyon

Çalışmamıza, Marmara Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Tedavi Ünitesinde, el osteoartriti (OA) tanısı konmuş 30 hasta ve üst ekstremitesinden hiçbir şikayeti olmayan 30 sağlıklı kadın olgu alınmıştır. Olgular eklem hareket genişliği, kas gücü, kavrama ve çimdikleme kuvveti, AUSCAN el OA indeksi (The Australian/Canadian hand OA index) testlerindeki fonksiyonel yetenekleri açısından değerlendirilmişlerdir. Osteoartritli olgulara ek olarak whirpool, su içi ultrason ve TENS'den oluşan fizik tedavi programı ve aktif, aktif yardımlı egzersizlerden oluşan rehabilitasyon programı 15 seans uygulanmıştır.

Tedavi sonunda OA'lı hasta grubu uygulanan tedavinin etkinliğini görmek amacı ile yeniden değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda OA'lı olgular ile sağlıklı olgular arasında, OA'lı olguların tedavi öncesi ve sonrası değerleri arasında, eklem hareket genişliği, kas gücü, kavrama ve çimdikleme kuvveti, AUSCAN skorları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Osteoartritli olguların tedavi sonrası kuvvet ölçümleri ve AUSCAN indeksindeki yetenekleri artmış olmasına rağmen sağlıklı olgular ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı yetersizlikler tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Sonuç olarak, OA'lı olguların fizik tedavi rehabilitasyon programlarının yanı sıra, iş ve uğraşı tedavisi nitelerinden de yararlanmaları sağlanmalıdır. Uygun zamanda ve hastaya özel olarak planlanmış rehabilitatif yaklaşımlar, eklemleri koruyucu ve günlük yaşam aktivitelerini kolaylaştırıcı ergonomik

düzenlemeler, hastanın ağrısını, başkalarına bağımlılığını ve toplumsal ekonomik kayıpları önemli oranda azaltacaktır. Hastalığın tedavisi ile uğraşan ekibin bu konuda bilgi sahibi olması, muhtemel disabiliteyi önleyecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

88. DENEYSEL GLOMERÜLONEFRİT MODELİNDE FK506 ETKİSİNİN İMMÜNOHİSTOKİMYA YÖNTEMİYLE ARAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Naziye ÖZKAN
Danışman Adı : Doç.Dr.Fulya ÇAKALAĞAOĞLU
Kabul Tarihi : 21.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Patoloji /Histokimya

Anti-Thy-1.1 glomerülonefrit, mezangial hücre proliferasyonu ve mezangial matriks artışı ile karakterize deneysel bir glomerülonefrit modelidir. Bu çalışmada deneysel anti-Thy-1.1 glomerülonefrit modelinde farklı immünohistokimyasal yöntemlerle PCNA ve α-SMA ekspresyonunu araştırdık.

İmmünohistokimyasal boyama, protein ekspresyonlarını araştırmak ve ölçmek için yaygın olarak kullanılmaktadır. Double boyama yöntemi parafin kesitler ve sitolojik yaymalara uygulanabilen bir yöntemdir. Bu yöntem özel teçhizat veya teknik donanım gerektirmez.

Takrolimus (FK506), otoimmün hastalıkların tedavisinde ve organ nakillerinden sonra kullanılan immünsupressif bir ilaçtır.

Bu çalışmanın amacı, deneysel glomerülonefrit modelinde Prolifere Hücre Nükleer Antijen (PCNA) ve α-düz kas aktin "α-Smooth Muscle Actin" (α-SMA) immünekpresyonlarını, Streptavidin-Biotin /Alkalen Fosfataz kompleks (Str.ABC/AP), Streptavidin-Biotin/Horseradish Peroksidaz kompleks (Str.ABC/HRP) ve double immünohistokimya (Str.ABC/HRP ve Str.ABC/AP) boyama metotları ile araştırmaktır. Ayrıca deneysel glomerülonefrit modelinde takrolimus etkisini de gözden geçirmektir.

Yirmi Wistar Albino sıçan bu çalışmada 5'erli dört gruba ayrılmıştır. Grup I Kontrol (K): Dört hafta 0,1ml/100g serum fizyolojik (SF) intravenöz uygulanmıştır; grup II Glomerülonefrit (GN): 0.gün anti-Thy 1.1 antikor (0,25µg/100g) intravenöz uygulanmıştır; grup III Glomerülonefrit+FK506 (GFK): önce anti-Thy 1.1 antikor (0,25µg/100g) 0.günde, sonra FK506 (1mg/kg) iki hafta süresince uygulanmıştır. Grup IV Kontrol+FK506 (KFK): önce iki hafta SF (0,1ml/100g), daha sonra iki hafta boyunca FK506 (1mg/kg) uygulanmıştır.

Çalışma sonunda serumda kreatinin, idrarda kreatin, kreatin klirensi ve proteinüri bakılmıştır. Böbrek dokusunda; ışık mikroskobunda, glomerüler ve tubulointerstisyel alanda, PCNA ve α-SMA immünekspresyonu Str.ABC/HRP, Str.ABC/AP ve double immünohistokimya ile boyanan lamlarda değerlendirilmiştir.

Çalışma sonunda; kontrol grubuna göre, glomerülonefrit grubunda glomerüler hücre proliferasyonu ve tubulointerstisyel hasar anlamlı ölçüde artmıştır.

Tüm gruplarda uyguladığımız immünohistokimyasal metotlar ile α-SMA ekspresyonu birbirine yakın bulunmuştur. α-SMA nin tubulointerstisyal alanda immünekspresyonu Str.ABC/AP ve Str.ABC/HRP boyama yöntemlerinde GFK grubunda GN grubuna göre anlamlı derecede azalmıştır.

Tüm immünohistokimya yöntemlerinde tubulointerstisyel alan ve glomerüllerde PCNA immünekspresyonu K grubuna göre GN grubunda, KFK grubuna göre GFK'de arttığı bulunmuştur

.Sonuçta double immünohistokimya boyama yönteminin, aynı bölgede iki farklı antijenin araştırılmasında kullanılabilecek güvenilir ve basit bir yöntem olduğu gösterilmiştir.

89. ANTİDEPRESNLARIN FLUKONAZOLE DİRENÇLİ CANDİDA TÜRLERİNE ANTİFUNGAL ETKİSİNİN MİKROBİYOLOJİK VE ELEKTRON MİKROSKOPİK OLARAK ARAŞTIRILMASI

Adı Soyadı : Nihan NUHOĞLU
Danışman Adı : Prof. Dr. Güner SÖYLETİR
Kabul Tarihi : 24.10.2003
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji

Bağışıklık sisteminin baskılandığı ya da yetersiz olduğu hasta grubunda özellikle artan boyutta sorun oluşturan bir mikroorganizma grubu olarak mantarlar, ciddi nötropenik ataklar sırasında uzun süre geniş spektrumlu antibiyotiklerin kullanımı sonucu fungal kolonizasyona ve böylece mantar infeksiyonlarının gelişimine zemin hazırlar. Bu infeksiyonlarda etken olarak Candida türleri önemli bir yer tutar.

Bir triazol olan flukonazolun nötropenik ataklarda profilaktik kullanımı hastalarda fungal kolonizasyon gelişimini önlemektedir; ancak bu uygulama, hastalarda flukonazole dirençli Candida türleriyle infeksiyon gelişmesi riskini beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada flukonazole dirençli Candida izolatlarında antidepresan ilaç olan sertralinin sinerjistik etki gösterip göstermediği ve böylece flukonazol direncini ortadan kaldırıp kaldırmadığı araştırılmıştır.

Flukonazol Minimal İnhibitör Konsantrasyon (MİK) değerleri 32-128 µg/ml arasında olan 5 Candida izolatı (3 C.krusei, 2 C.glabrata) çalışmaya alınmıştır. Bu kökenlerin sertralin MİK değerleri 24-48 µg/ml olarak bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dama tahtası (checkerboard) yöntemiyle yapılan sinerji çalışmalarında sertralinin ulaşılabilir plazma konsantrasyonlarında (0,09-0,18 µg/ml) flukonazol MİK'lerinin 4-32 µg/ml'ye düştüğü ve bu iki ilaç için Fraksiyonel İnhibisyon Konsantrayon (FİK) indeksinin 0,06-0,5 arasında olup sinerji gösterdikleri saptanmıştır. Buna ek olarak MİK konsantrasyonlarında gözlenen geri dönüşümsüz elektron mikroskopik değişimlerin sinerji konsantrasyonlarında da gerçekleştiği gözlemlenmiştir.

Elde edilen in vitro verilerin, in vivo çalışmalarla desteklenmesi koşuluyla , flukonazole dirençli kandida infeksiyonlarında tedaviye sertralinin eklenmesi halinde flukonazol tedavisinin başarılı olabileceğini düşündürmektedir.

90. İSTANBUL'DAKİ ÖZEL HASTANELERİN INTERNET SİTELERİNİN İÇERİK, YAPI VE İŞLEYİŞ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Emin Devrim KEKLİK
Danışman Adı : Doç. Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 25.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Sağlık hizmeti veren kuruluşlar tarafından dünya bilgisayar dolaşım ağı Internet (www) kullanımı giderek yaygınlığını artırmaktadır. Sağlık ile ilgili sitelerin özellikle yapı ve içeriğinin değerlendirilmesinde birçok kriter geliştirilmiştir.

Bu çalışmada İstanbul'daki özel hastanelerin Internet sitelerinin Bilgi ve Eğitim Kaynaklarının Değerlendirme Kriterleri Anketi (BEKDA) kullanılarak içerik, yapı ve işleyiş açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya İstanbul'da web sitesi bulunan 93 özel hastane dahil edilmiştir. Her bir hastanede yetkili kişilere elektronik posta yoluyla ulaşılarak kendi web sitelerini değerlendirmeleri istenmiştir ve bu değerlendirmenin sonuçları Avrupa Birliği (AB)'ne üye ülkelerden seçilmiş 32 özel hastanenin web siteleri ile karşılaştırılmıştır.

Ankette değerlendiren kriterler 15 alt başlıktan oluşmaktadır: geçerlilik, otorite, önemlilik, özgünlük, doğruluk, bütünlük, organizasyon, yönlendiriciler, gezinti, destek, standartlar, teknoloji kullanımı, bilgi entegrasyonu, sitenin entegrasyonu, sistemin entegrasyonu.

İstanbul'daki özel hastanelerin değerlendirmesinde 2 (orta) ve üzeri puan alanlar gezinti, geçerlilik, bilgi entegrasyonu, otorite, önemlilik alt kriterleri olmuştur.

Avrupa Birliğine üye ülkelerin özel hastanelerinin web sitelerinin İstanbul'daki özel hastanelerin web sitelerine göre yönlendiriciler dışındaki tüm kriterler bakımından daha iyi olduğu görülmüştür. İstanbul'daki özel hastanelerin web sitelerinden 46 tanesinde yetkililerinin yaptığı değerlendirme ile araştırmacının değerlendirmesi arasında tüm kriterler açısından düşük ama istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon mevcuttur. Kendi kendini değerlendirmeye katılmayan 47 hastanenin web sitesinin tüm kriterler açısından daha düşük değerlere sahip olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, mevcut özel hastane web siteleri geliştirilmeli, sitelerin denetlenmesi ve optimum seviyede yeterliliğin sağlanabilmesi için yurtdışı örneklerde görüldüğü gibi bağımsız dernek ve kuruluşların inisiyatifi ele almaları gerekmektedir.

91. MARMARA ÜNİVERSİTESİ DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ AKADEMİK PERSONELİNİN İŞ TATMİN DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Ahmet Nuri SİLAHTAR
Danışman Adı : Prof. Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi : 25.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Bu çalışma ile Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi'nde yapılacak performans artırımı çalışmalarına ışık tutmak amacıyla akademik personelin iş tatmin düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmamız Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Hastanesi'nde uygulanmıştır. 145 kişiden oluşan akademik personelin tamamına açıklayıcı bir ön yazı ile anketlerimiz ulaştırılmıştır. Dağıtılan anketlerin 102 adedi geri dönmüştür. Soruların cevaplandırılmasında 5'li Likert skala kullanılmıştır. Bu skala 1'den 5'e kadar artan memnuniyet derecesini göstermektedir.

Araştırmada hedef alınan 145 adet akademik personelden geri dönen anket sayısı 102'dir. Anket geri dönüş oranı %70,34'dür. Tüm faktörler için ortalama çalışan memnuniyeti 5 üzerinden 3.06'dır.

İş doyumu faktör ortalamaları incelendiğinde; en çok kuruluşun imajı; en az çalışanlara sağlanan tesis vedestek hizmetlerinden tatmin oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre iş doyumu faktör ortalaması karşılaştırıldığında; yapılan işten doyum, kuruluşun imajı ve genel değerlendirme puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir.

92. BİR KAMU HASTANESİNDE FAALİYET TABANLI MALİYET ANALİZİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : N.Dilek SAVAŞ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşegül MUTLU
Kabul Tarihi : 25.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Dünyada ve Türkiye'de kişisel sağlık hizmeti üretim birimlerinin en büyük alt sistemi hastanelerdir. Türkiye'de hastane başlığının en büyük kısmını ise kamu hastaneleri oluşturmaktadır. Mevcut sistemin oldukça önemli problemleri vardır. Bu problemlerin başında, hastanelerin kamu kurumu olmasının yanında hizmet üreten ve satan bir işletme kimliğinin olmasıdır. Bu kimlik nedeniyle hizmet verdiği bireyler kaliteli ve ucuz hizmet beklerken bağlı bulundukları üst yönetimler ise verimli ve düşük maliyetli kurumlar olmasını beklemektedir.

Bu çalışmada, kamuda sağlık hizmeti veren genel hastanede faaliyet tabanlı maliyet analizi yapılmıştır. Çalışmanın amaçlarından birisi de mevcut kamu muhasebe ve bütçe sisteminde herhangi bir değişikliğe gerek duyulmaksızın eldeki veriler ışında maliyetlemenin yapılmasıdır. Hastanenin 2004 yılı muhasebe kayıtları kullanılmıştır. Bu kayıtlar ışığında önce üretim ve yönetim giderleri sınıflandırılmış ve maliyet anahtarları oluşturulmuştur. Oluşturulan maliyet anahtarları tüm hizmet birimlerine uygulanılabilmekte ise de biyokimya ve mikrobiyoloji laboratuarları ele alınmıştır. Loboratuvarda yapılan testler birim bazında maliyetlendirilmiştir.

Sonuç olarak; Maliyet çalışması yapılabilmesi için kamu hastanelerinin muhasebe sisteminde gereken veriler mevcuttur. Bu veriler kullanılarak yapılan maliyet çalışması sonucundaki elde edilen bilgilerle; diğer etkenler de kullanılarak karlılık analizleri, karın maksimizasyonu çalışmaları, diğer kurumlarla maliyet karşılaştırılmaları yapılabilir. Tüm kamu kurumlarında benzer çalışmalar yılsonu faaliyet raporlarında standart çalışmalar içine alınarak kamu hastanelerinin performanslarının değerlendirilmesinde sadece gelir-gider tabloları değil karlılık bilgilerine de yer verilebilir. Bunların sonucunda ise kamu maliyesinde sınırlı kaynakların etkin ve verimli kullanılması amacına ulaşılabilir.

93. TEK TARAFLI ÜST EKSTREMİTE AĞRILI OLGULARDA NÖROJENİK ETKİLENME SIKLIĞININ ARAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Mine GÜLER
Danışman Adı : Doç. Dr. Hakan GÜNDÜZ
Kabul Tarihi : 26.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Elektrodiagnostik Nöroloji

Çeşitli nedenlerle meydana gelen üst ekstremite ağrısı çok sık karşılaşılan bir problemdir. Etyolojide muskuloskeletal, nörolojik, vasküler, romatolojik kaynaklı pekçok hastalık ve başka bölgeden yansıyan ağrılar vardır. Kas iskelet sistemi ile ilgili hastalıklar daha sıklıkla görülmektedir. Nörolojik kaynaklı üst ekstremite ağrıları ise zaman zaman gözden kaçabilmekte ve teşhisinde güçlükler çekilmektedir. Elektrofizyolojik inceleme üst ekstremite ağrılarının ayırıcı tanısında önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada tek taraflı kas iskelet sistemi kaynaklı üst ekstremite ağrısı olan hastalarda elektrofizyolojik yöntemler kullanılarak nörojenik etkilenme sıklığının araştırılması amaçlanmıştır.

Bu amaçla 50 subakromial sıkışma sendromu tanısı konmuş omuz ağrılı olgu ve16 lateral epikodilit tanısı konmuş dirsek ağrılı olgu çalışmaya alındı. Tüm vakalarda median ve ulnar sinir motor iletim çalışmaları, median, ulnar, radial sinir duyu iletim çalışmaları, iğne elektromiyografi (EMG) çalışması; omuz vakalarında Erb noktasından uyarımla supraskapular, aksiller, muskulokutanöz ve radial sinir motor distal latans ve birleşik kas aksiyon potansiyel (BKAP) amplitüd ölçümleri, dirsek vakalarında medial antebrakial sinir duyu iletim çalışmaları yapıldı.

Hem omuz hem de dirsek vakalarında hasta taraf ve sağlam tarafta incelenen sinirlerin motor distal latans ve iletim hızı, duyusal amplitüd ve iletim hızı değerleri karşılaştırıldığında anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$). Omuz vakalarında hasta tarafta 19 radikülopati teşhis edilirken, sağlam tarafta bu sayı yalnızca 4 idi ($p>0,05$). Vakaların tümü değerlendirildiğinde hasta tarafta vakaların 43'ünde nörojenik etkilenme gözlenirken, sağlam tarafta bu sayı 29 olarak bulundu.

Sonuç olarak tek taraflı üst ekstremite ağrılı vakalarda nörojenik etkilenme sıklığının ağrılı tarafta sağlam taraftan fazla olduğu söylenebilir, ama omuz çevresi sinirlerde herhangi bir nörojenik etkilenme bulgusuna rastlanmamıştır.

94. NÜKLEER TIP TEKNİKERİ / TEKNİSYENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLER

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Murat BALIKCI
Danışman Adı : Prof. Dr. H.Turgut TUROĞLU
Kabul Tarihi : 11.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Radyoloji / Temel Radyoloji

Bu araştırmada nükleer tıp teknikeri / teknisyeninin sahip olması gereken bilgi, beceri ve niteliklerin belirlenmesi, konuyla ilgili olarak sektörün ihtiyaçlarını ortaya konulması, mesleki teorik ve pratik bilgideki eksikliklerin belirlenmesi, hastanın, hasta yakınlarının, diğer sağlık personelinin ve nükleer tıp uzmanlarının nükleer tıp teknikeri / teknisyeninden beklentilerini ortaya koymak ve bu beklentilere cevap olabilecek meslek standartların oluşturulmasına yardımcı olması amaçlanmıştır.

Çalışmamıza katılan kişilerin % 50'sinin kadın % 50'sinin erkektir. Çalışmamıza katılan kişilerin % 48'i 30-39, % 32,5'i 18-29, % 15'i 40-49, % 4,5'i ise 50 ve üstü yaş grubundadır. Çalışmamıza katılan kişilerin % 50,5'i nükleer tıp uzmanı, % 43,5'i nükleer tıp teknikeri / teknisyeni, % 6'sı ise fizik mühendisidir. Çalışmamıza katılan kişilerin % 50,5'i tıp fakültesi, % 37'si sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu radyoloji bölümü, % 6'sı fizik bölümü, % 3'ü lise, % 1,5'i sağlık meslek lisesi radyoloji bölümü, % 1,5'i hemşirelik yüksekokulu, % 0,5'i tıbbi laboratuar bölümü mezunudur. Çalışmamıza katılan kişilerin % 48,5'i üniversite hastanesi, % 16'sı özel hastane, % 11,5'i nükleer tıp merkezinde, % 10'u devlet hastanesi, % 7,5'i Sosyal Sigortalar Kurumui hastanesi, %6,5'i görüntüleme merkezinde çalışmaktadır.

Çalışmamıza katılan kişiler tarafından, nükleer tıp teknisyeni / teknikerinin görev ve sorumlulukları açısından özellikle nükleer tıp çekim tekniklerine görüntüleme yöntemlerine, gama kameraların kalite kontrollerine, radyofarmasi ve kalite kontrollerine hâkim olması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca nükleer tıp teknisyeni / teknikerinin okul döneminde almış olduğu eğitimin yeterli olmadığı belirtilmiştir. Radyoloji programlarının eğitim öğretim süresi uzatılması gerektiği ve eğitim-öğretim süresince temel teorik bilgilerin verilmesinden sonra son yıl mesleki branşlamaya gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Nükleer tıp teknikerliği bir meslek dalı olarak meslek tanımının yapılması ve meslek standartlarının oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca güncel bilgilerin, teknolojik gelişmelerin takibi eğitim-öğretim sırasında edinilen bilgilerin tekrar hatırlanması için sertifika, seminer programlarının ve kongrelerin düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

95. TÜRKİYE'DE SAĞLIK YÖNETİCİLERİNE YÖNELİK YAYGIN EĞİTİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ BİNEVİ

Adı ve Soyadı : Ayşe ZORA
Danışman Adı : Prof. Dr. Haydar SUR
Kabul Tarihi : 22/11/2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Sağlık Kurumları Yöneticiliği

Son yıllarda, teknolojik gelişmelere paralel olarak işletmeler arasında kendiliğinden bir rekabet ortamı doğmuştur. Bu durum işletme yapısında ilerlemeler yaşanmasını zorunlu hale getirerek, sağlık yönetiminde süreğen eğitimin önemini ön plana çıkarmıştır.

Bu nedenle yöneticinin sürekli eğitimi de kaçınılmaz olmuştur. Özellikle sağlık yöneticilerinin sektörün durumunu iyi değerlendirerek, eksik oldukları konularda eğitim almaları gerekmektedir. Eğitim öncesinde de; yönetim konusunda eğitim veren kurumlar, programlar ve içerikleri hakkında detaylı bilgiye sahip olması yöneticinin hizmet başarısını arttıran önemli bir ögedir.

Sağlık yöneticiliğinde eğitimin gerekliliğinin en önemli nedeni ise, mesleğin tabiatından kaynaklanmaktadır. Diğer işletmelerdeki yanlış yönetsel kararlar, çoğunlukla üretim düşüklüğü ya da parasal zarar ile sonuçlanırken, sağlık yönetiminde ise insan hayatının kalitesinde düşme, toplumun sağlık düzeyinde bozulma gibi dramatik sonuçlara yol açabilmektedir. Sağlık sektöründeki kötü yönetimin faturası ise insan hayatı ile ödenmektedir.

Bu kavramlar ışığında, araştırmanın amacı, sağlık yönetiminde, eğitim alanında ülkemizdeki durumu ortaya koymak, eksiklere dikkat çekmek ve eğitim almak isteyen yöneticilere ülkemizin olanaklarını ve kısıtlılıkları tanıtmak şekilde özetlenebilir.

Araştırmanın birinci bölümünde Dünyada Sağlık Kurumları Yöneticiliğinden; İkinci bölümde, Sağlık Kurumları Yöneticilerinin Eğitimi konusunda bilgilerden; Üçüncü bölümünde ise Türkiye'deki Sağlık Kurumları ve Sağlık Hizmetlerinin durumu göz önünde bulundurularak, Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin "SWOT analizi" sunulmuştur. Ayrıca Hastane Akreditasyon Sistemi'ne değinilerek, günümüzün en önemli konularından biri olan Avrupa Birliği çerçevesinde, Türk Sağlık Sisteminin durumu irdelenmiştir.

96. SAYISAL ve YAPISAL SPERM ANOMALİLERİ GÖSTEREN İNFERTİL ERKEKLERDE GENETİK TANI UYGULAMALARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Çiğdem ÇINAR
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr.İlter GÜNEY
Kabul Tarihi : 22.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Tıbbi Biyoloji ve Genetik

Erkek üreme problemleri pek çok genetik düzensizlikle ilişkilendirilmektedir. Günümüze kadar bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalarda yetersiz semen parametreleri ile, anormal somatik karyotip, Y kromozomu delesyonları ve spermdeki kromozomal düzensizlikler arasında bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışmada, 63 infertil erkek (44 non-obstrüktif azoospermik-NOA, 8 ağır oligozoospermik ve 11 oligoastenoteratozoospermik-OAT) somatik kromozom kuruluşları ve Y kromozomu mikrodelesyonları açışından incelenmiştir. Hastaların periferik kan örneklerine uygulanan lenfosit kültürü ile karyotipleri belirlenmiş ve yine periferik kan örneklerinden izole edilen DNA'larında polimeraz zincir reaksiyonu ile Y kromozomlarının AZF bölgesinde 20 ayrı bölge için mikrodelesyon analizi yapılmıştır. Genetik açıdan incelenen 63 infertil bireyden azoospermik olan 2 tanesinde DAZ (Deleted in Azoospermia) genini içeren AZFc bölgesinde delesyon bulunmuştur. Üç azoospermik bireyde de tüm hücrelerde 47,XXY kromozom kuruluşu (Klinefelter sendromu) saptanmıştır. Bu sonuçlara göre delesyon oranı yaklaşık % 3,2; somatik hücrelerdeki cinsiyet kromozomu anöploidi (47,XXY) oranı ise yaklaşık % 4,7 olarak belirlenmiştir. Ayrıca azoospermik bireylerden üçünde 9. kromozomda perisentrik inversiyon, birinde 9. kromozomda polimorfik heterokromatin bölge saptanırken, ağır oligozoospermik bireylerden ikisinde 9. kromozomda, birinde ise 16. kromozomda polimorfik heterokromatin bölge görülmüştür.

Spermdeki sayısal ve yapısal (morfolojik) anomalilerle, sperm anöploidi oranları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla semen örneklerine ulaşabildiğimiz 6 OAT'li bireyden alınan örneklerden elde edilen sperm hücrelerinde FISH yöntemiyle anöploidi oranları incelenmiştir. 6 hastanın 3'ünde normal olarak kabul edilen değerlerin oldukça üzerinde (%47, %22, %9) anöploidi oranları saptanmıştır. Diğer üçünde ise normal olarak kabul edilen değerlere yakın değerler belirlenmiştir (%6, %2, %1).

Yardımcı üreme tekniklerinin yaygın olarak kullanıldığı günümüzde, NOA'lı ve OAT'li bireylerde yüksek oranda kromozomal düzensizlikler (anormal somatik karyotip, Y mikrodelesyonları ve sperm anöploidileri gibi) saptanması, bu düzensizliklerin bir sonraki kuşağa geçiş riski nedeniyle genetik testlerin ve genetik danışmanın önemini ortaya koymaktadır.

97. MİGRENLİ OLGULARDA GÖZ KIRPMA REFLEKSİ

Adı ve Soyadı : Zeynep ÜNAL
Danışman Adı : Prof. Dr. Tülin TANRIDAĞ
Kabul Tarihi : 30.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Nöroloji / Elektrodiagnostik Nöroloji

Bu çalışmada amacımız,migrenli hastalarda göz kırpma refleksi latanslarını tedavi alan ve almayan olgularda ölçmek ve normal kontrollere göre olası değişiklikleri saptayarak migren patogenezindeki trigeminovasküler teoriye yeni kanıtlar sunabilmektir.Migren atağının fonksiyonel beyin sapı anormalliğine bağlı olduğu bilinmektedir ve göz kırpma refleksinde rol alan beyin sapı yollarının migren atağının premonitör fazında aktive olduğu düşünülmektedir. Çalışmaya yaşları 20-56 arasında değişen (27 kadın 3 erkek) 30 migrenli olgu ile kontrol grubu olarak yaşları 18-55 arasında değişen 20 olgu (15 kadın 5 erkek) alınmıştır.Hasta grubunun tanısı Uluslararası Başağrısı Derneği sınıflamasının kriterlerine göre yapılmıştır.Göz kırpma refleksi incelemeleri 4 kanallı Medelec EMG cihazında yapılmıştır.Tüm olgularda her iki taraftan supraorbital sinir uyarımıyla tek yanlı R1 ve iki yanlı R2 5'er kez incelenmiştir.Elde edilen verilerin istatistiksel analizi t testi ve f anova testiyle yapılmıştır.Sonuç olarak,kısa latans ölçümlerinde hasta grubu ortalama değerleri sol taraftan LR1(L) latansları ve uzun latans ölçümlerinde RR1(R),LR1(L),LR2(L),RR2(L) latansları için,kontrol grubu ortalamalasından uzun bulundu.Söz konusu ilişki istatistiksel olarak anlamlıydı($p<0,05$).Triptan grubu ilaç kullanan hastalarda ise uzun latanslar için soldan R2 değerleri,kullanmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede düşük bulundu($p=0,027<0,05$).Atak anında tetkik yapılan hastalarda uzun latanslarda LR1 değerleri anlamlı derecede uzun bulundu.Bu hastalarda ortalama değer 12,44;son 3 gün içinde atak geçirenlerde 10,9160 ve atak süresi 3 günü geçen olgularda 10,5950 bulundu. Tüm bu bulgular,literatürdeki önceki çalışmaların sonuçlarıyla uyumluydu.Çalışmamızdaki bir başka çarpıcı bulgu da,kısa latans ölçümlerinde 40 yaş üstü hastaların RR2(L) değeri ortalamasının (27,0538);40 yaş altına göre(24,8059) daha yüksek olmasıydı.Benzer şekilde 40 yaş üzeri hastalarda soldan uyarıyla elde edilen LR1 ortalamaları 40 yaş üstü hastalarda,40 yaş altı hastalara göre anlamlı derecede daha uzun bulundu($p=0,037<0,05$).40 yaş üzeri olgularda LR1 ortalaması 11,66 iken,40 yaş altı olgularda 10,60 idi.

Sonuç olarak,migrenli olgularda GKR migren patogenezinin temel taşı olan trigeminovasküler sistem hipotezinin güvenilir kanıtı gibi gözükmektedir ve gelecekte migren ilaçlarının etkinliğinin izlenmesinde yararlıolabilir.Anahtarkelimler:Migren,göz kırpma refleksi,trigeminovasküler sistem,R1,R2 latansları

B. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

98. TEMEL SPOR DALLARINDAN BİRİ OLANYÜZME BRANŞININ TEMEL EĞİTİM DEVRESİ ÇOCUKLARI FİZİKSEL UYGUNLUKLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : K.Çiğdem PEKER
Danışmanı : Prof. Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 08.01.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmanın amacı 10 yaşlarında yüzme sporu yapan ve yine 10 yaşlarında hiç spor yapmayan iki grubun belirlenen bazı parametrelerde fiziki uygunluklarının karşılaştırılmasıdır.

Araştırmamıza İstanbul Bölgesinde faaliyet gösteren GS Spor Klübü Yüzme Şubesi ve FB Klübü Yüzme Şubesi sporcularından 10 yaş gruplarından 25 kız, 25 erkek olmak üzere toplam 50 sporcu katılmıştır.

Aynı yaş grubundan ve yine İstanbul Bölgesi okullarından Kaptan Hasan Paşa İlköğretim Okulu' ndan 25 kız, 25 erkek olmak üzere hiç spor yapmamış toplam 50 öğrenci katılmıştır.

Her ölçümde grupların uzunluk, genişlik, çevre, derialtı yağ kalınlıkları ölçümleri yapılmıştır. Elde edilen verilerden cormique indeks, biakromial indeks, göğüs çevre indeksi, body mass indeks, kas kütle alanı, yağsız vücut ağırlığı, yağ ağırlığı, yuhazs % yağ, Thenk-Tipton % yağ, Lange % yağ, Durning Womersley % yağ değerleri ile somatotipleri belirlenmiştir. Tüm parametrelerde $p<0,005$ düzeyinde gruplar arası ilişkiler incelemiştir.

Çalışmamızda yüzücü grubunun boy ortalamaları her iki cinsiyette de okul grubu ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda yüzücü grubunun kilo ortalamaları her iki cinsiyette de okul grubu ortalamalarından daha düşük bulunmuştur.

Her iki cinsiyette de yüzücü grubu kulaç uzunluk ortalama değerleri okul grubu ortalamalarına göre yüksek çıkmıştır.

Her iki cinsiyette de yüzücü grubu oturma yüksekliği ortalama değerleri okul grubu ortalamalarına göre yüksek çıkmıştır.

Yapılan 5 çap ölçümünde, omuz genişlikleri ortalama değerlerine bakıldığında her iki cinsiyette de yüzücü grubunun ortalama değerleri okul grubu ortalama değerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda gruplara yapılan 13 çevre ölçümünde el ve ayak bileği çevre ölçümleri her iki cinsiyet ve grupta benzer sonuçlar vermiştir. Diğer tüm çevre ölçüm değerlerinde yüzücü grubu ortalamaları, okul grubu ortalamalarına göre yüksek bulunmuştur.

Göğüs çevre indeksi, kas kütle alanı değerleri her iki cinsiyette de yüzücü grubu ortalama değerleri, okul grubu ortalama değerlerine göre yüksek bulunmuştur.

Okul grubu body Mass indeks değerleri her iki grup ve cinsiyette de yüzücü grubuna göre daha yüksek bulunmuştur.

Hesaplanan dört tip yüzde yağ değerinde de her iki cinsiyette, okul grubu yüzücü grubuna göre daha büyük değerlere sahip olarak çıkmıştır.

99. ÖZEL OKUL VE KAMU OKULLARININ SPORA AYIRDIKLARI FİNANSMAN VE SPORTİF BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI (İSTANBUL İLİ ORTAÖĞRETİM OKULLARI ÖRNEĞİ)

Adı Soyadı : Susam ÇEVİK
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Zahit SERARSLAN

Kabul Tarihi : 03.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışma özel öğretim kurumları ile devlet okullarının spora ayırdıkları finansman ve başarılarını karşılaştırıp net bulgular ortaya koyabilmek, genel itibariyle sporda da çok başarılıymış gibi görünen özel okulların ne kadar başarılı olduklarını ve eğer başarılı iseler bunun kaynağının finansman olup olmadığını ortaya koymak adına yapılmıştır.

Çalışmanın genel bilgiler bölümünde literatür bilgisi verilmiştir. Okul sporu ve beden eğitimi gibi kavramların üzerinde durulurken, Türk Milli Eğitim sisteminin tarihine ve bugünkü işleyişine yer verilmiştir. Sonrasında geçmişten günümüze Türkiye'de eğitime ve spora ayrılan finansman dönem dönem ele alınarak incelenmiş olup tablolar halinde gösterilmiştir.

Daha sonra özel okulların gelişimi anlatılıp spor politikalarına değinilirken aslında devlet okulu ve özel öğretim kurumları arasındaki fark da yavaş yavaş kendini göstermiştir. Sonrasında ise 19'u kamu 15'i özel olmak üzere İstanbul' da bulunan 34 devlet okuluna uygulanan anketin sonuçları, araştırma bulguları bölümünde değerlendirilmiştir. Okulların spor politikaları, spora ayırdıkları finansman, okul spor takımlarının hangi branşlarda yoğunlaştığı ve spor başarıları son üç eğitim öğretim yılı (2000-2001, 2001-2002, 2002-2003) çerçevesinde değerlendirilmiş, tablolar halinde gösterilmiştir.

Sonuç bölümünde ise sonuçların genel olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu sonuçların bazıları şöyledir. Sporcu öğrenciye burs vermeyi özel okullar tercih etmektedirler. Okul takımları ele alındığında devlet okulları voleybol ve futbol takımları kurma eğilimi gösterirken, özel okullarda eskrim ve yüzme takımı eğilimi söz konusudur.

Yine özel okullarda spor kulübü yapılanması söz konusu iken devlet okullarında böyle bir yapılanma yoktur. Özel okulların spor salonu varlığı ve beden eğitimi öğretmeni dışında antrenör çalıştırma oranı da devlet okulları ile kıyaslandığında daha fazladır. Özel okulların 2000-2001, 2001-2002 ve 2002 – 2003 eğitim öğretim yılları spor finansmanları devlet okullarına nazaran daha fazladır.

Özel okullar sporun finansmanını birinci derecede önemli gördükleri okul bütçesinden karşılarken, devlet okulları öğrencilerden toplanan spor kolu aidatı ile karşılamaktadırlar.

Kısacası finansman açısından ele alınabilecek ve maddiyata dayandırılabilecek her hususta özel okulların durumu devlet okullarına göre daha iyi görünmektedir. Ancak sportif başarılar ele alındığında anlamlı bir farklılık yoktur.

Özel okullar spor başarısı önündeki en önemli engelin milli eğitim mevzuatının engel teşkil etmesi olduğunu düşünürken, devlet okullarına göre en önemli engel spor tesislerinin yeterli olmayışıdır.

100. YEREL YÖNETİMLERDE SPOR PAZARLAMASI

Adı ve Soyadı : İlhami ŞENYURT
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. M.Zahit SERARSLAN

Kabul Tarihi : 24.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

1970'li yıllarda ortaya çıkan yeni gelişmelerle, pazarlama ilkelerinin yalnız ticari amaçlı işletmelerde değil, diğer kuruluşlarda da uygulanıp uygulanamayacağı tartışılmış; sonuçta yanlıca mal ve hizmetlerin değil, düşüncelerin de pazarlanabileceği gerçeği (siyasi parti, dernek, sendika vb) kabul edilerek 1985 yılında AMA (Amerikan Pazarlama Derneği) tarafından pazarlamanın şu tanımı yapılmıştır.

Pazarlama; kişilerin ve örgütlerin amaçlarına uygun şekilde değişimi sağlamak üzere, malların, hizmetlerin ve düşüncelerin yaratılmasını, fiyatlandırılmasını, dağıtımını ve satış çabalarını planlama ve uygulama sürecidir.12 Bu tanım kar amacı gütmeyen kuruluşları da içine alan bir tanımdır.

Yukarıdaki tanımdan yola çıkarak ülkemizin en uzak noktasına kadar yayılmış olan toplam 3.231 değişik büyüklükteki yerel yönetime, hem kendi icraatlarını pazarlama, hem de ülkemiz sporuna katma değer kazandırma amacıyla bu araştırma hazırlanmıştır.

Üsküdar Belediyesi'nin değerli katkıları ile gerçekleştirilen anketler; SPSS istatistik paket programındaki, frekans dağılımı, çapraz tablo ve ki-kare test istatistiğinden faydalanarak yorumlanmıştır.

Bu çalışmanın ışığında elde edilen sonuçları değerlendirerek bir takım tavsiyeler oluşturulmaya çalışılmıştır.

Şöyle ki; yerel yönetimlerin amacı, merkezi idare tarafından mahallinde yürütülen faaliyetler de dahil olmak üzere, mahalli işlere halkın daha etkili bir şekilde katılışını geliştirmektir. Yönetilenlerin yönetime katılmasını sağlayan ilk aşama, yerel yönetimlerin doğuşu ile gerçekleşmiştir. Yerel yönetimler geniş anlamda halk katılımına olanak sağlayan yönetim biçimleridir. Bu paragraftan da anlaşılacağı üzere yerel yönetimler her konuda halkın katılımına olanak sağlayacak çalışmalar içerisinde olmalıdırlar.İşte spor bu katılımın ilk örneğini oluşturacak bir kavramdır. Belediyelerin bu konu ile ilgili yapmaları gereken ilk iş olarak da hizmet içi eğitimler ile öncelikle kendi personellerini spor ve spor pazarlaması gibi kavramlar ile ilgili bilgilendirmesi ve spor bilincini oluşturması gerekmektedir. Spora ilgiyi arttıracak her oluşumun direkt destekçisi ve uygulayıcısı olacak en önemli kuruluşun yerel yönetimler olduğu söylenebilir. Ülkemizde var olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları'nın yetkilileri ile ortak çalışarak, onların yönetiminde tüm spor organizasyonlarına destek olmalıdırlar.

101. MAKEDONYA BÖLGESİNDEKİ 16-22 YAŞ GRUBU ALP DİSİPLİNİ KAYAKÇILARI VE FUTBOLCULARDA PERFORMANSI ARTIRMAK İÇİN ALINAN İLAÇLAR VE BESİN TAMAMLAYICILARI

Adı ve Soyadı : Atila ABDULAHİ
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Şinasi ÜNAL
Kabul Tarihi : 24.05.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden eğitimi Ve Spor

Araştırmamızda Makedonya Cumhuriyetinde yaşayan 16 ile 22 yaş grubu Alp disiplini kayakçıları ve futbolcularında sporda performans artırmak için alınan ilaç ve besin tamamlayıcıları hakkında ki bilgilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Kalkandelen ile Üsküp bölgesinde yapılmış olan bu çalışmaya Alp disiplini kayağı ve Futbolla uğraşan sporcular katılmışlardır.

Çalışmaya katılan sporcuların performans artırmak için ilaç ve besin tamamlayıcıları kullanıp kullanmadıkları ve bunlar hakkındaki bilgilerinin değerlendirmesi anket ile yapılmıştır.

Çalışmaya katılan sporcuların tamamı erkek olup 25'i Alp disiplini kayağı, 55'i ise futbolla uğraştıklarını belirtmişlerdir.

Sporculara uygulanan anket sonucunda ankete katılan kayakçı ve futbolcuların 16 ile 22 yaş arası olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubu içerisinde yapılmış olan yaş değişkeni karşılaştırması sonucunda kayak

grubunu oluşturan bireylerin futbolculara göre daha yaşlı bireylerden oluştuğu görülmüştür.

Sporculara uygulanan ankette kayakçıların % 16'sı performansı artırmak için ilaç kullandığını, % 84'ü kullanmadığını, futbolcuların % 27.3'ü ilaç kullandığını, % 72.7'si ilaç kullanmadığını belirtirken başarıyı olumlu yönde etkileyeceğine inanılan ilaçlar kayakçılarda Anabolik steroidler %60.0, Vitaminler %36.0, Santral sinir sistemi uyarıcıları %36.0, futbolcularda ise Vitaminler %63.6, Anabolik steroidler %14.5, Santral sinir sistemi uyarıcıları %12.7, Analjezikler %1.8 olduğu görülmüştür.

Bunun yanı sıra ilaç kullanımının performans üzerine etkisi olamayacağını düşünenlerin oranı kayakçılarda %20.0 iken bu oran futbolcularda %27.3'değerinde çıkmıştır. Buna göre çalışma grubunu oluşturan bireylerin çoğunluğunun sporda performans artırmak için alınan ilaç ve besin tamamlayıcılarının performansta olumlu yönde etkileri olacağı düşüncesinde oldukları görülmüştür.

Kayakçılarda, ilaç kullanımının yan etkileri olabileceğini düşünenlerin oranı % 100, futbolcularda ise bu oranın % 80 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan kayakçıların % 84'ü, futbolcuların ise %20'si performansı artırmak, daha iyi antrenman yapabilmek ve beslenmelerinin daha iyi olabilmesi için herhangi bir vitamin ve mineral kombinasyonu, anabolik stereoidler ve beta andrenerjik agonist kullanımını düşünmediklerini belirtmişlerdir. Bu ilaçları kullanmayı düşünenlerin oranı ise kayakçılarda % 16, futbolcularda % 80 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan sporcuların çoğunluğunun sporda performans artırmak için alınan ilaç ve besin tamamlayıcıları hakkında ki bilgilerinin kaynağı spor dergileri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Beslenme, Performans, İlaç, Ergojenik Yardım

102. EGZERSİZ BAĞIMLILIĞININ TANIMLANMASI VE "EGZERSİZ BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ-21"İN GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASININ YAPILMASI

Adı ve Soyadı : Hülya YELTEPE
Danışman Adı : Prof. Dr. H.Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 14.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Düzenli yapılan egzersizin fizyolojik (osteoporoz, osteoartrit, kolon kanseri ve kardiyovasküler hastalıkların önlenmesi) ve psikolojik (depresyon ve kaygının azaltılması, öz saygının gelişmesi ve mizacın iyileşmesi) yararları araştırmalarla ortaya konmuş olmasına rağmen son yıllarda yapılan çalışmalarda egzersizin bağımlılık geliştirilebilecek bir davranış olduğu tespit edilmiştir. Yabancı literatürde egzersiz bağımlılığı konusunda çok sayıda çalışma yapılmış ve egzersiz bağımlılığının tespiti için çeşitli kendini

değerlendirme ölçekleri geliştirilmiş olmasına rağmen, yapılan literatür taramasında Türkiye'de bu kavramın yeterince bilinmemekte olduğu ve egzersiz bağımlılığının tespitinde kullanılabilecek geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçek bulunmadığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada, egzersiz bağımlılığı kavramının tanımı yapılmış, DSM-IV'de (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder–IV) yer alan madde ve egzersiz bağımlılık kriterleri karşılaştırılmıştır. Egzersiz bağımlılığı ile ilişkili olduğu düşünülen faktörler, egzersiz bağımlılığının tespiti için geliştirilen kendini değerlendirme ölçeklerinden en çok kullanılan on iki ölçek kısaca açıklanmış, egzersiz bağımlılığı ve bağımlılıkla ilişkili faktörlerle ilgili yapılan çalışmalar hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

İki bölümden oluşan bu araştırmada ilk olarak DSM-IV'ün kriterleri baz alınarak, tek bir egzersiz tipine bağımlılığı değil genel egzersiz bağımlılığının tespitini amaçlayan "Egzersiz Bağımlılığı Ölçeği–21"in geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ve bu çalışmanın sonucuna göre ölçeğin uygulandığı, hiç egzersiz yapmayanlar n = 38, haftada üç dört gün n = 40 ve haftada beş altı gün n = 45 egzersiz yapanlar olarak üç alt gruptan oluşan, %66.4'ünü erkek, %33.6'sını kadınların oluşturduğu örneklem grubu içerisinde egzersiz bağımlısı bir grubun var olduğu tespit edilmiştir.

Geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Egzersiz Bağımlılığı Ölçeği–21 örneklem grubuna ön test ve son test olarak uygulanmış ve güvenirlik ön test için (α=.9618) ve son test içinde(α=.9719) bulunmuştur. Ayrıca ön test ve son test uygulamalar arasında yapılan Pearson Korelasyon analizlerinde bütün maddeler için P<.001 düzeyinde anlamlılık bulunmuştur.

İstatistiksel olarak güvenirliliği kanıtlanan Egzersiz Bağımlılığı Ölçeği–21'in Türk toplumunda da kullanıma uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Egzersiz bağımlılığının tespiti için yapılan çalışma sonucunda, örneklem içerisinde toplamda 14 kişinin egzersiz bağımlısı, 70 kişinin bağımlı olmayan semptomatik ve 41 kişinin de bağımlı olmayan asemptomatik olduğu tespit edilmiştir.

103. SPOR MÜSABAKALARINA PSİKOLOJİK HAZIRLIKTA İMGELEMENİN ROLÜ VE ÖNEMİ

Adı ve Soyadı : M. Yalçın BEŞİKTAŞ
Danışmanı : Prof. Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 14.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Spor psikolojisi içersinde imgeleme konusu önemli bir yer tutmaktadır. İmgelemenin spor müsabakalarına psikolojik hazırlıkta da sporculara çok yardımcı olduğu kanıtlanmıştır. Bu çalışmada lisanslı bireysel spor ve takım sporu yapan 100 sporcuya önce bir imgeleme antrenman programı

uygulanmış sonra da bu sporcular imgeleme becerileri açısından değerlendirilmişlerdir.

Araştırmanın birinci bölümünde konuyla ilgili açıklayıcı teorik bilgilere ve araştırmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise veri toplama aracı olarak kişilerin imgeleme becerilerini ölçen Rainer Martens' in geliştirdiği Spor İmgeleme Anketi (SIQ) takım sporu yapan 48, bireysel spor yapan 52 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 11.0 adlı progama aktarılmış ve istatistiksel çözümleri yapılmıştır.

Sonuç olarak bireysel spor ve takım sporu yapan sporculara içersinde, anketin puan skalasına göre imgeleme becerileri yüksek olan kişiler anlamlı oranda fazla değildir. Bireysel açıdan yüksek puan alan sporcular olmasına rağmen genel ortalama değerlere baktığımızda sporcuların beceri düzeyi en düşük seviyede çıkmış ve daha sık imgeleme antrenmanı yapmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

104. 13-15 YAŞ GRUBU KIZ VE ERKEK BASKETBOLCULARIN POZİSYONLARINA GÖRE FİZİLİ UYGUNLUK PARAMETRELERİNİN ÖLÇÜLÜP DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Birgül DEMİRKOL
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Fehim COŞAN

Kabul Tarihi : 15.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Basketbol branşı sürat, çeviklik, dayanıklılık, kabiliyet, esneklik ve beceriyi en üst seviyede gerektiren bir takım spordur. Aynı zamanda basketbol, motor uygunluk ve kognitif uygunluğun mükemmel bir uyumudur. 13-15 yaş grubu kız ve erkek basketbolcuların guard, forward ve pivot pozisyonlarına göre fiziki uygunluk parametrelerinin ölçülüp değerlendirilmesi bu çalışmanın temel amacıdır.

Tüm dünyada basketbol branşında basketbolcuların fiziksel uygunluk normlarından tutun biyomekaniğine kadar birçok bilimsel yayın yapılmıştır. Biz bu çalışmayı hazırlamadan önce ülkemizde bu branşta yapılmış olan çalışmaları inceledik ve bu araştırmaların yetersiz olduğu kanaatine vardırk. Basketbol alt yapı çalışmaları faaliyetlerinde bulunan beden eğitimci ve antrenörlerimize yapmış olduğumuz araştırmanın sonucunda 13-15 yaş arası kız ve erkek basketbolcuların fiziksel uygunluk ve fiziksel hazırlık konusundaki bilgilerimizi aktarmakla faydalı olacağımıza inanmaktayız.

Avrupa da basketbol branşında önde gelen ülkeler bu tür araştırmaları yapmış olup kendi standart normlarını oluşturmuşlardır. Bizim araştırmamızda örnek olarak Bulgaristan ve Rusya'da kullanılan sistemi baz olarak almış bulunmaktayız.

"13-15 yaş grubu kız ve erkek basketbolcuların pozisyonlarına göre fiziksel uygunluk parametlererinin incelenmesi" adlı tez konusunu hazırlarken söz konusu kız ve erkek sporcular Türkiye Basketbol 1. ve 2. Liginde mücadele eden İstanbul ilindeki takımların alt yapısından seçtik. 13-15 yaş grubundaki 46 kız ve 78 erkek toplam 124 kişinin antropometrik uygunluk (boy, kilo) motor uygunluk (kuvvet, sürat, dayanıklılık, esneklik) ve branşa özgü beceri uygunluk (topla birlikte yön değiştirmeli sürat, şut isabeti, süreye karşı şut)'larını yaşlara ve oynadıkları pozisyonlara göre ölçüp değerlendirdik.

Kız ve erkek basketbol beceri test ölçümü yapılırken; erkekler 7 numara, kızlar ise 6 numaları deri Weber marka in-door basketbol topu kullanılmıştır. FIBA'nın onayladığı 26-14 metre karelik salonda ölçümler yapılmıştır.

Testin nasıl uygulanacağı deneklere sözlü olarak anlatılmış ve örnek bir uygulama ile de gösterilmiştir. Ölçüm'ün toplam süresi 120 dakikayı geçmemiştir. Sporcuya testler üst üste yaptırılmamış belirli aralıklarda dinlenme süresi verilmiştir.

Test ölçüm sonuçları deneklerin yaş, oyuncu pozisyonlarına ve deneklerin cinsiyetlerine göre, Aritmetik ortalama, Korelasyon (pearson yöntemi) Analizi kullanılarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

105. SEYİR SPORLARINDA PAZARLAMA UYGULAMALARI

Adı Soyadı	: Abdusselam KÖSE
Danışmanı	: Yrd.Doç.Dr.M. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi	: 30. 06. 2005
Programı	: Yüksek Lisans
Anabilim Dalı	: Beden Eğitimi ve Spor

Yapmış olduğumuz çalışmanın amacı, ülkemizde seyir sporları içinde faaliyet gösteren profesyonel futbol kulüplerinin sahip oldukları pazarlama anlayışlarını ortaya çıkarmak ve pazarlama uygulamalarını tespit etmektir. Bu tespiti yapmak amacıyla 62 sorudan oluşan bir pazarlama anket formu geliştirilmiştir. Anket formları tüm profesyonel futbol kulüplerini kapsayacak şekilde tam sayım yapılarak spor kulüplerine gönderilmiştir. Toplam 150 spor kulübünden 52 tanesinden cevaplanmış anketler geri alınmış ve toplanan veriler SPSS bilgisayar programıyla analiz edilmiştir. Analiz yöntemi olarak tanımlayıcı istatistikler ve ki-kare ilgi analizi kullanılmıştır. Analizlerden çıkan sonuçlar tablolara çevrilmiş ve üzerlerinde yorum yapılmıştır.

Sonuç olarak, ülkemiz de ki mevcut profesyonel liglerde bulunan futbol kulüplerinde, idari olarak kurumsal bir yönetim yaklaşımının benimsendiği fakat pazarlamanın kurumsallaşmadığı, pazarlamayla ilgili departmanlaşmanın çok az olduğu, kulüplerin ticari faaliyetlerinde pazarlama uzmanlarından yararlanmadığı, kulüp bünyelerinde pazarlama sistemlerinin kurulmadığı ve pazarlama uygulamalarında kulüplerin yetersiz olduğu görülmüştür. Kulüpler pazarlama, satış, reklam, duyuru ve halkla

ilişkiler çalışmalarında internet ve bileşim teknolojilerinden yeterli ölçüde istifade etmemektedir. Kulüplerde taraftarlara yönelik sportif ürün satışı son derece düşüktür. Aynı şekilde kulüplerde taraftarlara yönelik pazarlama uygulamalarının, reklam ve halkla ilişkiler çalışmalarının yeterli ölçüde yapılmadığı görülmektedir.

Spor kulüplerinin departmanlara göre ayrıldığı ve pazarlama uygulamaları arasındaki farklılıkların incelendiği analizlerde; pazarlama departmanı olan kulüplerde bu departmana sahip olmayan kulüplere oranla pazarlama anlayışının yerleştiği, pazarlamanın kurumsal bir yapıya girdiği, pazarlama uygulamalarında profesyonel girişimlerin olduğu görülmektedir. Pazarlama departmanına sahip kulüplerin halkla ilişkiler çalışmalarına daha fazla önem verdikleri, pazarlama planlarına sahip oldukları, pazar araştırmaları yaptıkları, tüketicilerle ilgili bilgi topladıkları, toplanan bilgiler için kulüplerinde veri bankalarının bulunduğu, pazarlama uygulamalarını sistematik olarak ele aldıkları belirlenmiştir.

106. SPOR TESİSLERİNİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN SPORCU VE ANTRENÖR İSTEK VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Volkan EZCAN
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. M. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 27.07.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmanın amacı; sporcu ve antrenörlerin, spor tesislerinin fiziksel özelliklerini, yaptıkları çalışmalara olan katkısı açısından değerlendirmeleridir. Araştırma İstanbul ili içerisinde yapılmıştır. En az 6 aylık spor geçmişi olan, 17 ve üzeri yaşa sahip sporcular (n=259) ve antrenörler (n=85) bu çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Araştırma kapsamında; spor tesislerinin fiziksel özellikleri ile genel kullanıcı ihtiyaçları arasında kurulan ilişki sonucunda ortaya çıkan parametrelerin, sporcu ve antrenörlere göre önemlerinin derecelendirilmesi istenilmiştir.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 13.0 paket programında yapılmıştır. İlk etapta tanımlayıcı istatistikler ortaya konulmuş arkasından bahsi geçen parametreler ile cevaplayıcıların cinsiyet, unvan ve spor tecrübesi gibi özellikleri arasındaki ilginin bulunmasının hedeflendiği ki kare analizleri yapılmıştır. $P<0.05$ durumu için anlamlı bir ilgi olduğu kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda spor tesislerinin fiziksel özelliklerine ilişkin parametreler ile cevaplayıcıların özellikleri arasındaki ilgi belirlenmiş ve oluşturulan matematiksel model sonucunda sporcu ve antrenörlerin spor tesislerine ilişkin ihtiyaçlarının sıralaması ortaya koyulmuştur.

107. RİTİM DUYGUSUNUN PERFORMASNA ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Ozan Toros AKTI
Danışmanı : Prof. Dr. Serap İNAL
Kabul Tarihi : 08.09.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Ritmik hareketler, insanların yaptığı spor çalışmalarında farkında olmadan sürekli tekrarladığı bir olgudur. Örneğin; bir engel koşucusunun her on engeli aynı şekilde ve adım aralığında geçmesi sporda gösterilen ritm örneklerinden biridir.

Atletizmin, engelli koşular, atlama branşları ve sprint koşuları gibi branşlarında, istenen performansa ulaşabilmek için uygulanan tekniğin belli bir ritm içinde tekrarlanması gerekir. Bu nedenle uygulanan antrenman programlarına ritmin geliştirilmesine yönelik çalışmaların da katılması performansın arttırılmasında yararlı olabilir.

Bu çalışma, elit düzeyde sprinterler, atlayıcılar ve engel koşucularında, geliştirilen ritm duygusunun, performansın daha üst seviyeye ulaştırılmasına, koordinasyonun arttırılmasına ve teknik becerinin yükseltilmesine etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Aynı zamanda, atletizmin koşu ile ilgili tüm branşlarında, sporcularda ritm duygusunun geliştirilmesinin teknik beceri ve sürate getirdiği olumlu katkılardan yola çıkarak, bir antrenman modeli oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu çalışma, Şubat 2003 ile Mayıs 2003 ayları arasında yapılmıştır.Çalışmada atletizm milli takım sporcusu olan 20 (9'u engelli koşucu) sprinter ve 15 atlama branşı atletleri ile yapılmıştır. 15 bayan ve 20 erkek sporcu çalışmada yer almıştır. Yaş aralıkları 20- 35'tir. Metronom eşliğinde yapılan ölçümlerde uygulanan testler şunlardır:

Metronom Testi:

II. Engel Arası Zaman Ölçümleri:

III Adım Uzunluğu

IV Adım Frekansı Testleri

Bu testler, çalışmanın başlangıcında ve sonunda her sporcu için ayrı ayrı yapılmıştır. Testlerin sonuçları, çalışma başında ve sonunda yapılan performans ölçümleri ile birlikte değerlendirilerek ritm eğitimi sonrasındaki değerler ile kıyaslanmıştır. Ölçümler SPSS programı ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonunda yapılan değerlendirmede yapılan ritm eğitiminin sporcuların performansına olumlu etkileri gözlenmiştir. Bu nedenle ritm eğitiminin atletizmin sprint, atlama ve engelli koşu branşlarında eğitim ve antrenman programının içinde yer alması önerilebilir.

108. TÜRKİYE'DE SPORDA KADIN ERKEK AYRIMCILIĞININ NEDENLERİ

Adı ve Soyadı : Erinç DERELİ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe ATALAY
Kabul Tarihi : 12.09.2005
Program Adı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Toplum içinde kadınlara biçilen roller onların fiziksel olarak erkeklerden daha zayıf olmasının bir sonucu olabilir mi? Anaerkil toplumda kadınlar ön plana çıkarak barışın ve eşitliğin simgesi olmuşlardır. Kadınlar ev işlerinin dışında üretimde ve alet yapımında da çalışıyordu. Erkelerde avlanmaya gidiyordu. Yerleşik hayata geçişle birlikte daha çok toprağa sahip olmak ön plana çıktı. Bununla birlikte erkek ideolojinin kontrolü, güçlenerek arttı. Kadınlar daha çok ev işleriyle ve çocuklara bakmakla yükümlü hale geldiler. Erkek ideoloji kadın bedenini kontrol altına almaya başladı. Erkek, kadına ev işleri dışında çalışma fırsatı vermedi. Kadının doğurgan olması onların, toplum içerisinde başat noktalara gelmesine engel olmaktadır. Kadın, hamileliğini engelleyecek ya da hamileliğini olumsuz şekilde etkileyecek hareketlerden kaçınmalı, çocuk sahibi olduktan sonra da çocuğuna bakmalı ve ev işleriyle uğraşmalıdır. Kadının, erkekten beklediği kendisini ve çocuğunu korumasıdır.

Bu düşüncelere sahip ataerkil toplum yapısında baskın olan erkek ideolojisi, kadınları kısıtlayan ya da onları yönlendiren bir düşüncededir. Ataerkil toplum yapısının, dini inançların ve kuralların kadın bedenini kontrol altına alma çabası, kadını ev içinde sınırlayarak sosyal yaşamda ikinci planda kalmasına sebep oldu. Kadınlar verdiği mücadelelerle birtakım haklarını kazanmıştır ama sosyal yaşamda, erkeklerle aynı seviyeye henüz gelememiştir. Spor yapmaya da erkeklerden çok sonra başlamış ve sporda kabul görmeleri yine geç olmuştur. Kadının spor yapamamasının en büyük nedeni, onun anne yani dişi olmasıdır. Kadınların hâlâ şiddete maruz kaldığı, kızların okuma yazma oranının düşük olduğu ülkemizde, spor alanında da bayan sporcuların ikinci planda kaldığını görüyoruz. Erkek hegomanyasının elinde bulunan basının da işlediği bu durum kadınların, sporda sayıca daha az yer almasına, daha az para kazanmasına ve daha az imkanlarda spor yapmasına neden olmaktadır.

Bu araştırmada, sporda bu ayrımcılığın nedenlerini bulup bunlara çözüm yolları bulmayı amaçladım.

Bu doğrultuda Ankara, İzmir ve İstanbul illerindeki lisanslı okul ve kulüp kadın, erkek sporcuları karşılaştırılmıştır.

Anket uygulaması İstanbul ilinde 105 bayan sporcuya uygulanmıştır. Veriler SPSS programına girilmiş, frekansları alınarak ortalama ve varyans analizleri yapılmıştır.

109. TÜRK ULUSAL BASININ 2004 ATİNA OLİMPİYAT OYUNLARI'NA KATILAN TÜRK SPORCULAR ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı Soyadı : Nurullah KAYA
Danışmanı : Prof. Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 26.09.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Üst düzeyde spor yapan insanların fiziksel performanslarının çok iyi düzeyde olması gerekmektedir. Fakat sporcunun kapasitesini en yüksek verimde kullanabilmesi için fiziksel çalışma tek başına yeterli olmamaktadır. Bunun yanı sıra elit sporcuların psikolojik olarak da mutlaka desteğe ihtiyaçları vardır. Sporcuyu psikolojik olarak etkileyen birçok unsur vardır. Sporcunun motivasyonunda etkisi olan en önemli unsurlardan biri de kuşkusuz medyadır. Medyada da basın organlarının çok önemi bir yer edindiği tartışılmaz bir gerçektir. Bu çalışmada da Türkiye ulusal basının 2004 Atina Olimpiyat Oyunları'na Türkiye'den katılan sporcuların üzerindeki psikolojik etkisinin ne derece etkili olduğu belirlenmeye çalışılmış. Bu amaçla araştırmaya, 2004 Atina Olimpiyat Oyunları'na ve 2004 Atina Paralimpik Olimpiyat Oyunları'na katılmış 61 örnek sporcuya uygulanmış ve ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir.Olimpiyatlara katılan bu sporcular Türkiye'de bazıları ise dünya platformunda en üst düzeyde başarı elde etmeleri ve alanlarında basında haber olarak en fazla öne çıkan isimler olduğu görülmektedir.

Her dört yılda bir kez gerçekleştirilen olimpiyat oyunları spor basınında diğer günlere bakarak daha fazla yer almaktadır. Araştırma kapsamına aldığımız milli sporcularla ilgili olimpiyatlardan önce ve sonra ulusal basında yer alan haberler, sporcuların psikolojisini olumlu ve olumsuz etkilerini tespit etmek için anket tekniği kullanılmıştır. Daha sonra ise seçilen örnek gazetelerin çözümlemesi yapılarak araştırmaya alınan sporcularla ilgili bu gazetelerde çıkan haberler değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; olimpiyatlar esnasında gazetelerde yer alan haberlerin büyük bir kısmının sınırlı sayıdaki sporcular üzerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Basında haber yapılan bu sporcuların daha çok gazete sayfalarında yer almasının nedeni, spor dallarında alacakları derecelerin ilk olması, üzerlerindeki kamuoyu ve spor camiasının beklentisi ve daha çok özel yaşamlarıyla ilgili olmuş, bu durum da yaptığımız ankette elde ettiğimiz verilerin ışığında sporcuların motivasyonuna büyük oranda olumsuz olarak yansımıştır. Araştırmaya alınarak çözümlenen gazetelerde kendileriyle ilgili çok az haber yapılan sporcular ise yaptığımız çalışmamız sonuçundaki verilere göre bir sonuçu bağlanmıştır. Basın tarafından kendilerine ilgi gösterilmemesi ve başta kendileri olmak üzere branşlarıyla ilgili haber

yapılmamasına üzüldüklerini ama bu durumun performanslarına pek fazla olumsuz etki yapmadığını belirtmişlerdir.

110. TÜRKİYE'DEKİ SPOR GAZETECİLERİNİN MESLEK AHLAKINA BAKIŞLARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Mert Kerem ZELYURT
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe ATALAY
Kabul Tarihi : 29.09.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmada dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kitleleri peşinden sürükleyen sporu ana teması olarak işleyen ve sporla ilgili olayları ve gelişmeleri halka ulaştıran Spor Basınının Türkiye'deki genel işleyişi ve bu işleyişte meslek etiği bağlamında gerçekleşen sorunlar irdelenmiştir.

Çalışmamız Kuramsal(Teorik) ve Uygulama(Anket) bölümü olmak üzere iki ayrı sınıflamadan oluşmaktadır.

Kuramsal bölüm Genel Bilgiler ana başlığı altında 4 alt başlıktan oluşmaktadır. Birinci bölüm olan Genel kavramlar ve tanımlar başlığı altında, iletişim ile ilgili genel kavramlar, medya ve genel olarak spor olgusu ve medya birlikteliği incelenmiştir.

İkinci bölüm olan Türkiye'de Spor Basını başlığı altında Yazılı spor basınının doğuşu ve gelişimi genel hatlarıyla anlatılmış, yazılı ve görsel basınında sporun genel görünümü ve spor basınının görevleri hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölüm olan Türkiye'de Spor Gazeteciliği Mesleği başlığı altında spor gazeteciliğinin genel tanımı yapılmış, ülkemizde spor gazeteciliği mesleğinin uygulamada nasıl icra edildiği ve spor gazeteciliği denilince akla gelen spor yazarlığı ve spor muhabirliği kısaca anlatılmıştır.

Kuramsal kısımda dördüncü bölüm olan Ahlak Kavramı Açısından Spor Gazeteciliği başlığı altında genel olarak ahlak kavramından bahsedilmiş ve Türkiye'de spor basınında cereyan eden belli başlı etik sorunlar incelenmiştir.

Uygulama bölümü ise 24 soruluk bir anket değerlendirmesinden oluşmaktadır. Uygulama bölümünde Türkiye'de Ulusal çaptaki gazetelerin spor servislerinde ve spor gazetelerinde çalışan spor gazetecilerinin spor basınında meslek ahlakı bağlamında gerçekleşen etik sorunlara bakışları incelenmiştir.

Çalışmamızın kuramsal kısmında bahsettiğimiz ve hipotezlerimizi oluşturan etik sorunlar, çeşitli gazetelerde çalışan spor gazetecilerinin mesleki etik anlayışlarını ortaya koyan uygulama bölümündeki sonuçlara göre doğrulanmıştır. Spor gazetecilerinin etik anlayışları çalışılan gazetelere göre farklılıklar göstermiştir.

111. 11-13 YAŞ YÜZÜCÜLERİN HAZIRLIK PERİYODUNDA YAPMIŞ OLDUKLARI END-1 (DAYANIKLILIK-1), END-2 (DAYANIKLILIK-2) ANTRENMANLARININ MAXVO2 DEĞERLERİ VE AEROBİK DAYANIKLILIKLARI ÜZERİNE ETKİLERİ

Adı ve Soyadı : Baki META
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Fikri ERALP

Kabul Tarihi : 30.09.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Yapmış olduğumuz araştırmada 11-13 yaş yüzücülerin Hazırlık Periyodunda Uygulamış oldukları End-1 ve End-2 antrenmanlarını altı hafta boyunca farklı düzeylerde uygulayarak, hangi tip antrenman yönteminin yüzücülerin aerobik dayanıklılıkları ve genel dayanıklılık özelliklerini geliştirmede daha etkili olduğu tespit etmeye çalışılmıştır.

Araştırmamıza Terakki Vakfı Okullarının yüzme takımlarında antrenman yapan 11-13 yaş gruplarından 10 kız-10 erkek sporcu olmak üzere toplam 20 sporcu katılmıştır. Bu sporcular 5'er kız, 5'er erkek olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

Yapılan antrenmanların etkilerini tespit etmek için araştırmamızın başında sporcularımızın mevcut durumunun gözlenmesi, ortasında sporcularda meydana gelen gelişimleri gözlemlemek için ve sonunda sporcularda gelinen son durumu gözlemleyebilmek için toplam üç ölçüm yapılmıştır. Yapılan bu ölçümlerde araştırılan parametreler ise boy, kilo, vücut yağ oranı, deri altı yağ kalınlığı (Subscapula, Triceps, Suprailiac, Kalf), genişlik ölçümleri (Humerus ve femur), çevre ölçümleri (Kalf ve Biceps), 20 m. Mekik Koşu Testi ve 15 dk. Yüzme testi uygulanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda End-1 ve End-2 gurubu arasında çıkan farklılıklar aşağıda belirtilmiş olan parametrelerde gözlemlenmektedir.

Day-1(End-1) ve Day-2(End-2) antrenman grupları arasında yağ oranlarına göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat bu parametre üzerine yapmış olduğumuz grup içi karşılaştırma sonuçlarına göre Tablo 6.11'de de görüldüğü gibi, Day-1(End-1) antrenmanının yağ oranı değerlerin de anlamlı bir fark olduğu görülmüştür, $p<0.05$. Ayrıca Tablo 6.12'yi de incelediğimizde Day-2(End-2) grubunda da grup içi karşılaştırmasında yağ oranı değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır $p<0.05$.

Day-1(End-1) ve Day-2(End-2) antrenman grupları arasında 20 metre mekik koşu testi değerlerine göre iki gurup arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Fakat bu parametre üzerine yapmış olduğumuz grup içi karşılaştırmalarında Day-1(End-1) antrenmanının 20 metre koşu testi değerleri üzerinde tablo 6.38'de görüldüğü gibi anlamlı bir fark olduğu görülmüş , $p<0.05$. Tablo 6.39'a baktığımızda Day-2(End-2 antrenmanının

20 metre koşu testi değerleri üzerinde anlamlı etkisi bulunduğu tespit edilmiştir, $p<0.05$.

Day-1(End-1) ve Day-2(End-2) antrenman grupları arasında egzersiz sonrası laktik asit oranı değerlerine göre anlamlı bir far k bulunmaktadır. Ancak gurup içerisinde yapılan karşılaştırmada Day-1(End-1) antrenmanının egzersiz sonrası laktik asit değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmış, $p<0.05$. Day-2(End-2) antrenmanlarında da egzersiz sonrası laktik asit değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunduğu tespit edilmiştir , $p<0.05$.

Day-1(End-1) ve Day-2(End-2) antrenman grupları arasında mesafe değerlerine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Fakat bu parametre üzerine yapmış olduğumuz gurup içi karşılaştırmada Day-1(End-1) antrenmanının mesafe değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunduğu, $p<0.05$. Day-2(End-2) antrenmanının mesafe değerleri üzerinde de anlamlı bir etkisi bulunduğu tespit edilmiştir, $p<0.05$.

Day-1(End-1) ve Day-2(End-2) antrenman grupları arasındaki nabız ölçümlerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak Day-1(End-1) grubunun kendi grup içi karşılaştırmasında ise farklılıklar olduğu tespit edilmiştir, $p<0.05$. Day-2(End-2)'de de antrenman grubunun nabız değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunduğu tespit edilmiştir, $p<0.05$.

112. FARKLI SPOR DALLARINDAKİ ÇOCUKLARIN KEMİK MİNERAL YOĞUNLUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı Soyadı : Elif ÇETİNER
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. İlhan ODABAŞ

Kabul Tarihi : 17.10. 2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi Ve Spor

Çalışmanın amacı; yüzme, tenis ve hentbol gibi farklı spor dallarıyla uğraşan, ergenlik öncesi dönemdeki çocukların (kız-erkek) kemik mineral yoğunluğunu değerlendirmektir. Araştırmaya; 1994-1995 doğumlu, pubertal olmayan, toplam 80 sağlıklı çocuk (40 kız-40 erkek) katılmıştır. Sporcu grup, en az 1 yıldır düzenli (haftada en az 2 defa) antrenman yapan 60 çocuktan (ortalama olarak her grup için 20 çocuk), kontrol grubu ise; 20 sedanter çocuktan oluşturulmuştur.

Çocukların; boy, kilo, % yağ ve kemik mineral yoğunlukları ölçülerek, yapılan anket ile günlük kalsiyum miktarları belirlenmiştir. Boy için stadiometre, kilo için dijital tartı, % yağ ölçümlerinde skinfold kaliper ve Biyoelektriksel empedans yöntemleri; kemik yoğunluğu ölçümleri için ise, Ultrason yöntemi (Sunlight Omnisense 7000p-SOS) kullanılmıştır. Skinfold kaliper ile yapılan % yağ ölçümleri; Triceps, Biceps, Subscapular ve Suprailiac deri altı yağ kalınlığı alınarak, Durnin Womersley % yağ formülü ile hesaplanıp, dominant taraftan yapılmıştır. Kemik mineral yoğunluğu ölçümleri ise dominant olmayan tarafın radius ve tibia kemiklerinden

yapılmıştır. Ölçümler; etik kurul onayı alındıktan sonra, Marmara Üniversitesi Hastanesinde, uzman doktorlar tarafından yapılmıştır.

Sonuç olarak; 22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun boy ölçümleri; 134.5 ± 4.8, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun boy ölçümleri; 139.2 ± 5.9, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun boy ölçümleri; 142.4 ± 5.09, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun boy ölçümleri; 139.5 ± 5.4 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun ağırlık ölçümleri; 30.5 ± 4.8, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun ağırlık ölçümleri; 34.0 ± 5.8, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun ağırlık ölçümleri; 37.5 ± 7.0, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun ağırlık ölçümleri; 33.7 ± 3.9 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun BIA ölçümleri; % 13.5, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun BIA ölçümleri; % 16.1, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun BIA ölçümleri; % 16.6, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun BIA ölçümleri; % 12.7 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun DW ölçümleri; % 20.7, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun DW ölçümleri; % 20.1, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun DW ölçümleri; % 22.03, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun DW ölçümleri; % 20.77 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun Günlük Kalsiyum Tüketimi Değerleri; 689.2 ± 187.7, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun Günlük Kalsiyum Tüketimi Değerleri; 635.0 ± 262.3, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun Günlük Kalsiyum Tüketimi Değerleri; 502.0 ± 220.1, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun Günlük Kalsiyum Tüketimi Değerleri; 726.0 ± 336.7 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun Dominant olmayan koldaki SOS ölçümleri; 3704 ± 147 ve Z skorları; -0.1 ± 1.2, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun Dominant olmayan koldaki SOS ölçümleri; 3773 ± 81.0 ve Z skorları; -0.2 ± 0.8, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun Dominant olmayan koldaki SOS ölçümleri; 3682 ± 87 ve Z skorları; -1.3 ± 0.8 ,19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun Dominant olmayan koldaki SOS ölçümleri; 3716 ± 82.6 ve Z skorları; -0.8 + 0.8 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

22 öğrenciden oluşan Kontrol Grubunun Tibia SOS ölçümleri; 3678 ± 70 ve Z skorları; 0.3 ± 0.7, 19 öğrenciden oluşan Yüzme Grubunun Tibia SOS ölçümleri; 3688 ± 67.3 ve Z skorları; 0.2 ± 0.7, 20 öğrenciden oluşan Hentbol Grubunun Tibia SOS ölçümleri; 3558 ± 95.7 ve Z skorları; -0.1 ± 1.0, 19 öğrenciden oluşan Tenis Grubunun Tibia SOS ölçümleri; 3653 ± 63.4 ve Z skorları; -0.3 ± 0.7 olarak ortalama değerleri bulunmuştur.

Yüzme, hentbol ve tenis gruplarının boy ortalama değerleri, kontrol grubunun boy ortalama değerlerinden yüksek bulunmuştur ($p < 0,01$).

Yüzme, hentbol ve tenis gruplarının ağırlık ortalama değerleri, kontrol grubunun boy ortalama değerlerinden yüksek bulunmuştur ($p < 0,01$).

Yüzme, hentbol, tenis ve kontrol gruplarının, günlük kalsiyum miktarları ortalama değerleri ile vücut yağ yüzdeleri ortalama değerleri arasında farklılık gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$).

Yüzme, hentbol, tenis ve kontrol gruplarının, dominant olmayan kol radius SOS ortalama değerlerinin karşılaştırılmasında farklılık gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$).

Yüzme, kontrol ve tenis gruplarının tibia SOS ortalama değerleri, hentbol grubunun tibia SOS ortalama değerlerinden yüksek bulunmuştur ($p < 0,03$).

113. ELİT YÜZÜCÜLERDE BACAK KUVVETİ ÇALIŞMALARININ PERFORMANSA ETKİSİ

Adı ve soyadı : Zeynep BOZDOĞAN
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mustafa ASLAN

Kabul Tarihi : 18/10/2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmanın amacı, yüzme sporunda sıkça tekrarlanan takla dönüşte bacak kuvvetinin etkisini incelemektir. Bacak kuvveti çalışan sporcular ile çalışmayanların serbest stil yüzmeli takla dönüş sonrası performans farklılıkları değerlendirilmesidir.

Araştırmamıza Şişli Terakki Lisesinin yüzme takımında spor yapan elit seviyede 8 sporcudan oluşan çalışma grubu ve İstanbul Yüzme İhtisas Kulübünün Yüzme takımında spor yapan elit seviyede 8 sporcudan oluşan kontrol grubu olmak üzere 16 erkek sporcu katılmıştır.

Çalışma ve kontrol grubunun (hand and leg dinamometer) dinamometre ile bacak kuvveti ilk ölçümleri alındı. Çalışma grubu 6 hafta süresince haftanın iki günü 60 dakikalık kara antrenmanında dinamik ve statik squat çalışması ile kalça ve diz ekstansyon çalışması %60 - %80' lık şiddetle çabuk kuvvet ve %80 - %100'lük maksimal kuvvet geliştirici bir programla antrenman yaptılar. Kontrol grubu ise kendi vücut ağırlıkları ile kara antrenmanlarına devam ettiler. Altı haftalık süreç sonunda her iki grubunda bacak kuvveti ölçümleri tekrarlandı. Çalışma grubu bacak kuvveti ilk ölçüm ile ikinci ölçümü arasında anlamlı ilişki görüldü ($P<0,005$). Kontrol grubu bacak kuvveti birinci ölçümleri ile ikinci ölçüm ortalamaları arasında anlamlı ilişki görüldü ($P<0,005$).

İki grubun da hafızalı elektronik kronometre ile zamanlı, 2 dakika dinlenme aralıklı, 10'ar tane 10 metrelik maksimum eforla ilk ölçüm serbest teknik yüzmeleri ve ardından takla dönüşten sonra itiş mesafesindeki kaymayla birlikte kat edeceği mesafe metre cinsinden ölçüldü. Altı haftalık süreç sonunda ölçümler tekrarlandı. Çalışma grubu birinci ölçüm takla dönüş

ortalaması ile ikinci ölçüm takla dönüş ortalaması arasında anlamlı ilişki görüldü (P<0,005). Kontrol grubu birinci ölçüm takla dönüş ortalaması ile ikinci ölçüm takla dönüş ortalaması arasında ilişki görülmedi (P>0,005).

Çalışmamızda maksimal kuvvet ve çabuk kuvvet antrenmanı yapan grubun takla dönüş mesafelerinin ortalamaları bu antrenman programını uygulamayan grubun ortalamaların daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda, maksimal kuvvet ve çabuk kuvvet antrenmanı yapan grubun bacak kuvveti ortalamaları, antrenman programını uygulamayan grubun ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda hem kontrol hemde çalışma grubunun takla dönüş sonrası kayma mesafeleri değerlerinde boyun, kilonun, yaşın, antrenman yaşının herhangi bir katkısı olmadığı bulunmuştur. Boy, kilo, yaş, antrenman yaşı değerleri takla dönüş sonrası kayma mesafesi ile ilişkilendirilmemiştir.(P>0,005)

114. FİZİKSEL YETERLİLİK SINAVI İLE ÖĞRENCİ ALAN LİSELERDE ADAYLARA UYGULANACAK FİZİKSEL UYGUNLUK TESTLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Mehmet Fahri ÖZBEY
Danışman adı : Doç.Dr.Aysel PEHLİVAN

Kabul Tarihi : 19.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmada fiziksel yeterlilik sınavı ile öğrenci alan orta öğretim okullarında adaylarda (14 yaş grubu erkek) ölçülmesi gereken fiziksel uygunluk unsurlarının neler olduğunun belirlenmesi; bu unsurların ölçülmesinde kullanılabilecek test veya test bataryalarının tespit edilmesi, uygulanması ve elde edilen sonuçların halen uygulanmakta olan 400 metre koşu, barfikste kol çekme, durarak uzun atlama ve mekik testlerinin verileriyle karşılaştırılması; bu karşılaştırma sonucunda gerekiyorsa yeni önerilerin yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında bahse konu 14 yaş grubu erkek çocuklarda ölçülmesi gereken fiziksel uygunluk unsurları;

- Sağlıkla ilişkili fiziksel uygunluk unsurları:
- Kalp solunum dayanıklılığı (aerobik kapasite)
- Kassal kuvvet ve dayanıklılık
- Esneklik
- Beden kompozisyonu
- Motor uygunluk unsurları
- Sürat
- Çeviklik
- Koordinasyon
- Güç
- Denge olarak belirlenmiştir.

Belirlenen bu fiziksel uygunluk unsurların ölçülebilmesinde birçoğu halen dünyada çeşitli test bataryalarında bu maksatla kullanılan, geçerlilik ve güvenirlikleri kendi içinde test edilmiş;

© MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- 1 mil (1600 metre olarak kabul edildi) koşu,
- Değiştirilmiş mekik,
- Gövde kaldırma,
- Değiştirilmiş şınav,
- Otur-uzan,
- Flamingo denge,
- Bükülü kolla asılı kalma,
- 20 metre mekik koşusu,
- 1200 metre koşu,
- Basketbol topu atma testleri

2004-2005 eğitim-öğretim yılında mülakat sınavları sonucunda başarılı olarak Deniz Lisesi'ne girmeye hak kazanan 193 hazırlık sınıfı erkek öğrenciye uygulanmıştır.

Bahse konu 193 öğrenciye Deniz Lisesi'ne giriş mülakat sınavları kapsamında uygulanmış olan;

- 400 metre koşu,
- Barfikste kol çekme,
- Durarak uzun atlama,
- Standart mekik testlerinin ve daha sonra uygulanan 10 adet alternatif testlerin sonuçları ile öğrencilerin eğitim-öğretim yılı içerisinde beden eğitimi dersinden aldıkları notların birbirleriyle ilişkileri araştırıldı.

Araştırmada, istatistik analiz yapan bilgisayar programı kullanıldı. Literatür taraması yapıldı, daha önce yapılmış olan sonuçlarla ve oluşturulmuş normlarla karşılaştırıldı.

Geleneksel olarak uygulanan testlerle, yaygın olarak kullanılan geçerliliği ve güvenilirliği kendi içinde test edilmiş geliştirilmiş testlerin arasındaki ilişkilerin araştırılması sonucunda 400 metre koşu testi ile barfikste kol çekme testlerinin amaca hizmet eden bir test tipi olmadığı bu nedenle uygulanmasının doğru olmayacağı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak 14 yaş grubunun fiziksel uygunluk durumunu ölçmek ve öğrenci temininde, mülakatlar aşamasında bu tür testler yapan okulların giriş sınavlarında uygulanmak üzere;

- 1600 Metre Koşu
- Durarak Uzun Atlama
- Standart Mekik
- Değiştirilmiş Şınav
- Bükülü Kolla Asılma
- Basketbol Topu Atma testlerinin kullanılmasının uygun olacağı tespit edilmiştir.

115. SPOR İŞLETMELERİNDE MARKA OLUŞTURMA

Adı ve Soyadı : Fatma AKSU
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. M Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 31.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışma, İstanbul ili içindeki spor işletmelerinde marka olmaya yönelik çabaların, marka kavramının ne ölçüde önemsendiğinin ve konuya bakış açısının ortaya konması amacıyla durum tespitine yönelik olarak hazırlanmıştır.

İstanbul ili içindeki toplam 30 tane küçük ve orta ölçekli spor işletmesine, kişisel görüşme yöntemini uygulamak amacıyla bizzat gidilmiş, doğru ve tam bilgi almak için spor kulübü yöneticisi veya kulübün sahibine anket uygulanmıştır. Araştırmada belirlenmiş olan değişkenler arasındaki ilişkiye bağlı olarak geliştirilen hipotezler ki-kare test istatistiğinden yararlanılarak değerlendirilmiş, bilgi ve veriler basit ve çapraz tablolarla sunulmuştur.

İşletmelerin "değer" kavramına; spor kulübünün yerine, konumuna, görünümüne, çevre düzenlemesine, havalandırma ve hijyene fazlasıyla önem verdikleri görülmektedir. "Kaliteye", rakiplerden üstün olma, müşterilerin sorunlarının giderilmesi için çözümler bulma, rekabet avantajlarını ele geçirme gibi konulara önem verdikleri görülmektedir.

Spor kulüplerinin "kurumsal kimlik" kavramını, kulübün kendine özgü bir davranış biçimi oluşturmasını önemsedikleri görülmektedir.

Spor işletmelerinin "etkili iletişim ve tanıtım" konularına; spor kulüplerinin yaptığı tutundurma çalışmalarının gerçekleri yansıtmasına, verilen vaatlerin yerine getirilmesine, akılda kalıcı bir slogan ve logolarının olmasına önem verdikleri görülürken, reklâm çalışmaları, kulüp ismini farklı çevrelerde duyurabilmek amacıyla sponsorluk çalışmaları ve diğer kulüplerle karşılıklı aktiviteler düzenleme konularına ağırlık vermedikleri görülmektedir. "Üstünlük" kavramına, Araştırma- Geliştirmeye (AR-GE) pay ayrılmamaktadır. Spor işletmeleri, ismin çabuk fark edilir olmasına önem verirken, ismin tüm dillerde ne anlama geldiği araştırılmamaktadır, marka oluşturmada olumsuz bir tutum olan, bulunulan şehir ya da semtten etkilenilmesi, kulüp kurucularının isminden etkilenilmesi konularında hassas davranılmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçları ise, spor kulüplerinin marka olmaya ilişkin çalışmalarda yeterli çaba göstermedikleri, bu konularda yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları şeklinde özetlenebilir.

116. 11-12 YAŞ GRUBU YÜZME , CİMNASTİK VE ATLETİZM SPORLARI YAPAN BAYAN SPORCULARIN FİZİKSEL VE MOTORSAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Leyla BAYRAKTAR
Danışman Adı : Prof. Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 31.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmada temel spor branşları olarak bilinen yüzme , cimnastik ve atletizm sporlarının bayan sporcuların motorsal ve fiziksel gelişimlerine olan optimum etkilerinin ve birbirlerine göre farklı yönlerinin saptanması amaçlanmıştır.

Bu amaçla 11-12 yaş gruplarındaki her branştan 15 sporcu çalışmaya alınmıştır. Çalışmada sporculara antropometrik ölçümlerden göğüs çevresi, boy, kulaç, bacak uzunluğu, omuz çapı, triceps skinfold, supscapular skinfold, abdominal skinfold, suprailiak skinfold, calf skinfold, yağsız beden ağırlığı, kilo ölçümleri ; eurofit motor testlerden flamingo denge testi, disklere dokunma testi, esneklik otur uzan testi, durarak uzun atlama testi, el kavraması, mekik, bükülü kolla asılma, mekik koşusu testleri uygulanmıştır.

Cimnastik sporu yapan sporcularda motor testlerden flamingo denge testi, oturarak uzanma testi ve mekik testi sonuçları diğer spor branşlarına göre çok daha iyi bulunmuştur. Antropometrik ölçümlerden ise triceps skinfold, supskapular skinfold, biceps skinfold, abdominal skinfold, suprailiak skinfold, calf skinfold, yağsız beden ağırlığı ve kilo diğer spor branşlarına göre daha düşük değerde bulunmuştur.

Atletizm sporu yapan sporcularda motor testlerden bükülü kolla asılma testi diğer spor branşlarından daha iyi bulunmuştur.

Yüzme sporu yapan sporcularda motor testlerden disklere dokunma testi, durarak uzun atlama, el avraması test sonuçları diğer branşlardan daha iyi bulunmuştur. Antropometrik ölçümlerde ise göğüs evresi, boy, kulaç uzunluğu, bacak uzunluğu, omuz çapı diğer spor branşlarından daha fazla bulunmuştur.

117. BAYAN BASKETBOL OYUNCULARININ AYAK ARKLARINDAKİ PROBLEMLERİN YÜRÜYÜŞE ETKİSİNİN SEDANTER BAYANLARLA KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Banu ÖZEL
Danışman Adı : Doç. Dr. Bilsen SİRMEN

Kabul Tarihi : 07.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Bu çalışmada basketbol oyuncularının ayak ve ayak bileği bölgesinden kaynaklanan yanlış yürüme patemleri geliştirip geliştirmediğini, deneklerin yürüme siklusları arasındaki farkları, sporun bu değişiklere etkisini tespit etmek ve antrenöre antrenman programında yol gösterici olmak amaçlandı.

Çalışmamız Erol Sabancı Spastik Çocuklar Hareket ve Yürüme Analizi Laboratuvarında 01/11/2004-01/04/2005 tarihinde yapılmıştır. Çalışmamıza yıldız basketbol takımlarında oynayan 10 ve aynı yaş grubu 10 sedanter öğrenci gönüllü olarak katıldı. Deney ve kontrol grubu bireylerinin tümü bayandı.

Demografik ortalamalar:

10 deney grubu yaş 13,40 ± 1,07 / boy 164,00 ± 7,39 / kilo 51,15±5,20

10 kontrol grubu yaş 14,10 ± 0,31 / boy 155,55 ± 4,09 / kilo 49,70 ± 4,49 şeklindeydi.

Deneklere Modifiye Newyork Postür Analiz Formu, ayak ark değerlendirmesi ve kombine kinetik kinematik sistem ile yürüme analizi yapıldı. Yapılan yürüme analizinden elde edilen ayak bileği verileri istatistiksel olarak incelendi. İstatistiksel analizler SPSS programında yapıldı. Non-parametrik Mann-Whitney U testi gruplar arası değerlendirmede kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık için alfa değeri 0.05 olarak alındı, $p<0.05$ anlamlı kabul edildi.

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda, salınım fazının ilk %10'luk diliminde ayak bileğindeki plantar fleksiyon açısında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmüştür($p<0.05$). Sedanter grubun normalde olması gereken plantar fleksiyonu gerçekleştirdiği, basketbolcuların eksik plantar fleksiyon yaptığı tespit edildi.

Değerlendirilen kinematik verilerin büyük bölümünde ayak ark problemlerinin ayak açılarını etkilediği, ancak iki grup arası varus-valgus, pronasyon-supinasyon kinematik verilerinin farkının istatistiksel olarak anlamlı değerlere ulaşamadığı görülmüştür($p>0.05$).

Sonuç olarak erişkin yaşa gelmeden yapılan sporun(basketbol) yürüyüş analizini ve postürü belirgin farklılıklar oluşturacak kadar etkilemediği, ancak ayak ark problemlerinin yürüyüşün özellikle basma fazına etkisi olduğu bulunmuştur.

118. SPOR YOLUYLA PAZARLAMA

Adı ve Soyadı : Emre TÜREGÜN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 26/12/2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Araştırmamızın amacı; pazarlama faaliyetlerinde sporu araç olarak kullanan işletmelerin sağladıkları yararları tespit ederek spor olgusunun pazarlama faaliyetindeki önemini vurgulamaktır.

Araştırmanın birinci bölümünde, konuyla ilgili teorik bilgilere yer verilmiştir. Takip eden bölümde ise, tez amacına ulaşmak gayesiyle araştırma kapsamında yer alan işletmelere uygulanmak üzere bir anket formu oluşturulmuştur. Örnek bireyler üzerinde yapılan denemelerden sonra son halini alan anket formu; spor yoluyla pazarlama seçeneklerinden kurum kulüpçülüğünü tercih eden 11, sponsorluk üslenmeyi tercih eden 17, reklamlarında sporcu kullanmayı tercih eden 6 işletmeye uygulanmıştır. Spor yoluyla pazarlama seçeneklerinden sonuncusu olan spor menajerlik şirketleri ile işbirliği için ülkemizde örneğine rastlanamadığından uygulama yapılamamıştır.

Neticede araştırma kapsamında 34 işletme yer almıştır. Bu işletmelere uygulanan anket sonucu elde edilen verilerin, bilgisayar ortamında spss istatistik programı vasıtasıyla analizleri yapılmış ve sonuca yönelik tablolar oluşturularak yorumlanmıştır.

Araştırma Sonuçu olarak ülkemizdeki spor yoluyla pazarlama faaliyetinde bulunan hem endüstriyel hem hizmet alanından işletmelerin olduğu, çoğunuda sportif pazarlamadan sorumlu bir departmanlarının bulunduğu ve çoğu işletmede bu işe pazarlama departmanın baktığı, işletmelerin çoğu spor yoluyla pazarlama faaliyetlerinden beş yıl ve daha az süredir yararlandıkları, işletmelerinin spor yoluyla pazarlama faaliyetinde bulunmalarında değişik sebeplerin farklı oranda etkili olduğu, spor yoluyla yapılan pazarlama faaliyetlerinin işletmelere olumlu yarar sağladığı, yaptıkları spor yoluyla pazarlama faaliyetlerini ilgili kişilere ve kamu oyuna duyurmada farklı iletişim araçlarını değişik sıklıkta kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

119. AMATÖR FUTBOLCULARIN SEZON İÇİ ANTRENÖR DEĞİŞİKLİĞİNE YAKLAŞIMLARI

Adı ve Soyadı : Halil DOLGUN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ali DEMİR
Kabul Tarihi : 29.12.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor

Günümüz futbolunda başarısızlığın antrenörlere fatura edilmesi, doğal bir süreç kabul edilmekte ve çok sık karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda amatör futbolculara göre bu olguyu tetikleyen faktörlerle meydana gelen ortamın futbolcular ve takımın genel performansına yapacağı kaçınılmaz etkileri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmamız iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak 200 amatör futbolcuya özel hazırlanmış 16 soruluk bir anket uygulanmıştır. Bunlardan sekiz tanesi örneklem grubuna ait bağımsız değişkenleri belirlemek için yöneltilmiştir. Likert tarzındaki yedi tanesi ise, amatör futbolculara göre antrenör değişikliğinde etkili olan faktörlerin derecesini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Son soru ise, araştırmamıza katılmış olan amatör futbolcuların antrenör değişikliğine yönelik değerlendirmelerini içermektedir. Araştırmanın ikinci aşamasında 2003–2004 sezonunda Türkiye amatör futbol liglerinde faaliyet gösteren takımlardan 20 tanesi incelemeye alınmış ve bu takımların bir önceki sezonu kaçıncı bitirdikleri, sonraki sezonda yapmışlarsa kaç antrenörün değiştiği ve bu sezonu kaçıncı bitirdikleri araştırılmış, elde edilen veriler genel başarısıyla karşılaştırılmıştır.

Verilerin çözümlenmesi aşamasında araştırmadaki bağımsız ve bağımlı değişkenlerin genel frekans ve yüzdelik dağılımları çıkarılmıştır. Tüm değişkenler için çapraz tablo, aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenler arasında manidar bir ilişki olup olmadığını araştırmak için Ki-Kare analizi kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerin manidarlığı $p<.05$ düzeyinde test edilmiştir.

Araştırmamıza katılmış amatör futbolculara göre antrenör değişikliğinin başlıca nedeni, yönetim kurulu ile antrenör arasında yaşanan uyumsuzluktur ($X= 3.76$). Amatör liglerden rast gele seçilen 20 kulüp içinden sezon ortasında antrenör değişikliğine giden iki takımın başarısında bariz bir düşüş gözlenmiştir. Sezon ortasında yapılan antrenör değişikliğinin takıma yarardan çok zarar verdiği ve bunun da futbolcular üzerinde olumsuz etki yaptığı görülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

B. HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

120. LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA İÇME ALIŞKANLIKLARI

Adı ve Soyadı : Özlem ŞAHİNOĞLU AYVAZ
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 30.01.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Halk Sağlığı Hemşireliği

Bu çalışma lise öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı araştırma olarak planlanmıştır.

Çalışma İstanbul' un Bakırköy ilçesinde bulunan Bakırköy Ticaret Meslek Lisesi' nde yapılmıştır. Bu lisede öğrenim gören 2320 öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmuş ve örnekleme 700 öğrenci alınmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır.

Pilot çalışma yapılarak anket üzerinde gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamına alınan öğrencilere gerekli açıklama yapıldıktan sonra ayrı bir sınıfta toplanmaları sağlanmış ve anket formu öğrencilere dağıtılarak doldurulmuş, verilerin toplanması sağlanmıştır.

Çalışmada verilerin analizi bilgisayar ortamında, Ki-kare, Fisher Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Kruskal-Wallis Varyans Analizi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin %12,42' sinin ara sıra, %10' unun devamlı sigara içtiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin sigarayı ilk denedikleri sınıflar incelendiğinde %13,85'inin ilkokulda, %60,8'inin 6 – 8. sınıflarda ve %25,35'inin de 9 – 11. sınıflarda denedikleri saptanmıştır.

Öğrencilere sigaranın zararları hakkında soru sorulduğunda; sigara içenlerin %22,56'sı sigaranın zararları hakkında bilgi sahibi olduklarını %11,12'si ise bilmediklerini belirtmişlerdir. Sigara içmeyenlerin ise %77,44'ü sigaranın zararları hakkında bilgileri olduğunu ifade ederken, %88,88 gibi bir oranda ise bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak araştırmanın yapıldığı lisede sigara içme oranının yüksek olduğu, sigaraya başlama yaşının küçük olduğunu söyleyebiliriz.

121. BASI YARASININ ÖNLENMESİNDE KOYUN POSTU UYGULAMASI VE ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : K. Nilay SAĞNAK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Sezgi ÇINAR
Kabul Tarihi : 08.02.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, yatağa bağımlı hastalarda bası yarası oluşumunda koyun postu uygulamasının etkinliğini değerlendirmek amacıyla deneysel olarak yapıldı.

İstanbul Memorial Hastanesi genel yoğun bakım ünitesinde Nisan 2003-Mayıs 2004 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışma için 30 deney, 30 kontrol grubu olmak üzere toplam 60 hasta çalışmaya alındı. Deney grubuna koyun postu kontrol grubuna ise havalı yatak kullanıldı.

Veri toplama aracı olarak hasta sorgulama formu, Waterlow ve Norton bası yarası riskini değerlendirme ölçekleri kullanıldı. Elde edilen veriler, SPSS paket programında, aritmetik ortalama, yüzdelik, ki-kare, Mann-Whitney U, t-testi ve korelasyon analizi ile değerlendirildi.

Deney ve kontrol grubunda cinsiyet, obezite, kaşeksi, kronik hastalık varlığı, masaj yapma ve yatak içinde egzersiz (range of motion=ROM) uygulama açısından anlamlı fark bulunamazken ($p>0.05$), ödem varlığı, pozisyon değiştirme ve prognoz açısından anlamlı fark bulundu ($p<0.05$). Kontrol grubunda mortalite oranının daha yüksek olduğu, daha fazla hastada ödem geliştiği ve pozisyon değişimi yapılabildiği belirlendi. Kan değerleri ve kan biyokimyası açısından kontrol ve deney grubu arasında anlamlı fark bulunmadı ($p>0.05$). Kontrol grubundaki olguların %60' ına steroid/ antiinflamatuar ilaç kullanılmış olup, steroid/ antiinflamatuar ilaç kullanımı açısından iki grup arasında anlamlı fark bulundu ($p<0.05$).

Deney ve kontrol grubunda Waterlow ve Norton ölçeklerine göre bası yarası riski açısından anlamlı fark bulunamazken ($p>0.05$), bası yarası oluşumu açısından anlamlı fark bulundu ($p<0.001$). Deney grubunda hiçbir hastada bası yarası görülmezken, kontrol grubu hastalarının % 30' unda bası yarası oluştuğu gözlendi.

Buna göre; riskli hastalarda koyun postu kullanımının bası yarası oluşumunu engellediği, kullanım kolaylığı ve düşük maliyeti de düşünüldüğünde bu yöntemin yaygınlaştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

122. POSTPARTUM DÖNEMDE ANNEYE VERİLEN AİLE PLANLAMASI DANIŞMANLIK EĞİTİMİNİN ETKİN KONTRASEPTİF YÖNTEM SEÇİMİ ÜZERİNE ETKİSİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Sevil ŞAHİN
Danışman adı : Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 09.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Bu araştırma, postpartum dönemde anneye verilen aile planlaması danışmanlık eğitiminin etkin kontraseptif yöntem seçimi üzerine etkisini saptamak amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 06.05.2004 - 06.09.2004 tarihleri arasında Sakarya Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi'nde normal (n= 150) ve sezaryen (n= 150) ile doğum yapan gönüllü toplam 300 anne oluşturmuştur. Doğumdan sonra annelerin tanıtıcı özelliklerini belirlemek amacı ile Form I ve aile planlaması konusundaki bilgi ve uygulamalarını saptamak amacıyla Form II uygulanmıştır. Annelere aile planlaması konusunda normal doğumdan 4-6 saat, sezaryenden 1 gün sonra eğitim verilmiştir. Eğitim programı 3-4 kişiden oluşan gruplara uygulanmıştır. Eğitimde aile planlamasının önemi, doğum sonu yöntemleri; oral kontraseptif, rahim içi araç, enjeksiyonlar, implant, tüpligasyon, vazektomi ve doğal aile planlaması yöntemlerinin zamanlaması anlatılmıştır.Eğitim programı 25- 30 dakika sürmüştür. Eğitim sonrasında annelere etkin aile planlaması yöntemlerini anlatan broşür verilmiştir. Eğitimden hemen sonra annelere Form II tekrar uygulanmıştır. Anneler eğitimden 6-8 hafta sonra kliniğe çağrılarak postpartum muayeneleri yapılmış, karar verdikleri ve seçtikleri yöntem Form III kullanılarak değerlendirilmiştir. Kliniğe gelemeyen annelere telefonla ulaşılarak, karar verdikleri ve seçtikleri yöntem öğrenilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayarda yapılmıştır.

Çalışmada; annelere verilen aile planlaması eğitiminin olumlu sağlık davranışlarına dönüştüğünü gösteren sonuçlar elde edilmiştir. Doğum sonu adet görmeden gebe kalma durumu istatistiksel olarak karşılaştırıldığında eğitim öncesi ve eğitim sonrası arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,001$). Çalışma kapsamındaki annelerin 6-8 hafta sonra gebelikten korunma durumlarına bakıldığında; tamamının bir yöntemle korundukları, korunma yöntemlerinin %88.3 oranında etkin yöntem olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda; kadınlara doğum sonrası verilen aile planlaması eğitiminin etkin aile planlaması yöntemi kullanımını arttırdığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Postpartum dönem, aile planlaması yöntemleri, eğitim

123. T.C SAĞLIK BAKANLIĞI DERİ VE TENASÜL HASTALIKLARI HASTANESİNDEKİ HAYAT KADINLARININ AIDS BİLGİLERİ VE UYGULAMALARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adı ve Soyadı : Burcu CAN
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul tarihi : 18. 03.2005
Programı : Yüksek lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma AIDS/ HIV' e yakalanma ve bulaştırma yönünden risk grubu olduğu düşünülen izinsiz çalışan hayat kadınlarının AIDS bilgilerini ve uygulamalarını tanımlamaktadır.

Araştırma evreni Aralık 2002- Mart 2003 tarihleri arasında T.C. Sağlık Bakanlığı Deri ve Tenasül Hastalıkları Hastanesindeki emniyet güçleri tarafından getirilen tüm hayat kadınları alınmıştır.

Araştırmanın örneklemine; kendilerini hayat kadını olarak kabul eden, araştırmaya katılmaya istekli 78 yabancı uyruklu, 65 Türk uyruklu hayat kadını alınmıştır.

İstatistiklerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve Ki- Kare testi kullanılmıştır.

Elde edilen verilere göre gizli fuhuş yapanlarda AIDS konusunda bilgi düzeyleri yeterli olsa da, bu bilgilerin davranışlara yansımadığı görülmüştür. Hayat kadınlarının kondom kullanma oranları düşük bulunmuş ve kondom uygulamalarında yanlışlıklar tespit edilmiştir.

124. YÖNTEM SEÇMEK ÜZERE AİLE PLANLAMASI ÜNİTESİNE BAŞVURAN KADINLARIN HİZMETE YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE BU BEKLENTİLERİN KARŞILANMA DURUMU

Adı ve Soyadı : Yeliz DOĞAN
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul Tarihi : 21.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları, Hemşireliği

Aralık 2003- Mart 2004 tarihleri arasında SSK Doğumevi, Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Hastanesinde yapılan tanımlayıcı tipteki bu araştırma, kurumun AP ünitesine bir yöntem seçmek üzere başvuran kadınların, hizmete yönelik beklentilerini, beklentilerinin karşılanma durumunu belirlemek ve bu doğrultuda hizmetin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, bu süre içinde kuruma AP yöntemi seçmek için başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 150 kadın oluşturmuştur.

Kurumda, AP danışmanlık ve uygulama hizmetleri, hafta içi mesai saatleri içerisinde ve randevulu olarak verilmektedir. Araştırmamız haftanın üç günü, 09:00-15:00 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın veri toplama aşamasının ilk bölümünde, başvuranların tanımlayıcı özelikleri, hizmete yönelik görüş ve beklentileri belirlenirken, ikinci bölümünde alınan hizmetin değerlendirilmesine yönelik görüşler belirlenmiştir. Veri formları araştırmacı tarafından, başvuranların bekleme salonunda yüz yüze görüşülerek doldurulmuştur. Elde edilen veriler yüzdelik hesaplama , T testi ve ki- kara testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların, %29.3'nün 20-24 yaş grubunda yer aldığı, çoğunluğunun ilköğretim mezunu (%72.7) ve ev hanımı olduğu, gebelik ve canlı doğum sayılarının da çoğunlukla 2-3 olduğu saptanmıştır.

Kadınların, çoğunlukla AP hizmetlerini almada istekli olduğu halde eşlerinin hizmete katılma konusunda yetersiz olduğu, hizmetin genellikle gebelikten korunmak amacıyla alındığı, hizmete yönelik beklentilerde; ağırlıkla AP ulaşma ve hizmetin devamlılığına ait görüşlerin yer aldığı, bu beklentilerin hizmeti aldıktan sonra büyük oranda karşılandığı, özellikle kurumdaki malzeme eksikliği ve danışmanlık ortamının kalabalık olmasından şikayet edildiği saptanmıştır.

Kadınların aldıkları hizmete ait verdikleri memnuniyet puanları incelendiğinde; %35.3 ile 8 puanı ilk sırada yer almış ve hizmete ait memnuniyet oranının yüksek olduğu saptanmıştır. AP hizmetine yönelik bilgi seviyesiyle birlikte beklentilerinde aynı oranda arttığı belirlenmiştir.

Kurumda verilen hizmetin daha etkin olması ve daha fazla kitleye ulaşması açısından malzemelerin kurumdan ücretsiz karşılanmasının, danışmanlık mekanının düzenlenmesinin, danışmanlığın verilme zamanları ve saatlerinin yeniden ayarlanmasının önemi büyüktür.

125. İSTEĞE BAĞLI KÜRTAJ SONRASI ETKİN BİR AİLE PLANLAMASI YÖNTEMİ SEÇEN KADINLARIN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE YÖNTEME İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ

Adı ve Soyadı : Asiye KOCATÜRK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul Tarihi : 23.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

İsteğe bağlı kürtaj sonrası etkin bir aile planlaması yöntemi seçen kadınların yaşadıkları sorunlar ve yönteme ilişkin düşüncelerini saptamak amacıyla, tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma; İstanbul İli Sağlık Bakanlığı Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Planlaması Polikliniği'nde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, adı geçen hastanenin 29 Eylül - 8 Aralık 2003 tarihleri arasında Aile Planlaması Polikliniği'ne Menstrüel Regülasyon için başvuran tüm kadınlar, örneklemini ise, etkin aile planlaması yöntemlerinden herhangi birini seçen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 77 kadın oluşturmuştur.

Araştırma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. I. Aşamada, Durumluk Kaygı Envanteri, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan tanımlayıcı bilgi formu (Form I) uygulanmıştır.

II. Aşamada, MR uygulamasından 1 hafta sonra, bilgi formu II (A), görüşme formu II (B), araştırmacı tarafından doldurulmuştur. III. Aşamada bir ay sonra yönteme özel soru formu (Form III.), kürtaj sonrası görüşleri içeren bilgi formu (Form IV.) ve Sürekli Kaygı Envanteri uygulanmıştır.

Elde edilen veriler; yüzdelik, ortalama dağılımları ile gösterilmiştir. Pearson Kikare testi, bağımsız gruplar arasında t testi ve korelasyon testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda; kadınların yaş ortalamasının 32, %66.2'sinin ilkokul mezunu olduğu ve %73'nün ev kadını olup, gelir getiren bir işte çalışmadığı saptanmıştır. %62.2'sinin 2 çocuğu olmasını istediği ama çoğunluğun üç çocuğa sahip olduğu, %70.1 oranında geri çekme yöntemini kullanılmakta olduğu belirlenmiştir. Kürtajdan üç ay önce kullanılan modern yöntem oranı %22.1 iken kürtajdan hemen önce %9.1'e düştüğü, kürtaj yaptırma nedenlerinin başında ekonomik sorunların geldiği görülmüştür. Kürtaj sonrası komplikasyon görülme oranı %10'dur. Kürtaj sonrası en çok tercih edilen modern yöntemin %60 oranında RİA ve %22.7 ile Kondom olduğu, çoğunluğun yönteme özgü tam ve doğru bilgiye sahip olduğu saptanmıştır. Kadınların %61.4'ü seçtikleri yönteme güvendiklerini, %89.5'inin yönteme devam ettiği, %10.5'inin seçtikleri yöntemi değiştirdikleri saptanmıştır. Kürtaj öncesinde şiddetli düzeyde kaygı görülmüş, durumluk kaygı puanı ortalaması 72 iken, bir ay sonraki sürekli kaygı puanı ortalaması 67 olarak saptanmıştır.

Sonuç olarak; kürtaj kadında olumsuz duygular uyandırmıştır. Kadın sağlığının korunması ve kürtaja başvurmanın önlenmesi için etkin aile planlaması yöntemleri konusunda toplumun okul döneminde eğitilmesi ve bu yöntemlere ulaşmalarının kolaylaştırılması oldukça önemlidir.

126. REUSIBIL AMELİYAT ÖRTÜLERİ İLE DİSPOSIBIL AMELİYAT ÖRTÜLERİNİN BAKTERİYEL GEÇİRGENLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Mine Demet GÜNGÖR
Danışman Adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 24.03.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği / Ameliyathane Hemşireliği

Bu çalışma; reusıbıl ve disposıbıl ameliyat örtülerinin, bakteriyel geçirgenliklerini belirlemek amacıyla deneysel olarak yapıldı.

Araştırma; İstanbul Gümüşsuyu Asker Hastanesi'nde; iki saat altında ve üzerinde süren ameliyatlarda kullanılan örtüleri oluşturdu. Örnekleme; 130'u reusıbıl, 130'u disposıbıl 260 hastaya örtülen ameliyat örtülerinin; A,B,C,D bölgelerinden alınan veriler; dört sorudan oluşan veri toplama formu ile toplandı. Bulguların değerlendirilmesinde; SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanıldı. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (Ortalama, Standart sapma, frekans) yanı sıra, nicel yönden karşılaştırılmasında Student t testi, nitelik yönünden karşılaştırılmasında, Ki-Kare ve Fisher's exact Ki-kare testi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Sonuç olarak; reusıbıl örtülerin % 47.7 'sinin A, % 42.3'ünün B, % 40'ının C, % 46.9'unun D bölgelerinde, disposıbıl örtülerin ise % 3.1'inin A, % 1.5'inin B, % 1.5'inin C bölgelerinde bakteri ürediği, yüzyirmi dakika ve altında (120 dk ≤) süren reusıbıl örtü kullanılan ameliyatların % 83.46'sında üreme olmadığı, % 10.38'inde *Stafilakokus aureus*, % 6.15'inde *Stafilakokus epidermitis*, yüzyirmi dakika üzerinde süren(120 dk >) reusıbıl örtü kullanılan ameliyatların % 28.08'inde üreme olmadığı % 55.38'inde *Stafilakokus aureus* % 9.23'ünde *Enterekok* % 6.15'inde *Streptokok* % 1.15'inde *Stafilakokus epidermitis*, yüzyirmi dakika ve altında (120 dk ≤) süren disposıbıl örtü kullanılan ameliyatlarda % 100 üreme olmadığı, yüzyirmi dakika üzerinde(120 dk>) süren disposıbıl örtü kullanılan ameliyatlarda % 96.2 üreme olmadığı, % 2.31 *Stafilakokus aureus*, % 0.77 Enterektokok belirlendi. Bu sonuçlara göre iki saat üzerinde süren ameliyatlarda kullanılan reusıbıl örtülerde bakteriyel geçirgenliğin olduğu ve cerrahi alan infeksiyonlarına neden olabileceği düşünülebilir.

127. YÖNETİCİ HEMŞİRELERİN İLETİŞİMDE ETKİLİLİK DÜZEYLERİ

Adı ve Soyadı : Pınar EKŞİ
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr.Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 29.04.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Araştırma, yönetici hemşirelerin iletişimde etkililik düzeylerini belirlemek amacıyla metodolojik ve tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Nisan 2003-Eylül 2003 tarihleri arasında Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde gerçekleştirilen araştırma evrenini ve örneklemini Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 115 hemşire oluşturmuştur. Ancak araştırma, yıllık, doğum izni ve raporlu olmayan 108 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından hemşirelere ve yönetici

hemşirelere uygulanan, 2 bölümden oluşan anket formu ile toplanmıştır. İlk bölümde, yönetici hemşirelerin ve hemşirelerin sosyo-demografik özellikleri, ikinci bölümde araştırmacı tarafından geliştirilen İletişim Etkililik Ölçeği ile yönetici hemşirelerin iletişim etkililik düzeyleri değerlendirilmiştir. Veri değerlendirilmesinde, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 12.0 Programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, yüzdelik, toplam madde korelesyonu, Cronbach Alfa katsayısı, Faktör Analizi, Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testleri ile kullanılmıştır.

İletişim Etkilik Ölçeği'nin güvenirlik ve geçerlik alfa katsayısı yönetici hemşirelerde 0.93, hemşirelerde 0.92 olarak bulunmuştur. Yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmış ve İletişim Etkinliği Ölçeği tek boyutlu hale getirilmiştir.

Yönetici hemşirelerin iletişim etkililik düzeyleri puan ortalamaları kendileri için 89.15±19.14 ve hemşirelerin değerlendirmelerine göre 93.30±18.68 iyi düzeydedir. Yönetici hemşirelerin demografik özellikleri ile iletişim, etkililik düzeyi karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Ancak 40 yaşın üzerinde, lisans mezunu ve mesleki deneyimi fazla olan yönetici hemşirelerin İletişim Etkililik Ölçeği'nden yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak; İletişim Etkililik Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir olduğu, bu amaçla yapılacak çalışmalarda kullanılabileceği ve Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan yönetici hemşirelerin iletişim etkililik düzeyinin yeterli olduğu saptanmıştır.

128. TRİYAJ UYGULANAN VE UYGULANMAYAN HASTANELERDE ACİL SERVİS SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Serpil EROL
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 29.06.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı / Acil Hemşireliği

Bu çalışma, eğitim hastanelerinin acil servislerinde triyaj uygulama durumunu, bunun acil servis sonuçlarına etkisini, acil servis yapılanmalarının triyaj uygulamaya uygunluğunu belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini; İstanbul il sınırları içerisinde yer alan kamuya ait üç farklı kuruma bağlı 9 eğitim hastanesinin acil servislerine 2003 ocak-aralık ayları arasında cerrahi nedenle başvuran 135 000 hasta oluşturdu. Örnekleme acil cerrahi hasta başvurusu 10 000'in üzerinde olan 5 hastanenin, ocak ve temmuz aylarına ait (acil servis başvuru nedenlerinin mevsimlere

göre farklılık gösterebilirliği nedeniyle) iki ayrı dönem ardaşık yedi günlük hasta başvurularının incelendiği 3806 hasta alındı. Veriler 13 sorudan oluşan hastaların bireysel özellikleri ile ilgili veri toplama formu ve 21 sorudan oluşan hastanelerin acil servis yapılanmalarıyla ilgili veri toplama formu kullanılarak toplandı. Bulguların değerlendirilmesinde; SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanıldı. Veriler değerlendirilirken, istatistiksel yöntemler sayı, yüzdelik dağılımı ve niteliksel verilerin karşılaştırılmasında çok gözlü düzende Ki-Kare Testi kullanıldı.

Araştırma sonucunda; kurumların acil servis yatak kapasitesi (%35.29) ve acil servis çalışan sayısı (%32.92) en fazla olan hastanenin üniversite hastanesi olduğu, kurumların fiziki yapılarının birbirine benzediği, triyaj alanının üniversite hastanesinde olmadığı diğer hastanelerde olduğu, ancak SB 1 hastanesi dışında diğer hastanelerin triyaj alanının uygun olmadığı, uygusuzluğun mimari yapıdan kaynaklandığı, SSK 2 hastanesinde triyajın kısmen, diğer hastanelerde ise uygulandığı, triyajda hekim ya da hemşirenin görev yaptığı ekip triyajının hiçbir kurumda uygulanmadığı, üniversite hastanesi dışında triyaj personeline triyaj eğitimi verilmediği, acil servise başvuran hastaların %59.3'ünün erkek, %67.9'unun 16-45 yaş aralığında olduğu, % 33.8'inin 18:01-24:00 saatleri arasında, %43.3 tekerlekli iskemle ile, %92.9 bilinç açık olarak başvurduğu, kurumlardaki kayıtlarda acil servise başvuru nedenlerinin çok çeşitli tanımlandığı, ilk beş sırada yer alan başvuru nedeninin % 29.8 karın ağrısı bulantı, kusma, % 15.8 darp, % 14.6 trafik kazası, %14.1 düşme, % 4.1 DKAY olduğu, kurumlara gelen hastaların % 21.6'sında acil cerrahi patoloji saptanmadığı, %4.5'ine resüsitasyon, %9.4'üne operasyon uygulandığı, % 0.9'unun yoğun bakıma alındığı, triyaj sonrası hastaların % 59.5'inin gözlem odasına alındığı, hastaların % 75.2'sinin genel cerrahi tarafından değerlendirildiği belirlendi.

Hastaların % 54.6'sının ocak ayında (kış dönemi) acil servise başvurduğu, hastaların kronik hastalıklarına ve acil servis mortalitelerine ilişkin kayıtların yetersizliği nedeniyle bu verilere ulaşılamadığı saptandı. Bu sonuçlara göre, hastanelerde triyaj alanının yetersizliği, triyaj uygulayan personelin triyaj eğitimi almadığı, acil servislerde kayıtların düzenli ve yeterli şekilde tutulmadığı ve acil servislerin işleyişinde triyaj uygulamasının öneminin henüz yeteri kadar anlaşılamadığı söylenebilir.

129. CERRAHİ GİRİŞİM UYGULANAN HASTALARDA PERİFERİK VENÖZ KATETERİZASYONDA KULLANILAN TEFLON VİALON KATETERLERİN FLEBİT VE ENFEKSİYON RİSKİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Hatice COŞKUN
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 14.07.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, cerrahi girişim uygulanan hastalarda, periferik venöz kateterizasyonda kullanılan Teflon-Vialon kateterlerin flebit ve enfeksiyon insidansının belirlenmesi amacıyla deneysel olarak yapılmıştır.

Araştırma; İstanbul Kasımpaşa Deniz Hastanesi'nde 1 Eylül 2004 - 30 Mart 2005 tarihleri arasında, Genel Cerrahi ve Ortopedi servislerinde planlı cerrahi operasyon geçiren ve periferik venöz kateter takılan toplam 148 hasta ile yapıldı. Onayları alındıktan sonra hastalara preoperatif dönemde 18 ve 20 numaralı teflon ve vialon kateterler hemşireler tarafından dönüşümlü olarak takıldı. Kateter bölge gözlemi; araştırmacı tarafından her gün, İnfüzyon Hemşireler Birliği (INS) Flebit Skalasına göre (ağrı, kızarıklık, şişlik, sıcaklık, renk değişikliği, palpable venöz cord) yapıldı ve kateter çıkarıldıktan sonra 3 gün boyunca devam etti. Kateterler çıkarıldıktan sonra kültür alınarak mikrobiyoloji laboratuarına gönderildi. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama formuna kayıt edilmiştir.

Sonuç olarak; kateterlerin %21,6'sında flebit oluştu, flebitin ortalama 3,24±1,09 günde geliştiği belirlendi. Flebit gelişen kateterlerin %19.2'si vialon kateter, %24'ü teflon kateter grubundandı. Teflon kateterlerin %4'ünde mikroorganizma ürerken, vialon kateterlerde hiç üreme olmadı. Flebit ve enfeksiyon riski vialon kateterlerde daha düşük görülmesine karşın, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. Çalışmada, 40-49 yaş grubu hastalarda (%47.1), kadınlarda (%40.9), kubital bölgeye takılan kateterlerde (%64.3), kateterizasyon süresinin 73-96 saat olduğu durumlarda (%46.2), antibiyotik-antienflamatuar analjezik-anestezik grubu ilaçların kullanımında (%46.2), antibiyotiklerin ortalama 3.53±1.29 gün ve üzerinde kullanıldığı durumlarda, flebit riskinin önemli derecede arttığı saptanmıştır.

130. FARKLI DİYALİZAT SODYUMU VE BASAMAKLI ULTRAFİLTRASYONUN HEMODİYALİZDEKİ KOMPLİKASYONLARA ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Arife ALBAYRAK
Danışman Adı : Yrd. Doç. Dr. Sezgi ÇINAR
Kabul Tarihi : 20.07.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilin Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Hemodiyaliz (HD) deki ilerlemelere rağmen hipotansiyon, kas krampları, bulantı-kusma, baş ağrısı, baş dönmesi ve halsizlik hissi gibi HD komplikasyonları sorun olmaya devam etmektedir. Bu çalışma farklı sodyum (Na) konsantrasyonlu diyalizat ve basamaklı ultrafiltrasyon uygulamalarının HD sırasında ortaya çıkan komplikasyonlar üzerine etkilerini araştırmak amacıyla deneysel olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini; İstanbul il sınırları içinde bulunan, Özel Çapa Diyaliz Merkezinde haftada 3 kez HD tedavisi alan 90 HD hastası oluşturdu. Örneklem grubunu ise HD sırasında

hipotansiyon, kramp, bulantı-kusma, baş ağrısı, baş dönmesi, halsizlik hissi gibi komplikasyonlar yaşayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 40 HD hastası oluşturdu. Araştırma 1 Ekim 2003 – 1 Şubat 2004 tarihleri arasında yapıldı. Olgulara birer aylık sürelerde standart HD (diyalizat Na' u 140mEq/L ve sabit UF) ile üç farklı HD protokolü uygulandı.

Bu protokoller;

Protokol 1: Basamaklı diyalizat Na'u, sabit UF,

Protokol 2: Basamaklı diyalizat Na'u, basamaklı UF,

Protokol 3: Sabit diyalizat Na'u, basamaklı UF,

Protokol 4 (Standart HD): Sabit diyalizat Na'u, sabit UF.

Standart HD ve diğer protokollerin hepsinde hastalara bikarbonat diyalizi uygulandı ve diyalizat ısısı 360C' de sabit tutuldu. Araştırmada veri toplama aracı olarak literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan hasta takip formu kullanıldı. Çalışmanın verileri, bilgisayarda SPSS programında aritmetik ortalama, yüzdelik, t-testi ve Mc-Neamer testleri kullanılarak değerlendirildi. Standart HD'ye göre olguların hipotansiyon, kramp, bulantı-kusma, baş dönmesi ve halsizlik gibi HD komplikasyonlarını en az protokol 2'de yaşadığı görüldü. Standart HD'ye göre komplikasyonlara yönelik yapılan hemşirelik uygulamalarına en az protokol 2'de ihtiyaç duyuldu. Buna göre; HD sırasında hipotansiyon, kramp, bulantı-kusma, baş ağrısı, baş dönmesi ve halsizlik hissi gibi komplikasyonların sık görüldüğü hastalara basamaklı diyalizat Na'u ve basamaklı UF yapılması önerildi

131. POSTMENOPOZAL KADINLARDA TİROİD FONKSİYONLARININ KEMİK YOĞUNLUĞUNA ETKİLERİ

Adı ve Soyadı : Dilek SAYIN
Danışman Adı : Prof. Dr. Hediye ARSLAN

Kabul Tarihi : 04.08.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Çalışma, postmenopozal kadınlarda tiroid fonksiyonlarındaki değişikliklerin ve diğer risk faktörlerinin kemik mineral yoğunluğunu etkileyeceğine dikkati çekmek ve koruyucu hemşirelik rolü üzerinde durmak amacıyla tanımlayıcı bir araştırma olarak planlanmıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Nükleer Tıp Merkezi'ne 29 Kasım 2004 ve 25 Şubat 2005 tarihleri arasında kemik mineral yoğunluğunu ölçtürmek için başvuran toplam 240 postmenopozal kadın çalışmaya alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan sosyodemografik özellikleri içeren Tanıtıcı Bilgi Formu, litaratür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmış olan ve risk faktörlerini tanılamaya yardımcı Osteoporoz Risk Tanılama Formu ve laboratuar test sonuçları (kemik mineral yoğunluğu ölçüm sonucu ve kan biyokimya sonuçları) kullanılarak toplanmıştır.

Veriler, bilgisayarda SPSS for Windows 10.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları) yanısıra Oneway Anova testi, Tukey HDS testi, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U test, Pearson ve Spearman's korelasyon analizi uygulanarak değerlendirilmiştir. Sonuçlar % 95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, vertebra L_2L_4 kemik mineral yoğunluklarının ölçüm sonuçlarına göre olguların %32,1'i osteoporoz, %43,3'ü osteopeni ve %24,6'sı normal, femur boynu ölçümlerine göre ise %16,3'ü osteoporoz, %53,8'i osteopeni, %30,0'unun normal olduğu saptanmıştır. TSH kan biyokimyası ile kemik mineral yoğunlukları arasında istatistiksel olarak anlamlılık gözlenmezken, T4 kan biyokimya değeri ile femur boynu kemik mineral yoğunlukları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Postmenopozal osteoporozda hemşirenin bireyi risk faktörleri, tiroid fonksiyonları ve diğer biyokimyasal göstergeler ışığında değerlendirip yönlendirmesi osteoporozun önlenmesinde etkili olacaktır.

Anahtar kelimeler: Postmenopozal osteoporoz, tiroid fonksiyonları, kemik mineral yoğunluğu, osteoporozda hemşirelik.

132. YOĞUN BAKIM HASTALARINDA KULLANILAN STANDART VE ANTİBAKTERİYAL ÖZELLİKLİ SANTRAL VENÖZ KATETERLERİN NASOKOMİYAL ENFEKSİYONA OLAN ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Adı ve Soyadı : Gülşah AKTAŞ
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 14.09.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma; santral venöz kateter uygulamalarında kateter bağlı olarak gelişen nasokomiyal enfeksiyonları azaltmasında ya da önlenmesinde antibakteriyal (Clorheksidin) özellikli kateterler ile standart (Poliüretan) özelikli kateterleri karşılaştırmak ve bu kateterlerin etkinliğini belirlemek amacı ile deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırma; Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Yoğun Bakım Ünitesinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 1 Ocak 2003 – 1 Ocak 2004 tarihlerinde Anestezi Yoğun Bakım Ünitesine yatan ve santral venöz kateter uygulanan 100 hasta oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde araştırma kriterlerine uygun ve temin edilen kateter sayısına göre 100 hasta örneklem grubu olarak alınmıştır. Örneklem grubundaki 50 hastaya antibakteriyal özellikli kateter, 50 hastaya standart kateter uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; istatistiksel analizler için SPSS 10.0 programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken student t testi, Mann Whitney U, Ki-Kare testi ve Fisher Exact Ki-Kare testi kullanıldı.

Araştırmanın sonucunda; Total Parenteral Nutrisyon kullanımı ile kateter uç kültüründe üreme, deney grubu hastalarında % 73.3'ünde (n=11), kontrol grubunda ise % 93.8 (n=15) olup istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Total Parenteral Nutrisyon kullanımı ile 15. gün hemokültür sonucunda üreme, deney grubu hastalarında % 67.7'i (n=10), kontrol grubunda ise % 87.5 (n=14) olup istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kateter çevresi cilt kültürü ile kateter uç kültürü arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, deney grubu hastalarında %100'ünde (n=3) üreme olup istatistiksel olarak anlamlı bulunurken, kontrol grubunda ise bu oran %71,4 (n=5) olup istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kateter uç kültürü ile 15.gün alınan hemokültür arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, deney grubu hastalarında % 82.4'ken (n=14), kontrol grubunda ise bu oran % 90.9 (n=20) olup istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.

133. POSTOPERATİF YÜKSEK ATEŞİN BİREYSEL VE CERRAHİ ÖZELLİKLER YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı ve Soyadı : Aysel KOÇ ÇAVUŞOĞLU
Danışman adı : Doç. Dr. Fatma ETİ ASLAN

Kabul Tarihi : 11.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, bireysel özelliklere ve cerrahi girişime ait risk faktörlerinin postoperatif ateş oluşumuna etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak yapıldı.

Araştırmanın evrenini, İstanbul il sınırları içerisinde yer alan bir üniversite hastanesinin genel cerrahi servislerinde yatarak tedavi olan hastalar oluşturdu. Örnekleme 18 yaş ve üzerinde olan elektif, internal, abdominal ve torasik cerrahi girişim geçiren 148 hasta alındı. Araştırmada veriler bireysel özellikler formu ve postoperatif ateş izlem formu ile toplandı. Bulguların değerlendirilmesi SPSS programı ile yapıldı. Sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, X^2 testi, ortalamaların karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U testi kullanıldı.

Postoperatif ateş görülme oranının %27.7 olduğu, %15.5' inde infeksiyon nedeniyle ateş görüldüğü, infeksiyon nedenleri arasında ise %10.8 oranıyla postoperatif yara infeksiyonunun birinci sırada yer aldığı belirlendi.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre bireysel özelliklerin postoperatif ateş oluşumunda anlamlı ($p>0.05$) risk oluşturmadığı, buna karşın postoperatif infeksiyon oluşumunda etkili olduğu, cerrahi girişimin kanser nedeniyle olmasının, cerrahi girişim süresi ve hastanede yatış sürelerini uzattığı, cerrahi girişim süresinin ise postoperatif ateş ve infeksiyon

oluşumunda etkili olduğu, postoperatif antibiyotik kullanımının postoperatif ateş ve infeksiyonları önlemede etkili olmadığı, postoperatif ateş ve infeksiyonların hastanede yatış süresini uzattığı söylenebilir.

TEZ YAZIM HİZMETİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: postoperatif ateş, termoregülasyon, risk, postoperatif komplikasyon, infeksiyon

134. TİP 2 DİYABETLİ HASTALARA AYAK BAKIM BECERİSİNİN KAZANDIRILMASI:

Adı ve Soyadı : Döndü KOÇAK KAYMAZ
Danışman adı : Doç. Dr. Nermin OLGUN
Kabul Tarihi : 20.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Ana Bilim Dalı : İç Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma; en az bir yıl önce WHO kriterlerine göre Tip 2 diyabet tanısı almış, 40 yaş ve üzeri diyabetlilere ayak bakım becerisinin kazandırılması amacıyla müdahale araştırması olarak planlandı.Çalışma 01.11.2003 – 01.11.2004 tarihleri arasında SB. Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye Anabilim Dalı Endokrinoloji Polikliniği'ne başvuran 37 diyabetli hasta ile gerçekleştirildi.

Araştırmanın ilk 3 aylık döneminde, araştırmacı tarafından materyal ve içerik oluşturuldu. Hastalarla ilk görüşmeden 3'er ay sonra 2 kez kontrole çağrılarak toplam 3 kez görüşüldü. Ayak bakımıyla ilgili eğitim verilerek ayak muayeneleri yapıldı.Diyabetlilerin sosyo-demografik özellikleri ve ayak bakım alışkanlıklarını belirleyen 36 sorudan oluşan hasta tanılama formu, Diyabet Hemşireliği Derneği tarafından oluşturulan ayağın ısı, hidrasyon, ödem, renk, nabız, tırnak kesimi, parmak arası muayenesi, pençe parmak, duyu kaybı, kas gücü ve deformite durumunu belirleyen ayak değerlendirme formu, hastaların ayak bakım alışkanlıklarını belirleyen 20 sorudan oluşan ayak bakım alışkanlığını değerlendirme formu ile laboratuvar bulguları, boyu, kilosu, beden kitle indeksinin kaydedildiği metabolik konrol değişkenleri formu ile veriler toplandı. Koruyucu duyu testi 5.07 Semmes-Weinstein monoflament kullanılarak yapıldı.

Olguların %62.6'sını kadınlar oluşturdu. Diyabetlilerin %35.1'i 40–50 yaş arasındaydı. Grubun %83.8'i evliydi. Grubun öğrenim durumları ve ekonomik durumları düşüktü. %51.4'ünü emekliler oluşturdu. Eğitim öncesi, eğitimden üç ay ve eğitimden altı ay sonraki ayak bakım alışkanlıklarında istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler saptanırken ($p < 0.05$), metabolik kontral değişkenlerinde ise anlamlı fark belirlenmedi ($p > 0.05$).

Diyabetlilere verilen düzenli eğitim ve muayene ile diyabetlilerin olumlu ayak bakım alışkanlığı kazanmasını sağlayarak geç dönemde oluşacak ayak komplikasyonlarının azalacağı düşünülmektedir. Bu nedenle hastalara hemşirelerin ve sağlık ekibinin düzenli olarak ayak bakımına yönelik eğitimleri vermesi ve ayak muayenelerini yapmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 diyabet, diyabetik ayak, diyabet eğitimi, ayak muayenesi, ayak bakımı, 5.07 Semmes-Weistein Monoflament.

135. İSKEMİK KALP HASTALIĞI (İKH) OLAN KADINLARDA CİNSEL FONKSİYON BOZUKLUĞUNUN VE DEPRESYON DURUMUNUN İRDELENMESİ

Adı ve Soyadı : Saygın DEMİREL
Danışman Adı : Prof. Dr. Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 21.10.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları

İskemik kalp hastalığı (İKH) tanısı konmuş kadınlarda, cinsel fonksiyon, depresyon durumlarını belirlemek ve İKH risk faktörleri ile karşılaştırılması amacıyla tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma; 3 Kasım – 4 Mart 2005 tarihleri arasında, Dr. Siyami Ersek Göğüs ve Kalp Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde gerçekleştirildi.

Çalışmanın örneklemini; belirtilen tarihler arasında çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 100 kadın olgu oluşturdu.

Verilerin toplanmasında; olguların sosyo – demografik özellikleri ve İKH risk faktörlerinin belirlendiği Genel Bilgi Formu, cinsel fonksiyonları ile ilgili durumun sorgulandığı Uluslararası Cinsel Fonksiyon Değerlendirme Formlarından; "Kısa Seksüel İndeks Envanteri", depresyon riskini belirlemede "Beck Depresyon Ölçeği" kullanıldı. Verilerin analizi yüzdelik, Ki – kare, Mann Whitney U, Fisher's Exact Ki-kare, Student - t testleri ile değerlendirildi.

Çalışmamızda olguların yaş ortalamalarının X= 49 ± 8.07, %54'ünün ilkokul mezunu olduğu ve %78'inin çalışmadığı saptandı. Yine olguların %88'inde cinsel ilişki sıklıklarında azalma olduğu ve %78'i de bu azalmanın göğüs ağrısı korkusu nedeniyle olduğunu belirtiler. Olguların %57'sinde cinsel disfonksiyon görüldüğü, premenopoza girmiş olgularda, premenopoza girmemiş olgulara göre cinsel disfonksiyon görülme oranının yükseldiği saptandı ($p<0.05$). Lubrikasyon, ilişki tatmini, orgazm, klitoral duyarlılık ve genel tatmin puanları ile cinsel disfonksiyon skalası arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı ilişki saptandı ($p<0.01$).

Olguların %86'sında depresyona eğilim olduğu ve 46 – 55 yaş grubunda, diğer tüm yaş gruplarından daha yüksek olduğu saptandı. Ayrıca öğrenim durumu ile depresyona eğilim arasında da istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir ilişki saptandı ($p<0.01$). Eğitim düzeyi yükseldikçe, depresyona riskinin azaldığı belirlendi.

Sonuç olarak; olguların çoğunda cinsel disfonksiyon ve depresyona eğilim olduğu ve yaş, öğrenim durumu, menopozla ilişkili olduğu belirlendi.

Anahtar kelimeler: İskemik kalp hastalığı, cinsel disfonksiyon, depresyon.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

136. TİP 1 DİYABETLİ ADOLESANLARDA SORUN ÇÖZME BECERİSİ

Adı ve Soyadı : Çağrı ÇÖVENER
Danışman adı : Prof. Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 28.10.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Sorun çözme, hayata ve topluma uyum sürecidir. Diyabet yönetimi ve iyi metabolik kontrolün sağlanmasında önemli bir beceridir. Diyabette kendi kendini yönetim sorumluluğunu alan adolesanlar çok iyi bir sorun çözme becerisine sahip olmalıdır.

Araştırma tip 1 diyabetli 13-17 yaş arasındaki adolesanların sorun çözme becerilerinin metabolik kontrolleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini, İ.Ü İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Büyüme-Gelişme ve Endokrinoloji Ünitesi' ne ve SB İstanbul Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Pediatrik Endokrinoloji Bölümü' ne kayıtlı tip 1 diyabetli 13-17 yaş arasındaki adolesanlar; örneklemi ise 27.07.2004-06.04.2005 tarihleri arasında araştırmanın yapıladığı kurumlara kontrole gelen ve örneklem seçim kriterlerine uygun tip 1 diyabetli adolesanlar (n=145) oluşturdu.

Veri toplanmasında; literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen adolesanı tanıtıcı bilgileri içeren Bilgi Formu ve Metabolik Kontrol Sonuçları Formu, Cook ve ark. tarafından geliştirilen Adolesanlar İçin Diyabet Sorun Çözme Ölçeği (ADSÇÖ), Diyabet Davranış Değerlendirme Ölçeği (DDDÖ), Diyabette Kendi Kendine Bakım Anketi (DKKBA) kullanılmıştır.

ADSÇÖ, DDDÖ sıklık ve sorumluluk, DKKBA' nin sırasıyla Cronbach's alfa katsayıları; 0,81; 0,88; 0,93 ve 0,74 olarak bulunmuş, geçerli ve güvenilir ölçekler oldukları görülmüştür.

Araştırmada ADSÇÖ ile DDDÖ sıklık arasında ileri düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır; ADSÇÖ, DDDÖ sorumluluk ve DKKBA arasında, ADSÇÖ, DDDÖ ve DKKBA ile HbA1c arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Araştırmada, tip 1 diyabetli adolesanların sorun çözme becerilerinin iyi olduğu ve diyabetle ilgili aldıkları sorumluluk davranışlarının geliştiği görülmüştür. Tip 1 diyabetli adolesanların sorun çözme becerilerinin iyi olmasının ve diyabetle ilgili aldıkları sorumluluk davranışlarının gelişmesinin metabolik kontrol üzerine etkisi saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, sorun çözme, diyabet yönetimi, kendi kendine bakım, adolesan

137. KRONİK HASTALIKLI KARDEŞE SAHİP ÇOCUKLARIN SOSYAL YETERLİLİKLERİ VE PROBLEM DAVRANIŞLARI

Adı ve Soyadı : Rabiye GÜNEY
Danışman adı : Prof. Dr. Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 01.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma kronik hastalıklı kardeşe sahip çocukların sosyal yeterlik ve problem davranışlarını belirlemek amacıyla Pediatrik Göğüs Hastalıkları Polikliniği ve Diyaliz Ünitelerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi astımlı ve kronik böbrek yetmezlikli kardeşe sahip 6-18 yaşları arasındaki 217 çocuktan oluşmaktadır.

Veri toplama aracı olarak tanıtıcı bilgi formu ile Çocuk ve Gençler İçin Davranış Değerlendirme Ölçeği (CBCL/4-18) kullanılmıştır. Ölçek anneler tarafından doldurulmuştur. Verilerin değerlendirilmesi SPSS paket programında yüzde hesaplamaları, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U, ki-kare, çoklu karşılaştırmalı Z ve Chronbach Alpha testleri kullanılarak yapılmıştır.

Kronik hastalıklı kardeşe sahip çocukların dikkat problemleri, anksiyete-depresyon, sosyal içe dönüklük ve saldırgan davranış puanları yüksek, suça yönelik davranış, düşünce problemleri ve somatik problem puanları düşük bulunmuştur. Öfke/kıskançlık, anksiyete yaşayanların, bakım ve ev işi sorumluluğu fazla olanların, Kronik Böbrek Yetmezlikli (KBY) ve hastaneye sık giden kardeşi olanların, anne-babası genç ve eğitim düzeyi düşük olanların, annesi tarafından daha az ilgi gösterilenlerin, özellikle anksiyete-depresyon, saldırganlık/dışa yönelim ve dolayısıyla toplam problem puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda kronik hastalıklı çocuklara bakım veren hemşirelerin yalnız hasta çocuğu değil aileyi, özellikle de sağlıklı kardeşleri içeren bir bakım sunması gerektiği sonucuna varılmıştır.

138. MULTİPL SKLEROZ'LU KADIN HASTALARIN CİNSEL FONKSİYONLARI VE YAŞAM KALİTELERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Yasemin PEKRU
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul Tarihi : 09.11.2005
Programı : Yüksek lisans
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, Multipl Skleroz'lu kadın hastaların cinsel fonksiyonlarının dolayısıyla yaşam kalitelerinin ne derece etkilendiğinin altını çizmek, bu hastalara bakım veren hemşirelerin eğitici ve danışmanlık rollerinin önemini vurgulamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini; Marmara Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Nöroloji Anabilim Dalı'na kayıtlı 62 Multipl Skleroz'lu kadın hasta oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan sosyodemografik özellikler ve hastalığa ilişkin değişkenleri içeren Genel Bilgi Formu, kadınlara uygulanan cinsel fonksiyon ölçeği (FSFI) ve yaşam kalitesi ölçeği (SF-36) ile toplanmıştır.

Veriler, bilgisayarda SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 10.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel metodların (ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları) yanısıra t Student testi, Mann Whitney U test ve Kruskal Wallis testi, Pearson korelasyon analizi uygulanarak değerlendirilmiştir. Sonuçlar % 95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Çalışmamız sonucunda; hastaların % 68,3'ünde cinsel disfonksiyon saptanmıştır. Olguların FSFI skalasının alt gruplarından aldıkları en düşük puanın (2,50) istek alanında olduğu görülmüştür. Cinsel fonksiyon puanları ile hastaların yaşı, eğitim durumu ve hastalık süreleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Olguların yaşam kalitesi alt gruplarından aldıkları en düşük puanın 41,91 ile emosyonel rol fonksiyon alanında olduğu dikkati çekmiştir. Cinsel disfonksiyonu olanlarda (cut-off 26,55 ↓) olmayanlara göre yaşam kalitesinin alt gruplarından fiziksel fonksiyon, fiziksel rol fonksiyon, mental sağlık, zindelik-yorgunluk, fonksiyonel durum, esenlik ve global yaşam kalitesi alanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark yaratacak derecede düşük bulunmuştur. Çalışma bulgularımız Multipl Skleroz'lu kadın hastaların cinsel fonksiyonlarının ve yaşam kalitelerinin önemli ölçüde etkilendiğini göstermektedir. MS'li hastalara bakım veren hemşirelerin hastaları değerlendirerek danışmanlık ve eğitim hizmeti vermeleri önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Multipl Skleroz, cinsel disfonksiyon, yaşam kalitesi.

139. YÖNETİCİ HEMŞİRELERİN HEMŞİRELERE YÖNELİK KARİYER PLANLAMA FAALİYETLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Mail ÖZÇELİK
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 09.11.2005
Program : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Sağlık kuruluşlarının en geniş çalışan grubu olan hemşirelerin amaç ve hedeflerinin kurumun amaç ve gereksinimleri ile eşleştirilerek kuramsal

değişikliklere hazırlanması ve onların kariyer hedefleri için daha fazla sorumluluk alabilecekleri yetki düzeyine getirilmesi son derece önemlidir.

Araştırma; İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesinde Mart-Nisan 2004 tarihleri arasında 104 yönetici hemşirenin hemşirelere yönelik kariyer planlama faaliyetlerini belirlemek üzere tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak, yönetici hemşirelerin tanıtıcı ve mesleki özelliklerini içeren Bilgi Formu ile kariyer planlama faaliyetlerini belirlemek amacıyla Anket Formu kullanılmıştır. Veriler yüzdelik, ortalama ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, yönetici hemşirelerin %97.1'i kariyer planlama konusunda eğitim almadığını ancak %78.8'i eğitim alma konusunda istekli olduğunu, %87.5'i kurumda sistemli bir kariyer planlama programının olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yönetici hemşirelerin %76.9'unun kariyer planlama programının organize edilmesinde öncelikle hemşirelik hizmetleri müdürlüğünün, %62.5'inin ise kurum içi danışmanlık birimlerinin sorumlu olmasını istedikleri görülmüştür.

Yönetici hemşirelerin kariyer planlama sürecinde izlenecek ilkelerde; %62'si kişinin ve kurumun gereksinimlerinin karşılaştırılmasını, %53.8'i kariyer amaçları üzerinde görüşülmesini belirtmişlerdir. Ayrıca kariyer planlamada %85.6'sı mesleki bilgi ve beceri düzeyinin yüksek olmasının da önemli bir kriter olduğunu savunmuşlardır.

Kurumda %81.7 oranında bilinçli ve objektif bir kariyer planlama programı uygulanmazken, %93.3 eğitim programlarından, %48 iş tanımlarından kariyer faaliyetleri olarak yararlanılmaktadır.

Yaşanan kariyer sorunları arasında, %66.3 kariyerde durgunluk, ilerleme fırsatının olmaması, %56.7 hemşirelerin kariyer beklentileri ile kurumun beklentisinin uyumlaştırılmaması olarak belirtilmiştir.

Yönetici hemşirelerin kariyer faaliyetleri ile yaş, eğitim durumu, çalıştığı bölüm ve pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar ışında yönetici hemşirelere kariyer planlamada yol gösterecek öneriler geliştirilmiştir.

140. ARALIKSIZ BİRLİKTELİK(ROOMING-IN)UYGULAMASI İLE EMZİRME SÜRECİNİN İLİŞKİSİ

Adı ve Soyadı : Emine SEVİNÇ
Danışman adı : Prof. Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 11.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Rooming-in doğumun hemen sonrasında anne ile bebeğin aynı odaya yerleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Rooming-in uygulaması emzirmeye

başlamanın hızlanması ve etkinliğinin arttırılması açısından olumlu rol oynamaktadır.

Çalışma, rooming-in uygulaması ile emzirme süreci arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacı ile planlanan tanımlayıcı bir araştırmadır.

Çalışmanın evrenini; Bebek Dostu Hastane unvanına sahip Acıbadem Hastanesi'nde, Kasım 2004-Ocak 2005 tarihleri arasında doğum yapan anne ve bebekleri oluşturmuştur.

Örnekleme; seçim kriterleri doğrultusunda , NSD ile doğum yapan 21, SIC ile doğum yapan 130, toplam 151 anne ve bebeği alınmıştır.

Veri toplama aracı olarak "Bilgi Formu", emzirmenin değerlendirilmesi amacıyla Jensen, Wallace ve Kelsay tarafından geliştirilen Ülkemizde Demirhan, Pek tarafından geçerlilik güvenilirlik çalışmaları yapılan LATCH (Breastfeeding Charting System) Emzirme Puanlama Sistemi ve Emzirme İzlem Kartı kullanılmıştır.

Çalışmanın Cronbach's Alpha değerleri; 1. emzirmede 0.64, 2.emzirmede 0.62, 3.emzirmede 0.60, 4.emzirmede 0.62 ve taburcu olurken değerlendirilen 5.emzirme de 0.61 ve toplamda olarak ta 0.86 bulunmuştur. LATCH Emzirme Puanlama Sistemi, emzirmenin değerlendirilmesinde güvenilir bir araçtır.

Sonuç olarak; Rooming-in uygulamasının, LATCH Emzirme Puanlama Sistemi ile elde edilen sonuçlara göre emzirme sürecini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rooming-in, Emzirme, LATCH Emzirme Puanlama Sistemi

141. HEMŞİRELERİN ÇALIŞMA ORTAMINDA ERGONOMİ KURALLARINA UYUMUNUN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Nurhayat ÖZEL
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Şule ECEVİT ALPAR

Kabul Tarihi : 17.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Ana Bilim Dalı : Hemşirelik Esasları

Ergonominin amacı; insanlara uygun işleri tasarımlayarak, insanın yaşam kalitesini iyileştirmek ve giderek toplumun refahına katkı sağlamaktır.

Bu araştırma, hemşirelerin çalışma ortamında ergonomi kurallarına uyumunu belirlemek amacı ile yapıldı.

Araştırmanın evrenini; İstanbul ilindeki bir özel ve bir de devlet hastanesinin servis, yoğun bakım ve acil ünitelerinde çalışan tüm hemşireler oluşturdu.

Araştırma örneklemine; özel hastanede Mart-Nisan 2005, devlet hastanesinde Nisan-Mayıs 2005 tarihleri arasında çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 210 hemşire alındı.

Araştırma verileri, literatür bilgisinden yararlanılarak hazırlanan "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve hemşirelerin ergonomi uygulamalarını değerlendirmek amacıyla oluşturulmuş "Anket Formu" kullanılarak elde edildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede yüzdelik varyans analizi, ki-kare (Pearson, Fisher Exact test, Continivity Correction) ve student's- t testi kullanıldı.

Her iki hastanede çalışan hemşirelerde en sık görülen sağlık sorununun, ortopedik sağlık sorunları olduğu saptandı.

Hasta odalarını havalandırmada kullanılan yönteme ilişkin özel hastanede çalışan hemşireler en çok % 77,1 oranıyla otomatik havalandırma yöntemini kullanırken, devlet hastanesindeki hemşirelerin ise en çok % 66,7 oranıyla cam açma yöntemini kullandıkları belirlendi.

Özel hastanede çalışan hemşirelerin % 87,6'sının (n:92) yangın söndürme tüplerini kullanmayı bildiği, devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin ise; % 72,4'ünün (n:76) tüpleri kullanmayı bilmediği saptandı.

Damar içi ve pansuman uygulamalarında eldiven giyme, enfeksiyondan korunma ve hastaları koruma amacıyla maske kullanım oranı her iki hastanede de yüksek bulundu ve izolasyon önlüğünün kullanılmasında devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin sadece % 29,5'inin (n: 31) kullandığı tespit edildi.

Her iki hastanede çalışan hemşirelerin genelde; ilaç hazırlarken, yerden bir cisim alırken ve çömelirken doğru pozisyonu kullandıkları, kayıt tutarken, uygulama esnasında ve bilgisayar kullanırken vücut mekaniği ilkelerine uymadıkları saptandı.

Sonuç olarak; ergonomi kurallarına uyumun genel olarak hemşirelerde orta düzeyde olduğu, özel hastanenin çevresel ergonomik dizaynının hemşirelerin daha rahat çalışmasına olanak sağladığı, devlet hastanesinin bu konuda düzenlemeye gitmesinin yararlı olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: Ergonomi, Çalışma Ortamı, Hemşireler ve Ergonomi Kuralları, Vücut Mekaniği, Hastanede Ergonomi.

142. OKUL YAŞ GRUBU (6–12) ÇOCUKLARIN HEMŞİREYİ ALGILAYIŞLARI

Adı ve Soyadı : Lülüfer ARGALI
Danışman adı : Prof. Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 18.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Bir birey olan çocukların yaşamları boyunca öğrendikleri, hayalleri, içinde bulunduğu biyolojik, psikolojik ve zihinsel gelişme dönemi, çocuğun

ailesi ile hemşire ve diğer sağlık ekibi üyeleri ile olan kişisel ilişkileri hemşireyi algılamada en önemli etkenlerdir (19,36).

Araştırma; Özel Açı İlköğretim Okulu ve Şair Behçet Kemal İlköğretim Okulu'nda 6–12 yaş grubunda olan daha önceden hemşire ile karşılaşmış veya karşılaşmamış okul çağı çocuklarının hemşireyi algılayışını belirlemek amacıyla planlanan tanımlayıcı bir araştırmadır.

Veri araştırıcı tarafından bilimsel dayanağını oluşturacak literatür bilgilerinden derlenerek bilgi formu ile toplanmıştır. Çocuğun hemşireyi algılayışı ile ilgili duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmesi için resim çizimleri yaptırılmıştır. Çizdirilen resimler bu konuda uzman kişinin yorumları ile değerlendirilmiştir.

Çocukların % 42'si erkek; % 58'i kızdır; 7 yaş, 8 yaş, 9 yaş, 10 yaş ve 11 yaş grubunda % 20 oranında bulunmaktadır. Çocukların %50'si Açı İlköğretim Okulundan, %50'si Şair Behçet Kemal İlköğretim Okulundandır. % 87'si daha önce hemşire ile karşılaşmıştır; % 13'ü karşılaşmamıştır. Hemşire ile karşılaşma oranı karşılaşmama oranına göre anlamlı derecede yüksektir.

Hemşire ile karşılaşan çocuklarda; hemşire denildiğinde ilk akla en önemli ifadeler, 33'ünde (%24,62) aşı, iğne; 27'sinde (%20,18) doktorun yardımcısı olduğu görülmüştür. Hemşire ile karşılaşmayan çocukların, hemşire denildiğinde ilk akıllarına gelen ise, 6'sında (%35,29) hastalara yardım eden sağlık görevlisi, 3'ünde (%17,65) aşı, iğne olduğu görülmüştür.

Hemşirenin görevi nedir? sorusuna en çok verilen cevap 65'inde (%49,62) doktora ve hastalara yardım etmek, ilkyardım; 17'sinde (% 12,99) aşı ve iğne yapmak olarak belirlenmiştir.

Hemşire kelimesinin neleri çağrıştırdığı araştırılmış; en çok verilen cevap 79'unda (%26,24) yardımsever; 75'inde (%24,93) hastaya bakan dediği görülmüştür.

Toplam 100 çocuğun çizmiş oldukları resimlerin değerlendirilmesi sonucunda hemşireyi olumlu algılayanların sayısı 84'tür (%84). Olumsuz algılayanlar ise sadece 1 (%1) çocuktur. 15 kişi ise (%15) tarafsız (nötr), olumlu ya da olumsuz ne şekilde algıladığı belirlenememiştir.

143. KANSERLİ ÇOCUKLARIN AĞRI ALGISINA ANNE-BABA TUTUMLARININ ETKİSİ

Adı ve Soyadı : Göknil Hürman BOYRAZ
Danışman adı : Doç. Dr. Sema KUĞUOĞLU
Kabul Tarihi : 18.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Araştırma; kanserli çocukların ağrı algılamasında ebeveyn çocuk yetiştirme tutumlarının etkisini saptamak amacıyla tanımlayıcı ve karşılaştırılmalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma; Marmara Üniversitesi Hastanesi, İstanbul Üniversitesi İstanbul ve Cerrahpaşa Tıp Fakülteleri Eğitim ve Araştırma Hastaneleri Çocuk Hematoloji-Onkoloji Servislerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 1 Mart 2004 - 30 Mayıs 2005 tarihlerinde Çocuk Hematoloji-Onkoloji servisinde yatan 238 kanserli çocuk ve anneleri oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde araştırma kriterlerine uygun ve çalışmayı kabul eden 120 çocuk ve annesi örneklem grubunu oluşturmuştur.

Araştırmada veriler; çocuk ve ebeveyn veri toplama formları ile PARI Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 10.0 programı kullanıldı.Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi ve Man Whitney U Test, niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Ki-Kare testi ve Fisher Exact Ki-Kare testi kullanıldı. Paremetreler arası ilişkileri belirlemek için ise Pearson Korelasyon Analizi kullanıldı. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p< 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Araştırma sonucunda, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının çocukların ağrı algılamasını etkilemediği ancak, ağrıyı ifade etmeleri ve ifade şekillerini etkilediği görülmüştür. Ağrıları ifade eden çocukların annelerinin PARI'nin demokratik davranma ve eşitlik tanıma alt boyutundan aldıkları puanlar, ağrısını ifade etmeyen çocukların annelerinin puanlarından yüksekken ($p<0.05$), PARI'nin baskı ve disiplin alt boyutundan aldıkları puanlar anlamlı derecede düşüktür ($p<0.05$). Ayrıca PARI'nın baskı ve disiplin alt boyutundan yüksek puan alan annelerin çocuklarının ağrıyı duygusal ifade etme şekli, davranışsal ($p=0.023$, $p< 0.05$) ve fiziksel ($p=00.08$, $p<0.01$) ifade etme şekillerinden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Sonuç olarak, ailenin çocuk yetiştirme tutumları çocuğun ağrı ifade ve davranışlarını etkilemektedir. Bu etkileri göz önüne alarak, bütüncül hemşirelik yaklaşımı ile yapılan ağrı değerlendirmesi ile kanserli çocuğun etkin analjezi şansının artacağı düşünülmektedir.

144. BİR KAMU HASTANESİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK EKİBİ ÜYELERİNİN EKİP ÇALIŞMASINI ALGILAYIŞLARI

Adı ve Soyadı : Eylem PASLI GÜRDOĞAN
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 28.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Sağlık ekibi, ortak amaçları sağlıklı ya da hasta bireye ve ailesine en kapsamlı ve kaliteli sağlık bakımının verilmesi olan, değişik sağlık disiplinlerinden üyelerin oluşturduğu bir birliktir. Sağlık ekibinin üyeleri

arasındaki ilişkilerin uyumlu ve iletişimin iyi olması verilen hizmetin kalitesini yükseltecek, sağlık hizmeti alanların ve hizmeti sunanların memnuniyetini arttıracaktır.

Araştırma, Prof. Dr. Siyami Ersek Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapan, hekim, hemşire ve diğer sağlık çalışanlarının, ekip çalışmasına ilişkin görüşlerini ve ekip çalışmasını algılayışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Veriler tanıtıcı özellikleri, ekip çalışması hakkındaki görüşleri ve ekip çalışması algılayışlarını içeren bilgi formları ile toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, yüzdelik hesaplama, standart sapma, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi, Oneway Anova testi, Tukey HSd testi ve Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Hekimlerin %59.8'i 26-30 yaş grubunda, %76.3'ü erkek, %58'i evli ve %59.2'si uzmanlık öğrencisi, hemşirelerin %38.8'i 20-25 yaş grubunda, %52.7'si bekar ve %47.3'ü sağlık meslek lisesi mezunu, diğer çalışanların %66.7'si 41 yaş ve üzerinde, %88.9'u kadın, %77.8'i evli ve %88.9'u lisans mezunudur. Hekimlerin %89.3'ü, hemşirelerin %59.3'ü ve diğer çalışanların %55.6'sı ekip çalışması konusunda eğitim almamışlardır.

Katılımcıların %100'ü sağlık ekibi üyeleri arasında öncelikle hekimin, %99.5'i hemşirenin bulunmasını, hekimlerin %94.7'si sağlık ekibinde lider olmasını ve %83.4'ü bu liderin hekim olmasını gerekli görmüşlerdir.

Kurumdaki ekip çalışması yaklaşımı puanı 2.83±01.69 olup orta düzeydedir. Hekimlerin ortalama puanı hemşirelere ve diğer çalışanlara göre yüksektir ve istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlıdır ($p<0.01$).

Elde edilen sonuçlar ışığında; sağlık hizmetlerinde ekip çalışması anlayışını geliştirmek amacıyla öneriler getirilmiştir.

145. YÖNETİCİ HEMŞİRELERDE DÖNÜŞTÜRÜCÜ LİDERLİK TARZI VE HEMŞİRELERİN YÖNETİCİLERİNE OLAN GÜVENLERİ

Adı ve Soyadı : Semanur Kumral DEMİRTAŞ ÖZÇELİK
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 29.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Hemşireler dönüştürücü liderliği başarılı bir şekilde uygulayabilir, çalışma yaşamlarında yeni yollar geliştirebilirler. Etkin liderliğin şartlarından birisi de güven kazanmaktır. Dönüştürücü hemşire yöneticiler güven veren bir ortam yaratarak çalışanlarda gurur, hoşnutluk, heves, takım ruhu, başarı duygusu ve memnuniyeti sağlarlar.

Araştırma, yönetici hemşirelerin dönüştürücü liderlik tarzının ve hemşirelerin yöneticilerine olan güvenlerinin belirlenmesi amacı ile planlanmış; Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi, Şişli Etfal Hastanesi, Özel

Acıbadem Hastanesi ve Göztepe S.S.K. Hastanesi olmak üzere 356 hemşire ile Haziran-Temmuz 2004 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak hemşirelerin tanıtıcı formlarını içeren bilgi formu, dönüştürücü liderlik testi ve güven testi kullanılmış veriler; yüzdelik, ortalama, standart sapma, t testi , Varyans Analizi (ANOVA), Scheffe testi, Kruskal Wallis -H testi, Man Whitney-U testi ve Pearson Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya kabul eden hemşirelerin çoğunluğu genç olup % 34.8'i 20-25 yaş grubunda, % 36'sı 26-30 yaş grubundadır. Hemşirelerin yarısına yakınının bekar (%47.2), % 38.2'sinin ön lisans, % 30.3'ünün sağlık meslek lisesi mezunu olduğu ve % 45.2'sinin Üniversite hastanesinde çalıştığı, % 35.4'ünün mesleki çalışma süresinin 1-5 yıl, % 27'sinin 6-10 yıl arasında ve büyük çoğunluğunun (%73.9) yöneticileri ile 1-5 yıl çalışma süresine sahip oldukları görülmüştür.

Yönetici hemşirelerin dönüştürücü liderlik özellikleri ve hemşirelerin yönetici hemşirelerine olan güvenleri ortalamanın üzerinde bulunmuştur (143.91 ± 42.15; 44.17± 7.55). Dönüştürücü liderlik puanları ile lidere güven puanları arasında istatistiksel olarak güçlü bir ilişki belirlenmiştir (p =.000).

Yaş, çalıştığı kurum, çalışma yılı, yönetici ile çalışma yılı, mesleki gelişmeleri izleme, görev memnuniyeti değişkenlerinin yönetici hemşirelerin dönüştürücü liderlik özellikleri üzerinde, çalıştığı kurum, çalışma yılı, yönetici ile çalışma yılı değişkenlerinin ise hemşirelerin yöneticilerine olan güvenleri üzerinde istatistiksel olarak etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dönüştürücü liderlik, güven, hemşire, yönetici hemşire.

146. YÖNETİCİ HEMŞİRELERDE ZAMAN YÖNETİMİ

Adı ve Soyadı : İlknur SAYAN
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Nefise BAHÇECİK
Kabul Tarihi : 29.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Zaman, yönetimin temel kaynaklarından biridir. Zamanı iyi yönetebilen yönetici hemşire, daha çok iş yapar ve zamandan tasarruf sağlayarak iş tatmini, iş kalitesi de artar.

Araştırma, İstanbul ilindeki Asker Hastanelerde Mayıs-Kasım 2005 tarihleri arasında 100 yönetici hemşire ile zaman yönetimini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak, yönetici hemşirelerin tanıtıcı ve mesleki özelliklerini içeren bilgi formu ile zaman yönetimi anketi kullanılmıştır. Veriler aritmetik ortalama, yüzdelik hesaplama, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney-U testi, Ki-Kare testi ile değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; yönetici hemşirelerin zaman yönetim düzeyi (2.16 ± 0.39), yetki devri düzeyi (2.33 ± 0.71) zaman yönetim tekniklerini kullanma düzeyi (2.23 ± 0.60), planlama düzeyi (2.42 ± 0.63), öncelikleri belirleme düzeyi (2.40 ± 0.81), zaman tuzakları düzeyi yüksek (2.01 ± 0.21) bulunmuştur.

Yönetici hemşirelerin zaman yönetimi ortalama puan ile alt grup puanları arasındaki korelasyonları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Yönetici hemşirelerin yaş, medeni durumu, eğitim durumu, yönetici olarak çalışma süresi, çalışılan kurumdaki personel sayısı, kullanılan zamanın yeterli olma durumu ile zaman yönetimi düzeyleri ve yetki devri, zaman yönetimi teknikleri planlama, öncelikleri belirleme, zaman tuzakları arasında karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken, çalışılan hastane, çalışma süresi ile zaman yönetimi düzeyleri ve yetki devri, zaman yönetim teknikleri, planlama, öncelikleri belirleme, zaman tuzakları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlılık bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar ışığında; yönetici hemşirelerde zamanın etkin ve verimli yönetimini sağlamak için yol gösterecek öneriler getirilmiştir

147. 17 AĞUSTOS 1999 MARMARA DEPREMİ SONRASI İSTANBUL İLİNDE BULUNAN KAMU HASTANELERİ ACİL ÜNİTELERİNDEKİ GELİŞMELERİN İRDELENMESİ

Adı ve Soyadı : Necmiye ÖĞÜNÇ
Danışman adı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN

Kabul Tarihi : 30.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, İstanbul ilinde bulunan I. Seviye acil hizmeti veren tüm kamu hastanesi acil ünitelerinin, 17 Ağustos 1999 Marmara depremi sonrasında, insan gücü, fiziki yapı, yönetsel durum ve tıbbi donanım açısından nasıl bir gelişme sağladıklarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Araştırma; İstanbul ilinde bulunan ve I. seviye acil hizmeti veren, 13 adet kamu hastanelerinin acil ünitelerinde 01 Ekim 2004-30 Ocak 2005 tarihleri arasında, yönetici ve sorumlu hekim, hemşire, sivil savunma uzmanları ile yüz yüze görüşülerek yapıldı. Acil ünitelerinin insan gücü, fiziki yapı, yönetsel durum ve tıbbi donanımını irdeleyen sorular yöneltildi, gözlem yapıldı. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama formuna kayıt edildi.

Sonuç olarak; araştırma yapılan acil ünitelerinde çalışan hemşirelerin deprem sonrası %23.9, hekimlerin %46.6, hizmetli personelin %13.9 oranında artış gösterdiği, deprem sonrasında görev alacak personellerin görev tanımlarının, afetler konusunda ki eğitimlerinin ve depremde uygulanacak acil durum planının %73 oranında yapıldığı belirlendi. Acil ünitelerinde ki triyaj uygulama eğitimlerinin deprem sonrası artış göstermesi istatistiksel

açıdan da anlamlı bulundu (%53.8). Depremden sonra hasta nakil kriterlerinin oluşturulması (%76.9), hasta kayıt kriterlerinin belirlenmesi (%61.5), alternatif çıkışlar ve yönlendirici tabelalar konulması (%76.9), yaşamsal önem taşıyan tıbbi malzeme ve cihazların bulundurulması (%98), acil durum alarm ya da uyarı sisteminin geliştirilmesi (%84.6), hasar belirleme çalışmalarının yapılması (%69.2) istatistiksel açıdan anlamlı bulunurken, deprem bilgisi klavuzlarının oluşturulması, deprem tatbikatı yaptırılması, tıbbi sarf malzemelerin bulundurulması, acil ünitelerinin fiziki yapılarının düzenlenmesi, haberleşme yöntemlerinin geliştirilmesi, tanı ve tedavi bölümlerinin acil ünitesine yakın ya da ünitenin içinde yapılması, tıbbi cihaz, ekipman ve riskli malzemelerin sabitlenerek olası bir depreme karşı önlem alınmasının 17 Ağustos depremi öncesine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptandı.

148. HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK HİZMETLERİNDEKİ DEĞİŞİM SÜRECİNİ ALGILAMA DURUMLARI

Adı ve Soyadı : Sibel KATIRCI FENER
Danışman adı : Yrd. Doç. Dr. Yasemin AKBAL ERGÜN
Kabul Tarihi : 30.11.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Hastanelerdeki değişimde temel amaç, etkin ve verimli sağlık hizmeti sunmaktır. Hemşireler değişim sürecinin birer parçası olup, değişimi etkilemektedirler. Hemşirelerin yararlandıkları bilgi ve stratejiler, eylemlerinin başarı durumunu önemli ölçüde belirlemektedir. Bu başarı durumunun etkileri, hemşirelere yansıyacağı gibi, hizmetten yararlanan hastalara ve topluma da yansıyacaktır.

Araştırma; hemşirelerin, Hemşirelik Hizmetlerindeki değişim süreci ve yönetimine ilişkin algılamalarını değerlendirmek amacıyla, tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak planlanmıştır.

Araştırma; farklı statüye sahip dört hastanede gerekli izinler alındıktan sonra Aralık 2004 - Şubat 2005 tarihleri arasında 411 hemşire ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak; tanıtıcı özelliklerden oluşan bilgi formu, hemşirelerin Hemşirelik Hizmetlerindeki değişim süreci hakkındaki görüşlerini değerlendiren anket soruları ve değişimi algılama ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistiksel metodlar, parametrik ve non-parametrik testler kullanılmıştır.

Sonuç olarak; Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamasının 30.83 ± 6.96 yıl, mesleki deneyim yılı ortalamasının 10.82 ± 7.07 yıl , kurumdaki deneyim yılı ortalamasının 7.47 ± 5.84 yıl olduğu ve %17.3'ünün yönetici hemşire olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %80.8'i ön lisans ve sağlık

meslek lisesi mezunu olup, %30.4'ü Üniversite Hastanesinde, %35'i cerrahi bilimlerde çalışmaktadır.

Hemşirelerin Hemşirelik Hizmetlerindeki değişimi algılama puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu (2.29) bulunmuştur.

Hemşirelerin çalıştıkları kurumlar, kurumlarındaki deneyim yılları, değişim yönetimi konusunda eğitim alma ve pozisyonları ile değişimi algılama toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunurken, hemşirelerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Elde edilen sonuçlar ışığında; değişime liderlik eden yönetici hemşireler için, kurumlarındaki değişimi yönetmede yardımcı olabilecek uygun strateji ve yöntemlerin etkin seçimine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

149. ACİL SERVİS HEMŞİRELERİNİN STRES KAYNAKLARI VE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

Adı ve Soyadı : Zeynep SAĞLAM
Danışman adı : Prof. Dr. Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 02.12.2005
Programı : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Hemşirelik Esasları

Araştırma, acil serviste çalışan hemşirelerin stres kaynakları ve başa çıkma yöntemlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve analitik olarak planlandı.

Araştırma, İstanbul ilinde bulunan Sağlık Bakanlığı, SSK ve Üniversite hastanelerinde yazılı izinler alınarak, 13 Aralık 2004 ile 13 Nisan 2005 tarihleri arasında yapıldı. Yapılan analiz sonucunda örneklem büyüklüğü 197 hemşire olarak belirlendi.

Veriler, anket formu, stres kaynağı ölçeği ve stresle başa çıkma ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde; Ortalama, Standart sapma, Oneway Anova testi, Tukey HDS testi, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi, Ki-Kare testi, Pearson korelasyon testi kullanıldı ve geçerlilik güvenilirlik analizi için Cronbach's alpha katsayısına bakıldı. Sonuçlar % 95'lik güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Acil serviste çalışan hemşirelerin, stres kaynağı ölçeği alt ölçeklerinden aldıkları puanlarda üçüncü grupta ve hastalık geliştirme eğiliminde olduğu saptandı. 23-27 yaş grubunun stresle başa çıkmada enstrümantal sosyal destek arama ve duygulara odaklanma ve duyguları ortaya koyma puanları anlamlı yüksek ($p<0,05$), 33-37 yaş grubunun yadsıma puanları ileri derecede anlamlı yüksek ($p<0,01$) bulundu. Üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin stresle başa çıkma puanları anlamlı yüksek ($p<0,05$), duygusal sosyal destek arama, duygulara odaklanma ve duyguları ortaya koyma puanları ileri derecede anlamlı yüksek ($p<0,01$) bulundu. Sağlık Bakanlığı

hastanelerinde çalışan hemşirelerin stresle başa çıkmada aktif başa çıkma puanları ileri derecede anlamlı düşük ($p<0,01$), olumlu yeniden yorumlama puanları anlamlı düşük ($p<0,05$), davranışsal olarak ilgiyi kesme ve yadsıma puanları ileri derecede anlamlı yüksek ($p<0,01$) bulundu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BİLİM İLAÇ A.Ş.

Faaliyetine 1953 yılında Bilim Laboratuarı olarak başlamış olan Bilim İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş. 1974 yılındaki yapılanmayla birlikte, o tarihten itibaren, Bilfar Holding A.Ş. çatısı altında yer almaktadır. Yerli ilaç sanayiinde, günümüze kadar ilaç üretim ve pazarlama konularındaki sektörel başarılarıyla adından sıklıkla söz ettiren Bilim İlaç A.Ş. Türk İlaç Sanayisine ve insan sağlığına sunduğu kaliteli hizmet anlayışıyla ve ülke ekonomisine olan olumlu katkılarıyla her zaman öncü kuruluş olma özelliği taşımıştır.

Bilim İlaç A.Ş. ilaç sektörünün, diğer sektörler içinde en fazla bilimsel bilgi ve teknoloji gerektiren endüstrilerden biri olduğunun bilinci ve dünyanın en büyük ve en hızlı gelişen pazarlarından birisi içinde yer almış olmanın gerektirdiği sorumluluk paralelinde; Türkiye nüfusunun sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmak üzere, dünya standartlarında ilaç üretimini gerçekleştiren ve bunu gerek ulusal, gerekse uluslararası pazarlara sunabilir bir konuma gelmiştir.

Ulusal ve uluslararası tüm standartlara uygun çalışmayı hedefleyen Bilim İlaç A.Ş., kuruluşundan bu yana kaliteyi ve müşteri mutluluğunu hep ön planda tutmuş ve bunu bir yaşam felsefesi olarak benimsemiştir. Bilim İlaç A.Ş Toplam Kalite yönetimi yaklaşımının bir göstergesi olarak, 2004 yılında **KALDER Ulusal Kalite Ödülü** çerçevesinde hedeflediği **YETKİNLİK BELGESİ'ni** almayı başarmıştır. Bilim İlaç ayrıca; ISO 14001 ve ISO 18001 belgelerine sahiptir.

Faaliyetlerini 14.000 m2 kapalı alana sahip Maslak üretim ve 7.000 m2 kapalı alana sahip Çerkezköy Betalaktamik üretim tesislerinde sürdüren Bilim İlaç A.Ş. **156 farklı formda, 61 adet ürün** ile pazarda bulunmaktadır. Bilim İlaç üretim tanılarında çevreye saygıyı temel değer olarak benimsemiş bu yaklaşımı; **"Çevre Beratı", "İstanbul Sanayi Odası Çevre Ödülü"** ve **"Çerkezköy Sanayi ve Ticaret Odası Çevre Ödülü"** ile ödüllendirilmiştir.

Halihazırda **1500 çalışanıyla**; "müşterilerine, çalışanlarına ve hissedarlarına artan getiriler sağlayabilmek amacıyla, 2006 yılında Türkiye ilaç pazarının ikinci büyük yerli firması olarak ilaç sektöründe ilk beş firma içinde yer almak ve en büyük yerli ilaç ihracatçısı olmak" vizyonu ile faaliyetlerini sürdüren Bilim İlaç A.Ş. köklü ve öncü bir kuruluş olmanın getirdiği tecrübesiyle sürekli ve dengeli bir şekilde büyümeye devam etmektedir.

Bilim İlaç A.Ş. şirketin sürdürülebilir büyümesi ve yarattığı ekonomik değeri artırabilmesi için en önemli başarı unsuru olarak, verimliliği ve rekabet gücünü yükseltme gereğine, rekabette lider olmak için yenilik ve değişimin önemine inanmakta, Toplam Kaliteyi çalışma prensibi olarak kabul etmektedir. Bu prensipler paralelinde faaliyetlerini çalışanlarına, müşterilerine, tedarikçilerine ve topluma karşı etik, dürüst, şeffaf, doğru ve yasaların benimsediği değerler doğrultusunda planlamakta ve uygulamaktadır.

İNDEKS

Acil Çalışanlarının Şiddetle Karşılaşma Durumlarının Belirlenmesi 129
Acilde Çalışan Hemşirelerin Hasta/Hasta Yakınlarından Kaynaklanan Saldırılara Karşı Tutumları 133
Acil Hemşirelerinin Triyaj Eğitimi Öncesi Ve Sonrası Bilgilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Çalışma 111
Acil Travma Ünitelerinde Ağrı Geçirme Yaklaşımlarının Belirlenmesi 127
Adölesan Evli Kadınlarda Üreme Sağlığı Ve Sosyoekonomik-Kültürel Özellikler 121
Agregasyon Öncesi Ve Sonrası Trombosit Proteinlerinin 2 Boyutlu Poliakrilamid Jel Elektroforezi (2d Page) İle İncelenmesi 105
Akut Apandisit Tanısıyla İzlenen Hastaların Anksiyete Düzeylerinin Belirlenmesi 64
Akut Ve Kronik Stresin Barsak Hemodinamiğine Etkisi: Endotelin Reseptör Blokerlerinin Rolü 124
Alt Ve Üst Çene Birinci Büyük Azı Dişlerindeki Kök Kanal Morfolojilerinin İncelenmesi 28
Amalgam Dolgular Altına Kullanılan Bazı Kaide Maddelerinin Pulpaya Civa Geçişini Önlemedeki Etkinliğinin, A.A.Spektrofotometresi İle Tayini 10
Antitüberküloz İlaçların Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine İn Vitro Etkisinin Araştırılması 7
Asetal Rezin Kroşelerle Kobalt-Krom Kroşelerin Tutuculuk Ve Deformasyonunun Karşılaştırılması 62
Asetaminofen Adsorpsiyonu 3
Bakırköy Kadın Ve Çocuk Tutukevinde Bulunan Kadınların Üreme Sağlığı Durumlarının Belirlenmesi 50
Bazı Azo Bileşiklerinin Sentezi Ve İn Vitro, İn Vivo Metabolizmaları 146
Bazı Biyoligandların Protonlanma Ve Çeşitli Metallerle Kompleksleşme Tepkimelerinin Termodinamiğinin İncelenmesi 60
Bazı İlaç Etken Maddelerinin Çeşitli Metalerle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Belirlenmesi 54
Bazı Pestisitlerin Hindistan Cevizi Kabuğundan Elde Edilen Adsorbanda Adsorplanarak Sulu Ortamdan Uzaklaştırılması 58
Bazı Ter-Bütil Sübstitüe Alifatik-Aromatik Nitronların Sentez, Stabilite Ve İn *Vitro* Metabolizmaları 22
Bazı Tıbbi Ve Bitkisel Çaylarda Fumonisin B1 Ve B2 Düzeylerinin Araştırılması 57
Behçet Hastalığında Nötrofil-Endotel Adezyonunda P-Selektin Molekülünün Araştırılması 21
Bir Huzur Evinde Yaşayan 65 Yaş Ve Üstü Bireylerde Günlük Yaşam Aktivitelerinin Değerlendirilmesi 32
Bireysel Ve Takım Sporu Yapan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması 123
Centaurea Iberica Ve *C. Triumfetti* Türleri Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 107
Cerrahi Ve İç Hastalıkları Kliniklerinde Çalışan Hemşire Ve Hasta Bakıcıların Motivasyon Durumunun Değerlendirilmesi Ve Karşılaştırılması 20
Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesinde Mekanik Ventilatöre Bağlı Hastalarda Ağrı Davranışlarının İncelenmesi 91
Çocuklara Bakım Veren Hemşirelerin Çocuk İstismar Ve İhmalini Tanıyabilmeleri 136
Çocuklarda İdrar Yolu Enfeksiyonu Ve Aile Eğitiminin Enfeksiyon Tekrarına Etkisi 116
Darülacezede Kalan Yaşlılarda Sağlık Amaçlı Fiziksel Egzersizlerin Fiziksel Durum Ve Depresyon Düzeyi Üzerine Etkisi 119
Deneysel Kolitte Glutamin, Kortikosteroid Ve Melatoninin Terapötik Etkilerinin Karşılaştırılması 36
Dental Materyallerin Renk Değişikliği 24
Difenhidramin Hcl İçeren Matriks Tablet Formülasyonlarının Yapay Sinir Ağları İle Modellenmesi 14
Diflunisal'den Hareketle Yeni 4-Tiyazolidon-Ların Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması 67
Diyabetin Kadın Cinsel Yaşamı Üzerine Etkisinin Belirlenmesi 48
Elit Bayan Ve Erkek Güreşçilerinin Fiziksel Parametrelerinin İncelenmesi 115
Epilepsi Hastalarında Antiepileptik İlaçların Otonom Fonksiyon Testleri Ve Qt Dispersiyonuna Etkisi 104
Ergenlerde Fiziksel Aktivite Düzeyi, Fiziki Ve Motorsal Profillerinin İncelenmesi 27
Eroziv Ve Atrofik Oral Liken Ruber Planus'lu hastalarda Lezyon İçi Metilprednizolon Asetat Enjeksiyonu, % 0.1 Lik Triamsinolon Orabase Krem Ve Deksapantenol Pastil Preparatlarının Lokal Uygulamalarının Klinik Ve Sitolojik Karşılaştırılması 101
Farklı Dişsel Kapanış İlişkilerine Sahip Bireylerin Sam Aksiyografi İle Kondil Hareket Yollarının Karşılaştırmalı Olarak 17
Farklı İlaçların, Non-Steroidal Antiinflamatuvar İlaç Kaynaklı Mide Ülseri Üzerine Etkilerinin Deney Hayvanlarında Karşılaştırılması 11
Fetal Sağlığın Değerlendirilmesinde Non-İnvaziv Yöntemlerin Etkinliği 66
Fleksör Tendon Yaralanmalarında Onarım Ameliyatı Sonrası El Rehabilitasyonunda Fizioterapinin Etkinliğinin Araştırılması 113
Galium Rivale Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 87
Goalball Sporunun Görme Engelli Çocukların Fiziksel Uygunluk, Postür Ve Kaygı Durumlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi 59

Göç İle Gelen 15-49 Yaş Grubu Kadınların Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Durumu 137
Hastane Çalışanlarının Acil Durumlarda Yardım Çağırma Bilgisinin Ve Afete Hazırlık Durumlarının Araştırılması 88
Hastanelerde, Endoskopik Aletlerin Temizlik, Dezenfeksiyon Ve Bakım Yöntemlerinin Saptanma - Sonu İlişkin Bir Çalışma 110
Hemşirelerde İş Doyumu Ve Etkileyen Faktörler 143
Hemşirelerde Motivasyon Düzeyleri 117
Hemşirelerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler 144
Hızlı Üst Çene Genişletmesini Takiben Çevre Yumuşak Dokularda Oluşan Basınç Değişikliklerinin Değerlendirilmesi 6
Homosistein Ve Ateroskleroz: Vitamin E'nin Rolü 72
Huzurevi Ve Evde Yaşayan Yaşlıların, Yalnızlık Ve Depresyon Düzeyleri İle Sosyal Destek Sistemleri Açısından Karşılaştırılması 135
Hücre Farklılaşması Ve Olgunlaşmasında Etkili Sinyal İleti Yolları 33
İlk Ve Frialit-2 İmplant Sistemleri İle Tedavi Edilen Hastaların Bir Yıllık Klinik Değerlendirilmesi 13
İki Hızlı Kanin Retraksiyonu Tekniğinin Karşılaştırılması: "Alveolar Kemik Distraksiyonu Ve Periodontal Membran Distraksiyonu" 18
İkinci Derece Yüzeyel Yanıklarda Antibiyotikli Pomad (Furacin Pomad) İle Steril Likid Vazelin Kullanımının Yara İyileşme Sürecine Etkisinin Karşılaştırılması 141
İlave Eksantrik Yüklemelerin Maksimal Göğüs Pres Kuvveti Üzerine Olan Etkilerinin Araştırılması..107
İnsan Göbek Kordon Ven Endotel Hücre Kültüründe Homosisteinin Enzim Ekspresyonu Üzerine Etkisi: Enos Ve Ddah 29
İntraoperatif Pozisyona Bağlı Komplikasyonların Belirlenmesi 137
İstanbul Bölgesinde Faaliyet Gösteren Yüzme Kulüplerinin 10-11 Yaş Yüzücülerinin Fiziksel Özelliklerinin Belirlenmesi 103
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Yeralan Hastaneler Arasındaki Rekabet Şartlarına İlişkin Durumun Değerlendirilmesi 74
İstanbul Hekimlerinin İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeyleri – 2003 76
İstanbul İli Anadolu Yakasında Bulunan Tıp Fakültesi Hastanesi İle Sosyal Sigortalar Kurumu Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon(Ftr) Polikliniklerine Başvuran Hastaların Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi 93
İstanbul İli Avrupa Yakasındaki Bir Kamu Eğitim Ve Araştırma Hastanesinde Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi 92
İstanbul İlinde Bir Devlet Hastanesi Süt Çocuğu Servisinde Yatan Hastaların Aşılanma Durumu 125
İstanbul'da Bir Kamu Hastanesinde Maliyet Analiz Çalışması 83
İstanbul'daki Hastanelerde Ortopedi Alanında Çalışan Hekimlerin Perfomanslarının Değerlendirilmesindeki Kriterlerin Araştırılması 73
İstanbuldaki Özel Sağlık Sigortası Kurumlarının Ve Özel Hastanelerin Sağlıklılığının Sürdürülmesini Amaçlayan Organizasyonlar (Hmo-Health Maintenance Organization) Hakkındaki Bilgi , Tutum Ve Davranışlarının Araştırılması 75
İşyerlerinde Uygulanan Sigara İçme Yasaklarının Çalışanların Sigara İçmesi Üzerine Etkisi 97
K562 Hücre Soyunda Muskarinik Reseptör Alttiplerinin Ekspresyonu 70
K562 İnsan Miyeloid Lösemi Hücrelerinde, Kuersetinin Etkilerinin Düşük Frekanslı Manyetik Alan Altında İncelenmesi 70
Kardiyovasküler Problemli Hastalarda Dış Basınç Pompası Tedavisinin Yaşam Kalitesine Etkisi 140
Kardiyovasküler Problemi Olan Yaşlıların İlaç Kullanım Hatalarının İncelenmesi 112
Karpal Tünel Sendromunda Median-Ulnar Sinir Uyarımı Ve Lumbrikal-İnterosseöz Kayıtlama Tekniğinin Tanısal Duyarlılığının Değerlendirilmesi Ve Diğer Yöntemlerle Karşılaştırılması 96
Kitozan'ın Yumuşak Doku İyileşmesindeki Etkisinin Deneysel Olarak İncelenmesi Ve Hücre Kültürü İle Değerlendirilmesi 16
Kollajenaz Perfüzyonu İle İzole Edilmiş Primer Hepatositlerde Farklı Koşullarda Gen Ekspresyonunun İncelenmesi 78
Kolorektal Kanser Gelişim Riski İle P53 Gen Polimorfizmi Arasındaki İlişkinin Önemi 80
Koroner Arter Hastalıklı Kadınlarda Kardiyak Risk Faktörlerini Azaltmada Hemşirelik Eğitiminin Etkisi 122
Koroner Yoğun Bakım Ünitesi'ne Başvuran Hastaların Uyku Sorunları Ve Uyku Sorunlarını Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi 134
Kronik Hepatit C'li Hastalarda Steatoz Gelişimine Etkili Faktörler 99

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kronik Periodontitiste Başlangıç Tedavisine Yardımcı Olarak Kullanılan Lokal Antibiyotiklerin Dişeti Matriks Metalloproteinazlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi
Kronik Periodontitiste Başlangıç Tedavisine Yardımcı Olarak Kullanılan Sistemik Antibiyotiklerin Dişeti Matriksmetalloproteinaza Üzerine Etkilerinin İncelenmesi 5
Kronik Periton Diyalizi Hastalarında Diyaliz Yeterliliğinin Yaşam Kalitesine Etkisi 2
Kronik Şizofren Hastalarda Psikososyal Beceri Eğitiminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi 126
Lise Dönemindeki Gençlerde Depresyon Ve Etkileyen Değişkenlerin Belirlenmesi 43
Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyi Ve Benlik Kavramı Üzerine Atılganlık Eğitiminin Etkisi 98
Lomber Spondilozu Olan Kronik Bel Ağrılı Hastalarda Yüksek Voltaj Galvanik Stimulasyonun Etkinliğinin Araştırılması 43
Marmara Üniversitesi Meme Merkezine Başvuran Hastalarla İlgili Çalışma Protokolü Oluşturulması Ve Standardizasyonu Amacıyla, Hasta Ve Çalışan Memnuniyetinin Ölçülmesi 86
Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Servisinde Yatan Çocukların Ebeveynlerinin Doktor-Hasta İletişimini Algıları 89
Maske İle Cpap Uygulanan Hastalarda Ağız Ve Yüz Ülserasyonlarının Önlenmesinde Hemşirenin Rolü 90
Maternal Dolaşımdaki Fetal Hücrelerin Kullanılmasıyla Per`a Dayalı Noninvazif Prenatal Tanı Yöntemlerinin Geliştirilmesi 130
Mesane Tümörlerinde İnsülin Benzeri Büyümefaktörü 2 (Igf-2) De Görülen İfade Kaybı Ve Hastalığın Seyri Bakımından Önemi 82
Miyofasiyal Ağrı Sendromunda İyontoforez Tedavisinin Etkinliğinin Araştırılması 30
Morfin Bağımlılığı Ve Yoksunluğu Sırasında Nükleus Akümbens'de Nitrik Oksitin Rolü 84
Naftalin'in Neden Olduğu Oksidan Doku Hasarı Ve Sarımsak (*Bulbus Allii Sativi*) Ekstresinin Antioksidan Etkisinin Araştırılması 31
Normal Spontan Doğum Yapan Kadınlarda Doğumun Üçüncü Evresinde Umbilikal Venden Oksitosin Uygulamasının Doğum Sonu İlk 6 Saatlik Döneme Etkileri 69
Oksantel Pamoat, Pirantel Pamoat Ve Pirazikuantel İçeren Farmasötik Dozaj Formlarının Kalite Kontrolü İçin Geliştirilen Bir Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi Yöntemi 128
Onkoloji Servisinde Klinik Eczacının Rolü: Sitotoksik İlaç Hazırlanması Ve Atık Kontrolü 58
Ornidazol İçeren Konvansiyonel Oral Ve Vajinal Tablet Formülasyonlarının Hazırlanması Ve İncelenmesi 56
Ortodontik Hastalarda Diş Fırçalama Sonrası Bakteriyemi Oluşumunun İncelenmesi 61
Ortognatik Cerrahi Ve Isırma Kuvveti İlişkisinin Araştırılması 45
Palatinal İmplant Destekli Üst Molar Distalizasyonunun Sefalometrik Ve Model Analizleriyle İncelenmesi 4
Parasetamol İle Multipartiküler Sistemler Hazırlanması Ve İn Vitro Değerlendirilmesi 9
Paraşüt Atlayışında Oluşan Bazı Fizyolojik Değişikliklerin İncelenmesi 61
Peynir Altı Suyundaki Süt Proteinlerinin Ayrıştırılması Ve Antioksidan Etkilerinin İncelenmesi 108
Postmenopozal Osteoporozun Mandibulaya Etkilerinin Densitometrik Açıdan İncelenmesi Ve Osteoporozlu Hastalarda İmplant Uygulamaları 71
Primer Ve Sekonder Tüberküloz İlaç Kombinasyonlarının Sağlıklı Gönüllülerin Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine İn Vitro Etkisinin Araştırılması 1
Psikiyatri Kliniğinde Çalışan Hemşirelerin Motivasyon Düzeyleri 51
Reserpin Ve Klortalidon İçeren Tabletlerde Miktar Tayini 118
Sağlam Ve Demineralize Edilmiş Mine Üzerine Uygulanan Topikal Fluoridlerin Etkisinin Mikrosertlik Ve Lazer Fluoresens Yöntemleriyle In-Vitro Ve In-Situ Olarak İncelenmesi 53
Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sorun Çözme Becerilerinin Ve Sorun Çözmeyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi 8
Sakarya İli Adapazarı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki Gıda Üreten Ve Satan İşyerlerinin Sağlık Mevzuatına Uygunluğunun Araştırılması 114
Sedanterlere Uygulanan Akut Ve Kronik Aerobik Egzersizlerin İmmunoglobilinler, Bazı Hormonlar Ve Hematolojik Parametreler Üzerine Etkisinin İncelenmesi 75
Serebral Palsi Tanısı Konmuş Olgularda Vojta Terapisi'nin Konvansiyonel Ve Nörodevelopmental Egzersizlerden Oluşan Ev Programına Üstünlüğünün Araştırılması 36
Sıçanlarda Akrilamid İle Oluşturulan Sinir Hasarına Eritropoetinin Etkilerinin Araştırılması 85
Sıçanlarda Kronik Nikotin Uygulamasının Aorta Ve Urogenital Sistemde Neden Olduğu Oksidan Hasarın Ve Bu Hasara Karşı Melatonının Koruyucu Etkilerinin İncelenmesi 65
Siyah Çay İnfüzyonlarının Antioksidan Aktivitesi Üzerine Araştırmalar 52
Spor Kulüplerinde Spor Yapan Ve Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması 23
Spor Kulüplerinin Seyahat Organizasyon- Larında Dış Kaynaklardan (Outsourcing) Yararlanma Uygulamaları 102
Statin Grubu İlaç Kullanan Hiperlipidemili Hastalarda Hasta Eğitimi Ve Hiperlipidemi Tedavisinin İzlenmesi 105
..... 55

Sudan Kaçınma Stresi Uygulanan Sıçanlarda Mesane Epiteli Üzerine Lökotrien Reseptör Antagonisti Montelukastın Etkisinin Araştırılması 81
Süt Ve Süt Proteinlerinin Antioksidan Etkileri 25
Tam Seramiklerin Tekrarlanan Fırınlamalar Sonrası Renk Ve Kırılganlık Değişimleri 15
Tedavi Başlanmamış Tiroid Hastalarında Sinir İletileri, Median Sup Ve Göz Kırpma Refleksi 95
Teniste Servis Performansını Belirleyen Fiziksel Uygunluk Ve Biyomekaniksel Faktörlerin İncelenmesi 39
Tip 2 Diyabet Hastalarına Farmasötik Bakım Uygulanması: Hasta Eğitimi Ve İzlemi 63
Travayda Lavman Uygulamasının; Travay Sürecine, Anne Ve Yenidoğan Sağlığına Etkisi 140
Türk Popülasyonunda Konjenital İşitme Kayıplarında Konneksin 26 Ve Diğer Önemli Gen Mutasyonlarının İncelenmesi 77
Türkiye 1.Erkek Voleybol Ligi Maçlarında Uygulanan Hücum Ve Savunma Organizasyonlarının Karşılaştırmalı Analizi Ve Maç Sonuçlarına Etkisinin İncelenmesi 41
Uluslararası Olimpik Akademide (Ioa) Görev Alan Çeşitli Ülke Temsilcilerinin, Dünyada Olimpizm Düşüncesinin Yönelik Yaygınlaştırılmasına Görüşlerinin Analizi Ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme 42
Ümraniye Sağlık Eğitim Ve Araştırma Bölgesinde Çalışan Hekimlerin Tüberküloz Kontrolü Hakkındaki Bilgi Ve Tutumlarının Yönetsel Açıdan Değerlendirilmesi 94
Üniversite Öğrencilerinde Düzenli Spor Anlayışının Yerleştirilmesinde Sosyal Pazarlamanın Etkisi 35
Üniversitede Okuyan Erkek Öğrencilerin Cinsel Sağlık Yaklaşımlarının Belirlenmesi 145
Yapıştırma Simanlarının Çözünürlüğü 12
Yaratıcılık Ve Çoklu Zekanın Futbolda Yaratıcılık İle İlişkisinin İncelenmesi 40
Yenidoğan Yoğun Bakım (Ydyb) Ünitelerinde Enfeksiyon Kontrolüne Yönelik Hemşirelik Girişimlerinin Değerlendirilmesi 132
Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Ve Mekanik Ventilasyon Tedavisi Gören Hastaların Ailelerinin Anksiyete Durumu 110
Yönetici Hemşirelerin Hemşirelerde Kullandıkları Güç Tarzları 142
Yöneticide Algılanan Liderlik Davranışının Yoğun Bakım Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin İş Doyumu Üzerine Etkisi 131
Yüzeyel Mesane Tümörü Progresyonunda Epidermal Büyüme Faktörü (Egf) Ve Egf Reseptörü (Egfr) Ekspresyonunun Tümör Prognozu İle İlintisi 26
Zigomatik Ankraj Kullanılarak Gömülen Üst Birinci Azıların Kök Rezorpsiyonu Açısından Radyografik Olarak Değerlendirilmesi 46
İl-2 Ekspresyonu İçin Gen Taşıyıcı Sistem Geliştirilmesi 68
I. Trimesterde Nukal Kalınlık (Nt) Ölçümü İçin Başvuran Gebelerin Uygulama Öncesi Ve Sonrası Anksiyete Durumlarının Belirlenmesi 120
0-12 Yaş Arası Çocuklarda Ağız İçi Kandida Sıklığı, Türleri İle Beslenme Ve Çürük Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 46
2-(Aroilamino)-4-(Metiltiyo)Bütirik Asit Hidrazidi'nden Türeyen Yeni Açiltiyosemikarbazid'ler Ve 1,3-Tiyazolidin-4-On'ların Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması 49

Acil Servis Hemşirelerinin Stres Kaynakları Ve Başa Çıkma Yöntemlerinin Belirlenmesi 295
Adeziv Rezin Ve Rezin Modifiye Cam İyonomer Simanın Feldspatik Seramik Ve Fiberle Güçlendirilmiş Kompozitlerle Olan Bağlantı Kuvvetlerinin İn Vitro Olarak Değerlendirilmesi 164
Ağız Solunumu Yapan Hastalarda Nazofaringeal Boşluğun Radyografik Değerlendirmesi 172
Aktivatör Ve Servikal Headgear'in Ortodontik Ve Ortopedik Etkileri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma 204
Amatör Futbolcuların Sezon İçi Astrenör Değişikliğine Yaklaşımları 266
Angiotensin Dönüştürücü (Convertıng) Enzim (Ace) Gen Polimorfizminin Elit Basketbolcularda Ve Voleybolcularda Karşılaştırılması 183
Angiotensin Dönüştürücü (Convertıng) Enzim (Ace) Gen Polimorfizminin Elit Güreşçiler Ve Normal Popülasyonda Karşılaştırılması 186
Anksiyete, Depresyon, Stres Ve Medikasyonun Tükürük Akış Hızı Ve Subjektif Ağız Kuruluğu Üzerine Olan Etkilerinin İncelenmesi 168
Antidepresnların Flukonazole Dirençli Candida Türlerine Antifungal Etkisinin Mikrobiyolojik Ve Elektron Mikroskopik Olarak Araştırılması 235
Aralıksız Birliktelik(Roomıng-In)Uygulaması İle Emzirme Sürecinin İlişkisi 286
Asiklovirin İnklüzyon Kompleksi Ve Katı Dispersiyon Formülasyonları 213
Astım Eğitiminin, Çocuklarda Astım Yönetimine Ve Yaşam Kalitesine Etkisi 199
B Hücreli Kronik Lenfositik Lösemide C-Met Protoonkogeni Ve Ligandı Hepatosit Büyüme Faktöründe Apoptoz Mekanizmları Üzerine Etkileri 230
Badmintonda Çevikliğin Performansa Etkisi Ve Geliştirilmesine Yönelik Antrenman Uygulamaları 183
Bası Yarasının Önlenmesinde Koyun Postu Uygulaması Ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi 269
Baş Boyun Bölgesi Radyoterapisi Gören Hastalarda Fluoridli Jelin Ve Klorheksidinli Gargaraların Dişler, Dişeti Ve Oral Mikroflora Üzerine Olan Etkilerinin İncelenmesi 151
Başlangıç Periodontal Tedavinin Tip Ii Diabetes Mellitus'lu Hastaların Metabolik Kontrolü Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi 165
Bayan Basketbol Oyuncularının Ayak Arklarındaki Problemlerin Yürüyüşe Etkisinin Sedanter Bayanlarla Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi 265

Bazı Organik Maddelerin Aktif Karbon Üzerinde Adsorpsiyonu 214
Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokullarında İnsan Kaynaklarının Eğitim Hizmetleri Kalitesine Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi 185
Behçet Hastalığı Etyopatogenezinde Toll-Benzeri Reseptörlerin (Tlr) Rolü 227
Behçet Hastalığında Erkek Cinsiyet Hormonu Testosteron'un Nötrofil Aktivitesi Üzerindeki Etkisi 228
Bilgisayarlı Freze Tekniği İle Üretilen Zirkonyum Esaslı Üç Üyeli Mandibular Posterior Köprülerin Fiziksel Ve Mekanik Özelliklerinin İn Vitro Olarak İncelenmesi 159
Bir Kamu Hastanesinde Çalışan Sağlık Ekibi Üyelerinin Ekip Çalışmasını Algılayışları 290
Bir Kamu Hastanesinde Poliklinik Hizmeti Alan Hastaların Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi 217
Bir Kamu Hastanesinde Faaliyet Tabanlı Maliyet Analizi 238
Cad-Cam Cerec 3 Sistemiyle Hazırlanan Inleylerin Marjinal Adaptasyonlarının İn Vitro Olarak Değerlendirilmesi 163
Cerrahi Girişim Uygulanan Hastalarda Periferik Venöz Kateterizasyonda Kullanılan Teflon Vialon Kateterlerin Flebit Ve Enfeksiyon Riski Açısından Karşılaştırılması 276
Çeşitli Türlerdeki Fibrillerle Kuvvetlendirilmiş Farklı Protez Kaide Materyallerine *Candida Albicans* Tutunmasının Değerlendirilmesi 156
Değişik Kanal Dolgu Tekniklerinin Mikrosızıntı Miktarlarının Farklı Mikrosızıntı Test Yöntemleri İle Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi 150
Deneysel Glomerülonefrit Modelinde Fk506 Etkisinin İmmünohistokimya Yöntemiyle Araştırılması 234
Deneysel Olarak Oluşturulan Akut İnflamasyon Modelleri Üzerine Agnatinin Etkisi 211
Dereli (Giresun) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Kullanılan Bitkileri 206
Doğumun I. Ve Ii. Evresinde Gebeye Uygulatılan Pozisyonların Doğum Sürecine Etkisi 200
Egzersiz Bağımlılığının Tanımlanması Ve "Egzersiz Bağımlılığı Ölçeği-21"İn Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışmasının Yapılması 248
El Osteoartriti Ve Disabilite 233
Elit Yüzücülerde Bacak Kuvveti Çalışmalarının Performansa Etkisi 260
Erken Postpartum Dönemde Süt İnme Refleksinin Uyarılmasının Farklı Yöntemlerle Karşılaştırılması 191
Farklı Diyalizat Sodyumu Ve Basamaklı Ultrafiltrasyonun Hemodiyalizdeki Komplikasyonlara Etkisi 277
Farklı Simantasyon Metodu Kullanılan Seramik Laminalerde Kırılma Dayanıklılığı Ve Kırık Paterni 203
Farklı Spor Dallarındaki Çocukların Kemik Mineral Yoğunluklarının Değerlendirilmesi 258
Film Kaplı Siprofloksazin Hidroklorür Tabletlerinde Miktar Tayini Metodu Ve Safsızlık Metodu Geliştirilmesi Ve Analitik Validasyonları 205
Fiziksel Yeterlilik Sınavı İle Öğrenci Alan Liselerde Adaylara Uygulanacak Fiziksel Uygunluk Testlerinin Belirlenmesi 261

Fokal Epilepsili Hastalarda Nöropsikolojik Testler Uygulayarak Bilişsel İşlev Bozuklukları Ve Duygudurum Bozukluklarının Değerlendirilmesi 231
Gebeliğe Bağlı Bulantı Kusmaların Önlenmesinde Akupresör Uygulamasının Etkinliği 198
Gebelik Döneminde Balb/C Farelere Uygulanan *Mycobacterium Vaccae* İmmünizasyonunun, Yeni Doğanların Erişkin Dönemlerinde Oluşturulan Kronik Astım Modelinde Akciğer Histopatolojisi Ve Sitokin Profili Üzerine Etkisinin Araştırılması 179
Gençlik Merkezlerinde Örgütsel Etkililik Ve Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi 183
Generalize Agresif Periodontitisli Bireylerde Periodontal Tedavi Öncesi Ve Sonrasında Nötrofil Fonksiyonlarının İncelenmesi 167
Geniş Madde Kaybı Olan Posterior Dişlerde Uygulanan Onley Destorasyonlarının Kırılma Direncinin İn Vitro Olarak İncelenmesi 169
Hastane Ortamında Kullanılan Biyositlerin Antimikrobiyal Aktivitelerinin Ve Metisiline Dirençli Stafilokoklar Üzerine Etkilerinin Araştırılması 215
Hastanede Yatan Hastaların Klinik Örneklerinden İzole Edilen *Trichosporon Asahii* Kökenlerinde Bazı Virulans Faktörlerinin Araştırılması 225
Hemşirelerin Çalışma Ortamında Ergonomi Kurallarına Uyumunun Belirlenmesi 287
Hemşirelerin Hemşirelik Hizmetlerindeki Değişim Sürecini Algılama Durumları 294
Hemşirelik Bakımı Bilgisayar Programı Postoperatif Uygulama İçin Bir Model 201
Hiperkolesterolemi İle Oluşturulan Ateroskleroz Vitamin E İle Geri Döndürülebilir Mi? 218
Huzurevinde Yaşayan Üriner Şikayetleri Olan Kadınlarda Mesane Eğitimi Ve Kegel Egzersizlerinin Etkinliği 190
İktal Aktivite Sırasında Bilinç Değişikliği Ve Nöropsikolojik Değerlendirme 231
İnternet Kafelerin Ve İnternet Kafeye Gelenlerin Özelliklerinin Belirlenmesi 226
İskemik Kalp Hastalığı (İkh) Olan Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğunun Ve Depresyon Durumunun İrdelenmesi 282
İstanbul İli İlköğretim Okullarında Kaza Epidemiyolojisi Ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ve Davranış Ölçeklerinin Geliştirilmesi 195
İstanbul İli'ndeki Hemşirelerin Profesyonel Hemşirelik Değerleri Ve Etkileyen Faktörlerin Analizi 202
İstanbul'da Piyasadan Temin Edilen İşlenmiş Hububat Ve Bakliyat Örneklerinde Diasetoksisirpenol (Arguidin) Aranması Ve Miktar Tayini 210
İstanbul'daki Özel Hastanelerin İnternet Sitelerinin İçerik, Yapı Ve İşleyiş Bakımından Değerlendirilmesi 236
İsteğe Bağlı Kürtaj Sonrası Etkin Bir Aile Planlaması Yöntemi Seçen Kadınların Yaşadıkları Sorunlar Ve Yönteme İlişkin Düşünceleri 272
Kalp Tek Damar Tıkanıklığı Olan Kadın Hastalarda Planlanmış Düzenli Yürüyüşün Vücut Kompozisyonu Ve Kan Lipidleri Üzerine Etkisi 182
Kan Kültürlerinden İzole Edilen *Staphylococcus Aureus* Kökenlerinde Sıvışık Örtü (Slime) Üretiminin Fenotipik Ve Genotipik Olarak Saptanması 224
Kanserli Çocukların Ağrı Algısına Anne-Baba Tutumlarının Etkisi 289
Kolorektal Kanserlerdeki Genetik Değişimlerin Klinik Önemi 175
Kök Kanallarına Nd:Yag Ve Er,Cr:Ysgg Lazer Uygulamasının Bazı Kanal Patlarının Dentin Duvarlarına Adaptasyonu Ve Apikal Sızdırmazlığı Üzerine Etkisinin İncelenmesi 154
Kronik Hastalıklı Kardeşe Sahip Çocukların Sosyal Yeterlilikleri Ve Problem Davranışları 284
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalarında Fonksiyonel Performans Ve Etkileyen Faktörler 189
Laparoskopik Cerrahi İşlem Sonrası Bulantı Ve Kusmanın Azaltılmasında Otojenik Gevşeme İle Yavaş Ve Ritmik Solunumun Etkisi 192
Le Fort I Maksiller Gömme Ameliyatı Öncesinde Ve Sonrasında Maksiller Sinüs Alanının Radyolojik Değerlendirilmesi 171
Lise Öğrencilerinin Sigara İçme Alışkanlıkları 268
Makedonya Bölgesindeki 16-22 Yaş Grubu Alp Disiplini Kayakçıları Ve Futbolcularda Performansı Artırmak İçin Alınan İlaçlar Ve Besin Tamamlayıcıları 247
Maksiller Retrognatik Olgularda Farklı Üç Tip Protraksiyon Yönteminin, Ortodontik Ve Ortopedik Etkilerinin Sefalometrik Olarak İncelenmesi 170
Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Akademik Personelinin İş Tatmin Düzeylerinin Belirlenmesi 237
Meme Kanseri Ameliyatlarından Sonra Lenfödemin Önlenmesinde Basit Lenf Drenajı Masajı İle Aromatik Yağlarla Yapılan Basit Lenf Drenajı Masajının Karşılaştırılması 197
Meme Kanserli Kadınlarda Cinsel Yaşam Durumunun İncelenmesi 194

Metal Desteksiz Adeziv Köprülerin Mekanik Direncinin In-Vitro Olarak İncelenmesi 158
Migrenli Olgularda Göz Kırpma Refleksi 243
Monositlerin Ateroskleroz Sürecine Katılmasını Sağlayan Ve Hücre Yüzeyinde Eksprese Edilen Reseptörlerin Flow-Sitometrik Yöntem İle Tayini 219
Multipl Skleroz'lu Kadın Hastaların Cinsel Fonksiyonları Ve Yaşam Kalitelerinin Belirlenmesi 284

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N-Metil Anilinin'den Türeyen Bazı Triazenlerin Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması 211
Nd:Yag Ve Er,Cr:Ysgg Lazer Uygulanmış Dentin Yüzeyine Bazı Bonding Ajanlarının Adaptasyonlarının Ve Bağlanma Kuvvetlerinin İncelenmesi 184
Nükleer Tıp Teknikeri / Teknisyeninin Sahip Olması Gereken Nitelikler 155
Okul Yaş Grubu (6-12) Çocukların Hemşireyi Algılayışları 240
Oral Cerrahide Hasta Kontrollü Sedasyon: Midazolam Ve Midazolam + Remifentanil Kombinasyonunun Karşılaştırılması 288
Ortodonti Hastalarında Büyüme Belirteçleri Olarak Servikal Vertebra Olgunlaşması İle El-Bilek İskeleti Olgunlaşmasının Karşılaştırılması 162
Özel Okul Ve Kamu Okullarının Spora Ayırdıkları Finansman Ve Sportif Başarılarının Karşılaştırılması (İstanbul İli Ortaöğretim Okulları Örneği) 163
Periodontal Hastalıklı Bireylerde Serbest Oksijen Radikalleri, Tumor Necrosis Factor-A Ve Nötrofil Fonksiyonlarının İncelenmesi 245
Postmenopozal Kadınlarda Tiroid Fonksiyonlarının Kemik Yoğunluğuna Etkileri 153
Postoperatif Yüksek Ateşin Bireysel Ve Cerrahi Özellikler Yönünden Değerlendirilmesi 278
Postpartum Dönemde Anneye Verilen Aile Planlaması Danışmanlık Eğitiminin Etkin Kontraseptif Yöntem Seçimi Üzerine Etkisi 280
Prednizolon 21-Meta-Sülfobenzoat Sodyum, Tetrakain Hidroklorür Ve Benzalkonyum Klorür'ün Yanyana Tayini İçin Spektrofotometrik Miktar Tayini Yöntemi Geliştirilmesi 270
Profesyonel Futbol Kulüpleri Stadyumlarında Algılanan Hizmet Kalitesi: Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadyumu Üzerine Bir İnceleme 207
Protez Stomatitisinde Kandida Türlerindeki Fosfolipaz Enzimi Aktivitesinin Sitolojik Değişiklikler, Klinik Görüntü Ve Sialometrik Değerlerle Olası İlişkisi 181
Radyodiagnostik Cihazlarda Voltaja Bağlı Oluşan Arızalar: Voltaj Ölçümleri, Arızaların Değerlendirilmesi Ve Çözüm Önerileri 166
Rejeneratif Periodontal Tedavide Mine Matriks Proteinlerinin Tek Başına Ve Biyoaktif Cam Esaslı Bir Greft Materyali İle Kombine Kullanımının Klinik Ve Radyografik Olarak Değerlendirilmesi 218
Retinal Nöron Rejenerasyonu 152
Reusibil Ameliyat Örtüleri İle Disposibil Ameliyat Örtülerinin Bakteriyel Geçirgenliklerinin Karşılaştırılması 178
Ritim Duygusunun Performansa Etkisi 273
Rutin Laboratuvarımızda Etken Olarak İzole Edilen Pseudomonas Aeruginosa Kökenlerinde, Metalo Beta Laktamaz Varlığının Fenotipik Ve Genotipik Yöntemlerle Saptanması Ve Elde Edilen Sonuçların Karşılaştırılması 253
Sakarya İl Merkezindeki Sağlık Ocaklarında Aşı Yapan Personelin Soğuk Zincir Konusunda Bilgi Ve Davranışlarının Araştırılması 221
Sankin Tip I (Trikalsiyumfosfat+Hidroksiapatit) Kanal Dolgu Patının Marjinal Adaptasyon Yönünden Sem'de İncelenmesi 232
Sayısal Ve Yapısal Sperm Anomalileri Gösteren İnfertil Erkeklerde Genetik Tanı Uygulamaları 157
Sedanter Erkeklerde Egzersizin Kortizol Sirkadiyan Ritim Ve Kan Parametreleri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi 242
Sefalometrik Röntgenlerin El İle Çizilerek Elde Edilen Ölçümlerinin, İki Farklı Bilgisayar Analiz Programı İle Elde Edilen Ölçümlere Göre Güvenilirliği 184
Seramik Laminalarda Kırılma Direncinin İn Vitro Olarak Değerlendirilmesi 173
Seyir Sporlarında Pazarlama Uygulamaları 161
Sıçanlarda Bası Yarası Oluşumuna Bağlı Olarak Gelişen Oksidan Hasarın Belirlenmesi Ve Bu Hasara Karşı Bazı İlaçların Koruyucu Etkileri 251
Sisplatin İle Böbrek Hasarı Oluşturulan Sıçanlarda; Böbrek Lipid Peroksidasyonunda Nitrik Oksidin Rolu Ve Sisteinin Etkisi 177
Sistemik Lupus Eritematozus'da Cd8+Cd28-Supresör T Hücreleri 207
Slip Cast İnfiltre Zirconia Tekniği İle Hazırlanan Üç Üyeli Maksiller Posterior Bölge Tam Porselen Restorasyonlarının Ve Alt Yapılarının Mukavemetlerinin In Vitro Olarak Değerlendirilmesi 229
Son Dönem Böbrek Yetmezlikli Hastalarda Yaşam Kalitesi Ölçümü İçin Kullanılan Kidney Disease Quality Of Life Short Form 1.3 Türkçe Versiyonunun Geçerlilik Ve Güvenirlilik Araştırması 160
Spor İşletmelerinde Marka Oluşturma 222
Spor Müsabakalarına Psikolojik Hazırlıkta İmgelemenin Rolü Ve Önemi 263
Spor Tesislerinin Fiziksel Özelliklerine İlişkin Sporcu Ve Antrenör İstek Ve Beklentilerinin Belirlenmesi 249
Spor Yoluyla Pazarlama 252
Subakromiyal İmpingement Sendromunda Farklı Egzersiz Programlarının Karşılaştırılması 266
Süperoksit Dismutaz İçeren Kitozan Ve Poli(D,L-Laktid-Ko-Glikolid) (Plga) Mikrokürelerin Geliştirilmesi 220

T.C Sağlık Bakanlığı Deri Ve Tenasül Hastalıkları Hastanesindeki Hayat Kadınlarının Aids Bilgileri Ve Uygulamaları 271
Tek Taraflı Üst Ekstremite Ağrılı Olgularda Nörojenik Etkilenme Sıklığının Araştırılması 239
Temel Spor Dallarından Biri Olanyüzme Branşının Temel Eğitim Devresi Çocukları Fiziksel Uygunluklarına Etkisinin İncelenmesi 244
Tıp Fakültesi Ve Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde Hekim-Hemşire İşbirliği 223
Tip 1 Diyabetli Adolesanlarda Sorun Çözme Becerisi 283
Tip 2 Diyabetli Hastalara Ayak Bakım Becerisinin Kazandırılması: 281
Triyaj Uygulanan Ve Uygulanmayan Hastanelerde Acil Servis Sonuçlarının Karşılaştırılması 275
Tüberküloz Hastalarında Farmasötik Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi Ve Dirençli Olguların Tedavisinde Levofloksasin'in Rolünün İncelenmesi 176
Türk Ulusal Basının 2004 Atina Olimpiyat Oyunları'na Katılan Türk Sporcular Üzerindeki Psikolojik Etkisi 255
Türkiye Süper Ligi Futbol Maçlarında Uygulanan Hücum Organizasyonlarının Karşılaştırmalı Analizi Ve Maç Sonuçlarına Etkisinin İncelenmesi 187
Türkiye'de Sağlık Yöneticilerine Yönelik Yaygın Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi 241
Türkiye'de Sporda Kadın Erkek Ayrımcılığının Nedenleri 254
Türkiye'deki Spor Gazetecilerinin Meslek Ahlakına Bakışları 256
Vaginal Doğumlarda Perine Masajının Etkinliği 193
Yaşlılarda İlaç Kullanımı Ve Farmasötik Bakım İhtiyaçlarının Saptanması 212
Yerel Yönetimlerde Spor Pazarlaması 246
Yetişkin Ve Akran Liderli Cinsel Eğitimin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili Bilgi Ve Tutumları Üzerindeki Etkileri 196
Yoğun Bakım Hastalarında Kullanılan Standart Ve Antibakteriyal Özellikli Santral Venöz Kateterlerin Nasokomiyal Enfeksiyona Olan Etkilerinin Karşılaştırılması 279
Yönetici Hemşirelerin Hemşirelere Yönelik Kariyer Planlama Faaliyetlerinin Belirlenmesi 285
Yönetici Hemşirelerin İletişimde Etkililik Düzeyleri 274
Yönetici Hemşirelerde Dönüştürücü Liderlik Tarzı Ve Hemşirelerin Yöneticilerine Olan Güvenleri 291
Yönetici Hemşirelerde Zaman Yönetimi 292
Yöntem Seçmek Üzere Aile Planlaması Ünitesine Başvuran Kadınların Hizmete Yönelik Beklentileri Ve Bu Beklentilerin Karşılanma Durumu 271
31. Zihinsel Engelli Bireylerde Basketbol Antrenmanının Fiziksel Uygunluk Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi 180
11-12 Yaş Grubu Yüzme, Cimnastik Ve Atletizm Sporları Yapan Bayan Sporcuların Fiziksel Ve Motorsal Gelişim Özelliklerinin Karşılaştırılması 264
11-13 Yaş Yüzücülerin Hazırlık Periyodunda Yapmış Oldukları End-1 (Dayanıklılık-1), End-2 (Dayanıklılık-2) Antrenmanlarının Maxvo2 Değerleri Ve Aerobik Dayanıklılıkları Üzerine Etkileri 257
13-15 Yaş Grubu Kız Ve Erkek Basketbolcuların Pozisyonlarına Göre Fizili Uygunluk Parametrelerinin Ölçülüp Değerlendirilmesi 250
17 Ağustos 1999 Marmara Depremi Sonrası İstanbul İlinde Bulunan Kamu Hastaneleri Acil Ünitelerindeki Gelişmelerin İrdelenmesi 293

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

ISBN: 975-400-301-7